

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

ARISTOTELES
POLITICA

EDIDIT
O. IMMISCH

1095

LIPSIAE
IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI

Glasgow
University Library

WITHDRAWN

Classics
F 4.A9P6
1929-I

Glasgow University Library

ARISTOTLE

ARISTOTELIS POLITICA

POST FR. SUSEMIHLIUM

RECOGNOVIT

OTTO IMMISCH

EDITIO ALTERA CORRECTOR

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI MCMXXIX

GLASGOW
UNIVERSITY
LIBRARY

WITHDRAWN

C 327-1937

VIRO PRIMARIO
GUILIELMO WUNDT
PHILOSOPHO LIPSIENSI

S

UT VIVO ITA DEFUNCTO

ΜΑΚΑΡΙΟΝ · ΨΥΧΗC · ΦΩC

PRAEFATIO

PROECDOSEOS ANNI MCMIX SUPPLETA ET EMENDATA

(In citationibus pagina Bekkeriana duobus primis numeris omissis signata est: 52a 1 pro 1252a 1)

I

De huius editionis rationibus ac praesidiis.

Susemihlius editione critica anno 1872 emissa (Susem.¹) de Politicis Aristotelis procul dubio optime meritus est codicum notitia post Bekkerum aliosque magnopere aucta, duplici recensione Π¹ et Π² recte distincta, Guilelmi translatione adscripta, cuius ex ipsis fontibus repetendae taedium primus fortiter devoraverat. Saepius deinde ad has suas curas rediit homo opinionum suarum, ut erat acutulus et docilis, minime tenax, nimis tamen in eo laboriosus, ut vel eorum quae sentire desierat sive monumenta sive documenta posteris proderet. Atque in ea quidem editione, quam anno 1879 prolegomenis apparatu critico versione commentario adornatam publicavit (Susem.²), quae de locis aut transpositis aut iteratis aut interpolatis sibi persuaserat, ea tam importuna sollertia in ipsum textum inculcavit, ut haec Aristotelis spineta indagantes magis impedivisse quam expeditivisse videretur. Multo cautius egit, cum anno 1882 bibliothecae Teubnerianae textum a se tertium castigatum cum breviori apparatu insereret (Susem.³). Addidit anno 1886 quaestiones criticas in Fleckeiseni annal. suppl. XV p. 329 squ., quibus simul praeparata est eiusdem editionis nova impressio, quae prodiit anno 1894 (Susem.⁴), correctior quoad fieri potuit per stereotypa. Coeperat Susemihlius illo

tempore intellegere vetustam translationem magnam cautelam habere ab ipso antea neglectam atque omnino a compluribus saepe monitus a familia Π¹, cui nimium initio tribuerat, aliquatenus recedebat, quamquam in universum aestimantibus principatum generi Π¹ esse deferendum credere numquam desiit. Paucis mensibus post idem fere textus Susem.⁴ Londini editus est in libro „the Politics of Aristotle by Fr. Susemihl and R. D. Hicks, books I—V“ (i. e. I—III. VII. VIII). Quo in libro (Susem.^{4a}) Hicksio propositum erat commentarium Susem.² et Anglorum usui accommodatum et ab ipso auctum textui Susem.⁴ adiungere. Cuius recensiois libri tres priores cum prolegomenis iam impressi erant, cum anno 1887 prior pars emissa est editionis Newmanianae (vol. I. II). Hoc opus egregium, longo deinde intervallo absolutum (vol. III. IV Oxonii 1902) valde profuit his studiis. Maxima enim instructus et rerum et sermonis peritia Newmanus plurimis locis a nimia criticorum sollertia verba tradita vindicavit. Vel ea de causa, cum divenditis fere exemplaribus textus Teubnerianus post Susemihlii obitum (anno 1901) denuo esset perpoliendus, non erat acquiescendum in ea ratione, quam inierat Apeltius in Ethicorum Nicomacheorum editione Susemihliana retractanda (1903). Accedebant aliae eaeque magnae causae, quibus commotus bibliopola honestissimus meo rogatu omnino valere iussit stereotypa sua (artificium a nescio quo lucripeta inventum et in nostras quidem litteras invita Minerva illatum). Qua iactura facta largo limite mihi aperuit campum. Erat imprimis tandem aliquando ex molestissimis illis turbis emergendum, quae sine ullo fructu ex duplici librorum transpositione exortae sunt. Ut enim utraque iusta sit et vera, equis lucrabitur quicquam ex traditi ordinis mutatione? Nemo, opinor, nisi siquis octo libros saepe difficillimos una ut ita dicam sessione perlegerit. Quotus autem quisque hoc aut volet aut poterit facere? Si tamen volet, nonne poterit in traditi quoque ordinis exemplaribus eam quam maluerit librorum seriem sequi? Ut igitur possent

vel duo vel nemo genuinum illum tenorem atque cursum sine ulla confusionis memoria persentiscere, funditus conturbandi erant cum reliqui lectores tum infinitus numerus eorum, quos propter singulos quosdam locos Aristotelis opus evolvere oportet. Quod genus confusionis quam aut ridicule aut misere institutum sit, facile patet ex conspectu editionum, quae in usu nunc omnium versantur, quem conspectum hoc loco posui ea simul mente, ut quae quis diversa ex ratione alicubi citata apud nos quaerat, commode ad huius editionis ordinem possit revocare.

Traditus ordo		Schneider	Bekker ¹	Bekker ² Susem. ¹	Susem. ² squ.	Newman
I	<i>A</i>	<i>A</i>	<i>A</i>	<i>A</i>	<i>A</i>	<i>A</i>
II	<i>B</i>	<i>B</i>	<i>B</i>	<i>B</i>	<i>B</i>	<i>B</i>
III	<i>Γ</i>	<i>Γ</i>	<i>Γ</i>	<i>Γ</i>	<i>Γ</i>	<i>Γ</i>
IV	<i>Δ</i>	<i>Δ</i>	<i>Δ</i>	<i>Z</i> (<i>Δ</i>)	<i>H</i> (<i>Δ</i>)	<i>H</i> (<i>Δ</i>)
V	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>H</i> (<i>E</i>)	<i>Θ</i> (<i>E</i>)	<i>Θ</i> (<i>E</i>)
VI	<i>Z</i>	<i>ΣT</i>	<i>Z</i>	<i>Δ</i> (<i>ς</i>)	<i>Δ</i> (<i>Z</i>)	<i>Δ</i> (<i>Z</i>)
VII	<i>H</i>	<i>Z</i>	<i>H</i>	<i>ς</i> (<i>Z</i>)	<i>Z</i> (<i>H</i>)	<i>E</i> (<i>H</i>)
VIII	<i>Θ</i>	<i>H</i>	<i>Θ</i>	<i>E</i> (<i>H</i>)	<i>E</i> (<i>Θ</i>)	<i>Z</i> (<i>Θ</i>)

Libros igitur VII. VIII post librum III traiciunt, licet comprobent ordinem traditum quae non sine probabilitate et olim et nuper ad Theophrastum tamquam auctorem primum revocata sunt excerpta Stobaeana (II p. 147 squ. Wachsm.), quippe quae concludantur per relata ex libro VII. Est tamen in ipsis codicibus¹⁾ antiquum illius transpositionis

¹⁾ cf. app. crit. p. 117, ubi exemplis Aristotelis aliud vel luculentissimum addi poterat ex Hippocraticorum memoria repetendum. Etenim in antiquissima quadam editione Epidemiarum librum primum exceptum esse a tertio testantur verba initialia libri III adhaerentia verbis ultimis libri I (et prorsus ut apud Aristotelem cum quadam varietate).

vestigium postea saepius commendatae (inde a saec. XIV; cf. Onckenus, die Staatslehre des Aristoteles I 1870, p. 85 squ.). Alterius auctor erat, libro VI ante librum V transposito, Barthélemy St. Hilaire in scriptione academica anno 1835 publicata (repetita in eius translatione, ed. III 1874, p. CLIX squ.). Sed est mutatum interim vexatissimae eius quaestionis ipsum fundamentum, quo fit ut inutile sit antiquiores in eo negotio disceptatores hoc nunc loco enumerare. Desiimus enim tradita tamquam male digesta a memoriae scriptae propagatoribus melius ordinare velle, quoniam intellectum est nos tenere non opus uno consilio unaque elaboratione continuatum perfectum editum ab Aristotele, sed volumen scholarum diversis temporibus ab eo habitatum, diversa etiam tractandi aestimandi disponendi ratione, cuius diversitatis tot fere sunt documenta, quot sunt graviores interpretum offensiones aut in singulis locis haerentium aut in librorum compositione et ordine. Quam investigandi rationem post Wilamowitzii monita (Aristoteles und Athen I 1893, p. 355) postque prolationes W. Jaegeri (in studiis de Metaphysicis 1912, p. 45 squ.) et Meskii (in stud. Vindob. XXXVIII 1916, p. 250 squ.) nuper exactissima cum subtilitate susceperunt idem Jaeger in Aristotele suo (1923, p. 271 squ.) eiusque tamquam ἑφεδρος in Aristotelis Arnimius in relat. Acad. Vindobon. 1924 (CC, no. 1), quem moneo, ne plura cogar afferre nomina, sua nuper defendisse in stud. Vindobon. XLVI, 1927/8, p. 45 sq. Alienum est ab hoc loco copiose de his controversiis referre aut ipsum in arenam descendere (nec fieri potest, ut in apparatu critico plurima illa quae huc pertinent de lacunis vel locis additiis proposita designemus, nedum omnia). Unum addo, libros illos VII. VIII, quorum transpositores nos nunc in eius disceptationis commemorationem detulerunt, in recentiore quoque quaestione fere cardinis instar esse: iuniori Aristoteli eos attribuit Jaeger, seniori Arnimius. Secundum illum libri VII. VIII mente et cogitatione potius quam veritatis descriptione innitentes olim excipiebant libros eadem mente conspicuos II. III, postea demum nec satis idonee

destinati ad continuandos libros insigniter descriptorios IV. V. VI, quos Aristoteles scripsit redux Athenas longiusque iam digressus a cogitatione Platonica. Secundum Arnimium ad librum III longe diversa olim pertinebat optimae civitatis adumbratio, non ea quae habetur in libris VII. VIII, quam contra censet esse et aetate et argumento novissimum civilis doctrinae Aristoteliae incrementum (qua in re nuper habuit adsentientem W. D. Rossium, *Aristotle, Selections* 1928, p. XXII).

Altera causa, cur a Susemihlii rationibus aliquantum recedendum mihi esset, pertinebat ad ipsius recensitionis fundamenta. Qua de re ita tractandum videtur, ut summatim quae de potissimis recensitionis meae praesidiis praefanda existimo hoc loco exponam.

Nitebatur Susemihlius duplici familiarum Π^1 et Π^2 testimonio: quam duplicitatem frustra conatus est ex ipsa antiquitate repetere nisus secundaria quae dicitur memoria parum copiosa, ita ut casum fortunamque minime excludat: cf. Susem.³ XVII squ. et Fleckeiseni *annal.* 1878 p. 389 squ. Varietates quidem ipsas magnam partem antiquas esse nemo negabit: variantem textum in duas iam apud antiquos recensiones diductum esse, hoc nec demonstratum nec credibile mihi videtur. Ipsum quoque eorum qui exstant codicum Π^1 archetypon nimia vetustate honestavit Susemihlius, cum diceret saec. IX aut VIII id superavisse propter scripturas quasdam ex „maiusculis litteris“ repetendas. Quod enim 71a 27 (cf. 72a 2; b 34) *φιλλία* legitur in Π^1 (*φιδίτια* $\Pi^2 H^a$), non errore, sed consulto scriptum est, recensitionis grammaticae vestigium, qualia deteguntur aliquammulta in Π^1 . Quod vero 85b 10 (cf. 16) pro *θυσίῳν* ($\Pi^2 H^a$) genus Π^1 habet *οὔσιῳν*, haec vocabula ut confunduntur vel in titulis bonae aetatis (cf. Hillerus de Gaertringen, *Philol. Wo.* 1923, 957), ita vel in aetatis infimae scriptura confusionem habent perfacilem. Adhaeresciente enim, ut assolet, littera *v* ad litterae *θ* superiorem partem, si litterae *θ* ductus initialis (i. e. simplex hasta paullulum obliqua) casu quodam aut

defecit aut evanuit, admodum proclive est *ov* legere, id quod quivis concedet, qui ipsum locum 85 b 10 in codice satis novicio H^a fol. 124^a ipse inspexerit. Adde quod apud Plutarchum in vita Solonis cap. 23 contrario errore scribitur *θυσιῶν* pro *οὐσιῶν*, quod restituit Wilckenus Herm. LXIII, 1928, p. 237. Nuper vel famosum illud *επιουσι* in pap. 5224 (Sammelb. Preis.) non supplendum *ἐπιουσιῶν* sed *ἐπιθυσιῶν* quantumvis dubitanter coniecit Schmiedelius (Philol. Wo. 1928, 1532).

Quae cum ita sint, integra nobis est quaestio de tempore, quo textus in Π¹ et Π² discedere coepit. Susemihlius ipse postremo concedere coactus est etiam post recensionum Π¹ et Π² discessum ex vetustioribus libris apographa propagata esse duplicis illius feturae quasi matricem communem referentia: cf. Susem.^{4a} p. 454 squ. Prodierat enim testis, qui miscellam illam textus rationem conspicue offerebat, et erat tam antiquus, ut de novicia doctorum librarium contaminatione ex Π¹ et Π² facta cogitare nemo posset (sunt autem usi postea consulto alterius recensionis codice Demetrius Chalcondyla (P¹), librarii codicis Athoi P² et codicis P⁴). Cui testi cum multo quidem recentiore, sed eiusdem fere indolis novum ipsi addere possimus, de his duobus codicibus primum videtur agendum esse.

V^m Vaticanus gr. 1298, saeculi X/XI, Aristidis rhetoris codex bipartitus (cf. ed. Keilii II p. X et H. Rabeus, mus. Rhen. LXIII 1908, p. 518 squ.), in exitu alterius voluminis suppletus est saec. XV partim chartis, partim membranis eisque rescriptis, in quibus 12 sunt folia (301—306. 309. 310. 330. 337—339), quae continent fragmenta saec. X scripta Politicorum inde a III 75 a 13 *τοιαύτης* usque ad IV 92 b 20 *νόμοι*¹⁾. Vocabula raro sunt distincta, *ν* para-

¹⁾ ubi praesto est V^m, ea de re monui inter apparatus et textum, partim ut commune siglum omnium codicum Π ad V^m quoque pertineret, partim ut de scriptura V^m vel e silentio ut aiant concludere liceret (ratione scilicet habita eorum, quae in supplemento adnotationis p. 327 squ. composui). Qua data occa-

gogicum semper scribitur, etiam ante consonas, accentus iotaque mutum passim, compendia raro. Quaedam aut supra versum addita aut correcta sunt ab ipso librario. Novit Aristotelia iam Ang. Maius, qui in script. vet. nov. coll. II p. 590 squ. (cf. p. 584) ex hoc codice protraxerat fragmenta illa *περὶ πολιτικῆς ἐπιστήμης* (a Petro Magistro saec. VI conscripta; cf. Valdenbergius, Byzantion II 1925, p. 55 squ.). Ad Vaticanum autem gr. 1298, a Maio numero non designatum, ut hoc opusculum ita Aristotelia esse referenda eodem tempore animadverterunt Nollhacius in libro suo de bibliotheca Fulvii Ursini p. 171 et Heylbutius in mus. Rhen. XLII 1887, p. 102 squ., cui scripturae varietatem debemus huius antiquissimi testis (quem longo intervallo sequitur saec. XIV Parisinus P², reliqui saec. XV. XVI. XVII: nam Parisinum P³, quem Susemihlius saeculo XIV ineunti attribuit, saeculi potius XV dicit Omontius in indice II 181); cf. Susem.⁴ p. XXVIII squ. et Susem.^{4a} p. 454 ff., ubi plura invenies. Perlustrantibus apparatus criticum eiusque supplementum (p. 327 squ.) facile nobis patet codicem per se minime bonum modo cum Π¹, modo cum Π² congruere. Quod ut intellegas, quoniam nunc constat Π² quasi vulgarem textus formam exhibere, recensiois vero Π¹ exemplaria rarissima esse, satis erit nonnullos locos significare, ubi in V^m scripturam Π¹ deprehendimus: 75 a 32 om. ἄν; 76 b 20 κοινῶν; 78 b 20 om. οὐκ ἔλαττον (ante haec verba πολιτείας pro βοηθείας cum Γ M^s); ibid. 24 καὶ συνέχουσιν τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν alio loco quam Π²; 80 b 1 om. τοῦ; 86 b 31 om. καί; 87 b 18 ὥς οὐκ ἂν ἄριστα ὁ νόμος ἄρξειε καὶ κρίνειεν alio loco quam Π²; ibid. 26 τ'; ibid. 41 τὰ παρὰ; 88 a 13 πολιτικόν; 90 a 32 οὐδ' ὀλιγαρχίαν, ὅπου κύριοι ὀλίγοι τῆς πολιτείας suo loco, dissonant inter se libri Π²; 92 a 29 πρόσκλησιν; 92 b 1 μακρῶν; ibid. 14 ἔθος. Advertas etiam quod 92 a 3 ex consensu inter V^m et Guilelmum, cui accedit vestigium

sione moneo me apparatus omnino ita adornavisse, ut ubique ex silentio meo possis tuto concludere.

in P¹ (M^s hoc loco lacunosus), efficitur scriptura *τᾶλλα μὲν εἶναι* pro τὸ πᾶσι μετεῖναι, quae scriptura quamquam ex proximo *τᾶλλα μὲν εἶναι αὐτά* errore est nata, tamen propria dici potest codicum V^m et Π¹, a Π² ignoratur.

H^a Hamiltonianus¹⁾ 41, de quo primus H. Rabeus monuit Susemihlium (cf. Susem.⁴ p. XXX), a me collatus. Codex nunc est Berolinensis 397 (de Boor, Verzeichnis der griech. Hsr. zu Berlin XI 2, 1897, p. 229), olim Venetus (St. Michaelis), chartaceus, foliorum 188, a diversis manibus saec. XV (XVI potius Gardthauseno auctore) conscriptus scholiisque adornatus. Continet fol. 1^a—59^b *Ethica Nicomachea* cum scholiis. Subscriptio: *ἐγράφη ἐν τῷ μεδιολάνῳ τῇ νοεμβρίου κ' τῷ λογιωτάτῳ καὶ ἀρίστῳ ἀνδρὶ κυρίῳ* (nomen periit in litura 12 fere litterarum, quarum in loco flosculi quidam sunt picti) *καὶ ἀληθεῖ τε φιλέλληνι. — τέλος τῶν ἀριστοτέλους ἡθικῶν*. Vacat quod sequitur fol. 60. Deinde fol. 61^a—73^a *ἀριστοτέλους ἡθικῶν ἐκδημείων* (sic) *α̅^{ον}*, sine scholiis, paucis marginalibus. Accedit fol. 73^a—84^a *ἀριστοτέλους ἡθικῶν μεγάλων β* eodem modo. Subscriptio: *τέλος εἰλήφει τῇ νοεμβρίου κ' πρὸς ἐσπέραν*. Vacant fol. 85 et 86. Sequuntur (non prorsus certum eademne manu conscripta, sed in eodem procul dubio chartae genere, ut elucet ex signis aquaticis quae dicuntur) *Politica* fol. 87^a—188^a, ita ut unum continuumque scribendi genus exhibeant in fol. 87^a—163^b libri I—VI 4, 18 b 15 *ὅπου ἂν μὴ ἦ λήμματα*, quibus addita sunt duo supplementa, utrumque sine scholiis, unum fol. 163^b—167^a quod continet reliquam partem libri VI, alterum inde a fol. 167^a quo adduntur libri VII et VIII. Et hoc alterum quidem est a manu sine dubio diversa multoque recentiore additum. Cum ipso textu H^a omnino non cohaeret: deductum est ex aliquo proletario codice generis vulgaris Π². Quapropter inde ab initio libri VII desii codicis H^a varietatem

¹⁾ Siglum H^a posui, ut esset siglorum, in quibus novare nolui, quaedam aequalitas. Nec vereor, ne confundatur Hamiltonianus cum Bekkeri H^a, Marciano 214, cuius in Politicis nullae sunt partes.

adscribere. Contra prius illud supplementum (libri VI) additum videtur ex eodem fonte atque priora. Quamquam enim desunt in hoc exiguo spatio cum Π^1 communiones, nisi quod 19 a 22 καὶ τὰς (τὰ M^s) πρὸς τὰ πολεμικὰ πράξεις habet cum Γ^M pro reliquorum καὶ τὰ πρὸς τὰς πολεμικὰς πράξεις, tamen in ceteris rebus eadem est condicio huius memoriae quam antecedentium partium. Sunt nonnulla propria, ut 19 b 19 ἔστι, 22 a 1 καὶ, ibid. 33 εἶναι; discedit a $P^{2.3}$ cum 22 b 37 non τὰς, sed ταῖς cum $\Pi^1 \pi^3$ exhibet, idem tamen, ut solet omnino H^a , ubi est consensus Π^3 velut 23 a 3 γενέσθαι, cum $P^{2.3}$ (adnventibus $M^s P^1$) exhibet γίνεσθαι. Maximo vero documento est novum fontem post libri VI supplementum esse accitum, quod fol. 166^b et 167^a in ultimis libri VI tertius ille scriba, antequam libros VII et VIII addidit, nonnulla correxit, nimirum suum codicem generis Π^2 curiose conferens cum extrema parte eorum quae suppleturus erat: 22 a 17 in πραττομένους compendium ους obscurum est, quod ne pro ος haberetur, ου superscripsit; 22 b 4 ταύτης corr. in ταύτας; 23 a 4 γυναικονομία corr. in γυναικονόμον ut videtur. Quae cum ita sint, supplementum libri VI a me eadem ratione atque priora in apparatus receptum est, cautus tamen monui p. 213 de mutata codicis condicione.

Multa neglegenter librarius peccavit, sed idem saepe quae festinando commiserat diligenter ipse corrigebat (qua de raro monui), interdum archetypi sui tam anxius imitator, ut 06 a 28 in στρατιώταις plene scripto terminationem deleret poneretque compendium». Accentus interdum deest, non raro falsus (neque ex nostra solum ratione falsus), enclisis saepe neglecta, ἄλλό τι et similia passim, frequentantur nota illa μὲν δὲ, μὴ δὲ μίαν, ἴσος, ἰστᾶναι, μὴ γνῆναι, φθᾶσαι, διατρίβον, κρίναι; iota mutum rarissime occurrit (subscriptum); spiritus saepe aut falsus aut incertus; scribitur οὐχ', ὅτ' ἂν, δι' ἀμφισβητοῦντες, ab altera parte καταφυλάς, ἐπικαθόδω, δηλονότι τουτέστιν similia; compendia praeter sacra rariora quam plene scripta (in omnibus his rebus supplementum I eandem fere sequitur rationem, diversam supple-

mentum II). Frequens erroris genus est in ᾧν (οῦς) pro τῶν (τοῦς).

Cum communi omnium librorum memoria H^a quoque laborat, velut in lacuna a Camerario patefacta 34 b 4, in corruptela ἰσότης pro εἰς ὁ τῆς 60 b 41. Cum uno Vaticano non concinit nisi 78 a 34 in ἀστῶν, quod Perizonius invenerat pro reliquorum librorum ἀντῶν (cf. 00 b 32 ἀστούς Π², ἀοστούς H^a, ἀστούς sed στ in ras. P¹, ἀντούς Γ M^s) et 87 a 34 om. καὶ et 90 b 34 ληφθῶσιν. Nihilominus eiusdem miscellae memoriae est H^a atque V^m, id quod in frequentissimo inter H^a et Π² consensu¹⁾ iterum satis erit nonnullis exemplis illustrare ex eorum numero, in quibus consentit H^a cum Π¹: 52 a 33 (ordo); ibid. b 2 οἱ; ibid. 5 τὸ; 53 a 7 ἄξυς ᾧν; 74 a 39 ταφήν; 77 b 23 λάλος; 78 b 24 (ordo, cum V^m); 87 b 18 (ordo, cum V^m); 90 a 32 (ordo, cum V^m); 08 a 40 (ordo). Sunt etiam loci, ubi cum M^s P¹ congruat H^a, velut 52 b 29 om. οὔν, 76 b 39 ἐαντόν; sunt, ubi cum Γ M^s, cum M^s, cum P¹. Ex vetusta autem memoria, non ex recensione Π¹ iam discretæ, quaecumque codici H^a cum Π¹ communia sunt, deprompta esse discimus cum ex aliis tum ex loco 07 b 32 squ., ubi per homoeoteleuton (λανθάνει γὰρ) non parva lacuna hiat in Π² H^a, quam Victorius et auctor codicis novicii Par. 1858 Guillemi ope studebant supplere, cuius tamen lacunae supplementum antiquum in mg. H^a legitur a manu prima et quidem rubro adscriptum idque minime prorsus congruum cum recensione Π¹ (Heibergius in censura proecedoseos, nord. Tidsskr. XVIII 1909, p. 144 squ., quod ex ipso hoc loco concludit ex archetypo generis Π² derivandum esse H^a, quo facto in dubium vocetur illud arbitrium quod huic testi concessimus, ea sententia neque cum reliquis locis convenit, quos modo attulimus statimque sumus allaturi, neque facile sic explicatur, cur lacunae ma-

¹⁾ Saepissime facit cum P³ (cf. 83 a 21; ibid. b 5. 34 alii loci), raro admodum cum Π³ (e. g. 52 a 15), ita ut inter codices Π² cum P^{1, 3}, non cum deteriorum turba sit coniungendus.

nifestae supplementum in cetera archetypi Π² progenie funditus interierit).

Intermediam eam quam expectamus in hac rerum condicione scripturam habemus e. g. in locis 63 b 32 (πάντως cum Π²p¹, ἔσται cum M^s pr. P¹); 82 a 32 (ἄρχουσιν ἀπὸ μειζόνων Π¹, ἔχουσιν ἀπὸ μεγάλων Π², ἄρχουσιν ἀπὸ μεγάλων H^a); 85 a 20 (τὰ ἦθη εἶναι Π¹, εἶναι τὰ ἔθνη Π², εἶναι τὰ ἦθη H^a); 00 a 37 squ. in lacuna conspirat cum P¹, ita tamen ut cum Π² habeat 40 ὀλιγαρχικόν, quod abest a toto genere Π¹. Non pauca habet propria, unde apparet prorsus sui iuris esse hunc testem. Velut in ipsum textum recipienda videbantur 60 a 14 ἀναγκαίως (cf. Schneider II 70): 70 a 7 ὑπὸ (Coraes); ibid. b 22 αὐτά; 96 b 8: ἐγγύτητα. — 11 b 20 ubi Πύθων scribendum est, variant inter πύρρων (Π¹) et πάρρων (Π²), superscripto olim correctionis causa θ unus H^a vestigium saltem verae scripturae conservavit cum corruptelam praebeat πάρρων. Eodem modo fortasse 62 b 16 in corrupto διώκειν latet genuini aliquid et antiqui, ut suspicor δὴ οἰκειοῦν. De ἀστῶν 78 a 34, quod cum V^m habet, iam diximus. Scripturas adhuc ignotas etiam in mg. offert: de quibus videndum, cum de scholiis tractabimus. Proprietatem suam in futili quoque scriptura ostendit, quam solus exhibet, velut 66 b 21 λήρους pro κλήρους; 68 b 25 ἐν πίσει pro ἐμπίπει; 69 a 5 συγγενεῖς pro γηγενεῖς (mox 7 recte γηγενῶν); ibid. 24 καὶ νοῦς pro καινοῦς; 71 b 20 κριτική pro Κρητική; 81 b 3 mira corruptela legitur πρὸς pro δεῖπνα. Neque interpolatione prorsus caret, velut 87 b 15 post συμφράδμονες supplet εἶεν; 88 b 6 post σκέψιν addit ἐπιεικῶς; glossam in textum recepit 64 a 38 τῶν γεωργῶν (qua tamen socordia ne optimus quidem generis Π² codex P² prorsus vacat: cf. 99 b 7).

Satis igitur stabilita videtur nostra de codice H^a sententia: quantumvis novicius et multifariam depravatus tamen eiusdem indolis est hic testis atque antiquissimus ille V^m. Medium locum obtinet inter Π¹ et Π². Quae memoriae genera si, quod saepe fit, ita dissonant, ut argumentis certa-

que ratione causam iudicare non possimus, H^a quasi calculus addit decretorium: vox enim huius testis magis succentiva est quam incentiva. Valet autem potissimum haec ratio et in ordine verborum constituendo et in levidensibus illis rebus, dico *ν* paragogicum, elisionem, *γίνομαι* et *γίγνομαι*, *οὐτω* et *οὐτως*, *οὐδεὶς* et *οὐθὺς*, quae omnia tacite secundum eam quam significavi normam quam diligentissime constitui (in libris VII et VIII secundum Π², ubicumque consensus erat in hoc genere; nam libris I—VI recensitis evenit, ut familiae Π², si summa spectatur, maiorem quam familiae Π¹ adderemus fidem). Ceterum ex eadem illa codicum V^m H^a aestimatione consentaneum erat non omnia quae exhibent in apparatu adscribere, sed ea potissimum, in quibus dissensus est inter Π¹ et Π²; reliqua, ut facile cognosci posset quale esset horum testium negotium, in appendice apposui (p. 327 squ.), ita tamen, ut nonnulla, ex H^a maxime, quae memorabilia videbantur, in apparatus transferrem, etiamsi ad illud inter Π¹ et Π² discidium non pertinebant.

Sed tota haec ratio ea lege iusta est et recta, si demonstrari potest in V^m H^a non modo inveniri utriusque recensionis vestigia, sed inesse in miscello illo textu, quamvis inconstantiam eius testetur ipsa varietas quae intercedit inter V^m et H^a, ipsum fontem communem, ex quo deductae sunt familiae Π¹ et Π². Quod ut ostendatur, oportet primum de scholiis codicis H^a disserere (cf. appendix prior).

Haec scholia, quae nonnullas habent adnotationes criticas¹⁾, plures exegeticas, iam ante codicem H^a exaratum in tralatitiae farraginis condicionem abisse multa sunt indicia. Rubro sunt omnia ab ipso librario adscripta, saepius loco non idoneo²⁾, nec accurata est omnino ratio eorum signorum,

¹⁾ 55 a 8; 69 b 12; 01 a 30; 01 b 27 (exemplum gravissimum); 04 b 28; 07 a 33; 08 b 19.

²⁾ schol. 71 a 29 ὀπισθεὶν ἐγγράφῃ i. e. in fol. 107 a pro 107 b; ad schol. 86 a 2 adglutinantur scholl. 86 a 37 et 38; perperam conflata sunt ad diversos locos spectantia 81 a 14 squ. (cf. 34), item scholl. 09 a 22 + 31; 12 b 6 + 11. Gravissimum id genus exemplum 01 b 27. Cf. etiam infra p. XVII adnot. 2.

quibus cum textu scholia coniunguntur. Interdum verba in textu posita a scholiorum interpretatione aliena sunt.¹⁾ Multa praeterea descripsit librarius iam mutila et depravata²⁾, non desunt loci, ubi idem scholion aliis verbis iteratur³⁾, neque latent nos illa vestigia, unde patet plenioris commentarii nos tenere misera frustula atque reliquias.⁴⁾

Ne tamen credas posse haec scholia secundum ea quae exposuimus omnino ab illa textus forma seiungi, quam exhibet H^a, locum oppono gravissimum, ex quo manifestum est auctorem huius interpretationis ipsum quoque usum esse textu quem appellamus miscellum sive nondum diductum. Nam in schol. 93 b 22 squ. et H^a et schol. H^a comprobant *ὀνομαζομένης* cum Π¹ (*νομιζομένης* Π²) statimque post in eadem sententia *ἄρτι δηθείσας* ut H^a ita schol. H^a cum Π² (*ἀποδοθείσας* Π¹).

Iam quaerendum est, quis aut quo tempore fuerit auctor illius commentarii, ex quo scholia excerpta sunt, qui commentarius adiunctus erat ad textum, si non in singulis ubique, universa tamen indole codicibus V^m et H^a simillimum. Peroportune accidit, quod etiam in hac misera scholiorum exilitate is locus exstat, unde certa ratione evincitur Michaelem Ephesium Politica quoque ut Ethica enarravisse eumque ipsum commentarium pro scholiorum H^a fonte esse

¹⁾ 75 a 26; 77 a 26; 78 b 23; 79 a 39; 80 b 10; 99 b 37; 98 b 19; 11 a 6; 17 b 23 (quibus in locis adnotationis supplementum saepius cum scholiis conferendum est).

²⁾ 61 a 27; 65 a 10 (perperam insuper relatum ad 65 a 4); 84 a 22 (inepte adsutum ad schol. 84 a 17, quamquam intercedere debebant scholia quae sunt in proxima pagina ad 84 a 19. 21 squ.); 90 b 39; 91 a 14 (adiunctum ad schol. 91 a 10). Nonnulla videtur ut difficilia lectu omnino praeterisse: sunt enim interdum signa posita, quibus scholia sua desunt.

³⁾ cf. maxime schol. 01 b 27.

⁴⁾ cf. schol. ad 54 b 4 squ.; 56 a 7 squ. Quod in copioso commentario usitatum est, ut quaedam ex sequentibus praecripiamus, quaedam controversiarum causa inculcemus, id cum in scholia dissolveretur commentarius, saepius originem praebuit turbatum: cf. maxime schol. 81 a 34

habendum (quam sententiam in proecdosi prolatam approbaverunt cum alii tum Praechter, byz. Zeitschr. XVIII 1910, p. 535 squ.). Loquitur enim scholiographus ad 82 a 3 squ.: *τινες δὲ εἰσιν οἱ περὶ πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην πεπαιδευμένοι, εἴρηται αὐτῷ ἐν τῷ προοιμίῳ εὐθὺς τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ περὶ ζώων μορίων, εἴρηται δὲ καὶ ἐμοὶ ἐκείσε ἐξηγουμένῳ τὸ βιβλίον.* Locus citatus exstat in Michaelis comm. in libros de partibus animalium anno 1904 ab Hayduckio edito (comm. Berol. XXII 2) p. 1, 18 squ.: *πεπαιδευμένος δὲ λέγεται οἷον φέρε· εἰπεῖν ἐπὶ γεωμετρίας κτλ.* Aliter profecto nunc atque olim Goettlingius iudicabimus de testimonio Blasii Zanis e Colonia Cretensi Presbyteri, qui in libro 1697 edito narravit se invenisse in insula Cyprio in monasterio *di Chico* (i. e. *Κύκκον*) codicem membranaceum, qui cum alia Aristotelis opera tum Politica continebat „*ore era inserito un assai erudito commento di un grammatico di Constantinopoli*“ (cf. Goettlingii editio Politicorum p. XXXI). Quamquam enim codex Cyprius non iam exstat, ut ad me scripsit venerabilis praefectus celeberrimi illius monasterii, quod annis 1750 et 1830 gravissimis incendiis cum non paucis libris pretiosis fere deflagravit, tamen in dubitationem vocare Blasii Zanis testimonium nunc, ubi de Michaelis Ephesii commentario constat, nequaquam licet. Insunt autem in scholiis nonnulla, quae non sine fructu adduntur eis, quae de Michaelis vita et scriptis nuper composuit docte et perutiliter Praechter in actis erudit. Gotting. 1906 p. 861 squ. (adde nunc Fuchsium, byz. Archiv, fasc. 8, 1926, p. 33). Quem si sequimur statuentes Michaelēm Ephesium, Michaelis Pselli fortasse discipulum, in Academia Constantinopolitana a Constantino Monomacho saec. XI instaurata scholas suas de Politicis habuisse (cum auditoribus confabulari videtur e. g. schol. 70 b 23; 71 a 29), congrua videntur, quae praebet scholiographus haec: Ad 94 b 37 *ὥς νῦν οἱ Τοῦρκοι κτλ.* spectant fortasse ad ea quae Gelzer in Krumbacheri hist. litter. Byz.² p. 1013 de foedere inter Romaeos Turcosque anno 1074 facto narrat. Vicimagistros vel regionarios com-

memorat ad 99 b 14 *τοιαῦται ἦσαν ἐνταῦθα αἱ λεγόμεναι γει-
τοναρχίαι*. Qui tamen praefecti quo usque in usu fuerint
aegre fero quod frustra a me quaesitum est. Contra prorsus
concinunt cum saeculi illius moribus gravissimae de magi-
stratum avaritia querelae 73 b 1 (*οἱ καθ' ἡμῶν κόρακες*)
et 91 a 35; fortasse etiam 03 b 28 ad ἀρχή male interpre-
tandum odio officialium suae aetatis ductus est. Despotica
est ἡ καθ' ἡμῶν βασιλεία 90 a 27. Malignorum hominum
inter se invicem officiosa opitulatio probe est nota Michaeli:
πανάληθες addit ad 14 a 5 suamque paulo post (21) opponit
liberalitatem atque fidem, quibus ex verbis simul discimus
eum nequaquam ut Psellum in aulica magnificentia vixisse:
*τοῦτο μάλιστα νῦν, φίλτατέ μοι Ἀριστότελες. διὰ τοῦτο πέ-
νης ἐγώ*.

In eis locis, ubi Aristoteles impugnat Platonem, non suc-
currit Platoni (cf. maxime schol. 63 b 32 squ.; 64 a 11 squ.),
quem tamen probe novit: nam stemma regum Macedonum,
quod profert 11 b 8, quoad non ex ipsius Aristotelis verbis
sumptum est, composuit ex Platonis Gorgia 471 A squ. For-
tasse etiam schol. 82 a 3 memor est Platonis de duplici ge-
nere medicorum disputantis Legg. IV 720 A squ. Crediderim
etiam quod ad 16 a 5 in mg. p² adscriptum est (*περὶ τού-
των καὶ Πρόκλῳ καὶ Πορφυρίῳ εἴρηται ἐν τῇ τούτων ἐξηγήσει*)
ex Michaelis commentario nescio qua ratione haustum esse.

Ad moralem civilemque doctrinam Aristotelis provecta
iam aetate videtur Michaelis accessisse, in physicis (cf. *φορ-
βάδας* schol. 89 b 35) et metaphysicis antea versatus, ut
dicit ipse in comm. in parva nat. (ed. P. Wendlandius 1903
in Comm. Berol. XXII 1) p. 149, 9 squ. Ethica, quorum in
enarratione saepius praemonet de Politicis (cf. Sussem.⁴
p. XVIII), ante Politica eum tractavisse apparet ex schol.
76 b 17 squ. (*ὥς ἐν τῷ κάππα τῶν ἡθικῶν μεμαθήκαμεν*).
Neque indignum videtur scitu, quod hac ratione discitur:
saeculo XI in Academia Byzantina resuscitatum esse disci-
plinae politicae studium. Apud Occidentales saeculo XII
Averroes Aristotelis Politicos libros „nondum viderat“ (cf.

studia mea philol. in Plat. II, 1903, p. 35), saeculo XIII a Guilelmo de Moerbeka¹⁾ latine translatis a Thoma Aquinate enarrari coepti sunt eidemque ut fertur ab eius doctore Alberto Magno, quae res notum est quantum valuerit ad solidiorem aliquam de societate atque civitate doctrinam condendam: cf. nunc post alios M. Maurenbrecher *Thomas von Aquino's Stellung zum Wirtschaftsleben seiner Zeit.* diss. Lips. 1898. Itaque, ut saeculi XV Platonismum initia sua primaque incrementa a Byzantinis duxisse nunc constat, ita memorabile est Politica peripatetica, unde mirum quantum postea incitata sunt apud Occidentales civilis doctrinae studia (cf. etiam marginalia cod. Flor. C⁴ apud Susem.¹ p. XXI), duobus saeculis ante iam apud Byzantinos enarrata atque tractata esse (cf. Barker *the political thought of Plato and Aristotle.* Lond. 1906 p. 500 squ.). Propter hanc ipsam rem vel miseras commentarii Byzantini lacinias, quae in scholiis codicis H^a supersunt, dignas censi, quae publici iuris fierent, quibus addendae erant glossae in ed. Susem.¹ editae, ex parte saltem cum Michaelis interpretamentis coniunctae²⁾. Profecto non sum nescius in hac farragine lectori me plurimas apinas tricasque offerre, sed nimis curiosum erat ex vilibus vilissima seponere: aut nihil erat promendum aut erant omnia. Ceterum in illa futilitate³⁾ non desunt sanae et antiquioris doctrinae frustula: de scholiis criticis iam monui (supra p. XVI not. 1), probum interpretem habes in schol. 81 a 14 squ. (quocum tamen conflata nunc sunt. quae ad 81 a 34 referuntur), etiam ad 81 a 41 traditae scripturae

¹⁾ anno fere 1260 teste Hertlingio, zur Geschichte der aristot. Politik im Ma., hist. Beiträge zur Philosophie, hg. v. J. A. Endres 1914 p. 29 squ.; cf. Grabmannus in Baeumkeri symbolis XVII 5. 6, 1916 p. 238 squ. De Alberto Magno vide etiam Rollesium in Politicorum translatione, ed. III 1922, p. XXII squ. (qui tamen ignoro quo iure in dubitationem vocare posse sibi videatur aetatem codicis V^m Moerbekio multo antiquiorem).

²⁾ quas praebet mg. rc. P³, in Gallia cisalpina videntur appositae esse; cf. 16 a 38: ἐν Πηγίω] σημειώσαι ἕτερον Πήγιον.

³⁾ cf. schol. 62 b 40; 75 a 26; 84 a 22; 93 b 22 squ.; 99 b 37

ἀπορίαν patronus audiendus est, quamquam cum Wilamowitzio ego mutare malui ἀπολογία. In rebus grammaticis forma μενέσται schol. 69 a 37 paullo exquisitioris doctrinae tenue videtur vestigium. Res ipsas, antiquitates et historias, parum curare¹⁾ hominem infimae aetatis, interpretum Neoplatonicorum aemulum atque pedisequum, nemo in hoc genere litterarum non prorsus hospes aut mirabitur aut opprobrio illi vertet. Quamquam nescio an plura id genus et fortasse etiam docta quaedam fuerint in integro commentario a scholiographis et glossatoribus praetermissa: ipsa enim materia hic, ut in Ethicis atque adeo magis, rerum copiam afferebat. Itaque non videtur abiciendum propter manifestum temporum errorem, quod ex commentario illo Zānes referebat (cf. Goettlingius l. l.): *l'escavo dell' istmo di Leucadia seguir per una risoluzione degli stessi abitatori nell' anno secondo dell' olimpiade 93 (= 407), essendo preside dell' assemblea generale Eutifrone, a motivo di poter stabilire in caso di ogni attacco nell' isola con più sicurezza il centro delle loro forze*. Haec non video cur facta esse nequeant temporibus foederis Acarnanici (ca. 230—167, quo anno Leucas caput Acarnanum esse desiit) et quidem ante annum 218, quo tempore canalis ille iterum coeperat minus idoneus esse navigationi (cf. Polybius V 5). Aristotelis autem interpres facile fieri potuit ut aut ad 66 b 22 (περὶ Λευκάδα) aut ad 13 b 22 (propter Cypselidas) in hunc historiae locum excurreret.

Sed iam satis de Michaele Ephesio. Redeamus ad id, quod posuimus supra p. XVI, eius commentarium pertinuisse ad textum eiusdem indolis atque V^m H^a i. e. ad textum formas Π¹ et Π² quasi complectentem. Accedit, quod ad O1 b 27, ubi ΓΠ praebent οὐ μὴν (H^a quoque ipsum) eamque scripturam explicare conatur schol. mg.² P¹, duas adhuc ignotas lectiones proponit scholiographus H^a, quarum in unam

¹⁾ cf. schol. 72 b 17 (nihil de loco b 20: νεωστί τε πόλεμος ξενικὸς διαβέβηκεν εἰς τὴν νῆσον). Nugatur ad 11 b 37.

(οὗ μὴ) incidit postea Schneider in alteram (οὗ μὴν εἰ) nuper Newmanus. Versabatur igitur iam Michaelis in ea textus condicione, cuius vestigia ubique etiam in noviciis codicibus deprehenduntur¹⁾: duae, aut plures adeo, lectiones (non ex iteratis Aristotelis ipsius editionibus, sed ex Peripateticorum Platoniorumque exegeticis studiis exortae) iam inde ab antiquitate in hoc quoque Aristotelis libro²⁾ permultis locis ferebantur: frequens erat in hoc quoque margine illud *γράφεται*. Veluti 88 a 15 duplex est scriptura *ἐνπόροις* (Π¹) et *ἀπόροις* (Π² V^m H^a): vertit Guilelmus *opulentis*, sed fuisse in eius codice *γρ. ἀπόροις* eumque ipsum de hac scriptura monuisse testatur mg. rc. a: *seu egenis, ut dicit translator se invenisse* atque exstat ipsum illud *γρ.* in margine P¹. Eiusmodi autem memoriam varia scriptura instructam pro librariorum varietate atque inconstantia ipsam quoque variare facile perspicitur: admodum enim diversa ratione illi solent apparatus antiquum aut conservare, sive integrum sive ex parte, aut abicere aut tacite quaedam inde depromere neque semper satis considerate: velut 22 a 25 pro *μᾶλλον* habet *ἄλλον* M^a, utrumque *ἄλλον μᾶλλον* exhibuit Γ teste Guilelmo (*aliorum magis*); 23 a 40 quod Lambinus restituit *λαμβάνειν*, id superscriptum fuisse videtur quondam super *διαβαίνειν* scripturam Π¹, unde contaminata est scriptura *διαλαμβάνειν* in Π² p¹. Inde fit, ut vel eiusdem indolis exemplaria velut V^m et codex, unde H^a originem repetit, inter se saepe dissideant. Hunc igitur in censum vocandum est etiam illud exemplar, quod continet generis deinde per Occidentales frequentissimi Π² communem originem, eiusdem scilicet stirpis nisi mavis dicere eundem codicem, unde saec. XIV descriptus est codex Athous, nunc Parisinus Coisl. 161 (P², apud Bekkerum I^b),

¹⁾ cf. de eo generis Π¹ exemplari, quo usus est Demetrius Chalcondyla Susem.¹ p. VIII, idemque de archetypo codicis P² p. XIX.

²⁾ cf. Dielsius, *zur Textgeschichte der arist. Physik*, Abh. d. Berl. Academie 1882, idemque in libro *Berliner Klassikertexte I*, 1904, p. XLIIIsqu.

hic tamen iam ita descriptus, ut praeter archetypum suum librarius exemplar etiam alterius recensiois Π¹ consuleret, quae recensio interim exorta auctoritatem quandam videtur nacta esse. Referri enim recte ad recensores varietatem, quae est inter Π¹ et Π², id maxime inde efficitur, quod in rebus grammaticis orthographicisque interdum certa ratione alterum genus ab altero discedit, velut iam Newmanus (III p. XIX; cf. II p. LIII) monuit casus obliquos vocabuli *μονάρχης* (pro *μόναρχος*) non obtinere nisi in Π¹, eodemque modo distare inter se *ὀψοποιική* (Π²) et *ὀψοποιητική* (Π¹). Eiusdem notae videntur esse (quamquam casui magis ea attribuenda esse Newmanus existimat) *ἄνοπλον* (Π²) et *ἄοπλον* (Π¹), *φιδίτια* (Π²) et *φιλίτια* (Π¹), alia id genus complura. Sed etiam in *οὐδείς μηδείς* formae per *ϑ* scriptae multo constantius in Π² quam in Π¹ inveniuntur; *γίνεσθαι* praefert Π², *γίνεσθαι* Π¹; *ὕγείαν* etc. Π¹ (i. e. M^sP¹), *ὕγείαν* Π². Interdum atticissantem grammaticum detegere mihi videor in Π¹: nam detrectat formam *δυεῖν* (cf. 01 b 35; 10 b 5); detrectat (ut videtur ductus altero loco 41 a 34) medium *ἐπιχωριάζεται* 35 a 16, quod medium monente Wilamowitzio Kaibelius retinuit in Nymphidis Heracleotae fragmento apud Athen. XIV 619 f. Atticam formam *ἀπεκτονότα* pro *ἀπεκταγκότα* 24 b 16 habet saltem cod. P¹. Propensum vero omnino ad regulam animum alienumque ab omni libertate cernimus 12 b 5, ubi Aristoteli non concedens, ut liberius citet Hesiodum (*κεραμεῖ κεραμεύς*), secundum exemplaria Hesiodea inversum eumque tralaticium horum verborum ordinem revo- cat. Idem 22 b 2 *καθίστανται ἀρχαί* concinnius esse existi- mavit quam *καθίσταται ἀρχή*. Promptumque omnino fuisse ad tradita verba vel castiganda vel emendanda docet, ut exemplum proferam, locus 35 a 17 squ., ubi, postquam *αἰ νέαι* corruptum invenit in *ἐναι*, ut hoc aptius opponeretur vocabulo *πλεῖους*, traicere voculam *τε* non dubitavit. Simi- liter 38 b 4, ubi communis corruptela est *πότερον* pro *πρό- τερον*, Π¹ orationi laboranti ita succurrit, ut proximum *εἶναι* delere non vereatur. Maxime vero generis Π¹ auctorem in

propagando textu suo arbitrio non nihil indulsisse argumento sunt ei loci librorum ΗΘ, ubi de hiatus fuga constat¹⁾: nam Π² ter peccavit (23 b 9; 28 b 4; 41 a 23) atque id ita, ut locus primus secundusque depravati sint, contra Π¹ ter decies hiatum admisit (23 b 15; 26 b 8; 27 a 9; 28 b 17; 30 b 27; 31 b 4; 32 b 8 (M^s et pr. P¹); 35 a 37; 37 a 2; 38 a 33; 39 a 18; 39 b 24; 41 a 24), quibus in locis unus habet corruptelam (35 a 37). Nihilo minus, quamquam contra Susemihlium cum eis consentio, qui in universum generi Π² principatum attribuunt, tamen fixum mihi est et stabilitum pariter utrumque genus ubique esse adhibendum. Nam ne Π² quidem caret illa, quam modo illustravi, interpolatione, veluti 38 b 26 (paulo post locum 38 b 4 supra contra Π¹ citatum) in fonte generis Π² pro γυμνικοῖς erat γυμνασίοις, unde vocabulum ἀγῶσι traiectum est post πολεμικοῖς. Egrege scribitur e. g. 08 b 17 in Π¹ οὕτω ῥυθμίζειν, in Π² οὕτως ἄγειν aut 20 a 39 in Π¹ ἐμπορίας, in Π² εὐπορίας. Neque audiendus Newmanus, qui ad 34 a 8 docte ipse cum demonstraverit ἀνιᾶσιν requirere dicendi usum, tamen mavult cum Π² ἀφιᾶσιν scribere, quia *the weight of MS. authority appears to be on the side of ἀφιᾶσιν* (III 116).

Utramque igitur familiam pari iure adhibui, in ambiguis tantum certaqueratione destitutis ad auctoritates me contuli ita. ut aut codicibus nondum diductae memoriae confiderem aut his deficientibus in Π² acquiescerem, maxime in rebus illis levidensibus, de quibus iam monui (cf. p. XVI).

Ut autem absolvam de rationibus meis, in rebus orthographicis constantiam nequiquam arbitratus sum affectandam. Longe longeque absum a Christii acerbissima diligentia, qui „versicolorem tunicam ut in vita ita in libris perosus priscas

¹⁾ De hiatus quaerere instituerunt Newmanus II (1887) p. LV; Blassius, *die att. Beredsamkeit* II² (1892) 459; Hicksius, de quo tamen nihil mihi innotuit nisi quod legi apud Susem.⁴ p. XXXIV (cf. Burs. rel. ann. LXVI 144) et passim in adnotatione Susem.^{4a}.

formas passim in codicibus optimis servatas ex constanti scribendi usu Aristotelis fluxisse“ sibi persuasit (in ed. Metaphys. p. XIV). At constantem hunc usum sibi fingere solent grammatici analogiae sectatores: ego omnino non video, quomodo demonstrari possit Aristotelem aliter de rebus orthographicis iudicavisse atque Goethium plurimosque, qui (ante publicam auctoritatem pro democratica saeculi indole his quoque rebus immixtam) illiberalis animi esse crediderunt quicquam in hoc genere praeter facilem lectoris captum sequi. Quidni vel in eodem enuntiato tam οὐδέ τις quam οὐθίς scripserit? Praesertim cum fieri possit, ut subtilitatem nostram fugiat aptius dici aut hoc aut illud modulo aliquo sonituque, veluti Vergilius et *tres* et *tris* posuit eodem in loco teste Valerio Probo, cuius memorabile est iudicium de hoc quaestionis genere apud Gellium XIII 21, 10 squ. Quae cum ita sint, integram codicum inconstantiam ad nullam normam nisi ad recensitionis quam dicimus formulam coercitam iure mihi videor proposuisse. Esse autem codicum etiam in ipsa inconstantia fidem docet e. g. locus 88 b 11, ubi potiores omnes concinunt in γινόμεναις, in V^m radendo idem effectum est, postquam errore scripsit librarius γν. Praebui igitur αἰεί et ἀεί, ἡδύνατο et ἐδύνατο, νίεις et νίοι similiaque prout codices suadebant. Quod tamen cum alia quaedam tum ἀνδροεία constanter et invitis vel omnibus libris atque adeo tacite corrigendo restitui, nemo opinor vituperabit. Minus tutum a reprehensoribus fore me video, quod μίλιω quidem similesque formas ipsas quoque libris invitis tacite reposui, sed ita, ut in eis me continerem, quae testimoniis idoneis non carent, arbitratus inde ab aoristo ἐμίλην fortasse iam bonis temporibus exoriri potuisse falsam aliquam analogiam, quae quam late valuerit quis est qui definire audeat? Atque Hudius quidem, quod ἔμειξα sed μίγνυμι scribendum censet, reprehenditur a Croenertio (mem. Herc. p. 308): idem mihi sustinendum erit, qui μίλις, μίξολυδιστί similia retinuerim, quae tamen sciant me non socordia, sed consulto commisisse. Utque addam, qua in re praeterea

mihi fortasse magis quam aliis ratio mea placitura sit, nolui vel Wilamowitzio monente (griech. Lesebuch II⁴ 1, 112) de Susemihliana consuetudine decedere, ex qua in pronomine indefinito, ubi ictum habet (i. qu. *ein bestimmter*), enclisis tollitur. Opponit vir illustrissimus nos per gravem accentum non ictum illum, quem quaerimus, sed sonum depressum indicare. Audio, sed quoniam nos quidem omnino Graecorum accentus *δυναμικῶς*, non *τονικῶς* enuntiare solemus, non video, cur non abutamur hoc more ad significanda ea, quae non sine intellectus detrimento non significantur.¹⁾

Ceterum non sum nescius apparatus meum eis, qui rerum causa Politica legunt, parum restrictum, eis qui Graecitatis documenta inde petunt, parum locupletem videri posse. Mihi vero non historicorum aut grammaticorum, sed philologorum ratio erat ineunda. Ad criticam enim interpretationem magnopere interest varietatem scripturae proponere eo nomine plenam, ut nihil desideretur, quod generatim exhibent fontes.²⁾ Singulorum igitur librorum scripturae nisi raro certaque de causa omnino non erant afferendae. Quapropter deteriores illos codices generis Π², quos Susemihlius communi siglo Π³ complectitur, singulos proferre desii, π³ siglo a me novato usus, quo indicantur aut plures aut unus ex hac familia. Quorum textus ne plene quidem

¹⁾ *Mumpsimus*, obloquitur Wilamowitzius (in Platone suo, II 338) commendatque *τι* pro *τλ*. At flagellum illud, quod sibi arrogat, pace viri summi dictum sit, retorquendum est in ipsum. Quid enim? acutus nonne ipse quoque tantummodo canoris gradum indicat syllabamque suam cum erigit nequaquam eandem etiam intendit? Abutitur igitur ad intentionem accentu musico uterque nostrum, ego saltem sine pronominis interrogativi confusione. Quam per se fortasse non valde molestam cur data opera abusioni ultro adstruam, causam idoneam non video.

²⁾ Conatus quidem eram in hac epecdosi adornanda (ita fere, ut nunc monet Wilamowitzius in apomnemoneumatis suis p. 222) apparatus manifestis mendis exonerare, sed rem expertus eo consilio quantumvis invitatus destiti, quoniam intellexi sine illis documentis multo minus perspicuam evadere discriminationem generum.

maximam partem erat collatus, sed carptim et speciminis causa. Ubi tamen, id quod rarissime factum est, ex eiusmodi codice aliquid in ipsum textum erat recipiendum, hunc testem adhibui non siglo sed suo nomine insignitum. Breviandi praeterea ita fui studiosus, ut nollem cum Susemihlio continuam textus Bekkeriani varietatem adnotare. Quod non feci, ut viro immortalis memoriae obtrectarem, sed cum brevitas studio commotus tum quia saepius intellexi Bekkerianum a nonnullis iam pro textu aliquo recepto haberi. In coniecturis quoque afferendis parcior fui quam Susemihlius, in una fere acquiescens, quam aut recepi aut commendare volui, rarius plures afferens, ubi et dubitandi et eligendi relinquenda erat facultas. Interdum nulla alia de causa coniecturas adscripsi nisi ut ne iterum fierent, nimirum quia eas facere in proclivi erat. Utque hoc addam, nolui in eorum numero haberi, qui sanctas membranas venerando nefas esse credunt in ipsa auctoris verba quamvis depravata coniecturam recipere. Adest apparatus, nihilque cedendum eorum levitati, quibus testatam scripturam non in apparatu sed in textu oblatam tenere sive rectum videtur — sive tu mavis commodum.

Bekkerianos versus, a quibus Susemihlius saepissime sine ulla causa recesserat, quantum omnino fieri potuit, revocavi, ita ut tuto citare ex hac editione ubique fere liceat. Quae praeterea nova ratione adornavi, spero me non sine lectorum commodo novasse.

II

Conspectus codicum.

(Asterisco notantur, de quibus libris in editionibus Susemihlianis aut nihil aut non satis accurata inveniuntur.)

II

Hac littera indicantur communiter codices graeci, quotquot collati sunt, etiam ei, qui memoriam nondum recen-

sione diductam exhibent, V^m (supra p. X) et *H^a (supra p. XII). Non continetur hoc siglo codex Γ, de quo vide, quae statim dicenda sunt.

Π¹

Hac littera indicatur ea recensio, quam exhibent Γ M^s P¹.

Γ (accedunt sigla Thom. et Alb.) codex deperditus, ex quo hausit saec. XIII Latinam translationem Guilelmus de Moerbeka, de cuius studiis nova quaedam et scitu digna nuper protulit Dittmeyer in editione bonae frugis plena Aristotelis de animalibus historiae (Lips. 1907) p. XVII squ.; cf. etiam supra p. XX. De libris mscr. reliquisque fontibus, e quibus Guilelmi translationem primus ratione critica repetivit Susemihlius, cf. Susem.¹ p. XXXIV squ. Addidit eius copiis complura ex Anglorum bibliothecis Newmanus (II p. XLI squ., 60 sq., 480 sq.). Qua ratione utendum esset hoc fonte, post Susemihlium, qui nimium ei tribuerat, docuerunt Ad. Busseus in dissertatione sua *de praesidiis Aristotelis Politica emendandi* (Berol. 1881) et Newmanus in vol. II l. l. et III p. VII squ. Testes sunt vetustae translationis etiam commentatores: Thomas Aquinas (quem tamen nunc constat ipsum non longius progressum esse quam usque ad libr. III cap. 8, reliqua vero addidisse Petrum de Alvernia, cuius praeterea exstant quaestiones super Aristotelis Politica in cod. Parisino lat. no. 16089 f. 274^r squ.; cf. Grabmannus, Beitr. z. Geschichte d. Philos. d. Mittelalters XXII, 1921, p. 88 squ. 206. 266) et commentarius ille, qui attribuitur Alberto Magno, qui quamquam praeceptor Thomae fuit tamen post Thomam interpretatus est Politica. De utriusque editionibus cf. nunc post Susem.¹ p. XL squ. aliosque Maurenbrecher p. 24 squ. reliquosque supra p. XX commemoratos.

M^s codex Mediolanensis Ambrosianus B ord. sup. 105, membr., saec. XV (Martini et Bassi catal. I, 1906, p. 136). Contulerunt post Hasium Studemundus et Rud. Schoellius.

P¹ codex Parisinus 2023, chart., saec. XV scr. a Demetrio Chalcondyla (Omont, invent. somm. II 180). Contulerunt post Hasium et Hilarium Dahmsius Patzigius Henningius, quorum opera usus distinxit Susemihlius inter correctiones et additamenta (quibus abundat hic codex, utique tamen factis ab uno Demetrio) varia genera haec: 1) corr.¹ et mg.¹ et mg. rubr.¹ ex ipso suo archetypo hausit Demetrius. 2) p¹ et mg. p¹ ex uno omnia libro eoque ab archetypo suo diverso deprompsit, maximam partem textum Π² exhibent. 3) mg. rubr.² ex tertio quodam codice, generis Π², derivavit. — Ubi nihil indicatur nisi corr. P¹ vel mg. P¹, utrum primum an secundum genus subsit, ignoratur.

*Codex Leidensis Scaligeranus n. 26, membr., anno 1445 a Demetrio Sguropulo in usum Fr. Filelfi exaratus Mediolani (Bibl. Univ. Leid., Cod. mscr. II 1910 (Scaligerani) p. 7). Speciminis instar contulit mihi nonnulla ex primo libro, qua est humanitate, vir cl. de Vries, ex quibus apparet generis Π¹ esse codicem, sed plurimis vitiis ita depravatum, ut vix operae pretium sit eum excutere. Non cohaeret cum eis Scaligeranis, quae publicavit Onckenus, Eos I (1864) 103 squ. 410 squ.

Codex Parisinus 963, chart., saec. XV (Omont, invent. somm. I 185), inter alias eclogas pauca ex Politicis praebet eaque recensiois Π¹.

Ad eandem recensioem revocaverat primo Susemihlius codicem P⁵ sive Parisinum 1858, membr., saec. XV (Omont, invent. somm. II 153; saeculi XVI dixerat Susem.). Quem ego codicem (qui Politica continet demum inde a 06 a 6 ἐπιχειροῦσι τι) omnino ex fontibus sepositum in subsidiorum numero habui, quoniam recte iam Busseus l. l. p. 47 squ. demonstravit ex Guillemi translatione hunc codicem in eis saepius pendere, quae propria videtur habere. Frustra oblocutus est Susem.⁵ p. VIII squ., recedens tamen aliquantum a priore sua sententia, ex qua ne siglum quidem Π¹ sed ΓM^sP¹ ponebat, ubicumque P⁵ a tribus illis differebat. Postea doctam interpolationem ipse concessit codicique

proprium quendam locum vindicavit; cf. maxime Sus.^{4a} p. 5. Mihi vel Aretini versionem una cum Guilelmo interdum adhibuisse auctor codicis P⁵ videtur (cf. 29 a 18; 37 b 16 squ., 27). Itaque, quamquam nonnulla fortasse primus recte perspexit, continuam eius textus adnotationem ratio recensiois non admittit.

Π²

(Complectitur siglum Π² etiam sigla Π³ et π³.)

Hac littera indicantur reliqui codices graeci, quotquot innotuerunt, omnes, praeterquam quod Susemihlius inde ab editione tertia ex librorum mscr. numero prorsus seposuit inter Bekkerianos cod. W^b sive Reginensem 125, chart., saec. XVI (Stevensoni catal. p. 89; saec. XV Susem.), ut descriptum ex Aldina, monente de hac re Wilamowitzio. Ab altera parte ego in siglum Π² recepi Aldinam ipsam, i. e. priorem (Venetiis 1498).

P² (Bekkerus: I^b) codex Parisinus Coislinianus 161, bomb., saec. XIV, olim Athous (Omont. invent. somm. III 146). Post Hasium Bekkerum Hilarium contulit Susemihlius. Correctiones, varias lectiones, glossas addidit omnes ipse librarius: 1) corr.¹ et mg.¹ eodem atramento usus atque in ipso codice scribendo. Spectare mihi videntur ad archetypum librarii, cuius inter varias scripturas erant etiam nonnullae ex genere Π¹. 2) corr.², nigriore atramento, a primo genere haud semper certa ratione discerni possunt. Ad alterius recensiois Π¹ exemplar a librario inspectum revocanda sunt quae restant duo genera: 3) corr.³ et mg.³, luteolo atramento. 4) rubricata p² et mg. p².

P³ codex Parisinus 2026, saec. XV (Omont, invent. somm. II 181; saec. XIV ineuntis Susemihlius, qui post Hasium et Hilarium eum contulit). Passus est codex libri P² simillimus recentioremanum, quae tamen in eodem memoriae genere versatur.

Accedit ad P^{2, 3} etiam cod. *Harleianus 6874, saec. XV, continens Pol. I usque ad 60 a 26 ἀρετή ἦ et IV

00 a 24 κλήρω καὶ usque ad 01 a 12 δημοτικά et V 02 a 3 φαῦλον usque ad 02 b 31 μεγαρέων. Contulit eum in usum Newmani Kenyonus; cf. Newmanus III 575 squ. Simillimus est codici P³.

Π³ et π³.

His notis indicantur reliqui generis Π² libri, quorum est magnus numerus, ita ut vulgares eos dicere liceat. Eorum (quoad noti sunt) consensum a libris P² et P³ (et Harl.) diversum designat Π³; ubi dissentiunt inter se, siglum π³ posui, quo aut unum aut plures huius generis testes comprehendi; cf. supra p. XXVI. Praeter Aldinam deperditumque Camerarii codicem (C^c Susem., quem inter proletarios familiae Π² fuisse testatur e. g. locus 86 b 25, ubi cum pluribus libris π³ a P^{2.3} magnopere dissentit) in hunc censum sunt vocandi:

Ex Italis: Vaticano-Palatinus 160 (V^b Bekk.), saec. XV a Johanne Scutariota exaratus; cf. Stevensoni catal. p. 86. — Urbinas 46 (T^b Bekk.), saec. XV; cf. Stornajoli catal. p. 50. — *Vaticanus gr. 2238 (Column. 77), saec. XV (fol. 155 b: Δημήτριος ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ μετὰ τὴν ἄλλοσιν τῆς βασιλείας τῶν Ἑλλήνων ἔτος ιδ'). Inspexit specimenque ad me misit, qui de hoc codice me monuit, Hugo Rabeus; nam in multa sua laude etiam de hac Politicorum editione bene mereri voluit. Idem anno 1926 detexit codicem, cuius mentionem casu in schedis Osanni inveneram philologi quondam Gissensis, esse *Vaticanum gr. 2370, saec. XV, procul dubio ipsum quoque proletarium generis Π². — *Barberinianus gr. 215, saec. XV (Seymour de Ricci, liste somm. p. 17 in Rev. des bibliothèques 1907). Specimen, unde vulgare memoriae genus cognoscitur, debeo eidem Rabeo. Qui eadem occasione anni 1926 etiam excerptorum addidit notitiam duplicem; altera copiosa, sumpta ex omnibus libris, in cod. *Vaticano gr. 1002, saec. XV, vestigiis recensionis Π² insignita, altera brevicula ex primo libro in cod. *Ottoboniano gr. 151, saec. XV, f. 209^r (ut

videtur post ps. Aristot. π. ἀρετῶν; cf. Feroni et Battaglini catal. p. 85, ubi tamen praetermissa est illa ex politicis ecloga). — *Perusinus G 71, saec. XV (monuit de eo primus Schoellius; cf. Susem.¹ p. XXVI). Specimen misit Rabeus; cf. Mazzatinti invent. V (1895) p. 134. — Laurentiani tres, saec. XV: 81, 5 (Q^b Bekk.); 81, 6 (R^b Bekker) anno 1494 a Johanne Scutariota scriptus, liber Angeli Politiani; 81, 21 (S^b Bekk.). — Florentinus acquisitus 4, saec. XV; cf. Festa, stud. Ital. di filol. class. I (1893) p. 197. — Codices Bessarionei duo, saec. XV: Marcianus Venetus 200 (Q Bekk.) anno 1457 a Johanne Rhoso exaratus; Marcianus Venetus 213 (M^b Bekk.). — Accedit Marcianus Venetus, olim S. Johannis et Pauli, app. IV 3 (U^b Bekk.), anno 1494 Romae scriptus. — *Utinensis no. 5. Hunc codicem, quem generis vulgaris esse ex specimine novi, quod ad me misit Nicolaus Pojani, iniuria attribuit saeculo XVI Mazzatinti (invent. III, 1893, p. 232). Scriptus enim est manu Theodori Gazae fuitque postea Venetiis in bibliotheca S. Antonii a Dominico Grimano condita; cf. Cosattini stud. Ital. di filol. class. V (1897) p. 397. Est igitur codex Utinensis Gazae ille liber, quem desideravit Susem.¹ p. XXVI.

Ex Francogallis: P⁴ sive Parisinus 2025, saec. XV (Omont, invent. II 181), ab ipso librario correctus secundum recensionem Π¹. — P⁶ sive Parisinus 1857, a Johanne Rhoso Romae anno 1492 scriptus (Omont II 153). — Nihil mihi constat de duobus Parisinis, fortasse non recte huc relatis: *suppl. gr. 652, continens Pol. et Oec., chart., saec. XV (Omont III 290) et *bibl. de l'imprimerie nationale 65, continens una Politica, membr., saec. XVI scriptus ab Angelo Vergerio (Omont III 356). — Excerptorum codices sunt Parisini passim adhibiti ab Hilario 2041 saec. XVI; 2042 saec. XV; 2043 saec. XVI (Omont II 183).

Reliqui codices sunt:

Lipsiensis (L^s Susem.), in bibliotheca Universitatis 1335, saec. XV; cf. Gardthauseni catal. (Lips. 1898) p. 31.

*Monacensis gr. 332, membr., saec. XV (cf. Hardtii catal.

I 3 p. 321), inspecto specimine, quod debeo C. de Fritzio, adnumerandus vulgaribus familiae Π², ut assolet non sine propriis quibusdam scripturis, vix tamen dignus qui excutiat. — *Oxoniensis corp. Christ. 112, saec. XV, similis Par.⁴, si neglegis quae hic correxit ex Π¹. Adhibuit codicem (O¹) Newmanus (II 58 squ.). — Nihildum scimus de *cod. saec. XVI, in metochio Constantinopol. τοῦ παναγίου τάφου, no. 94 apud Papadopulum Cerameum Ἱεροσ. βιβλ. IV (1899) p. 448. Apud eundem p. 294 no. 319 referuntur inter libros patriarch. Hierosyl. συνόψεις τῶν Ἀριστοτέλους πολιτικῶν saec. XVIII. — Affero ultimo loco, iterum a Rabeo monitus, codicem *Mosquensem Synodalem no. 451 saec. XVI (cf. Vladimiri catal. p. 689), qui caret libro VI et librum VII mirum in modum incipit πῶς ἰδὲ πολιτείας ἀρίστης τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι κτλ. — Contra non pertinet huc codex monasterii graeci, quod vocatur Meteoron, saec. XV, de quo rettulit Beesius, Ἀθηνᾶ XXIII 1911, p. 34 squ.; continet enim Poetica, non Politica, ut errore scriptum est in Ueberwegii compendio hist. philos. antiquae p. 108* ed. 12 (1926).

Ex versionibus praeter Guilelmi vetustam cum alii tum Susemihlius Leonardi Bruni Aretini (Ar.) translationem diligenter et fere in fontium numero adhibuerunt¹⁾. Plurimae operis famosi editiones, quae habentur, non sine textus quadam inconstantia factae sunt, quae res iam pridem movit dubitationem, fueritne duplex huius versionis recensio (cf. Susem.¹ p. XXIX squ.). Quam dubitationem auxit Newmanus, qui codicibus inspectis (quorum unum dicit saec. XV medii) invenit discrepantia ab eis, quae Susemihlius praebet (II 58; cf. e. g. III 118 ad 35 b 21). Ego vero ut rarissime uterer Aretino, non modo ea re commotus sum, quod hic textus

¹⁾ Cf. H. Baroni liber de Leonardo in Quellen zur Geistesgeschichte des Ma u. d. Ren. I (1928) p. 70. 91. 165 squ. 175 squ. Publicavit Aretinus opus suum post diuturna studia et vetustae translationis castigationes anno 1438. Editio princeps impressa Florentiae 1478, teste quidem Barono; sed alii aliter de ea re.

Latinus certa etiamnunc caret recensione, sed etiam quia mihi persuasi Aretinum, quem verbum ex verbo reddere iam Susemihlius negaverat, pro saeculi illius more omnino non in uno codice (Pallae Strozzi? cf. Onckeni Staatslehre 178) acquievisse, sed praeter ipsius ingenium (cf. Newmanus III p. XXXI) etiam aliorum commenta consuluisse, veluti non casu mihi videtur factum esse, quod 71 b 40 cum Alberto Magno pro *Κάμινον*, quod Victorius invenit (*κάμινον, κάμεινον* codd.), exhibet *Camerinam*. Guilelmum quoque eum cognovisse, id quod iam Schneider posuit (I p. XXVII), nunc in aperto est deque Ethicis ipsius testimonium iam attulerat Buhleus op. Arist. I p. 209. In Politicis exemplo utor 64 b 40, ubi τὸν λόγον praetermittit cum Guilelmo. Quod non mirum videtur, si quidem saeculo post idem fecit Petrus Victorius, et ipsius Leonardi adolescentis aetate etiam in Platonicis mediaevalem translationem sibi describendam curabat Coluccius Salutatatus (cf. mea stud. phil. in Plat. II 35). Omnino autem causam non perspicio, cur Aretini incertam memoriam respiciamus, aliorum versiones neglegamus. Veluti Ravennae dicitur exstare in bibl. Class. no. 409 versio Politicorum ab Aegidio Romano (non: de Columna) confecta „doctore fundatissimo“ (1247—1316) Aquinatisque discipulo (Parisiis, 1268—1272), quam nemodum siquid video adhibuit (Mazzatinti, invent. IV, 1894, p. 233). Fortasse utile erit quaerere, sintne lectionis Aristoteliae vestigia etiam in eiusdem auctoris libro *de regimine principum*. Nec sine fructu fortasse inquireretur in Petri de Alvernia quaestiones super Politicis I—VI, a nobis supra p. XXVIII commemoratas. Aetate superat Aretinum etiam Nicolaus Oresmius, de quo cf. Onckeni librum I 77 squ. Aequalis est Aretini quamquam aetate minor Johannes Argyropulus, cuius versio impressa esse dicitur Venetiis 1506. Neque scio, an iniuria despexerit Goettlingius (praef. XXXII) Gallicam versionem, quae ex libris Caroli Audacis Burgundionum ducis pervenit in bibliothecam Jenensem.

III

Buhleus in praefatione op. Aristot. ed. Bipont. vol. I (1791) p.202squ. 248squ. 272.—Stahrius *Übersichts sämmtlicher älteren und neueren krit. Ausgaben der Aristotel. Politik*, Neue Jahrb. von Seebode, Jahn, Klotz XV (1835) 321squ. — Schwabius *Bibliographie d'Aristote*. Parisiis 1896. — Ueberwegius-Praechter *Grundriß d. Geschichte d. Philosophie* I¹² (Berol. 1926), p. 108* et 119*.

De editionibus reliquisque doctae lectionis subsidiis.

Aldina (prior) operum Aristotelis, Politica in vol. V, Venetiis 1498 (cf. supra p. XXX). Hic liber, iam Erasmi aetate perrarus, a Goettlingio accurate est collatus. — Item inter reliqua opera Aristot. praebet Politica Basileensis prima 1531, eiusque fere integra repetitio Basileensis altera 1539, utraque auctoribus Erasmo et Simone Grynaeo confecta, qui tamen in Politicis (vol. II) novis subsidiis carentes Aldinam secuti sunt. — Multo plus praestiterunt ab altera parte Genesii Sepulvedae Cordubensis Politicorum interpretatio latina et enarratio (Parisiis 1548) codicum nonnullorum praesidiis conspicua¹), ab altera parte Basileensis tertia 1550, a Mich. Isengrinio adiutoribus amicis (inter quos erat Conr. Gesner) multifariam instructa, quibus in subsidiis erat etiam vetusta translatio. Hanc editionem post Sylburgium Stahrius diligentissime excussit. — Politica sola habet Victoriana prior (Flor. 1552), haec quidem sine versione commentarioque, sed non sine libris mscr. vetustaque translatione adornata (exemplari nunc Monacensi cum Victorii marginalibus autographis usus est Susem.¹ p. XLVIII). Discedit ab hac editione saepius Victoriana altera, quam longo post intervallo Petrus Victorius cum commentariis emisit Flor. 1576 apud Juntas. Ceterum ex priore Victoriana pendet editio Lutetiana Morelii (1556),

¹) accuratiore notitia fortasse digna est etiam versio Italica, quam curavit Bernardus Segni, Flor. 1549; cf. Newmanus II 92. 105.

Victorianam alteram e Lambini suisque copiis auctam repetivit Theod. Zwinger, Basileae 1582. Prodierant enim interim et operum Arist. editio Aldina altera (sive minor) a Joh. Bapt. Camotio adornata, in Politicis (vol. V, Venetiis 1553) nullo fere incremento conspicua, et Politicorum versio latina, quam vir merito saepe laudatus confecit Dionysius Lambinus (Parisiis 1567), quam repetivit Bekkerus in Aristotele Berolinensi III 627 squ. Eidem aetati debetur etiam Camerarii librorum I—VII interpretatio latina cum explicationibus post mortem auctoris a filiis edita Francofurti 1581. Camerarius praeter codicem suum nunc deperditum (supra p. XXXI) etiam Guilelmum Aretinumque adhibuit, optime tamen meritis est ubi de suo ipsius ingenio doctrinaque hausit. — Sequitur editio operum Aristot. Sylburgiana, cuius in vol. XI (Francofurti 1587) Politica inveniuntur ad Morelii exemplar edita, quocum contulit Bas.² Camotium Zwingerum. Multa suo ingenio correxit addiditque in „notarum libello“ aliorum quoque varia commenta. Eius textum repetiverunt Politicorum editores Dan. Heinsius (cum paraphrasi, Lugd. Bat. 1621) et, qui propter asteriscorum abusum (lacunas signantium) famosus est, Conringius (Helmstadii 1656). — Omnium operum Aristot. editio est praestantissima, quam curavit Isaacus Casaubonus duobus voll. (Politica in secundo), Lugd. 1590. Collegit in marginalibus, quae alii ante eum censuerant, addiditque versionem Lambini. — De Antonii Montecatini studiis in libr. I—III sub exitum saeculi XVI collatis cf. Schneideri praef. vol. I p. V squ. (Schwabius p. 267 refert ad annos 1587. 94. 97). — Commemorandi sunt praeterea Petrus Ramus philosophus clarissimus, cuius prodiit latina Politicorum versio Francofurti 1601, et Obertus Gifanius (Hubert van Giffen), qui iurisconsultus laudatissimus vertit notisque et criticis et exegeticis instruxit libros I—VII med., quod opus post mortem auctoris editum est Francofurti 1608. Scaligerana iam attulimus supra p. XXIX; Mich. Piccartus Francus commentarium Politicorum edidit

Lips. 1615. — Longo intervallo sequitur Reizius, qui ultimam operis partem (περὶ τῆς πόλεως μακαρίας, περὶ τοῦ ἄρχεῖν καὶ ἄρχεσθαι, περὶ τῶν τῆς πόλεως ἀρετῶν, περὶ τῆς γαμικῆς ὁμιλίας, περὶ τῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς καὶ παιδείας) adnotatione critica instruxit Lips. 1776. — Addendae sunt germanicae versiones Schlosseri (Lubec. et Lips. 1798) et Garvei (ed. a Füllebornio, Vrat. 1799 squ.; novis curis ed. M. Brasch Lips. 1893).

Complexus autem est antiquiora haec omnia vir probus et praeditus tam doctrina solida quam iudicio sano Joh. Gottlob Schneider Saxo in Politicorum editione utilissima, duobus voll. Francof. ad Viadrum 1809 (Berol. 1825). Cuius quasi fundamentis nititur ea editio, quam Coraes curavit, Parisiis 1821, qua erat sermonis graeci peritia verae saepe lectionis felicissimus restitutor. Secutus est Fr. Thurotus, qui Politica cum Ethicis Gallice vertit Parisiis 1823. — Goettlingii vero editio (Jenae 1824), Goethio dedicata, eo nomine est insignis, quod primus adhibuit ab Hasio acceptas scripturas codicum M^sP^{1.2.3.4.5}, ita ut principales libri generum Π¹ et Π² omnes iam apud eum adessent, quamquam carptim magis quam continue excussi. Sed hoc ne Imm. Bekker quidem praestitit (ed. acad. vol. II 1831; Oxon. vol. X 1837; ed. separata — apud nos Bk.² — 1831. 1855. 1878; nuper iterata Oxonii 1925), qui praeter codicem P² sive J^b, quem imprimis sequitur (parum tamen accurate vel hunc enotatum) nullos nisi eiusdem generis deteriores libros mscr. inspexit. — Iam sequuntur libri, quos emiservunt: Barthélemy-St. Hilaire, quem cum aliis brevitas causa Hilarium appellavi, duob. voll. Parisiis 1837 (saepiusque sola versio Francogallica, ed. tertia 1874), qui Parisinorum codicum notitiam aliquammulto pleniorē publicavit, eamque ex eius opere excerpit Ad. Stahrius in sua Politicorum editione (Lips. 1839 cum versione Germanica) p. IX squ.; C. H. Weise, auctor Tauchnitianae (Lips. 1843) uno volumine totum Aristotelem complectentis; Duebnerus in editione Aristoteliorum Didotiana vol. I (Parisiis

1862) cum versione latina; C. Thurotus, cuius in *études sur Aristote* (Parisiis 1860) difficillimi loci plurimi ita tractantur, ut fere commentarii critici instar sit liber; Eatonus, qui Oxon. 1855 textum Bekkerianum Anglicis notis illustravit; Congreveus Lond. 1855 (iterum 1874); Broughtonus Lond. 1876. — Addantur his versiones Germanica librorum I—III Jac. Bernaysii (Berol. 1872) et Anglicae Well-donii (Lond. 1888) et Jowettii (1885), cuius liber nuper prodiit secundis curis editus a Davisio Oxon. 1905 (et receptus est 1921 in „the works of Aristotle“ editore W. D. Rossio, X 1). Post proecedosim accedebant: A Treatise on Government, transl. from the Greek of Aristotle by William Ellis, Londini s. a. (1913), cum praefatione A. D. Lindsayi, et versionis Germanicae ab Eug. Rolfesio confectae ed. III Lipsiae 1922. Italicam edidit Costanzius, Bari 1918. Hungaricam, quae prodiit Budap. anno 1923, non vidi.

De editionibus vero Susemihlianis, Newmaniana, Hicksiana dictum est iam supra p. V squ. — Partes Politicorum critica ratione castigatas exhibuerunt Joh. Vahlenus (locum de catharsi, in poeticorum editione III Lips. 1885, p. 81); Bywater (eundem locum, in poeticorum editione Oxon. 1897, p. 47). Dielsius (de Phalea et Hippodamo, *Fragmente der Vorsokratiker* I⁴ 1922 no. 27 p. 293), Wilamowitzius (eclogas librorum I III IV, *griechisches Lesebuch* I⁴ 1, Berol. 1904, p. 148 squ.; cf. *Erläuterungen* II 1, 105 squ.). Eclogas in Anglorum sermonem conversas adnotationibusque instructas praebet: J. Burnetius, *Aristotle on Education* (Cantabrig. 1903; ed. IV 1926, p. 102 squ.); caret adnotatione W. D. Rossius, *Aristotle, Selections* (Oxon. 1928) p. 284 squ. — Simile consilium sequuntur Costanzius, *l' Individuo e lo Stato. Estratti dalla Pol. di Arist.*, Bari 1924, et in usum discipulorum H. A. Kleinii *Grundzüge d. aristot. Staatslehre. Quellentexte f. d. Schulgebrauch*. Berol. 1926.

Quae recentiore aetate de singulis locis Politicorum scripta sunt, eorum magnam partem commode indicant relationes annuae a Susemihlio apud Bursianum eiusque successores factae, quae sunt editionum simul illius viri utilissima supplementa: 1874/75 vol. III 372squ.; 76 vol. V 278squ.; 77 vol. IX 354squ.; 78. 9 vol. XVII 279squ.; 80—82 vol. XXX 64squ.; 83 vol. XXXIV 40squ.; 84. 5 vol. XLII 35squ.; 252squ.; 86 vol. L 11squ.; 87—91 vol. LXVII 137squ. (cf. LXXV 56); 92 vol. LXXIX 113squ.; 93 ib. 258squ.; 270squ.; 94 vol. LXXXVIII 23squ. Prodiit nunc de studiis trium fere decenniorum referens (usque ad ann. 1925) P. Gohlkeus, vol. CCXX (1929) 265squ. — De eis quaestionibus, quae Atheniensium Politica detecta ad Politica quoque transferebantur, rettulit Val. de Schoeffer (de annis 1891—95) vol. LXXV 1squ. et LXXXIII 181squ. Eas relationes continuare non huius videtur loci esse: satis habeo addere indicem eorum nominum, quae fere in praefatione nondum commemorata versantur in apparatu (de Arnimio et Jaegero cf. p. VIII):

Amsdorfius Symb. ad Aristot. Polit. cris., 2 partes, programmata Landshutiana 1894 et 95. — Apeltius krit. Miszellen. progr. Isenacense 1901 p. 21. — Argyriades *διορθώσεις εἰς τὰ Ἀριστοτέλους Πολιτικά* I. Athenis 1893. — Bender kritische und exegetische Bemerkungen zu Arist. Politik. progr. Hersfeldense 1876 (etiam per litteras nonnulla Bender communicavit cum Susemihlio; cf. huius quaest. crit. 1886, p. 331). — Bergkii opusc. philol. ed. Peppmueller II, Halis 1886. — Biseus Hippodamos de Mil., Arch. f. Gesch. d. Philos. XXXV (1923) 13squ. — Boecker de quibusdam politicor. Arist. locis. diss. Gryph. 1867. — Boiatzidis Philol. Woch. 1910 p. 733squ. — Boiesenus Bitrag til fortolkningen af Aristoteles' Boger om Staten. I 1844 II 1845 (Soroe). — Bonitzius Aristot. Studien II. III. IV in act. Acad. Vindob. XLI. XLII. LII (1863. 1866); Herm. VII (1873) 102squ. — Bornemannus A's Urteil über Platons pol. Theorie, Philol. LXXIX (N. S. XXXIII,

1924) 70squ. 113squ. 234squ. — Brandisius Handbuch der Geschichte der griech. röm. Philosophie II 2 (1857) 1633. — Budaëus Comm. lingu. Graec. (1519) p. 527. — Buecheler: cf. Susem.¹ p. L (et XLVIII). — Busseus Woch. f. klass. Philol. 1916, 834squ.; Philol. Woch. 1925, 465squ.; DLZ 1927, 1057; Mus. Rhen. LXXVII (1928) 34squ. — Bywater Journal of philol. XIV (1885) 42. — Chandler miscellaneous emendations and suggestions. Lond. 1866. — Cobetus Mnemos. IX (1860) 423. — Cosattinius Stud. ital. di filol. class. N. S. III (1923) 41squ. — Diebitschius de rerum conexu in Aristot. libro de republica. diss. Vratisl. 1875. — Ellisius Hermath. XXVIII (1902) 288squ. — Endtius d. Quellen d. Arist. in der Beschreibung des Tyr., Wiener Stud. XXIV (1902) 1squ. — Engelhardtius loci Platonici, quorum Arist. in conscribendis Politicis videtur memor fuisse. progr. Gedanense 1858. — Flachius annal. Fleckeis. 1883, 832squ.; 1884. 544. — Fraenkelius Museum XVII (1910) 81squ. — Freudenthalius sua cum Susemihlio per litteras communicaverat. — Arminius de Gerkan Griech. Städteanlagen, Berol. 1924. — Goedeckemeyer Ar. praktische Philosophie, Lips. 1922. — Gomperzcius Beiträge zur Kritik und Erklärung griech. Schriftsteller, act. Vindob. 1890. — Van Groningen, Mnemos. LVI (1928) 7squ. — Hampkeus krit. u. exeget. Bemerkungen über das erste Buch der Politik des Arist. progr. Lyckienese 1863; Philol. XIX (1863) 614squ.; XXI (1864) 541squ.; XXIV (1866) 170squ.; XXV (1867) 162squ. — Hartmanus Mnemos. XLVI (1918) 271squ. — Hayduckius: cf. Sus.¹ p. L. — Heidelbergenses sodales societatis Graecae, in epistula a K. Meistero ann. 1928 ad me scripta. — Hercher Herm. VII (1873) 467squ. — Chr. G. Heyneus opusc. acad. II 211; 235. — Hildenbrandius Geschichte und System der Rechts- und Staatsphilosophie I, Lips. 1860. — Howaldius Herm. LIV (1919) 187squ. — Jacksonus Journal of philol. VII (1877) 236squ.; X (1882) 311squ.; Cambr. Philol. Transactions

1883, 111 squ.; cf. etiam Susem. quaest. crit. (1886) 331. — Klugeus Aristoteles de politia Carthaginiensium. Vratisl. 1824. — Lindaius Aristoteles' Lehrvorträge über die Staatskunst. Oelsii 1843. — Madvigius advers. crit. I (1871) 461 squ. — M. H. E. Meier hist. iuris Attici de bonis damnatorum et fiscalium debitorum (Berol. 1819) p. 85. — R. Meister Stud. Vindob. XXXVII (1916) 368 squ. — Bas. Michael Woch. f. kl. Philol. 1916, 859; 1917, 702; Philol. Woch. 1919, 926 squ.; 1920, 1050 squ.; 1074 squ. — Ed. Mueller Geschichte der Theorie der Kunst bei den Alten. 2 voll. Vratisl. 1834. 1837. — Muretus: de eo refert Sylburgius; cf. etiam eius Variar. Lect. l. XIX. ed. F. A. Wolfius et Faesius, 2 voll. Halis 1791. 1828. — Nicke-sius de Arist. Polit. libris. Bonn 1851. — Niehburius hist. Rom. II p. 346 n. 702. — Niemeyer annal. Fleckeis. 1891, 412 squ.; cf. Susemihlius ind. lect. Gryph. 1892 p. XVIII squ. — Nordenus; cf. Susemihlius in Burs. rel. annis LXXIX 273. — Onckenus Emendationum in Aristotelis Eth. Nic. et Politica spec. I. Heidelb. 1861; Die Staatslehre des Arist. 2 voll. Lips. 1870. 1873. — Orellius Aristoteles' Pädagogik. Philol. Beitr. aus der Schweiz. Turici 1819. — Otteus Philol. Woch. 1921, 404 squ. (cf. nunc de catharsi in Pol. VIII 7 id. neue Beitr. z. aristot. Begriffsbest. d. Trag., Berol. 1928, 67 squ.). — Perizonius ad Aeliani Var. Hist. VI 10. — Plattius Journ. of Philol. XXV (1897) 26 squ. — Postgateus Notes on the text and matter of the Pol. of Arist. Cambr. 1877; Cambr. Philol. Transactions 1883, p. 119 squ. — Rabeus Philol. Woch. 1909, 4 squ. — Rasso-vius observ. criticae in Arist. progr. Berol. 1858; Bemerkungen über einige Stellen der Pol. d. Arist. progr. Vimariense 1864; cf. eiusdem progr. Vimar. 1861. 1862. — Reiskius; cf. Schneideri edit. II 471 squ. — Richardsius sua communicavit cum Newman; adde nunc Richardsii Aristotelica (Lond. 1915) 69 squ. — Ridge-wayus Cambr. Univ. Reporter 1882 p. 355 squ. cf. Sus.³ XXIV et Berl. phil. Wochenschrift 1882, 1456; Cambr.

Philol. Transactions 1883, 124 squ., Journ. of Philol. XV (1886) 164. — Rieseus annal. Fleckeis. 1874, 171 squ. — Roeper Philol. XX (1863) 772 squ. — W. D. Rossius Aristotle (Lond. 1923) 235 squ. — Rostagnius in editione Poetices (Taurin. 1927) p. LIII squ. et antea in studiis ab ipso ibi (et p. 138 squ.) indicatis. — Ruppelius Politeuma, Philol. LXXXII (N. S. XXXVI 1927) 272 squ. — Sauppeus; cf. Susem.¹ p. LVIII. — Schmidinger in libro conventui philologorum Monacensi a Seminarii Monac. sodalibus oblato: Commentationes Philologicae (Monachii 1891) p. 107 squ. — Maur. Schmidtius recensio libri I in ind. lect. Jen. 1882 et 1882/83; annal. Fleckeis. 1882, 801 squ.; cf. Susem.¹ p. LIX. — A. Schottius: cf. D. Heinsii paraphr. p. 1044. — Seymourijs Class. Rev. XVII (1903) 22 squ. — Shoreyus Class. Philol. XVIII (1923) 183. — Spengelius über d. Pol. d. Arist., acta Acad. Bav. V 1849; Aristot. Studien II. III in eisdem actis X (1865) et XI (1868). — Stocksius Class. Quart. XXI (1927) 177 squ. — Stoeckrius in libro sub nomine Schmidingeri citato p. 97 squ. — Susemihlius ex plurimis quae conscripsit, hoc loco adscribere satis est quaestion. Aristotelearum crit. et exeget. pars I (ind. lect. Gryph.) 1892 p. XV squ.; pars II (ind. lect. Gryph.) 1893 p. I squ.; Herm. XIX (1884) 576 squ.; annal. Fleckeis. 1887, 801 squ.; 1893, 192 et 817 squ.; 1894, 801 squ.; de quaestionibus criticis in annal. Fleckeis. suppl. XV iam monui supra p. V. — Teggeus quaestionum de Dion. Hal. usu praepositionum spec. I. diss. Gryph. 1876. Thesis II p. 40. — Thompsonus Class. Review XVI (1902) 416; cf. Sus.³ p. XXI. — Trieber Forschungen zur spart. Verfassungsgeschichte. Berol. 1871; cf. Sus. quaest. crit. 1886 p. 331. — Twiningius ad Aristot. Poet. (Lond. 1789) p. 243. — Tyrrellius Hermath. VII (1881) 39; XII (1886) 19 squ.; XIV (1887) 329 squ. — Tyrwhittus ad Aristot. Poet. (Oxon. 1794) p. 142 squ. — Vahlenus Ges. Philol. Schriften I (Lips. 1911) 177 squ.; 288 squ.; cf. index II (1923) 859. — Vermehrenus; cf. Sus.¹ p. LIX. —

Walliesius Philol. Woch. 1923, 169 squ.; 1925, 465 squ. — Wilamowitzius comm. gr. IV (ind. Gotting. 1889/90) 27; Aristoteles und Athen. 2 voll. Berol. 1893; cf. supra p. XXXVIII. — Wilsonus Journ. of philol. X (1882) 80 squ.; cf. Class. Rev. X (1896) 184 squ.; Archiv f. Gesch. d. Philos. XI (1898) 246 squ.; XII (1898) 50 squ. — Ueberwegius: cf. Susem. quaest. crit. 1886 p. 402.

NOTARUM INDEX.

Π codices graeci qui exstant, quoad collati sunt; vide p. XXVII.

Π¹ (vide p. XXVIII):

M^s cod. Mediolanensis Ambr. B ord. sup. 105, saec. XV (vide p. XXVIII)

P¹ cod. Paris. 2023, saec. XV (vide p. XXIX)

Γ cod. graec. deperditus, fons translationis latinae Guilelmi de Moerbeka, antiquior quam saec. XIII med. (vide p. XXVIII)

Π² (vide p. XXX):

P² cod. Paris. Coisl. 161, saec. XIV (vide p. XXX)

P³ cod. Paris. 2026, saec. XV (vide p. XXX)

Π³ deteriorum generis Π² librorum communio } (vide
π³ deteriorum generis Π² librorum singulares } p. XXXI)

V^m cod. Vatic. 1298 saec. X/XI (fragmenta), memoriae nondum in rec. Π¹ et Π² diductae (vide p. X)

H^a cod. Hamiltonianus, Berol. 397, saec. XV, memoriae nondum in rec. Π¹ et Π² diductae (vide p. XII)

Alb(ertus) et Thom(as); vide p. XXVIII

Ar(etinus) vide p. XXXIII.

In margine supremo posui: ad laevam capita et paginas editionis academicae Bekkerianae, ad dextram capita paragraphosque editionis Schneiderianae. Cancellati numeri, quos adscriptos invenies, pertinent ad Bekkeri editionem minorem (Bk.²), qua tamen ut desinant ad citationes uti valde est optandum. Susemihlianas scripturas, ubi nihil monui, pro eis habeto, in quibus ille ultimum (Sus.⁴ aut Sus. 4^a) acquievit.

ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ Α

2^a 1 Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὁρῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὕσαν καὶ I
 πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἕνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ
 εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δῆ-
 λον ὥς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ
 5 καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας
 περιέχουσα τὰς ἄλλας. αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις
 καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτική. Ὅσοι μὲν οὖν οἴονται πολιτικὸν 2
 καὶ βασιλικὸν καὶ οἰκονομικὸν καὶ δεσποτικὸν εἶναι τὸν
 αὐτόν, οὐ καλῶς λέγουσιν (πλήθει γὰρ καὶ ὀλιγότητι νομί-
 10 ζουσι διαφέρειν, ἀλλ' οὐκ εἶδει τούτων ἕκαστον, οἷον ἂν μὲν
 ὀλίγων, δεσπότην, ἂν δὲ πλειόνων, οἰκονόμον, ἂν δ' ἔτι
 πλειόνων, πολιτικὸν ἢ βασιλικόν, ὥς οὐδὲν διαφέρουσιν
 μεγάλην οἰκίαν ἢ μικρὰν πόλιν· καὶ πολιτικὸν δὲ καὶ
 βασιλικόν, ὅταν μὲν αὐτὸς ἐφεστήκη, βασιλικόν, ὅταν
 15 δὲ κατὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιστήμης τῆς τοιαύτης κατὰ μέρος
 ἄρχων καὶ ἀρχόμενος, πολιτικόν· ταῦτα δ' οὐκ ἔστιν ἀληθῆ)
 δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον ἐπισκοποῦσι κατὰ τὴν ὑψη- 3
 γημένην μέθοδον. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ σύνθε-
 τον μέχρι τῶν ἀσυνθέτων ἀνάγκη διαιρεῖν (ταῦτα γὰρ ἐλά-

1252a5 καὶ prius om. Π¹ π³ || πασῶν post κυριωτάτη M^a P¹
 7 Plat. Pol. 258 E sq.; cf. Guil. Wernerus, de Anterastis (1912)
 55 8 εἶναι om Π¹ (add. post τὸν re. M^a) || τὰτὸν ΓH^a 15 τοὺς
 om. H^a Π³

χιστα μόρια τοῦ παντός), οὕτω καὶ πόλιν ἐξ ὧν σύγκειται 20
σκοποῦντες ὁψόμεθα καὶ περὶ τούτων μᾶλλον, τί τε διαφέ-
ρουν αἰσιν ἀλλήλων, καὶ εἴ τι τεχνικὸν ἐνδέχεται λαβεῖν περὶ
ἕκαστον τῶν ῥηθέντων.

- (p. 2) **2** Εἰ δὴ τις ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα φνύμενα βλέψειεν,
ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐν τούτοις κάλλιστ' ἂν οὕτω 25
4 θεωρήσειεν. ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδνάζεσθαι τοὺς ἄνευ
ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι, οἷον θῆλυ μὲν καὶ ἄρρεν τῆς
γενέσεως ἕνεκεν (καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ
καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι,
οἷον αὐτό, τοιοῦτον καταλιπεῖν ἕτερον), ἄρχον δὲ φύσει καὶ 10
ἀρχόμενον διὰ τὴν σωτηρίαν. τὸ μὲν γὰρ δυνάμενον τῇ
διανοίᾳ προορᾶν ἄρχον φύσει καὶ δεσπότην φύσει, τὸ δὲ
δυνάμενον ταῦτα τῷ σώματι ποιεῖν ἀρχόμενον καὶ φύσει
5 δοῦλον· διὸ δεσπότη καὶ δούλῳ ταὐτὸ συμφέρει. φύσει μὲν
οὖν διώρισταί τὸ θῆλυ καὶ τὸ δοῦλον (οὐθὲν γὰρ ἡ φύσις 1252b
ποιεῖ τοιοῦτον οἷον οἱ χαλκοτύποι τὴν Δελφικὴν μάχαιραν,
πενιχρῶς, ἀλλ' ἐν πρὸς ἓν· οὕτω γὰρ ἂν ἀποτελοῖτο κάλ-
λιστα τῶν ὀργάνων ἕκαστον, μὴ πολλοῖς ἔργοις ἀλλ' ἐνὶ
δουλεῦον). ἐν δὲ τοῖς βαρβάροις τὸ θῆλυ καὶ τὸ δοῦλον τὴν 5
αὐτὴν ἔχει τάξιν. αἴτιον δ' ὅτι τὸ φύσει ἄρχον οὐκ ἔχου-
σιν, ἀλλὰ γίνεται ἡ κοινωνία αὐτῶν δούλης καὶ δούλου. διὸ
φασιν οἱ ποιηταὶ "βαρβάρων δ' Ἑλλήνας ἄρχειν εἰκός,"
6 ὥς ταὐτὸ φύσει βάρβαρον καὶ δοῦλον ὄν. ἐκ μὲν οὖν τού-
των τῶν δύο κοινωνιῶν οἰκία πρώτη, καὶ ὁρθῶς Ἡρόδοτος 10
εἶπε ποιήσας "οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀρο-
τῆρα." ὁ γὰρ βοῦς ἀντ' οἰκέτου τοῖς πένησίην ἐστίν. Ἡ μὲν
οὖν εἰς πᾶσαν ἡμέραν συνεστηκυῖα κοινωνία κατὰ φύσιν

24 cf. Friderici Magni adv. Macchiav. cap. 1 || ἀρχῆς <εἰς>
Richardsius 30 φύσει post 31 ἀρχόμενον Π¹ 33 ταῦτα τῷ
σώματι ποιεῖν Π¹ H^a, τῷ σώματι ταῦτα ποιεῖν Π², τῷ σώματι δια-
πορεῖν Gomperzius 1252b 2 οἱ om. Π² 5 τὸ alterum om. Π²
S Eurip. Iph. Aul. 1400 9 ὄν om. M^a P¹ 10 Op. 405
p. 3, 14 οὗς ὁ μὲν Χαρόνδας M^a P¹ 15 ὁμοκάπρους Π¹ et (par-

οἶκός ἐστιν, οὓς Χαρώνδας μὲν καλεῖ ὁμοσιπύους, Ἐπιμενίδης
 15 δὲ ὁ Κρήης ὁμοκάπους· ἡ δ' ἐκ πλειόνων οἰκιῶν κοινωνία
 πρώτη χρήσεως ἔνεκεν μὴ ἐφημέρου κώμη. μάλιστα δὲ
 κατὰ φύσιν ἔοικεν ἡ κώμη ἀποικία οἰκίας εἶναι, οὓς κα-
 λοῦσί τινες ὁμογάλακτας, παιδὰς τε καὶ παιδων παῖδας.
 διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἐβασιλεύοντο αἱ πόλεις, καὶ νῦν ἔτι τὰ
 20 ἔθνη· ἐκ βασιλευμένων γὰρ συνῆλθον· πᾶσα γὰρ οἰκία
 βασιλεύεται ὑπὸ τοῦ πρεσβυτάτου, ὥστε καὶ αἱ ἀποικίαι διὰ
 τὴν συγγένειαν. καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὃ λέγει Ὅμηρος "θεμιστεύει (p. 3)
 δὲ ἕκαστος παιδων ἡδ' ἀλόχων." σποράδες γάρ· καὶ οὕτω
 τὸ ἀρχαῖον ᾔκουν. καὶ τοὺς θεοὺς δὲ διὰ τοῦτο πάντες φασὶ
 25 βασιλεύεσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔτι καὶ νῦν οἱ δὲ τὸ
 ἀρχαῖον ἐβασιλεύοντο, ὥσπερ δὲ καὶ τὰ εἶδη ἑαυτοῖς ἀφο-
 μοιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ τοὺς βίους τῶν θεῶν. Ἡ δ' ἐκ 8
 πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἡδὴ πάσης ἔχουσα
 πέρας τῆς αὐταρκειᾶς ὡς ἔπος εἰπεῖν, γινομένη μὲν οὖν τοῦ
 30 ζῆν ἔνεκεν, οὕσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν. διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἐστίν,
 εἴτερ καὶ αἱ πρῶται κοινωνίαι. τέλος γὰρ αὕτη ἐκείνων,
 ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν· οἶον γὰρ ἕκαστόν ἐστι τῆς γενέσεως
 τελεσθείσης, ταύτην φαμὲν τὴν φύσιν εἶναι ἐκάστου, ὥσπερ
 ἀνθρώπου ἔτπου οἰκίας. ἔτι τὸ οὗ ἔνεκα καὶ τὸ τέλος βέλ-
 35 α τιστον· ἡ δ' ἀντάρχεια καὶ τέλος καὶ βέλτιστον. ἐκ τούτων οὖν 9
 φανερόν ὅτι τῶν φύσει ἡ πόλις ἐστί, καὶ ὅτι ἄνθρωπος
 φύσει πολιτικὸν ζῷον, καὶ ὁ ἄπολις διὰ φύσιν καὶ οὐ διὰ
 τύχην ἦτοι φαῦλός ἐστιν ἢ κρείττων ἢ ἄνθρωπος· ὥσπερ
 5 καὶ ὁ ὕψ' Ὁμήρου λαιδορηθεὶς "ἀφρητῶρ ἀθέμιστος ἀνέστιος"
 ἄμα γὰρ φύσει τοιοῦτος καὶ πολέμου ἐπιθυμητής, ἅτε περ

tim corr. π³ 16 μάλιστα δ' ἔοικε κατὰ φύσιν ἡ κώμη Γ Μ^a, om.
 pr. P¹ 20 συνῆλθον om. Π¹ (add. mg. p¹) 21 αἱ om. M^a P¹
 22 ι 114 28 ἡδὴ Γ P¹ H^a, ἡ δὲ M^a P² π³, ἡ δὲ π³ 29 οὖν om.
 M^a P¹ H^a 33 ἐκάστου εἶναι M^a P¹ 1253 a 1 καὶ τέλος] τέλος
 Π¹ 2 ὁ ἄνθρωπος Π¹ 3 ζῷόν ἐστι Γ Μ^a 5 I 63 6 ἐπι-
 θυμητής] ἐραστής H^a: an ἐπι(δήμιον ἐρασ)τής? || <κρείττων δ'>
 ἅτε περ Immischius coll. 4 et 29 et δίβος i. e. divus Anth. Pal. IX

- 10 ἄξυς ὢν ὥσπερ ἐν πεττοῖς. διότι δὲ πολιτικὸν ὁ ἄνθρωπος
ζῶν πάσης μελίττης καὶ παντὸς ἀγελαίου ζῴου μᾶλλον,
δῆλον. οὐθὲν γάρ, ὥς φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ· λόγον
δὲ μόνον ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζῴων· ἢ μὲν οὖν φωνὴ τοῦ 10
λυπηροῦ καὶ ἡδέος ἐστὶ σημεῖον, διὸ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρ-
χει ζῴοις (μέχρι γὰρ τούτου ἢ φύσις αὐτῶν ἐλήλυθε, τοῦ
ἔχειν αἰσθησιν λυπηροῦ καὶ ἡδέος καὶ ταῦτα σημαίνειν
ἀλλήλοις), ὁ δὲ λόγος ἐπὶ τῷ δηλοῦν ἐστὶ τὸ συμφέρον καὶ
11 τὸ βλαβερόν, ὥστε καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδίκον· τοῦτο γὰρ 15
πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον, τὸ μόνον ἀγαθοῦ
καὶ κακοῦ καὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ τῶν ἄλλων αἰσθησιν
ἔχειν· ἢ δὲ τούτων κοινωνία ποιεῖ οἰκίαν καὶ πόλιν. Καὶ
(p. 4) πρότερον δὲ τῇ φύσει πόλις ἢ οἰκία καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἐστίν.
τὸ γὰρ ὅλον πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ μέρους· ἀναιρου- 20
μένου γὰρ τοῦ ὅλου οὐκ ἔσται πούς οὐδὲ χεῖρ, εἰ μὴ ὁμο-
νύμως, ὥσπερ εἴ τις λέγει τὴν λιθίνην· διαφθαρεῖσα γὰρ ἔσται
τοιαύτη, πάντα δὲ τῷ ἔργῳ ὥρισται καὶ τῇ δυνάμει, ὥστε
μηκέτι τοιαῦτα ὄντα οὐ λεκτέον τὰ αὐτὰ εἶναι ἀλλ' ὁμο-
12 νυμα. ὅτι μὲν οὖν ἢ πόλις καὶ φύσει καὶ πρότερον ἢ ἕκα- 35
στος, δῆλον· εἰ γὰρ μὴ αὐτάρκης ἕκαστος χωρισθείς, ὁμοίως
τοῖς ἄλλοις μέρεσιν ἔξει πρὸς τὸ ὅλον, ὁ δὲ μὴ δυνάμε-
νος κοινωνεῖν ἢ μηδὲν δεόμενος δι' αὐτάρκειαν οὐθὲν μέρος
πόλεως, ὥστε ἢ θηρίον ἢ θεός. Φύσει μὲν οὖν ἢ ὁρμὴ ἐν
πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας 30

482, 12 || ἄτε περ addubitat Richardseius 7 ἄξυς ὢν Π¹ H^a, om
in lac. pr. P³ (suppl. corr.³) et P⁵ et (partim sine lac. et eras. vel
om. ἄτε περ) π³, ἄξυς (partim suppl. rc.) π³, ex Guil. sine iugo
existens ἀνευ ζυγοῦ τυγχάνων (partim rc.) π³ πεττοῖς] πετεινοῖς
mg. p¹ et γρ. π³, volatilibus Guil. 8 ζῴων ante 7 ὁ ἄνθρωπος
Π¹ 11 ἡδέος καὶ λυπηροῦ Π¹. 19 δὲ H^a (Schneider), δὴ cet.

21 ὅλον] subaudi σώματος 22 λέγοι P³ H^a, dicat Guil.

25 καὶ ante φύσει om. Π¹ et Par. 963, post φύσει om. P³ et
ut vid. Guil. || πρότερον] prior Guil., προτέρα (vel πρότερα) vel
προτέρω π³ 28 οὐδὲ M^a P¹

μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. ὥπερ γὰρ καὶ τελεωθὲν βέλτι-
στον τῶν ζῶων ἀνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθὲν νόμου καὶ
δίκης χείριστον πάντων. χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα
ὄπλα· ὁ δὲ ἀνθρωπος ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ
ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τάναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. διὸ ἀνοσιώ-
τατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς καὶ πρὸς ἀφροδίσια
καὶ ἐδωδὴν χείριστον. ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ
δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν· ἡ δὲ δίκη τοῦ δικαίου
κρίσις.

3b **3** Ἐπεὶ δὲ φανερόν ἐξ ὧν μορίων ἡ πόλις συνέστηκεν, Π
ἀναγκαῖον πρῶτον περὶ οἰκονομίας εἰπεῖν· πᾶσα γὰρ σύγ-
κεται πόλις ἐξ οἰκιῶν· οἰκονομίας δὲ μέρη, ἐξ ὧν πάλιν οἰκία
συνέστηκεν· οἰκία δὲ τέλειος ἐκ δούλων καὶ ἐλευθέρων. ἐπεὶ
5 δ' ἐν τοῖς ἐλαχίστοις πρῶτον ἕκαστον ζητητέον, πρῶτα δὲ
καὶ ἐλάχιστα μέρη οἰκίας δεσπότης καὶ δοῦλος καὶ πόσις
καὶ ἄλοχος καὶ πατήρ καὶ τέκνα, περὶ τριῶν ἂν τούτων
σκεπτέον εἴη τί ἕκαστον καὶ ποῖον δεῖ εἶναι. ταῦτα δ' ἐστὶ 2
δεσποτική καὶ γαμική (ἀνώνυμον γὰρ ἡ γυναικὸς καὶ ἀν-
10 δρὸς σύζευξις) καὶ τρίτον πατρική (καὶ γὰρ αὕτη οὐκ
ὠνόμασται ἰδίῳ ὀνόματι). ἔστωσαν δὴ αὗται τρεῖς ὡς εἴπο-
μεν. ἔστι δέ τι μέρος ὃ δοκεῖ τοῖς μὲν εἶναι οἰκονομία.

32 ὁ ἀνθρωπος M^s P¹ et suppl. mg. π³ **34** ὄπλα de affecti-
bus non recte Rostagnius (Aristot. poet., 1927, XL; cf. 54 b 28 ||
φρονήσει καὶ ἀρετῇ] dativus finalis ut ἡλοι ταῖς θύραις, πλιν-
θεῖα τοῖς πύργοις sim.; cf. Kuehneri-Gerthii gramm. II 1, 428
37 ἡ γὰρ δίκη] τὸ γὰρ δίκαιον Richardsius 1253 b 1 squ. re-
spicit Mich. Eph. in libr. V Eth. Nic. p. 43, 22 Hayd.
2 ἀναγκαῖον — 4 συνέστηκεν om. π³ || ἀναγκαῖον (vel ἀνάγκη)
περὶ οἰκονομίας (οἰκίας cum codd. Sepulvedae Bk.²) εἰπεῖν πρό-
τερον et mox σύγκεται post 3 οἰκιῶν, deinde οἰκίας δὲ μέρη
Bk. cum π³ (domus autem partes etiam Guil.) **3** πάλιν οἰκία P².³
H^a π³, rursum domus Guil., ἡ οἰκία πάλιν M^s P¹, αὐτὴς οἰκία
Bk. cum π³ **4** συνίσταται Bk. cum π³ **7** ἂν post 8 σκεπ-
τέον Π¹ **10** πατρική (cf. 1259 a 38) Ar., τεκνοποιητική ΓΠ
11 δὴ Susem., δ' ΓΠ **12** δ' ἔτι τέταρτόν τι (i. e. δ' ἔτι δ
τι) Schmidti

τοῖς δὲ μέγιστον μέρος αὐτῆς· ὅπως δ' ἔχει, θεωρητέον.
 (p. 5) λέγω δὲ περὶ τῆς καλουμένης χρηματιστικῆς. Πρῶτον δὲ
 περὶ δεσπότου καὶ δούλου εἵπωμεν, ἵνα τὰ τε πρὸς τὴν 15
 ἀναγκαίαν χρεῖαν ἴδωμεν, καὶ εἴ τι πρὸς τὸ εἰδέναι περὶ
 αὐτῶν δυναίμεθα λαβεῖν βέλτιον τῶν νῦν ὑπολαμβανομέ-
 2 νων. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ ἐπιστήμη τέ τις εἶναι ἢ δεσποτεία,
 καὶ ἡ αὐτὴ οἰκονομία καὶ δεσποτεία καὶ πολιτικὴ καὶ βα-
 σιλική, καθάπερ εἵπομεν ἀρχόμενοι· τοῖς δὲ παρὰ φύσιν 20
 τὸ δεσπόζειν. νόμῳ γὰρ τὸν μὲν δοῦλον εἶναι τὸν δ' ἐλεύ-
 θερόν, φύσει δ' οὐθὲν διαφέρειν. διόπερ οὐδὲ δίκαιον· βίαιον
 γάρ.
 4 Ἐπεὶ οὖν ἡ κτήσις μέρος τῆς οἰκίας ἐστὶ καὶ ἡ κτητικὴ
 μέρος τῆς οἰκονομίας (ἀνευ γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἀδύνατον
 4 καὶ ζῆν καὶ εὖ ζῆν), ὥσπερ δὲ ταῖς ὠρισμέναις τέχναις 25
 ἀναγκαῖον ἂν εἴη ὑπάρχειν τὰ οἰκεῖα ὄργανα, εἰ μέλλει
 ἀποτελεσθῆσθαι τὸ ἔργον, [οὕτω καὶ τῷ οἰκονομικῷ] τῶν
 δ' ὀργάνων τὰ μὲν ἄψυχα τὰ δὲ ἔμψυχα (οἶον τῷ κυ-
 βερνήτῃ ὁ μὲν οἶαξ ἄψυχον ὁ δὲ πρῶρεὺς ἔμψυχον· ὁ
 γὰρ ὑπηρέτης ἐν ὀργάνῳ εἶδει ταῖς τέχναις ἐστίν), οὕτω καὶ 30
 <τῷ οἰκονομικῷ> τὸ κτῆμα ὄργανον πρὸς ζωὴν ἐστι, καὶ ἡ κτήσις
 πληθος ὀργάνων ἐστί, καὶ ὁ δοῦλος κτῆμά τι ἔμψυχον. καὶ ὥσπερ
 5 ὄργανον πρὸ ὀργάνων πᾶς ὑπηρέτης. εἰ γὰρ ἡδύνατο
 ἕκαστον τῶν ὀργάνων κελευσθὲν ἢ προαισθανόμενον ἀποτε-
 λεῖν τὸ αὐτοῦ ἔργον, ὥσπερ τὰ Δαυδάλου φασὶν ἢ τοὺς τοῦ 31
 Ἡφαίστου τρίποδας, οὕς φησιν ὁ ποιητὴς αὐτομάτους θεῖον

14 πρῶτον — 1254b 39 σώματος respicit anonymus in
 Eth. Nic. p. 190, 4 squ. Heylb. 17 δυναίμεθα Γ P². ³ H^a π³, δυνά-
 μεθα M^a P¹ π³ 19 ἡ om. H^a et pr. P³ (suppl. rc.) 23 καὶ
 — 24 οἰκονομίας secl. Sussem. 25 καὶ εὖ ζῆν om. Π¹ (suppl.
 mg. P¹ δέ] om π³, δέ ἐν π³, δὴ Sussem.³ 27 οὕτω καὶ τῷ
 οἰκονομικῷ secl. et 30 οὕτω καὶ <τῷ οἰκονομικῷ> scr. Rasso-
 vius τῷ οἰκονομικῷ Π¹ π³, τῶν οἰκονομικῶν P². ³ π³, τῷ οἰκονο-
 μικῶν (sed ὦν e corr.) H^a 33 πᾶς M^a H^a et e corr. π³, πᾶς
 ὁ cet. 35 αὐτοῦ Π 36 Σ 376

δύεσθαι ἀγῶνα, οὕτως αἱ κερκίδες ἐκέρκιζον αὐταὶ καὶ τὰ
 πληκτρα ἐκιδάριζεν, οὐδὲν ἂν ἔδει οὔτε τοῖς ἀρχιτέκτοσιν
 254a ὑπηρετῶν οὔτε τοῖς δεσπόταις δούλων. τὰ μὲν οὖν λεγόμενα
 ὄργανα ποιητικὰ ὄργανά ἐστι, τὸ δὲ κτῆμα πρακτικόν· ἀπὸ
 μὲν γὰρ τῆς κερκίδος ἕτερόν τι γίνεται παρὰ τὴν χρῆσιν
 αὐτῆς, ἀπὸ δὲ τῆς ἐσθῆτος καὶ τῆς κλίνης ἢ χρῆσις μό-
 5 νον. ἔτι δ' ἐπεὶ διαφέρει ἡ ποίησις εἶδει καὶ ἡ πρᾶξις, 6
 καὶ δέονται ἀμφοτέραι ὀργάνων, ἀνάγκη καὶ ταῦτα τὴν
 αὐτὴν ἔχειν διαφοράν. ὁ δὲ βίος πρᾶξις, οὐ ποίησις ἐστίν·
 διὸ καὶ ὁ δοῦλος ὑπηρέτης τῶν πρὸς τὴν πρᾶξιν. Τὸ οὖν (p. 6)
 κτῆμα λέγεται ὥσπερ καὶ τὸ μόριον. τό τε γὰρ μόριον οὐ
 10 μόνον ἄλλου ἐστὶ μόριον, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἄλλον· ὁμοίως δὲ
 καὶ τὸ κτῆμα. διὸ ὁ μὲν δεσπότης τοῦ δούλου δεσπότης μό-
 νον, ἐκείνου δ' οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ δοῦλος οὐ μόνον δεσπότην δοῦ-
 λός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἐκείνου. Τίς μὲν οὖν ἡ φύσις τοῦ 7
 δούλου καὶ τίς ἡ δύναμις, ἐκ τούτων δῆλον· ὁ γὰρ μὴ αὐτοῦ φύ-
 15 σει ἄλλ' ἄλλου ἄνθρωπος ὢν, οὗτος φύσει δοῦλός ἐστιν, ἄλλον
 δ' ἐστὶν ἄνθρωπος, ὃς ἂν κτῆμα ἢ ἄνθρωπος ὢν, κτῆμα δὲ
 ὄργανον πρακτικόν καὶ χωριστόν. 5 Πότερον δ' ἐστὶ τις φύσει
 τοιοῦτος ἢ οὐ, καὶ πότερον βέλτιον καὶ δίκαιόν τινα δουλεύειν
 ἢ οὐ, ἀλλὰ πᾶσα δουλεία παρὰ φύσιν ἐστί, μετὰ ταῦτα
 20 σκεπτέον. | οὐ χαλεπὸν δὲ καὶ τῷ λόγῳ θεωρῆσαι καὶ ἐκ 8
 τῶν γινομένων καταμαθεῖν. τὸ γὰρ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι

37 ὑποδύεσθαι ΓΜ^a || οὕτως] sic si Guil. || αὐταὶ rc. π³ (*per*
se Guil.), αὐταὶ cet. 1254a 6 καὶ δέονται] δέονται δ' π³
 10 ὅλως Π² H^a, ἀπλῶς ὅλως M^a P¹, ἀπλῶς Γ p² (ἀπλῶς ἐρμηνεία
 ἐστὶ τοῦ ὅλως mg.³ P²) 14 ὁ — 15 ἐστὶν respiciunt Alex. in
 Metaph. p. 17, 7 Hayd. et anonymus in Eth. Nic. p. 190, 4
 Heylb. || αὐτοῦ M^a H^a π³ 15 ὢν Π¹ et Par. 963 et Alex. (ut
 videtur) et mg. π³, δέ (sed eras. in P³) Π² et γε. mg. p¹, om.
 H^a, ἐστὶν rc. π³, ἄλλον δ'] ἀλλ' οὐδ' P¹ π³, ἀλλ' οὐδὲν M^a
 16 ἢ] ἢ ΓΜ^a || ἄνθρωπος ὢν p¹ et γε. mg.¹ P².³ et (partim
 mg.) π³, δοῦλος ὢν pr. P¹ et M^a et (ut videtur) Γ et pr. P².³ et
 H^a π³, ἄνθρωπος ὢν δοῦλος ὢν π³

οὐ μόνον τῶν ἀναγκαίων ἀλλὰ καὶ τῶν συμφερόντων ἐστὶ.
καὶ εὐθύς ἐκ γενετῆς ἔνια διέστηκε τὰ μὲν ἐπὶ τὸ ἄρχεσθαι
τὰ δ' ἐπὶ τὸ ἄρχειν. καὶ εἶδη πολλὰ καὶ ἀρχόντων καὶ
ἀρχομένων ἐστίν (καὶ αἰ βελτίων ἢ ἀρχὴ ἢ τῶν βελτιόνων 25
ἀρχομένων, οἷον ἀνθρώπου ἢ θηρίου· τὸ γὰρ ἀποτελούμενον
ἀπὸ τῶν βελτιόνων βέλτιον ἔργον· ὅπου δὲ τὸ μὲν ἄρχει
9 τὸ δ' ἄρχεται, ἔστι τι τούτων ἔργον)· ὅσα γὰρ ἐκ πλειόνων
συνέστηκε καὶ γίνεται ἓν τι κοινόν, εἴτε ἐκ συνεχῶν εἴτε ἐκ
διηρημένων, ἐν ἅπασιν ἐμφαίνεται τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχό- 30
μενον, καὶ τοῦτο ἐκ τῆς ἀπάσης φύσεως ἐνυπάρχει τοῖς
ἐμψύχοις· καὶ γὰρ ἐν τοῖς μὴ μετέχουσι ζωῆς ἔστι τις
ἀρχή, οἷον ἀρμονίας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἐξωτερικωτέ-
10 ρας ἐστὶ σκέψεως· τὸ δὲ ζῶον πρῶτον συνέστηκεν ἐκ ψυχῆς
καὶ σώματος, ὧν τὸ μὲν ἄρχον ἐστὶ φύσει τὸ δ' ἀρχό- 35
μενον. δεῖ δὲ σκοπεῖν ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσι μᾶλλον
τὸ φύσει, καὶ μὴ ἐν τοῖς διεφθαρμένοις. διὸ καὶ τὸν βέλ-
τιστα διακαίμενον καὶ κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν ἀν-
θρώπον θεωρητέον, ἐν ᾧ τοῦτο δῆλον· τῶν γὰρ μοχθηρῶν ἢ
(p. 7) μοχθηρῶς ἐχόντων δόξειεν ἂν ἄρχειν πολλάκις τὸ σῶμα 1254b
11 τῆς ψυχῆς διὰ τὸ φαύλως καὶ παρὰ φύσιν ἔχειν. ἔστι
δ' οὗν, ὥσπερ λέγομεν, πρῶτον ἐν ζῳῷ θεωρῆσαι καὶ δε-
σποτικὴν ἀρχὴν καὶ πολιτικὴν· ἢ μὲν γὰρ ψυχὴ τοῦ σώ-
ματος ἄρχει δεσποτικὴν ἀρχήν, ὁ δὲ νοῦς τῆς ὀρέξεως πο- 5
λιτικὴν καὶ βασιλικήν· ἐν οἷς φανερόν ἐστιν ὅτι κατὰ φύ-
σιν καὶ συμφέρον τὸ ἄρχεσθαι τῷ σώματι ὑπὸ τῆς ψυ-
χῆς καὶ τῷ παθητικῷ μορίῳ ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ μορίου τοῦ

25 prius ἢ secl. Coraes 27 ὑπὸ Bk.²; cf. 54 b 18 39 μοχ-
θηρῶν ἢ μοχθηρῶς ἐχόντων] pestilentium et prave se habentium
Guil. (unde φαύλως hic refert ex proximo φαύλως καὶ Bueche-
ler), μοχθηρῶν Studemundius, μοχθηρῶς ἐχόντων Schmidtus
1254b 1 πολλάκις—2 ἔχειν om. H^a 2 καὶ παρὰ φύσιν om. M^a
et pr. P¹ (suppl. mg p¹) || περὶ P².³ || ἕτερον, sed mg. γρ. ἔστι H^a
6 καὶ βασιλικήν secl. Onckenus, ἢ βασιλικήν Richardsius: au-
καὶ explicativum, ut mox 8 καὶ τοῦ μορίου?

λόγον ἔχοντας, τὸ δ' ἐξ ἴσου ἢ ἀνάπαλιν βλαβερόν παῖσιν.
 10 πάλιν ἐν ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις ὡσαύτως· τὰ 12
 μὲν γὰρ ἡμεῖρα τῶν ἀγρίων βελτίω τὴν φύσιν, τούτοις δὲ
 παῖσι βέλτιον ἄρχεσθαι ὑπ' ἀνθρώπου· τυγχάνει γὰρ σω-
 τηρίας οὕτως. ἔτι δὲ τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ φύσει τὸ μὲν
 κρεῖττον τὸ δὲ χειρόν καὶ τὸ μὲν ἄρχον τὸ δ' ἀρχόμενον. τὸν
 15 αὐτὸν δὲ τρόπον ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ἐπὶ πάντων ἀνθρώ-
 πων. ὅσοι μὲν οὖν τοσοῦτον διεστῶσιν ὅσον ψυχὴ σώματος 18
 καὶ ἄνθρωπος θηρίου (διάκεινται τοῦτον τὸν τρόπον, ὅσων
 ἐστὶν ἔργον ἢ τοῦ σώματος χρῆσις, καὶ τοῦτ' ἐστ' ἀπ' αὐτῶν
 βέλτιστον), οὗτοι μὲν εἰσι φύσει δοῦλοι, οἷς βέλτιόν ἐστιν
 20 ἄρχεσθαι ταύτην τὴν ἀρχήν, εἶπερ καὶ τοῖς εἰρημένοισι. ἔστι
 γὰρ φύσει δοῦλος ὁ δυνάμενος ἄλλου εἶναι (διὸ καὶ ἄλλου
 ἐστίν) καὶ ὁ κοινωνῶν λόγου τοσοῦτον ὅσον αἰσθάνεσθαι ἀλλὰ
 μὴ ἔχειν. τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα οὐ λόγῳ αἰσθανόμενα, ἀλλὰ
 παθήμασιν ὑπηρετεῖ. καὶ ἡ χρεῖα δὲ παραλλάττει μικρόν· 14
 25 ἡ γὰρ πρὸς ἀναγκαῖα τῷ σώματι βοήθεια γίνεται παρ'
 ἀμφοῖν, παρὰ τε τῶν δούλων καὶ παρὰ τῶν ἡμέρων ζώων.
 βούλεται μὲν οὖν ἡ φύσις καὶ τὰ σώματα διαφέροντα
 ποιεῖν τὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν δούλων, τὰ μὲν ἰσχυρὰ
 πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν, τὰ δ' ὀρθὰ καὶ ἄχρηστα πρὸς
 30 τὰς τοιαύτας ἐργασίας, ἀλλὰ χρήσιμα πρὸς πολιτικὸν
 βίον (οὗτος δὲ καὶ γίνεται διηρημένος εἰς τε τὴν πολεμικὴν
 χρεῖαν καὶ τὴν εἰρηνικὴν), συμβαίνει δὲ πολλάκις καὶ τοῦ- (p. 8)
 ναντίον, τοὺς μὲν τὰ σώματα ἔχειν ἐλευθέρων τοὺς δὲ τὰς
 ψυχὰς· ἐπεὶ τοῦτό γε φανερόν, ὥς εἰ τοσοῦτον γένοιντο διά- 15
 35 φοροὶ τὸ σῶμα μόνον, ὅσον αἱ τῶν θεῶν εἰκόνες, τοὺς ὑπο-

14 χειρόν καὶ Π¹ H^a, χειρόν Π² 16 διεστῶσι τοσοῦτον M^a,
 διεστῶσι τοιοῦτον P¹ 17 διάκεινται δὲ Γ et corr.² P² et π³

23 λόγου Π². 28 ποιεῖν Π¹ et corr.² P² et π³, ποιεῖ cet. || τὰ
 μὲν <ταπεινὰ καὶ> vel sim. Schmidtus 29 ὀρθὰ] οὐποτε δον-
 λείη κεφαλὴ ἰδεῖα κτλ. Theogn. 535 31 οὗτος δὲ καὶ (οὗτος
 δὲ π³) — 32 εἰρηνικὴν addubitat Schneider 35 μόνον tri. post
 33 σώματα Richardsius, post 34 ψυχὰς Immischius

λειπομένους πάντες φαῖεν ἂν ἄξιους εἶναι τούτοις δουλεύειν. εἰ δ' ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦτ' ἀληθές, πολὺ δικαιότερον ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦτο διωρλόσθαι· ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ῥᾷδιον ἰδεῖν τό τε τῆς ψυχῆς κάλλος καὶ τὸ τοῦ σώματος. Ὅτι μὲν 1255a
τοίνυν εἰσὶ φύσει τινὲς οἱ μὲν ἐλεύθεροι οἱ δὲ δοῦλοι, φανερόν, οἷς καὶ συμφέρει τὸ δουλεύειν καὶ δίκαιόν ἐστιν.

- 16 **6** Ὅτι δὲ καὶ οἱ τάναντία φάσκοντες τρόπον τινὰ λέγουσιν ὁρθῶς, οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. διχῶς γὰρ λέγεται τὸ δουλεύειν καὶ ὁ δοῦλος. ἔστι γὰρ τις καὶ κατὰ νόμον δοῦλος καὶ 5
δουλεύων· ὁ γὰρ νόμος ὁμολογία τίς ἐστιν, ἐν ᾧ τὰ κατὰ πόλεμον κρατούμενα τῶν κρατούντων εἶναί φασιν. τοῦτο δὴ τὸ δίκαιον πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς νόμοις ὥσπερ ῥήτορα γράφονται παρὰ νόμων, ὥς δεινὸν εἰ τοῦ βιάσασθαι δυναμένου καὶ κατὰ δύναμιν κρείττονος ἔσται δοῦλον καὶ ἀρχόμενον 10
τὸ βιασθέν. καὶ τοῖς μὲν οὕτως δοκεῖ τοῖς δ' ἐκείνως, καὶ
17 τῶν σοφῶν. αἴτιον δὲ ταύτης τῆς ἀμφισβητήσεως, καὶ ὃ ποιεῖ τοὺς λόγους ἐπαλλάττειν, ὅτι τρόπον τινὰ ἀρετὴ τυγχάνουσα χορηγίας καὶ βιάζεσθαι δύναται μάλιστα, καὶ ἔστιν αἰεὶ τὸ κρατοῦν ἐν ὑπεροχῇ ἀγαθοῦ τινος, ὥστε δοκεῖν 15
μὴ ἄνευ ἀρετῆς εἶναι τὴν βίαν, ἀλλὰ περὶ τοῦ δικαίου μόνον εἶναι τὴν ἀμφισβήτησιν (διὰ γὰρ τοῦτο τοῖς μὲν εὐνοία δοκεῖ τὸ δίκαιον εἶναι, τοῖς δ' αὐτὸ τοῦτο δίκαιον, τὸ τὸν κρείττονα ἄρχειν)· ἐπεὶ διαστάντων γε χωρὶς τούτων τῶν λόγων οὔτε ἰσχυρὸν οὐθέν ἔχουσιν οὔτε πιθανὸν ἄτεροι λόγοι, ὥς 20
18 οὐ δεῖ τὸ βέλτιον κατ' ἀρετὴν ἄρχειν καὶ δεσπόζειν. ὅλως δ' ἀντεχόμενοί τινες, ὥς οἴονται, δικαίου τινός (ὁ γὰρ νόμος δίκαιόν τι) τὴν κατὰ πόλεμον δουλείαν τιθέασι δικαίαν, ἅμα δ' οὐ φασιν. τὴν τε γὰρ ἀρχὴν ἐνδέχεται μὴ δι-

1255a 1 ὅτι — b 4 δύναται citat Ps. Plut. de nobil. 6 p 932 Bsq. (vel potius eius editor Chr. Wolfius) ὃ τις καὶ τις Π¹ H^a et pr. P^s (suppl. re.) et π^s 6 ὁμολογία τίς ἐστιν i. q. ὁμολογεῖται || ἐν ᾧ Bas.^s 8 νόμοις] γε. λόγοις schol. H^a 17 εὐνοία] quae victos liberos patitur 24 ἅμα P^s. H^a π^s et γε. mg. p¹, ὅλως Π¹ π^s, ἀπλῶς Fraenkelius

25 καίαν εἶναι τῶν πολέμων, καὶ τὸν ἀνάξιον δουλεύειν οὐδα-
 μῶς ἂν φαίη τις δοῦλον εἶναι· εἰ δὲ μή, συμβήσεται τοὺς (p. 9)
 εὐγενεστάτους εἶναι δοκοῦντας δούλους εἶναι καὶ ἐκ δούλων, ἔαν
 συμβῇ πραθῆναι ληφθέντας. διόπερ αὐτοὺς οὐ βούλονται
 λέγειν δούλους, ἀλλὰ τοὺς βαρβάρους. καίτοι ὅταν τοῦτο λέ-
 30 γωσιν, οὐθὲν ἄλλο ζητοῦσιν ἢ τὸ φύσει δοῦλον ὅπερ ἐξ
 ἀρχῆς εἴπομεν· ἀνάγκη γὰρ εἶναι τινας φάναι τοὺς μὲν
 πανταχοῦ δούλους τοὺς δ' οὐδαμοῦ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ 19
 περὶ εὐγενείας· αὐτοὺς μὲν γὰρ οὐ μόνον παρ' αὐτοῖς εὐγε-
 νεῖς ἀλλὰ πανταχοῦ νομίζουσιν, τοὺς δὲ βαρβάρους οἴκοι μό-
 35 νον, ὥς ὃν τι τὸ μὲν ἀπλῶς εὐγενὲς καὶ ἐλεύθερον τὸ δ'
 οὐχ ἀπλῶς, ὥσπερ καὶ ἡ Θεοδέκτου Ἑλένη φησὶ
 “θεῖων δ' ἀπ' ἀμφοῖν ἔκγονον ῥιζωμάτων
 τίς ἂν προσειπεῖν ἀξιώσειεν λάτριν;”

ὅταν δὲ τοῦτο λέγωσιν, οὐθενὶ ἄλλ' ἢ ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διο-
 40 ρίζουσι τὸ δοῦλον καὶ ἐλεύθερον καὶ τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς
 255b δυσγενεῖς. ἀξιοῦσι γάρ, ὥσπερ ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπον καὶ
 ἐκ θηρίου γίνεσθαι θηρίον, οὕτω καὶ ἐξ ἀγαθῶν ἀγαθόν.
 ἡ δὲ φύσις βούλεται μὲν τοῦτο ποιεῖν πολλάκις, οὐ μέντοι
 δύναται. Ὅτι μὲν οὖν ἔχει τινὰ λόγον ἢ ἀμφισβήτησις,
 5 καὶ οὐκ εἰσὶν οἱ μὲν φύσει δούλοι οἱ δ' ἐλεύθεροι, δῆλον,
 καὶ ὅτι ἔν τισι διώρισται τὸ τοιοῦτον, ὧν συμφέρει τῷ μὲν τὸ 20
 δουλεύειν τῷ δὲ τὸ δεσπόζειν καὶ δίκαιον, καὶ δεῖ τὸ μὲν

32 πανταχοῦ Π²H^a, ἀπανταχοῦ γε. mg. p¹, ἐξ ἀρχῆς Π¹

33 αὐτοὺς Π¹H^aπ³, αὐτοῖς pr. P² (em. corr.²) et P³π³ ||
 παρ' αὐτοῖς Π¹H^a 35 καὶ om. Π² (suppl. π³) 36 ἐλελόγη
 ΓM^a (fr. 3 N.²) 37 ἔκγονον Ar. et corr. P¹, ἔκγονοιν pr. P¹,
 ἐκγόνοιν ΓM^aP³π³, ἐκ γόνοιν P²π³, ἐκ γόνων H^a, ἐκγόνοι π³

38 ἀξιώσει M^aP¹⁻² et rc. P³ et π³ 39 οὐδὲν Π¹
 1255b 2 γενέσθαι M^aP¹π³, γίνεσθαι H^a 3 τοῦτο post ποιεῖν
 M^aP¹ || ποιεῖν, πολλάκις μέντοι οὐ Ar. 5 οὐκ εἰσὶν] εἰσὶν π³,
 <εἰσὶ καὶ> οὐκ εἰσὶν Camotius, οὐκ <ἀεὶ> εἰσὶν? Susem., οὐκ
 εἰσὶν add. vel <ἀναμφισβητήτως> vel <ἀπανταχοῦ> Schmidtus ||
 φύσει om M^a et pr. P¹ (suppl. mg. p¹) 7 τὸ prius
 om. Π²H^a

ἄρχεσθαι τὸ δ' ἄρχειν, ἣν πεφύκασιν ἀρχὴν ἄρχειν, ὥστε καὶ δεσπόζειν, τὸ δὲ κακῶς ἀσυμφόρως ἐστὶν ἀμφοῖν (τὸ γὰρ αὐτὸ συμφέρει τῷ μέρει καὶ τῷ ὅλῳ καὶ σώματι καὶ 10 ἡσυχίᾳ, ὃ δὲ δοῦλος μέρος τι τοῦ δεσπότου, οἷον ἔμψυχόν τι 21 τοῦ σώματος κειχωρισμένον δὲ μέρος· διὸ καὶ συμφέρον ἐστὶ τι καὶ φιλία δούλῳ καὶ δεσπότῃ πρὸς ἀλλήλους τοῖς φύσει τούτων ἡξιωμένοις, τοῖς δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον, ἀλλὰ κατὰ νόμον καὶ βιασθεῖσι, τούναντίον). 15

7 Φανερόν δὲ καὶ ἐκ τούτων, ὅτι οὐ ταυτόν ἐστι δεσποτεία (p. 10) καὶ πολιτική, οὐδὲ πᾶσαι ἀλλήλαις αἱ ἀρχαί, ὥσπερ τινές φασιν. ἡ μὲν γὰρ ἐλευθέρων φύσει ἡ δὲ δούλων ἐστίν, καὶ ἡ μὲν οἰκονομικὴ μοναρχία (μοναρχεῖται γὰρ πᾶς οἶκος), 22 ἡ δὲ πολιτικὴ ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἀρχή. ὁ μὲν οὖν δεσπό- 20 τῆς οὐ λέγεται κατ' ἐπιστήμην, ἀλλὰ τῷ τοιόσδ' εἶναι, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δοῦλος καὶ ὁ ἐλεύθερος. ἐπιστήμη δ' ἂν εἴη καὶ δεσποτικὴ καὶ δουλική, δουλικὴ μὲν οἷαν περ ὁ ἐν Συρακούσαις ἐπαίδευεν· ἐκεῖ γὰρ λαμβάνων τις μισθὸν ἐδίδασκε τὰ ἐγκύκλια διακονήματα τοὺς παιδας· εἴη δ' 26 ἂν καὶ ἐπὶ πλεῖον τῶν τοιούτων μάθησις, οἷον ὀψοποικὴ καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα γένη τῆς διακονίας. ἔστι γὰρ ἕτερα ἐτέρων τὰ μὲν ἐντιμότερα ἔργα τὰ δ' ἀναγκαιότερα, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν "δοῦλος πρὸ δούλου, δεσπότης πρὸ δε- 23 σπότου." αἱ μὲν οὖν τοιαῦται πᾶσαι δουλικαὶ ἐπιστήμαί εἰσι· 30 δεσποτικὴ δ' ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ χρηστικὴ δούλων. ὁ γὰρ δεσπότης οὐκ ἐν τῷ κτᾶσθαι τοὺς δούλους, ἀλλ' ἐν τῷ χρῆσθαι δούλοις. ἔστι δ' αὕτη ἡ ἐπιστήμη οὐδὲν μέγα ἔχουσα οὐδὲ σεμνόν· ἃ γὰρ τὸν δοῦλον ἐπίστασθαι δεῖ ποιεῖν, ἐκείνον δεῖ

8 ἄρχειν τὸ δ' ἄρχεσθαι M^sP¹ 12 τοῦ σώματος post μέρος
 iterant Π¹ (del. corr. P¹) 23 μὲν] μὲν γὰρ H^a ἐν] ἐν ταῖς
 M^sP¹ 24 ἐπαίδευεν M^sP¹ 26 τῶν τοιούτων] τούτων M^sP¹
 || ὀψοποιητικὴ Π¹, idem sed ητ eras. H^a 27 ἕτερα] ἔργα Π²
 (crx. rc. P² et γρ. mg. π²) 29 adagium ex Philemone peti-
 tum? cf. fragm. com. IV 17 M. (II 492 K.)

35 ταῦτα ἐπίστασθαι ἐπιτάττειν. διὸ ὅσοις ἐξουσία μὴ αὐτοὺς
κακοπαθεῖν, ἐπίτροπος λαμβάνει ταύτην τὴν τιμὴν, αὐτοὶ
δὲ πολιτεύονται ἢ φιλοσοφοῦσιν. ἡ δὲ κτητικὴ ἑτέρα ἀμ-
φοτέρων τούτων, οἷον ἡ δικαία πολεμικὴ τις οὕσα ἢ θηρευ-
τικὴ. Περὶ μὲν οὖν δούλου καὶ δεσπότου τοῦτον διωρίσθω τὸν
40 τρόπον.

1256a 8 Ὅλως δὲ περὶ πάσης κτήσεως καὶ χρηματιστικῆς θεω- ΠΙ
ρήσωμεν κατὰ τὸν ὑφηγημένον τρόπον, ἐπεὶ περ καὶ ὁ δοῦ-
λος τῆς κτήσεως μέρος τι ἦν. πρῶτον μὲν οὖν ἀπορήσειεν
ἂν τις πότερον ἡ χρηματιστικὴ ἢ αὐτὴ τῇ οἰκονομικῇ ἐστίν
5 ἢ μέρος τι ἢ ὑπηρετικὴ, καὶ εἰ ὑπηρετικὴ, πότερον ὥς ἡ
κερκιδοποιικὴ τῇ ὑφαντικῇ ἢ ὥς ἡ χαλκουργικὴ τῇ ἀν-
δριαντοποιίᾳ (οὐ γὰρ ὡσαύτως ὑπηρετοῦσιν, ἀλλ' ἡ μὲν ὄρ-
γανα παρέχει, ἡ δὲ τὴν ὕλην· λέγω δὲ ὕλην τὸ ὑποκεί-
μενον, ἐξ οὗ τι ἀποτελεῖται ἔργον, οἷον ὑφάντη μὲν ἔρια
10 ἀνδριαντοποιῶ δὲ χαλκόν). Ὅτι μὲν οὖν οὐχ ἡ αὐτὴ οἰκο- 2
νομικὴ τῇ χρηματιστικῇ, δῆλον (τῆς μὲν γὰρ τὸ πορίσα- (p. 11)
σθαι, τῆς δὲ τὸ χρησασθαι· τίς γὰρ ἔσται ἡ χρησομένη
τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν παρὰ τὴν οἰκονομικήν;)· πότερον δὲ
μέρος αὐτῆς ἐστὶ τι ἢ ἕτερον εἶδος, ἔχει διαμφισβήτησιν·
15 εἰ γὰρ ἐστὶ τοῦ χρηματιστικοῦ θεωρῆσαι πόθεν χρήματα καὶ
κτησίς ἐστι. ἡ δὲ κτήσις πολλὰ περιεῖληφε μέρη καὶ ὁ
πλοῦτος, ὥστε πρῶτον ἡ γεωργικὴ πότερον μέρος τι τῆς οἰ-
κονομικῆς ἢ ἕτερόν τι γένος; καὶ καθόλου ἡ περὶ τὴν τρο-
φήν ἐπιμέλεια καὶ κτήσις. Ἀλλὰ μὴν εἶδη γε πολλὰ τρο- 3
20 φῆς, διὸ καὶ βίοι πολλοὶ καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων
εἰσίν· οὐ γὰρ οἷόν τε ζῆν ἄνευ τροφῆς, ὥστε αἱ διαφοραὶ

37 ἡ — 38 θηρευτικὴ addubitat Conringius 1256a 1 — 59a
36 additicia censet Arnimius || θεωρήσωμεν Π¹π³ 6 κερκιδο-
ποιητικὴ M^aP¹ || ἡ om. P¹H^a 9 ἔριον P¹, lana Guil. 10 χαλ-
κός ΓP¹, incerto compendio M^a, χαλκοῦν ut videtur H^a || ἡ οἰκο-
νομικὴ Bk. cum corr.² P² || τῇ οἰκονομικῇ ἢ χρηματιστικῇ Sylbur-
gius 13 παρὰ] περὶ M^aP³π³ 14 δι' ἀμφισβήτησιν P²H^a
17 οἰκονομικῆς Garveus, χρηματιστικῆς ΓΠ

τῆς τροφῆς τοὺς βίους πεποιήκασι διαφέροντας τῶν ζώων.
 τῶν τε γὰρ θηρίων τὰ μὲν ἀγελαῖα τὰ δὲ σποραδικὰ ἐστίν,
 ὁποτέρως συμφέρει πρὸς τὴν τροφήν αὐτοῖς διὰ τὸ τὰ μὲν
 ζωοφάγα τὰ δὲ καρποφάγα τὰ δὲ παμφάγα αὐτῶν εἶναι, 25
 ὥστε πρὸς τὰς ῥαστώνας καὶ τὴν αἵρεσιν τὴν τούτων ἢ φύσις τοὺς
 βίους αὐτῶν διώρισεν. ἐπεὶ δ' οὐ ταὐτὸ ἐκάστω ἡδὺ κατὰ φύ-
 σιν ἀλλὰ ἕτερα ἑτέροις, καὶ αὐτῶν τῶν ζωοφάγων καὶ τῶν
 4 καρποφάγων οἱ βίοι πρὸς ἄλληλα διεσῆκασιν· ὁμοίως δὲ
 καὶ τῶν ἀνθρώπων. πολὺ γὰρ διαφέρουσιν οἱ τούτων βίοι. 30
 οἱ μὲν οὖν ἀργότατοι νομάδες εἰσὶν (ἢ γὰρ ἀπὸ τῶν ἡμέ-
 ρων τροφῇ ζώων ἄνευ πόνου γίνεται σχολάζουσιν· ἀναγκαίου
 δ' ὄντος μεταβάλλειν τοῖς κτήνεσι διὰ τὰς νομάς καὶ
 αὐτοὶ ἀναγκάζονται συνακολουθεῖν, ὥσπερ γεωργίαν ζῶσαν
 γεωργοῦντες)· οἱ δ' ἀπὸ θήρας ζῶσι, καὶ θήρας ἕτεροι ἐτέ- 35
 ρας, οἷον οἱ μὲν ἀπὸ ληστείας, οἱ δ' ἀφ' ἀλιείας, ὅσοι λί-
 μνας καὶ ἔλη καὶ ποταμοὺς ἢ ἰθάλατταν τοιαύτην προσοι-
 κοῦσιν, οἱ δ' ἀπ' ὀρνίθων ἢ θηρίων ἀγρίων· τὸ δὲ πλεῖστον
 γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς γῆς ζῇ καὶ τῶν ἡμέρων καρ-
 5 πῶν. οἱ μὲν οὖν βίοι τοσοῦτοι σχεδόν εἰσιν, ὅσοι γε αὐτό- 40
 (p. 12) φυτον ἔχουσι τὴν ἐργασίαν καὶ μὴ δι' ἀλλαγῆς καὶ κα-
 πηλείας πορίζονται τὴν τροφήν, νομαδικὸς γεωργικὸς λη- 1256b
 στρικὸς ἀλιευτικὸς θηρευτικὸς. οἱ δὲ καὶ μινύντες ἐκ τού-
 των ἡδέως ζῶσι, προσαναπληροῦντες τὸν ἐνδεέστερον βίον, ἢ
 τυγχάνει ἐλλείπων πρὸς τὸ αὐτάρκης εἶναι, οἷον οἱ μὲν
 νομαδικὸν ἅμα καὶ ληστρικόν, οἱ δὲ γεωργικόν καὶ θηρευ- 5
 τικόν· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς ἄλλους· ὥς ἂν ἡ χρεία
 6 συναναγκάξῃ, τοῦτον τὸν τρόπον διάγουσιν. ἢ μὲν οὖν τοιαύτη

22 πεποιήκασι post διαφέροντας M^aP¹ 25 τὰ δὲ παμφάγα
 om. pr. P¹ (suppl. mg. p¹). τὰ δὲ om M^a 26 καὶ | κατὰ Ber-
 naysius 33 μεταβάλλειν post τοῖς κτήνεσι M^aP¹ 1256b 1 κο-
 μίζονται M^aP¹, ferunt Guil. ¶ γεωργικὸς om. ΓM^a, post 2. θηρευ-
 τικὸς tri. Spengelius 2 μινύντες M^aH^a 3 ἐνδεέστερον Ber-
 naysius, ἐνδεέστατον ΓΠ (vitium detexit Bas.³: τὸ ἐνδεές
 τοῦ βίου)

κτῆσις ὑπ' αὐτῆς φαίνεται τῆς φύσεως διδομένη πᾶσιν,
 ὥσπερ κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν εὐθύς, οὕτω καὶ τελειω-
 10 θεῖσιν. καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν τὰ μὲν συνεκ-
 τίκεται τῶν ζώων τοσαύτην τροφὴν ὥς ἱκανὴν εἶναι μέχρις
 οὗ ἂν δύνηται αὐτὸ αὐτῷ πορίζειν τὸ γεννηθέν, οἷον ὅσα
 σκωληκοτοκεῖ ἢ ῥοτοκεῖ· ὅσα δὲ ζωοτοκεῖ, τοῖς γεννωμένοις
 ἔχει τροφὴν ἐν αὐτοῖς μέχρι τινός, τὴν τοῦ καλουμένου γά-
 15 λακτος φύσιν. ὥστε ὁμοίως δῆλον, ὅτι καὶ γενομένοις οἰη- 7
 τέον, τὰ τε φυτὰ τῶν ζώων ἔνεκεν εἶναι καὶ τὰ ἄλλα ζῶα
 τῶν ἀνθρώπων χάριν, τὰ μὲν ἡμέρα καὶ διὰ τὴν χρῆσιν
 καὶ διὰ τὴν τροφὴν, τῶν δ' ἀγρίων, εἰ μὴ πάντα, ἀλλὰ
 τὰ γε πλεῖστα τῆς τροφῆς καὶ ἄλλης βοηθείας ἔνεκεν, ἵνα
 20 καὶ ἐσθῆς καὶ ἄλλα ὄργανα γίνηται ἐξ αὐτῶν. εἰ οὖν ἡ
 φύσις μηθὲν μήτε ἀτελὲς ποιεῖ μήτε μάτην, ἀναγκαῖον
 τῶν ἀνθρώπων ἔνεκεν αὐτὰ πάντα πεποιημέναι τὴν φύσιν.
 διὸ καὶ ἡ πολεμικὴ φύσει κτητικὴ πως ἔσται (ἡ γὰρ θη- 8
 ρευτικὴ μέρος αὐτῆς), ἣ δεῖ χρῆσθαι πρὸς τε τὰ θηρία καὶ
 25 τῶν ἀνθρώπων ὅσοι πεφυκότες ἄρχεσθαι μὴ θέλουσιν, ὥς
 φύσει δίκαιον τοῦτον ὄντα τὸν πόλεμον. Ἐν μὲν οὖν εἶδος
 κτητικῆς κατὰ φύσιν τῆς οἰκονομικῆς μέρος ἐστίν, καθὼ δεῖ
 ἦτοι ὑπάρχειν ἢ πορίζειν αὐτὴν ὅπως ὑπάρχει, ὧν ἐστὶ θη-
 σαυρισμὸς χρημάτων πρὸς ζωὴν ἀναγκαίων καὶ χρησίμων
 30 εἰς κοινωνίαν πόλεως ἢ οἰκίας. καὶ ἔοικεν ὃ γ' ἀληθινὸς 9
 πλοῦτος ἐκ τούτων εἶναι. ἡ γὰρ τῆς τοιαύτης κτήσεως

8 δεδομένη M^aP¹, data Guil. 11 μέχρι H^a 13 γενο-
 μένοις Π²H^a 14 αὐτοῖς M^aH^a 15 γενομένοις οἰητέον scil.
 ὑπὸ τῆς φύσεως δίδοσθαι (γεννωμένοις P¹, sed ἄλλως γενομένοις
 mg.¹ P¹) 18 πάντα] τὰ ἄλλα (τ' ἄλλα P¹) πάντα Π¹, τὰ πάντα
 corr. π³ 20 γένηται M^aP¹ 22 πάντα] i. qu. sine exceptione,
 ut 57a 22 26 τοῦτον ὄντα τὸν πόλεμον Π²H^a, ὄντα τοῦτον τὸν
 θηρευτικὸν πόλεμον πρῶτον Π¹ (nisi quod θηρευτικὸν om. P¹,
 τὸν θηρευτικὸν supra τοῦτον p²; πρῶτον etiam corr. P², primum
 vel et primum Guil.) 27 κτητικῆς post κατὰ φύσιν M^aP¹|| καθὼ
 Bernaysius, ὃ ΓΠ, ὅτι (quia) Richardsius 28 ὧν] ἐξ ὧν H^a

- αὐτάρκεια πρὸς ἀγαθὴν ζωὴν οὐκ ἄπειρός ἐστιν, ὥσπερ Σό-
 (p. 13) λων φησὶ ποιήσας "πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀν-
 δράσι κεῖται." κεῖται γὰρ ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις·
 οὐδὲν γὰρ ὄργανον ἄπειρον οὐδεμιᾶς ἐστὶ τέχνης οὔτε πλήθει 35
 οὔτε μεγέθει, ὁ δὲ πλούτος ὀργάνων πληθὺς ἐστὶν οἰκονο-
 μικῶν καὶ πολιτικῶν. Ὅτι μὲν τοίνυν ἔστι τις κτητικὴ
 κατὰ φύσιν τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς πολιτικοῖς, καὶ δι'
 ἣν αἰτῶν, δῆλον.
- 10 9 "Ἐστὶ δὲ γένος ἄλλο κτητικῆς, ἣν μάλιστα καλοῦσι, καὶ ■
 δίκαιον αὐτὸ καλεῖν, χρηματιστικὴν, δι' ἣν οὐδὲν δοκεῖ
 πέρας εἶναι πλούτου καὶ κτήσεως. ἣν ὡς μίαν καὶ τὴν 1357
 αὐτὴν τῇ λεχθείσῃ πολλοὶ νομίζουσι διὰ τὴν γειννᾶσιν·
 ἔστι δ' οὔτε ἡ αὐτὴ τῇ εἰρημένῃ οὔτε πόρρω ἐκείνης. ἔστι δ'
 ἡ μὲν φύσει ἡ δ' οὐ φύσει αὐτῶν, ἀλλὰ δι' ἐμπειρίας
 τινὸς καὶ τέχνης γίνεται μᾶλλον. λάβωμεν δὲ περὶ αὐτῆς 5
- 11 τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν. ἐκάστου γὰρ κτήματος διττὴ ἡ χρῆσις
 ἐστίν, ἀμφότεραι δὲ καθ' αὐτὸ μὲν ἀλλ' οὐχ ὁμοίως καθ'
 αὐτό, ἀλλ' ἡ μὲν οἰκεία ἡ δ' οὐκ οἰκεία τοῦ πράγματος,
 οἶον ὑποδήματος ἥ τε ὑπόδεσις καὶ ἡ μεταβλητικὴ. ἀμ-
 φότεραι γὰρ ὑποδήματος χρήσεις· καὶ γὰρ ὁ ἀλλατιό- 10
 μενος τῷ δεομένῳ ὑποδήματος ἀντὶ νομίσματος ἢ τροφῆς
 χρῆται τῷ ὑποδήματι ἢ ὑπόδημα, ἀλλ' οὐ τὴν οἰκείαν
 χρῆσιν· οὐ γὰρ ἀλλαγῆς ἔνεκεν γέγονε. τὸν αὐτὸν δὲ
 τρόπον ἔχει καὶ περὶ τῶν ἄλλων κτημάτων. ἔστι γὰρ ἡ
 μεταβλητικὴ πάντων, ἀρξαμένη τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ 15
 κατὰ φύσιν, τῷ τὰ μὲν πλείω τὰ δὲ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν
- 12 ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους. ἣ καὶ δῆλον, ὅτι οὐκ ἔστι φύσει τῆς
 χρηματιστικῆς ἢ καπηλικῆς· ὅσον γὰρ ἱκανὸν αὐτοῖς, ἀναγ-

32 ἀγαθῶν pr. P¹ (ἀγαθὴν corr.¹) et P².³ H^a π³ || fragm.
 13, 71 Be.⁴ 33 οὐθὲν Π² H^a 34 κεῖται prius om. M^a, κεῖται
 γὰρ om. pr. P¹ (suppl. mg. p¹) 36 πληθὺς] πλούτος H^a ||
 οἰκονομικῶ καὶ πολιτικῶ Γ 1257a 6 κτήματος Γ M^a et mg. p¹
 (idem discrimen Eudem. 1231b 38 squ.) 9 ὑπόδεσις M^a P¹
 18 χρηματιστικῆς] μεταβλητικῆς Bernaysius

καῖον ἦν ποιεῖσθαι τὴν ἀλλαγὴν. ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ
 20 κοινωνίᾳ (τοῦτο δ' ἐστὶν οἰκία) φανερόν ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἔργον
 αὐτῆς, ἀλλ' ἡδὴ πλείονος τῆς κοινωνίας οὔσης. οἱ μὲν γὰρ
 τῶν αὐτῶν ἐκοινωνοῦν πάντων, οἱ δὲ κεχωρισμένων πολλῶν
 πάλιν καὶ <ἕτεροι> ἐτέρων· ὧν κατὰ τὰς δεήσεις ἀναγκαῖον
 ποιεῖσθαι τὰς μεταδόσεις, καθάπερ ἔτι πολλὰ ποιεῖ καὶ τῶν (p. 14)
 25 βαρβαρικῶν ἐθνῶν, κατὰ τὴν ἀλλαγὴν. αὐτὰ γὰρ τὰ
 χρήσιμα πρὸς αὐτὰ καταλλάττονται, ἐπὶ πλεόν δ' οὐθέν,
 οἶον οἶνον πρὸς σῖτον διδόντες καὶ λαμβάνοντες, καὶ τῶν
 ἄλλων τῶν τοιούτων ἕκαστον. ἡ μὲν οὖν τοιαύτη μεταβλη- 13
 τικὴ οὔτε παρὰ φύσιν οὔτε χρηματιστικῆς ἐστὶν εἶδος οὐδὲν
 30 (εἰς ἀναπλήρωσιν γὰρ τῆς κατὰ φύσιν αὐταρκείας ἦν)· ἐκ
 μέντοι ταύτης ἐγένετ' ἐκείνη κατὰ λόγον. ξενικωτέρας γὰρ
 γενομένης τῆς βοηθείας τῷ εἰσάγεσθαι ὧν ἐνδεεῖς καὶ ἐκ-
 πέμπειν ὧν ἐπλεόναζον, ἐξ ἀνάγκης ἢ τοῦ νομίσματος ἐπο-
 ρίσθη χρήσις. οὐ γὰρ εὐβάστακτον ἕκαστον τῶν κατὰ φύσιν
 35 ἀναγκαίων· διὸ πρὸς τὰς ἀλλαγὰς τοιοῦτόν τι συνέθεντο 14
 πρὸς σφᾶς αὐτοὺς διδόναι καὶ λαμβάνειν, ὃ τῶν χρησίων
 αὐτὸ ἦν εἶχε τὴν χρεῖαν εὐμεταχειρίστον πρὸς τὸ ζῆν, οἶον
 σίδηρος καὶ ἄργυρος κἂν εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον, τὸ μὲν πρῶ-
 τον ἀπλῶς ὀρισθὲν μεγέθει καὶ σταθμῷ, τὸ δὲ τελευταῖον
 40 καὶ χαρακτῆρα ἐπιβαλλόντων, ἵνα ἀπολύσῃ τῆς μετρή-
 σεως αὐτοὺς· ὁ γὰρ χαρακτῆρ ἐτέθη τοῦ ποσοῦ σημεῖον. πο- 15
 1257b ρισθέντος οὖν ἡδὴ νομίσματος ἐκ τῆς ἀναγκαίας ἀλλαγῆς
 θάτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς ἐγένετο, τὸ καπηλικόν, τὸ

21 πλειόνων Richardsius 22 τῶν om. Π¹ (suppl. mg. p¹) ||
 αὐτῶν et κεχωρισμένων Immischius: αὐτῶν et κεχωρισμένοι ΓΠ
 23 πάλιν] i. e., ut ante autarciam || <ἕτεροι> Bernaysius || ἀναγ-
 καῖον <ἦν> Coraes 24 καὶ non vertit Guil., καὶ <νῦν> ci.
 Schmidtus et Bernaysius 25 squ. respicit Michael Ephes.
 in Eth. Nic. V p. 40, 2 Hayd. 32 γενομένης Coraes, γινο-
 μένης Π 36 δ] οὐ H^a 37 αὐτὸ] καὶ αὐτὸ H^a, αὐτὸ <οὐκ>
 Coraes || ἀμεταχειρίστον H^a || ζῆν] <μετακομί>ξιν Reiskeus,
 <βαστά>ξιν Bernaysius, πρὸς τὸ ζῆν ante εἶχε? Plattius
 40 ἐπιβαλλόντων P¹

μὲν πρῶτον ἀπλῶς ἴσως γινόμενον, εἶτα δι' ἐμπειρίας ἤδη
 τεχνικώτερον, πόθεν καὶ πῶς μεταβαλλόμενον πλείστον
 ποιήσῃ κέρδος. διὸ δοκεῖ ἡ χρηματιστικὴ μάλιστα περὶ τὸ 5
 νόμισμα εἶναι, καὶ ἔργον αὐτῆς τὸ δύνασθαι θεωρῆσαι πό-
 θεν ἔσται πλῆθος χρημάτων· ποιητικὴ γὰρ εἶναι τοῦ πλούτου
 16 καὶ χρημάτων. καὶ γὰρ τὸν πλοῦτον πολλάκις τιθέασιν νο-
 μίσματος πλῆθος, διὰ τὸ περὶ τοῦτ' εἶναι τὴν χρηματιστικὴν
 καὶ τὴν καπηλικήν. ὅτε δὲ πάλιν λῆρος εἶναι δοκεῖ τὸ 10
 νόμισμα καὶ νόμος παντάπασιν, φύσει δ' οὐθέν, ὅτι μετα-
 θεμένων τε τῶν χρωμένων οὐθενὸς ἄξιον, οὔτε χρήσιμον πρὸς
 οὐδέν τῶν ἀναγκαίων ἐστὶ καὶ νομίσματος πλουτῶν πολλά-
 κισ ἀπορήσῃ τῆς ἀναγκαίας τροφῆς· καίτοι ἄτοπον τοιοῦτον
 (p. 15) εἶναι πλοῦτον οἷ' εὐπορῶν λιμῶ ἀπολεῖται, καθάπερ καὶ τὸν 15
 Μίδαν ἐκείνον μυθολογοῦσι διὰ τὴν ἀπληστίαν τῆς εὐχῆς
 17 πάντων αὐτῷ γιγνομένων τῶν παρατιθεμένων χρυσῶν. διὸ
 ζητοῦσιν ἕτερόν τι τὸν πλοῦτον καὶ τὴν χρηματιστικὴν, ὁρθῶς
 ζητοῦντες. ἔστι γὰρ ἑτέρα ἡ χρηματιστικὴ καὶ ὁ πλοῦτος ὁ
 κατὰ φύσιν, καὶ αὕτη μὲν οἰκονομικὴ, ἡ δὲ καπηλικὴ 20
 ποιητικὴ χρημάτων οὐ πάντως, ἀλλ' ἢ διὰ χρημάτων με-
 ταβολῆς. καὶ δοκεῖ περὶ τὸ νόμισμα αὕτη εἶναι· τὸ γὰρ
 νόμισμα στοιχεῖον καὶ πέρας τῆς ἀλλαγῆς ἐστίν. καὶ ἄπει-
 ρος δὴ οὗτος ὁ πλοῦτος ὁ ἀπὸ ταύτης τῆς χρηματιστικῆς.
 ὥσπερ γὰρ ἡ ἱατρικὴ τοῦ ἰγυαίνειν εἰς ἄπειρόν ἐστι καὶ 25
 ἐκάστη τῶν τεχνῶν τοῦ τέλους εἰς ἄπειρον (ὅτι μάλιστα γὰρ
 ἐκεῖνο βούλονται ποιεῖν), τῶν δὲ πρὸς τὸ τέλος οὐκ εἰς ἄπει-
 ρον (πέρας γὰρ τὸ τέλος πάσαις), οὔτω καὶ ταύτης τῆς
 χρηματιστικῆς οὐκ ἔστι τοῦ τέλους πέρας, τέλος δὲ ὁ τοιοῦτος

1257b 3 μὲν] μὲν οὖν Π¹ et suppl. π³ 7 χρημάτων secl.
 Gifanius || γὰρ] δ' Bernaysius | εἶναι om. Π¹ || τοῦ om. M^r, secl.
 Coraes 8 καὶ prius] explicativum (καὶ <γὰρ> Bernaysius) ||
 πολλάκις post τιθέασιν M^r P¹ 9 διὰ τὸ] διό? Susem. 11 νόμο
 Lambinus 12 οὔτε] ὅν τε H^r, οὐδὲ Bk. 20 comma post κα-
 πηλικὴ Susem. 24 δὲ Gifanius || οὗτος om. Π¹

30 πλοῦτος καὶ χρημάτων κτήσις. τῆς δ' οἰκονομικῆς οὐ χρη- 18
ματιστικῆς ἔστι πέρας· οὐ γὰρ τοῦτο τῆς οἰκονομικῆς ἔργον.
διὸ τῇ μὲν φαίνεται ἀναγκαῖον εἶναι παντὸς πλούτου πέρας,
ἐπὶ δὲ τῶν γινομένων ὁρῶμεν συμβαῖνον τὸ ὑναντίον· πάντες
γὰρ εἰς ἄπειρον αὐξοῦσιν οἱ χρηματιζόμενοι τὸ νόμισμα.
35 αἴτιον δὲ τὸ σύνεγγυς αὐτῶν. ἐπαλλάττει γὰρ ἡ χρῆσις
τοῦ αὐτοῦ οὗσα ἐκατέρως τῆς χρηματιστικῆς. τῆς γὰρ αὐτῆς
ἔστι κτήσεως χρῆσις, ἀλλ' οὐ κατὰ ταυτόν, ἀλλὰ τῆς μὲν
ἕτερον τέλος, τῆς δ' ἡ αὐξήσις. ὥστε δοκεῖ τισι τοῦτ' εἶναι
τῆς οἰκονομικῆς ἔργον, καὶ διατελοῦσιν ἢ σφῶζειν οἰόμενοι
40 δεῖν ἢ αὐξεῖν τὴν τοῦ νομίσματος οὐσίαν εἰς ἄπειρον. αἴτιον 19
δὲ ταύτης τῆς διαθέσεως τὸ σπονδάζειν περὶ τὸ ζῆν, ἀλλὰ
258 a μὴ τὸ εὖ ζῆν· εἰς ἄπειρον οὖν ἐκείνης τῆς ἐπιθυμίας οὕσης,
καὶ τῶν ποιητικῶν ἀπείρων ἐπιθυμοῦσιν. ὅσοι δὲ καὶ τοῦ εὖ
ζῆν ἐπιβάλλονται, τὸ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματι-
κὰς ζητοῦσιν, ὥστ' ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἐν τῇ κτήσει φαίνεται ὑπάρ-
5 χεῖν, πᾶσα ἡ διατριβὴ περὶ τὸν χρηματισμὸν ἔστι, καὶ τὸ (p. 16)
ἕτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς διὰ τοῦτ' ἐλήλυθεν. ἐν ὑπερ-
βολῇ γὰρ οὕσης τῆς ἀπολαύσεως, τὴν τῆς ἀπολαυστικῆς
ὑπερβολῆς ποιητικὴν ζητοῦσιν· καὶ μὴ διὰ τῆς χρηματιστι-
κῆς δύνωνται πορίζειν, δι' ἄλλης αἰτίας τοῦτο πειρῶνται,
10 ἐκάστη χρώμενοι τῶν δυνάμεων οὐ κατὰ φύσιν. ἀνδρείας 20
γὰρ οὐ χρήματα ποιεῖν ἔστιν ἀλλὰ θάρσος, οὐδὲ στρατηγικῆς
καὶ ἱατρικῆς, ἀλλὰ τῆς μὲν νίκην τῆς δ' ὀγίειαν. οἱ δὲ
πάσας ποιοῦσι χρηματιστικάς, ὡς τοῦτο τέλος ὄν, πρὸς δὲ

30 οὐ] αὖ Bernaysius, οὔσης Schmidtus, secl. Boiesenus
(οὐ χρηματιστικῆς secl. Reiskeus) || χρηματιστικῇ corr.² P²

31 πέρας] τέλος H^a 33 ὁρῶμεν] videmus e corr. cod. Phillipp-
sianus et fort. pr. cod. Oxon. Guilelmi, ὁρῶ cum ceteris codd.
Guilelmi Π 36 ἐκατέρως τῆς χρηματιστικῆς Ar. et codices

Sepulvedae, ἐκατέρα (ἐκατέρα Schneider) τῆς χρηματιστικῆς Γ Π,
ἐκατέρα τῇ χρηματιστικῇ Bernaysius 37 κτήσεως χρῆσις Goett-

lingius, κτήσεως κτήσις Γ Π 39 οἰκονομίας π³ et (corr. in
οἰκονομικῆς) H^a 1258 a 2 ὅσοι — 3 ἐπιβάλλονται respicit

Eustath. in Iliad. p. 625, 36 4 ὑπάρχον Coraes

τὸ τέλος ἅπαντα δέον ἅπαντῶν. Περὶ μὲν οὖν τῆς τε μὴ
ἀναγκαίας χρηματιστικῆς, καὶ τῆς, καὶ δι' αἰτίαν τίνα ἐν 15
χρεία ἔσμεν αὐτῆς, εἴρηται, καὶ περὶ τῆς ἀναγκαίας, ὅτι
ἐτέρᾳ μὲν αὐτῆς οἰκονομικῇ δὲ κατὰ φύσιν (ἢ περὶ τὴν
τροφὴν), οὐχ ὥσπερ αὐτῇ ἄπειρος ἀλλὰ ἔχουσα ὄρον.

21 10 Δῆλον δὲ καὶ τὸ ἀπορούμενον ἐξ ἀρχῆς, πότερον τοῦ
οἰκονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἔστιν ἡ χρηματιστικὴ ἢ οὐ, ἀλλὰ 20
δεῖ τοῦτο μὲν ὑπάρχειν (ὥσπερ γὰρ καὶ ἀνθρώπους οὐ ποιεῖ
ἡ πολιτικὴ, ἀλλὰ λαβοῦσα παρὰ τῆς φύσεως χρῆται
αὐτοῖς, οὕτω καὶ τροφὴν τὴν φύσιν δεῖ παραδοῦναι γῆν ἢ
θάλατταν ἢ ἄλλο τι), ἐκ δὲ τούτων, ὥς δεῖ ταῦτα διαθεῖ-
ναι προσήκει τὸν οἰκονόμον. οὐ γὰρ τῆς ὑφαντικῆς ἔρια 25
ποιῆσαι, ἀλλὰ χρήσασθαι αὐτοῖς, καὶ γινῶναι δὲ τὸ ποῖον

22 χρηστὸν καὶ ἐπιτήδειον ἢ φαῦλον καὶ ἀνεπιτήδειον. καὶ γὰρ
ἀπορήσειεν ἂν τις, διὰ τί ἡ μὲν χρηματιστικὴ μόνον τῆς
οἰκονομίας, ἡ δ' ἰατρικὴ οὐ μόνον· αἰτίαι δὲ ὑγιαίνειν τοὺς
κατὰ τὴν οἰκίαν ὥσπερ ζῆν ἢ ἄλλο τι τῶν ἀναγκαίων. 30
ἐπεὶ δὲ ἔστι μὲν ὥς τοῦ οἰκονόμου καὶ τοῦ ἄρχοντος καὶ περὶ
ὑγείας ἰδεῖν, ἔστι δ' ὥς οὐ, ἀλλὰ τοῦ ἱατροῦ, οὕτω καὶ περὶ
τῶν χρημάτων ἔστι μὲν ὥς τοῦ οἰκονόμου, ἔστι δ' ὥς οὐ, ἀλλὰ
τῆς ὑπηρετικῆς· μάλιστα δέ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, δεῖ
φύσει τοῦτο ὑπάρχειν. φύσεως γὰρ ἔστιν ἔργον τροφὴν τῷ 35
γεννηθέντι παρέχειν· παντὶ γάρ, ἐξ οὗ γίνεται, τροφή τὸ

(p. 17) λειπόμενόν ἐστι. διὸ κατὰ φύσιν ἔστιν ἡ χρηματιστικὴ

23 πᾶσιν ἀπὸ τῶν καρπῶν καὶ τῶν ζώων. Διπλῆς δ' οὗσης
αὐτῆς, ὥσπερ εἵπομεν, καὶ τῆς μὲν καπηλικῆς τῆς δ' οἰκο-
νομικῆς, καὶ ταύτης μὲν ἀναγκαίας καὶ ἐπαινουμένης, τῆς 40
δὲ μεταβλητικῆς ψευδομένης δικαίως (οὐ γὰρ κατὰ φύσιν 1258b
ἀλλ' ἀπ' ἀλλήλων ἐστίν), εὐλογώτατα μισεῖται ἢ ὀβολο-

29 δεῖ post ὑγιαίνειν M^a P¹, δεῖν π³ 31 καὶ τοῦ —
32 ἰδεῖν om. H^a 32 ἀλλὰ τοῦ ἱατροῦ — 33 δ' ὥς οὐ
om. H^a π³ 1258 b 1 μεταβολικῆς M^a et pr. P¹ (cfr. γε.
mg. p¹)

στατική διὰ τὸ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ νομίσματος εἶναι τὴν κτῆσιν
καὶ οὐκ ἐφ' ὅπερ ἐπορίσθη. μεταβολῆς γὰρ ἐγένετο χάριν,
5 ὁ δὲ τόκος αὐτὸ ποιεῖ πλέον. ὅθεν καὶ τοῦνομα τοῦτ' εἴληφεν.
ὅμοια γὰρ τὰ τικτόμενα τοῖς γεννώσιν αὐτὰ ἐστίν, ὁ δὲ
τόκος γίνεται νόμισμα ἐκ νομίσματος. ὥστε καὶ μάλιστα παρὰ
φύσιν οὗτος τῶν χρηματισμῶν ἐστίν.

11 Ἐπεὶ δὲ τὰ πρὸς τὴν γυνῶσιν διωρίκαμεν ἱκανῶς, τὰ IV
10 πρὸς τὴν χρῆσιν δεῖ διελθεῖν. πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα τὴν
μὲν θεωρίαν ἐλεύθερον ἔχει, τὴν δ' ἐμπειρίαν ἀναγκαίαν.
ἔστι δὲ χρηματιστικῆς μέρη χρήσιμα· τὸ περὶ τὰ κτήματα
ἐμπειρον εἶναι, ποῖα λυσιτελέστατα καὶ ποῦ καὶ πῶς, οἷον
ἵππων κτῆσις ποῖα τις ἢ βοῶν ἢ προβάτων, ὁμοίως δὲ καὶ
15 τῶν λοιπῶν ζώων (δεῖ γὰρ ἐμπειρον εἶναι πρὸς ἄλληλά
τε τούτων τίνα λυσιτελέστατα, καὶ ποῖα ἐν ποίοις τόποις·
ἄλλα γὰρ ἐν ἄλλαις εὐθηνεῖ χώραις), εἴτα περὶ γεωργίας,
καὶ ταύτης ἥδη ψιλῆς τε καὶ πεφυτευμένης, καὶ μελιτ-
τουργίας, καὶ τῶν ἄλλων ζώων τῶν πλωτῶν ἢ πτηνῶν, ἀφ'
20 ὧσιν ἔστι τυγχάνειν βοηθείας. τῆς μὲν οὖν οἰκειοτάτης χρη- 2
ματιστικῆς ταῦτα μόρια καὶ πρῶτα, τῆς δὲ μεταβλητικῆς
μέγιστον μὲν ἐμπορία (καὶ ταύτης μέρη τρία, ναυκληρία
φορηγία παράστασις· διαφέρει δὲ τούτων ἕτερα ἐτέρων τῶ
τὰ μὲν ἀσφαλέστερα εἶναι, τὰ δὲ πλείω πορίζειν τὴν ἐπι-
25 καρπίαν), δεύτερον δὲ τοκισμός, τρίτον δὲ μισθαρνία (ταύ-
της δ' ἡ μὲν τῶν βαναύσων τεχνῶν, ἡ δὲ τῶν ἀτέχνων
καὶ τῶ σώματι μόνῳ χρησίμων)· τρίτον δὲ εἶδος χρημα-
τιστικῆς μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς πρώτης (ἔχει γὰρ καὶ τῆς
κατὰ φύσιν τι μέρος καὶ τῆς μεταβλητικῆς), ὅσα ἀπὸ γῆς

3 ὑπ' Bk.², ἐπ' Jacksonus 4 ἐφ' ὥπερ ἐπορίσάμεθα Π¹
7 ἐκ om. Π² H^a (suppl. π^o) 9 Cap. 11 additiciū censet New-
manus, novit tamen auctor libri II Oecon. (cf. adnot. ad 1259 a
3 et 6) 12 τῆς χρηματιστικῆς M^a P¹ || κτήματα] κτήνη Ber-
naysius 26 τεχν<ιτ>ῶν Vermehrenus 27 τέταρτον Π¹ et
corr. π³ (ἄλλως τρίτον mg. p¹) 29 ὅσα] οὐσα Bernaysius

- p. 18) καὶ τῶν ἀπὸ γῆς γιγνομένων, ἀκάρπων μὲν χρησίμων δέ, 30
οἶον ὕλοτομία τε καὶ πᾶσα μεταλλευτική. αὕτη δὲ πολλὰ
ἤδη περιέειλε γένη· πολλὰ γὰρ εἶδη τῶν ἐκ γῆς μεταλ-
3 λευομένων ἐστίν. περὶ ἐκάστου δὲ τούτων καθόλου μὲν εἴρηται
καὶ νῦν, τὸ δὲ κατὰ μέρος ἀκριβολογεῖσθαι χρήσιμον μὲν
πρὸς τὰς ἐργασίας, φορτικὸν δὲ τὸ ἐνδιατρίβειν. εἰσὶ δὲ 35
τεχνικώταται μὲν τῶν ἐργασιῶν ὅπου ἐλάχιστον τύχης,
βανανσόταται δ' ἐν αἷς τὰ σώματα λωβῶνται μάλιστα,
δουλικώταται δὲ ὅπου τοῦ σώματος πλείσται χρήσεις, ἀγεννέ-
4 σταται δὲ ὅπου ἐλάχιστον προσδεῖ ἀρετῆς. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἐνίοις
γεγραμμένα περὶ τούτων, οἶον Χάρητι δὴ τῷ Παρίῳ καὶ 40
Ἀπολλοδώρῳ τῷ Ἀθηνίῳ περὶ γεωργίας καὶ ψιλῆς καὶ 1259
πεφυτευμένης, ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλοις περὶ ἄλλων, ταῦτα
μὲν ἐκ τούτων θεωρεῖτω ὅτῳ ἐπιμελές· ἔτι δὲ καὶ τὰ λε-
γόμενα σποράδην, δι' ὧν ἐπιτετυχήκασιν ἐνιοὶ χρηματιζό-
μενοι, δεῖ συλλέγειν. πάντα γὰρ ὠφέλιμα ταῦτ' ἐστὶ τοῖς 5
5 τιμῶσι τὴν χρηματιστικὴν, οἶον καὶ τὸ Θάλεω τοῦ Μιλησίου·
τοῦτο γὰρ ἐστὶ κατανόημά τι χρηματιστικόν, ἀλλ' ἐκεῖνον
μὲν διὰ τὴν σοφίαν προσάπτουσι, τυγχάνει δὲ καθόλου τι
ὄν. ὀνειδιζόντων γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν πενίαν ὡς ἀνωφελοῦς
τῆς φιλοσοφίας οὔσης, κατανοήσαντά φασιν αὐτὸν ἐλαιῶν 10
φορὰν ἐσομένην ἐκ τῆς ἀστρολογίας, ἔτι χειμῶνος ὄντος
εὐπορήσαντα χρημάτων ὀλίγων ἀρραβῶνας διαδοῦναι τῶν
ἐλαιουργείων τῶν τ' ἐν Μιλήτῳ καὶ Χίῳ πάντων, ὀλίγου μι-
σθωσάμενον ἅτ' οὐθενὸς ἐπιβάλλοντος· ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς

31 ἡ λατομία Thomas Aquinas 33 περὶ — 35 ἐνδια-
τρίβειν Montecatino auctore post 39. ἀρετῆς tri. Sussem. (περὶ
ἐκάστου δι, mutans) 36 τῆς τύχης Bk. cum π³ 38 ἀγενέ-
σταται M³ P¹ H³ π³ 40 Χάρητι δι| χάριτι δι| ΓΜ³, χαρίτια|| δι|
(ἡ ut vid. corr. ex ἡ) H³ (in mg. χαριτιάδης ὁ πάριος m. 2),
Χαρητίδῃ Sussem. 1259a 3 cf. Oec II 1346a 26 6 Thaletis
commentum hinc novisse videtur Hieronymus Rhodius ap. Laert.
Diog. I 26 13 ἐλαιουργείων P¹ et Hieron.?, ἐλαιουργίων
P².³ π³, ἐλαιουργιῶν (ἐλευργιῶν π³) M³ H³ π³, ἐλαιούργων π³
(olivarium cultoribus Guil.)

15 ἦκε, πολλῶν ζητουμένων ἅμα καὶ ἐξαίφνης, ἐκμισθοῦντα ὄν
 τρόπον ἠβούλετο, πολλὰ χρήματα συλλέξαντα ἐπιδείξαι,
 ὅτι ῥάδιόν ἐστι πλουτεῖν τοῖς φιλοσόφοις, ἂν βούλωνται, ἀλλ'
 οὐ τοῦτ' ἐστὶ περὶ ὃ σπουδάζουσιν. Θαλῆς μὲν οὖν λέγεται τοῦτον 6
 τὸν τρόπον ἐπιδείξιν ποιήσασθαι τῆς σοφίας· ἔστι δ', ὥσπερ
 20 εἵπομεν, καθόλου τὸ τοιοῦτον χρηματιστικόν, ἑάν τις δύνῃται
 μονοπωλίαν αὐτῷ κατασκευάζειν. διὸ καὶ τῶν πόλεων ἔνιαι (p. 19)
 τοῦτον ποιοῦνται τὸν πόρον, ὅταν ἀπορῶσι χρημάτων· μονο-
 πωλίαν γὰρ τῶν ὀνίων ποιοῦσιν. ἐν Σικελίᾳ δέ τις τεθέντος 7
 παρ' αὐτῷ νομίσματος συνεπρίατο πάντα τὸν σιδηρον ἐκ
 15 τῶν σιδηρείων, μετὰ δὲ ταῦτα ὡς ἀφίκοντο ἐκ τῶν ἐμπο-
 ρίων οἱ ἔμποροι, ἐπώλει μόνος, οὐ πολλὴν ποιήσας ὑπερβο-
 λὴν τῆς τιμῆς· ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα ταλάντοις
 ἐπέλαβεν ἑκατόν. τοῦτο μὲν οὖν ὁ Διονύσιος αἰσθόμενος τὰ 8
 μὲν χρήματα ἐκέλευσεν ἐκκομίσασθαι, μὴ μέντοι γε ἔτι
 30 μένειν ἐν Συρακούσαις, ὡς πόρους εὕρισκοντα τοῖς αὐτοῦ
 πράγμασιν ἀσυνφόρους· τὸ μέντοι ὄραμα Θάλεω καὶ τοῦτο
 ταῦτόν ἐστιν· ἀμφοτέροι γὰρ ἑαυτοῖς ἐτέχνασαν γενέσθαι
 μονοπωλίαν. χρήσιμον δὲ γνωρίζειν ταῦτα καὶ τοῖς πολι-
 τικοῖς. πολλαῖς γὰρ πόλεσι δεῖ χρηματισμοῦ καὶ τοιούτων
 35 πόρων, ὥσπερ οἰκίᾳ, μᾶλλον δέ. διόπερ τινὲς καὶ πολι-
 τεύονται τῶν πολιτευομένων ταῦτα μόνον. /

12 Ἐπεὶ δὲ τρία μέρη τῆς οἰκονομικῆς ἦν, ἐν μὲν δε- V
 σποτική, περὶ ἧς εἴρηται πρότερον, ἐν δὲ πατρικῇ, τρίτον δὲ
 γαμικῇ· καὶ γὰρ γυναικὸς ἄρχειν καὶ τέκνων, ὡς ἔλευθέ-
 40 ρων μὲν ἀμφοῖν, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ 2
 1259b γυναικὸς μὲν πολιτικῶς τέκνων δὲ βασιλικῶς· τό τε γὰρ
 ἄρρεν φύσει τοῦ θήλεος ἡγεμονικώτερον, εἰ μὴ που συνέ-

25 ἐμποριῶν P^{2.3} πορίων M^a 28 τοῦτο H^a π³, τοῦτον
 cet. || ὁ om. M^a P¹ H^a 30 αὐτοῦ Susem. 31 ὄραμα] εὔρημα
 Camerarius, θεώρημα? Coraes, δρᾶμα Campbellius || Θάλεω
 καὶ τοῦτο, Thali et huic Guil. 37 μέρη om. P^{2.3} π³

39 lacun. ante καὶ γὰρ Conringius || ἄρχειν, scil. ἔφαμεν
 (praeest Guil.) 1259b 2 πον] πως Π¹ (crx. p¹)

στηκε παρὰ φύσιν, καὶ τὸ πρεσβύτερον καὶ τέλειον τοῦ νεω-
 τέρου καὶ ἀτελοῦς. ἐν μὲν οὖν ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς ταῖς
 πλείσταις μεταβάλλει τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον (ἐξ ἴσου 5
 γὰρ εἶναι βούλεται τὴν φύσιν καὶ διαφέρειν μηδέν), ὅμως
 δέ, ὅταν τὸ μὲν ἄρχῃ τὸ δ' ἀρχῇται, ζητεῖ διαφορὰν εἶναι
 καὶ σχήμασι καὶ λόγοις καὶ τιμαῖς, ὥσπερ καὶ Ἀμασις
 εἶπε τὸν περὶ τοῦ ποδανιπτήρος λόγον· τὸ δ' ἄρρεν αἰεὶ πρὸς
 τὸ θῆλυ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ἡ δὲ τῶν τέκνων ἀρχὴ 10
 βασιλική· τὸ γὰρ γεννῆσαν καὶ κατὰ φιλίαν ἄρχον καὶ
 κατὰ πρεσβείαν ἐστίν, ὅπερ ἐστὶ βασιλικῆς εἰδος ἀρχῆς. διὸ
 καλῶς Ὀμηρος τὸν Δία προσηγόρευσεν εἰπὼν "πατὴρ ἀν-
 (p. 20) δρῶν τε θεῶν τε" τὸν βασιλέα τούτων ἀπάντων. φύσει γὰρ
 τὸν βασιλέα διαφέρειν μὲν δεῖ, τῷ γένει δ' εἶναι τὸν αὐτόν. 15
 ὅπερ πέπονθε τὸ πρεσβύτερον πρὸς τὸ νεώτερον καὶ ὁ γεν-
 νήσας πρὸς τὸ τέκνον.

- 3 **13** Φανερόν τοίνυν ὅτι πλείων ἢ σπουδὴ τῆς οἰκονομίας
 περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἢ περὶ τὴν τῶν ἀψύχων κτῆσιν, καὶ
 περὶ τὴν ἀρετὴν τούτων ἢ περὶ τὴν τῆς κτήσεως, ὃν καλοῦμεν 20
 πλοῦτον, καὶ τῶν ἐλευθέρων μᾶλλον ἢ δούλων. Πρῶτον μὲν
 οὖν περὶ δούλων ἀπορήσειεν ἂν τις, πότερον ἐστὶν ἀρετὴ τις
 δούλου παρὰ τὰς ὁργανικὰς καὶ διακονικὰς ἄλλῃ τιμιωτέρα
 τούτων, οἷον σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ δικαιοσύνη καὶ τῶν
 ἄλλων τῶν τοιοῦτων ἕξεων, ἢ οὐκ ἐστὶν οὐδεμίᾳ παρὰ τὰς 25
 σωματικὰς ὑπηρεσίας. ἔχει γὰρ ἀπορίαν ἀμφοτέρως· εἴτε
 γὰρ ἐστὶν, τί διοίσουσι τῶν ἐλευθέρων; εἴτε μὴ ἐστὶν, ὄντων
 4 ἀνθρώπων καὶ λόγου κοινωνούντων ἄτοπον. σχεδὸν δὲ
 ταυτόν ἐστι τὸ ζητούμενον καὶ περὶ γυναικὸς καὶ παιδός,
 πότερα καὶ τούτων εἰσὶν ἀρεταί, καὶ δεῖ τὴν γυναῖκα εἶναι 30
 σώφρονα καὶ ἀνδρείαν καὶ δικαίαν, καὶ παῖς ἐστὶ καὶ ἀκό-

8 Herod. II 172 14 ἀπάντων] ἀπάντων πατέρα εἰπὼν
 Γ Μ* (διηλονότι πατέρα εἰπὼν glossa p²) 24 τῶν κτλ.] gen.
 part., ut 1338b 30 28 δὲ] δὲ pr. P² (em. corr.²), autem Guil.
 30 εἶναι post 31 σώφρονα Π¹ 31 ἐστὶ καὶ] ἐστὶ Π¹

λαστος καὶ σώφρων, ἢ οὐ; καὶ καθόλου δὴ τοῦτ' ἐστὶν ἐπισκε-
 πτέον περὶ ἀρχομένου φύσει καὶ ἄρχοντος, πότερον ἢ αὐτὴ
 ἀρετὴ ἢ ἑτέρα. εἰ μὲν γὰρ δεῖ ἀμφοτέρους μετέχειν καλο-
 35 καγαθίας, διὰ τί τὸν μὲν ἄρχειν δεοί ἂν τὸν δὲ ἄρχεσθαι
 καθάπαξ; (οὐδὲ γὰρ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον οἶόν τε διαφέ-
 ρειν· τὸ μὲν γὰρ ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν εἶδει διαφέρει, τὸ
 δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον οὐδέν)· εἰ δὲ τὸν μὲν δεῖ τὸν δὲ μὴ, 5
 θαυμαστόν. εἴτε γὰρ ὁ ἄρχων μὴ ἔσται σώφρων καὶ δί-
 40 καιος, πῶς ἄρξει καλῶς; εἴθ' ὁ ἀρχόμενος, πῶς ἀρχθή-
 1260 α σεται καλῶς; ἀκόλαστος γὰρ ὢν καὶ δειλὸς οὐδὲν ποιήσει
 τῶν προσηκόντων. φανερόν τοίνυν ὅτι ἀνάγκη μὲν μετέχειν
 ἀμφοτέρους ἀρετῆς, ταύτης δ' εἶναι διαφοράς, ὥσπερ καὶ
 τῶν φύσει ἀρχομένων. καὶ τοῦτο εὐθὺς ὑφήγεται περὶ τὴν
 5 ψυχὴν· ἐν ταύτῃ γὰρ ἐστὶ φύσει τὸ μὲν ἄρχον τὸ δ'
 ἀρχόμενον, ὢν ἑτέραν φαμὲν εἶναι ἀρετὴν, οἶον τοῦ λόγον (p. 2
 ἔχοντος καὶ τοῦ ἀλόγου. δηλὸν τοίνυν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον 6
 ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥστε φύσει τὰ πλείω ἄρχοντα
 καὶ ἀρχόμενα. ἄλλον γὰρ τρόπον τὸ ἐλεύθερον τοῦ δούλου
 10 ἄρχει καὶ τὸ ἄρρει τοῦ θήλεος καὶ ἀνὴρ παιδός. καὶ πᾶσιν
 ἐνυπάρχει μὲν τὰ μόρια τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐνυπάρχει δια-
 φερόντως. ὁ μὲν γὰρ δοῦλος ὅλως οὐκ ἔχει τὸ βουλευτικόν,
 τὸ δὲ θῆλυ ἔχει μὲν, ἀλλ' ἄκυρον, ὁ δὲ παῖς ἔχει μὲν,
 ἀλλ' ἀτελής. ὁμοίως τοίνυν ἀναγκαιῶς ἔχειν καὶ περὶ τὰς 7
 15 ἡθικὰς ἀρετὰς ὑποληπτέον, δεῖν μὲν μετέχειν πάντας,
 ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ὅσον ἐκάστῳ πρὸς τὸ αὐτοῦ

32 καὶ καθόλου] καθόλου Γ M^a 1260 a 4 ἀρχομένων] ἀρχόν-
 των καὶ ἀρχομένων mg.¹ Oxon. corp. Christ. 112 (postea exp.),
principantium et subiectorum pars codd. Guilelmi || ὑφήγεται Π¹
 (ὑφήγεται mg. p¹) || <τὰ> περὶ Schuetzius 6 ἑτέραν] ἑτέραν μὲν
 M^a P¹ corr. π³ || φαμὲν post εἶναι M^a P¹ 8 φύσει τὰ πλείω] πλείω
 τὰ φύσει H^a, φύσει πλείω τὰ Ramus 14 ὁμοίως — 17 ἔργον
 post 20 αὐτοῖς tri. Thurotus, cf. ad 17 || ἀναγκαιῶς H^a, ἀναγ-
 καῖον cet. 15 ἀρετὰς ὑποληπτέον Sylburgius, colon post
 ἀρετὰς Bk. aliiq. cum Ald. 16 αὐτοῦ Bk., αὐτοῦ Γ Π

- ἔργον. διὸ τὸν μὲν ἄρχοντα τελείαν ἔχειν δεῖ τὴν ἡθικὴν ἀρετὴν (τὸ γὰρ ἔργον ἐστὶν ἀπλῶς τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὁ δὲ λόγος ἀρχιτέκτων), τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον, ὅσον ἐπιβάλλει 8 αὐτοῖς. ὥστε φανερόν ὅτι ἐστὶν ἡθικὴ ἀρετὴ τῶν εἰρημένων πάντων, καὶ οὐχ ἡ αὐτὴ σωφροσύνη γυναικὸς καὶ ἀνδρός, οὐδ' ἀνδρεία καὶ δικαιοσύνη, καθάπερ ᾤετο Σωκράτης, ἀλλ' ἡ μὲν ἀρχικὴ ἀνδρεία ἡ δ' ὑπηρετικὴ, ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τὰς ἄλλας. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ κατὰ μέρος μᾶλλον ἐπισκοποῦσιν· καθόλου γὰρ οἱ λέγοντες ἐξαπατῶσιν ἑαυτούς 25 ὅτι τὸ εὖ ἔχειν τὴν ψυχὴν ἀρετὴ, ἢ τὸ ὀρθοπραγεῖν, ἢ τι τῶν τοιούτων· πολὺ γὰρ ἄμεινον λέγουσιν οἱ ἐξαριθμοῦντες τὰς ἀρετάς, ὥσπερ Γοργίας, τῶν οὕτως ὀριζομένων. διὸ δεῖ, ὥσπερ ὁ ποιητὴς εἶρηκε περὶ γυναικός, οὕτω νομίζειν ἔχειν περὶ πάντων· “γυναικὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρει,” ἀλλ' ἀνδρὶ 30 οὐκ ἐτι τοῦτο. ἐπεὶ δ' ὁ παῖς ἀτελής, δῆλον ὅτι τούτου μὲν καὶ ἡ ἀρετὴ οὐκ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν ἐστιν, ἀλλὰ πρὸς τὸ τέλος καὶ τὸν ἡγούμενον. ὁμοίως δὲ καὶ δούλου πρὸς δεσπότην. “Ἐθε- μεν δὲ πρὸς τὰναγκαῖα χρήσιμον εἶναι τὸν δοῦλον, ὥστε δῆ- λον ὅτι καὶ ἀρετῆς δεῖται μικρᾶς, καὶ τοσαύτης ὅπως μήτε 35 10 δι' ἀκολασίαν μήτε διὰ δειλίαν ἐλλείψῃ τῶν ἔργων. ἀπο- (p. 22) ρήσειε δ' ἂν τις, τὸ νῦν εἰρημένον εἰ ἀληθές, ἄρα καὶ τοὺς τεχνίτας δεήσει ἔχειν ἀρετὴν· πολλάκις γὰρ δι' ἀκολασίαν ἐλλείπουσι τῶν ἔργων. ἢ διαφέρει τοῦτο πλεῖστον; ὁ μὲν γὰρ δοῦλος κοινωνὸς ζωῆς, ὁ δὲ πορρώτερον, καὶ τοσοῦτον ἐπι- 40 βάλλει ἀρετῆς ὅσον περ καὶ δουλείας· ὁ γὰρ βάνανσος τε- χνίτης ἀφωρισμένην τινα ἔχει δουλείαν, καὶ ὁ μὲν δοῦλος 1260 b τῶν φύσει, σκυτοτόμος δ' οὐθεὶς, οὐδὲ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν. 11 φανερόν τοίνυν ὅτι τῆς τοιαύτης ἀρετῆς αἴτιον εἶναι δεῖ τῷ

17 διαροητικὴν Thurotus (cf. 14 21 ἀπάντων M¹ P¹ π³
22 ὁ Σωκρ. π³ (Plat. Meno 73 B) 26 ἢ τὸ Π¹ H^a π³, τὸ P².³ π³,
καὶ τὸ π³ 27 τῶν τοιούτων] τοιοῦτον M¹ P¹ (talium Guil.)
28 Meno Gorgiae auditor 71 E 30 Soph. Ai. 293 31 δ' ὁ] δὲ
M¹ P¹ 32 τὸν τέλειον π³ 36 ἐλλείψει pr. P³ (em. corr.¹)
π³, ἐλλείψειν Π^a 37 ἄρα Γ Π² H^a 39 τούτων Π¹ (crx. p¹)

δούλω τὸν δεσπότην, ἀλλ' οὐ τὴν διδασκαλικὴν ἔχοντα τῶν
 5 ἔργων δεσποτικὴν. διὸ λέγουσιν οὐ καλῶς οἱ λόγου τοὺς δούλους
 ἀποστεροῦντες καὶ φάσκοντες ἐπιτάξει χρῆσθαι μόνον· νουθε-
 τητέον γὰρ μᾶλλον τοὺς δούλους ἢ τοὺς παῖδας.

Ἄλλὰ περὶ μὲν τούτων διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον· περὶ
 δ' ἄνδρος καὶ γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ πατρὸς, τῆς τε περὶ
 10 ἑκαστον αὐτῶν ἀρετῆς καὶ τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ὁμιλίας,
 τί τὸ καλῶς καὶ μὴ καλῶς ἐστί, καὶ πῶς δεῖ τὸ μὲν εὖ διώ-
 κειν τὸ δὲ κακῶς φεύγειν, ἐν τοῖς περὶ τὰς πολιτείας ἀναγ-
 καῖον ἐπελθεῖν. ἐπεὶ γὰρ οἰκία μὲν πᾶσα μέρος πόλεως, 12
 ταῦτα δ' οἰκίας, τὴν δὲ τοῦ μέρους πρὸς τὴν τοῦ ὅλου δεῖ βλέ-
 15 πειν ἀρετὴν, ἀναγκαῖον πρὸς τὴν πολιτείαν βλέποντας παι-
 δεύειν καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας, εἴπερ τι διαφέρει
 πρὸς τὸ τὴν πόλιν εἶναι σπουδαίαν καὶ τοὺς παῖδας εἶναι σπου-
 δαίους καὶ τὰς γυναῖκας σπουδαίας. ἀναγκαῖον δὲ διαφέρειν· αἱ
 μὲν γὰρ γυναῖκες ἥμισυ μέρος τῶν ἐλευθέρων, ἐκ δὲ τῶν παίδων οἱ
 20 κοινωνοὶ γίνονται τῆς πολιτείας. ὥστ' ἐπεὶ περὶ μὲν τούτων
 διώρισται, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐν ἄλλοις λεκτέον, ἀφέντες ὥς τέλος
 ἔχοντας τοὺς νῦν λόγους, ἄλλην ἀρχὴν ποιησάμενοι λέγωμεν,
 καὶ πρῶτον ἐπισκεψώμεθα περὶ τῶν ἀποφηναμένων περὶ τῆς
 πολιτείας τῆς ἀρίστης.

15

B

1 Ἐπεὶ δὲ προαιρούμεθα θεωρῆσαι περὶ τῆς κοινωνίας τῆς I
 πολιτικῆς, τίς κρατίστη πασῶν τοῖς δυναμένοις ζῆν ὅτι μάλι- (p. 23)
 στα κατ' εὐχὴν, δεῖ καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκέψασθαι πολι-
 30 τείας, αἷς τε χρῶνται τινες τῶν πόλεων τῶν εὐνομεῖσθαι

1260b 4 τὴν] τὸν Scaliger, <τὸν> τὴν Schneider 12 ἐν
 τοῖς κτλ.] ad B 3. 4 refert Jaeger (cf. 74 b 26), ad ipsum A non-
 dum curtatum Aruimius cum Nickesio secludens τὰς (cf. tamen
 mox 15), ad legislationem, qualis ostenditur 89a 11 squ., Im-
 mischius 17 καὶ om. Π¹ H^a 19 οἱ κοινωνοὶ] οἰκονόμοι Sussem.
 (dispensatores Guil.) 24 ἀρίστης πολιτείας Π¹ Lib. II (respi-
 citur a Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 619, 14 Heylb.) 1260b 27 ἐπεὶ
 δὲ Π², ἐπειδὴ H^a, ἐπεὶ Π¹ 28 τίς M^a P¹ et corr. π³, ἢ Π² H^a

- λεγομένων, κὰν εἴ τινες ἕτεροι τυγχάνουσιν ὑπὸ τινῶν εἰρη-
 μέναι καὶ δοκοῦσαι καλῶς ἔχειν, ἵνα τό τ' ὀρθῶς ἔχον ὀφθῇ
 καὶ τὸ χρήσιμον, ἔτι δὲ τὸ ζητεῖν τι παρ' αὐτάς ἕτερον μὴ
 δοκῇ πάντως εἶναι σοφίζεσθαι βουλομένων, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ
 καλῶς ἔχειν ταύτας τὰς νῦν ὑπαρχούσας, διὰ τοῦτο ταύτην 35
- 2 δοκῶμεν ἐπιβαλέσθαι τὴν μέθοδον. Ἀρχὴν δὲ πρῶτον ποιη-
 τέον, ἥ περ πέφυκεν ἀρχὴ ταύτης τῆς σκέψεως. ἀνάγκη
 γὰρ ἥτοι πάντας πάντων κοινωνεῖν τοὺς πολίτας, ἢ μηδενός,
 ἢ τινῶν μὲν τινῶν δὲ μὴ. τὸ μὲν οὖν μηδενὸς κοινωνεῖν φα-
 νερόν ὥς ἀδύνατον (ἢ γὰρ πολιτεία κοινωνία τίς ἐστι, καὶ 40
 πρῶτον ἀνάγκη τοῦ τόπου κοινωνεῖν· ὁ μὲν γὰρ τόπος εἰς ὃ τῆς
 μιᾶς πόλεως, οἱ δὲ πολῖται κοινωνοὶ τῆς μιᾶς πόλεως). 1261 a
 ἀλλὰ πότερον ὅσων ἐνδέχεται κοινωνῆσαι, πάντων βέλτιον
 κοινωνεῖν τὴν μέλλουσαν οἰκῆσεσθαι πόλιν καλῶς, ἢ τινῶν
 μὲν τινῶν δ' οὐ βέλτιον; ἐνδέχεται γὰρ καὶ τέκνων καὶ γυ-
 ναικῶν καὶ κτημάτων κοινωνεῖν τοὺς πολίτας ἀλλήλοις, ὥς 5
 περ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Πλάτωνος· ἐκεῖ γὰρ ὁ Σωκράτης
 φησὶ δεῖν κοινὰ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἶναι καὶ τὰς
 κτήσεις. τοῦτο δὴ πότερον ὥς νῦν οὕτω βέλτιον ἔχειν, ἢ κατὰ
 τὸν ἐν τῇ πολιτείᾳ γεγραμμένον νόμον;
- 3 2 Ἐχει δὴ δυσχερείας ἄλλας τε πολλὰς τὸ πάντων εἶναι τὰς 10
 γυναῖκας κοινὰς, καὶ δι' ἣν αἰτίαν φησὶ δεῖν νενομοθετῆσθαι τὸν
 τρόπον τοῦτον ὁ Σωκράτης, οὐ φαίνεται συμβαῖνον ἐκ τῶν λόγων.
 ἔτι δὲ πρὸς τὸ τέλος ὃ φησι τῇ πόλει δεῖν ὑπάρχειν, ὥς μὲν
- 31 τυγχάνουσιν pr. P^a et H^a, τυγχάνωσιν cum cet. rc. P^a
 32 τ' om. M^a P¹ 33 τι om. Γ M^a 36 ἐπιβάλλεσθαι M^a P¹ 41 τοῦ
 τόπου post κοινωνεῖν M^a P¹ || εἰς ὃ τῆς Γ, ἰσότης Π 1261 a 2 ἀλλὰ—
 b 15 αἰρετώτερον refutare conatur anon. π. πολ. ἐπιστ. in A. Mai
 script. vet. nov. coll. Vat. II p. 571 squ. || ὅσων M^a H^a π^a 6 Procli
 ἐπίσκεψις τῶν ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐν δευτέρῳ τῶν Πολιτικῶν πρὸς
 τὴν Πλάτωνος Πολιτείαν ἀντιειρημένων, comm. in Platonis remp. II
 p. 360 squ. Kroll; cf. I p. 8, 15, ἐν τῇ πλάτωνος πολιτείᾳ M^a P¹, ἐν
 τῇ πολιτείᾳ τοῦ πλάτωνος π^a 10 ἔχει — 1269 a 27 διαφορὰν respi-
 cit Mich. Eph. in Eth. p. 610, 16; 619, 14 squ. Heylb. || δῆ] δὲ M^a
 13 ἔστι δὲ πρὸς τὸ H^a, ἔτι δὲ πρὸς, τὸ Bernaysius, ἔτι δὲ πρὸς
 ὁ (om. ὁ post τέλος) Busseus || post ὑπάρχειν, intellege λακτέον

εἴρηται νῦν, ἀδύνατον, πῶς δὲ δεῖ διελεῖν, οὐδὲν διώρισται.
 15 λέγω δὲ τὸ μίαν εἶναι τὴν πόλιν ὡς ἄριστον ὃν ὅτι μάλιστα
 πᾶσαν· λαμβάνει γὰρ ταύτην ὑπόθεσιν ὁ Σωκράτης. Καίτοι φανε- 4
 ρόν ἐστιν ὡς προϋοῦσα καὶ γινομένη μία μᾶλλον οὐδὲ πόλις
 ἔσται· πληθὸς γάρ τι τὴν φύσιν ἐστὶν ἢ πόλις, γινομένη τε
 μία μᾶλλον οἰκία μὲν ἐκ πόλεως ἄνθρωπος δ' ἐξ οἰκίας (p. 24)
 20 ἔσται· μᾶλλον γὰρ μίαν τὴν οἰκίαν τῆς πόλεως φαίμεν ἄν,
 καὶ τὸν ἓνα τῆς οἰκίας· ὥστ' εἰ καὶ δυνατός τις εἴη τοῦτο
 δοῦν, οὐ ποιητέον· ἀναιρήσει γὰρ τὴν πόλιν. οὐ μόνον δ' ἐκ
 πλειόνων ἀνθρώπων ἐστὶν ἢ πόλις, ἀλλὰ καὶ ἐξ εἶδει δια-
 φερόντων. οὐ γὰρ γίνεται πόλις ἐξ ὁμοίων. ἕτερον γὰρ συμ-
 25 μαχία καὶ πόλις· τὸ μὲν γὰρ τῷ ποσῷ χρησίμων, κἂν ἦ
 τὸ αὐτὸ τῷ εἶδει (βοηθείας γὰρ χάριν ἢ συμμαχία πέφυ-
 κεν), ὥσπερ ἂν εἰ σταθμὸς πλεῖον ἐλκύνει (διοίσει δὲ τῷ 5
 τοιούτῳ καὶ πόλις ἔθνους, ὅταν μὴ κατὰ κώμας ὥσι κεχωρι-
 σμένοι τὸ πληθὸς, ἀλλ' οἷον Ἀρκάδες)· ἐξ ὧν δὲ δεῖ ἐν
 30 γενέσθαι, εἶδει διαφέρει (διόπερ τὸ ἴσον τὸ ἀντιπεπονθὸς
 σώζει τὰς πόλεις, ὥσπερ ἐν τοῖς ἡθικοῖς εἴρηται πρότερον).
 ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ἐλευθέροις καὶ ἴσοις ἀνάγκη τοῦτ' εἶναι· ἅμα
 γὰρ οὐχ οἷον τε πάντας ἄρχειν, ἀλλ' ἢ κατ' ἐνιαυτὸν ἢ
 κατὰ τινα ἄλλην τάξιν ἢ χρόνον. καὶ συμβαίνει δὴ τὸν
 35 τρόπον τοῦτον ὥστε πάντας ἄρχειν, ὥσπερ ἂν εἰ μετέβαλλον
 οἱ σκυτεῖς καὶ οἱ τέκτονες καὶ μὴ ἀεὶ οἱ αὐτοὶ σκυτοτόμοι
 καὶ τέκτονες ἦσαν (ἐπεὶ δὲ ** βέλτιον οὕτως ἔχειν καὶ τὰ περὶ 6

14 διήρηται Zwinger || δεῖ διελεῖν corr.¹ P¹ et P³, διελεῖν Γ
 pr. P¹ et H^a, δεῖ διελεθῆναι M^a P².³ P³ 15 ὃν om. Π² (suppl. π³)
 16 πᾶσαν ante 15 ὡς Π² (em. rc. π³) 17 οὐδὲ (neque Guil.) οὐ
 M^a P¹ 18 τι] τοι H^a, ἢ om. M^a P¹ 21 εἰ καὶ] εἰ Γ M^a 22 οὐ μό-
 νον — b 6 ἀρχάς] de hoc excursu Bornemannus p. 95 squ. et Arni-
 mius p. 122 squ. || δ' ἐκ] δὲ Π¹ 24 ὁμοίων] alio sensu 1328 a 35
 (cf. 39) 27 ἐλκύνει P¹ (trahet Guil.), ἐλκύση Π², ἐλκύση M^a H^a, ἐλ-
 κύσεις vel ἐλκύνει Coraes 29 cf. Hicksius p. 322 squ. 30 εἶδει
 <δεῖ> διαφέρειν Buecheler (διαφέρειν M^a) 31 cf. Eth. Nic. 1132 b 33
 33 γὰρ] δὲ Γ M^a 34 ἢ (vel καὶ) τρόπον Richardsius 35 μετέ-
 βαλον M^a P¹ 36 ἀεὶ οἱ αὐτοὶ Π¹, οἱ αὐτοὶ pr. P³, οἱ αὐτοὶ αὐτοὶ
 H^a, οἱ αὐτοὶ ἀεὶ cum cet. rc. P³ 37 ἐπεὶ δὲ * * Conringius

- τὴν κοινωνίαν τὴν πολιτικὴν, δῆλον ὡς τοὺς αὐτοὺς αἰεὶ βέλ-
τιον ἄρχειν, εἰ δυνατόν· ἐν οἷς δὲ μὴ δυνατόν διὰ τὸ τὴν
φύσιν ἴσους εἶναι πάντας, ἅμα δὴ καὶ δίκαιον, εἴτ' ἀγαθὸν 1261b
εἴτε φαῦλον τὸ ἄρχειν, πάντας αὐτοῦ μετέχειν· τοῦτο δὲ
μιμεῖται τὸ ἐν μέρει τοὺς ἴσους εἵκειν τό θ' ὡς ὁμοίους εἶναι
ἔξω ἀρχῆς· οἱ μὲν γὰρ ἄρχουσιν οἱ δ' ἄρχονται κατὰ μέρος
ὥσπερ ἂν ἄλλοι γενόμενοι. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ἀρχόντων 6
- 7 ἕτεροι ἑτέρας ἄρχουσιν ἀρχάς. φανερόν τοίνυν ἐκ τούτων ὡς
οὔτε πέφυκε μίαν οὕτως εἶναι τὴν πόλιν ὥσπερ λέγουσί τινες,
καὶ τὸ λεχθὲν ὡς μέγιστον ἀγαθὸν ἐν ταῖς πόλεσιν ὅτι τὰς
πόλεις ἀναιρεῖ· καίτοι τό γε ἐκάστου ἀγαθὸν σφάζει ἕκαστον.
ἔστι δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον φανερόν ὅτι τὸ λλιν ἐνοῦν ζη- 10
τεῖν τὴν πόλιν οὐκ ἔστιν ἄμεινον. οἰκία μὲν γὰρ αὐταρκέστε-
(p. 25) ρον ἑνός, πόλις δ' οἰκίας, καὶ βούλεται γ' ἤδη τότε εἶναι πόλις,
ὅταν αὐτάρκη συμβαίῃ τὴν κοινωνίαν εἶναι τοῦ πλήθους·
εἴπερ οὖν αἰρετώτερον τὸ αὐταρκέστερον, καὶ τὸ ἥττον ἐν τοῦ
μᾶλλον αἰρετώτερον. 15
- 8 3 Ἀλλὰ μὴν οὐδ' εἰ τοῦτο ἄριστόν ἐστι, τὸ μίαν ὅτι μά-
λιστ' εἶναι τὴν κοινωνίαν, οὐδὲ τοῦτο ἀποδεικνυσθαι φαίνεται
κατὰ τὸν λόγον, ἐὰν πάντες ἅμα λέγωσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ
μὴ ἐμὸν· τοῦτο γὰρ οἶται ὁ Σωκράτης σημεῖον εἶναι τοῦ τὴν
πόλιν τελέως εἶναι μίαν. τὸ γὰρ πάντες διττόν. εἰ μὲν οὖν 20
ὡς ἕκαστος, τάχ' ἂν εἴη μᾶλλον ὃ βούλεται ποιεῖν ὁ Σω-
κράτης (ἕκαστος γὰρ υἱὸν ἑαυτοῦ φήσει τὸν αὐτὸν καὶ γυ-

1261b 1 δὴ Susem., δὲ ΓΠ, δεῖ Bas.³ 2 τοῦτο δὲ μιμεῖται]
ἐν τούτοις δὲ μιμεῖσθαι Π²H^a et γρ. mg. p¹ 3 τὸ ἐν] τῷ ἐν
Schottius || εἵκειν] οἰκεῖν P²H^aπ³, om in lac. pr. P³ (·ικεῖν tc.),
οἰκεῖον corr. π³ || τό θ' ὡς ὁμοίους εἶναι ἔξω Immischiuss, τὸ δ'
(τόδ' Γ) ὡς ὁμοίους εἶναι ἐξ Π¹, ὁμοίους τοῖς ἐξ P²,³, ὁμοίως τοῖς
ἐξ H^aπ³ et γρ. mg. p¹, ὁμοίως τῆς ἐξ π³, τὸ ἀνομοίους δυσομοίους
Schmidtus) εἶναι ἐξ Susem. 4 κατὰ μέρος om. Π¹, παρὰ μέρος
Victorius 5 τὸν] καὶ τὸν Π¹ || ἀρχόντων] coll. ind. Arist. 149b 26
defendit Walliesius 7 οὔτε] οὐ Π¹ || οὕτως post εἶναι M^aP¹
10 καὶ om. M^aH^a 19 ὁ om. M^aP¹; cf. Plat. Resp. V 462 C
p. 31, 25 τοῖς om. M^aP¹ 26 ὁμοίως—27 δ' αὐτῶν om. in lac. M^a,

ναῖκα δὴ τὴν αὐτήν, καὶ περὶ τῆς οὐσίας καὶ περὶ ἐκάστου
 δὴ τῶν συμβαινόντων ὡσαύτως)· νῦν δ' οὐχ οὕτως φήσουσιν οἱ 9
 25 κοιναῖς χρώμενοι ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις, ἀλλὰ πάν-
 τες μὲν, οὐχ ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν οὐσίαν
 πάντες μὲν, οὐχ ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν. ὅτι μὲν τοίνυν παρα-
 λογισμός τις ἔστι τὸ λέγειν πάντας, φανερόν (τὸ γὰρ πάν-
 30 τες καὶ ἀμφοτέρα καὶ περιττὰ καὶ ἄρτια διὰ τὸ διττὸν καὶ
 τὰς τοῖς λόγοις ἐριστικοὺς ποιεῖ συλλογισμοὺς· διό ἔστι τὸ πάν-
 τας τὸ αὐτὸ λέγειν ὥδὲ μὲν καλὸν ἀλλ' οὐ δυνατόν, ὥδὲ
 δ' οὐδὲν ὁμονοητικόν)· πρὸς δὲ τούτοις ἐτέραν ἔχει βλάβην τὸ 10
 λεγόμενον. ἥκιστα γὰρ ἐπιμελείας τυγχάνει τὸ πλείστων
 κοινόν· τῶν γὰρ ἰδίων μάλιστα φροντίζουσιν, τῶν δὲ κοινῶν
 35 ἥττον, ἢ ὅσον ἐκάστω ἐπιβάλλει· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ὡς
 ἐτέρου φροντίζοντος ὀλιγωροῦσι μᾶλλον, ὥσπερ ἐν ταῖς οἰκε-
 τικαῖς διακονίαις οἱ πολλοὶ θεράποντες ἐνίστε χεῖρον ὑπηρε-
 τοῦσι τῶν ἐλαττόνων. γίνονται δ' ἐκάστω χίλιοι τῶν πολιτῶν 11
 υἱοί, καὶ οἵτοι οὐχ ὡς ἐκάστου, ἀλλὰ τοῦ τυχόντος ὁ τυχὼν
 1262 a ὁμοίως ἐστὶν υἱός· ὥστε πάντες ὁμοίως ὀλιγορήσουσιν. ἔτι οὕτως
 ἕκαστος ἐμὸς λέγει τὸν εὖ πράττοντα τῶν πολιτῶν ἢ κακῶς,
 ὁπόσος τυγχάνει τὸν ἀριθμὸν ὧν, οἶον ἐμὸς ἢ τοῦ δεινός, τοῦ-
 5 τὸν τὸν τρόπον λέγων καθ' ἕκαστον τῶν χιλίων, ἢ ὅσων ἢ
 πόλιν ἐστὶ, καὶ τοῦτο διστάζων· ἄδηλον γὰρ ὧ συνέβη γενέ- (p. 26)
 σθαι τέκνον καὶ σωθῆναι γενόμενον. καίτοι πότερον οὕτω 12
 κρεῖττον τὸ ἐμὸν λέγειν ἕκαστον, τὸ αὐτὸ μὲν προσαγορεύον-
 τας δισχιλίων καὶ μυρίων, ἢ μᾶλλον ὡς νῦν ἐν ταῖς πόλεσι
 τὸ ἐμὸν λέγουσιν; ὁ μὲν γὰρ υἱὸν αὐτοῦ ὁ δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ
 om. H^a P⁸ 27 πάντες om. Γ P¹ 28 τίς om. M^a P¹ 30 ἔστι] ἔσθη
 P². 3 P³ 39 καὶ οὗτοι] καίτοι vel καίτοι οὗτοι Bornemannus
 1262 a 1 ἔτι] ἐπεὶ Buecheler, ὅτι Susem.; cf. Plat. 463 E 2 dicet
 Guil. || τῶν πολιτῶν adiunge ad ἕκαστος 3 ὁπόσος M^a H^a P⁸ || τῶν
 ἀριθμῶν pr. P¹. 2 et P³ P³ || ὧν om. Π² H^a || τοῦ δεινός, huius filius
 Guil. 7 μὲν] ὄνομα Bonitzius, μηδὲν commate post τὸ αὐτό
 traiecto (et προσαγορεύοντα) Bernaysius, μόνον Richardsius, ἐμὸν
 Bornemannus 8 καὶ] aut Guil. 9 αὐτοῦ bis (item 12) fontes
 paene omnes

- προσαγορεύει τὸν αὐτόν, ὁ δ' ἀνεψιόν, ἢ κατ' ἄλλην τινὰ 10
 συγγένειαν, ἢ πρὸς αἵματος ἢ κατ' οἰκειότητα καὶ κηδεῖαν
 αὐτοῦ πρῶτον ἢ τῶν αὐτοῦ, πρὸς δὲ τούτοις ἕτερος φράτορα
 φυλέτην. κρεῖττον γὰρ ἴδιον ἀνεψιὸν εἶναι ἢ τὸν τρόπον τοῦ-
 13 **τον υἱόν.** οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ διαφυγεῖν δυνατόν ἀπὸ μὴ τινος
 ὑπολαμβάνειν ἑαυτῶν ἀδελφούς τε καὶ παῖδας καὶ πατέρας 15
 καὶ μητέρας· κατὰ γὰρ τὰς ὁμοιότητας, αἱ γίνονται τοῖς
 τέκνοις πρὸς τοὺς γεννήσαντας, ἀναγκαῖον λαμβάνειν περὶ
 ἀλλήλων τὰς πίστεις. ὕπερ φασὶ καὶ συμβαίνειν τινὲς τῶν
 τὰς τῆς γῆς περιόδους πραγματευομένων· εἶναι γὰρ τισι
 τῶν ἄνω Λιβύων κοινὰς τὰς γυναῖκας, τὰ μέντοι γενόμενα 20
 τέκνα διαιριεῖσθαι κατὰ τὰς ὁμοιότητας. εἰσὶ δέ τινες καὶ
 γυναῖκες καὶ τῶν ἄλλων ζώων, οἷον ἵπποι καὶ βόες, αἱ
 σφόδρα πεφύκασιν ὅμοια ἀποδιδόναι τὰ τέκνα τοῖς γονεῦ-
 σιν, ὥσπερ ἡ ἐν Φαρσάλῳ κληθεῖσα Δικαία ἵππος.
- 14 **4** "Ἐτι δὲ καὶ τὰς τοιαύτας δυσχερείας οὐ ῥᾶδιον εὐλαβηθῆναι 25
 τοῖς ταύτην κατασκευάζουσι τὴν κοινωνίαν, οἷον αἰκίας καὶ
 φόβους (ἀκουσίους τοὺς δὲ ἐκονσίους) καὶ μάχας καὶ λοιμορίας·
 ὧν οὐδὲν ὅσιόν ἐστι γίνεσθαι πρὸς πατέρα καὶ μητέρα καὶ τοὺς
 μὴ πόρρω τῆς συγγενείας ὄντας, ὥσπερ πρὸς τοὺς ἀποθεν·
 ἀλλὰ καὶ πλεῖον συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἀγνοούντων ἢ γνω- 30
 ριζόντων, καὶ γενομένων τῶν μὲν γνωριζόντων ἐνδέχεται τὰς
- 15 **νομιζομένας γίνεσθαι λύσεις,** τῶν δὲ μηδεμίαν. ἄτοπον δὲ
 καὶ τὸ κοινούς ποιήσαντα τοὺς υἱούς τὸ συνεῖναι μόνον ἀφε-
 λεῖν τῶν ἐρώντων, τὸ δ' ἐρᾶν μὴ κωλύσαι, μηδὲ τὰς χρή-
 σεις τὰς ἄλλας, ἃς πατρὶ πρὸς υἱὸν εἶναι πάντων ἐστίν 35
 ἀπρεπέστατον καὶ ἀδελφῷ πρὸς ἀδελφόν, ἐπεὶ καὶ τὸ ἐρᾶν

12 ἕτερος Lindavius, ἕτερον ΓΠ, ἕτεροι Bernaysius, ἐταῖρον
 Spengelius 13 aut contribulem Guil., ἢ φυλέτην Bas.³, at cf.
 1331 b 4 et Theophr. char. 25, 6 20 γινόμενα (cf. b 25) Richard-
 sius 24 cf. hist. anim. 586^a 12 (Hesiod. op. 182. 235) 27 τοὺς
 δὲ ἐκονσίους om. P² 29 ἀπωθεν P².³ H^a. π³ 30 ἀλλά] & Π¹
 (crx. mg.¹ P¹) 32 cf. Plat. 403 B 33 ποιήσαντας Γ et pr. M^a
 35 εἶναι om. M^a et pr. P¹ (suppl. p¹)

μόνον. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τὴν συνουσίαν ἀφελεῖν δι' ἄλλην (p. 27)
 μὲν αἰτίαν μηδεμίαν, ὥς λλ' δὲ ἰσχυρᾶς τῆς ἡδονῆς γινο-
 μένης· ὅτι δ' ὁ μὲν πατὴρ ἢ υἱός, οἱ δ' ἀδελφοὶ ἀλλήλων,
 40 μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν. ἔοικε δὲ μᾶλλον τοῖς γεωργοῖς
 εἶναι χρήσιμον τὸ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖ-
 1262^b δας ἢ τοῖς φύλαξιν· ἦττον γὰρ ἔσται φιλία κοινῶν ὄντων
 τῶν τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν, δεῖ δὲ τοιούτους εἶναι τοὺς ἀρ-
 χομένους πρὸς τὸ πειθαρχεῖν καὶ μὴ νεωτερίζειν. ὅλως δὲ 16
 συμβαίνειν ἀνάγκη τοῦναντίον διὰ τὸν τοιοῦτον νόμον ὧν προ-
 5 σήκει τοὺς ὁρθῶς κειμένους νόμους αἰτίους γίνεσθαι, καὶ δι' ἣν
 αἰτίαν ὁ Σωκράτης οὕτως οἴεται δεῖν τάττειν τὰ περὶ τὰ τέ-
 κνα καὶ τὰς γυναῖκας. φιλίαν τε γὰρ οἴομεθα μέγιστον
 εἶναι τῶν ἀγαθῶν ταῖς πόλεσιν (οὕτως γὰρ ἂν ἦκιστα στασιάζ-
 οῖεν), καὶ τὸ μίαν εἶναι τὴν πόλιν ἐπαινεῖ μάλιστα ὁ Σω-
 10 κράτης, ὃ καὶ δοκεῖ κακεῖνος εἶναί φησι τῆς φιλίας ἔργον,
 καθάπερ ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς λόγοις ἴσμεν λέγοντα τὸν Ἀρι-
 στοφάνην ὥς τῶν ἐρώντων διὰ τὸ σφόδρα φιλεῖν ἐπιθυμούν-
 των συμφυῆναι καὶ γενέσθαι ἐκ δύο ὄντων ἀμφοτέρους ἕνα·
 ἐνταῦθα μὲν οὖν ἀναγκαῖον ἀμφοτέρους ἐφθάρθαι ἢ τὸν ἕνα, 17
 15 ἐν δὲ τῇ πόλει τὴν φιλίαν ἀναγκαῖον ὑδαρῇ γίνεσθαι διὰ τὴν
 κοινωνίαν τὴν τοιαύτην, καὶ ἦκιστα λέγειν τὸν ἐμὸν ἢ υἱὸν
 πατέρα ἢ πατέρα υἱόν. ὥσπερ γὰρ μικρὸν γλυκὺ εἰς πολὺ
 ὕδωρ μειχθὲν ἀναλίσθητον ποιεῖ τὴν κρᾶσιν, οὕτω συμβαίνει
 καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀπὸ τῶν ὀνομά-
 20 των τούτων, δι' ἃ φροντίζειν ἦκιστα ἀναγκαῖον ἐν τῇ πολιτείᾳ
 τῇ τοιαύτῃ ἢ πατέρα ὥς υἱῶν ἢ υἱὸν ὥς πατρός, ἢ ὥς

1262^b 6 οὕτως om. M^aP¹ 7 τε om. M^aP¹, quidem (γε?)

Guil. 11 Symp. 191 A 13 συμφυῆναι M^aP¹H^a, συμφῶναι
 P².³π³ συμφυῆαι (corr. συμφυῆναι) π³ 14 ἀναγκαῖον P¹,
 ἀνάγκη cet.. ἀνάγκη τοὺς? Newmanus (III 315) 16 λέγειν] διώ-
 κειν H^a: an δὴ οἰκειοῦν pro λέγειν τὸν ἐμὸν? Immischiu 19 καὶ
 κατὰ Lambinus, καὶ κατὰ Bernaysius et dubitanter Vahlenus
 (εἶναι πρὸς pro τὴν πρὸς Spengelius) 20 δι' ἃ φροντίζειν et
 ἀναγκαῖον Spengelius, διαφροντίζειν et ἀναγκαῖον ὃν ΓΠ 21 υἱῶν
 P².³ et (corr. man. 1, ex υἱόν ut vid.) H^a et π³, υἱοῦ Π¹π³

- ἀδελφούς ἀλλήλων. δύο γάρ ἐστιν ἃ μάλιστα ποιεῖ κήδεσθαι
 τοὺς ἀνθρώπους καὶ φιλεῖν, τό τε ἴδιον καὶ τὸ ἀγαπητόν· ὧν
 18 οὐδέτερον οἶόν τε ὑπάρχειν τοῖς οὕτω πολιτευομένοις. ἀλλὰ
 μὴν καὶ περὶ τοῦ μεταφέρειν τὰ γινόμενα τέκνα, τὰ μὲν ἐκ 25
 τῶν γεωργῶν καὶ τεχνιτῶν εἰς τοὺς φύλακας, τὰ δ' ἐκ τού-
 των εἰς ἐκείνους, πολλὴν ἔχει ταραχήν, τίνα ἔσται τρόπον·
 (p. 28) καὶ γινώσκειν ἀναγκαῖον τοὺς διδόντας καὶ μεταφέροντας
 τίσι τίνας διδῶσιν. ἔτι δὲ καὶ τὰ πάλαι λεχθέντα μᾶλλον
 ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον συμβάλειν, οἶον αἰκίας ἔρωτας φόνους· 30
 οὐ γὰρ ἔτι προσαγορεύουσιν ἀδελφούς καὶ τέκνα καὶ πατέρας
 καὶ μητέρας τοὺς φύλακας οἳ τε εἰς τοὺς ἄλλους πολίτας δο-
 θέντες καὶ πάλιν οἱ παρὰ τοῖς φύλαξι τοὺς ἄλλους πο-
 λίτας, ὥστ' εὐλαβεῖσθαι τῶν τοιούτων τι πράττειν διὰ τὴν
 συγγένειαν. Περὶ μὲν οὖν τῆς περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας 35
 κοινωνίας διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.
- II 5 Ἐχόμενον δὲ τούτων ἐστὶν ἐπισκέψασθαι περὶ τῆς κτή-
 σεως, τίνα τρόπον δεῖ κατασκευάζεσθαι τοῖς μέλλουσι πολι-
 τεύεσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν, πότερον κοινὴν ἢ μὴ κοινὴν
 εἶναι τὴν κτήσιν. τοῦτο δ' ἂν τις καὶ χωρὶς σκέπαιτο ἀπὸ 40
 τῶν περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας νενομοθετημένων, λέγω
 δὲ τὰ περὶ τὴν κτήσιν πότερον κἂν ἢ ἐκεῖνα χωρὶς, καθ' 1263 a
 ὃν νῦν τρόπον ἔχει πᾶσι, τὰς τε κτήσεις κοινὰς εἶναι βέλ-
 τιον καὶ τὰς χρήσεις **, οἶον τὰ μὲν γήπεδα χωρὶς, τοὺς δὲ

25 cf. Plat. 415 BC, 423 C (et 468 A propter 31 τέκνα)
 29 πάλαι] cf. ind. Aristot. 559 a 19 31 προσαγορεύουσιν Coraes
 32 τοὺς φύλακας om. M^aP¹, post δοθέντες custodes (aut φύ-
 λακας aut τοὺς φύλακας) Guil. 33 φύλαξιν εἰς τοὺς Π^aH^ap¹
 39 ἢ μὴ κοινὴν post 40 εἶναι M^aP¹ 1263 a 1 τὰ περὶ τὴν
 κτήσιν secl. Susem. 2 ἔχει, πάσας Γ, ἔχει πασῶν M^a, ἔχειν πᾶσιν
 H^a|| lacun. ante τὰς τε κτήσεις Spengelius, post 3 τὰς χρήσεις Bus-
 seus Freudenthaliusque: ille suppl. τὰς κτήσεις ἢ τὰς χρήσεις ἢ
 vel sim. (τὰς χρήσεις μόνον κοινὰς εἶναι δεῖ ἢ τὰς κτήσεις ἢ
 Bornemannus), hi ἢ τὰς κτήσεις μόνον ἢ τὰς χρήσεις vel sim.
 (3 χρήσεις <ἢ> Heinsius) || τε] γε (et ἢ pro 3 καὶ) Coraes, γε (et
 κατὰ pro 3 καὶ) Bernaysius

καρπούς εἰς τὸ κοινὸν φέροντας ἀναλίσκειν (ὅπερ ἔνια ποιεῖ
 5 τῶν ἐθνῶν), ἢ τοῦναντίον τὴν μὲν γῆν κοινήν εἶναι καὶ γεωρ-
 γεῖν κοινῇ, τοὺς δὲ καρπούς διαιρεῖσθαι πρὸς τὰς ἰδίας χρή-
 σεις (λέγονται δὲ τινες καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κοινωνεῖν τῶν
 βαρβάρων), ἢ καὶ τὰ γῆπεδα καὶ τοὺς καρπούς κοινούς. ἐτέ- 2
 ρων μὲν οὖν ὄντων τῶν γεωργούντων ἄλλος ἂν εἴη τρόπος καὶ
 10 ὁράων, αὐτῶν δ' αὐτοῖς διαπονούντων τὰ περὶ τὰς κτήσεις
 πλείους ἂν παρέχοι δυσκολίας. καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἀπολαύσει
 καὶ ἐν τοῖς ἔργοις μὴ γινομένων ἴσων ἀλλ' ἀνίσων ἀναγκαῖον
 ἐγκλήματα γίνεσθαι πρὸς τοὺς ἀπολαύοντας μὲν ἢ λαμβάνον-
 τας πολλά, ὀλίγα δὲ πονουῦντας τοῖς ἐλάττω μὲν λαμβάνουσι,
 15 πλείω δὲ πονουῦσιν. ὅλως δὲ τὸ συζῆν καὶ κοινωνεῖν τῶν ἀν- 3
 θρωπικῶν πάντων χαλεπόν, καὶ μάλιστα τῶν τοιούτων.
 δηλοῦσι δ' αἱ τῶν συναποδήμων κοινωναί· σχεδὸν γὰρ οἱ
 πλείστοι διαφερόμενοι ἐκ τῶν ἐν ποσὶ καὶ ἐκ μικρῶν προσ-
 κρούοντες ἀλλήλοις. ἔτι δὲ τῶν θεραπόντων τούτοις μάλιστα (p. 29)
 20 προσκρούομεν οἷς πλείστα προσχρώμεθα πρὸς τὰς διακονίας
 τὰς ἐγκυκλίους. τὸ μὲν οὖν κοινὰς εἶναι τὰς κτήσεις ταύτας
 τε καὶ ἄλλας τοιαύτας ἔχει δυσχερείας· ὃν δὲ νῦν τρόπον 4
 ἔχει καὶ ἐπικοσμηθὲν ἥθεσι καὶ τάξει νόμων ὀρθῶν, οὐ μι-
 κρόν ἂν διενέγκαι. ἔξει γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων ἀγαθόν.
 25 λέγω δὲ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τὸ ἐκ τοῦ κοινὰς εἶναι τὰς κτη-
 σεις καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἰδίας. δεῖ γὰρ πῶς μὲν εἶναι κοινὰς, ὅλως
 δ' ἰδίας. αἱ μὲν γὰρ ἐπιμέλεια διηρημέναι τὰ ἐγκλήματα
 πρὸς ἀλλήλους οὐ ποιήσουσιν, μᾶλλον δ' ἐπιδώσουσιν ὥς πρὸς
 ἴδιον ἐκάστου προσεδρεύοντος· δι' ἀρετὴν δ' ἔσται πρὸς τὸ χρη-
 30 σθαι κατὰ τὴν παροιμίαν κοινὰ τὰ φίλων. ἔστι δὲ καὶ νῦν 5

8 ἐτέρων] cf. 1329 b 38 12 ἀλλ' ἀνίσων om. Π³ (suppl. mg.
 π³) 13 μὲν ἢ λαμβάνοντας om. H^a (post ἀπολάβοντας pro ἀπο-
 λαύοντας) et π³, ἢ λαμβάνοντας secl. Congreveus 18 διαφέ-
 ρονται Coraes || προσκρούουσιν Congreveus 22 νῦν post τρόπον
 ἔχει M^a P¹ 23 καὶ post ἔχει om. Π¹ H^a || ἔθεσι Π¹ 24 ἀγα-
 θῶν pr. M^a et pr. H^a 29 ἐκάστῳ προσεδρεύοντες Γ M^a 30 τὰ
 in ras. H^a, τὰ τῶν M^a

τὸν τρόπον τοῦτον ἐν ἐνίαις πόλεσιν οὕτως ὑπογεγραμμένον, ὥς οὐκ ὂν ἀδύνατον, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς καλῶς οἰκουμέναις τὰ μὲν ἔστι τὰ δὲ γένοιτο· ἂν· ἰδίαν γὰρ ἕκαστος τὴν κτήσιν ἔχων τὰ μὲν χρήσιμα ποιεῖ τοῖς φίλοις, τοῖς δὲ χρῆται κοινοῖς, οἶον καὶ ἐν Λακεδαίμονι τοῖς τε δούλοις χρῶνται 35 τοῖς ἀλλήλων ὥς εἰπεῖν ἰδίοις, ἔτι δ' ἵπποις καὶ κυσίν, κὰν δεηθῶσιν ἐφοδίων, ἐν τοῖς ἀγροῖς κατὰ τὴν χώραν. φανερόν τοίνυν ὅτι βέλτιον εἶναι μὲν ἰδίας τὰς κτήσεις, τῇ δὲ χρήσει ποιεῖν κοινάς· ὅπως δὲ γίνωνται τοιοῦτοι, τοῦ νομοθέτου 6 τοῦτ' ἔργον ἰδίον ἔστιν. ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἡδονὴν ἀμύθητον ὅσον 40 διαφέρει τὸ νομίζειν ἰδίον τι. μὴ γὰρ οὐ μάτην τὴν πρὸς αὐτὸν αὐτὸς ἔχει φιλίαν ἕκαστος, ἀλλ' ἔστι τοῦτο φυσικόν. 1263b τὸ δὲ φίλαυτον εἶναι ψέγεται δικαίως· οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο τὸ φιλεῖν ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἢ δεῖ φιλεῖν, καθάπερ καὶ τὸν φιλοχρήματον, ἐπεὶ φιλοῦσί γε πάντες ὥς εἰπεῖν ἕκαστον τῶν τοιούτων. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ χαρίσασθαι καὶ 5 7 βοηθῆσαι φίλοις ἢ ξένοις ἢ ἐταίροις ἢ διστον· ὃ γίνεται τῆς κτήσεως ἰδίας οὔσης. ταῦτά τε δὴ οὐ συμβαίνει τοῖς λίαν ἐν ποιοῦσι τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τούτοις ἀναιροῦσιν ἔργα δυοῖν ἀρεταῖν φανερώς, σωφροσύνης μὲν τὸ περὶ τὰς γυναικάς (ἔργον γὰρ καλὸν ἀλλοτριᾶς οὔσης ἀπέχεσθαι διὰ σωφρο- 10 σύνην), ἐλευθεριότητος δὲ τὸ περὶ τὰς κτήσεις· οὔτε γὰρ ἔσται φανερὸς ἐλευθέριος ὢν, οὔτε πράξει προᾶξιν ἐλευθέριον οὔδε- 8 μίαν· ἐν τῇ γὰρ χρήσει τῶν κτημάτων τὸ τῆς ἐλευθεριότη- τος ἔργον ἔστιν.

Εὐπρόσωπος μὲν οὖν ἡ τοιαύτη νομοθεσία καὶ φιλάν- 15

36 κὰν δεηθῶσιν ἐφοδίων i. qu. καὶ ἐφοδίοις, ἂν δεηθ. αὐ- τῶν 37 ἐν τοῖς ἀγροῖς i. qu. in villis rusticis κατὰ τὴν θῆραν Buecheler 39 γίνονται M^a H^a et pr. l^o 1263b 1 αὐτὸς om. Π¹; cf ind. Aristot. 124b 47 3 τὸ om. pr. P² (suppl. corr.^a) et π³ 4 τὸν (τὸ P¹) φιλοχρ., scil. ψέγουσι || ὥς εἰπεῖν ἕκαστον (ἕκαστος Π², em. corr.^o P²) τῶν τοιούτων (scil. χρημάτων): vel singularem ut ita dicam unamquamque rem eiusmodi (i. qu. tam deamatae) supellectilis 6 ἐτέροις Π¹ (crx. p¹) 7 οὐ om Π¹ 9 τὸ om M^a P¹ 11 ἐλευθεριότητα P¹, ἐλευθεριότατα M^a || τὸ om. Π¹ 13 ἐν γὰρ τῇ H^a π³ || χρήσει] κτήσει M^a H^a

θρωπος ἂν εἶναι δόξειεν· ὁ γὰρ ἀκροώμενος ἄσμενος ἀποδέ-
 χεται (νομίζων ἔσεσθαι φίλιαν τινὰ θαναμαστήν πᾶσι πρὸς
 ἑπαντας), ἄλλως τε καὶ ὅταν κατηγορῇ τις τῶν νῦν ὑπαρ-
 χόντων ἐν ταῖς πολιτείαις κακῶν ὥς γινομένων διὰ τὸ μὴ
 20 κοινὴν εἶναι τὴν οὐσίαν, λέγω δὲ δίκας τε πρὸς ἀλλήλους
 περὶ συμβολαίων καὶ ψευδομαρτυριῶν κρίσεις καὶ πλουσίαν
 κολακείας. ὧν οὐδὲν γίνεται διὰ τὴν ἀκοινωνησίαν ἀλλὰ 9
 διὰ τὴν μοχθηρίαν, ἐπεὶ καὶ τοὺς κοινὰ κεκτημένους καὶ κοι-
 νωνοῦντας πολλῶ διαφερομένους μᾶλλον ὀρωμεν ἢ τοὺς χωρὶς
 15 τὰς οὐσίας ἔχοντας· ἀλλὰ θεωροῦμεν ὀλίγους τοὺς ἐκ τῶν κοι-
 νωνιῶν διαφερομένους πρὸς πολλοὺς συμβάλλοντες τοὺς κεκτη-
 μένους ἰδίᾳ τὰς κτήσεις. ἔτι δὲ δίκαιον μὴ μόνον λέγειν
 ὅσων στερῇσονται κακῶν κοινωνήσαντες, ἀλλὰ καὶ ὅσων
 ἀγαθῶν· φαίνεται δ' εἶναι πάμπαν ἀδύνατος ὁ βίος. Αἴτιον
 30 δὲ τῷ Σωκράτει τῆς παρακρούσεως χρὴ νομίζειν τὴν ὑπόθε-
 σιν οὐκ οὔσαν ὀρθήν. δεῖ μὲν γὰρ εἶναι πῶς μίαν καὶ τὴν
 οἰκίαν καὶ τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐ πάντως. ἔστι μὲν γὰρ ὥς οὐκ
 ἔσται προϋοῦσα πόλις, ἔστι δ' ὥς ἔσται μὲν, ἐγγὺς δ' οὔσα
 τοῦ μὴ πόλις εἶναι χείρων πόλις, ὥσπερ καὶ εἴ τις τὴν
 35 συμφωνίαν ποιήσειεν ὁμοφωνίαν ἢ τὸν ἑυθυμὸν βάσιν μίαν.
 ἀλλὰ δεῖ πλῆθος ὄν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, διὰ τὴν παι- 10
 δεῖαν κοινὴν καὶ μίαν ποιεῖν· καὶ τὸν γε μέλλοντα παιδεῖαν
 εἰσάγειν καὶ νομίζοντα διὰ ταύτης ἔσεσθαι τὴν πόλιν σπου-
 δαίαν ἄτοπον τοῖς τοιούτοις οἶεσθαι διορθοῦν, ἀλλὰ μὴ τοῖς
 40 ἔθεσι καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοῖς νόμοις, ὥσπερ τὰ περὶ
 τὰς κτήσεις ἐν Λακεδαιμόνι καὶ Κρήτῃ τοῖς συσσιτίοις ὁ
 1264 a νομοθέτης ἐκοίνωσε. δεῖ δὲ μὴδὲ τοῦτο αὐτὸ ἀγνοεῖν, ὅτι χρὴ (p. 31)

16 ἂν post δόξειεν M^a P¹ 17 φίλιαν τινὰ] τινὰ φίλιαν
 P¹, τινὲ φίλιαν M^a 28 στερῇσονται pr. P³ et (corr. m.¹ ex
 στερήσαντες) H^a 31 πῶς μίαν] πρὸς μίαν M^a, περιμίαν H^a
 32 πάντη M^a et pr. P¹ (πάντως p¹) || ἔστι] ἔσται M^a et pr.
 P¹ et H^a 34 εἶναι <ἔσται> Victorius 39 <δεῖν> διορθοῦν
 Spengelius 41 συσιτίοις (itidem 1264 a 8) pr. P³ et H^a
 1264 a 1 ἐκοινωνήσε M^a et pr. P¹ || μὴ Π¹, μὴ superscr.
 δὲ H^a

- προσέχειν τῷ πολλῷ χρόνῳ καὶ τοῖς πολλοῖς ἔτεσιν, ἐν οἷς οὐκ ἂν ἔλαθεν, εἰ ταῦτα καλῶς εἶχεν· πάντα γὰρ σχεδὸν εὗρηται μὲν, ἀλλὰ τὰ μὲν οὐ συνήκται, τοῖς δ' οὐ χρῶνται
- 11 γινώσκοντες. μάλιστα δ' ἂν γένοιτο φανερόν, εἴ τις τοῖς ἔρ- 5
γοῖς ἴδοι τὴν τοιαύτην πολιτείαν κατασκευαζομένην· οὐ γὰρ δυνήσεται μὴ μερίζων αὐτὰ καὶ χωρίζων ποιῆσαι τὴν πό-
λιν, τὰ μὲν εἰς συσσίτια τὰ δὲ εἰς φατρίας καὶ φυλάς.
ὥστε οὐδὲν ἄλλο συμβήσεται νενομοθετημένον πλὴν μὴ γεωρ-
γεῖν τοὺς φύλακας· ὅπερ καὶ νῦν Λακεδαιμόνιοι ποιεῖν ἐπι- 10
χειροῦσιν. οὐ μὴν ἄλλ' οὐδὲ ὁ τρόπος τῆς ὅλης πολιτείας τίς
ἔσται τοῖς κοινωνοῦσιν, οὔτ' εἴρηκεν ὁ Σωκράτης οὔτε ῥάδιον
εἰπεῖν. καίτοι σχεδὸν τό γε πλῆθος τῆς πόλεως τὸ τῶν ἄλ-
λων πολιτῶν γίνεται πλῆθος, περὶ ὧν οὐδὲν διώρισται, πότε-
ρον καὶ τοῖς γεωργοῖς κοινὰς εἶναι δεῖ τὰς κτήσεις ἢ [καὶ] 15
καθ' ἕκαστον ἰδίας, ἔτι δὲ καὶ γυναικας καὶ παῖδας ἰδίους
- 12 ἢ κοινοῦς. εἰ μὲν γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον κοινὰ πάντα πάν-
των, τί διοίσουσιν οὗτοι ἐκείνων τῶν φυλάκων; ἢ τί πλεῖον
τοῖς ὑπομένουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν; ἢ τί μαθόντες ὑπομενοῦσι
τὴν ἀρχήν, ἐὰν μὴ τι σοφρίζονται τοιοῦτον οἶον Κρήτες; 20
ἐκεῖνοι γὰρ τὰλλα ταῦτα τοῖς δούλοις ἐφέντες μόνον ἀπει-
ρήκασι τὰ γυμνάσια καὶ τὴν τῶν ὀπλων κτήσιν. εἰ δέ, κα-
θάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, καὶ παρ' ἐκείνοις ἔσται τὰ
τοιαῦτα, τίς ὁ τρόπος ἔσται τῆς κοινωνίας; ἐν μιᾷ γὰρ πό-
λει δύο πόλεις ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ ταύτας ὑπεναντίας 25
ἀλλήλαις. ποιεῖ γὰρ τοὺς μὲν φύλακας οἶον φρουρούς, τοὺς δὲ
- 13 γεωργούς καὶ τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας. ἐγκλή-

2 ἔθουσιν Ar., ἔθνεσιν Bernaysius 7 αὐτὰ integrum: ut Poet. 1448a 29 et b 22 aliisque locis 13 πλῆθος] πλήρωμα Richardsius 15 καὶ post ἢ non vert. Guil., secl. Sussem. 16 καὶ post δὲ om. Π¹H^a 18 ἢ τί — 19 ἀρχὴν om et 19 αὐτῶν post 20 ἀρχὴν tri. Bernaysius (ἀρχουσι vel sim. pro 19 ὑπομένουσι Lambinus) 19 παθόντες ΓM^a et corr. π³ || ὑπομενοῦσι post Ar. Camerarius, ὑπομένουσι ΓΠ 21 ἀφηρήκασι M^aP¹ et corr. π³, negant (ἀπειρήκασι ut vid.) Guil.

ματα δὲ καὶ δίκαι, καὶ ὅσα ἄλλα ταῖς πόλεσιν ὑπάρχειν
 φησὶ κακὰ, πάνθ' ὑπάρξει καὶ τούτοις. καίτοι λέγει ὁ Σω-
 30 κράτης ὡς οὐ πολλῶν δεήσονται νομίων διὰ τὴν παιδείαν,
 οἶον ἀστυνομικῶν καὶ ἀγορανομικῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 τοιούτων, ἀποδιδούς μόνον τὴν παιδείαν τοῖς φύλαξιν. ἔτι δὲ
 κυρίους ποιεῖ τῶν κτημάτων τοὺς γεωργοὺς ἀποφορὰν φέρον- (p. 32)
 τας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰκὸς εἶναι χαλεποὺς καὶ φρονη-
 15 μάτων πλήρεις ἢ τὰς παρ' ἐνόις εἰλωτείας τε καὶ πενεστείας
 καὶ δουλείας. ἀλλὰ γὰρ εἴτ' ἀναγκαῖα ταῦθ' ὁμοίως εἴτε 14
 μή, νῦν γε οὐδὲν διώρισται, καὶ περὶ τῶν ἐχομένων, τίς ἢ
 τούτων τε πολιτεία καὶ παιδεία καὶ νόμοι τίνες. ἔστι δ' οὐθ'
 εὐρεῖν ῥάδιον, οὔτε τὸ διαφέρειν μικρόν, τὸ πόλους τινὰς εἶναι
 10 τούτους, πρὸς τὸ σφῆξεσθαι τὴν τῶν φυλάκων κοινωνίαν. ἀλλὰ
 1264 b μὴν εἴ γε τὰς μὲν γυναῖκας ποιήσῃ κοινὰς τὰς δὲ κτήσεις
 ἰδίας, τίς οἰκονομήσῃ ὥσπερ τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἱ ἄνδρες
 αὐτῶν; κἂν εἰ κοινὰ αἱ κτήσεις καὶ αἱ τῶν γεωργῶν γυ-
 ναῖκες * *. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ ἐκ τῶν θηρίων ποιεῖσθαι τὴν πα- 15
 ραβολήν (ὅτι δεῖ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν τὰς γυναῖκας τοῖς
 ἀνδράσιν)· οἷς οἰκονομίας οὐδὲν μέτεστιν. ἐπισφαλὲς δὲ καὶ
 τοὺς ἄρχοντας ὡς καθίστησιν ὁ Σωκράτης. αἰεὶ γὰρ ποιεῖ τοὺς
 αὐτοὺς ἄρχοντας· τοῦτο δὲ στάσεως αἷτιον γίνεται καὶ παρὰ
 τοῖς μηδὲν ἀξίωμα κεκτημένοις, ἥπουθεν δὴ παρὰ γε θυ-
 10 μοειδέσι καὶ πολεμικοῖς ἀνδράσιν. ὅτι δ' ἀναγκαῖον αὐτῶν
 ποιεῖν τοὺς αὐτοὺς ἄρχοντας, φανερόν· οὐ γὰρ ὅτε μὲν ἄλλοις
 ὅτε δὲ ἄλλοις μέμεικται ταῖς ψυχαῖς ὁ παρὰ τοῦ θεοῦ χρυ-
 σός, ἀλλ' αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς. φησὶ δὲ τοῖς μὲν εὐθὺς γινομέ-

29 Plat. 425 D 35 ἡλωτείας M^a, εἰλωτίας P², εἰλωτίας
 P³H^a || πενιστείας P².⁸ H^aπ³ 38 τούτων] τῶν γεωργῶν τούτων
 H^a 39 ποιούς P².⁸ π³ || εἶναι <δεῖ> Scaliger, <δεῖ> εἶναι
 Spengelius 1264 b 3 κἂν εἰ — γυναῖκες ante 2 ὥσπερ Π¹ (crx.
 mg. p¹) et H^a, secl. Sylburgius, lac. post γυναῖκες Thurotus
 4 Plat. 451 D 9 εἰπουθεν δὴ ΓM^a, ἥπουθεν δὴ P¹, ἡ
 πουθεν δὴ pr. P² ἢ (ἢ π³) πουθεν δὴ P³H^aπ³, ἡ πού γε δὴ Victorius,
 ἡ που δὴθεν ci. Goettlingius, ἡ δὴπουθέν γε Spengelius || γε] om.
 H^a, τε Coraes 13 Plat. 415 A || εὐθὺς corr. P¹ et Π²H^aπ³

νοῖς μεῖξαι χρυσόν, τοῖς δ' ἄργυρον, χαλκὸν δὲ καὶ σίδηρον
 6 τοῖς τεχνίταις μέλλουσιν ἔσσεσθαι καὶ γεωργοῖς. ἔτι δὲ καὶ 15
 τὴν εὐδαιμονίαν ἀφαιρούμενος τῶν φυλάκων, ὅλην φησὶ δεῖν
 εὐδαίμονα ποιεῖν τὴν πόλιν τὸν νομοθέτην. ἀδύνατον δὲ
 εὐδαιμονεῖν ὅλην, μὴ τῶν πλείστων ἢ μὴ πάντων μερῶν ἢ
 τινῶν ἐχόντων τὴν εὐδαιμονίαν. οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν τὸ εὐδαι-
 μονεῖν ὥνπερ τὸ ἄρτιον· τοῦτο μὲν γὰρ ἐνδέχεται τῷ ὅλῳ 20
 ὑπάρχειν, τῶν δὲ μερῶν μηδετέρῳ, τὸ δὲ εὐδαιμονεῖν ἀδύ-
 νατον. ἀλλὰ μὴν εἰ οἱ φύλακες μὴ εὐδαίμονες, τίνες ἕτε-
 ροι; οὐ γὰρ δὴ οἷ γε τεχνῖται καὶ τὸ πλῆθος τὸ τῶν βαναύ-
 σων Ἡ μὲν οὖν πολιτεία, περὶ ἧς ὁ Σωκράτης εἴρηκεν, ταύτας
 33) τε τὰς ἀπορίας ἔχει καὶ τούτων οὐκ ἐλάττους ἑτέρας. 25
 III 6 Σχεδὸν δὲ παραπλησίως καὶ τὰ περὶ τοὺς νόμους ἔχει τοὺς
 ὕστερον γραφέντας, διὸ καὶ περὶ τῆς ἐνταῦθα πολιτείας ἐπι-
 σκέψασθαι μικρὰ βέλτιον. καὶ γὰρ ἐν τῇ πολιτείᾳ περὶ
 ὀλίγων πάμπαν διώρικεν ὁ Σωκράτης, περὶ τε γυναικῶν
 καὶ τέκνων κοινωνίας, πῶς ἔχειν δεῖ, καὶ περὶ κτήσεως, καὶ 30
 τῆς πολιτείας τὴν τάξιν (διαίρεται γὰρ εἰς δύο μέρη τὸ
 πλῆθος τῶν οἰκούντων, τὸ μὲν εἰς τοὺς γεωργοὺς, τὸ δὲ εἰς τὸ
 προπολεμοῦν μέρος· τρίτον δ' ἐκ τούτων τὸ βουλευόμενον καὶ
 κύριον τῆς πόλεως), περὶ δὲ τῶν γεωργῶν καὶ τῶν τεχνιτῶν,
 πότερον οὐδεμιᾶς ἢ μετέχουσιν τινος ἀρχῆς, καὶ πότερον ὅπλα 35
 δεῖ κекτῆσθαι καὶ τούτους καὶ συμπολεμεῖν ἢ μὴ, περὶ τού-
 των οὐδὲν διώρικεν ὁ Σωκράτης, ἀλλὰ τὰς μὲν γυναῖκας
 οἶεται δεῖν συμπολεμεῖν καὶ παιδείας μετέχειν τῆς αὐτῆς
 τοῖς φύλαξιν, τὰ δ' ἄλλα τοῖς ἔξωθεν λόγοις πεπλήρωκε
 τὸν λόγον καὶ περὶ τῆς παιδείας, ποῖαν τινὰ δεῖ γίνεσθαι 40
 2 τῶν φυλάκων. τῶν δὲ νόμων τὸ μὲν πλείστον μέρος νόμοι 1265a

16 Plat. 419 A squ. 18 Plat. Leg. 766 A (μὴ ἱκανῶς
 ἢ μὴ καλῶς) contulit Newmanus 20 ὥσπερ M^a et pr. P¹
 (crx. p¹) et corr.¹ P², quorum et Guil. 26 τὰ om Π²
 31 γὰρ] δὲ Π¹ 39 λόγοις om. M^a P¹ (40 τὸν λόγον non vert.
 Guil.) 1265a 4 πρὸς] εἰς M^a P¹, ad Guil.

τυγχάνουσιν ὄντες, ὀλίγα δὲ περὶ τῆς πολιτείας εἴρηκεν. καὶ
 ταύτην βουλόμενος κοινοτέραν ποιεῖν ταῖς πόλεσι κατὰ μι-
 κρόν περιάγει πάλιν πρὸς τὴν ἑτέραν πολιτείαν. ἔξω γὰρ
 5 τῆς τῶν γυναικῶν κοινωνίας καὶ τῆς κτήσεως, τὰ ἄλλα
 ταῦτὰ ἀποδίδωσιν ἀμφοτέραις ταῖς πολιτείαις· καὶ γὰρ
 παιδείαν τὴν αὐτήν, καὶ τὸ τῶν ἔργων τῶν ἀναγκαίων ἀπε-
 χομένους ζῆν, καὶ περὶ συσσιτίων ὡσαύτως. πλὴν ἐν ταύτῃ
 10 φησὶ δεῖν εἶναι συσσίτια καὶ γυναικῶν, καὶ τὴν μὲν χιλίων
 τῶν ὄπλα κεκτημένων, ταύτην δὲ πεντακισχιλίων. Τὸ μὲν 3
 οὖν περιττὸν ἔχουσι πάντες οἱ τοῦ Σωκράτους λόγοι καὶ τὸ
 κομψὸν καὶ τὸ καινοτόμον καὶ τὸ ζητητικόν, καλῶς δὲ
 πάντα ἴσως χαλεπόν, ἐπεὶ καὶ τὸ νῦν εἰρημένον πλῆθος δεῖ
 μὴ λανθάνειν ὅτι χώρας δεήσει τοῖς τοσοῦτοις Βαβυλωνίας
 15 ἢ τινος ἄλλης ἀπεράντου τὸ πλῆθος, ἐξ ἧς ἀργοὶ πεντακισ-
 χίλιοι θρέφονται, καὶ περὶ τούτους γυναικῶν καὶ θεραπόν-
 των ἕτερος ὅχλος πολλαπλάσιος. δεῖ μὲν οὖν ὑποτίθεσθαι (p. 34)
 κατ' εὐχὴν, μηδὲν μέντοι ἀδύνατον. λέγεται δ' ὡς δεῖ τὸν 4
 νομοθέτην πρὸς δύο βλέποντα τιθέναι τοὺς νόμους, πρὸς τε
 20 τὴν χώραν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἔτι δὲ καλῶς ἔχει προσθεῖναι
 καὶ πρὸς τοὺς γειτνιῶντας τόπους, πρῶτον μὲν εἰ δεῖ τὴν πόλιν
 ζῆν βίον πολιτικὸν μὴ μονωτικόν (οὐ γὰρ μόνον ἀναγκαῖόν ἐστιν
 αὐτὴν τοιοῦτοις χρῆσθαι πρὸς τὸν πόλεμον ὅπλοις ἀ
 χρήσιμα κατὰ τὴν οἰκέαν χώραν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἔξω
 25 τόπους)· εἰ δέ τις μὴ τοιοῦτον ἀποδέχεται βίον, μήτε τὸν ἴδιον
 μήτε τὸν κοινὸν τῆς πόλεως, ὅμως οὐδὲν ἥττον δεῖ φοβεροῦς

9 καὶ ante γυναικῶν om. Γ (ut vid.) et pr. P¹ (suppl. corr.¹);
 cf. Leg. 780 E et Resp. 423 A, Leg. 737 E 12 τὸ ante ζητη-
 τικόν om. M^a P¹ 14 δεήσει τοῖς τοσοῦτοις post 15 ἀπεράν-
 του Guil. 16 περὶ] παρὰ Γ P¹ 18 μηδὲν] μὴ M^a P¹, om.
 π³ | cf. Leg. 704 A squ. 19 τε τὴν] τὴν P¹, om. M^a
 21 πρῶτον μὲν om. Π² (suppl. π³) 22 πολιτικὸν μὴ μονω-
 τικόν (sed μονωστικόν Γ, μονώτερον M^a) Π¹ et H^a et (μονο-
 τικόν) mg. π³, <τὸν> πολιτικὸν μὴ μονωτικόν? Immischius,
 πολιτικόν Π² (suppl. mg. π³), πολεμικόν Muretus, ὀπλιτικόν
 Montecatinus, μὴ μονωτικόν Bornemannus

εἶναι τοῖς πολεμίοις, μὴ μόνον ἐλθοῦσιν εἰς τὴν χώραν ἀλλὰ καὶ
 5 ἀπελθοῦσιν. καὶ τὸ πλῆθος δὲ τῆς κτήσεως ὁρᾶν δεῖ, μὴ ποτε
 βέλτιον ἑτέρως διορίσαι τῷ σαφῶς μᾶλλον. τοσαύτην γὰρ
 εἶναι φησι δεῖν ὥστε ζῆν σωφρόνως, ὥσπερ ἂν εἴ τις εἶπεν 30
 ὥστε ζῆν εὖ. τοῦτο γὰρ ἐστὶ καθόλου μᾶλλον. ἔτι δ' ἐστὶ σω-
 φρόνως μὲν ταιλαιπώρως δὲ ζῆν. ἀλλὰ βελτίων ὅρος τὸ
 σωφρόνως καὶ ἐλευθερίως (χωρὶς γὰρ ἑκάτερον τὸ μὲν τῷ
 τρυφᾶν ἀκολουθήσει, τὸ δὲ τῷ ἐπιπόνως), ἐπεὶ μόναι γ'
 εἶσιν [ἔξεις] ἀρεταὶ περὶ τὴν τῆς οὐσίας χρῆσιν αὐται, οἷον 35
 οὐσίᾳ πρῶως ἢ ἀνδρείως χρῆσθαι οὐκ ἔστιν, σωφρόνως δὲ
 καὶ ἐλευθερίως ἔστιν, ὥστε καὶ τὰς ἔξεις ἀναγκαῖον περὶ
 6 αὐτὴν εἶναι ταύτας. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τὰς κτήσεις ἰσάζοντα τὸ
 περὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν μὴ κατασκευάζειν, ἀλλ' ἀφεῖ-
 ναι τὴν τεκνοποιίαν ἀόριστον ὥς ἱκανῶς ἂν ὁμαλισθησομένην 40
 εἰς τὸ αὐτὸ πλῆθος διὰ τὰς ἀτεκνίας ὁσωνοῦν γεννωμένων,
 ὅτι δοκεῖ τοῦτο καὶ νῦν συμβαίνειν περὶ τὰς πόλεις. δεῖ δὲ 1265
 τοῦτ' οὐχ ὁμοίως ἀκριβῶς ἔχειν περὶ τὰς πόλεις τότε καὶ νῦν·
 νῦν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἀπορεῖ διὰ τὸ μερίζεσθαι τὰς οὐσίας εἰς
 ὁποσονοῦν πλῆθος, τότε δὲ ἀδιαιρέτων οὐσῶν ἀνάγκη τοὺς πα-
 ράξυγας μὴδὲν ἔχειν, ἐάν τ' ἐλάττους ᾧσι τὸ πλῆθος ἐάν τε 5
 7 πλείους. μᾶλλον δὲ δεῖν ὑπολάβοι τις ἂν ὠρίσθαι τῆς οὐσίας
 τὴν τεκνοποιίαν, ὥστε ἀριθμοῦ τινὸς μὴ πλείονα γεννᾶν· τοῦτο
 (p. 35) δὲ τιθέναι τὸ πλῆθος ἀποβλέποντα πρὸς τὰς τύχας, ἂν
 συμβαίῃ τελευτᾶν τινας τῶν γεννηθέντων, καὶ πρὸς τὴν
 τῶν ἄλλων ἀτεκνίαν. τὸ δ' ἀφεῖσθαι, καθάπερ ἐν ταῖς 10

28 ἀπ[ελθ]οῦσιν Bender 30 cf. Leg. 737 D. ¹εί om. M^aP¹
 31 <καὶ> τοῦτο γὰρ Immischus (μᾶλλον i. qu. λίαν, ut 1295 b 10)
 33 τῷ μὲν τὸ (sed τῷ μὲν τῷ pr. M^a) Π¹; itemque 34 τῷ δὲ τὸ
 Π¹ (τὸ δὲ τὸ π^a) 34 ἐπιπόνως] laboriose vivere Guil. 35 ἔξεις
 secl. Sussem. || αἱρεται Victorius, secludebat Schneider || χρῆσιν]
 ἔξιν Π¹ 36 πρῶως] πρῶως μὲν M^aP¹ 37 ἔξεις Sussem., χρῆ-
 σεῖς ΓΠ, αἱρέσεις Madvigius, κρίσεις Apeltius 38 εἶναι post
 37 ἀναγκαῖον M^aP¹ || Leg. 740 B 40 ἂν] δὴ Richardsius (ἀνο-
 μαλισθησομένην Madvigius) 1265 b 4 περίξυγας M^aP¹ (crx. p¹)
 et H^a, iugarios vel defectos vel diectos codd. Guil.

πλείσταις πόλεσι, πενίας ἀναγκαῖον αἴτιον γίνεσθαι τοῖς πο-
 λίταις, ἥ δὲ πενία στάσιν ἐμποεῖ καὶ κακουργίαν. Φεῖδων
 μὲν οὖν ὁ Κορίνθιος, ὦν νομοθέτης τῶν ἀρχαιοτάτων, τοὺς
 οἴκους ἴσους ᾧήθη δεῖν διαμένειν καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν,
 15 καὶ εἰ τὸ πρῶτον τοὺς κλήρους ἀνίσους εἶχον πάντες κατὰ μέ-
 γεθος· ἐν δὲ τοῖς νόμοις τούτοις τοῦναντίον ἐστίν. ἀλλὰ περὶ
 μὲν τούτων πῶς ολόμεθα βέλτιον ἂν ἔχειν, λεκτέον ὕστερον·
 ἐλλέλειπται δὲ τοῖς νόμοις τούτοις καὶ τὰ περὶ τοὺς ἄρχον- 8
 τας πῶς ἔσονται διαφέροντες τῶν ἀρχομένων. φησὶ γὰρ
 20 δεῖν, ὥσπερ ἐξ ἑτέρου τὸ στημόνιον ἐρίου γίνεται τῆς κρόκης,
 οὕτω καὶ τοὺς ἄρχοντας ἔχειν δεῖν πρὸς τοὺς ἀρχομένους. ἐπεὶ
 δὲ τὴν πᾶσαν οὐσίαν ἐφίησι γίνεσθαι μελζονα μέχρι πεντα-
 πλασίας, διὰ τί τοῦτ' οὐκ ἂν εἴη ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τινός;
 καὶ τὴν τῶν οἰκοπέδων δὲ διαίρεσιν δεῖ σκοπεῖν, μή ποτ' οὐ
 25 συμφέρει πρὸς οἰκονομίαν· δύο γὰρ οἰκόπεδα ἐκάστω ἔνειμε
 διελὼν χωρὶς, χαλεπὸν δὲ οἰκίας δύο οἰκεῖν. ἡ δὲ σύνταξις 9
 ὅλη βούλεται μὲν εἶναι μήτε δημοκρατία μήτε ὀλιγαρχία,
 μέση δὲ τούτων, ἣν καλοῦσι πολιτείαν· ἐκ γὰρ τῶν ὀπλι-
 τευόντων ἐστίν. εἰ μὲν οὖν ὥς κοινοτάτην ταύτην κατασκευά-
 30 ζει ταῖς πόλεσι τῶν ἄλλων πολιτειῶν, καλῶς εἴρηκεν ἴσως·
 εἰ δ' ὥς ἀρίστην μετὰ τὴν πρώτην πολιτείαν, οὐ καλῶς. τάχα
 γὰρ τὴν τῶν Λακωνίων ἂν τις ἐπαινέσειε μᾶλλον, ἢ κἂν
 ἄλλην τινὰ ἀριστοκρατικωτέραν. ἔνιοι μὲν οὖν λέγουσιν ὥς δεῖ 10
 τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐξ ἀπασῶν εἶναι τῶν πολιτειῶν μεμειγ-
 35 μένην (διὸ καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπαινοῦσιν· εἶναι
 γὰρ αὐτὴν οἱ μὲν ἐξ ὀλιγαρχίας καὶ μοναρχίας καὶ δημο-
 κρατίας φασίν, λέγοντες τὴν μὲν βασιλείαν μοναρχίαν, τὴν
 δὲ τῶν γερόντων ἀρχὴν ὀλιγαρχίαν, δημοκρατεῖσθαι δὲ

11 πλείσταις] ἄλλαις Γ^M 14 καὶ i. q. non magis quam

15 τοὺς κλήρους post ἀνίσους M^sP¹ 17 ἂν post πῶς M^sP¹

19 ὅπως Π² || Leg. 734 E 21 δεῖ Π¹H^aπ³ 22 Leg.
744 E 25 συμφέρη π³ et corr.¹ P² et rc. P³ || Leg. 745 E

27 μὲν post δὴν M^sP¹ 30 πολιτείαν Π² (sed πολιτειῶν γρ. mg.¹
P² et rc. P³) 32 τις ἂν M^sP¹ 35 τὴν τῶν] τῶν M^s, τὴν P¹

- κατὰ τὴν τῶν ἐφόρων ἀρχὴν διὰ τὸ ἐκ τοῦ δήμου εἶναι τοὺς
 (p. 36) ἐφόρους· οἱ δὲ τὴν μὲν ἐφορείαν εἶναι τυραννίδα, δημοκρα- 10
 τεῖσθαι δὲ κατὰ τε τὰ συσσίτια καὶ τὸν ἄλλον βίον τὸν
 11 καθ' ἡμέραν)· ἐν δὲ τοῖς νόμοις εἴρηται τούτοις ὥς δέον συ- 1266 a
 κεῖσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐκ δημοκρατίας καὶ τυραννί-
 δος, ὅς ἢ τὸ παράπαν οὐκ ἂν τις θείῃ πολιτείας ἢ χειρίστας
 πασῶν. βέλτιον οὖν λέγουσιν οἱ πλείους μιγνύντες· ἡ γὰρ ἐκ
 πλειόνων συγκεκμημένη πολιτεία βελτίων. ἔπειτ' οὐδ' ἔχουσα 5
 φαίνεται μοναρχικὸν οὐδέν, ἀλλ' ὀλιγαρχικὰ καὶ δημοκρα-
 τικά· μᾶλλον δ' ἐγκλίνειν βούλεται πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν.
 δῆλον δὲ ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως· τὸ μὲν γὰρ
 ἐξ αἵρετῶν κληρωτοὺς κοινὸν ἀμφοῖν, τὸ δὲ τοῖς μὲν εὐπορω-
 τέροις ἐπάναγκες ἐκκλησιάζειν εἶναι καὶ φέρειν ἄρχοντας 10
 ἢ τι ποιεῖν ἄλλο τῶν πολιτικῶν, τοὺς δ' ἀφείσθαι, τοῦτο δ'
 ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ πειρᾶσθαι πλείους ἐκ τῶν εὐπόρων εἶναι
 τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὰς μεγίστας ἐκ τῶν μεγίστων τιμημά-
 12 των. ὀλιγαρχικὴν δὲ ποιεῖ καὶ τὴν τῆς βουλῆς αἵρεσιν. αἱροῦν-
 ται μὲν γὰρ πάντες ἐπάναγκες ἀλλ' ἐκ τοῦ πρώτου τιμῆ- 16
 ματος, εἴτα πάλιν ἴσως ἐκ τοῦ δευτέρου, εἴτ' ἐκ τῶν τρίτων,
 πλὴν οὐ πᾶσιν ἐπάναγκες ἦν τοῖς ἐκ τῶν τρίτων ἢ τετάρτων,
 ἐκ δὲ τοῦ τετάρτου [τῶν τετάρτων] μόνοις ἐπάναγκες τοῖς πρῶ-
 τοις καὶ τοῖς δευτέροις· εἴτ' ἐκ τούτων ἴσον ἀφ' ἐκάστου τιμῆ-
 ματος ἀποδειῖξαι φησι δεῖν ἀριθμόν. ἔσονται δὲ πλείους οἱ 20
 ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων καὶ βελτίους διὰ τὸ ἐνίοις μὴ
 13 αἰρεῖσθαι τῶν δημοτικῶν διὰ τὸ μὴ ἐπάναγκες. ὥς μὲν οὖν

39 τῶν om. M^p P¹40 ἐφορείαν pr. P³ (crx. rc.) et H^p P³

1266a 1 Leg. 693 D squ., sed cf. 712 C

3 χειρίστους

P³ et pr. P³ (crx. rc.)

9 Leg. 756 E, 763 E, 765 B squ.

10 Leg. 764 A, 765 C

14 Leg. 756 B squ.

15 ἀλλ' secl.

Madvigius 16 ἴσως Nickesius, i. e. *pari numero* (scil. *iterum* πάντες, coll. 1298b 23), ἴσους Γ Π || τρίτων <καὶ et ex v. 18 τῶν τετάρτων> Bornemannus17 τοῖς] *circa eos qui* Newmanus (nec pugnat cum Leg. 756 C) coll. 1256b 34 et ind. Aristot. 166b 26, secl. Bornemannus 18 τῶν τετάρτων codd. Sepulveda; aut τῶν τετάρτων (cum Engelhardtio) aut τοῦ τετάρτου (cum Syl-

οὐκ ἐκ δημοκρατίας καὶ μοναρχίας δεῖ συνιστάναι τὴν τοιαύ-
την πολιτείαν, ἐκ τούτων φανερὸν καὶ τῶν ὕστερον ῥηθησομέ-
νων, ὅταν ἐπιβάλλῃ περὶ τῆς τοιαύτης πολιτείας ἡ σκέψις·
ἔχει δὲ καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀρχόντων τὸ ἐξ αἵρετῶν
αἵρετοὺς ἐπικλίνδυνον. εἰ γάρ τινες συστήναι θέλουσι καὶ μέτριοι
τὸ πλῆθος, αἰεὶ κατὰ τὴν τούτων αἵρεθίσονται βούλησιν. Τὰ
μὲν οὖν περὶ τὴν πολιτείαν τὴν ἐν τοῖς νόμοις τοῦτον ἔχει
τὸν τρόπον.

7 Εἰσὶ δὲ τινες πολιτεῖαι καὶ ἄλλαι, αἱ μὲν ἰδιωτῶν αἰ IV (p. 87)
δὲ φιλοσόφων καὶ πολιτικῶν, πᾶσαι δὲ τῶν καθεστηκυιῶν
καὶ καθ' ἃς πολιτεύονται νῦν ἐγγύτερόν εἰσι τούτων ἀμφο-
τέρων. οὐδεὶς γὰρ οὔτε τὴν περὶ τὰ τέκνα κοινότητα καὶ τὰς
γυναικας ἄλλος κεκαινοτόμηκεν, οὔτε περὶ τὰ συσσίτια τῶν
γυναικῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων ἄρχονται μᾶλλον.
δοκεῖ γάρ τισι τὸ περὶ τὰς οὐσίας εἶναι μέγιστον τετάχθαι
καλῶς· περὶ γὰρ τούτων ποιεῖσθαι φασὶ τὰς στάσεις πάν-
τας. διὸ Φαλέας ὁ Χαλκηδόνιος τοῦτ' εἰσήνεγκε πρῶτος·
φησὶ γὰρ δεῖν ἵδασ εἶναι τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν. τοῦτο
δὲ κατοικιζομέναις μὲν εὐθύς οὐ χαλεπὸν ᾤετο ποιεῖν, τὰς
ἤδη κατοικουμένας ἐργωδέστερον μὲν, ὅμως δὲ τάχιστ' ἂν
δμαλισθῆναι τῷ τὰς προῖκας τοὺς μὲν πλουσίους διδόναι μὲν
λαμβάνειν δὲ μὴ, τοὺς δὲ πένητας μὴ διδόναι μὲν λαμβά-
νειν δέ. Πλάτων δὲ τοὺς νόμους γράφων μέχρι μὲν τινος
ᾤετο δεῖν εἶναι, πλεῖον δὲ τοῦ πενταπλασίαν εἶναι τῆς ἐλα-
χίστης μηδενὶ τῶν πολιτῶν ἐξουσίαν εἶναι κτήσασθαι, καθά-
περ εἴρηται καὶ πρότερον. Δεῖ δὲ μηδὲ τοῦτο λανθάνειν τοὺς
οὕτω νομοθετοῦντας, ὃ λανθάνει νῦν, ὅτι τὸ τῆς οὐσίας τάττον-
τας πλῆθος προσήκει καὶ τῶν τέκνων τὸ πλῆθος τάττειν·

burgio) secludendum; cf. adnotat. ad v. 16 20 δὲ Π¹ (crx. p¹) —

23 οὐκ om. Π¹ (suppl. p¹) || συνεστάναι Π¹ et pr. P³ (crx.
corr.¹) et corr.¹ P² 37 ἀναγκαῖον post εἶναι add Π¹ (del. p¹)

39 φαλλέας Π¹ et sic semper || πρῶτον π³ 1266 b 2 δ'
ἤδη (autem iam Guil.) Γ, δὴ P¹ Π² H^a, δὲ M^s (et corr. π³)

3 τὰς om. M^s P¹ 6 εἶν om. Π¹

ἐὰν γὰρ ὑπεραίρωι τῆς οὐσίας τὸ μέγεθος ὁ τῶν τέκνων ἀριθ-
 μός, ἀνάγκη τὸν γε νόμον λύεσθαι, καὶ χωρὶς τῆς λύσεως
 φαῦλον τὸ πολλοὺς ἐκ πλουσίων γίνεσθαι πένητας· ἔργον
 4 γὰρ μὴ νεωτεροποιούς εἶναι τοὺς τοιούτους. διότι μὲν οὖν ἔχει
 τινὰ δύναμιν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἢ τῆς οὐσίας ὅμα- 15
 λότης, καὶ τῶν πάλαι τινὲς φαίνονται διεγνωκότες, οἷον καὶ
 Σόλων ἐνομοθέτησεν, καὶ παρ' ἄλλοις ἔστι νόμος ὃς κωλύει
 κτᾶσθαι γῆν ὀπόσῃν ἂν βούληται τις, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν
 οὐσίαν πωλεῖν οἱ νόμοι κωλύουσιν, ὥσπερ ἐν Λοκροῖς νόμος
 ἐστὶ μὴ πωλεῖν, ἐὰν μὴ φανεράν ἀτυχίαν δείξῃ συμβεβη- 20
 κυῖαν, ἔτι δὲ τοὺς παλαιοὺς κλήρους διασφάζειν (τοῦτο δὲ λυθὲν
 καὶ περὶ Λευκάδα δημοτικὴν ἐποίησε λίαν τὴν πολιτείαν
 (p. 38) αὐτῶν· οὐ γὰρ ἔτι συνέβαινεν ἀπὸ τῶν ὠρισμένων τιμημά-
 5 των εἰς τὰς ἀρχὰς βαδίζειν). ἀλλ' ἔστι τὴν ἰσότητά μὲν
 ὑπάρχειν τῆς οὐσίας, ταύτην δ' ἢ λίαν εἶναι πολλήν, ὥστε 25
 τρυφᾶν, ἢ λίαν ὀλίγην, ὥστε ζῆν γλίσχωρως. δῆλον οὖν ὡς
 οὐχ ἱκανὸν τὸ τὰς οὐσίας ἴσας ποιῆσαι τὸν νομοθέτην, ἀλλὰ
 τοῦ μέσου στοχαστέον. ἔτι δ' εἴ τις καὶ τὴν μετρίαν τάξειεν
 οὐσίαν πᾶσιν, οὐδὲν ὄφελος· μᾶλλον γὰρ δεῖ τὰς ἐπιθυμίας
 ὁμαλίζειν ἢ τὰς οὐσίας, τοῦτο δ' οὐκ ἔστι μὴ παιδευομένοις 30
 6 ἱκανῶς ὑπὸ τῶν νόμων. ἀλλ' ἴσως ἂν εἴπειεν ὁ Φαλέας ὅτι
 ταῦτα τυγχάνει λέγων αὐτός· οἴεται γὰρ δυοῖν τοῦτοις ἰσό-
 τητα δεῖν ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν, κτήσεως καὶ παιδείας.
 ἀλλὰ τὴν τε παιδείαν ἥτις ἔσται δεῖ λέγειν, καὶ τὸ μίαν
 εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν οὐδὲν ὄφελος· ἔστι γὰρ τὴν αὐτὴν μὲν 35
 εἶναι καὶ μίαν, ἀλλὰ ταύτην εἶναι τοιαύτην ἐξ ἧς ἔσονται
 προαιρετικοὶ τοῦ πλεονεκτεῖν ἢ χρημάτων ἢ τιμῆς ἢ συναμ-

12 τὸν γε νόμον] τὸν γενόμενον M^aπ³, τὸν τε νόμον Bas.³

18 ὀπόσῃν H^aπ³, ὀπόσῃν P².³π³, ὄσῃν M^aP¹ 19 οἱ νό-
 μοι] ἐνιοι Buecheler, <ἐνίους> οἱ νόμοι Richardsius 24 ἔστι
 τὴν] εἰς τὸ τὴν pr. P² (crx. γρ. mg.³) et P³H^aπ³, εἰς τὴν π³, ἔστιν
 M^a et γρ. mg.¹ H^a 28 τάξει M^aP¹ 31 ἂν εἴποιεν M^a, εἴποι
 ἂν Π² (εἴποιεν pr. P³, sed εἴποι ἂν re.) et H^a || φαλλέας P¹H^a,
 ἐφαλλέας M^a felleas codd. Guil. plerique

φοτέρων. ἔτι στασιάζουσιν οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνισότητα τῆς 7
 κτήσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῶν τιμῶν, τοῦναντίον δὲ περὶ
 40 ἐκάτερον· οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ διὰ τὸ περὶ τὰς κτήσεις ἀνι-
 267^a σον, οἱ δὲ χαρίεντες περὶ τῶν τιμῶν, ἔαν ἴσαι· ὅθεν καὶ "ἐν
 δὲ ἱῇ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἢ δὲ καὶ ἐσθλός". οὐ μόνον δ' οἱ
 ἄνθρωποι διὰ τὰναγκαῖα ἀδικοῦσιν, ὧν ἄκος εἶναι νομίζει
 τὴν ἰσότητα τῆς οὐσίας, ὥστε μὴ λωποδυτεῖν διὰ τὸ ῥιγοῦν ἢ
 5 πεινῆν, ἀλλὰ καὶ ὅπως χαίρωσι καὶ μὴ ἐπιθυμῶσιν· ἔαν
 γὰρ μείζω ἔχωσιν ἐπιθυμίαν τῶν ἀναγκαίων, διὰ τὴν
 ταύτης ἰατροείαν ἀδικήσουσιν, οὐ τοίνυν διὰ ταύτην μόνον,
 ἀλλὰ καὶ [ἂν ἐπιθυμοῖεν], ἵνα χαίρωσι ταῖς ἄνευ λυπῶν
 ἡδοναῖς. τί οὖν ἄκος τῶν τριῶν τούτων; τοῖς μὲν οὐσία βρα- 8
 10 χεῖα καὶ ἐργασία, τοῖς δὲ σωφροσύνη· τρίτον δ', εἴ τινες
 βούλονται δι' αὐτῶν χαίρειν, οὐκ ἂν ἐπιζητοῖεν εἰ μὴ παρὰ
 φιλοσοφίας ἄκος. αἱ γὰρ ἄλλαι ἀνθρώπων δέονται. ἐπεὶ
 ἀδικοῦσί γε τὰ μέγιστα διὰ τὰς ὑπερβολάς, ἀλλ' οὐ διὰ
 τὰ ἀναγκαῖα (οἷον τυραννοῦσιν οὐχ ἵνα μὴ ῥιγῶσιν· διὸ καὶ
 15 αἱ τιμαὶ μεγάλαι. ἂν ἀποκτείνῃ τις οὐ κλέπτην ἀλλὰ (p. 39)
 τύραννον· ὥστε πρὸς τὰς μικρὰς ἀδικίας βοηθητικὸς μόνον
 ὁ τρόπος τῆς Φαλέου πολιτείας. ἔτι τὰ πολλὰ βούλεται 9
 κατασκευάζειν ἐξ ὧν τὰ πρὸς αὐτοὺς πολιτεύσονται καλῶς,
 δεῖ δὲ καὶ πρὸς τοὺς γειννῶντας καὶ τοὺς ἔξωθεν πάντας.
 20 ἀναγκαῖον ἄρα τὴν πολιτείαν συντετάχθαι πρὸς τὴν πολε-
 μικὴν ἰσχύν, περὶ ἧς ἐκεῖνος οὐδὲν εἶρηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ
 περὶ τῆς κτήσεως. δεῖ γὰρ οὐ μόνον πρὸς τὰς πολιτικὰς
 χρήσεις ἱκανὴν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν κιν-
 δύνους· διόπερ οὔτε τοσοῦτον δεῖ πλῆθος ὑπάρχειν ὧν οἱ

38 ἔτι] ἐπεὶ Spengelius

39 διὰ τὴν om. M^a, διὰ om.P¹ 1267^a 1 Hom. I 3192 δὲ π³, δ' M^a P¹ 2. 3 H^a

8 ἂν ἐπιθυμοῖεν secl. Bernaysius, ἂν μὴ ἐπιθυμῶσιν Lambino
 auctore Schneiderus, ἄνευ ἐπιθυμιῶν (vel ἀνεπιθυμητοῖ) Boie-
 senius, ἂν ἀδικοῖεν? Newmanus 11 βούλονται] δύναιτο Γ M^a;
 αὐτῶν P¹ H^a, αὐτῶν cet. 12 ἐπεὶ (<δ'>) vel ἔτι Rassovius
 18 αὐτοὺς P² H^a 20 ἄρα] ἔτι H^a, γὰρ Coraes

- πλησίον καὶ κρείττους ἐπιθυμήσουσιν, οἱ δὲ ἔχοντες ἀμύνειν 25
οὐ δυνήσονται τοὺς ἐπιόντας, οὐθ' οὕτως ὀλίγην ὥστε μὴ δύνα-
σθαι πόλεμον ὑπενεγκεῖν μηδὲ τῶν ἴσων καὶ τῶν ὁμοίων.
- 10 ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐδὲν διώρικεν, δεῖ δὲ τοῦτο μὴ λανθάνειν, ὅτι
συμφέρει πλῆθος οὐσίας. ἴσως οὖν ἄριστος ὅρος τὸ μὴ λυσι-
τελεῖν τοῖς κρείττοσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν πολεμεῖν, ἀλλ' 30
οὕτως ὥς ἂν καὶ μὴ ἐχόντων τοσαύτην οὐσίαν. οἷον Εὐβρου-
λος Αὐτοφραδάτου μέλλοντος Ἀταρνέα πολιορκεῖν ἐκέλευ-
σεν αὐτόν, σκεψάμενον ἐν πόσῳ χρόνῳ λήψεται τὸ χωρίον,
λογίσασθαι τοῦ χρόνου τούτου τὴν δαπάνην· ἐθέλειν γὰρ ἔλατ-
τον τούτου λαβὼν ἐκλιπεῖν ἤδη τὸν Ἀταρνέα ταῦτα δ' 35
εἰπὼν ἐποίησε τὸν Αὐτοφραδάτην σύννουν γενόμενον παύσα-
- 11 σθαι τῆς πολιορκίας. ἔστι μὲν οὖν τι τῶν συμφερόντων τὸ
τὰς οὐσίας ἴσας εἶναι τοῖς πολίταις πρὸς τὸ μὴ στασιάζειν
πρὸς ἀλλήλους, οὐ μὴν μέγα οὐδὲν ὥς εἰπεῖν. καὶ γὰρ ἂν οἱ
χαριέστες ἀγανακτοῖεν ἂν ὥς οὐκ ἴσων ὄντες ἄξιοι, διὸ καὶ 40
φαίνονται πολλάκις ἐπιτιθέμενοι καὶ στασιάζοντες· ἔτι δ'
ἢ πονηρεῖα τῶν ἀνθρώπων ἀπληστον, καὶ τὸ πρῶτον μὲν ἰκα- 1267 b
νὸν διωβολία μόνον, ὅταν δ' ἡδη τοῦτ' ἢ πάτριον, αἰεὶ δέον-
ται τοῦ πλείονος, ἕως εἰς ἄπειρον ἔλθωσιν. ἄπειρος γὰρ ἡ
τῆς ἐπιθυμίας φύσις, ἧς πρὸς τὴν ἀναπλήρωσιν οἱ πολλοὶ
- 12 ζῶσιν. τῶν οὖν τοιούτων ἀρχή, μᾶλλον τοῦ τὰς οὐσίας ὁμα- 5
(p. 40) λίσσειν, τὸ τοὺς μὲν ἐπιεικεῖς τῇ φύσει τοιούτους παρασκευά-
ζειν ὥστε μὴ βούλεσθαι πλεονεκτεῖν, τοὺς δὲ φανύλους ὥστε μὴ
δύνασθαι· τοῦτο δ' ἐστίν, ἂν ἥττους τε ᾧσι καὶ μὴ ἀδικῶν-

25 ἐπιθυμοῦ M^a, ἐπιθυμοῦσιν P¹ 28 ὅτι| τί Conringius,
ὅ τι Stabrius 32 ἀταρνέα pr. P² (em. corr.²) et (iterum
35) H^a 35 ἐκλείπειν M^a P¹, ἐκλειπεῖν H^a 38 ἴσας εἶναι
M^a P¹ et (post ε coeptum deletumque a man.¹) H^a, εἶναι ἴσας Π²
39 μέγα| μέγα γ' H^a, μέγ' Π² 10 ἂν om. M^a P¹ 1267 b 2 διω-
βολία (διοβολία H^a) etiam pap. M^a πολ. 28, 3 3 ἕως ἂν H^a ||
ἄπειρον γὰρ H^a 5 ἀρχή| ἀκη Scaliger, ἄκος Schueider, ἀρωγή
Vermehrenus, ἀλκή Madvigius, <ἀπαλλαγῆς> vel <ιατρείας>
ἀρχή Schmidtus (at latent desiderata in τοιούτων)

ται. οὐ καλῶς δὲ οὐδὲ τὴν ἰσότητα τῆς οὐσίας εἴρηκεν. περὶ
 10 γὰρ τὴν τῆς γῆς κτῆσιν ἰσάζει μόνον, ἔστι δὲ καὶ δούλων
 καὶ βοσκημάτων πλοῦτος καὶ νομίματος, καὶ κατασκευὴ
 πολλή τῶν καλουμένων ἐπίπλων· ἢ πάντων οὖν τούτων ἰσό-
 τητα ζητητέον ἢ τάξιν τινὰ μετρίαν, ἢ πάντα ἑατέον. φαί- 13
 νεται δ' ἐκ τῆς νομοθεσίας κατασκευάζων τὴν πόλιν μι-
 15 κρὰν, εἴ γ' οἱ τεχνῖται πάντες δημόσιοι ἔσονται καὶ μὴ
 πλήρωμά τι παρέξονται τῆς πόλεως. ἀλλ' εἴπερ δεῖ δη-
 μοσίους εἶναι, τοὺς τὰ κοινὰ ἐργαζομένους δεῖ (καθάπερ ἐν
 Ἐπιδάμῳ τε καὶ <ὥς> Διοφάντος ποτε κατεσκεύαζεν Ἀθή-
 νησι) τοῦτον ἔχειν τὸν τρόπον. Περὶ μὲν οὖν τῆς Φαλέου πο-
 20 λιτείας σχεδὸν ἐκ τούτων ἂν τις θεωρήσειεν, εἴ τι τυγχά-
 νει καλῶς εἰρηκῶς ἢ μὴ καλῶς.

8 Ἰππόδαμος δὲ Εὐρυφῶντος Μιλήσιος (ὃς καὶ τὴν τῶν V
 πόλεων διαίρεσιν εὔρε καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέτεμεν, γενόμενος
 καὶ περὶ τὸν ἄλλον βίον περιττότερος διὰ φιλοτιμίαν οὕτως
 25 ὥστε δοκεῖν ἐνίοις ζῆν περιεργότερον τριχῶν τε πλήθει καὶ
 κόσμῳ πολυτελεῖ, ἔτι δὲ ἐσθῆτος εὐτελοῦς μὲν Ἀλεξινῆς δὲ
 οὐκ ἐν τῷ χειμῶνι μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς θερινοὺς χρό-
 νους, λόγιος δὲ καὶ περὶ τὴν ὅλην φύσιν εἶναι βουλόμενος)
 πρῶτος τῶν μὴ πολιτευομένων ἐνεχείρησέ τι περὶ πολιτείας
 30 εἰπεῖν τῆς ἀρίστης. κατεσκεύαζε δὲ τὴν πόλιν τῷ πλήθει 2
 μὲν μυριάνδρον, εἰς τρία δὲ μέρη διηρημένην· ἐποίει γὰρ
 ἓν μὲν μέρος τεχνίτας, ἓν δὲ γεωργοὺς, τρίτον δὲ τὸ προ-
 πολεμοῦν καὶ τὰ ὅπλα ἔχον. διήρει δ' εἰς τρία μέρη τὴν

16 παρέξονται M^a et pr. P^s et H^a || δεῖ δημοσίους Π¹, δὴ
 δημοσίους Π² (em. corr.¹ P²), δῆμοσιους H^a 17 distinxit Well-
 donus; incidit non post εἶναι, sed post ἐργαζ. Bk. || καὶ (pro δεῖ)
 καθάπερ (et 16 ἀλλ' εἴπερ, δεῖ) Bernaysius 18 post τε legis-
 latoris nomen desiderat Richardsius || <ὥς> Morelius 20 τι]
 τις Π² H^a 23 περιεᾶ P².^s π³ 26 κόσμῳ πολυτελεῖ Π² H^a et γρ.
 mg. p¹, κόμης Π¹ || an ἐσθῆτος <χρήσει>? Richardsius 28 λό-
 γος P².^s H^a π³ (σπουδαῖος e conl. π³) 33 τὰ cod. Lipsiensis (et
 corr. π³), τὸ cet.

χώραν, τὴν μὲν ἱερὰν τὴν δὲ δημοσίαν τὴν δ' ἰδίαν· ὅθεν
 μὲν τὰ νομιζόμενα ποιήσουσι πρὸς τοὺς θεοὺς, ἱερὰν, ἀφ' ὧν 35
 δ' οἱ προπολεμοῦντες βιώσονται, κοινήν, τὴν δὲ τῶν γεωργῶν
 ἰδίαν. ὥς το δ' εἶδη καὶ τῶν νόμων εἶναι τρία μόνον· περὶ
 ὧν γὰρ αἱ δίκαι γίνονται, τρία ταῦτ' εἶναι τὸν ἀριθμόν,
 (p.41) 3 ὕβριν βλάβην θάνατον. ἐνομοθέτει δὲ καὶ δικαστήριον ἐν τῷ
 κύριον, εἰς ὃ πάσας ἀνάγεσθαι δεῖν τὰς μὴ καλῶς κεκρί- 40
 σθαι δοκούσας δίκας· τοῦτο δὲ κατεσκεύαζεν ἐκ τινῶν γε-
 ρόντων αἵρετῶν. τὰς δὲ κρίσεις ἐν τοῖς δικαστηρίοις οὐ διὰ 1268a
 ψηφοφορίας ὥς το γίνεσθαι δεῖν, ἀλλὰ φέρειν ἕκαστον πι-
 νάκιον, ἐν ᾧ γράφειν, εἰ καταδικάζοι ἀπλῶς, τὴν δίκην, εἰ
 δ' ἀπολύοι ἀπλῶς, κενόν, εἰ δὲ τὸ μὲν τὸ δὲ μή, τοῦτο
 διορίζειν. νῦν γὰρ οὐκ ὥς το νενομοθετησθαι καλῶς· ἀναγκά- 5
 4 ζειν γὰρ ἐπιρροεῖν ἢ ταῦτα ἢ ταῦτα δικάζοντας. ἔτι δὲ
 νόμον ἐτίθει περὶ τῶν εὐρισκόντων τι τῇ πόλει συμφέρον, ὅπως
 τυγχάνωσι τιμῆς, καὶ τοῖς παισὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τε-
 λευτώντων ἐκ δημοσίου γίνεσθαι τὴν τροφήν, ὥς οὐπω τοῦτο
 παρ' ἄλλοις νενομοθετημένον· ἔστι δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις οὗτος 10
 ὁ νόμος νῦν καὶ ἐν ἑτέροις τῶν πόλεων. τοὺς δ' ἄρχοντας
 αἵρετοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου εἶναι πάντας· δῆμον δ' ἐπολεῖ τὰ
 τρία μέρη τῆς πόλεως· τοὺς δ' αἵρεθέντας ἐπιμελεῖσθαι κοι-
 νῶν καὶ ξενικῶν καὶ ὀρφανικῶν. Τὰ μὲν οὖν πλεῖστα καὶ
 τὰ μάλιστα ἀξιόλογα τῆς Ἱπποδάμου τάξεως ταῦτ' ἐστίν· 15
 5 ἀπορήσειε δ' ἂν τις πρῶτον μὲν τὴν διαίρεσιν τοῦ πλήθους
 τῶν πολιτῶν. οἳ τε γὰρ τεχνῖται καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ
 τὰ ὅπλα ἔχοντες κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας πάντες, οἱ μὲν

85 ἱερὰ pr. P² (em. corr.²) et P³H^aπ³ 40 δεῖ Π¹
 1268a 3 καταδικάζει P¹ et pr. P^{2.3} (em. corr.¹) || τὴν δίκην
 om Π¹; distinxit Dielsius 4 ἀπολύει M^aP¹π³ || κενόν (scil.
 φέρειν, Dielsius)| κενὸν ἔαν Meier 6 ἢ ταῦτα ἢ ταῦτα| ταῦτα
 ἢ ταῦτα Γ M^a, ἢ ταῦτα pr. P¹ (suppl. p¹) et π³ || ἔτι δὲ νόμον
 ἐτίθει| ἐτίθει δὲ νόμον P^{2.3}H^aπ³, ἔτι δὲ νόμον (ἔτι δὲ ἐτίθει
 νόμον mg.) π³ 11 ἑτέροις Π² (em. corr.² P³) et H^a
 12 αἵρετοὺς post δῆμον Π¹ 14 καὶ ξενικῶν om. M^a et pr.
 P¹ (suppl. mg. p¹), habet cum cet. Guil. 17 καὶ γεωργοὶ M^aP¹

γεωργοὶ οὐκ ἔχοντες ὄπλα, οἱ δὲ τεχνῖται οὔτε γῆν οὔτε ὄπλα,
 20 ὥστε γίνονται σχεδὸν δοῦλοι τῶν τὰ ὄπλα κεκτημένων. μετ-
 ἔχειν μὲν οὖν πασῶν τῶν τιμῶν ἀδύνατον (ἀνάγκη γὰρ ἐκ
 τῶν τὰ ὄπλα ἐχόντων καθίστασθαι καὶ στρατηγούς καὶ πο-
 λιτοφύλακας καὶ τὰς κυριωτάτας ἀρχὰς ὥς εἰπεῖν)· μὴ
 μετέχοντας δὲ τῆς πολιτείας πῶς οἶόν τε φιλικῶς ἔχειν
 25 πρὸς τὴν πολιτείαν; ἀλλὰ δεῖ καὶ κρείττους εἶναι τοὺς τὰ ὄπλα 6
 γε κεκτημένους ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· τοῦτο δ' οὐ ῥάδιον μὴ
 πολλοὺς ὄντας· εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται, τί δεῖ τοὺς ἄλλους μετέχειν
 τῆς πολιτείας καὶ κυρίους εἶναι τῆς τῶν ἀρχόντων καταστα-
 σεως; ἔτι οἱ γεωργοὶ τί χρήσιμοι τῇ πόλει; τεχνίτας μὲν (p. 42)
 30 γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι (πᾶσα γὰρ δεῖται πόλις τεχνιτῶν),
 καὶ δύνανται διαγίγνεσθαι καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλε-
 σιν ἀπὸ τῆς τέχνης· οἱ δὲ γεωργοὶ πορίζοντες μὲν τοῖς τὰ
 ὄπλα κεκτημένοις τὴν τροφὴν εὐλόγως ἂν ἥσάν τι εἰς
 πόλεως μέρος, νῦν δ' ἰδίαν ἔχουσιν καὶ ταύτην ἰδίᾳ γεωρ-
 35 γήσουσιν. ἔτι δὲ τὴν κοινὴν, ἀφ' ἧς οἱ προπολεμοῦντες ἔξουσιν 7
 τὴν τροφὴν, εἰ μὲν αὐτοὶ γεωργήσουσιν, οὐκ ἂν εἴη τὸ μά-
 χιμον ἕτερον καὶ τὸ γεωργοῦν, βούλεται δ' ὁ νομοθέτης· εἰ
 δ' ἕτεροὶ τινες ἔσονται τῶν τε τὰ ἴδια γεωργούντων καὶ τῶν
 μαχίμων, τέταρτον αὖ μόνιον ἔσται τοῦτο τῆς πόλεως, οὐδε-
 40 νὸς μετέχον, ἀλλὰ ἀλλότριον τῆς πολιτείας· ἀλλὰ μὴν εἴ-
 τις τοὺς αὐτοὺς θήσεται τοὺς τε τὴν ἰδίαν καὶ τοὺς τὴν κοινὴν
 γεωργοῦντας, τό τε πληθὺς ἄπορον ἔσται τῶν καρπῶν ἐξ ὧν
 1268 b ἕκαστος γεωργήσει δύο οἰκίας, καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εὐθύς
 ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῶν αὐτῶν κλήρων αὐτοῖς τε τὴν τροφὴν

20 μετέχειν (post κεκτημένων) — 26 κεκτημένους om. H^a

25 καὶ om. Π² 26 γε om. M^aP¹ 34 ἰδίᾳ] ἰδίαν Π¹ || γεωρ-
 γοῦσιν Bk. (colunt Ar.) 37 γεωργεῖν M^aP¹ ἕτερον εἶναι post
 νομοθέτης add. Γ M^a (τούτους ἐτέρους εἶναι glossa mg. p³)

39 αὖ] οὖν Π³ (superscr. αὖ π³) || τοῦτο post τῆς πόλεως M^aP¹

1268 b 1 γεωργήσει] ministrabit Guil., ὑπουργήσει Vi-
 ctorius || δύο οἰκίας] δύο οἰκείας H^a, δυοῖν οἰκίαις Camera-
 rius, εἰς δύο οἰκίας Bernaysius 2 τῆς <αὐτῆς> Boecker,

- 8 λήφονται καὶ τοῖς μαχίμοις παρέξουσιν; ταῦτα δὴ πάντα πολλήν ἔχει ταραχήν. οὐ καλῶς δ' οὐδ' ὁ περὶ τῆς κρίσεως ἔχει νόμος, τὸ κρίνειν ἀξιοῦν διαιροῦντα τῆς δίκης ἀπλῶς 5 γεγραμμένης καὶ γίνεσθαι τὸν δικαστὴν διαιτητὴν. τοῦτο δὲ ἐν μὲν τῇ διαίτῃ καὶ πλειοσιν ἐνδέχεται (κοινολογοῦνται γὰρ ἀλλήλοις περὶ τῆς κρίσεως), ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τούναντίον τούτου τῶν νομοθετῶν οἱ πολλοὶ παρασκευάζουσιν ὅπως οἱ δικασταὶ μὴ κοινολογῶνται πρὸς 10 ἀλλήλους. ἔπειτα πῶς οὐκ ἔσται ταραχώδης ἡ κρίσις, ὅταν ὀφείλῃ μὲν ὁ δικαστὴς οἴηται, μὴ τοσοῦτον δ' ὅσον ὁ δικαζόμενος; ὁ μὲν γὰρ εἴκοσι μνᾶς, ὁ δὲ δικαστὴς κρίνει δέκα μνᾶς (ἢ ὁ μὲν πλέον ὁ δ' ἔλασσον), ἄλλος δὲ πέντε, ὁ δὲ τέτταρας (καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον δῆλον ὅτι μεριου- 15 σιν), οἱ δὲ πάντα καταδικάσουσιν, οἱ δ' οὐδέν. τίς οὖν ὁ τρόπος ἔσται τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων; ἔτι δ' οὐδεὶς ἐπιορκεῖν ἀναγκάζει τὸν ἀπλῶς ἀποδικάσαντα ἢ καταδικάσαντα, εἴπερ ἀπλῶς τὸ ἔγκλημα γέγραπται, δικαίως· οὐ γὰρ μη-
p.43) δὲν ὀφείλῃ ὁ ἀποδικάσας κρίνει, ἀλλὰ τὰς εἴκοσι μνᾶς· 20 ἀλλ' ἐκεῖνος ἤδη ἐπιορκεῖ ὁ καταδικάσας μὴ νομίζων ὀφεί-
10 λειν τὰς εἴκοσι μνᾶς. περὶ δὲ τοῦ τοῖς εὐρίσκουσί τι τῇ πόλει συμφέρον ὥς δεῖ γίνεσθαι τινα τιμὴν, οὐκ ἔστιν ἀσφαλὲς τὸ νομοθετεῖν, ἀλλ' εὐόφθαλμον ἀκοῦσαι μόνον· ἔχει γὰρ συκοφαντίας καὶ κινήσεις, ἂν τύχῃ, πολιτείας. ἐμ- 25 πίπτει δ' εἰς ἄλλο πρόβλημα καὶ σκέψιν ἑτέραν· ἀποροῦσι γὰρ τινες πότερον βλαβερόν ἢ συμφέρον ταῖς πόλεσι τὸ

<δλης> τῆς Madvigius, καὶ potius secl. Bernaysius || αὐτοῖς M^aH^aπ³ 5 διαιροῦντας Π¹π³ | δίκης] κρίσεως Π²H^a

6 τοῦτο δὲ | τοῦτ' H^a, τοῦτο γὰρ ex Ar. Susem. 9 καὶ om.

ΓM^a || τούτου | τούτω P².³H^aπ³ et p¹, τούτων (om. τῶν) π³

12 μὲν ὁ | ὁ μὲν Π²H^a || δ' om. ΓM^a 13 κρίνει Bk², κρίνει

ΓΠ 15 τέσσαρας H^a 16 οὐδέν] οὐ Π¹ (crx. mg. P¹)

17 δ' om. Π¹ 19 δικαίως (om. Ar.) iunge cum 18 ἀπλῶς

ἀποδικ. ἢ καταδικ.; γέγραπται δικαίως vulgo 21 ἀλλ' —

22 μνᾶς om. M^a || ἤδη om. ΓP¹ (suppl. corr.¹) 23 γενέσθαι

M^aP¹

κινεῖν τοὺς πατέριους νόμους, ἂν ἢ τις ἄλλος βελτίων. διόπερ
οὐ ῥᾷδιον τῷ λεχθέντι ταχὺ συγχωρεῖν, εἴπερ μὴ συμφέ-
10 ρει κινεῖν. ἐνδέχεται δ' εἰσηγεῖσθαι τινας νόμων λύσιν ἢ
πολιτείας ὥς κοινὸν ἀγαθόν. ἐπεὶ δὲ πεποιήμεθα μνεῖαν, **11**
ἔτι μικρὰ περὶ αὐτοῦ διαστείλασθαι βέλτιον. ἔχει γάρ,
ὥσπερ εἴπομεν, ἀπορίαν, καὶ δόξειεν ἂν βέλτιον εἶναι τὸ
κινεῖν. ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν τοῦτο συνενήνοχεν,
35 οἷον ἰατρικὴ κινηθεῖσα παρὰ τὰ πάτρια καὶ γυμναστικὴ
καὶ ὅλως αἱ τέχναι πᾶσαι καὶ αἱ δυνάμεις, ὥστ' ἐπεὶ μίαν
τούτων θετέον καὶ τὴν πολιτικὴν, δῆλον ὅτι καὶ περὶ ταύτην
ἀναγκαῖον ὁμοίως ἔχειν. σημεῖον δ' ἂν γεγονέναι φαίη τις
ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων· τοὺς γὰρ ἀρχαίους νόμους λίαν ἀπλοῦς
40 εἶναι καὶ βαρβαρικοὺς. ἐσιδηροφοροῦντό τε γὰρ οἱ Ἕλλη-
νες, καὶ τὰς γυναῖκας ἐωνοῦντο παρ' ἀλλήλων, ὅσα τε **12**
λοιπὰ τῶν ἀρχαίων ἐστὶ που νομίμων, εὐήθη πάμπαν ἐστίν,
1269 a οἷον ἐν Κύμῃ περὶ τὰ φονικὰ νόμος ἐστίν, ἂν πληθὸς τι
παράσχηται μαρτύρων ὁ διώκων τὸν φόνον τῶν αὐτοῦ συγ-
γενῶν, ἔνοχον εἶναι τῷ φόνῳ τὸν φεύγοντα. ζητοῦσι δ'
ὅλως οὐ τὸ πάτριον ἀλλὰ τὰγαθὸν πάντες· εἰκὸς τε τοὺς
13 πρῶτους, εἴτε γηγενεῖς ἦσαν εἴτ' ἐκ φθορᾶς τινος ἐσώθησαν,
ὁμοίους εἶναι καὶ τοὺς τυχόντας καὶ τοὺς ἀνοήτους, ὥσπερ καὶ
λέγεται κατὰ τῶν γηγενῶν, ὥστε ἄτοπον τὸ μένειν ἐν τοῖς
τούτων δόγμασιν. πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ τοὺς γεγραμμένους ἔαν
ἀκινήτους βέλτιον. ὥσπερ γὰρ καὶ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας, (p. 44)
10 καὶ τὴν πολιτικὴν τάξιν ἀδύνατον ἀκριβῶς πάντα γραφεῖ-
ναι· καθόλου γὰρ ἀναγκαῖον γράφειν, αἱ δὲ πράξεις περὶ
τῶν καθ' ἕκαστόν εἰσιν. ἐκ μὲν οὖν τούτων φανερόν ὅτι κινη-
τέοι καὶ τινὲς καὶ ποτὲ τῶν νόμων εἰσίν· ἄλλον δὲ τρόπον **13**

30 δ'] γὰρ Spengelius **32** μικρὸν Π¹ **1269 a** 1 κόμη
ΓΜ^a 2 μαρτύρων i. e. *consacramentalium* (*Eideshelfer*) vel μαρ-
τύρων περὶ τοῦ ἡθους (rhet. 1376 a 25) 4 ὅλως] ὁμως H^a
6 ὁμοίως Π¹ 11 γράφειν] γραφῆναι Π² H^a 12 ἐκ — 13 εἰσίν
om. pr. P¹ (suppl. mg. ¹) || κινητέον pr. P³ (crx. man. ead.) et H^a

ἐπισκοποῦσιν εὐλαβείας ἂν δόξειεν εἶναι πολλῆς. ὅταν γὰρ ἢ τὸ μὲν βέλτιον μικρόν, τὸ δ' ἐθίξειν εὐχερῶς λύειν τοὺς 15 νόμους φαῦλον, φανερόν ὥς ἐατέον ἐνίας ἁμαρτίας καὶ τῶν νομοθετῶν καὶ τῶν ἀρχόντων· οὐ γὰρ τοσοῦτον ὠφελήσεται κινήσας, ὅσον βλαβήσεται τοῖς ἄρχουσιν ἀπειθεῖν ἐθισθεῖς.

- 14 ψευδὸς δὲ καὶ τὸ παράδειγμα τὸ περὶ τῶν τεχνῶν· οὐ γὰρ ὅμοιον τὸ κινεῖν τέχνην καὶ νόμον· ὁ γὰρ νόμος ἰσχὺν 20 οὐδεμίαν ἔχει πρὸς τὸ πείθεσθαι παρὰ τὸ ἔθος, τοῦτο δ' οὐ γίνεται εἰ μὴ διὰ χρόνου πληθους, ὥστε τὸ ῥαδίως μεταβάλλειν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων νόμων εἰς ἑτέρους νόμους καινοὺς ἀσθενῆ ποιεῖν ἐστι τὴν τοῦ νόμου δύναμιν. ἔτι δ' εἰ καὶ κινητέοι, πότερον πάντες καὶ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ, ἢ 25 οὐ; καὶ πότερον τῷ τυχόντι ἢ τισίν; ταῦτα γὰρ ἔχει μεγάλην διαφοράν. Διὸ νῦν μὲν ἀφῶμεν ταύτην τὴν σκέψιν· ἄλλων γὰρ ἐστὶ καιρῶν.

- VI 9 Περὶ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας καὶ τῆς Κρη-
τικῆς, σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν δύο εἰσὶν 30 αἱ σκέψεις, μία μὲν εἴ τι καλῶς ἢ μὴ καλῶς πρὸς τὴν ἀρίστην νενομοθέτηται τάξιν, ἑτέρα δ' εἴ τι πρὸς τὴν ὑπό-
θεσιν καὶ τὸν τρόπον ὑπεναντίως τῆς προκειμένης αὐτοῖς
2 πολιτείας. Ὅτι μὲν οὖν δεῖ τῇ μελλούσῃ καλῶς πολιτεύε-
σθαι τὴν τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχειν σχολήν, ὁμολογούμενόν 35 ἐστίν· τίνα δὲ τρόπον ὑπάρχειν, οὐ ῥαδίον λαβεῖν. ἢ τε γὰρ Θετταλῶν πενεστεία πολλάκις ἐπέθετο τοῖς Θετταλοῖς, ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Λάκωσιν οἱ εἰλωτες (ὥσπερ γὰρ ἔφε-
3 ὀρεύοντες τοῖς ἀτυχήμασι διατελοῦσιν)· περὶ δὲ τοὺς Κρητας οὐδέν πω τοιοῦτον συμβέβηκεν. αἵτιον δ' ἴσως τὸ τὰς γειννιώ- 40

18 κινήσας] τις κινήσας M^aP¹, qui mutaverit Guil. (subaudiendum, non enim Richardsio addendum ὁ δῆμος) || ὑπάρχουσιν Bernaysius 21 παρὰ Π¹, παρὰ et superscr. (a corr.¹) πλήν P² 2, πλήν παρὰ H^aΠ³ 23 νόμον pr. P² (em. corr.²) et P³π³ 25 καὶ κινητέοι] κινητέοι Γ M^a, καὶ κινητέον Π³ || πότερον καὶ πάντες π³ 33 ὑπεναντίας H^a, <ῆ> ὑπεναντίως Scaliger || αὐτῆς M^aπ³, αὐτῶ P¹ et corr. π³, ipsis Guil. 38 οἱ om. M^aP¹π³

1269^b σας πόλεις, καίπερ πολεμούσας ἀλλήλαις, μηδεμίαν εἶναι
 σύμμαχον τοῖς ἀφισταμένοις διὰ τὸ μὴ συμφέρειν καὶ (p. 45)
 αὐταῖς κεκτημέναις περιοίκους, τοῖς δὲ Λάκωσιν οἱ γειτνιῶν-
 τες ἐχθροὶ πάντες ἦσαν, Ἀργεῖοι καὶ Μεσσηνιοὶ καὶ Ἀρ-
 5 κάδες· ἐπεὶ καὶ τοῖς Θετταλοῖς κατ' ἀρχὰς ἀφίσταντο διὰ
 τὸ πολεμεῖν ἔτι τοῖς προσχώροις, Ἀχαιοὺς καὶ Περραιβοῖς
 καὶ Μάγνησιν. ἔοικε δὲ καὶ εἰ μηδὲν ἕτερον, ἀλλὰ τό γε 4
 τῆς ἐπιμελείας ἐργῶδες εἶναι, τίνα δεῖ πρὸς αὐτοὺς ὀμιλῆ-
 σαι τρόπον· ἀνιέμενοί τε γὰρ ὑβρίζουσι καὶ τῶν ἴσων ἀξιοῦ-
 10 σιν ἑαυτοὺς τοῖς κυρίοις, καὶ κακοπαθῶς ζῶντες ἐπιβουλεύουσι
 καὶ μισοῦσιν. δῆλον οὖν ὥς οὐκ ἐξευρίσκουσι τὸν βέλτιστον
 τρόπον, οἷς τοῦτο συμβάλει περὶ τὴν εἰλωτείαν. ἔτι δ' ἡ 5
 περὶ τὰς γυναῖκας ἄνεσις καὶ πρὸς τὴν προαίρεσιν τῆς πο-
 λιτείας βλαβερὰ καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν πόλεως. ὥσπερ γὰρ
 15 οἰκίας μέρος ἀνὴρ καὶ γυνή, δῆλον ὅτι καὶ πόλιν ἐγγὺς
 τοῦ δίχα διηρησθαι δεῖ νομίζειν εἰς τε τὸ τῶν ἀνδρῶν πλη-
 θος καὶ τὸ τῶν γυναικῶν, ὥστ' ἐν ὅσαις πολιτείαις φανύλως
 ἔχει τὸ περὶ τὰς γυναῖκας, τὸ ἡμῖν τῆς πόλεως εἶναι δεῖ
 νομίζειν ἀνομοθέτητον. ὅπερ ἐκεῖ συμβέβηκεν· ὅλην γὰρ
 20 τὴν πόλιν ὁ νομοθέτης εἶναι βουλόμενος καρτερικὴν, κατὰ
 μὲν τοὺς ἄνδρας φανερός ἐστι τοιοῦτος ὢν, ἐπὶ δὲ τῶν γυναι-
 κῶν ἐξημέληκεν· ζῶσι γὰρ ἀκολάστως πρὸς ἅπασαν ἀκο-
 λασίαν καὶ τρυφερώς. ὥστ' ἀναγκαῖον ἐν τῇ τοιαύτῃ πολι- 6
 τείᾳ τιμᾶσθαι τὸν πλοῦτον, ἄλλως τε καὶ τυγχάνωσι γυναι-
 25 κοκρατούμενοι, καθάπερ τὰ πολλὰ τῶν στρατιωτικῶν καὶ

3 περὶ οἶκους ΓΜ^a 5 ἀφίστανται Η^a 6 περραιβοῖς Πⁱ
 10 κακοπαθοῦντες (γρ. κακοπαθῶς ζῶντες mg.¹) Pⁱ 12 περὶ
 τὴν εἰλωτείαν [εἰλωτείαν M^aH^a] | γρ. καὶ περὶ τὴν πολιτείαν mg.
 H^a || ἔτι δ' — 1270 a 8 πόλιν: similia ex Aristotele Plut. Lyc. 14,
 haud dubie e Lacedaemoniorum Politia 14 εὐδαιμονίαν] εὐνο-
 μίαν mg. pⁱ et π^s et superscr. (a corr.¹) P^{2.3} 16 εἰς τε] ὥστε
 M^a, ut ad Guil. 18 εἶναι post 19 νομίζειν ΓΜ^a 21 φανερός
 ἐστι τοιοῦτος ὢν] τοιοῦτός ἐστιν Πⁱ 22 ἀνειμένως πρὸς Ri-
 chardsius 24 τυγχάνωσι H^aπ^s et superscr. (a corr.¹) P^{2.3} (si
 existant Guil.), τύχωσι (add. καὶ M^a) cet.

πολεμικῶν γενῶν, ἔξω Κελτῶν ἢ καὶ εἴ τινες ἕτεροι φανερώς τετιμήκασιν τὴν πρὸς τοὺς ἄρρενας συνουσίαν. ἔοικε γὰρ ὁ μυθολογήσας πρῶτος οὐκ ἀλόγως συζευξάμενον τὸν Ἄρην πρὸς τὴν Ἀφροδίτην· ἢ γὰρ πρὸς τὴν τῶν ἀρρένων ὁμιλίαν ἢ πρὸς τὴν τῶν γυναικῶν φαίνονται κατακώχιμοι πάντες 30

7 οἱ τοιοῦτοι. διὸ παρὰ τοῖς Λάκωσιν τοῦθ' ὑπῆρχεν, καὶ πολλὰ διωκεῖτο ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. καίτοι τί διαφέρει γυναικῆς ἄρχειν ἢ τοὺς ἄρχοντας ὑπὸ τῶν

(p. 46) γυναικῶν ἄρχεσθαι; ταῦτό γὰρ συμβαίνει. χρησίμου δ' οὔσης τῆς θρασύτητος πρὸς οὐδὲν τῶν ἐγκυκλίων, ἀλλ' εἶπερ, 35 πρὸς τὸν πόλεμον, βλαβερώταται καὶ πρὸς ταῦθ' αἱ τῶν Λακωνῶν ἦσαν. ἐδήλωσαν δ' ἐπὶ τῆς Θηβαίων ἐμβολῆς· χρήσιμοι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦσαν, ὥσπερ ἐν ἑτέραις πόλεσιν,

8 θόρυβον δὲ παρεῖχον πλείω τῶν πολεμίων. ἔξ ἀρχῆς μὲν οὖν ἔοικε συμβεβηκέναι τοῖς Λάκωσιν εὐλόγως ἢ τῶν γυναικῶν ἄνεσις. ἔξω γὰρ τῆς οἰκείας διὰ τὰς στρατείας 1270a ἀπεξενούντο πολὺν χρόνον, πολεμοῦντες τὸν τε πρὸς Ἀργείους πόλεμον καὶ πάλιν τὸν πρὸς Ἀρκάδας καὶ Μεσσηνίους· σχολάσαντες δὲ αὐτοὺς μὲν παρεῖχον τῷ νομοθέτῃ προωδοπεποιημένους διὰ τὸν στρατιωτικὸν βίον (πολλὰ γὰρ ἔχει 5 μέρη τῆς ἀρετῆς), τὰς δὲ γυναικῆς φασὶ μὲν ἄγειν ἐπιχειρήσαι τὸν Λυκοῦργον ὑπὸ τοὺς νόμους, ὥς δ' ἀντέκρουον,

9 ἀποστῆναι πάλιν. αἰτίαι μὲν οὖν εἰσιν αὗται τῶν γενομένων, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ταύτης τῆς ἀμαρτίας· ἀλλ' ἡμεῖς οὐ τοῦτο σκοποῦμεν, τίτι δειῖ συγγνώμην ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν, 11 ἀλλὰ περὶ τοῦ ὀρθῶς καὶ μὴ ὀρθῶς. τὰ δὲ περὶ τὰς γυναικῆς ἔχοντα μὴ καλῶς ἔοικεν, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον, οὐ μόνον ἀπρέπειάν τινα ποιεῖν τῆς πολιτείας αὐτῆς

26 φανερώς om. Π¹ (add mg. p¹) 28 πρώτως M^oP¹
 ἄρη P²· π³ 32 διώκετο M^oP¹ 37 τῆς τῶν Θηβαίων M^oH^a
 1270a 1 τῆς οἰκείας om. M^a et (suppl. mg. p¹) P¹
 4 αὐτοῖς M^oH^a 7 ὑπὸ H^a (Coraes), ἐπὶ cet. 8 γινομένων M^oP¹
 12 μὴ καλῶς] generaliter negandi causa est in 11 μὴ ὀρθῶς || ἔοικεν om. ΓM^a 13 αὐτὴν M^oΠ²H^a

καθ' αὐτήν, ἀλλὰ συμβάλλεσθαι τι πρὸς τὴν φιλοχρη-
 15 ματίαν. μετὰ γὰρ τὰ νῦν ῥηθέντα τοῖς περὶ τὴν ἀνωμα- 10
 λίαν τῆς κτήσεως ἐπιτιμήσειεν ἂν τις. τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν
 συμβέβηκε κεκτῆσθαι πολλὴν λίαν οὐσίαν, τοῖς δὲ πάμ-
 παν μικράν διόπερ εἰς ὀλίγους ἤκεν ἡ χώρα. τοῦτο δὲ καὶ
 διὰ τῶν νόμων τέτακται φανύλως· ὠνεῖσθαι μὲν γὰρ ἢ
 20 πωλεῖν τὴν ὑπάρχουσαν ἐποίησεν οὐ καλόν, ὁρθῶς ποιήσας,
 διδόναι δὲ καὶ καταλείπειν ἐξουσίαν ἔδωκε τοῖς βουλομένοις·
 καίτοι ταὐτὸ συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἐκείνως τε καὶ οὕτως.
 ἔστι δὲ καὶ τῶν γυναικῶν σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν 11
 πέντε μερῶν τὰ δύο, τῶν τ' ἐπικλήρων πολλῶν γινομένων,
 25 καὶ διὰ τὸ προῖκας διδόναι μεγάλας. καίτοι βέλτιον ἦν
 μηδεμίαν ἢ ὀλίγην ἢ καὶ μετρίαν τετάχθαι. * * νῦν δ' ἔξεστι (p. 47)
 δοῦναί τε τὴν ἐπικλήρον ὅτῳ ἂν βούληται· καὶ ἀποθάνῃ
 μὴ διαθέμενος, ὃν ἂν καταλίπῃ κληρονόμον, οὗτος ᾧ ἂν
 θέλῃ δίδωσιν. τοιγαροῦν δυναμένης τῆς χώρας χιλίους ἑπ-
 30 πεῖς τρέφειν καὶ πεντακοσίους καὶ ὀπλίτας τρισμυρίους, οὐδὲ
 χίλιοι τὸ πλῆθος ἦσαν. γέγονε δὲ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν 12
 δῆλον ὅτι φανύλως αὐτοῖς εἶχε τὰ περὶ τὴν τάξιν ταύτην·
 μίαν γὰρ πληγὴν οὐχ ὑπήνεγκεν ἡ πόλις, ἀλλ' ἀπώλετο
 διὰ τὴν ὀλιγανθρωπίαν. λέγουσι δ' ὥς ἐπὶ μὲν τῶν προτε-
 35 ρων βασιλέων μετεδίδοσαν τῆς πολιτείας, ὥστ' οὐ γίνεσθαι
 τότε ὀλιγανθρωπίαν πολεμούντων πολὺν χρόνον, καὶ φασιν
 εἶναί ποτε τοῖς Σπαρτιάταις καὶ μυρίους· οὐ μὴν ἀλλ' εἴτ'
 ἐστὶν ἀληθῆ ταῦτα εἴτε μή, βέλτιον τὸ διὰ τῆς κτήσεως
 ὠμαλισμένης πληθύνειν ἀνδρῶν τὴν πόλιν. ὑπεναντλος δὲ 13
 40 καὶ ὁ περὶ τὴν τεκνοποιίαν νόμος πρὸς ταύτην τὴν διορθω-

15 γὰρ| δὲ Zwinger 17 λίαν om. M^aP¹ || τοῖς] τὸν M^a,
 τῶν P¹ 20 οὐκ ante ἐποίησεν (ἐποίει M^a) add. Π¹ (del. corr.
 P¹) 21 καταλιπεῖν M^aP¹ 22 ταὐτὸ Π¹, τοῦτο Π²H^a
 23 καὶ om. Π¹H^a 25 ἦν om. Π¹ 26 lac. Buecheler
 27 τε om. M^aP¹ 34 μὲν om. Π¹ 37 ποτε om. H^a ||
 τοὺς Σπαρτιάτας Buecheler

σιν. βουλόμενος γὰρ ὁ νομοθέτης ὥς πλείστους εἶναι τοὺς 1270b
 Σπαρτιάτας, προάγεται τοὺς πολίτας ὅτι πλείστους ποιεῖσθαι
 παῖδας· ἔστι γὰρ αὐτοῖς νόμος τὸν μὲν γεννήσαντα τρεῖς
 υἱοὺς ἄφρουρον εἶναι, τὸν δε τέτταρας ἀτελῆ πάντων. καίτοι
 φανερόν ὅτι πολλῶν γινομένων, τῆς δὲ χώρας οὕτω διηρη- 5
 14 μένης, ἀναγκαῖον πολλοὺς γίνεσθαι πένητας. Ἀλλὰ μὴν
 καὶ τὰ περὶ τὴν ἐφορείαν ἔχει φανύλως. ἡ γὰρ ἀρχὴ κυ-
 ρία μὲν αὐτῇ τῶν μεγίστων αὐτοῖς ἐστίν, γίνονται δ' ἐκ τοῦ
 δήμου παντός, ὥστε πολλάκις ἐμπίπτουσιν ἄνθρωποι σφόδρα
 πένητες εἰς τὸ ἀρχεῖον, οἱ διὰ τὴν ἀπορίαν ὦνιοι ἦσαν. 10
 ἐδήλωσαν δὲ πολλάκις μὲν καὶ πρότερον, καὶ νῦν δὲ ἐν
 τοῖς Ἀνδρίοις· διαφθαρέντες γὰρ ἀργυρίῳ τινές, ὅσον ἐφ'
 ἑαυτοῖς, ὅλην τὴν πόλιν ἀπώλεσαν. καὶ διὰ τὸ τὴν ἀρ-
 χὴν εἶναι λίαν μεγάλην καὶ ἰσοτύραννον δημαγωγεῖν
 αὐτοὺς ἠναγκάζοντο καὶ οἱ βασιλεῖς, ὥστε καὶ ταύτῃ συν- 15
 επιβλάπτεσθαι τὴν πολιτείαν· δημοκρατία γὰρ ἐξ ἀριστο-
 15 κρατίας συνέβαινε. συνέχει μὲν οὖν τὴν πολιτείαν τὸ ἀρ-
 (p. 48) χεῖον τοῦτο (ἡσυχάζει γὰρ ὁ δῆμος διὰ τὸ μετέχειν τῆς
 μεγίστης ἀρχῆς, ὥστ' εἴτε διὰ τὸν νομοθέτην εἴτε διὰ
 τύχην τοῦτο συμπίπτωκεν, συμφερόντως ἔχει τοῖς πράγμασιν· 20
 δεῖ γὰρ τὴν πολιτείαν τὴν μέλλουσαν σφῆζεσθαι πάντα βού-
 λεσθαι τὰ μέρη τῆς πόλεως εἶναι καὶ διαμένειν αὐτά·
 οἱ μὲν οὖν βασιλεῖς διὰ τὴν αὐτῶν τιμὴν οὕτως ἔχουσιν, οἱ
 δὲ καλοὶ καγαθοὶ διὰ τὴν γερούσιαν — ἄθλον γὰρ ἡ ἀρχὴ
 αὕτη τῆς ἀρετῆς ἐστίν —, ὁ δὲ δῆμος διὰ τὴν ἐφορείαν — κα- 25

1270b 2 τοὺς πολίτας om. M^aP¹ 7 ἐφορίαν M^a eu pr. P^a
 (crx. rc.) et H^a 8 αὐτῇ om. Γ M^a, αὕτη Ar. || ἐστίν om. M^aP¹
 9 παντός Sauppeus, πάντες ΓΠ 12 Ἀνδρίοις cum Victorio
 Newmanus, ἀνδρίοις (ἀνδρείοις pr. P^a) Π^a et γε. mg. p¹, ἀνρείοις
 superscr. δ man. ead. H^a, ἀνρείοις superscr. (in rasura) δ P¹, ἀν-
 τρείοις M^a, antriis Guil. (cf. 1272a 3), Ἀντιπατρείοις Arnimius
 19 διὰ τὴν τύχην M^aP¹ 22 αὐτά (i. e. sponte) H^a, ταῦτα
 Γ π^a, ταῦτά cet., τὴν αὐτήν (nisi mavis secludere) ci. Schneider,
 κατὰ ταῦτά Bernaysius 23 αὐτῶν M^aP^aH^a, ipsorum Guil.

θίσταται γὰρ ἐξ ἀπάντων —)· ἀλλ' αἵρετην ἔδει τὴν ἀρχὴν 16
 εἶναι ταύτην ἐξ ἀπάντων μὲν, μὴ τὸν τρόπον δὲ τοῦτον ὃν
 νῦν (παιδαριώδης γὰρ ἐστὶ λίαν). ἔτι δὲ καὶ κρίσεών εἰσι μεγά-
 λων κύριοι, ὄντες οἱ τυχόντες, διόπερ οὐκ αὐτογνώμο-
 30 νας βέλτιον κρίνειν ἀλλὰ κατὰ γράμματα καὶ τοὺς
 νόμους. ἔστι δὲ καὶ ἡ δλαιτα τῶν ἐφόρων οὐχ ὁμολογουμένη
 τῷ βουλήματι τῆς πόλεως· αὐτὴ μὲν γὰρ ἀνειμένη λίαν
 ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μᾶλλον ὑπερβάλλει ἐπὶ τὸ σκλη-
 ρόν, ὥστε μὴ δύνασθαι καρτερεῖν ἀλλὰ λάθρα τὸν νόμον
 35 ἀποδιδράσκοντας ἀπολαύειν τῶν σωματικῶν ἡδονῶν. ἔχει 17
 δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν οὐ καλῶς αὐτοῖς.
 ἐπεικῶν μὲν γὰρ ὄντων καὶ πεπαιδευμένων ἱκανῶς πρὸς
 ἀνδραγαθίαν τάχ' ἂν εἴποιέ τις συμφέρειν τῇ πόλει, καί-
 τοι τό γε διὰ βίου κυρίους εἶναι κρίσεων μεγάλων ἀμφι-
 40 σθητήσιμον (ἔστι γὰρ, ὥσπερ καὶ σῶματος, καὶ διανοίας
 1271a γῆρας)· τὸν τρόπον δὲ τοῦτον πεπαιδευμένων ὥστε καὶ τὸν
 νομοθέτην αὐτὸν ἀπιστεῖν ὥς οὐκ ἀγαθοῖς ἀνδράσιν, οὐκ
 ἀσφαλές. φαίνονται δὲ καὶ καταδωροδοκούμενοι καὶ κα- 18
 ταχαριζόμενοι πολλὰ τῶν κοινῶν οἱ κεκοινωνηκότες τῆς
 ἀρχῆς ταύτης. διόπερ βέλτιον αὐτοὺς μὴ ἀνευθύνους εἶναι·
 νῦν δ' εἰσίν. δόξειε δ' ἂν ἡ τῶν ἐφόρων ἀρχὴ πάσας εὐθύ-
 νειν τὰς ἀρχάς· τοῦτο δὲ τῇ ἐφορείᾳ μέγα λίαν τὸ δῶρον,
 καὶ τὸν τρόπον οὐ τοῦτον λέγομεν διδόναι δεῖν τὰς εὐθύνας.
 ἔτι δὲ καὶ τὴν αἵρεσιν ἣν ποιοῦνται τῶν γερόντων, κατὰ τε
 10 τὴν κρίσιν ἐστὶ παιδαριώδης, καὶ τὸ αὐτὸν αἰτεῖσθαι τὸν (p. 49)
 ἀξιωθησόμενον τῆς ἀρχῆς οὐκ ὀρθῶς ἔχει· δεῖ γὰρ καὶ βου-
 λόμενον καὶ μὴ βουλόμενον ἄρχειν τὸν ἄξιον τῆς ἀρχῆς.
 νῦν δ' ὅπερ καὶ περὶ τὴν ἄλλην πολιτείαν ὁ νομοθέτης 19

26 ἔδει] ἦδη M^aP¹

28 κρίσεων μεγάλων εἰσὶ Π¹

30 κατὰ τὰ γράμματα Bk. cum Π^s

32 τῆς πόλεως] κατὰ τῆς

πόλεως H^a, τῆς πολιτείας Scaliger || αὕτη Π¹H^a

38 εἰποιέ (sed é eras.) P², εἴποιε pr. P³ (cix. rc.) et π³, εἴποιέν H^a, εἴποι

P¹, εἴπη M^a et corr. π³

1271a 5 ἀνευθενόους Sylburgius

- φαίνεται ποιῶν· φιλοτίμους γὰρ κατασκευάζων τοὺς πολί-
 τας τούτῳ κέχρηται πρὸς τὴν αἴρεσιν τῶν γερόντων. οὐδεὶς 15
 γὰρ ἂν ἄρχειν αἰτήσαιτο μὴ φιλότιμος ὢν. καίτοι τῶν
 γ' ἀδικημάτων τῶν ἐκουσίων τὰ πλεῖστα συμβαίνει σχεδὸν διὰ
 20 φιλοτιμίαν καὶ διὰ φιλοχρηματίαν τοῖς ἀνθρώποις. περὶ
 δὲ βασιλείας, εἰ μὲν μὴ βέλτιόν ἐστιν ὑπάρχειν ταῖς πό-
 λεσιν ἢ βέλτιον, ἄλλος ἔστω λόγος· ἀλλὰ μὴν βέλτιόν 20
 γε μὴ καθάπερ νῦν, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ βίον ἕκαστον
 κρίνεσθαι τῶν βασιλέων. ὅτι δ' ὁ νομοθέτης οὐδ' αὐτὸς οἶεται
 δύνασθαι ποιεῖν καλοὺς καγαθοὺς, δῆλον· ἀπιστεῖ γοῦν ὥς οὐκ
 οὔσιν ἱκανῶς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν· διόπερ ἐξέπεμπον συμπε-
 σβευτὰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ σωτηρίαν ἐνόμιζον τῇ πόλει εἶναι 25
 21 τὸ στασιάζειν τοὺς βασιλεῖς. οὐ καλῶς δ' οὐδὲ περὶ τὰ συσ-
 σίτια τὰ καλούμενα φιδίτια νενομοθέτηται τῷ καταστήσαντι
 πρῶτον. ἔδει γὰρ ἀπὸ κοινοῦ μᾶλλον εἶναι τὴν σύνοδον,
 καθάπερ ἐν Κρήτῃ· παρὰ δὲ τοῖς Λάκωσιν ἕκαστον δεῖ
 φέρειν, καὶ σφόδρα πενήτων ἐνίων ὄντων καὶ τοῦτο τὸ ἀνά- 30
 λωμα οὐ δυναμένων δαπανᾶν, ὥστε συμβαίνει τὸναντίον
 τῷ νομοθέτῃ τῆς προαιρέσεως. βούλεται μὲν γὰρ δημοκρα-
 τικὸν εἶναι τὸ κατασκευάσμα τῶν συσσιτίων, γίνεται δ'
 ἥκιστα δημοκρατικὸν οὕτω νενομοθετημένον. μετέχειν μὲν
 γὰρ οὐ βῆδιον τοῖς λίαν πένησιν, ὅρος δὲ τῆς πολιτείας 35
 οὗτός ἐστιν αὐτοῖς ὁ πάτριος, τὸν μὴ δυνάμενον τοῦτο τὸ
 22 τέλος φέρειν μὴ μετέχειν αὐτῆς. τῷ δὲ περὶ τοὺς ναυάρ-
 χους νόμῳ καὶ ἕτεροὶ τινες ἐπιτετιμήκασιν, ὀρθῶς ἐπιτιμῶν-
 τες. στάσεως γὰρ γίνεται αἷτιος· ἐπὶ γὰρ τοῖς βασιλεῦσιν

15 τούτοις P¹Π² (corr. π³) 16 ἂν om. M^aP¹ 17 τῶν
 om. Π²H^a 18 διὰ om. M^a, non vert. (Guil. 19 μὴ om.
 et 20 μὴ βέλτιον Π¹ 20 sed et si melius (ἀλλὰ καὶ βέλτιον?)
 (Guil. 21 μὴ καθάπερ νῦν sc. κατὰ τὸ γένος (Goettlingius |
 αὐτοῦ Bk. 27 φιλίτια Π¹ (em. corr. P¹) 31 συμβαίνειν
 Bk. cum π³ 36 ἐστιν (ἔστιν M^a) ante οὗτος M^a et pr. P¹
 (em. corr.¹) 37 αὐτῶν P², αὐτοῦ pr. P³ (exx. re.), αὐ-
 τοῖς Π³

- 40 οὔσι στρατηγοῖς αἰδίοις ἢ ναυαρχία σχεδὸν ἑτέρα βασιλεία
καθέστηκεν. καὶ ὧδὲ δὲ τῇ ὑποθέσει τοῦ νομοθέτου ἐπιτιμή- (p. 50)
1271 b σειεν ἂν τις, ὅπερ καὶ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις ἐπιτετίμηκεν·
πρὸς γὰρ μέρος ἀρετῆς ἢ πᾶσα σύνταξις τῶν νόμων ἐστί,
τὴν πολεμικὴν· αὕτη γὰρ χρησίμη πρὸς τὸ κρατεῖν. τοι-
γαροῦν ἐσφῶζοντο μὲν πολεμοῦντες, ἀπώλλυντο δὲ ἄρξαντες
5 διὰ τὸ μὴ ἐπίστασθαι σχολάζειν μηδὲ ἡσκηκέναι μηδε-
μίαν ἄσκησιν ἑτέραν κυριωτέραν τῆς πολεμικῆς. τοῦτον δὲ 23
ἁμάρτημα οὐκ ἔλαττον· νομίζουσι μὲν γὰρ γίνεσθαι τὰ-
γαθὰ τὰ περιμάχητα δι' ἀρετῆς μᾶλλον ἢ κακίας, καὶ
τοῦτο μὲν καλῶς, ὅτι μέντοι ταῦτα κρείττω τῆς ἀρετῆς
10 ὑπολαμβάνουσιν, οὐ καλῶς. φανύως δ' ἔχει καὶ περὶ τὰ
κοινὰ χρήματα τοῖς Σπαρτιάταις. οὔτε γὰρ ἐν τῷ κοινῷ
τῆς πόλεως ἔστιν οὐδὲν πολέμους μεγάλους ἀναγκαζομένοις
πολεμεῖν, εἰσφέρονσί τε κακῶς· διὰ γὰρ τὸ τῶν Σπαρ-
τιατῶν εἶναι τὴν πλείστην γῆν οὐκ ἐξετάζουσιν ἀλλήλων τὰς
15 εἰσφοράς. ἀποβέβηκέ τε τούναντίον τῷ νομοθέτῃ τοῦ συμ-
φέροντος· τὴν μὲν γὰρ πόλιν πεποίηκεν ἀχρήματον, τοὺς
δ' ἰδιώτας φιλοχρημάτους. Περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων
πολιτείας ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω· ταῦτα γάρ ἐστιν ἃ μάλιστ'
ἂν τις ἐπιτιμήσειεν.
- 20 10 Ἡ δὲ Κρητικὴ πολιτεία πάρεγγυς μὲν ἐστὶ ταύτης, VII
ἔχει δὲ μικρὰ μὲν οὐ χειρόν, τὸ δὲ πλεῖον ἦττον γλαφυ-
ρῶς. καὶ γὰρ ἔοικε καὶ λέγεται δὲ τὰ πλείστα μεμιμη-
σθαι τὴν Κρητικὴν πολιτείαν ἢ τῶν Λακωνίων· τὰ δὲ πλεῖ-
στα τῶν ἀρχαίων ἦττον διήρθρωται τῶν νεωτέρων. φασὶ
25 γὰρ τὸν Λυκοῦργον, ὅτε τὴν ἐπιτροπίαν τὴν Χαρίλλου τοῦ

40 εἰδῖος Π² et ἄλλως mg. p¹ 1271 b 1 cf. 625 C squ., ma-
xime 630 E 3 αὐτῇ M^aP¹ 5 ἡσκηκέναι] *ad virtutem exercitari*
Guil. 6 τοῦτο pr. P² (em. corr.¹) et π³, τοῦτο P¹, hoc Guil.
7 μὲν om. Γ M^aH^a || γίνεσθαι post τὰγαθὰ M^aP¹ respici vid. in
Eudemii 1248 b 37 squ. 12 ἀναγκαζομένους P². ³H^aπ³ 22 cf.
Herod. I 65 || δέ] τε M^aP¹, γε H^a, quidem (Guil. 25 ἐπι-
τροπίαν pr. M^a et P¹ et pr. P³ (crx. rc.) et H^a || Χαρίλαον (cf.

βασιλέως καταλιπὼν ἀπεδήμησεν, τότε τὸν πλεῖστον δια-
 τρεῖναι χρόνον περὶ Κρήτην διὰ τὴν συγγένειαν· ἄποι-
 κοι γὰρ οἱ Λύκτιοι τῶν Λακῶνων ἦσαν, κατέλαβον δ' οἱ
 πρὸς τὴν ἀποικίαν ἐλθόντες τὴν τάξιν τῶν νόμων ὑπάρχου-
 σαν ἐν τοῖς τότε κατοικοῦσιν. διὸ καὶ νῦν οἱ περίοικοι τὸν 30
 αὐτὸν τρόπον χρῶνται αὐτοῖς, ὡς κατασκευάσαντος Μίνω
 2 πρώτου τὴν τάξιν τῶν νόμων. δοκεῖ δ' ἡ νῆσος καὶ πρὸς
 (p. 51) τὴν ἀρχὴν τὴν Ἑλληνικὴν πεφυκέναι καὶ κεῖσθαι καλῶς·
 πάσῃ γὰρ ἐπίκειται τῇ θαλάσσῃ, σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων
 ἰδρυμένων περὶ τὴν θάλασσαν πάντων· ἀπέχει γὰρ τῇ μὲν 35
 τῆς Πελοποννήσου μικρόν, τῇ δὲ τῆς Ἀσίας τοῦ περὶ Τριόπιον
 τόπου καὶ Ῥόδου. διὸ καὶ τὴν τῆς θαλάσσης ἀρχὴν κατέ-
 σχεν ὁ Μίνως, καὶ τὰς νήσους τὰς μὲν ἐχειρώσατο τὰς
 δ' ᾤκισεν, τέλος δὲ ἐπιθέμενος τῇ Σικελίᾳ τὸν βλον ἐτελεύ-
 3 τησεν ἐκεῖ περὶ Καμικόν. Ἔχει δ' ἀνάλογον ἡ Κρητικὴ τά- 40
 ξις πρὸς τὴν Λακωνικὴν. γεωργοῦσί τε γὰρ τοῖς μὲν εἴλω-
 τες τοῖς δὲ Κρησὶν οἱ περίοικοι, καὶ συσσίτια παρ' ἀμφο- 1272
 τέροις ἔστιν, καὶ τό γε ἀρχαῖον ἐκάλουν οἱ Λάκωνες οὐ φι-
 δίτια ἀλλὰ ἄνδρια, καθάπερ οἱ Κρητες, ἣ καὶ δῆλον ὅτι
 ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν. ἔτι δὲ τῆς πολιτείας ἡ τάξις. οἱ μὲν
 γὰρ ἔφοροι τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν τοῖς ἐν τῇ Κρήτῃ 5
 καλουμένοις κόσμοις, πλὴν οἱ μὲν ἔφοροι πέντε τὸν ἀριθ-
 μὸν οἱ δὲ κόσμοι δέκα εἰσὶν· οἱ δὲ γέροντες τοῖς γέρονσιν,
 οὓς καλοῦσιν οἱ Κρητες βουλὴν, ἴσοι· βασιλεία δὲ πρότερον
 μὲν ἦν, εἴτα κατέλυσαν οἱ Κρητες, καὶ τὴν ἡγεμονίαν οἱ

1316a 34) Bas.¹26 τότε om. Π¹

27 περὶ τὴν Κρήτην

Bk. cum Π³ 28 Λύκτιοι] κρητες Π¹ (ἔλλως λύκτιοι mg p¹)30 ἐν τοῖς| ἐν ὧ H^a 34 πάσῃ — 35 πάντων respicit Theod.
Metoch. Miscell. p 644 Kiessl. 35 τῇ μὲν τῆς] τῆς μὲν Γ M^a37 ῥόδου Π¹ et ut vid. H^a, ῥόδου Π² 40 Καμικόν mg.Bas.¹, Κάμικον Victorius, κάμινον (κάμεινον π³) ΓΠ, Camerinam
Albertus Magnus 41 τε om. M^a P¹, non vert. Guil.1272a 2 φιλιτία Π¹ (crr. p¹) 8 ἄνδρια Π² H^a et ἄλλως mg. p¹,ἀντρεῖα M^a, ἀνδρεῖα Γ P¹ (ἀνδρείων ex Alcmane Ephorus ap. Strab.
X 482; ἀνδρητιον tit. Cret. 4992a II et 5040, 38 Blass); cf. 1270 b 12;

10 κόσμοι τὴν κατὰ πόλεμον ἔχουσιν· ἐκκλησίας δὲ μετέχουσι 4
 πάντες, κυρία δ' οὐδενός ἐστιν ἀλλ' ἢ συνεπιψηφίσαι τὰ δό-
 ξαντα τοῖς γέρουσι καὶ τοῖς κόσμοις. Τὰ μὲν οὖν τῶν συσ-
 σιτίων ἔχει βέλτιον τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσιν. ἐν μὲν
 γὰρ Λακεδαίμονι κατὰ κεφαλὴν ἕκαστος εἰσφέρει τὸ τε-
 15 ταγμένον, εἰ δὲ μὴ, μετέχειν νόμος κωλύει τῆς πολιτείας,
 καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον, ἐν δὲ Κρήτῃ κοινοτέρως·
 ἀπὸ πάντων γὰρ τῶν γινομένων καρπῶν τε καὶ βοσκημά-
 των δημοσίων καὶ ἐκ τῶν φόρων οἷς φέρουσιν οἱ περὶ-
 οικοι, τέτακται μέρος τὸ μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τὰς κοι-
 20 νὰς λειτουργίας, τὸ δὲ τοῖς συσσιτοῖς, ὥστ' ἐκ κοινοῦ τρέ-
 φεσθαι πάντας, καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ ἄνδρας·
 πρὸς δὲ τὴν ὀλιγοσιτίαν ὥς ὠφέλιμον πολλὰ πεφίλο- 5
 σόφηκεν ὁ νομοθέτης, καὶ πρὸς τὴν διάξευξιν τῶν γυναι-
 κῶν, ἵνα μὴ πολυτεκνῶσι, τὴν πρὸς τοὺς ἄρρενας ποιήσας (p. 52)
 25 ὁμιλίαν, περὶ ἧς εἰ φαύλως ἢ μὴ φαύλως, ἕτερος ἔσται
 τοῦ διασκέπασθαι καιρός. ὅτι δὴ τὰ περὶ τὰ συσσίτια βέλ-
 τιον τέτακται τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσι, φανερόν, τὰ
 δὲ περὶ τοὺς κόσμους ἔτι χειρόν τῶν ἐφόρων. ὃ μὲν γὰρ
 ἔχει κακὸν τὸ τῶν ἐφόρων ἀρχεῖον, ὑπάρχει καὶ τούτοις
 30 (γίνονται γὰρ οἱ τυχόντες)· ὃ δ' ἐκεῖ συμφέρει πρὸς τὴν
 πολιτείαν, ἐνταῦθ' οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ μὲν γάρ, διὰ τὸ τὴν αἵρε-
 σιν ἐκ πάντων εἶναι, μετέχων ὁ δῆμος τῆς μεγίστης ἀρχῆς
 βούλεται μένειν τὴν πολιτείαν· ἐνταῦθα δ' οὐκ ἐξ ἀπάντων
 αἰροῦνται τοὺς κόσμους ἀλλ' ἐκ τινῶν γενῶν, καὶ τοὺς γέρον-
 35 τας ἐκ τῶν κεκοσμηκότων, περὶ ὧν τοὺς αὐτοὺς ἂν τις εἴ- 6
 πειε λόγους καὶ περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι γινομένων (τὸ
 quid pristinum fuerit liquet, quid Aristotelium non item —
 18 ἐκ τῶν] ante φόρων Richardsius, ante δημοσίων ΓΠ (καὶ
 ἐκ τῶν π³, et ex pauci codd. Guil.; ἐκ τῶν δημ. glossema censent
 ad 20 ἐκ κοινοῦ Heidelbergenses) 26 δὴ Lambinus, δὲ ΓΠ
 29 τούτοις Π¹, τούτων Π² H^a (τῶ τούτων Bernaysius), τούτω ci.
 Sylburgius 35 τῶν] ὧν (ut saepe) H^a, τινῶν Π¹ || εἵπαιεν pr.
 P³ (crx. rc.), εἵποιεν M^a P¹ H^a π³, εἵποι corr.² P² et π³ 36 τῶν
 Bas.³, ὧν Π (cf. 35)· γινομένων (γενομένων π³)] γερόντων Congreveus

γὰρ ἀνυπεύθυνον καὶ τὸ διὰ βίον μεῖζόν ἐστι γέρας τῆς
 ἀξίας αὐτοῖς, καὶ τὸ μὴ κατὰ γράμματα ἄρχειν ἀλλ'
 αὐτογνώμονας ἐπισφαλές). τὸ δ' ἡσυχάζειν μὴ μετέχοντα
 τὸν δῆμον οὐδὲν σημεῖον τοῦ τετάχθαι καλῶς. οὐδὲν γὰρ 40
 λήμματός τι τοῖς κόσμοις ὥσπερ τοῖς ἐφόροις, πόρρω γ'
 ἀποικοῦσιν ἐν νήσῳ τῶν διαφθερούντων. ἦν δὲ ποιοῦνται τῆς 127
 ἀμαρτίας ταύτης ἰατρείαν, ἄτοπος καὶ οὐ πολιτικὴ ἀλλὰ
 7 δυναστευτικὴ. πολλάκις γὰρ ἐκβάλλουσι συστάντες τινὲς τοὺς
 κόσμους ἢ τῶν συναρχόντων αὐτῶν ἢ τῶν ἰδιωτῶν· ἔξεστι
 δὲ καὶ μεταξὺ τοῖς κόσμοις ἀπειπεῖν τὴν ἀρχήν. ταῦτα 5
 δὴ πάντα βέλτιον γίνεσθαι κατὰ νόμον ἢ κατ' ἀνθρώπων
 βούλησιν· οὐ γὰρ ἀσφαλὲς ὁ κανὼν. πάντων δὲ φανυλότα-
 τον τὸ τῆς ἀκοσμίας, ἣν καθιστᾷσι πολλάκις οἳ ἂν μὴ
 δίκας βούλωνται δοῦναι τῶν δυνατῶν· ἥ καὶ δῆλον ὡς ἔχει τι
 πολιτείας ἢ τάξεις, ἀλλ' οὐ πολιτεία ἐστὶν ἀλλὰ δυναστεία 10
 μᾶλλον. εἰώθασι δὲ διαλαμβάνοντες τὸν δῆμον καὶ τοὺς
 φίλους ἀναρχίαν ποιεῖν καὶ στασιάζειν καὶ μάχεσθαι πρὸς
 8 ἀλλήλους· καίτοι τί διαφέρει τὸ τοιοῦτον ἢ διὰ τινος χρόνου
 (p. 53) μηκέτι πόλιν εἶναι τὴν τοιαύτην, ἀλλὰ λύεσθαι τὴν πο-
 λιτικὴν κοινωνίαν; "Ἔστι δ' ἐπικίνδυνος οὕτως ἔχουσα πόλις, 15
 τῶν βουλομένων ἐπιτίθεσθαι καὶ δυναμένων. ἀλλὰ καθά-
 περ εἴρηται, σῶζεται διὰ τὸν τόπον· ξηνηλασίας γὰρ τὸ
 πόρρω πεποίηκεν. διὸ καὶ τὸ τῶν περιοίκων μένει τοῖς Κρη-
 σίν, οἳ δ' εἰλωτες ἀφίστανται πολλάκις. οὔτε γὰρ ἐξωτερι-

40 οὐδὲ γὰρ Bk. (*neque enim* Guil.); cf. ὃ μηδὲν ἀγαθόν τι
 ὑπάρχει Magn Mor. 1203a 12 41 γ' δ' H^a, *enim* Guil.

1272b 1 διαφερόντων Γ M^a, διαφερόντων pr. π³ 7 ἀσφαλὲς
 et mox πάντων γὰρ (sic) φανυλότατον ὁ τῆς ἀκοσμίας, ἦν H^a

8 οἳ ἂν Coraes, ὅταν Γ Π 9 τῶν δυνατῶν (sed post 8 τῆς
 ἀκοσμίας) Π² et mg. p¹, τῶν δυναστῶν Π¹ (ex. mg. p¹), τῶν
 δικαστῶν H^a || ἢ καὶ Γ M^a | ὡς] ὅτι M^a, ὅτι ὡς P¹, *quod* Guil.

12 ἀναρχίαν Bernaysius, μοναρχίαν Γ Π 15 ἐπικίνδυνος]
valde periculosa Guil. 16 τῶν βουλομένων et δυναμένων

(*cum qui volunt . . . ii etiam possint* Lambinus) Π² H^a, idem
 praemisso ὄντων Bas.³, τοῖς βουλομένοις et δυναμένοις Π¹

20 κῆς ἀρχῆς κοινωνοῦσιν οἱ Κρητες, νεωστὶ τε πόλεμος ξενικὸς
 διαβέβηκεν εἰς τὴν νῆσον, ὃς πεποίηκε φανεράν τὴν ἀσθέ-
 νειαν τῶν ἐκεῖ νόμων. Περὶ μὲν οὖν ταύτης εἰρήσθω τοσαῦθ'
 ἡμῖν τῆς πολιτείας.

11 Πολιτεύεσθαι δὲ δοκοῦσι καὶ Καρχηδόνιοι καλῶς καὶ VIII
 25 πολλὰ περιττῶς πρὸς τοὺς ἄλλους, μάλιστα δ' ἔνια παρα-
 πλησίως τοῖς Λάκωσιν. αὗται γὰρ αἱ πολιτεῖαι τρεῖς ἄλ-
 λήλαις τε σύνεγγυς πῶς εἰσι καὶ τῶν ἄλλων πολὺ δια-
 φέρουσιν, ἥ τε Κρητικὴ καὶ ἡ Λακωνικὴ καὶ τρίτη τούτων
 ἡ τῶν Καρχηδονίων. καὶ πολλὰ τῶν τεταγμένων ἔχει παρ'
 30 αὐτοῖς καλῶς· σημεῖον δὲ πολιτείας συντεταγμένης τὸ τὸν
 δῆμον ἐκούσιον διαμένειν ἐν τῇ τάξει τῆς πολιτείας, καὶ
 μήτε στάσιν, ὅ τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, γεγενῆσθαι μήτε τύ-
 ραννον. Ἐχει δὲ παραπλήσια τῇ Λακωνικῇ πολιτεία τὰ 2
 μὲν συσσίτια τῶν ἐταιριῶν τοῖς ωιδιτίοις, τὴν δὲ τῶν ἐκα-
 35 τὸν καὶ τεττάρων ἀρχὴν τοῖς ἐφόροις (πλήν οὐ χεῖρον· οἱ
 μὲν γὰρ ἐκ τῶν τυχόντων εἰσὶ, ταύτην δ' αἰροῦνται τὴν ἀρχὴν
 ἀριστίνδην), τοὺς δὲ βασιλεῖς καὶ τὴν γερουσίαν ἀνάλογον
 τοῖς ἐκεῖ βασιλεῦσι καὶ γέρουσιν, καὶ βέλτιον δὲ τοὺς βα-
 σιλεῖς μήτε κατὰ τὸ αὐτὸ εἶναι γένος μήτε τοῦτο τὸ τυ-
 40 χόν, εἴ τι διαφέρουν ἐκ τούτων αἰρετοὺς μᾶλλον ἢ καθ' ἡλι-

20 πόλεμος ξενικὸς (cf. 1285 a 27)] non cum Arnimio de Agide
 Cretensibus vim afferente invitis (331; Diod. XVII 48), sed de
 Phalaeco a Cnossiiis adversus Lyctios populares conducto (346;
 ib. XVI 62) 22 εἰρήσθω post 23 ἡμῖν Γ^M 24 καὶ καρχη-
 δόνιοι post καλῶς M^aP¹ 28 καὶ ἡ καὶ Π¹ 30 bene institutae
 Ar., (σὺ) συντεταγμένης Schneider, εὖ τεταγμένης Bergkiius
 31 ἐκούσιον Spengelius, ἔχουσιν Π¹Γ, om. M^aP¹H^a || ἐν om.
 M^aP¹, del. p³ 34 φιλιτίοις Π¹ (crx. p¹) || τὴν — 35 ἀρχὴν
 respicit Theod. Metoch. Misc. p. 667 Kiessl. 36 γὰρ om.
 P²⁻³π³ (unde 35 πλήν, (δ) οὐ χεῖρον, οἱ μὲν Bernaysius)
 39 κατὰ τὸ αὐτὸ Π²p¹, κατ' αὐτὸ pr. P¹, καταντὸ (corr. ex
 κανταντὸ) M^a, καταντὸ (mg. ἀντὶ τοῦ μὴ ἐκ τοῦ αὐτοῦ) H^a, καθ'
 αὐτὸ Γ et γρ. mg. p¹ || μήτε Schneider, μηδὲ Π 40 εἴ τε δια-
 φέρουν ἐκ τούτων (ἢ pro εἴ τε pr. P¹, sed corr. mg. p¹; sique pro-
 babiliter Guil., auctore Newman) corrupta et lacunosa; sena-
 tores iure desiderabat Conringius πλουτίνδην creatos

κίαν. μεγάλων γὰρ κύριοι καθεστῶτες, ἂν εὐτελεῖς ᾖσι, 127
μεγάλα βλέπτουσι, καὶ ἔβλαψαν ἤδη τὴν πόλιν τὴν τῶν

- 8 Λακεδαιμονίων. Τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν ἐπιτιμηθέντων ἂν
διὰ τὰς παρεκβάσεις κοινὰ τυγχάνει πάσαις ὄντα ταῖς
εἰρημέναις πολιτεαῖς· τῶν δὲ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀρι-
στοκρατίας καὶ τῆς πολιτείας τὰ μὲν εἰς δῆμον ἐκκλίνει 5
(p. 54) μᾶλλον, τὰ δ' εἰς ὀλιγαρχίαν. τοῦ μὲν γὰρ τὰ μὲν προσ-
άγειν τὰ δὲ μὴ προσάγειν πρὸς τὸν δῆμον οἱ βασιλεῖς
κύριοι μετὰ τῶν γερόντων, ἂν ὁμογνωμονῶσι πάντες, εἰ
δὲ μὴ, καὶ τούτων ὁ δῆμος. ἃ δ' ἂν εἰσφέρωσιν οἱ τοῖ, οὐ
διακοῦσαι μόνον ἀποδιδόασιν τῷ δήμῳ τὰ δόξαντα τοῖς ἄρ- 10
χουσιν, ἀλλὰ κύριοι κρίνουν εἰσὶ καὶ τῷ βουλευμένῳ τοῖς
εἰσφερομένοις ἀντιπεῖν ἔξεστιν, ὅπερ ἐν ταῖς ἑτέραις πολι-
4 τεαῖς οὐκ ἔστιν. τὸ δὲ τὰς πενταρχίας κυρίας οὔσας πολλῶν
καὶ μεγάλων ὑφ' αὐτῶν αἰρετὰς εἶναι, καὶ τὴν τῶν ἑκα-
τὸν ταύτας αἰρεῖσθαι τὴν μεγίστην ἀρχήν, ἔτι δὲ ταύτας 1
πλείονα ἄρχειν χρόνον τῶν ἄλλων (καὶ γὰρ ἐξεληλυθότες
ἄρχουσι καὶ μέλλοντες) ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ ἀμίσθους καὶ
μὴ κληρωτὰς ἀριστοκρατικὸν θετέον, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἔτε-
ρον, καὶ τὸ τὰς δίκας ὑπὸ τῶν ἀρχείων δικάζεσθαι πά-
σας (καὶ μὴ ἄλλας ὑπ' ἄλλων, καθάπερ ἐν Λακεδαίμονι). 20
5 παρεκβαίνει δὲ τῆς ἀριστοκρατίας ἡ τάξις τῶν Καρχηδο-
νίων μάλιστα πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν κατὰ τινα διάνοιαν ἢ
συνδοκεῖ τοῖς πολλοῖς· οὐ γὰρ μόνον ἀριστίνδην ἀλλὰ καὶ

1273a 4 <ὑπόθεσιν> ὑπεναντίων Bernaysius 5 τοῖς Καρχη-
δονίοις post ἐκκλίνει add. Thurotus (post πολιτείας Susem.)
7 τὰ Π¹ H^a π³, τὸ P². ³ π³ (unde etiam 6 τὸ μὲν Morelius) 9 καὶ
τούτου Bernaysius, τούτων καὶ Susem. || εἰσφέρουσι (em. corr.¹
P²) οἱ τοῖ Π² H^a, εἰσφέρωσιν Π¹ 10 τὰ δόξαντα] τάξαντα Π¹
12 ἀντιπεῖν M^a H^a π³ 14 ἑκατὸν <καὶ δ> Arnimius (ita Aristot.
ipse 72b 34, minus ibi neglegenter) 16 πλεον M^a, πλέονα P¹,
πλείονας pr. P³ (em. rc.) 19 τῶν ἀρχείων πάντων π³, τῶν
<αὐτῶν> ἀρχείων Victorius, τινῶν ἀρχείων Coraes — p. 67,
28 καὶ Aretino duce secl Susem., post περ tri. Congreveus,

πλουτίνδην οἴονται δεῖν αἰρεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας· ἀδύνατον
 25 γὰρ τὸν ἀποροῦντα καλῶς ἄρχειν καὶ σχολάζειν. εἴπερ οὖν
 τὸ μὲν αἰρεῖσθαι πλουτίνδην ὀλιγαρχικὸν τὸ δὲ κατ' ἀρε-
 τὴν ἀριστοκρατικόν, αὕτη τις ἂν εἴη τάξις τρίτη, καθ' ἣν-
 περ συντίεταται καὶ τοῖς Καρχηδονίοις τὰ περὶ τὴν πο-
 λιτείαν· αἰροῦνται γὰρ εἰς δύο ταῦτα βλέποντες, καὶ μά-
 30 λιστα τὰς μεγίστας, τοὺς τε βασιλεῖς καὶ τοὺς στρατηγούς.
 δεῖ δὲ νομίζειν ἀμάρτημα νομοθέτου τὴν παρέμβασιν εἶναι 6
 τῆς ἀριστοκρατίας ταύτην. ἐξ ἀρχῆς γὰρ τοῦθ' ὁρᾶν ἐστι
 τῶν ἀναγκαιοτάτων, ὅπως οἱ βέλτιστοι δύνωνται σχολάζειν
 καὶ μηδὲν ἀσχημονεῖν, μὴ μόνον ἄρχοντες ἀλλὰ μηδ'
 35 ἰδιωτεύοντες. εἰ δὲ δεῖ βλέπειν καὶ πρὸς εὐπορίαν χάριν
 σχολῆς, φαῦλον τὸ τὰς μεγίστας ὠνητὰς εἶναι τῶν ἀρχῶν,
 τὴν τε βασιλείαν καὶ τὴν στρατηγίαν. ἔντιμον γὰρ ὁ νόμος (p 55)
 οὗτος ποιεῖ τὸν πλοῦτον μᾶλλον τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν πόλιν
 ὅλην φιλοχρήματον. ὅ τι δ' ἂν ὑπολάβῃ τίμιον εἶναι τὸ 7
 40 κύριον, ἀνάγκη καὶ τὴν τῶν ἄλλων πολιτῶν δόξαν ἀκο-
 λουθεῖν τοῦτοις. ὅπου δὲ μὴ μάλιστα ἀρετὴ τιμᾶται, ταύτην
 1273b οὐχ οἶόν τε βεβαίως ἀριστοκρατεῖσθαι τῇ πολιτείαν. ἐθίζε-
 σθαι δ' εὐλόγον κερδαίνειν τοὺς ὠνούμενους, ὅταν δαπανήσαν-
 τες ἄρχωσιν ἄτοπον γὰρ εἰ πένης μὲν ὢν ἐπιεικῆς δὲ
 βουλήσεται κερδαίνειν, φανλότερος δ' ὢν οὐ βουλήσεται δα-
 5 πανήσας. διὸ δεῖ τοὺς δυναμένους ἄριστ' ἄρχειν, τούτους ἄρχειν.
 βέλτιον δ', εἰ καὶ προεῖτο τὴν εὐπορίαν τῶν ἐπιεικῶν ὁ νο-
 μοθέτης, ἀλλὰ ἀρχόντων γε ἐπιμελεῖσθαι τῆς σχολῆς.
 Φαῦλον δ' ἂν δόξειεν εἶναι καὶ τὸ πλείους ἀρχὰς τὸν αὐτὸν 8
 ἄρχειν· ὅπερ εὐδοκιμεῖ παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις. ἔν γὰρ

καὶ <παρεμβέβηκε> Thurotus 33 βέλτιστον P^{2.3} 35 δεῖ]
 δὴ δεῖ P^{2.3}, δὴ H^a (in exitu versus) et π^s 39 δ'] γὰρ Are-
 tino duce Sussem. 40 πολιτειῶν Γ M^a 1273 b 1 οἶόν τ'
 (τε H^a) εἶναι βεβαίως ἀριστοκρατικὴν Π² H^a 2 τοὺς] τοῦτ' Π¹
 (crx. mg p¹) 3 γὰρ] μὲν γὰρ Π¹ 4 ὢν] ἂν Γ M^a 5 ἄριστ'
 ἄρχειν Spengelius, ἀρισταρχεῖν Γ Π, ἄριστα σχολάζειν Richard-
 sius 6 ἀπορίαν Γ M^a

ὕφ' ἐνὸς ἔργον ἄριστ' ἀποτελεῖται. δεῖ δ' ὅπως γίνηται τοῦθ' 10
 ὁρᾶν τὸν νομοθέτην, καὶ μὴ προστάττειν τὸν αὐτὸν αὐλεῖν
 καὶ σκυτοτομεῖν. ὥσθ' ὅπου μὴ μικρὰ πόλις, πολιτικώτερον
 πλείονας μετέχει τῶν ἀρχῶν, καὶ δημοτικώτερον· κοινό-
 τερόν τε γὰρ καθάπερ εἵπομεν καὶ κάλλιον ἕκαστον ἀπο-
 τελεῖται τῶν αὐτῶν καὶ θᾶττον. δῆλον δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν 15
 πολεμικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν· ἐν τούτοις γὰρ ἀμφοτέροις
 διὰ πάντων ὥς εἰπεῖν διελήλυθε τὸ ἄρχειν καὶ τὸ ἄρχε-
 9 σθαι. Ὀλιγαρχικῆς δ' οὔσης τῆς πολιτείας ἄριστα ἐκφεύ-
 γουσι τῷ πλουτεῖν, αἰεὶ τι τοῦ δήμου μέρος ἐκπέμποντες ἐπὶ
 τὰς πόλεις. τούτῳ γὰρ ἰδῶνται καὶ ποιοῦσι μόνιμον τὴν πο- 20
 λιτείαν. ἀλλὰ τουτὶ ἐστὶ τύχης ἔργον, δεῖ δὲ ἀστασιάστους
 εἶναι οἰὰ τὸν νομοθέτην. νῦν δέ, ἂν ἀτυχία γένηται τις
 καὶ τὸ πλῆθος ἀποστῇ τῶν ἀρχομένων, οὐδέν ἐστι φάρμακον
 διὰ τῶν νόμων τῆς ἡσυχίας. Περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμο-
 νίων πολιτείας καὶ Κρητικῆς καὶ τῆς Καρχηδονίων, αἵπερ 25
 δικαίως εὐδοκιμοῦσι, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

IX 12 Τῶν δὲ ἀποφηναμένων τι περὶ πολιτείας ἔνιοι μὲν οὐκ
 (p. 56) ἐκοινωνήσαν πρᾶξεων πολιτικῶν οὐδ' ὦντινωοῦν, ἀλλὰ διετέ-
 λεσαν ἰδιωτεύοντες τὸν βίον, περὶ ὧν εἴ τι ἀξιόλογον, εἴ-
 ρηται σχεδὸν περὶ πάντων, ἔνιοι δὲ νομοθέται γεγόνασιν, οἱ 30
 μὲν ταῖς οἰκείαις πόλεσιν οἱ δὲ καὶ τῶν ὁθνείων τισί, πο-
 λιτευθέντες αὐτοί· καὶ τούτων οἱ μὲν νόμων ἐγένοντο δη-
 μιουργοὶ μόνον, οἱ δὲ καὶ πολιτείας, οἶον καὶ Λυκοῦργος καὶ
 Σόλων· οὗτοι γὰρ καὶ νόμους καὶ πολιτείας κατέστησαν.

14 καθάπερ εἵπομεν post καὶ tri. Susem. 15 τῶν αὐτῶν]
 ὑπὸ τῶν αὐτῶν (ab eisdem Guil.) Bas.³, om. Ar., τῶν ἔργων
 Bernaysius; an breviter pro ἡ τῶν αὐτῶν ἀποτελούντων (cf. τῶν
 νηφόντων 1274 b 20)? Immischius 18 <καὶ> τῆς π³ || <στά-
 σιν> ἐκφεύγουσι Bernaysius 19 τῷ πλουτίζειν Schneider (in-
 ditando Guil.) 24 περὶ μὲν οὖν squ. cum capite 12 secl.
 Goettlingius, Aristotelia huic loco non destinata censet Amsdor-
 fuis, vindicavit (post Spengelium) Wilamowitzius 25 κρήτης
 M[•]P¹ 27 τι om. Π¹ 32 νόμων om. et 33 νόμων pro μόνον Π¹

35 περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων εἴρηται, Σόλωνά δ' ἔνιοι 2
 μὲν οἴονται νομοθέτην γενέσθαι σπουδαῖον. ὀλιγαρχίαν τε
 γὰρ καταλῦσαι λαν ἄκρατον οὔσαν, καὶ δουλεύοντα τὸν
 δῆμον παῦσαι, καὶ δημοκρατίαν καταστήσαι τὴν πάτριον,
 μείξαντα καλῶς τὴν πολιτείαν· εἶναι γὰρ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ
 40 πάγῳ βουλὴν ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ τὰς ἀρχὰς αἰρετὰς ἀρι-
 στοκρατικόν, τὰ δὲ δικαστήρια δημοτικόν. ἔοικε δὲ Σόλων
 1274a ἐκεῖνα μὲν ὑπάρχοντα πρότερον οὐ καταλῦσαι, τὴν τε βου-
 λὴν καὶ τὴν τῶν ἀρχῶν αἵρεσιν, τὸν δὲ δῆμον καταστήσαι,
 τὰ δικαστήρια ποιήσας ἐκ πάντων. διὸ καὶ μέμφονται 3
 τινες αὐτῷ· λῦσαι γὰρ θάτερον, κύριον ποιήσαντα τὸ δικα-
 5 στήριον πάντων, κληρωτὸν ὄν. ἐπεὶ γὰρ τοῦτ' ἴσχυσεν, ὥσπερ
 τυράννῳ τῷ δήμῳ χαριζόμενοι τὴν πολιτείαν εἰς τὴν νῦν
 δημοκρατίαν κατέστησαν· καὶ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βου-
 λὴν Ἐφιάλτης ἐκόλουσε καὶ Περικλῆς, τὰ δὲ δικαστήρια
 μισθοφόρα κατέστησε Περικλῆς, καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον
 10 ἕκαστος τῶν δημαγωγῶν προήγαγεν αὐξῶν εἰς τὴν νῦν δη-
 μοκρατίαν. φαίνεται δ' οὐ κατὰ τὴν Σόλωνος γενέσθαι τοῦτο
 προαίρεσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ συμπτώματος (τῆς ναυαρ- 4
 χίας γὰρ ἐν τοῖς Μηδικοῖς ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος ἐφρο-
 νηματίσθη καὶ δημαγωγούς ἔλαβε φαύλους ἀντιπολιτευο-
 15 μένων τῶν ἐπιεικῶν), ἐπεὶ Σόλων γε ἔοικε τὴν ἀναγκαιο-
 τάτην ἀποδιδόναι τῷ δήμῳ δύναμιν, ἐὼς τὰς ἀρχὰς αἰρεῖ-
 σθαι καὶ εὐθύνειν (μηδὲ γὰρ τούτου κύριος ὢν ὁ δῆμος
 δοῦλος ἂν εἴη καὶ πολέμιος), τὰς δ' ἀρχὰς ἐκ τῶν γνωρί-

36 νομοθέτην post γενέσθαι Π¹

37 γὰρ om. M^a P¹

41 τὰ δὲ δικαστήρια δημοτικόν in mg. add. (man. 1 ut vid.)

H^a, τὸ δὲ δικαστήριον δημοτικόν Π¹ 1274a 2 τὴν τῶν ἀρχῶν]

τῶν ἀρχαίων H^a, τὴν τῶν ἀρχόντων π³ 4 θάτεραν Π¹, θά-

τερα Coraes ὃ ἴσχυεν Π¹ 7 μετέστησαν Teggeus

8 ἐκόλυσεν Γ H^a et (ἐκόλυσεν) π³, ἐκόλουσε (sed λ in ras.) P³ || καὶ

Περικλῆς: confert de rep. Ath. 27, 1 Wilamowitzius || τὰ δὲ —

9 Περικλῆς om. Γ M^a 14 ἀντὶ πολιτενομένων Γ P², ἀντίπολι-

τενομένων H^a 17 κύριος post δῆμος M^a P¹

- (p. 57) μων καὶ τῶν εὐπόρων κατέστησε πάσας, ἐκ τῶν πεντακο-
 σιομεδίμων καὶ ζευγιδῶν καὶ τρίτου τέλους τῆς καλουμένης 20
 ἱππάδος· τὸ δὲ τέταρτον θητικόν, οἷς οὐδεμιᾶς ἀρχῆς μετῆν.
- 5 Νομοθέται δ' ἐγένοντο Ζάλευκός τε Λοκροῖς τοῖς ἐπιξεφυ-
 ρίοις, καὶ Χαρώνδας ὁ Καταναῖος τοῖς αὐτοῦ πολίταις καὶ
 ταῖς ἄλλαις ταῖς Χαλκιδικαῖς πόλεσι ταῖς περὶ Ἰταλίαν
 καὶ Σικελίαν. πειρῶνται δέ τινες καὶ συνάγειν ὥς Ὅνο- 25
 μακρίτου μὲν γενομένου πρώτου δεινοῦ περὶ νομοθεσίαν, γυμνα-
 σθῆναι δ' αὐτὸν ἐν Κρήτῃ Λοκρὸν ὄντα καὶ ἐπιδημοῦντα
 κατὰ τέχνην μαντικὴν· τούτου δὲ γενέσθαι Θάλητα ἑταῖρον,
 Θάλητος δ' ἀκροατὴν Λυκοῦργον καὶ Ζάλευκον, Ζαλεύκον
 δὲ Χαρώνδαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν λέγουσιν ἀσχεπτότερον τῷ 30
 6 χρόνῳ λέγοντες. ἐγένετο δὲ καὶ Φιλόλαος ὁ Κορίνθιος νο-
 μοθέτης Θηβαίοις. ἦν δ' ὁ Φιλόλαος τὸ μὲν γένος τῶν
 Βακχιαδῶν, ἔραστῆς δὲ γενόμενος Διοκλέους τοῦ νικήσαντος
 Ὀλυμπίασιν, ὥς ἐκεῖνος τὴν πόλιν ἔλιπε διαμισήσας τὸν
 ἔρωτα τὸν τῆς μητρὸς Ἀλκυνόνης, ἀπῆλθεν εἰς Θήβας· κακεῖ 35
 τὸν βίον ἐτελεύτησαν ἀμφοτέροι. καὶ νῦν ἴτι δεικνύουσι τοὺς
 τάφους αὐτῶν ἀλλήλοις μὲν εὐσυνόπτους ὄντας, πρὸς δὲ τὴν
 τῶν Κορινθίων χώραν τοῦ μὲν συνόπτου τοῦ δ' οὐ συνόπτου·
 7 μυθολογοῦσι γὰρ αὐτοὺς οὕτω τάσσασθαι τὴν ταφήν, τὸν μὲν
 Διοκλέα διὰ τὴν ἀπέχθειαν τοῦ πάθους, ὅπως μὴ ἄποπτος 40
 ἔσται ἢ Κορινθία ἀπὸ τοῦ χώματος, τὸν δὲ Φιλόλαον, ὅπως
 ἄποπτος. ὥκησαν μὲν οὖν διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν παρὰ 1274
 τοῖς Θηβαίοις, νομοθέτης δ' αὐτοῖς ἐγένετο Φιλόλαος περὶ
 τ' ἄλλων τινῶν καὶ περὶ τῆς παιδοποιίας, οὓς καλοῦσιν

19 ἐμπόρων P^{2.3} π³ || πεντακοσίων μεδίμων Γ M^a H^a
 21 τὸ post τέταρτον add. Π¹ 22 νομοθέται squ. usque ad
 exitum libri secl. Boiesenius 23 αὐτοῦ M^a Π² H^a 25 δέ|
 δὲ καὶ Π² 28 μαντικὴν om. Γ M^a | θέλητα et mox θέλητος
 Γ M^a 30 τῷ χρόνῳ λέγοντες] τῶν χρόνων λέγοντες Schneider
 (Aretino duce, τῶν χρόνων ἔχοιτες Susem. 33 βακχιδῶν Γ M^a
 38 ἀπ τὸν μὲν κτλ. ? Richardsius 39 ταφήν] γραφήν (crg.
 mg. π³, Π² 1274b 1 τὴν om P^{2.3} H^a

ἐκεῖνοι νόμους θετικούς· καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἰδίως ὑπ' ἐκείνου νενο-
 5 μοθετημένον, ὅπως ὁ ἀριθμὸς σφάζεται τῶν κλήρων. Χα- 8
 ρῶνδου δ' ἴδιον μὲν οὐδέν ἐστι πλὴν αἱ δίκαι τῶν ψευδομαρ-
 τυριῶν (πρῶτος γὰρ ἐποίησε τὴν ἐπίσκοψιν), τῇ δ' ἀκριβείᾳ
 τῶν νόμων ἐστὶ γλαφυρῶτερος καὶ τῶν νῦν νομοθετῶν.
 (Φαλέου δ' ἴδιον ἢ τῶν οὐσιῶν ἀνομάλωσις, Πλάτωνος δ' ἢ (p. 58)
 10 τε τῶν γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τῆς οὐσίας κοινότης καὶ
 τὰ συσσίτια τῶν γυναικῶν, ἔτι δ' ὁ περὶ τὴν μέθην νόμος,
 τὸ τοὺς νήφοντας συμποσιαρχεῖν, καὶ τὴν ἐν τοῖς πολεμι-
 κοῖς ἄσκησιν ὅπως ἀμφιδέξιαι γίνωνται κατὰ τὴν μελέτην,
 ὥς δέον μὴ τὴν μὲν χρήσιμον εἶναι τοῖν χεροῖν τὴν δὲ
 15 ἄχρηστον.) Δράκοντος δὲ νόμοι μὲν εἰσί, πολιτεία δ' ὑπαρ- 9
 χούση τοὺς νόμους ἔθηκεν· ἴδιον δ' ἐν τοῖς νόμοις οὐδέν ἐστιν ὅ
 τι καὶ μνείας ἄξιον, πλὴν ἡ χαλεπότης διὰ τὸ τῆς ζημίας
 μέγεθος. ἐγένετο δὲ καὶ Πιττακὸς νόμων δημιουργὸς ἄλλ'
 οὐ πολιτείας· νόμος δ' ἴδιος αὐτοῦ τὸ τοὺς μεθύοντας, ἄν
 20 τι πταίσωσι, πλείω ζημίαν ἀποτίνειν τῶν νηφόντων· διὰ γὰρ
 τὸ πλείους ὑβρίζειν μεθύοντας ἢ νήφοντας οὐ πρὸς τὴν συγ-
 γνώμην ἀπέβλεπεν, ὅτι δεῖ μεθύουσιν ἔχειν μᾶλλον, ἀλλὰ
 πρὸς τὸ συμφέρον. ἐγένετο δὲ καὶ Ἀνδροδάμας Ῥηγῖνος
 νομοθέτης Χαλκιδεῦσι τοῖς ἐπὶ Θωράκης, οὗ περὶ τε τὰ φο-
 25 νικά καὶ τὰς ἐπικλήρους ἐστίν· οὐ μὴν ἀλλὰ ἴδιόν γε οὐδὲν
 αὐτοῦ λέγειν ἔχοι τις ἄν. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας,

5 σφάζεται Buechelei 6 ἴδιον μὲν] ἴδιον π⁸ et post
 οὐδέν ἐστιν Π¹ || ψευδομαρτυριῶν et mox ἐπίσκοψιν Scaliger et
 Bentleius, ψευδομαρτύρων et ἐπίσκεψιν ΓΠ 8 τῶν νόμων
 om. Π¹ 9 Φαλέου — 15 ἄχρηστον secl. (cum Newman)
 etiam Wilamowitzius, sed in parenthesis addi ab Aristotele
 videntur propter τὰ ἰδίως nunc demum (1274 b 4 squ.) pon-
 derata || φαλέου corr.¹ P^{2.3}, φιλολάου cet. || ἀνομάλωσις Bk.,
 ἀνωμάλωσις Π 13 γίνονται P^{2.3} H^a π³ 14 ταῖν P¹ π³ et
 (corr. ex τὴν) M⁸ 15 cf. Oppermann adnot. ad remp. Ath. 4, 2
 20 τί πταίσωσι cod. Lipsiensis 1335, τι πταίωσι cod. Camerarii,
 τυπητήσωσι Γ P^{1.2} H^a π³, τυπήσωσι M⁸, τυπέσωσι π³ || ἀποτίνειν
 P³, ἀποτρίνειν M^a P^{1.5} H^a π³ 24 περὶ] τὰ περὶ H^a (Coraes)

τάς τε κυρίας καὶ τὰς ὑπὸ τινῶν εἰρημένας, ἔστω τεθεωρη-
μένα τὸν τρόπον τοῦτον.

Γ

I 1 Τῷ περὶ πολιτείας ἐπισκοποῦντι, καὶ τίς ἐκάστη καὶ
ποῖα τις, σχεδὸν πρώτη σκέψις περὶ πόλεως ἰδεῖν, τί ποτέ
ἔστιν ἡ πόλις. νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν φάσκοντες
τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πρᾶξιν, οἱ δ' οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ 35
τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον· τοῦ δὲ πολιτικοῦ καὶ τοῦ
νομοθέτου πᾶσαν ὁρῶμεν τὴν πραγματείαν οὖσαν περὶ πόλιν,
2 ἡ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τάξις τις. ἐπεὶ
δ' ἡ πόλις τῶν συγκαμμένων, καθάπερ ἄλλο τι τῶν ὄλων
μὲν συνεστώτων δ' ἐκ πολλῶν μορίων, δῆλον ὅτι πρότερον 40
ὁ πολίτης ζητητέος· ἡ γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθος ἐστίν.
(p. 59) ὥστε τίνα χρὴ καλεῖν πολίτην καὶ τίς ὁ πολίτης ἐστὶ σχε- 1275
πτέον. καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ
γὰρ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι πάντες εἶναι πολίτην· ἔστι γὰρ
τις ὅς ἐν δημοκρατίᾳ πολίτης ὢν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πολλάκις
8 οὐκ ἔστι πολίτης. τοὺς μὲν οὖν ἄλλως πως τυγχάνοντας 5
ταύτης τῆς προσηγορίας, οἷον τοὺς ποιητοὺς πολίτας, ἀφετέον·
ὁ δὲ πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν που πολίτης ἐστίν (καὶ γὰρ μέ-
τοικοι καὶ δοῦλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκήσεως), οὐδ' οἱ τῶν
δικαίων μετέχοντες οὕτως ὥστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικά-
ζεσθαι (τοῦτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοι- 10
νωνοῦσιν — καὶ γὰρ ταῦτα τούτοις ὑπάρχει —· πολλαχοῦ μὲν οὖν
οὐδὲ τούτων τελέως οἱ μέτοικοι μετέχουσιν, ἀλλὰ νέμειν

26 τὰ μὲν οὖν — 28 τοῦτον initium libri III esse maluit
Susem.

Lib. III 1274b 38 ἐστὶν post τάξις τίς M^a P¹
1275a 10 καὶ τοῖς <μετοίκοις καὶ τοῖς> Buecheler 11 καὶ
γὰρ ταῦτα τούτοις ὑπάρχει om. Π¹ 12 ἀλλὰ — 13 μετέχουσι
om. π^a (partim add. mg.), et ante et post ea verba habet τῆς
τοιαύτης κοινωνίας H^a — p. 73, 16 cf. λίαν ἀπλῶς meteor. 365a 26
(et supra 68 b 39) 17 ἀτελεῖν P^{2.3} π^a 19 γὰρ τὸν ἀπλῶς]

ἀνάγκη προστάτην, ὥστε ἀτελῶς πως μετέχουσι τῆς τοιαύτης
 κοινωνίας), ἀλλὰ καθάπερ καὶ παιῖδας τοὺς μήπω δι' ἡλι- 4
 15 κίαν ἐγγεγραμμένους καὶ τοὺς γέροντας τοὺς ἀφειμένους
 φατέον εἶναι μὲν πως πολίτας, οὐχ ἀπλῶς δὲ λίαν ἀλλὰ
 προστιθέντας τοὺς μὲν ἀτελεῖς τοὺς δὲ παρηκμακότες ἢ τι
 τοιοῦτον ἕτερον (οὐδὲν γὰρ διαφέρει· δῆλον γὰρ τὸ λεγόμε-
 νον). ζητοῦμεν γὰρ τὸν ἀπλῶς πολίτην καὶ μηδὲν ἔχοντα
 20 τοιοῦτον ἔγκλημα διορθώσεως δεόμενον, ἐπεὶ καὶ περὶ τῶν
 ἀτίμων καὶ φυγάδων ἔστι τὰ τοιαῦτα καὶ διαπορεῖν καὶ
 λύειν. πολίτης δ' ἀπλῶς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὀρίζεται μᾶλ-
 λον ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς. τῶν δ' ἀρχῶν αἱ
 μὲν εἰσι διηρημέναι κατὰ χρόνον, ὥστ' ἐνίας μὲν ὅλως δις
 25 τὸν αὐτὸν οὐκ ἔξεστιν ἄρχειν, ἢ διὰ τινῶν ὠρισμένων χρό-
 νων· ὁ δ' ἀόριστος, οἷον ὁ δικαστὴς καὶ ἐκκλησιαστὴς. τάχα 5
 μὲν οὖν ἂν φαίη τις οὐδ' ἄρχοντας εἶναι τοὺς τοιούτους, οὐδὲ
 μετέχειν διὰ ταῦτ' ἀρχῆς· καίτοι γελοῖον τοὺς κυριωτάτους
 ἀποστερεῖν ἀρχῆς. ἀλλὰ διαφερέτω μηδέν· περὶ ὀνόματος
 30 γὰρ ὁ λόγος· ἀνώνυμον γὰρ τὸ κοινὸν ἐπὶ δικαστοῦ καὶ
 ἐκκλησιαστοῦ, τί δεῖ ταῦτ' ἄμφω καλεῖν. ἔστω δὲ διορισμοῦ
 χάριν ἀόριστος ἀρχή. τίθεμεν δὲ πολίτας τοὺς οὕτω μετέ-
 χοντας. Ὁ μὲν οὖν μάλιστα ἂν ἐφαρμόσας πολίτης ἐπὶ πάν- (p. 60)
 35 τας τοὺς λεγομένους πολίτας σχεδὸν τοιοῦτός ἐστιν· δεῖ δὲ 6
 μὴ λανθάνειν ὅτι τῶν πραγμάτων ἐν οἷς τὰ ὑποκείμενα
 διαφέρει τῷ εἶδει, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἐστὶ πρῶτον τὸ δὲ
 δεύτερον τὸ δ' ἐχόμενον, ἢ τὸ παράπαν οὐδ' ἔνεστιν, ἢ

V^m: 1275a 13 τοιαύτης — 1275b 38 τῶν πρώτων
 οἰκη(σάντων)

γὰρ | απλως (λ s. v.) V^m, δὲ τὸν ἀπλῶς Conringius 23 κρίσεως
 καὶ] πολιτικῆς Stobaeus (II 150, 5 W.), secl. Thurotus 24 διω-
 ρισμέναι Scaliger 27 ἂν φαίη ΓΡ¹ V^m π³, φαίη M², ἀντιφαίη
 P².³ H^a π³ 28 καίτοι — 29 ἀρχῆς om. Π¹ (suppl. mg.¹ P¹)
 33 πολίτης] ὀρισμός vel διορισμός Richardsius 37 οὐδ' ἔνε-
 σστιν Madvigius, οὐδέν ἐστιν ΓΠ || ἢ τοιαῦτα] ἢ τοιαῦτα H^a π³,
 secl. Bas.²

- τοιαῦτα, τὸ κοινόν, ἢ γλίσχως. τὰς δὲ πολιτείας ὁρῶμαι
εἶδει διαφερούσας ἀλλήλων, καὶ τὰς μὲν ὑστέρας τὰς δὲ
πρωτέρας οὕσας· τὰς γὰρ ἡμαρτημένας καὶ παρεκβεβηκυίας 1275b
ἀναγκαῖον ὑστέρας εἶναι τῶν ἀναμαρτήτων (τὰς δὲ παρεκ-
βεβηκυίας πῶς λέγομεν, ὕστερον ἔσται φανερόν). ὥστε καὶ
τὸν πολίτην ἕτερον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν καθ' ἑκάστην πολι-
τείαν. διόπερ ὁ λεχθεὶς ἐν μὲν δημοκρατίᾳ μάλιστ' ἐστὶ 5
7 πολίτης, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐνδέχεται μὲν, οὐ μὴν ἀναγ-
καῖον. <ἐν> ἐνίαις γὰρ οὐκ ἔστι δῆμος, οὐδ' ἐκκλησίαν νομι-
ζουσιν ἀλλὰ συγκλήτους, καὶ τὰς δίκας δικάζουσι κατὰ μέρος,
οἷον ἐν Λακεδαιμόνι τὰς τῶν συμβολαίων δικάζει τῶν
ἐφόρων ἄλλος ἄλλας, οἱ δὲ γέροντες τὰς φονικὰς, ἑτέρα 10
δ' ἴσως ἀρχὴ τις ἑτέρας. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ
Καρχηδόνα· πάσας γὰρ ἀρχαί τινες κρίνουσι τὰς δίκας.
8 ἀλλ' ἔχει γὰρ διόρθωσιν ὁ τοῦ πολίτου διορισμός. ἐν γὰρ
ταῖς ἄλλαις πολιτείαις οὐχ ὁ ἀόριστος ἄρχων ἐκκλησιαστής
ἐστὶ καὶ δικαστής, ἀλλὰ ὁ κατὰ τὴν ἀρχὴν ὀρισμένος· 15
τούτων γὰρ ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν ἀποδέδοται τὸ βουλευέσθαι καὶ
δικάζειν ἢ περὶ πάντων ἢ περὶ τινῶν. τίς μὲν οὖν ἐστὶν ὁ
πολίτης, ἐκ τούτων φανερόν· ὥ γὰρ ἐξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς
βουλευτικῆς ἢ κριτικῆς, πολίτην ἤδη λέγομεν εἶναι ταύτης
τῆς πόλεως, πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἱκανὸν πρὸς 20
αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν.
- 9 2 Ὅρίζονται δὲ πρὸς τὴν χρῆσιν πολίτην τὸν ἐξ ἀμφοτέρων
πολιτῶν καὶ μὴ θατέρου μόνον, οἷον πατὴρ ἢ μητρός, οἱ δὲ καὶ

V^m: 1275a 13 τοιαύτης — 1275b 33 τῶν πρώτων
οἰκη(σάντων)

1275b 2 ἀναγκαῖον — παρεκβεβηκυίας om. M^aH^a

7 ἐν add. Coraes 8 ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ Richardsius (cf. Thuc. VIII
67, 8) 11 <οὐ> τὸν post Schneiderium Coraes: cf. 1273a 20
13 γὰρ prius om. P¹ et (partim in ras.) π³ 16 τούτων — 17
πάντων om. H^a || βούλεσθαι Π²V^m (corr. in π³) 17 περὶ τινῶν]
τινῶν M^aP¹ 19 ἢ] καὶ Ar. (Spengelius) 22 δὲ] αὐτὸν (sed
etiam i. e. δὴ codd. plures) (Guil., δὲ; Π || τὸν] τῶν M^aH^a

τοῦτ' ἐπὶ πλέον ζητοῦσιν, οἶον ἐπὶ πάππους δύο ἢ τρεῖς ἢ πλείους.

- οὕτω δὲ ὀριζομένων πολιτικῶς καὶ ταχέως, ἀποροῦσί τινες τὸν τρίτον ἐκεῖνον ἢ τέταρτον, πῶς ἔσται πολίτης. Γοργίας μὲν (p. 61) οὖν ὁ Λεοντῖνος, τὰ μὲν ἴσως ἀπορῶν τὰ δ' εἰρωνευόμενος, ἔφη, καθάπερ ὄλμους εἶναι τοὺς ὑπὸ τῶν ὄλμοποιῶν πεποιημένους, οὕτω καὶ Λαρισαίους τοὺς ὑπὸ τῶν δημιουργῶν πε-
- ποιημένους· εἶναι γάρ τινας λαρισσοποιούς. ἔστι δ' ἀπλοῦν. εἰ γὰρ μετεῖχον κατὰ τὸν ῥηθέντα διορισμὸν τῆς πολιτείας, ἦσαν πολῖται· καὶ γὰρ οὐδὲ δυνατόν ἐφαρμόττειν τὸ ἐκ πολίτου ἢ ἐκ πολίτιδος ἐπὶ τῶν πρώτων οἰκησάντων ἢ κτισάντων. Ἄλλ' ἴσως ἐκεῖνο μᾶλλον ἔχει ἀπορίαν, ὅσοι 10
- μετέσχον μεταβολῆς γενομένης πολιτείας, οἶον Ἀθήνησιν ἐποίησε Κλεισθένης μετὰ τὴν τῶν τυράννων ἐκβολήν· πολλοὺς γὰρ ἐφυλέτευσε ξένους καὶ δούλους μετοίκους. τὸ δ' ἀμφισβήτημα πρὸς τούτους ἐστὶν οὐ τίς πολίτης, ἀλλὰ πότερον ἀδίκως ἢ δικαίως. καίτοι κἂν τοῦτό τις ἔτι προσαπορήσειεν,
- 1276 a ἄρ' εἰ μὴ δικαίως πολίτης, οὐ πολίτης, ὥς ταῦτ' οὐ δυναμένον τοῦ τ' ἀδίκου καὶ τοῦ ψευδοῦς. ἐπεὶ δ' ὀρῶμεν καὶ ἄρχοντάς τινας ἀδίκως, οὓς ἄρχειν μὲν φήσομεν ἀλλ' οὐ δικαίως, ὁ

V^m 1275 a 13 τοιαύτης — 1275 b 33 τῶν πρώτων οἰκη(σάντων)

25 δὴ P³Π³ || παχέως Camerarius (πολιτικῶς, [καὶ] ταχέως ἀποροῦσί dubitanter Spengelius, nec opus videtur in eius distinctione καὶ delere) 29 λαρισσαίους V^m, λαρισσαίους cet.

30 λαρισσοποιούς ΓΠ, *Larissaeorum factores* Ar., λαρισσαίους Camerarius 32 ἦσαν Π¹V^m et (in ras.) π³, ἦσαν ἂν P^{2.3}H^aπ³, ἢ ἂν π³ || οὐδὲν H^a, οὐ π³ 33 ἐκ om. P¹ et fort. Γ

34 ἐκεῖνο et ἔχει Victorius (in ed. prioris exemplari Monac.) et corr. Aldinae Monac., ἐκεῖνην et ἔχει codd. (sed ἐκεῖνη corr. P¹π³ et fort. M^a, ἐκεῖνοι ut vid. pr. P³), *illi et habent* Guil., ἐκεῖνοι et ἔχουσι Victorius 35 οἶον <ᾧ> Chandler, οἶον <οὗς> Richardsius

37 δούλους καὶ ξένους pr. M^a, ξένους καὶ δούλους <καὶ> cum Ar. Lambinus aliique (malebant ξένους μετοίκους καὶ δούλους Niebuhrius, μετοίκους ξένους καὶ δούλους Spengelius, secl. μετοίκους Heidelbergenses) 39 κἂν Bk.², καὶ ΓΠ || τοῦτο pr. M^s et π³, τούτων ut vid. H^a, τούτω cet. 1276 a 3 ἀδίκως] ω partim in ras. P¹, ἀδίκους H^a

δὲ πολλῆς ἀρχῇ τινὶ διορισμένος ἐστίν (ὁ γὰρ κοινωνῶν τῆς τοιαύτης ἀρχῆς πολλῆς ἐστίν, ὡς ἔφαμεν), δῆλον ὅτι πολίτας 5
 3 μὲν εἶναι φατέον καὶ τούτους, περὶ δὲ τοῦ δικαίως ἢ μὴ δικαίως συνάπτει πρὸς τὴν εἰρημένην πρότερον ἀμφισβήτησιν. ἀποροῦσι γὰρ τινες πόθ' ἢ πόλις ἔπραξε καὶ πότε οὐχ ἢ πόλις, οἷον ὅταν ἐξ ὀλιγαρχίας ἢ τυραννίδος γένηται δημοκρατία. τότε γὰρ οὔτε τὰ συμβόλαια ἔνιοι βούλονται 10 διαλύειν, ὡς οὐ τῆς πόλεως ἀλλὰ τοῦ τυράννου λαβόντος, οὐτ' ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων, ὡς ἐνίας τῶν πολιτειῶν τῷ
 11 κρατεῖν οὔσας, ἀλλὰ οὐ διὰ τὸ κοινῇ συμφέρον. εἴπερ οὖν καὶ δημοκρατοῦνται τινες κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ὁμοίως τῆς πόλεως φατέον εἶναι ταύτης τὰς τῆς πολιτείας ταύτης 15 πράξεις καὶ τὰς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς τυραννίδος. ἔοικε δ' οἰκείως ὁ λόγος εἶναι τῆς ἀπορίας ταύτης, πῶς ποτὲ χρὴ λέγειν τὴν πόλιν εἶναι τὴν αὐτὴν ἢ μὴ τὴν
 (p. 62) αὐτὴν ἀλλ' ἑτέραν. ἢ μὲν οὖν ἐπιπολαιότατη τῆς ἀπορίας ζήτησις περὶ τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐστίν· ἐνδέχεται 20 γὰρ διαzeugθῆναι τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς μὲν ἕτερον τοὺς δ' ἕτερον οἰκῆσαι τόπον. ταύτην μὲν οὖν πραοτέραν θετέον τὴν ἀπορίαν (πολλαχῶς γὰρ τῆς πόλεως
 12 λεγομένης, ἐστὶ πῶς εὐμάρεια τῆς τοιαύτης ζητήσεως)· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν τὸν αὐτὸν κατοικούντων ἀνθρώπων πότε 25 δεῖ νομίζειν μίαν εἶναι τὴν πόλιν; οὐ γὰρ δὴ τοῖς τεύχεσιν· εἴη γὰρ ἂν Πελοποννήσῳ περιβαλεῖν ἐν τεῖχος. τοιαύτη δ' ἴσως ἐστὶ καὶ Βαβυλὼν καὶ πᾶσα ἥτις ἔχει περιγραφὴν

4 τῆς om. M^a P¹ 5 φαμέν Γ M^a 14 ὁμοίως] pariter, i. qu. non magis (apodosim interrogative Coraes, <οὐ> τῆς πόλεως Hayduckius, <οὐ> φατέον vel φατέον <ἢ οὐ φατέον> Richardsius) 17 οἰκείως post ὁ λόγος Γ M^a || πῶς ποτὲ (non encl. ποτε)] qua ratione in certo quodam temporum statu 20 ἐνδέχεται — 21 ἀνθρώπους om. H^a 21 τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους secl. Susem., τὸν τόπον καὶ secl. Buecheler 22 ταύτην] τὴν H^a 23 προτέροι H^a, πρωτέραν π^o 25 τῶν τὸν αὐτὸν] τῶν τῶν αὐτῶν H^a, eundem locum Guil., τῶν τὸν αὐτὸν τόπον vel τὸν αὐτὸν τόπον vel τὸν τόπον π^o 26 μίαν post εἶναι M^a P¹ 27 πελοποννήσῳ Γ M^a P³ H^a

μάλλον ἔθνους ἢ πόλεως· ἥς γέ φασιν ἐαλωκυίας τρίτην
 30 ἡμέραν οὐκ αἰσθῆσθαι τι μέρος τῆς πόλεως. ἀλλὰ περὶ
 μὲν ταύτης τῆς ἀπορίας εἰς ἄλλον καιρὸν χρήσιμος ἡ σκέ-
 ψις (περὶ γὰρ μεγέθους τῆς πόλεως, τό τε πόσον καὶ πό-
 τερον ἔθνος ἔν ἢ πλεῖω συμφέρει, δεῖ μὴ λανθάνειν τὸν
 πολιτικόν). ἀλλὰ τῶν αὐτῶν κατοικούντων τὸν αὐτὸν τόπον, 13
 35 πότερον ἕως ἂν ἢ τὸ γένος ταὐτὸ τῶν κατοικούντων, τὴν
 αὐτὴν εἶναι φατέον πόλιν, καίπερ αἰεὶ τῶν μὲν φθειρομέ-
 νων τῶν δὲ γινομένων. ὥσπερ καὶ ποταμούςς εἰώθαμεν λέγειν
 τοὺς αὐτοὺς καὶ κρήνας τὰς αὐτάς, καίπερ αἰεὶ τοῦ μὲν ἐπι-
 γινομένου νάματος τοῦ δ' ὑπεξιόντος, ἢ τοὺς μὲν ἀνθρώπους
 40 φατέον εἶναι τοὺς αὐτοὺς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, τὴν δὲ
 1276b πόλιν ἑτέραν; εἴπερ γὰρ ἐστὶ κοινωνία τις ἢ πόλις, ἐστὶ δὲ
 κοινωνία πολιτῶν πολιτείας, γινομένης ἑτέρας τῷ εἶδει
 καὶ διαφερούσης τῆς πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι δόξειεν ἂν
 καὶ τὴν πόλιν εἶναι μὴ τὴν αὐτήν. ὥσπερ γε καὶ χορὸν
 5 ὅτε μὲν κωμικὸν ὅτε δὲ τραγικὸν ἕτερον εἶναι φαμεν, τῶν
 αὐτῶν πολλάκις ἀνθρώπων ὄντων, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶσαν 14
 ἄλλην κοινωνίαν καὶ σύνθεσιν ἑτέραν, ἂν εἶδος ἕτερον ἢ τῆς
 συνθέσεως, οἶον ἁρμονίαν τῶν αὐτῶν φθόγγων ἑτέραν εἶναι
 λέγομεν, ἂν ὅτε μὲν ἢ Δωριος ὅτε δὲ Φρύγιος. εἰ δὲ τοῦ-
 10 τον ἔχει τὸν τρόπον, φανερόν ὅτι μάλιστα λεκτέον τὴν
 αὐτὴν πόλιν εἰς τὴν πολιτείαν βλέποντας· ὄνομα δὲ κα- (p. 68)
 λεῖν ἕτερον ἢ ταὐτὸν ἔξεστι καὶ τῶν αὐτῶν κατοικούντων
 αὐτὴν καὶ πᾶμπαν ἑτέρων ἀνθρώπων. εἰ δὲ δίκαιον δια-
 λύειν ἢ μὴ διαλύειν, ὅταν εἰς ἑτέραν μεταβάλῃ πολι-
 15 τεῖαν ἢ πόλιν, λόγος ἕτερος.

32 ποσὸν M^a P¹ 33 ἔθνος ἔν] gens una Guil., δν ἔθνος M^a,
 ἐν Π² H^a et (praecedente lac. mai.) P¹ 1276b 2 πολιτεία Con-
 greueus 3 ἂν om. M^a P¹ 7 ἢ post τῆς συνθέσεως Π¹ 8 φθόγ-
 γων; cf. καίπερ τῶν αὐτῶν χορδῶν οὐσῶν schol. H^a 9 λέγομεν
 (dicimus) Alb., dicemus Guil., λέγομεν Π (adiungit proximum
 ἂν omisso ἢ H^a): an 8 ἑτέραν <ἂν>? Newmanus 14 μετα-
 βάλλῃ (μεταβάλλῃ Π³) πολιτείαν Π² H^a, πολιτείαν μεταβάλλῃ Π¹

- II 4 Τῶν δὲ νῦν εἰρημένων ἐχόμενόν ἐστιν ἐπισκέψασθαι
 πότερον τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολίτου σπου-
 δαίου θετέον, ἢ μὴ τὴν αὐτήν. ἀλλὰ μὴν εἴ γε τοῦτο τυ-
 χεῖν δεῖ ζητήσεως, τὴν τοῦ πολίτου τύπῳ τινὶ πρῶτον λη-
 πτέον. ὥσπερ οὖν ὁ πλωτὴρ εἰς τις τῶν κοινωνῶν ἐστιν, οὕτω 30
 καὶ τὸν πολίτην φαμέν. τῶν δὲ πλωτῆρων καίπερ ἀνο-
 μοίων ὄντων τὴν δύναμιν (ὁ μὲν γάρ ἐστιν ἐρέτης, ὁ δὲ
 κυβερνήτης, ὁ δὲ πρῳρεύς, ὁ δ' ἄλλην τιν' ἔχων τοιαύτην
 ἐπωνυμίαν) δῆλον ὡς ὁ μὲν ἀκριβέστατος ἐκάστου λόγος
 ἴδιος ἔσται τῆς ἀρετῆς, ὁμοίως δὲ καὶ κοινός τις ἐφαρμόσει 25
 πᾶσιν. ἡ γὰρ σωτηρία τῆς ναυτιλίας ἔργον ἐστὶν αὐτῶν
 2 πάντων· τούτου γὰρ ἕκαστος ὀρέγεται τῶν πλωτῆρων. ὁμοίως
 τοίνυν καὶ τῶν πολιτῶν, καίπερ ἀνομοίων ὄντων, ἡ σωτη-
 ρία τῆς κοινωνίας ἔργον ἐστὶ, κοινωνία δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία·
 διὸ τὴν ἀρετὴν ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ πολίτου πρὸς τὴν πολι- 30
 τείαν. εἴπερ οὖν ἔστι πλείω πολιτείας εἶδη, δῆλον ὡς οὐκ
 ἐνδέχεται τοῦ σπουδαίου πολίτου μίαν ἀρετὴν εἶναι τὴν τε-
 λείαν· τὸν δ' ἀγαθὸν ἄνδρα φαμέν κατὰ μίαν ἀρετὴν εἶναι
 τὴν τελείαν. ὅτι μὲν οὖν ἐνδέχεται πολίτην ὄντα σπουδαῖον μὴ
 3 κεκτῆσθαι τὴν ἀρετὴν καθ' ἣν σπουδαῖος ἀνὴρ, φανερόν· οὐ 35
 μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔστι διαποροῦντας ἐπελ-
 θεῖν τὸν αὐτὸν λόγον περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας. εἰ γὰρ
 ἀδύνατον ἐξ ἀπάντων σπουδαίων ὄντων εἶναι πόλιν, δεῖ δ'

V^m: 1276b 17 καὶ — 1277b 1 τεχνίτης

16 τῶν δὲ — 1278b 5 ἐπιμελείας respicit anon. in Eth.
 Nic. p. 214, 36 sqq. (215, 2) Heylb. 17 ἀνδρὸς et post
 πότερον et post ἀρετὴν H^a, post ἀγαθοῦ M^a et fort Γ
 19 πρῶτον om. pr. P¹ (suppl. mg.¹), πρώτῳ H^a 20 κοινωνῶν
 Π¹ H^a 25 ὁμοῦ Victorius 28 καὶ om. I M^a 30 διόπερ
 Γ M^a 33 τὸν δ' — 34 τελείαν hab. Γ P¹ et corr.^s P² et mg.
 π³, om. cet., novit Ar. ἡ μίαν om. Alb. et Thom. 34 τὴν
 om. pr. P¹ (suppl. corr.¹), in supplement. mg. (cf. 33) s. v. π³
 35 οὐ μὴν ἀλλὰ Π² p¹ et Γ (quin immo Guil.), οὐ μὴν M^a et pr.
 P¹ (suppl. p¹) et V^m, ἀλλὰ H^a 38 δυνατὸν Bernaysius

ἕκαστον τὸ καθ' αὐτὸν ἔργον εὖ ποιεῖν, τοῦτο δὲ ἀπ' ἀρετῆς,
 40 ἐπειδὴ ἀδύνατον ὁμοίους εἶναι πάντας τοὺς πολίτας, οὐκ ἂν
 1277^a εἴη μία ἀρετὴ πολίτου καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. τὴν μὲν γὰρ τοῦ
 σπουδαίου πολίτου δεῖ πᾶσιν ὑπάρχειν (οὕτω γὰρ ἀρίστην
 ἀναγκαῖον εἶναι τὴν πόλιν), τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἀγαθοῦ (p. 64.
 ἀδύνατον, εἰ μὴ πάντας ἀναγκαῖον ἀγαθοὺς εἶναι τοὺς ἐν
 5 τῇ σπουδαίᾳ πόλει πολίτας. ἔτι ἐπεὶ ἐξ ἀνομοίων ἢ πόλις, 4
 ὥσπερ ζῶον εὐθύς ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ ψυχῇ ἐκ
 λόγου καὶ ὀρέξεως καὶ οἰκία ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ
 [κτῆσις] ἐκ δεσπότου καὶ δούλου, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πόλις
 ἐξ ἀπάντων τε τούτων καὶ πρὸς τούτοις ἐξ ἄλλων ἀνομοίων
 10 συνέστηκεν εἰδὼν· ἀνάγκη μὴ μίαν εἶναι τὴν τῶν πολιτῶν
 πάντων ἀρετὴν, ὥσπερ οὐδὲ τῶν χορευτῶν κορυφαίου καὶ
 παραστάτου. διότι μὲν τοίνυν ἀπλῶς οὐχ ἡ αὐτή, φανερόν 5
 ἐκ τούτων· ἀλλ' ἄρα ἔσται τινὸς ἡ αὐτὴ ἀρετὴ πολίτου τε
 σπουδαίου καὶ ἀνδρὸς σπουδαίου; φαιμέν δὴ τὸν ἄρχοντα τὸν
 15 σπουδαῖον ἀγαθὸν εἶναι καὶ φρόνιμον, τὸν δὲ πολίτην οὐκ
 ἀναγκαῖον εἶναι φρόνιμον. καὶ τὴν παιδείαν δ' εὐθύς ἑτέ-
 ραν εἶναι λέγουσί τινες ἄρχοντος, ὥσπερ καὶ φαίνονται
 οἱ τῶν βασιλέων υἱεῖς ἱππικὴν καὶ πολεμικὴν παιδευόμενοι,
 καὶ Εὐριπίδης φησὶ "μή μοι τὰ κόμπ", ἀλλ' ὦν πόλει
 20 δεῖ", ὥς οὕσάν τινα ἄρχοντος παιδεύειν. εἰ δὲ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ 6
 ἄρχοντός τε ἀγαθοῦ καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, πολίτης δ' ἐστὶ καὶ

V^m: 1276b 17 καὶ — 1277b 1 τεχνίτης

39 αὐτὸν Π¹ V^m, αὐτὸν M^a P¹ H^a, αὐτὸν Γ 40 ἐπειδὴ Γ M^a.
 ἐπειδὴ δὲ P¹, ἐπεὶ δὲ cet., ἐπεὶ Spengelius || ὁμοίως H^a π³
 1277a 1 μία post ἀρετὴ Π¹ 3 πολιτεῖαν pr. P¹ (γρ. πόλιν mg.¹),
 πολιτην (om. proximo τὴν) V^m 4 ἀγαθοῦς] ὁμοίους Bernaysius
 8 κτῆσις sec^l. Bernaysius 12 ἀπλῶς om. Π¹ 15 ἀγαθὸν
 post εἶναι Π¹ || πολίτην οὐκ Congreveus (cf. πολίτης i. qu. ἀρχό-
 μενος mox 23), πολιτικὸν ΓΠ (i. qu. ἄρχοντα, cf. 1278b 4 et
 1277b 25): tradita lacunosa vid. Arnimio et Walliesio 17 τοῦ
 ἄρχοντος Π³ 19 in Aeolo fr. 16 N.² (Stob. flor. IV 4, 13) ||
 κομψὰ M^a P¹ 20 δὲ ἡ] δὴ ἡ Π¹, δε V^m || ἀρετὴ om. Π¹

ὁ ἀρχόμενος, οὐχ ἢ αὐτὴ ἀπλῶς ἂν εἴη πολίτου καὶ ἀνδρός,
 τινὸς μέντοι πολίτου· οὐ γὰρ ἢ αὐτὴ ἄρχοντος καὶ πολίτου,
 καὶ διὰ τοῦτ' ἴσως Ἰάσων ἔφη πεινῆν ὅτε μὴ τυραννοῖ, ὥς
 7 οὐκ ἐπιστάμενος ιδιώτης εἶναι. ἀλλὰ μὴν ἐπαινεῖται γε τὸ 25
 δύνασθαι ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι, καὶ πολίτου δοκεῖ που ἢ ἀρετὴ
 εἶναι τὸ δύνασθαι καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι καλῶς. εἰ οὖν
 τὴν μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς τίθεμεν ἀρχικὴν, τὴν δὲ τοῦ πο-
 λίτου ἄμφω, οὐκ ἂν εἴη ἄμφω ἐπαινετὰ ὁμοίως. ἐπεὶ οὖν
 ποτε δοκεῖ ἄμφω ἕτερα καὶ οὐ ταῦτ' αὖτε τὸν ἄρχοντα μαν- 30
 θάνειν καὶ τὸν ἀρχόμενον, τὸν δὲ πολίτην ἀμφοτέρ' ἐπι-
 στασθαι καὶ μετέχειν ἀμφοῖν, ** τοῦντεῦθεν ἂν κατῖδοι τις.
 8 ἔστι γὰρ ἀρχὴ δεσποτική· ταύτην δὲ τὴν περὶ τὰ ἀναγκαῖα
 (p. 65) λέγομεν, ἃ ποιεῖν ἐπίστασθαι τὸν ἄρχοντα οὐκ ἀναγκαῖον,
 ἀλλὰ χρῆσθαι μᾶλλον· θάτερον δὲ καὶ ἀνδραποδῶδες. 35
 λέγω δὲ θάτερον τὸ δύνασθαι καὶ ὑπηρετεῖν τὰς διακονι-
 κὰς πράξεις. δούλου δ' εἶδη πλείω λέγομεν· αἱ γὰρ ἐργα-
 σίαι πλείους. ὧν ἕν μέρος κατέχουσιν οἱ χερυῆτες· οὗτοι δ'
 εἰσὶν, ὥσπερ σημαίνει καὶ τοῦνομ' αὐτούς, οἱ ζῶντες ἀπὸ
 τῶν χειρῶν, ἐν οἷς ὁ βάνανσος τεχνίτης ἐστίν. διὸ παρ' 1277
 ἐνίοις οὐ μετεῖχον οἱ δημιουργοὶ τὸ παλαιὸν ἀρχῶν, πρὶν
 9 δῆμον γενέσθαι τὸν ἔσχατον. τὰ μὲν οὖν ἔργα τῶν ἀρχο-
 μένων οὕτως οὐ δεῖ τὸν ἀγαθὸν οὐδὲ τὸν πολιτικὸν οὐδὲ τὸν

V^m: 1276b 17 καὶ — 1277b 1 τεχνίτης

22 ἀπλῶς post ἂν εἴη Π¹ 23 μέντοι τοῦ δυναμένου ἄρ-
 χειν μόνον πολίτου Π¹ et γρ. mg. π³ (sed μόνον π³, μόνον su-
 perscr. P¹) 24 ἴσως om. Π¹ (suppl. corr. P¹) || πεινῆν <ἂν> Ri-
 chardsius || τυραννεῖ Π¹ et pr. P² (em. corr.¹) et H^a (sed corr. ut
 vid. ex τυραννοῖ deletaque in principio proximi versus syllaba
 νεῖν) 26 δοκεῖ που lacksonus (δοκεῖ μὲν Zwinger, πολίτου δο-
 κεῖ αὐτὴ ἀρετὴ εἶναι schol. H^a), δοκίμου ΓΠ (adi. vix Aristote-
 lium), <δοκεῖ> δοκίμου Bernaysius; δοκίμου et 27 εἴη ἂν pro
 εἶναι Scaliger (ἔστι Ar.) 30 ἄμφω ἕτερα Bernaysius (ἕτερα Co-
 raes), ἀμφοτέρω ΓΠ 32 lacun. Susem. || κἀντεῦθεν ΓP¹, κατ-
 ἐνθεν M^a 34 λέγομεν, ἃ Lambinus, λεγόμενα ΓΠ (etiam ut
 vid. V^m) 38 χερυῆται p¹ et corr. π³ 39 αὐτούς] scil. εἶναι

- 5 πολίτην τὸν ἀγαθὸν μανθάνειν, εἰ μὴ ποτε χρείας χάριν
 αὐτῷ πρὸς αὐτόν· οὐ γὰρ ἔτι συμβαίνει γίνεσθαι τὸν μὲν
 δεσπότην τὸν δὲ δοῦλον. ἀλλ' ἔστι τις ἀρχὴ καθ' ἣν ἄρχει
 τῶν ὁμοίων τῷ γένει καὶ τῶν ἐλευθέρων. ταύτην γὰρ λέ-
 γομεν εἶναι τὴν πολιτικὴν ἀρχήν, ἣν δεῖ τὸν ἄρχοντα ἀρ-
 10 χόμενον μαθεῖν, οἷον ἱππαρχεῖν ἱππαρχηθέντα, στρατηγεῖν
 στρατηγηθέντα καὶ ταξιαρχήσαντα καὶ λοχαγήσαντα. διὸ
 λέγεται καὶ τοῦτο καλῶς, ὥς οὐκ ἔστιν εὖ ἄρξαι μὴ
 ἀρχθέντα. τούτων δὲ ἀρετὴ μὲν ἑτέρα, δεῖ δὲ τὸν πολίτην 10
 τὸν ἀγαθὸν ἐπίστασθαι καὶ δύνασθαι καὶ ἄρχεσθαι καὶ
 15 ἄρχειν, καὶ αὕτη ἀρετὴ πολίτου, τὸ τὴν τῶν ἐλευθέρων
 ἀρχὴν ἐπίστασθαι ἐπ' ἀμφοτέρα. καὶ ἀνδρὸς δὴ ἀγαθοῦ
 ἄμφω, καὶ εἰ ἕτερον εἶδος σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης
 ἀρχικῆς. καὶ γὰρ * ἀρχομένου μὲν ἐλευθέρου δὲ δῆλον ὅτι οὐ
 μία ἂν εἴη τοῦ ἀγαθοῦ ἀρετὴ, οἷον δικαιοσύνη, ἀλλ' εἶδη
 20 ἔχουσα καθ' ἃ ἄρξει καὶ ἄρζεται, ὥσπερ ἀνδρὸς καὶ γυ-
 ναικὸς ἑτέρα σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία (δόξαι γὰρ ἂν εἶναι
 δειλὸς ἀνὴρ, εἰ οὕτως ἀνδρεῖος εἴη ὥσπερ γυνὴ ἀνδρεία, καὶ
 γυνὴ λάλος, εἰ οὕτω κοσμία εἴη ὥσπερ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός·
 ἐπεὶ καὶ οἰκονομία ἑτέρα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς τοῦ μὲν
 25 γὰρ κτᾶσθαι τῆς δὲ φυλάττειν ἔργον ἐστίν). ἡ δὲ φρόνησις 11
 ἄρχοντος ἴδιος ἀρετὴ μόνη. τὰς γὰρ ἄλλας ἔοικεν ἀναγ-
 καῖον εἶναι κοινὰς καὶ τῶν ἀρχομένων καὶ τῶν ἀρχόντων, (p. 86)
 ἀρχομένου δέ γε οὐκ ἔστιν ἀρετὴ φρόνησις, ἀλλὰ δόξα
 ἀληθής· ὥσπερ ἀνλοποιὸς γὰρ ὁ ἀρχόμενος, ὁ δ' ἄρχων

Newmanus, αὐτῶν vel αὐτό Montecatinus, αὐτοῖς Richardsius —
 1277b 6 αὐτόν M^aH^a || οὐ γὰρ] οὐδὲ H^a 10 στρατηγεῖν] et
 exercitum ducere Guil. 11 διὸ καὶ Bk. cum π^s 14 ἄρχειν
 καὶ ἄρχεσθαι Π¹ 17 squ. resp. anon. in Eth. Nic. p. 231, 38 squ.
 (282, 2) Heylb. 18 γὰρ <ἀρχοντος καὶ> Bernaysius, καὶ ἀρ-
 χοντος pro 19 τοῦ ἀγαθοῦ Rassoivius 19 τοῦ ἀγαθοῦ] τοῦ
 ἡθους Susem., om. codd. Sepulveda 20 ὥς γὰρ (ἄλλως
 ὥσπερ mg. p¹) Π¹ 23 λάλος Π¹H^a, ἄλλος P².³π³, ἄλαλος π³,
 ἄλλως π³, ἀκόλαστος (inhonesta Ar.) Susem. 29 γὰρ ante
 ἀνλοποιὸς Π¹ et corr. π³

αὐλητῆς ὁ χρώμενος. Πότερον μὲν οὖν ἢ αὐτὴ ἀρετὴ ἀν- 30
δρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολίτου σποῦδαίου ἢ ἑτέρα, καὶ πῶς ἢ αὐτὴ
καὶ πῶς ἑτέρα, φανερόν ἐκ τούτων.

- III 5 Περὶ δὲ τὸν πολίτην ἔτι λείπεται τις τῶν ἀποριῶν.
ὥς ἀληθῶς γὰρ πότερον πολίτης ἐστὶν ᾧ κοινωνεῖν ἕξεστιν
ἀρχῆς, ἢ καὶ τοὺς βαναύσους πολίτας θετέον; εἰ μὲν οὖν 35
καὶ τούτους θετέον ὥς μὴ μέτεστιν ἀρχῶν, οὐχ οἷόν τε παν-
τὸς εἶναι πολίτου τὴν τοιαύτην ἀρετὴν (οὗτος γὰρ πολίτης).
εἰ δὲ μηδεὶς τῶν τοιούτων πολίτης, ἐν τίνι μέρει θετέος ἕκα-
στος; οὐδὲ γὰρ μέτοικος οὐδὲ ξένος. ἢ διὰ γε τοῦτον τὸν λό-
γον οὐδὲν φήσομεν συμβαίνειν ἄτοπον; οὐδὲ γὰρ οἱ δοῦλοι 1278
2 τῶν εἰρημένων οὐδέν, οὐδ' οἱ ἀπελεύθεροι. τοῦτο γὰρ ἀληθές,
ὥς οὐ πάντας θετέον πολίτας ὧν ἄνευ οὐκ ἂν εἴη πόλις,
ἐπεὶ οὐδ' οἱ παῖδες ὡσαύτως πολῖται καὶ οἱ ἄνδρες, ἀλλ'
οἱ μὲν ἀπλῶς οἱ δ' ἐξ ὑποθέσεως πολῖται μὲν γὰρ εἰσιν, 5
ἀλλ' ἀτελεῖς. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις παρ' ἐνόιis
ἦν δοῦλον τὸ βάνανσον ἢ ξενικόν, διόπερ οἱ πολλοὶ τοιοῦτοι
καὶ νῦν ἢ δὲ βελτίστη πόλις οὐ ποιήσει βάνανσον πολίτην.
εἰ δὲ καὶ οὗτος πολίτης, ἀλλὰ πολίτου ἀρετὴν ἦν εἵπομεν
λεκτέον οὐ παντός, οὐδ' ἐλευθέρου μόνον, ἀλλ' ὅσοι τῶν ἔργων 10
8 εἰσὶν ἀφειμένοι τῶν ἀναγκαίων. τῶν δ' * ἀναγκαίων οἱ μὲν
ἐνὶ λειτουργοῦντες τὰ τοιαῦτα δοῦλοι, οἱ δὲ κοινῇ βάνανσοι
καὶ θῆτες, φανερόν δ' ἐντεῦθεν μικρὸν ἐπισκεψαμένοις
πῶς ἔχει περὶ αὐτῶν· αὐτὸ γὰρ φανέν τὸ λεχθέν ποιῶ
δῆλον. ἐπεὶ γὰρ πλείους εἰσὶν αἱ πολιτεῖαι, καὶ εἴδη πο- 15
λίτου ἀναγκαῖον εἶναι πλεῖα, καὶ μάλιστα τοῦ ἀρχομένου

37 οὗτος i. e. ᾧ μὴ μέτεστιν ἀρχῶν Newmanus, contra ὁ
δυνάμενος μετέχειν glossa H^a (ibid. antea ad τὴν τοιαύτην ἀρε-
τὴν glossa τὸ δύνασθαι ἄρχειν); οὗτος γὰρ πολίτης non ver-
tit Ar. 1278a 5 ἐκ προσθέσεως Casaubonus, ut Eth. 1148a 10

11 δ' * ἀναγκαίων] δὲ <μὴ ἀφειμένον τῶν> ἀναγκαίων Con-
greveo duce Susen. (idem vel δ' [ἀναγκαίων] vel δὲ μὴ), δ' ἄλ-
λων Bernaysius 12 κοινοὶ Π^aH^a 14 φανέν non vertit Ar.,
ἐπάνω? Susen., <τὸ> φανέν Schmidtus

πολίτου, ὥστ' ἐν μὲν τινὶ πολιτείᾳ τὸν βάνανυσον ἀναγκαῖον
εἶναι καὶ τὸν θῆτα πολίτας, ἐν τισὶ δ' ἀδύνατον, οἷον εἴ
τίς ἐστιν ἣν καλοῦσιν ἀριστοκρατικὴν καὶ ἐν ἣ κατ' ἀρετὴν
20 αἱ τιμαὶ δίδονται καὶ κατ' ἀξίαν· οὐ γὰρ οἷόν τ' ἐπιτηδεῦ- (p. 67)
σαι τὰ τῆς ἀρετῆς ζῶντα βίον βάνανυσον ἢ θητικόν. ἐν δὲ 4
ταῖς ὀλιγαρχίαις θῆτα μὲν οὐκ ἐνδέχεται εἶναι πολίτην
(ἀπὸ τιμημάτων γὰρ μακρῶν αἱ μεθέξεις τῶν ἀρχῶν),
βάνανυσον δὲ ἐνδέχεται· πλουτοῦσι γὰρ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν
25 τεχνιτῶν. ἐν Θήβαις δὲ νόμος ἦν τὸν δέκα ἐτῶν μὴ ἀπε-
σχημένον τῆς ἀγορᾶς μὴ μετέχειν ἀρχῆς. ἐν πολλαῖς δὲ
πολιτείαις προσεφέλκεται καὶ τῶν ξένων ὁ νόμος· ὁ γὰρ
ἐκ πολίτιδος ἐν τισὶ δημοκρατίαις πολίτης ἐστίν, τὸν αὐτὸν 5
δὲ τρόπον ἔχει καὶ τὰ περὶ τοὺς νόθους παρὰ πολλοῖς. οὐ
30 μὴν ἀλλ' ἐπεὶ δι' ἔνδειαν τῶν γνησίων πολιτῶν ποιοῦνται
πολίτας τοὺς τοιούτους (διὰ γὰρ ὀλιγανθρωπίαν οὕτω χρῶνται
τοῖς νόμοις), εὐποροῦντες δὴ ὅχλον κατὰ μικρὸν παραιροῦν-
ται τοὺς ἐκ δούλου πρῶτον ἢ δούλης, εἴτα τοὺς ἀπὸ γυναικῶν,
τέλος δὲ μόνον τοὺς ἐξ ἀμφοῖν ἀστῶν πολίτας ποιοῦσιν. ὅτι 6
35 μὲν οὖν εἴδη πλείω πολίτου, φανερόν ἐκ τούτων, καὶ ὅτι λέ-
γεται μάλιστα πολίτης ὁ μετέχων τῶν τιμῶν, ὥσπερ καὶ
"Ὅμηρος ἐποίησεν "ὥς εἴ τιν' ἀτίμητον μετανάστην·" ὥσπερ
μέτοικος γὰρ ἐστίν ὁ τῶν τιμῶν μὴ μετέχων. ἀλλ' ὅπου

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλι-
γαρχικὸς

24 οἱ Schneidero auctore secl. Susem. 25 τὸν] τῶν pr.
P² (em. corr.¹) et π³ | δέκα ἐτῶν annum undecimum, cf. Kuehner-
Gerthius I 387 26 ἀρχῆς] ἀρετῆς Γ M^s 27 τοὺς ξένους π³
29 τοὺς, sed οὐς in ras. P¹, του V^m 31 διὰ γὰρ] παρ' Ber-
naysius (inde a παρ' apodosis, mox εὐποροῦντες δ') 32 ἀπο-
ροῦντες Γ M^s || δὴ Susem., δ' Π, non vertit Guil., secl. Sylbur-
gius 34 ἀστῶν V^m H^a (Perizonius), αὐτῶν Π^{1.2} 36 I 648 ||
ὥσπερ — 38 μετέχων hoc loco Demetrius Chalcondylas (i. e. corr.¹
P¹), eadem post 40 ἐστίν pr. P¹ et V^m H^a et corr. π³ (sed 36
ὥς που et om. 37 ὥσπερ H^a), contra 37 ὥς εἴ — 38 μετέχων post
40 ἐστίν Π², 37 ὥσπερ — 38 μετέχων post 40 ἐστίν Γ M^s

τὸ τοιοῦτον ἐπικεκρυμμένον ἐστίν, ἀπάτης χάριν τῶν συνοικούντων ἐστίν. Πότερον μὲν οὖν ἑτέραν ἢ τὴν αὐτὴν θετέον, 40 καθ' ἣν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐστὶ καὶ πολίτης σπουδαῖος, δῆλον ἐκ 1278a τῶν εἰρημένων, ὅτι τινὸς μὲν πόλεως ὁ αὐτὸς τινὸς δ' ἕτερος, κάκεινος οὐ πᾶς ἄλλ' ὁ πολιτικὸς καὶ κύριος ἢ δυνάμενος εἶναι κύριος, ἢ καθ' αὐτὸν ἢ μετ' ἄλλων, τῆς τῶν κοινῶν ἐπιμελείας.

IV 6 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διώρισταί, τὸ μετὰ ταῦτα σκεπτέον, πότερον μίαν θετέον πολιτείαν ἢ πλείους, καὶ εἰ πλείους, τίνες καὶ πόσαι, καὶ διαφοραὶ τίνες αὐτῶν εἰσιν. ἔστι δὲ πολιτεία πόλεως τάξις τῶν τε ἄλλων ἀρχῶν καὶ μάλιστα τῆς κυρίας πάντων. κύριον μὲν γὰρ πανταχοῦ τὸ πολλόν 10 τεῦμα τῆς πόλεως, πολίτευμα δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία. λέγω δ' ὅλον ἐν μὲν ταῖς δημοκρατικαῖς κύριος ὁ δῆμος, οἱ δ' p. 68) ὀλίγοι τοῦναντίον ἐν ταῖς ὀλιγαρχαῖς. φαινὲν δὲ καὶ πολιτείαν ἑτέραν εἶναι τούτων. τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον ἐροῦμεν λόγον 2 καὶ περὶ τῶν ἄλλων. Ὑποθετέον δὴ πρῶτον τίνος χάριν 15 συνέστηκε πόλις, καὶ τῆς ἀρχῆς εἶδη πόσα τῆς περὶ ἄνθρωπον καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς ζωῆς. Εἴρηται δὴ κατὰ τοὺς πρώτους λόγους, ἐν οἷς περὶ οἰκονομίας διωρίσθη καὶ δεσποτείας, καὶ ὅτι φύσει μὲν ἐστὶν ἄνθρωπος ζῶν πολιτικόν

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλιγαρχικὸς

1278b 1 ἐκ τῶν εἰρημένων om. Π¹ (suppl. mg. P¹)
3 κάκεινος] correxit in P¹ κάκεινης Demetrius Chalcondylas, sed addidit ο super η || οὐ] δ' οὐ Π¹ || ἢ — 4 κύριος om. pr. P³ (suppl. mg., sed postea abstersa) et π³ (partim suppl.)
7 καὶ εἰ πλείους P¹, om. M³ 10 κύριον — 15 ἄλλων respicere videtur Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 504, 8 squ. Heylb. πολίτευμα] cf. Ruppelius, Philol. LXXXII 1927, 272 12 δημοκρατίαις (δημοκρατικαῖς π³) Sylburgius 13 δὴ Spengelius 15 δὲ Bk. cum π³ 17 καὶ] κατὰ Bernaysius || δὲ Π¹ π³ | καὶ κατὰ P¹ et (partim e corr.) π³ 19 καὶ non vertit Guil., om. Victorius aliiq[ue] || ὁ ἄνθρωπος M³ P¹

20 (διὸ καὶ μηδὲν δεόμενοι τῆς περὶ ἀλλήλων βοηθείας [οὐκ
 ἔλαττον] ὀρέγονται τοῦ συζῆν), οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κοινῇ 3
 συμφέρον συνάγει, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει μέρος ἐκάστῳ τοῦ
 ζῆν καλῶς. μάλιστα μὲν οὖν τοῦτ' ἐστὶ τέλος, καὶ κοινῇ πᾶσι
 καὶ χωρὶς· συνέρχονται δὲ καὶ τοῦ ζῆν ἔνεκεν αὐτοῦ καὶ
 35 συνέχουσι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν. ἴσως γὰρ ἔνεστί τι τοῦ κα-
 λοῦ μῦθον καὶ κατὰ τὸ ζῆν αὐτὸ μόνον, ἂν μὴ τοῖς χα-
 λεποῖς κατὰ τὸν βίον ὑπερβάλλῃ λαν. δῆλον δ' ὥς κατ-
 τεροῦσι πολλὴν κακοπάθειαν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων γλι-
 χόμενοι τοῦ ζῆν, ὡς ἐνούσης τινὸς εὐημερίας ἐν αὐτῷ καὶ
 30 γλυκύτητος φυσικῆς. Ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς ἀρχῆς γε τοὺς λε- 4
 γομένους τρόπους ῥάδιον διελεῖν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς
 λόγοις διοριζόμεθα περὶ αὐτῶν πολλάκις. ἡ μὲν γὰρ δε-
 σποτεία, καίπερ ὄντος κατ' ἀλήθειαν τῷ τε φύσει δούλῳ
 καὶ τῷ φύσει δεσπότῃ ταύτοῦ συμφέροντος, ὅμως ἄρχαι
 35 πρὸς τὸ τοῦ δεσπότου συμφέρον οὐδὲν ἤττον, πρὸς δὲ τὸ τοῦ
 δούλου κατὰ συμβεβηκός (οὐ γὰρ ἐνδέχεται φθειρομένου τοῦ
 δούλου σφῆζεσθαι τὴν δεσποτείαν)· ἡ δὲ τέκνων ἀρχὴ καὶ 5
 γυναικὸς καὶ τῆς οἰκίας πάσης, ἣν δὴ καλοῦμεν οἰκονομικήν,
 ἥτοι τῶν ἀρχομένων χάριν ἐστὶν ἡ κοινοῦ τινὸς ἀμοιβή, καθ'
 40 αὐτὸ μὲν τῶν ἀρχομένων, ὥσπερ ὀρῶμεν καὶ τὰς ἄλλας
 1279 α τέχνας, οἷον ἰατρικὴν καὶ γυμναστικὴν, κατὰ συμβεβηκός
 δὲ καὶ αὐτῶν εἶεν. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸν παιδοτρίβην ἕνα
 τῶν γυμναζομένων ἐνίοτ' εἶναι καὶ αὐτόν, ὥσπερ ὁ κυβερ-

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλι-
 γαρχικός

20 verba (inde a 17 εἴρηται usque ad 23 καλῶς) distincta
 secundum Arnimium || διὸ — 21 συζῆν respici videntur Eudem.
 1242a 8 || περὶ παρ' corr. P¹ (ab Guil.) et editores plerique || βο-
 θέας] πολιτείας Γ M^s V^m || οὐκ ἔλαττον om. Π¹ V^m (add. mg.¹ P¹)
 24 καὶ συνέχουσι τὴν πολ. κοινωνίαν post 26 μῦθον Π² et corr.
 (corr.¹ ut vid.) P¹ 27 ὑπερβάλλῃ P². s V^m H^s π^s, ὑπερβάλλει P¹ π^s
 30 γ^s om. Π¹ π^s 39 ἡ] om. V^m, ἡ εἰ Susem. 40 ὥσπερ] ὡς
 M^s P¹ 1279a 2 ἔνα] εἶναι (omisso infinitivo post 3 ἐνίοτε) Π¹

- (p. 69) νήτης εἷς ἐστὶν αἰὲ τῶν πλωτήρων· ὁ μὲν οὖν παιδοτρίβης ἢ κυβερνήτης σκοπεῖ τὸ τῶν ἀρχομένων ἀγαθόν, ὅταν δὲ τούτων εἷς γένηται καὶ αὐτός, κατὰ συμβεβηκὸς μετέχει τῆς ὠφελείας. ὁ μὲν γὰρ πλωτής, ὁ δὲ τῶν γυμναζομένων εἷς γίνεται παιδοτρίβης ὢν. διὸ καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, ὅταν ἢ κατ' ἰσότητα τῶν πολιτῶν συνεστηκυῖα καὶ καθ' ὁμοιότητα, κατὰ μέρος ἀξιοῦσιν ἄρχειν, πρότερον μὲν, 10 ἢ πέφυκεν, ἀξιοῦντες ἐν μέρει λειτουργεῖν, καὶ σκοπεῖν τινα πάλιν τὸ αὐτοῦ ἀγαθόν, ὥσπερ πρότερον αὐτὸς ἄρχων ἐσκόπει τὸ ἐκείνου συμφέρον νῦν δὲ διὰ τὰς ὠφελείας τὰς ἀπὸ τῶν κοινῶν καὶ τὰς ἐκ τῆς ἀρχῆς βούλονται συνεχῶς ἄρχειν, οἷον εἰ συνέβαινεν ὑγιαίνειν αἰὲ τοῖς ἄρχουσι νοσα- 15 κεροῖς οὖσιν. καὶ γὰρ ἂν οὕτως ἴσως ἐδίωκον τὰς ἀρχάς.
- 7 Φανερόν τοίνυν ὥς ὅσαι μὲν πολιτεῖαι τὸ κοινῇ συμφέρον σκοποῦσιν, αἵται μὲν ὀρθαὶ τυγχάνουσιν οὖσαι κατὰ τὸ ἀπλῶς δίκαιον, ὅσαι δὲ τὸ σφέτερον μόνον τῶν ἀρχόντων, ἡμαρτημέναι καὶ πᾶσαι παρεκβάσεις τῶν ὀρθῶν πολιτειῶν· 20 δεσποτικαὶ γάρ, ἡ δὲ πόλις κοινωνία τῶν ἐλευθέρων ἐστίν.
- 7 Διωρισμένων δὲ τούτων ἐχόμενόν ἐστὶ τὰς πολιτείας ἐπισκέψασθαι, πόσαι τὸν ἀριθμὸν καὶ τίνες εἰσὶ, καὶ πρῶτον τὰς ὀρθὰς αὐτῶν καὶ γὰρ αἱ παρεκβάσεις ἔσονται
- V φανεραὶ τούτων διορισθεισῶν. ἐπεὶ δὲ πολιτεία μὲν καὶ τὸ 25 πολίτευμα σημαίνει ταῦτόν, πολίτευμα δ' ἐστὶ τὸ κύριον τῶν πόλεων, ἀνάγκη δ' εἶναι κύριον ἢ ἓνα ἢ ὀλίγους ἢ τοὺς πολλούς· ὅταν μὲν ὁ εἷς ἢ οἱ ὀλίγοι ἢ οἱ πολλοὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον ἄρχωσι, ταύτας μὲν ὀρθὰς ἀναγκαῖον εἶναι τὰς πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὸ ἴδιον ἢ τοῦ ἑνὸς ἢ τῶν ὀλ- 30 γων ἢ τοῦ πλήθους παρεκβάσεις. ἡ γὰρ οὐ πολίτας φασκόν

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλιγαρχικὸς

12 αὐτοῦ P¹π⁸ 18 αὐταὶ ΓM^a 20 καὶ πᾶσαι] πᾶσαι καὶ Π⁸ 25 διωρισθεισῶν M^aP³V^mH^a || τὸ om. Π²H^a 27 ὀλίγον M^a, paucum plurimi codd. Guilelmi

εἶναι τοὺς μετέχοντας, ἢ δεῖ κοινωνεῖν τοῦ συμφέροντος. κα- 2
 λεῖν δ' εἰώθαμεν τῶν μὲν μοναρχιῶν τὴν πρὸς τὸ κοινὸν
 ἀποβλέπουσαν συμφέρον βασιλείαν, τὴν δὲ τῶν ὀλίγων μὲν
 35 πλειόνων δ' ἑνὸς ἀριστοκρατίαν (ἢ διὰ τὸ τοὺς ἀρίστους ἄρχειν, (p. 70)
 ἢ διὰ τὸ πρὸς τὸ ἄριστον τῇ πόλει καὶ τοῖς κοινωνοῦσιν
 αὐτῆς), ὅταν δὲ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύηται συμ-
 φέρον, καλεῖται τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν τῶν πολιτειῶν,
 πολιτεία. συμβαίνει δ' εὐλόγως· ἓνα μὲν γὰρ διαφέρειν 3
 40 κατ' ἀρετὴν ἢ ὀλίγους ἐνδέχεται, πλείους δ' ἤδη χαλεπὸν
 1279b ἡκριβῶσθαι πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν (ἀλλὰ μάλιστα τὴν πολε-
 μικήν· αὕτη γὰρ ἐν πλήθει γίνεταί· διόπερ κατὰ ταύτην
 τὴν πολιτείαν κυριώτατον τὸ προπολεμοῦν καὶ μετέχουσιν
 αὐτῆς οἱ κεκτημένοι τὰ ὄπλα). παρεκβάσεις δὲ τῶν εἰρη- 4
 5 μένων τυραννὶς μὲν βασιλείας, ὀλιγαρχία δὲ ἀριστοκρατίας,
 δημοκρατία δὲ πολιτείας. ἡ μὲν γὰρ τυραννὶς ἐστὶ μοναρ-
 χία πρὸς τὸ συμφέρον τὸ τοῦ μοναρχοῦντος, ἡ δ' ὀλιγαρ-
 χία πρὸς τὸ τῶν εὐπόρων, ἡ δὲ δημοκρατία πρὸς τὸ συμ-
 φέρον τὸ τῶν ἀπόρων· πρὸς δὲ τὸ τῷ κοινῷ λυσιτελοῦν
 10 οὐδεμία αὐτῶν.

8 Δεῖ δὲ μικρῷ διὰ μακροτέρων εἰπεῖν τίς, ἐκάστη τούτων
 τῶν πολιτειῶν ἐστίν καὶ γὰρ ἔχει τινὰς ἀπορίας, τῷ δὲ
 περὶ ἐκάστην μέθοδον φιλοσοφοῦντι καὶ μὴ μόνον ἀποβλέ-
 ποντι πρὸς τὸ πράττειν οἰκεῖόν ἐστι τὸ μὴ παρορᾶν μηδέ 1
 15 τι καταλείπειν, ἀλλὰ δηλοῦν τὴν περὶ ἕκαστον ἀλήθειαν.
 ἔστι δὲ τυραννὶς μὲν μοναρχία, καθάπερ εἴρηται, δεσπο- 5
 τικὴ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, ὀλιγαρχία δ' ὅταν ὥσι κύ-
 ριοι τῆς πολιτείας οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, δημοκρατία δὲ
 τοῦναντίον ὅταν οἱ μὴ κεκτημένοι πλῆθος οὐσίας ἀλλ' ἄποροι.
 20 πρώτη δ' ἀπορία πρὸς τὸν διορισμὸν ἐστίν. εἰ γὰρ εἶεν οἱ

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλι-
 γαρχικὸς

32 <μὴ> μετέχοντας Bernaysius 34 τῶν om. M^p1

39 συμβαίνει δ' εὐλόγως, sc. quod suo vacat nomine (Giphani-
 nius) 1279b 6 γὰρ] ἰgitur Guil. 15 τι om. Π¹

πλείους ὄντες εὐποροὶ κύριοι τῆς πόλεως, δημοκρατία δ' ἐστὶν
 ὅταν ἢ κύριον τὸ πλῆθος, ὁμοίως δὲ πάλιν καὶ εἴ που συμ-
 βαίνοι τοὺς ἀπόρους ἐλάττους μὲν εἶναι τῶν εὐπόρων, κρείττους
 δ' ὄντας κυρίους εἶναι τῆς πολιτείας, ὅπου δ' ὀλίγον κύριον
 πλῆθος, ὀλιγαρχίαν εἶναι φεοῖν, οὐκ ἂν καλῶς δόξειεν 25
 6 διωρίσθαι περὶ τῶν πολιτειῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ <εἴ> τις συνθῆις
 (p. 71) τῇ μὲν εὐπορίᾳ τὴν ὀλιγότητα τῇ δ' ἀπορίᾳ τὸ πλῆθος
 οὕτω προσαγορεύει τὰς πολιτείας, ὀλιγαρχίαν μὲν ἐν ἣ τὰς
 ἀρχὰς ἔχουσιν οἱ εὐποροὶ ὀλίγοι τὸ πλῆθος ὄντες, δημο-
 κρατίαν δὲ ἐν ἣ οἱ ἄποροι πολλοὶ τὸ πλῆθος ὄντες, ἄλλην 30
 ἀπορίαν ἔχει. τίνας γὰρ ἐροῦμεν τὰς ἄρτι λεχθείσας πο-
 λιτείας, τὴν ἐν ἣ πλείους εὐποροὶ καὶ ἐν ἣ ἐλάττους οἱ
 ἄποροι, κύριοι δ' ἐκότεροι τῶν πολιτειῶν, εἴπερ μηδεμία
 7 ἄλλη πολιτεία παρὰ τὰς εἰρημένους ἔστιν; ἔοικε τοίνυν ὁ
 λόγος ποιεῖν δῆλον ὅτι τὸ μὲν ὀλίγους ἢ πολλοὺς εἶναι κυ- 35
 ρίους συμβεβηκὸς ἐστίν, τὸ μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις τὸ δὲ ταῖς
 δημοκρατίαις, διὰ τὸ τοὺς μὲν εὐπόρους ὀλίγους, πολλοὺς δ'
 εἶναι τοὺς ἀπόρους πανταχοῦ (διὸ καὶ οὐ συμβαίνει τὰς ῥη-
 θείσας αἰτίας γίνεσθαι διαφορᾶς), ὃ δὲ διαφέρουσιν ἢ τε
 δημοκρατία καὶ ἡ ὀλιγαρχία ἀλλήλων, πενία καὶ πλοῦτός 40
 ἐστίν, καὶ ἀναγκαῖον μὲν, ὅπου ἂν ἄρχωσι διὰ πλοῦτον ἂν 1280a
 τ' ἐλάττους ἂν τε πλείους, εἶναι ταύτην ὀλιγαρχίαν, ὅπου δ'
 οἱ ἄποροι, δημοκρατίαν, ἀλλὰ συμβαίνει, καθάπερ εἴπο-
 μεν, τοὺς μὲν ὀλίγους εἶναι τοὺς δὲ πολλούς. εὐποροῦσι
 μὲν γὰρ ὀλίγοι, τῆς δὲ ἐλευθερίας μετέχουσι πάντες. δι' ἧς 5
 αἰτίας ἀμφισβητοῦσιν ἀμφοτέρω τῆς πολιτείας.

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλι-
 γαρχικός

22 ἢ] εἴη M^a P¹ || συμβαίνοι Schneider, συμβαίνει P¹ π²,
 συμβαίνει cet. (cf. Newmanus II 227) 25 δόξειε M^a P¹ et
 (ε corr. m. 1 ex εν) H^a 26 καὶ <εἰ> Susem., ἐάν M^a, καὶ
 P¹ Π² V^m H^a 28 προσαγορεύει V^m π², προσαγορεύη Morelius
 32 οἱ εὐποροὶ Sylburgius 39 διαφορᾶς P¹ π² H^a π² || ὁδε
 M^a H^a

9 Ληπτέον δὲ πρῶτον τίνας ὄρους λέγουσι τῆς ὀλιγαρχίας ἢ καὶ δημοκρατίας, καὶ τί τὸ δίκαιον τό τε ὀλιγαρχικὸν καὶ δημοκρατικόν. πάντες γὰρ ἄπτονται δικαίου τινός, ἀλλὰ
 10 μέχρι τινὸς προέρχονται, καὶ λέγουσιν οὐ πᾶν τὸ κυρίως δίκαιον. οἷον δοκεῖ ἴσον τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ ἔστιν, ἀλλ' οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἴσοις· καὶ τὸ ἄνισον δοκεῖ δίκαιον εἶναι, καὶ γὰρ ἔστιν, ἀλλ' οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἀνίσοις· οἱ δὲ τοῦτ' ἀφαιροῦσι, τὸ οἷς, καὶ κρίνουσι κακῶς. τὸ δ' αἴτιον
 15 ὅτι περὶ αὐτῶν ἡ κρίσις· σχεδὸν δ' οἱ πλεῖστοι φαῦλοι κρίνεται περὶ τῶν οἰκείων. ὥστ' ἐπεὶ τὸ δίκαιον τισίν, καὶ διήρηται τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τε τῶν πραγμάτων καὶ οἷς, καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς ἡθικοῖς, τὴν μὲν τοῦ πράγματος ἰσότητα ὁμολογοῦσι, τὴν δὲ οἷς ἀμφισβητοῦσι, μά-
 20 λιστα μὲν διὰ τὸ λεχθὲν ἄρτι, διότι κρίνουσι τὰ περὶ αὐτοῦς κακῶς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τὸ λέγειν μέχρι τινὸς ἑκατέρους δίκαιον τί νομίζουσι δίκαιον λέγειν ἀπλῶς. οἱ μὲν γὰρ ἂν κατὰ τι ἄνισοι ᾧσιν, οἷον χρήμασιν, ὅλως οἴονται ἄνισοι εἶναι, οἱ δ' ἂν κατὰ τι ἴσοι, οἷον ἐλευθερία, ὅλως ἴσοι. τὸ δὲ κυριώτατον οὐ λέγουσιν. εἰ μὲν γὰρ τῶν κτη-
 25 μάτων χάριν ἐκοινώνησαν καὶ συνῆλθον, τοσοῦτον μετέχουσι τῆς πόλεως ὅσον περ καὶ τῆς κτήσεως, ὥσθ' ὁ τῶν ὀλιγαρχικῶν λόγος δόξειεν ἂν ἰσχύειν (οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον ἴσον μετέχειν τῶν ἑκατὸν μνῶν τὸν εἰσενέγκαντα μίαν μνᾶν τῷ
 30 δόντι τὸ λοιπὸν πᾶν, οὔτε τῶν ἐξ ἀρχῆς οὔτε τῶν ἐπιγίνο-

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλιγαρχικὸς

1280a 7 lacunam ante ληπτέον Conringius: an pro transitu verba 5 δι' ἃς κτλ.? 12 καὶ τὸ — 13 ἀνίσοις om. Γ^M
 15 φαῦλοι post κρίνεται Π¹ 18 p. 1131a 14 sequ. 22 an <καὶ> δίκαιον τί? Immischius || νομίζουσι <τὸ> Spengelius 24 ἐλευθερία (secundum libertatem Guil.) Sepulveda, ἐλευθερίη M^a, ἐλευθεροί P¹, ελευθεριοι (sed iota prius s. v.) V^m, ἐλευθεριοί Π² H^a
 25 εἰ] οἱ H^a (cf. schol.) 26 καὶ om. H^a 29 μνῶν] ταλάντων Γ || εἰσενεγκόντα M^a P¹ || μίαν om. H^a 30 τῶν (bis) masculinum

μένων) εἰ δὲ μήτε τοῦ ζῆν μόνον ἔνεκεν ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ
 εὔ ζῆν (καὶ γὰρ ἂν δούλων καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἦν πό-
 λεις· νῦν δ' οὐκ ἔστι διὰ τὸ μὴ μετέχειν εὐδαιμονίας μηδὲ
 τοῦ ζῆν κατὰ προαίρεσιν), μήτε συμμαχίας ἔνεκεν, ὅπως
 ὑπὸ μηδενὸς ἀδικῶνται, μήτε διὰ τὰς ἀλλαγὰς καὶ τὴν 35
 χρῆσιν τὴν πρὸς ἀλλήλους — καὶ γὰρ ἂν Τυρρηνοὶ καὶ Καρ-
 χηδόνιοι, καὶ πάντες οἷς ἔστι σύμβολα πρὸς ἀλλήλους, ὥς
 11 μῖα ἂν πολῖται πόλεως ἦσαν. εἰσὶ γοῦν αὐτοῖς συνθῆκαι
 περὶ τῶν εἰσαγωγίμων καὶ σύμβολα περὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν
 καὶ γραφαὶ περὶ συμμαχίας. ἀλλ' οὐτ' ἀρχαὶ πᾶσιν ἐπὶ 40
 τούτοις κοιναὶ καθεστᾶσιν, ἀλλ' ἕτεραι παρ' ἑκατέροις, οὔτε τοῦ 1280
 ποίους τινὰς εἶναι δεῖ φροντίζουσιν ἄτεροι τοὺς ἑτέρους, οὐδ'
 ὅπως μηδεὶς ἄδικος ἔσται τῶν ὑπὸ τὰς συνθήκας μηδὲ μο-
 χθηρίαν ἔξει μηδεμίαν, ἀλλὰ μόνον ὅπως μηδὲν ἀδική-
 σουσιν ἀλλήλους. περὶ δ' ἀρετῆς καὶ κακίας πολιτικῆς δια-
 σκοποῦσιν ὅσοι φροντίζουσιν εὐνομίας. ἥ καὶ φανερόν ὅτι
 δεῖ περὶ ἀρετῆς ἐπιμελὲς εἶναι τῇ γ' ὥς ἀληθῶς ὀνομαζο-
 μένη πόλει, μὴ λόγου χάριν. γίγνεται γὰρ ἡ κοινωνία συμ-
 μαχία τῶν ἄλλων τόπῳ διαφέρουσα μόνον τῶν ἀποθεν
 συμμάχων. καὶ ὁ νόμος συνθήκη καί, καθάπερ ἔφη Αν- 10

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλι-
 γαρχικὸς

31 ἔνεκεν (om. pr. P¹) ante μόνον Π¹ 34 ἐνεκα M^aP¹
 36 post ἀλλήλους interruptam orationem indicabant Thuro-
 tus et Bonitzius: secundum ipsam sententiam apodosis sequitur
 1281a 4 squ. διόπερ ὅσοι | τυρρηνοὶ V^m, τυρρηνοὶ π³, τύραννοὶ
 P².³H^a et (partim corr.) π³ 38 συνθῆκαι | σωθῆναι P² et
 (partim corr.) π³ 40 πᾶσιν de duobus: cf. 1280a 9
 1280b 1 ἑκατέροις] ἑκατέρων H^a, ἑτέροις (duce Ar.) Sylburgius ||
 τοῦ] τὸ H^a, om. Π¹V^m 2 ποίους τινὰς M^aH^a ἕτεροι
 M^aP¹ || τοῖς ἑτέροις H^a 4 ἔξει P².³H^a et (partim corr.) π³ ||
 ἀδικήσουσιν Morelius, ἀδικήσωσιν Π, iniuste agant Guil.
 5 πολιτικῆς om. Π¹ (add. post ἀρετῆς mg. p¹) || διασκοποῦσιν pr. P¹
 (crx. p¹), διακοποῦσιν Γ M^aV^m 7 ἐπιμελ cuni siglo incerto M^a,
 ἐπιμέλειαν P¹ 9 τῶν ἄλλων] ἄλλως Immischius (secl. et 8 ἄλλως
 γὰρ γίγνεται ci. Schneider) || ἀπωθε V^m, ἀπωθεν pr. P¹ (em. corr.¹)

κόφρων ὁ σοφιστής, ἐγγυητής ἀλλήλοις τῶν δικαίων, ἀλλ' (p. 73)
οὐχ οἷος ποιεῖν ἀγαθοὺς καὶ δικαίους τοὺς πολίτας. ὅτι δὲ 12
τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, φανερόν. εἰ γάρ τις καὶ συναγάγοι
τοὺς τόπους εἰς ἓν, ὥστε ἅπτεσθαι τὴν Μεγαρέων πόλιν καὶ
15 Κορινθίων τοῖς τείχεσιν, ὅμως οὐ μία πόλις. οὐδ' εἰ πρὸς
ἀλλήλους ἐπιγαμίας ποιήσαιντο· καίτοι τοῦτο τῶν ιδίων ταῖς
πόλεσι κοινωνημάτων ἐστίν. ὁμοίως δ' οὐδ' εἴ τινες οἰκοῖεν
χωρὶς μὲν, μὴ μέντοι τοσοῦτον ἄποθεν ὥστε μὴ κοινωνεῖν,
ἀλλ' εἴησαν αὐτοῖς νόμοι τοῦ μὴ σφᾶς αὐτοὺς ἀδικεῖν περὶ
20 τὰς μεταδόσεις, οἷον εἰ ὁ μὲν εἴη τέκτων ὁ δὲ γεωργὸς
ὁ δὲ σκνυτοτόμος ὁ δ' ἄλλο τι τοιοῦτον, καὶ τὸ πλῆθος εἴεν
μύριοι, μὴ μέντοι κοινωνοῖεν ἄλλου μηδενὸς ἢ τῶν τοιούτων,
οἷον ἀλλαγῆς καὶ συμμαχίας, οὐδ' οὕτω πω πόλις. διὰ 13
τίνα δὴ ποτ' αἰτίαν; οὐ γὰρ δὴ διὰ τὸ μὴ σύνεγγυς τῆς
25 κοινωνίας. εἰ γὰρ καὶ συνέλθοιεν οὕτω κοινωνοῦντες (ἐκαστος
μέντοι χρῶτο τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ ὥσπερ πόλει) καὶ σφίσιν αὐτοῖς
ὥς ἐπιμαχίας οὔσης βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας μόνον,
οὐδ' οὕτως ἂν εἶναι δόξειεν πόλις τοῖς ἀκριβῶς θεωροῦσιν, εἴπερ
ὁμοίως ὁμιλοῖεν συνελθόντες καὶ χωρὶς. φανερόν τοίνυν ὅτι
30 ἡ πόλις οὐκ ἔστι κοινωνία τόπου καὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν σφᾶς
αὐτοὺς καὶ τῆς μεταδόσεως χάριν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀναγ-
καῖον ὑπάρχειν, εἴπερ ἔσται πόλις, οὐ μὴν οὐδ' ὑπαρχόντων
τούτων ἀπάντων ἤδη πόλις, ἀλλ' ἡ τοῦ εὖ ζῆν κοινωνία καὶ
ταῖς οἰκίαις καὶ τοῖς γένεσι, ζωῆς τελείας χάριν καὶ αὐτάρ-
35 κους. οὐκ ἔσται μέντοι τοῦτο μὴ τὸν αὐτὸν καὶ ἓνα κατοικούν- 14
των τόπον καὶ χρωμένων ἐπιγαμίαις. διὸ κηδεαί τ' ἐγέ-
νοντο κατὰ τὰς πόλεις καὶ φατρίαι καὶ θυσαίαι καὶ δια-

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλι-
γαρχικὸς

13 συναγοί Π³ 18 ἀποθεν V^m 19· εἴησαν P¹(V^m?),
εἰ ἦσαν cet. 22 μύριοι H^aπ³ 23 πω (ne sic quidem civi-
tas adhuc foret Ar.) Bk., πον Π, neque sic quidem civitas Guil.
30 ἡ πόλις post οὐκ ἔστιν Π¹ 34 τελέας M^aP¹V^m

γωγαί τοῦ συζῆν. τὸ δὲ τοιοῦτον φιλίας ἔργον· ἡ γὰρ τοῦ
 συζῆν προαίρεσις φιλία. τέλος μὲν οὖν πόλεως τὸ εὖ ζῆν,
 ταῦτα δὲ τοῦ τέλους χάριν. πόλις δὲ ἡ γενῶν καὶ κωμῶν 40
 κοινωνία ζωῆς τελείας καὶ αὐτάρκους <χάριν>. τοῦτο δ' ἐστίν, ὥς 1281 a
 (p. 74) φαμέν, τὸ ζῆν εὐδαιμόνως καὶ καλῶς. τῶν καλῶν ἄρα
 πράξεων χάριν θετέον εἶναι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, ἀλλ'
 15 οὐ τοῦ συζῆν. διόπερ ὅσοι συμβάλλονται πλεῖστον εἰς τὴν
 τοιαύτην κοινωνίαν, τούτοις τῆς πόλεως μέτεστι πλεῖον ἢ 5
 τοῖς κατὰ μὲν ἐλευθερίαν καὶ γένος ἴσοις ἢ μείζοσι κατὰ
 δὲ τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν ἀνίστοις, ἢ τοῖς κατὰ πλοῦτον ὑπερ-
 ἔχουσι κατ' ἀρετὴν δ' ὑπερεχομένοις. Ὅτι μὲν οὖν πάντες
 οἱ περὶ τῶν πολιτειῶν ἀμφισβητοῦντες μέρος τι τοῦ δικαίου
 λέγουσι, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων. 10

VI 10 Ἐχει δ' ἀπορίαν, τί δεῖ τὸ κύριον εἶναι τῆς πόλεως.
 ἡ γὰρ τοι τὸ πλῆθος, ἡ τοὺς πλουσίους, ἡ τοὺς ἐπιεικεῖς, ἡ
 τὸν βέλτιστον ἕνα πάντων, ἡ τύραννον. ἀλλὰ ταῦτα πάντα
 ἔχειν φαίνεται δυσκολίαν. τί γάρ; ἂν οἱ πένητες διὰ τὸ
 πλείους εἶναι διανέμονται τὰ τῶν πλουσίων, τοῦτ' οὐκ ἄδικόν 15
 ἐστίν; ἔδοξε γὰρ νῆ Δία τῷ κυρίῳ δικαίως. τὴν οὖν ἀδικίαν
 τί χρὴ λέγειν τὴν ἐσχάτην; πάλιν τε πάντων ληφθέντων,
 οἱ πλείους τὰ τῶν ἐλαττόνων ἂν διανέμονται, φανερὸν ὅτι
 φθείρουσι τὴν πόλιν. ἀλλὰ μὴν οὐχ ἡ γ' ἀρετὴ φθείρει τὸ
 ἔχον αὐτήν, οὐδὲ τὸ δίκαιον πόλεως πῦρκαρτικόν· ὥστε δῆλον 20
 2 ὅτι καὶ τὸν νόμον τοῦτον οὐχ οἷόν τ' εἶναι δίκαιον. ἔτι καὶ
 τὰς πράξεις ὅσας ὁ τύραννος ἔπραξεν, ἀναγκαῖον εἶναι πά-
 σας δικαίας· βιάζεται γὰρ ὧν κρείττων, ὥσπερ καὶ τὸ
 πλῆθος τοὺς πλουσίους. ἀλλ' ἄρα τοὺς ἐλάττους δίκαιον ἄρχειν

V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλι-
 γαρχεικός

40 δὴ ἡ αὐτ δὴ Susem. 1281a 1 χάριν add. Scaliger, idem
 om. post 3 πράξεων cum Π¹ (sed add. corr.¹ P¹) 16 γὰρ]
 γὰρ ἂν Γ M^a 17 χρῆ] δεῖ M^a P¹ 24 ἀλλ' ἄρα pr. M^a
 (ergone Guil.), Π² H^a || δίκαιον post ἄρχειν Π¹

25 καὶ τοὺς πλουσίους; ἂν οὖν κἀκεῖνοι ταῦτα ποιῶσι καὶ διαρ-
 πάξωσι καὶ τὰ κτήματα ἀφαιρῶνται τοῦ πλήθους, τοῦτ' ἐστὶ
 δίκαιον; καὶ θάτερον ἄρα. ταῦτα μὲν τολύνν ὅτι πάντα
 φαῦλα καὶ οὐ δίκαια, φανερόν· ἀλλὰ τοὺς ἐπιεικεῖς ἄρ- 3
 χειν δεῖ καὶ κυρίους εἶναι πάντων; οὐκοῦν ἀνάγκη τοὺς ἄλλους
 30 ἀτίμους εἶναι πάντας, μὴ τιμωμένους ταῖς πολιτικαῖς ἀρ-
 χαῖς· τιμὰς γὰρ λέγομεν εἶναι τὰς ἀρχάς, ἀρχόντων δ'
 αἰεὶ τῶν αὐτῶν ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς ἄλλους ἀτίμους. ἀλλ'
 ἓνα τὸν σπουδαιότατον ἄρχειν βέλτιον; ἀλλ' ἔτι τοῦτο ὅλι- (p. 75)
 γαρχικώτερον· οἱ γὰρ ἄτιμοι πλείους. ἀλλ' ἴσως φαίη τις
 35 ἂν τὸ κύριον ὅλως ἄνθρωπον εἶναι ἀλλὰ μὴ νόμον φαῦλον,
 ἔχοντά γε τὰ συμβαίνοντα πάθη περὶ τὴν ψυχὴν. ἂν οὖν
 ἢ νόμος μὲν ὀλιγαρχικὸς δὲ ἢ δημοκρατικὸς, τί διοίσει
 περὶ τῶν ἡπορημένων; συμβήσεται γὰρ ὁμοίως τὰ λεχθέντα
 11 πρότερον. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἔστω τις ἕτερος λόγος· 4
 40 ὅτι δὲ δεῖ κύριον εἶναι μᾶλλον τὸ πλήθος ἢ τοὺς ἀρίστους
 μὲν ὀλίγους δέ, δόξειεν ἂν λύεσθαι καὶ τιν' ἔχειν ἀπολογίαν,
 τάχα δὲ κἂν ἀλήθειαν. τοὺς γὰρ πολλούς, ὧν ἕκαστός ἐστιν
 1281b οὐ σπουδαῖος ἀνὴρ, ὅμως ἐνδέχεται συνελθόντας εἶναι βελ-
 τίους ἐκείνων, οὐχ ὥς ἕκαστον ἀλλ' ὥς σύμπαντας, οἷον τὰ
 συμφορητὰ δεῖπνα τῶν ἐκ μιᾶς δαπάνης χορηγηθέντων·
 πολλῶν γὰρ ὄντων ἕκαστον μόνον ἔχειν ἀρετῆς καὶ φρο-
 4 νήσεως, καὶ γίνεσθαι συνελθόντων ὥσπερ ἓνα ἄνθρωπον
 τὸ πλήθος πολὺποδα καὶ πολύχειρα καὶ πολλὰς ἔχοντ'
 αἰσθήσεις, οὕτω καὶ περὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν διάνοιαν. διὸ καὶ
 V^m: 1278a 24 τῶν τεχνιτῶν — 1281a 37 ὀλι-
 γαρχικὸς

25 ταῦτα moxque καὶ explicativum cum Wilamowitzio] ταῦτά
 (li medesimi danni) Segnius aliique 26 τὰ κτήματα post ἀφαιρ.
 Richardsius 27 πάντα post 28 φαῦλα Π¹ 28 δίκαια] σπουδαῖα
 Π¹ 35 ἀλλὰ μὴ νόμον φαῦλον post 36 ψυχὴν ΓΜ^a 41 τινος ΓΜ^a ||
 ἔχει pr. M^a || ἀπολογίαν Wilamowitzius, ἀπορίαν ΓΠ, εὐπορίαν Co-
 rraes ([καὶ] τὴν ἀπορίαν et ἔχειν tri. ante 42 κἂν Heidelbergenses)
 1281b 1 οὐ] ὁ P².^s π^a 3 δεῖπνα] πρὸς H^a 5 συνελθόντας corr.¹
 P².^s et Π^a 7 περὶ] quae circa Guil. (an τὰ περὶ Γ?) || τὴν] περὶ

κρίνουσιν ἄμεινον οἱ πολλοὶ καὶ τὰ τῆς μουσικῆς ἔργα καὶ
 τὰ τῶν ποιητῶν· ἄλλοι γὰρ ἄλλο τι μόριον, πάντα δὲ
 5 πάντες. ἀλλὰ τούτῳ διαφέρουσιν οἱ σπουδαῖοι τῶν ἀνδρῶν 10
 ἑκάστου τῶν πολλῶν, ὥσπερ καὶ τῶν μὴ καλῶν τοὺς καλοὺς
 φασὶ καὶ τὰ γεγραμμένα διὰ τέχνης τῶν ἀληθινῶν, τῷ
 συνῆχθαι τὰ διεσπαρμένα χωρὶς εἰς ἓν, ἐπεὶ κεχωρισμέ-
 νων γε κάλλιον ἔχειν τοῦ γεγραμμένου τουδὲ μὲν τὸν ὀφθαλ-
 μὸν ἑτέρου δὲ τινος ἕτερον μόριον. εἰ μὲν οὖν περὶ πάντα 15
 δῆμον καὶ περὶ πᾶν πλῆθος ἐνδέχεται ταύτην εἶναι τὴν
 διαφορὰν τῶν πολλῶν πρὸς τοὺς ὀλίγους σπουδαίους, ἄδηλον,
 ἴσως δὲ νῆ Δία δῆλον ὅτι περὶ ἐνίων ἀδύνατον (ὁ γὰρ
 αὐτὸς κἂν ἐπὶ τῶν θηρίων ἀρμόσειε λόγος· καίτοι τί δια-
 20 φέρουσιν ἐνιοὶ τῶν θηρίων ὡς ἔπος εἰπεῖν;). ἀλλὰ περὶ τί 20
 6 πλῆθος οὐδὲν εἶναι κωλύει τὸ λεχθὲν ἀληθές. διὸ καὶ τὴν
 πρότερον εἰρημένην ἀπορίαν λύσειεν ἂν τις διὰ τούτων καὶ
 (p. 76) τὴν ἐχομένην αὐτῆς, τίνων δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς ἐλευθέρους
 καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν. τοιοῦτοι δ' εἰσὶν ὅσοι μήτε
 πλούσιοι μήτε ἀξίωμα ἔχουσιν ἀρετῆς μηδὲ ἓν. τὸ μὲν γὰρ 25
 μετέχειν αὐτοὺς τῶν ἀρχῶν τῶν μεγίστων οὐκ ἀσφαλές (διὰ
 τε γὰρ ἀδικίαν καὶ δι' ἀφροσύνην τὰ μὲν ἀδικεῖν ἂν τὰ
 δ' ἀμαρτάνειν αὐτούς). τὸ δὲ μὴ μεταδιδόναι μηδὲ μετέ-
 30 χεῖν φοβερόν (ὅταν γὰρ ἄτιμοι πολλοὶ καὶ πένητες ὑπάρ-
 χωσι, πολεμίων ἀναγκαῖον εἶναι πλήρη τὴν πόλιν ταύτην). 30
 7 λείπεται δὴ τοῦ βουλευέσθαι καὶ κρίνειν μετέχειν αὐτούς.
 διόπερ καὶ Σόλων καὶ τῶν ἄλλων τινὲς νομοθετῶν τάττου-
 σιν ἐπὶ τε τὰς ἀρχαιρεσίας καὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἀρχόν-
 των, ἄρχειν δὲ κατὰ μόνας οὐκ ἐῷσιν. πάντες μὲν γὰρ
 35 ἔχουσι συνελθόντες ἱκανὴν αἴσθησιν, καὶ μιγνύμενοι τοῖς 35

τὴν Γ(?) et M^a 8 κρίνουσιν] κρίης Γ M^a 11 ἑκαστοὶ Thurotus
 13 κεχωρισμένον (καὶ χωρισμένον M^b) Γ M^a 19 καίτοι] καὶ Wila-
 mowitzius 24 μήτε πλούσιοι om. Γ M^a 27 ἂν| ἀνάγκη
 Rassovius 33 ἐπὶ τε <ταῦτα αὐτοὺς καὶ ἐπὶ> τὰς Wilamo-
 witzius

βελτίοσι τὰς πόλεις ὠφελοῦσιν, καθάπερ ἢ μὴ καθαρὰ τροφή
 μετὰ τῆς καθαρᾶς τὴν πᾶσαν ποιεῖ χρησιμωτέραν τῆς
 ὀλίγης· χωρὶς δ' ἕκαστος ἀτελής περὶ τὸ κρίνειν ἐστίν. ἔχει δ'
 δ' ἢ ταῖς αὕτῃ τῆς πολιτείας ἀπορίαν πρώτην μὲν ὅτι
 40 δόξειεν ἂν τοῦ αὐτοῦ εἶναι τὸ κρίναι τίς ὀρθῶς ἰατρεύειν,
 οὔτε καὶ τὸ ἰατρεύσαι καὶ ποιῆσαι ἕγιά τὸν κάμνοντα τῆς
 νόσου τῆς παρούσης· οὗτος δ' ἐστὶν ἰατρός. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ
 1282a περὶ τὰς ἄλλας ἐμπειρίας καὶ τέχνας. ὥσπερ οὖν ἰατρὸν
 δεῖ δίδοναι τὰς εὐθύνas ἐν ἰατροῖς, οὔτω καὶ τοὺς ἄλλους ἐν
 τοῖς ὁμοίοις. ἰατρός δ' ὁ τε δημιουργὸς καὶ ὁ ἀρχιτεκτονι-
 κὸς καὶ τρίτος ὁ πεπαιδευμένος περὶ τὴν τέχνην (εἰσὶ γάρ
 5 τινες τοιοῦτοι καὶ περὶ πάσας ὥς εἰπεῖν τὰς τέχνας)· ἀπο-
 δίδομεν δὲ τὸ κρίνειν οὐδὲν ἦττον τοῖς πεπαιδευμένοις ἢ
 τοῖς εἰδόσιν. ἔπειτα καὶ περὶ τὴν ἀρεσιν τὸν αὐτὸν ἂν 9
 δόξειεν ἔχειν τρόπον. καὶ γὰρ τὸ ἐλέσθαι ὀρθῶς τῶν εἰδό-
 των ἔργον ἐστίν, οἷον γεωμέτρην τε τῶν γεωμετρικῶν καὶ
 10 κυβερνήτην τῶν κυβερνητικῶν. εἰ γὰρ καὶ περὶ ἐνίων ἔργων
 καὶ τεχνῶν μετέχουσι καὶ τῶν ἰδιωτῶν τινες, ἀλλ' οὐ τι τῶν
 εἰδόντων γε μᾶλλον. ὥστε κατὰ μὲν τοῦτον τὸν λόγον οὐκ
 ἂν εἴη τὸ πλῆθος ποιητέον κύριον οὔτε τῶν ἀρχαιρεσιῶν οὔτε (p. 77)
 τῶν εὐθυνῶν. ἀλλ' ἴσως οὐ πάντα ταῦτα λέγεται καλῶς 10
 15 διὰ τε τὸν πάλαι λόγον, ἂν ἢ τὸ πλῆθος μὴ λίαν ἀνδρα-
 ποδῶδες (ἔσται γὰρ ἕκαστος μὲν χείρων κριτῆς τῶν εἰδόντων,
 ἅπαντες δὲ συνελθόντες ἢ βελτίους ἢ οὐ χείρους), καὶ ὅτι
 περὶ ἐνίων οὔτε μόνον ὁ ποιήσας οὐτ' ἀριστ' ἂν κρίνειεν, ὅσων
 τάργα γινώσκουσι καὶ οἱ μὴ ἔχοντες τὴν τέχνην, οἷον
 20 οἰκίαν οὐ μόνον ἐστὶ γινῶναι τοῦ ποιῆσαιτος, ἀλλὰ καὶ βέλ-
 τιον ὁ χρώμενος αὐτῇ κρίνει (χρῆται δ' ὁ οἰκονόμος), καὶ

38 ἀτελής παρὰ τὸ κρίνειν H^a, περὶ τὸ κρίνειν ἀτελής Π¹

42 ὁ ἰατρός M^a P¹ δὲ] δὲ καὶ Γ M^a 1282a 5 καὶ] ante
 τοιοῦτοι M^a P¹, non vertit Guil. 7 καὶ om. Π¹ 8 δόξειε
 post ἔχειν Π^a 9 τε om. P¹ H^a π³ 11 οὐ τι: cf. Ind. Arist.
 539b 18 17 ἢ prius om. Π¹ 18 solus Guil. 21 αὐτοῦ
 P^a et (o ut vid. ex corr.) H^a et π³ || κρίνει Π¹

- πηδάλιον κυβερνήτης τέκτονος, καὶ θολὴν δ δαιτυμῶν ἀλλ' οὐχ ὁ μάγειρος. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν τάχα δόξειέ
 11 τις ἂν οὕτω λύειν ἱκανῶς· ἄλλη δ' ἐστὶν ἐχομένη ταύτης. δοκεῖ γὰρ ἄτοπον εἶναι τὸ μειζόνων εἶναι κυρίους τοὺς φανύ- 25
 λους τῶν ἐπιεικῶν, αἱ δ' εὐθύναι καὶ αἱ τῶν ἀρχῶν αἰρέ-
 σεις εἰς μέγιστον· ὥς ἐν ἐνλαῖς πολιτείαις, ὥσπερ εἴρηται,
 τοῖς δήμοις ἀποδιδόασιν· ἡ γὰρ ἐκκλησία κυρία πάντων
 τῶν τοιούτων ἐστίν. καίτοι τῆς μὲν ἐκκλησίας μετέχουσι καὶ
 βουλευούσι καὶ δικάζουσιν ἀπὸ μικρῶν τιμημάτων καὶ τῆς 30
 τυχοῦσης ἡλικίας, ταμιεύουσι δὲ καὶ στρατηγοῦσι καὶ τὰς
 12 μεγίστας ἀρχὰς ἄρχουσιν ἀπὸ μεγάλων. ὁμοίως δὲ τις ἂν
 λύσειε καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν. ἴσως γὰρ ἔχει καὶ ταῦτ'
 ὀρθῶς. οὐ γὰρ ὁ δικαστὴς οὐδ' ὁ βουλευτὴς οὐδ' ὁ ἐκκλησιαστὴς
 ἄρχων ἐστίν, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον καὶ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆ- 35
 μος· τῶν δὲ φηθέντων ἕκαστος μόνιον ἐστὶ τούτων (λέγω δὲ
 μόνιον τὸν βουλευτὴν καὶ τὸν ἐκκλησιαστὴν καὶ τὸν δικαστήν).
 ὥστε δικαίως κύριον μειζόνων τὸ πλῆθος· ἐκ γὰρ πολλῶν
 ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ καὶ τὸ δικαστήριον. καὶ τὸ τίμημα
 δὲ πλεῖον τὸ πάντων τούτων ἢ τὸ τῶν καθ' ἓνα καὶ κατ' 40
 18 ὀλίγους μεγάλας ἀρχὰς ἀρχόντων. ταῦτα μὲν οὖν διωρίσθω
 τοῦτον τὸν τρόπον· ἡ δὲ πρώτη λεχθεῖσα ἀπορία ποιεῖ φα- 1282b 1
 νερόν οὐδὲν οὕτως ἕτερον ὥς ὅτι δεῖ τοὺς νόμους εἶναι κυρίους
 (p. 78) κειμένους ὀρθῶς, τὸν ἄρχοντα δέ, ἂν τε εἰς ἂν τε πλείους
 ᾧσι, περὶ τούτων εἶναι κυρίους περὶ ὧν ἐξαδυνατοῦσιν οἱ νό-
 μοι λέγειν ἀκριβῶς διὰ τὸ μὴ ῥάδιον εἶναι καθόλου διορί- 5
 σαι περὶ πάντων. ὁποίους μέντοι τινὰς εἶναι δεῖ τοὺς ὀρθῶς

26 εὐθύναι M^aH^aπ³, εὐθύναι cet. (cf. εὐθύναι Par. A in Rhet. 1411 b 20) 27 μέγιστα Γ, μέγιστοι M^a, μέγισται P¹π³ || ἐν om. M^aP¹ 32 ἄρχουσιν ἀπὸ μεγάλων H^a, ἄρχουσιν (ἄρ-
 χωσιν M^a) ἀπὸ μειζόνων Π¹, ἔχουσιν ἀπὸ μεγάλων Π² || δέ Spengelius (δῆ e corr. m. 1 H^a) 37 τὸν βουλευτὴν κτλ.] i. e. ἕκαστον
 ἢ βουλευτὴς κτλ.: aliter parenthesis abundat 40 τὸ πάντων
 τούτων Π²H^a, τούτων πάντων Π¹ 41 ἀρχὰς ἐχόντων Π²H^a
 1282b 1 τοῦτον post τὸν τρόπον M^aP¹ 5 διορίσαι] δηλώσαι
 Π²H^a 6 εἶναι post δεῖ Π¹

κειμένους νόμους, οὐδέν πω δῆλον, ἀλλ' ἔτι μένει τὸ πάλαι
 διαπορηθέν. ἡμα γὰρ καὶ ὁμοίως ταῖς πολιτελαῖς ἀνάγκη
 καὶ τοὺς νόμους φαύλους ἢ σπουδαίους εἶναι καὶ δικαίους ἢ ἀδί-
 10 κους. πλὴν τοῦτο γε φανερόν ὅτι δεῖ πρὸς τὴν πολιτείαν
 κειῖσθαι τοὺς νόμους. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο, δῆλον ὅτι τοὺς μὲν
 κατὰ τὰς ὁρθὰς πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι δικαίους τοὺς δὲ
 κατὰ τὰς παρεκβεβηκυίας οὐ δικαίους.

12 Ἐπεὶ δ' ἐν πάσαις μὲν ταῖς ἐπιστήμαῖς καὶ τέχναις **VII**
 15 ἀγαθὸν τὸ τέλος, μέγιστον δὲ καὶ μάλιστα ἐν τῇ κυριω-
 τάτῃ πασῶν, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πολιτικὴ δύναμις, ἔστι δὲ
 πολιτικὸν ἀγαθὸν τὸ δίκαιον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ κοινῇ συμ-
 φέρον, δοκεῖ δὴ πᾶσιν ἴσον τι τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ μέχρι
 γέ τινος ὁμολογοῦσι τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν λόγοις, ἐν οἷς
 20 διώρισται περὶ τῶν ἡθικῶν· τί γὰρ καὶ τισὶ τὸ δίκαιον, καὶ
 δεῖν τοῖς ἴσοις ἴσον εἶναί φασιν· ποίων δ' ἰσότης ἐστὶ καὶ
 ποίων ἀνισότης, δεῖ μὴ λανθάνειν. ἔχει γὰρ τοῦτ' ἀπορίαν
 καὶ φιλοσοφίαν πολιτικὴν. ἴσως γὰρ ἂν φαίη τις κατὰ **2**
 παντὸς ὑπεροχὴν ἀγαθοῦ δεῖν ἀνίσως νενεμησθαι τὰς ἀρ-
 25 χάς, εἰ πάντα τὰ λοιπὰ μηδὲν διαφέρουεν ἀλλ' ὅμοιοι
 τυγχάνοιεν ὄντες· τοῖς γὰρ διαφέρουσιν ἕτερον εἶναι τὸ δί-
 καιον καὶ τὸ κατ' ἀξίαν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτ' ἀληθές, ἔσται
 καὶ κατὰ χρῶμα καὶ κατὰ μέγεθος καὶ κατ' ὄτιοῦν τῶν
 ἀγαθῶν πλεονεξία τις τῶν πολιτικῶν δικαίων τοῖς ὑπερέ-
 30 χουσιν. ἢ τοῦτο ἐπιπόλαιον τὸ ψεῦδος; φανερόν δ' ἐπὶ τῶν
 ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ δυνάμεων· τῶν γὰρ ὁμοίων ἀύλητῶν

8 ἡμα γὰρ καὶ Bernaysius, ἀλλὰ γὰρ καὶ M^sP¹, sed vel
 sed si Guil., ἀλλὰ γὰρ καὶ Π²H^a (ἀλλὰ γὰρ — 10 ἀδίκους post
 11 νόμους Congreveus) 15 δὴ Π¹ 16 ἔστι δὴ Scaliger
 18 δὴ Immischius, δὲ ΓΠ 20 cf. adnot. ad 1280a 18 21 δ'
 om. π³ (om. vel ci. τ' Spengelius), δὴ? Bonitzius 23 ἴσως—
 1283b 32 δίκαιον citat Pseudo-Plut. de nobil. 8 p. 937 A sequ.
 (eius editor potius, Chr. Wolfius) 24 ἀγαθοῦ om. pr. P³
 (suppl. mg. rc.) 27 καὶ explicativum (delebat Schneider)
 30 δ'] γὰρ Spengelius

τὴν τέχνην οὐ δοτέον πλεονεξίαν τῶν ἀλλῶν τοῖς εὐγενεστέ-
 ροις· οὐδὲν γὰρ ἀυλήσουσι βέλτιον, δεῖ δὲ τῷ κατὰ τὸ ἔρ-
 3 γον ὑπερέχοντι διδόναι καὶ τῶν ὀργάνων τὴν ὑπεροχήν. εἰ
 (p. 79) δὲ μήπω δῆλον τὸ λεγόμενον, ἔτι μᾶλλον αὐτὸ προαγα- 35
 γοῦσιν ἔσται φανερόν. εἰ γὰρ εἴη τις ὑπερέχων μὲν κατὰ
 τὴν ἀυλητικήν, πολὺ δ' ἔλλείπων κατ' εὐγένειαν ἢ κάλ-
 λος, εἰ καὶ μείζον ἕκαστον ἐκείνων ἀγαθὸν ἔστι τῆς ἀυλη-
 τικῆς (λέγω δὲ τὴν τ' εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος), καὶ κατὰ
 τὴν ἀναλογίαν ὑπερέχουσι πλεον τῆς ἀυλητικῆς ἢ ἐκεῖνος 40
 κατὰ τὴν ἀυλητικήν· ὅμως τούτῳ δοτέον τοὺς διαφέροντας
 τῶν ἀλλῶν. δεῖ γὰρ εἰς τὸ ἔργον συμβάλλεσθαι τὴν ὑπερ- 1283 a
 οχὴν καὶ τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐγενείας, συμβάλλονται δ'
 4 οὐδέν. ἔτι κατὰ γε τοῦτον τὸν λόγον πᾶν ἀγαθὸν πρὸς πᾶν
 ἂν εἴη συμβλητόν. εἰ γὰρ μᾶλλον τὸ τί μέγεθος, καὶ
 ὅλως ἂν τὸ μέγεθος ἐνάμιλλον εἴη καὶ πρὸς πλοῦτον καὶ ■
 πρὸς ἐλευθερίαν. ὥστ' εἰ πλεῖον ὁδὶ διαφέρει κατὰ μέγεθος
 ἢ ὁδὶ κατ' ἀρετήν, <εἰ> καὶ πλεῖον ὑπερέχει ὅλως ἀρετὴ με-
 γέθους, εἴη ἂν συμβλητὰ πάντα. τοσόνδε γὰρ [μέγεθος] εἰ
 5 κρεῖττον τοσοῦδε, τοσόνδε δῆλον ὥς ἴσον. ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ἀδύ-
 νατον, δῆλον ὥς καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν εὐλόγως οὐ κατὰ 10
 πᾶσαν ἀνισότητ' ἀμφισβητοῦσι τῶν ἀρχῶν (εἰ γὰρ οἱ μὲν
 βραδεῖς οἱ δὲ ταχεῖς, οὐδὲν διὰ τοῦτο δεῖ τοὺς μὲν πλεῖον
 τοὺς δ' ἔλαττον ἔχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἢ τού-
 των διαφορὰ λαμβάνει τὴν τιμὴν). ἀλλ' ἐξ ὧν πόλις συν-
 ἔστηκεν, ἐν τούτοις ἀναγκαῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀμφισβήτησιν. 15

33 οὐδὲ ΓΜ^α 1283a 4 μᾶλλον scil. ἀγαθὸν (Newmanus),
 secl. Ridgewayus, ἐνάμιλλον Ingramus, καλὸν Richardsius
 7 ἢ — μεγέθους om. π³ al καὶ — μεγέθους Bernaysius (et si ante-
 cellit Lambinus, sed is: virtuti magnitudo), καὶ πλεῖον ἀρετῆς
 μέγεθος ὅλως ὑπερέχειν (ὑπερέχει corr. P¹ et fort. Γ) Π¹, καὶ
 πλεῖον ὑπερέχειν ὅλως ἀρετῆς μέγεθος P².³ H^a π³ et (ὑπερέχει) Plut.
 8 συμβλητὰ] συμβολῆς H^a || πάντα. τοσόνδε γὰρ] τὸ (incidens
 post μέγεθος) H^a: πάντα secludebat Bernaysius; sed cf. adnot.
 ad 1280a 40 || μέγεθος] secl. Susem., ἀγαθόν? Newmanus (potius
 9 τοσοῦδε <πλούτου> Richardsius) 10 καὶ om. Π¹ 11 ἰσότητ'

- διόπερ εὐλόγως ἀντιποιοῦνται τῆς τιμῆς οἱ εὐγενεῖς καὶ ἐλεύ-
θεροι καὶ πλούσιοι. δεῖ γὰρ ἐλευθέρους τ' εἶναι καὶ τίμημα
φέροντας (οὐ γὰρ ἂν εἴη πόλις ἐξ ἀπόρων πάντων, ὥσπερ
οὐδ' ἐκ δούλων). ἀλλὰ μὴν εἰ δεῖ τούτων, δηλὸν ὅτι καὶ 6
20 δικαιοσύνης καὶ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς. οὐδὲ γὰρ ἄνευ
τούτων οἰκεῖσθαι πόλιν δυνατόν· πλὴν ἄνευ μὲν τῶν προ-
τέρων ἀδύνατον εἶναι πόλιν, ἄνευ δὲ τούτων οἰκεῖσθαι καλῶς.
13 Πρὸς μὲν οὖν τὸ πόλιν εἶναι δόξειεν ἂν ἢ πάντα ἢ
ἐνιά γε τούτων ὀρθῶς ἀμφισβητεῖν, πρὸς μέντοι ζωὴν ἀγα-
25 θὴν ἢ παιδεία καὶ ἢ ἀρετὴ μάλιστα δικαίως ἂν ἀμφισ-
βητοίησαν, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ἐπεὶ δ' οὔτε 7 (p. 80)
πάντων ἴσον ἔχειν δεῖ τοὺς ἴσους ἔν τι μόνον ὄντας οὔτε
ἄνισον τοὺς ἀνίσους καθ' ἓν, ἀνάγκη πάσας εἶναι τὰς
τοιαύτας πολιτείας παρεκβάσεις. εἴρηται μὲν οὖν καὶ πρό-
30 τερον ὅτι διαμφισβητοῦσι τρόπον τινὰ δικαίως πάντες,
ἀπλῶς δ' οὐ πάντες δικαίως. οἱ πλούσιοι μὲν ὅτι πλείον
μέτεστι τῆς χώρας αὐτοῖς, ἢ δὲ χώρα κοινόν, ἔτι πρὸς τὰ
συμβόλαια πιστοὶ μᾶλλον ὥς ἐπὶ τὸ πλεόν· οἱ δὲ ἐλεύ-
θεροι καὶ εὐγενεῖς ὥς ἐγγὺς ἀλλήλων (πολίται γὰρ μᾶλ-
35 λον οἱ γενναιότεροι τῶν ἀγεννῶν, ἢ δ' εὐγένεια παρ' ἐκά-
στοις οἴκοι τίμιος· ἔτι διότι βελτίους εἰκὸς τοὺς ἐκ βελτιόνων,
εὐγένεια γὰρ ἐστὶν ἀρετὴ γένους). ὁμοίως δὲ φήσομεν δι- 8
καίως καὶ τὴν ἀρετὴν ἀμφισβητεῖν, κοινωνικὴν γὰρ ἀρετὴν
εἶναι φαμεν τὴν δικαιοσύνην, ἣ πάσας ἀναγκαῖον ἀκολου-
40 θεῖν τὰς ἄλλας· ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ πλείους πρὸς τοὺς ἐλάτ-
τους, καὶ γὰρ κρείττους καὶ πλουσιώτεροι καὶ βελτίους εἰσίν,

(*ισότης* pr. P¹) Π¹H^a, sed em. p¹ — 16 καὶ ἐλεύθεροι post 17
καὶ πλούσιοι Π¹ 17 τ' om. Π¹ 20 πολιτικῆς (em. in πολεμι-
κῆς a. m. 1) pr. H^a et π³ Plut. 21 πρότερον P¹ et ut vid. pr.
P³ (corr. ead. man.) et H^a (sed προτέρων schol.) 27 ἴσων ut
vid. Π² (partim em. in π³) et p¹, ἴσων ἴσον mg. P¹π³ || <μετ>-
έχειν Walliesius 31 negatur ἀπλῶς δικαίως, ncn πάντες
32 τὰ om. M^aP¹ 34 μᾶλλον <δ'> Walliesius 35 ἀγενῶν
P³H^a et Plut. 37 δὲ Plut. et pauci codd. Guil.

ὥς λαμβανομένων τῶν πλειόνων πρὸς τοὺς ἐλάττους. Ἄρ' οὖν
 εἰ πάντες εἶεν ἐν μιᾷ πόλει, λέγω δ' οἷον οἷ τ' ἀγαθοὶ 1283 b
 καὶ οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενεῖς, ἔτι δὲ πλῆθος ἄλλο τι πολι-
 τικόν, πότερον ἀμφισβήτησις ἔσται τίνας ἄρχειν δεῖ, ἢ οὐκ
 9 ἔσται; καθ' ἑκάστην μὲν οὖν πολιτεῖαν τῶν εἰρημένων ἀναμ-
 φισβήτητος ἢ κρίσις τίνας ἄρχειν δεῖ (τοῖς γὰρ κυρίοις δια-
 φέρουσιν ἀλλήλων, οἷον ἢ μὲν τῷ διὰ πλουσίων ἢ δὲ τῷ
 διὰ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστη
 τὸν αὐτὸν τρόπον)· ἀλλ' ὅμως σκοποῦμεν, ὅταν περὶ τὸν
 10 αὐτὸν ταῦθ' ὑπάρχη χρόνον, πῶς διοριστέον. εἰ δὴ τὸν
 ἀριθμὸν εἶεν ὀλίγοι πάνπαν. οἱ τὴν ἀρετὴν ἔχοντες, τίνα 10
 δεῖ διελεῖν τρόπον; ἢ τὸ ὀλίγοι πρὸς τὸ ἔργον δεῖ σκο-
 πεῖν, εἰ δυνατόι διοικεῖν τὴν πόλιν ἢ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος
 ὥστ' εἶναι πόλιν ἐξ αὐτῶν; ἔστι δὲ ἀπορία τις πρὸς ἅπαν-
 τας τοὺς διαμφισβητοῦντας περὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν. δό-
 ξαιεν γὰρ <ἂν> οὐδὲν λέγειν δίκαιον οἱ διὰ τὸν πλοῦτον ἄξι- 15
 (p. 81) οὔντες ἄρχειν, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ κατὰ γένος· δηλον γὰρ ὥς εἴ
 τις πάλιν εἰς πλουσιώτερος ἀπάντων ἐστὶ, δηλονότι κατὰ
 τὸ αὐτὸ δίκαιον τοῦτον ἄρχειν τὸν ἕνα ἀπάντων δεήσει,
 ὁμοίως δὲ καὶ τὸν εὐγενεῖα διαφέροντα τῶν ἀμφισβητούν-
 11 τῶν δι' ἐλευθερίαν. ταῦτὸ δὲ τοῦτο ἴσως συμβήσεται καὶ 20
 περὶ τὰς ἀριστοκρατίας ἐπὶ τῆς ἀρετῆς· εἰ γὰρ τις εἰς ἀμεί-
 νων ἀνὴρ εἴη τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ πολιτεύματι σπουδαίων
 ὄντων, τοῦτον εἶναι δεῖ κύριον κατὰ ταῦτὸ δίκαιον. οὐκοῦν εἰ
 καὶ τὸ πλῆθος εἶναι γε δεῖ κύριον διότι κρείττους εἰσὶ τῶν
 ὀλλῶν, κἂν εἰς ἢ πλείους μὲν τοῦ ἐνὸς ἐλάττους δὲ τῶν 25

42 λαμβανομένων: cf. 1281a 17 1283b 2 τι om. Π¹
 5 τοὺς γὰρ κυρίους pr. P³ (corr. ead. man.) et H^a 8 σκοπῶ-
 μεν mg. Bas.^s, σκοπήσομεν ci. Sylburgius || ὅταν κτλ.] de tempore
 civitatis constituendae (non, ut 4, constitutae). ad idem tempus

referenda 9 εἰ δὴ κτλ. (sine lacuna) 9 ὑπάρ^χ M^a, ὑπάρχει P¹

10 ἀρετὴν] ἀρετὴν H^a 12 δυνατόν H^a 14 δόξαιεν P¹, δό-
 ξεις M^a, δόξαιεν et δόξαις π³ 15 ἂν add. Coraes 17 aut δη-
 λονότι (δηλον ὅτι) aut [δηλον] ὅτι Vahlenus, zu Ar. Poetik 347

πολλῶν κρείττους ὧσι τῶν ἄλλων, τούτους ἂν δεοί κυρίους
 εἶναι μᾶλλον ἢ τὸ πλῆθος. πάντα δὴ ταῦτ' ἔοικε φανε- 12
 ρὸν ποιεῖν ὅτι τούτων τῶν ὄρων οὐδεὶς ὀρθός ἐστι, καθ' ὃν
 ἀξιοῦσιν αὐτοὶ μὲν ἄρχειν τοὺς δ' ἄλλους ὑπὸ σφῶν ἄρχει-
 30 σθαι πάντας. καὶ γὰρ δὴ καὶ πρὸς τοὺς κατ' ἀρετὴν
 ἀξιοῦντας κυρίους εἶναι τοῦ πολιτεύματος, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς
 κατὰ πλοῦτον, ἔχοιεν ἂν λέγειν τὰ πλῆθη λόγον τινὰ δί-
 καιον· οὐδὲν γὰρ κωλύει ποτὲ τὸ πλῆθος εἶναι βέλτιον τῶν
 ὀλίγων καὶ πλουσιώτερον, οὐχ ὥς καθ' ἕναστον ἄλλ' ὥς
 40 ἀθρόους. διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν, ἣν ζητοῦσι καὶ προβάλλ- 13
 λουσί τινες, ἐνδέχεται τοῦτον τὸν τρόπον ἀπαντᾶν (ἀποροῦσι
 γὰρ τινες πότερον τῷ νομοθέτῃ νομοθετητέον, βουλομένῳ
 τίθεσθαι τοὺς ὀρθοτάτους νόμους, πρὸς τὸ τῶν βελτιόνων συμ-
 φέρον ἢ πρὸς τὸ τῶν πλειόνων), ὅταν συμβαίνει τὸ λεχθέν.
 40 τὸ δ' ὀρθὸν ληπτέον ἴσως· τὸ δ' ἴσως ὀρθὸν πρὸς τὸ τῆς
 πόλεως ὅλης συμφέρον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τὸ τῶν πολι-
 τῶν· πολίτης δὲ κοινῇ μὲν ὁ μετέχων τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρ-
 1284 a χεσθαι ἐστι, καθ' ἑκάστην δὲ πολιτείαν ἕτερος, πρὸς δὲ τὴν
 ἀρίστην ὁ δυνάμενος καὶ προαιρούμενος ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν
 πρὸς τὸν βίον τὸν κατ' ἀρετὴν. Εἰ δέ τίς ἐστίν εἰς τοσοῦτον VIII
 διαφέρων κατ' ἀρετῆς ὑπερβολήν, ἢ πλείους μὲν ἑνὸς μὴ
 5 μέντοι δυνατοὶ πλήρωμα παρασχέσθαι πόλεως, ὥστε μὴ (p. 82)
 συμβλητὴν εἶναι τὴν τῶν ἄλλων ἀρετὴν πάντων μηδὲ τὴν
 δύναμιν αὐτῶν τὴν πολιτικὴν πρὸς τὴν ἐκείνων, εἰ πλείους,
 εἰ δ' εἰς, τὴν ἐκείνου μόνον, οὐκέτι θετέον τούτους μέρος πόλεως·
 ἀδικήσονται γὰρ ἀξιούμενοι τῶν ἴσων, ἄνισοι τοσοῦτον κατ'
 10 ἀρετὴν ὄντες καὶ τὴν πολιτικὴν δύναμιν· ὥσπερ γὰρ θεδὸν
 ἐν ἀνθρώποις εἰκὸς εἶναι τὸν τοιοῦτον. ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ 2

(Schöne), [δῆλον ὅτι] Camerarius 20 τοῦτο (τοῦτ' π³) ἴσως Π²
 Plut., τοῦτοις Π¹, τοῦτο H^a — 27 φανερόν post 28 ποιεῖν Π¹
 30 δῆ] δεῖ H^a 34 ἄλλως pr. P³ (cx. ut vid. rc.) et H^a
 35 ἀθρόους corr.² P² et rc. P³ 36 ἀπαντᾶν — 39 λεχθέν: di-
 stinxit Bernaysius 1284 a 3 εἰς] εἰς Π¹ (em. corr. P¹) et π³
 5 δυνατόν Γ M^a || παρασχέσθαι (παραχεσθαι H^a)] παρέχεσθαι M^a P¹

τὴν νομοθεσίαν ἀναγκαῖον εἶναι περὶ τοὺς ἴσους καὶ τῷ γένει
καὶ τῇ δυνάμει, κατὰ δὲ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. αὐτοὶ
γὰρ εἰσι νόμος. καὶ γὰρ γελοῖος ἂν εἴη νομοθετεῖν τις
πειρώμενος κατ' αὐτῶν. λέγοιεν γὰρ ἂν ἴσως ἅπερ Ἀντι- 15
σθένης ἔφη τοὺς λέοντας δημηγορούντων τῶν δασυπόδων καὶ
τὸ ἴσον ἀξιούντων πάντας ἔχειν. διὸ καὶ τίθενται τὸν ὀστρα-
κισμόν αἱ δημοκρατούμεναι πόλεις, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν·
αὗται γὰρ δὴ δοκοῦσι διώκειν τὴν ἰσότητα μάλιστα πάντων,
ᾧστε τοὺς δοκοῦντας ὑπερέχειν δυνάμει διὰ πλοῦτον ἢ πολυ- 20
φίλιαν ἢ τινα ἄλλην πολιτικὴν ἰσχὺν ὠστράκιζον καὶ με-
8 θίστασαν ἐκ τῆς πόλεως χρόνους ὠρισμένους. μυθολογεῖται
δὲ καὶ τοὺς Ἀργοναύτας τὸν Ἡρακλέα καταλιπεῖν διὰ
τοιαύτην αἰτίαν· οὐ γὰρ ἐθέλειν αὐτὸν ἄγειν τὴν Ἀργὴν
μετὰ τῶν ἄλλων ὥς ὑπερβάλλοντα πολὺ τῶν πλωτήρων. 25
διὸ καὶ τοὺς ψέγοντας τὴν τυραννίδα καὶ τὴν Περιάνδρου
Θρασυβούλῳ συμβουλίαν οὐχ ἀπλῶς οἰητέον ὀρθῶς ἐπιτιμᾶν
(φασὶ γὰρ τὸν Περιάνδρου εἰπεῖν μὲν οὐδὲν πρὸς τὸν πεμ-
φθέντα κήρυκα περὶ τῆς συμβουλίας, ἀφαιροῦντα δὲ τοὺς
ὑπερέχοντας τῶν σταχύων ὁμαλῦναι τὴν ἄρουραν· ὅθεν 30
ἀγνοοῦντος μὲν τοῦ κήρυκος τοῦ γιγνομένου τὴν αἰτίαν, ἀπαγ-
γέλλαντος δὲ τὸ συμπεσόν, συννοῆσαι τὸν Θρασύβουλον ὅτι
4 δεῖ τοὺς ὑπερέχοντας ἄνδρας ἀναιρεῖν). τοῦτο γὰρ οὐ μόνον
συμφέρει τοῖς τυράννοις, οὐδὲ μόνον οἱ τύραννοι ποιοῦσιν,
ἀλλ' ὁμοίως ἔχει καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας καὶ τὰς δη- 35
μοκρατίας· ὁ γὰρ ὀστρακισμὸς τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν
(p. 89) τρόπον τινὰ τῷ κολοῦειν τοὺς ὑπερέχοντας καὶ φυγαδεύειν.
τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη ποιοῦσιν οἱ
κύριοι τῆς δυνάμεως, οἷον Ἀθηναῖοι μὲν περὶ Σαμίους καὶ
Χίους καὶ Λεσβίους (ἐπεὶ γὰρ θᾶττον ἐγκρατῶς ἔσχον τὴν 40

19 δοκοῦσι om. Π¹ (inde *persecuntur* Gail. et ταύτας γὰρ
δεῖ P¹, fortasse e conl. Demetrii Chalc.) 28 cf. Herod. V 92

37 τῷ τὸ ΓΜΠ³ || κολοῦειν P¹ et γρ. mg. P² et mg. rc.
P³, κωλύειν cet. || καί: explicativum 39 cf. rep. Ath. 24, 2

ἀρχήν, ἑταπείνωσαν αὐτοὺς παρὰ τὰς συνθήκας), ὁ δὲ Περ-
 1284b σῶν βασιλεὺς Μήδους καὶ Βαβυλωνίους καὶ τῶν ἄλλων τοὺς
 πεφρονηματισμένους διὰ τὸ γενέσθαι ποτ' ἐπ' ἀρχῆς ἐπέ-
 κοπτε πολλάκις. τὸ δὲ πρόβλημα καθόλου περὶ πάσας 5
 ἐστὶ τὰς πολιτείας, καὶ τὰς ὁρθάς· αἱ μὲν γὰρ παρεκβε-
 5 βηκυῖαι πρὸς τὸ ἴδιον ἀποσκοποῦσαι τοῦτο δρῶσιν, οὐ μὴν
 ἀλλὰ περὶ τὰς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ἐπισκοπούσας τὸν αὐτὸν
 ἔχει τρόπον. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν
 καὶ ἐπιστημῶν· οὔτε γὰρ γραφεὺς ἐάσειεν ἂν τὸν ὑπερ-
 βάλλοντα πόδα τῆς συμμετρίας ἔχειν τὸ ζῶον, οὐδ' εἰ
 10 διαφέρει τὸ κάλλος, οὔτε ναυπηγὸς πρύμναν ἢ τῶν ἄλλων
 τι μορίων τῶν τῆς νεώς, οὐδὲ δὴ χοροδιδάσκαλος τὸν μεῖ-
 ζον καὶ κάλλιον τοῦ παντὸς χοροῦ φθεγγόμενον ἐάσει συγ-
 χορεύειν. ὥστε διὰ τοῦτο μὲν οὐδὲν κωλύει τοὺς μονάρχους 6
 συμφωνεῖν ταῖς πόλεσιν, εἰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς ὠφελίμου
 15 ταῖς πόλεσιν οὔσης τοῦτο δρῶσιν. διὸ κατὰ τὰς ὁμολογουμέ-
 νας ὑπεροχὰς ἔχει τι δίκαιον πολιτικὸν ὁ λόγος ὁ περὶ
 τὸν ὁστρακισμόν. βέλτιον μὲν οὖν τὸν νομοθέτην ἐξ ἀρχῆς
 οὕτω συστήσαι τὴν πολιτείαν ὥστε μὴ δεῖσθαι τοιαύτης
 ἱατρείας· δεύτερος δὲ πλοῦς, ἂν συμβῇ, πειραῖσθαι τοιοῦτω
 20 τινὶ διορθώματι διορθοῦν. ὅπερ οὐκ ἐγίγνετο περὶ τὰς πόλεις·
 οὐ γὰρ ἔβλεπον πρὸς τὸ τῆς πολιτείας τῆς οἰκείας συμ-
 φέρον, ἀλλὰ στασιαστικῶς ἐχρῶντο τοῖς ὁστρακισμοῖς. ἐν
 μὲν οὖν ταῖς παρεκβεβηκυῖαις πολιτείαις ὅτι μὲν ἰδίᾳ συμ-
 φέρει καὶ δίκαιόν ἐστι, φανερόν, ἴσως δὲ καὶ ὅτι οὐχ ἀπλῶς
 25 δίκαιον, καὶ τοῦτο φανερόν· ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας 7
 ἔχει πολλὴν ἀπορίαν, οὐ κατὰ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τὴν
 ὑπεροχήν, οἷον ἰσχὺς καὶ πλούτου καὶ πολυφιλίας, ἀλλὰ (p. 84)

41 παρὰ] περὶ P².³π³ 1284 b 6 ἀλλὰ καὶ περὶ H^a
 (Coraes) 10 ναυπηγὸς post πρύμναν Π¹ 11 τι om. Π¹
 13 ὥστε — 15 δρῶσιν post 20 διορθοῦν tri. Thurotus, ante 7
 δῆλον Bernaysius 13 μονάρχας Π¹ 24 οὐχ seel. Ber-
 naysius 25 ἐπὶ] ἐπει P².³

ἂν τις γένηται διαφέρων κατ' ἀρετὴν, τί χρὴ ποιεῖν; οὐ γὰρ δὴ φαῖεν ἂν δεῖν ἐκβάλλειν καὶ μεθιστάναι τὸν τοιοῦτον· ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἄρχειν γε τοῦ τοιούτου· παραπλήσιον 30 γὰρ κἂν εἰ τοῦ Διὸς ἄρχειν ἀξιοῖεν, μερίζοντες τὰς ἀρχάς. λείπεται τολύμν, ὅπερ ἔοικε πεφυκέναι, πείθεσθαι τῷ τοιούτῳ πάντας ἀσμένως, ὥστε βασιλέας εἶναι τοὺς τοιούτους αἰδίου ἐν ταῖς πόλεσιν.

- IX 14 Ἴσως δὲ καλῶς ἔχει μετὰ τοὺς εἰρημένους λόγους με- 35
ταβῆναι καὶ σκέψασθαι περὶ βασιλείας· φαμέν γὰρ τῶν ὀρθῶν πολιτειῶν μίαν εἶναι ταύτην. σκεπτέον δὲ πότερον συμφέρει τῇ μελλούσῃ καλῶς οἰκήσεσθαι καὶ πόλει καὶ χώρα βασιλεύεσθαι, ἢ οὐ, ἀλλ' ἄλλη τις πολιτεία μᾶλλον, ἢ τισὶ μὲν συμφέρει τισὶ δ' οὐ συμφέρει. δεῖ δὲ 40
πρῶτον διελέσθαι πότερον ἐν τι γένος ἐστὶν αὐτῆς ἢ πλείους 2
ἔχει διαφοράς. Ῥάδιον δὴ τοῦτό γε καταμαθεῖν, ὅτι πλείω 1285a
τε γένη περιέχει καὶ τῆς ἀρχῆς ὁ τρόπος ἐστὶν οὐχ εἰς πασῶν. ἢ γὰρ ἐν τῇ Λακωνικῇ πολιτεία δοκεῖ μὲν εἶναι βασιλεία μάλιστα τῶν κατὰ νόμον, οὐκ ἔστι δὲ κυρία πάντων, ἀλλ' ὅταν ἐξέλθῃ τὴν χώραν, ἡγεμῶν ἐστὶ τῶν πρὸς 5
τὸν πόλεμον· ἔτι δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀποδέδοται τοῖς βασιλεῦσιν. αὕτη μὲν οὖν ἡ βασιλεία οἷον στρατηγία τις αὐτοκρατόρων καὶ αἰδιδός ἐστιν· κτεῖναι γὰρ οὐ κύριος, εἰ μὴ ἐν τινι ἐλάσει (καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐν ταῖς 10
πολεμικαῖς ἐξόδοις, ἐν χειρὸς νόμῳ· δηλοῖ δ' Ὅμηρος· ὁ 10
γὰρ Ἀγαμέμνων κακῶς μὲν ἀκούων ἡνείχετο ἐν ταῖς ἐκ-

31 ἀξιοὶ μὲν M^a, velimus Guil.

32 ὅπερ] quod et Guil.

38 βασιλείας P².³ H^a π³40 δεῖ δὲ Π³, δεῖ δὴ cet.41 ἐν τὸ Π² H^a αὐτῶν Π²1285a 1 ῥᾶον M^a P¹6 τοὺς om. M^a P¹

8 αὐτοκράτωρ

(imperialis) Γ 9 ἐν τινι ἐλάσει Immischius, ἐν τινι βασιλείᾳ ΓΠ, non vertit Ar., ἐν τινι Bernaysius et Susem., ἐνεκα δειλίας Bywater, alii aliter

10 νομῶ Faesius || ὁ γὰρ Ἀγαμέμνων]

Ἀγαμέμνων γὰρ M^a P¹11 μὲν] γὰρ H^a (moxque 12 om. δὲ et λέγει γοῦν)

κλησίαις, ἐξελεθόντων δὲ καὶ κτεῖναι κύριος ἦν. λέγει γοῦν
 “ὃν δέ κ’ ἐγὼν ἀπάνευθε μάχης . . , οὗ οἱ ἄρκιον ἐσσεῖται
 φυγέειν κύνας ἢ δ’ οἰωνούς· παρὰ γὰρ ἐμοὶ θάνατος”). Ἐν μὲν **3**
 15 οὖν τοῦτ’ εἶδος βασιλείας, στρατηγία διὰ βίον, τούτων δ’ αἱ
 μὲν κατὰ γένος εἰσὶν αἱ δ’ αἰρεταί· παρὰ ταύτην δ’ ἄλλο
 μοναρχίας εἶδος, οἷαι παρ’ ἐνίοις εἰσὶ βασιλεῖαι τῶν βαρ-
 βάρων. ἔχουσι δ’ αὖται τὴν δύναμιν πᾶσαι παραπλησίαν
 τυραννίσιν, εἰσὶ δὲ καὶ κατὰ νόμον καὶ πατρικαί· διὰ (p. 85)
 20 γὰρ τὸ δουλικώτεροι εἶναι τὰ ἥθη φύσει οἱ μὲν βάρβαροι
 τῶν Ἑλλήνων οἱ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν τῶν περὶ τὴν Εὐρώ-
 πην, ὑπομένουσι τὴν δεσποτικὴν ἀρχὴν οὐδὲν δυσχεραίνοντες.
 τυραννικαὶ μὲν οὖν διὰ τὸ τοιοῦτόν εἰσιν, ἀσφαλεῖς δὲ διὰ
 τὸ πάτριαι καὶ κατὰ νόμον εἶναι. καὶ ἡ φυλακὴ δὲ βα- **4**
 25 σιλικὴ καὶ οὐ τυραννικὴ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. οἱ γὰρ πο-
 λῖται φυλάττουσιν ὅπλοις τοὺς βασιλεῖς, τοὺς δὲ τυράννους
 ξενικόν· οἱ μὲν γὰρ κατὰ νόμον καὶ ἐκόντων οἱ δ’ ἀκόν-
 των ἄρχουσιν. ὥσθ’ οἱ μὲν παρὰ τῶν πολιτῶν οἱ δ’ ἐπὶ
 τοὺς πολίτας ἔχουσι τὴν φυλακὴν. δύο μὲν οὖν εἶδη ταῦτα
 30 μοναρχίας, ἕτερον δ’ ὅπερ ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν, **5**

12 γοῦν] γὰρ Π¹, οὖν π³ || B 391; cf. Eth. Nic. 1116a 33

13 μάχης] νοήσω pr. P¹, μάχης νοήσω corr.¹ P¹ (*quem ego videro fugientem e proelio* Guil.) || ἐσσεῖται M^oP³H^aπ³ 14. παρὰ

γὰρ ἐμοὶ θάνατος nunc non fertur in loco citato 16 αἰρεταί]

in ras. P³, ἀρεταί M^oH^aπ³ 17 στρατηγίας (mg. μοναρχίας)

H^a 18 παραπλησίαν Π¹ et (corr. a man. 1 ex παραπλαισίαν)

P³ et H^aπ³, παραπλησίως pr. P² (em. corr.³) et π³ 19 τυ-

ραννίσιν εἰσὶ δὲ καὶ κατὰ Susem., τυραννίσι et sine lacuna καὶ

(om. P¹) et κατὰ Π¹, τυραννι et post lacunam κατὰ P².³π³ (idem,

sed ante lacunam τυραννίσι corr.³ P², τυραννικ π³, τυραννικαί

π³), τυραννις et sine lacuna καὶ κατὰ H^a, τυραννικῇ (vel τυ-

ραννικὴν praevisio παραπλησίως) εἰσὶ δ’ ὁμως κατὰ π³ || πατρικὰς

Γ M^o, πατρικὰ π³, πάτριον Spengelius 20 δουλικώτερα π³ ||

εἶναι τὰ ἥθη H^a (Bk.), τὰ ἥθη εἶναι Π¹, εἶναι τὰ ἔθνη Π²

24 πάτριον M^oP¹, πατρικαὶ Schneider 25 οὐ om. H^a || τὴν

αὐτὴν] talem Guil. 30 ἕτερον squ. novit Theophrastus π. βα-

σιλείας, apud Dion. Hal. ant. Rom. V 73

οὓς καλοῦσιν αἰσυννήτας. ἔστι δὲ τοῦθ' ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν αἰρετὴ
 τυραννίς, διαφέρουσα δὲ τῆς βαρβαρικῆς οὐ τῷ μὴ κατὰ
 νόμον ἀλλὰ τῷ μὴ πάτριος εἶναι μόνον. ἤρχον δ' οἱ μὲν
 διὰ βίου τὴν ἀρχὴν ταύτην, οἱ δὲ μέχρι τινῶν ὠρισμένων
 χρόνων ἢ πράξεων, οἷον εἰλοντό ποτε Μυτιληναῖοι Πιττα- 35
 κὸν πρὸς τοὺς φυγάδας ὧν προειστήκεσαν Ἀντιμενίδης καὶ
 6 Ἀλκαῖος ὁ ποιητής. δηλοῖ δ' Ἀλκαῖος ὅτι τύραννον εἶλοντο
 τὸν Πιττακὸν ἔν τινι τῶν σχολιῶν μελῶν· ἐπιτιμᾷ γὰρ
 ὅτι “τὸν κακοπατρίδαν Φιττακὸν πόλιος τᾶς ἀχόλῳ καὶ
 βαρυδαίμονος ἐστάσαντο τύραννον μέγ' ἐπαινεόντες ἀόλλεες.” 1285
 αὐταὶ μὲν οὖν εἰσὶ τε καὶ ἦσαν διὰ μὲν τὸ δεσποτικαὶ εἶναι
 7 τυραννικαί, διὰ δὲ τὸ αἰρεταὶ καὶ ἐκόντων βασιλικαί· τέ-
 ταρτον δ' εἶδος μοναρχίας βασιλικῆς αἱ κατὰ τοὺς ἥρωι-
 κοὺς χρόνους ἐκούσιαί τε καὶ πάτρια γιγνόμεναι κατὰ νόμον. 5
 διὰ γὰρ τὸ τοὺς πρώτους γενέσθαι τοῦ πλήθους εὐεργέτας
 κατὰ τέχνας ἢ πόλεμον, ἢ διὰ τὸ συναγαγεῖν ἢ πορίσαι
 χώραν, ἐγίγνοντο βασιλεῖς ἐκόντων καὶ τοῖς παραλαμβά-
 νουσι πάτριοι. κύριοι δ' ἦσαν τῆς τε κατὰ πόλεμον ἡγε-
 μονίας καὶ τῶν θυσιῶν, ὅσαι μὴ ἱερατικαί, καὶ πρὸς τοῦ- 11
 (p. 86) τοῖς τὰς δίκας ἔκρινον. τοῦτο δ' ἐποιοῦν οἱ μὲν οὐκ ὁμνύον-
 τες οἱ δ' ὁμνύοντες· ὁ δ' ὄρκος ἦν τοῦ σκήπτρου ἐπανάτασις.

35 οἶαν M^aP¹H^a et (οἶαν) π³ || μυτιληναῖοι ΓΠ (sed cf. 1304a
 4 et Rhet. 1398b 12) || φιττακὸν (etiam 38. 39, sed Πιττ. 1274b 18)
 Π¹ 36 προειστήκεσαν pr. M^a, προειστήκεσαν (ei in ras) P³, προ-
 ιστήκεισαν H^a 38 fr. 37 A. Be. (87 D.; 109 Lobel) 39 κακοπατρί-
 δαν Wackernagelio duce Pfeiffer, Gnom. II, 1926, p. 310, κακο-
 πατρίδα Π (*malum patriae* Guil.) || Φιττακὸν Π¹ (cf. fr. pap. 43,
 13 D.), Πιττακὸν Π³H^a || πόλιος Schneidewinus, πόλεως Π ||
 τῆς M^aH^a || ἀσχόλῳ (cix. mg. m. 1 ut vid.) H^a, ci. Camerarius
 1285b 1 μέγ' || μὲν Π¹ (em. corr. P¹) || post ἀόλλεες ex Plut.
 Amat. c. 18 add. ἀθρόα . . φάρα Reiskius 2 δεσποτικαὶ εἶναι
 τυραννικαὶ Sepulveda, τυραννικαὶ (-όν H^a) εἶναι δεσποτικαὶ
 (-όν H^a) ΓΠ 3 αἰρετὰ H^a 5 ἐκούσιοί τε καὶ πάτριοι M^aP¹
 10 θυσιῶν] οὐσιῶν Π¹ et γρ. π³ (cf. infra 16) 12 ἐπανάτασις
 P³ et corr. P³ et π³, ἐπανάστασις M^aP¹ et pr. P³ et (corr. m. 1 ex
 ἐπανάστασις) H^a et π³, ἀνάστασις γρ. mg. P³ et γρ. P³ et π³, ele-

οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων καὶ τὰ κατὰ πόλιν 8
καὶ τὰ ἔνδημα καὶ τὰ ὑπερόρια συνεχῶς ἦρχον· ὕστερον
15 δὲ τὰ μὲν αὐτῶν παριέντων τῶν βασιλέων, τὰ δὲ τῶν
ὄχλων παραιρουμένων, ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν αἱ θυσαίαι
κατελείφθησαν τοῖς βασιλεῦσι μόνον, ὅπου δ' ἄξιον εἰπεῖν
εἶναι βασιλείαν, ἐν τοῖς ὑπερορίοις τῶν πολεμικῶν τὴν ἡγε-
μονίαν μόνον εἶχον.

20 Βασιλείας μὲν οὖν εἶδη ταῦτα, τέτταρα τὸν ἀριθμόν, X
μία μὲν ἡ περὶ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους (αὕτη δ' ἦν ἐκόντων
μὲν, ἐπὶ τισὶ δ' ὠρισμένοις· στρατηγός τε γὰρ ἦν καὶ δικα-
στής ὁ βασιλεὺς, καὶ τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς κύριος), δευτέρα
δ' ἡ βαρβαρική (αὕτη δ' ἐστὶν ἐκ γένους ἀρχὴ δεσποτική
25 κατὰ νόμον), τρίτη δὲ ἦν αἰσυνμητείαν προσαγορεύουσιν
(αὕτη δ' ἐστὶν αἰρετὴ τυραννίς), τετάρτη δ' ἡ Λακωνική
τούτων (αὕτη δ' ἐστὶν ὡς εἰπεῖν ἀπλῶς στρατηγία κατὰ
γένος αἰδίδιος). αὗται μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον διαφέρουσιν
ἀλλήλων· πέμπτον δ' εἶδος βασιλείας, ὅταν ἡ πάντων 2
30 κύριος εἷς ὢν, ὥσπερ ἕκαστον ἔθνος καὶ πόλις ἐκάστη τῶν
κοινῶν, τεταγμένη κατὰ τὴν οἰκονομικήν. ὥσπερ γὰρ ἡ
οἰκονομικὴ βασιλεία τις οἰκίας ἐστίν, οὕτως ἡ παμβασιλεία πό-
15 λεως καὶ ἔθνους ἑνὸς ἢ πλειόνων οἰκονομία. Σχεδὸν δὲ δύο
ἐστὶν ὡς εἰπεῖν εἶδη βασιλείας περὶ ὧν σκεπτέον, αὕτη τε
35 καὶ ἡ Λακωνική. τῶν γὰρ ἄλλων αἱ πολλαὶ μεταξὺ τού-

vatio Guil. (1302 b 33 πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ante insurrectionem) —

13 καὶ secl. Hilarius 16 αἱ θυσαίαι H^a, θυσαίαι Π³, αἱ
πάτριαι (πάτριαι M^a) οὐσαίαι Π¹ (cf. supra 10), αἱ πάτριαι θυ-
σαίαι Susem. 17 μόνον ὅπου δ' — 18 ἡγεμονίαν om. H^a (omissa
inde ab ὅπου δ' add. in mg., m. rc. ut vid.) 22 ὠρι-
σμένων M^aΠ² || τε γὰρ M^aP¹, γὰρ Π², δ' H^a 27 εἰπεῖν post
ἀπλῶς Π¹ 30 εἷς om. Γ M^aΠ³ || ὥνπερ Buecheler (ὥσπερ —
ἐκάστη secl. Conringius) 32 παμβασιλεία Susem. (secl. 33
καὶ — πλειόνων), βασιλεία ΓΠ; cf. infra 36 33 καὶ ἡ M^a ||
πλειόνων οἰκονομία ΓP¹H^a et corr.¹ P³, πλειονος οἰκονομία
M^a, πλειονος οἰκονομίας pr. P³.³ et Π³, πλειόνων οἰκονομίας
corr.¹ P³

των εἰσίν. ἐλαττόνων μὲν γὰρ κύριοι τῆς παμβασιλείας, πλειόνων δ' εἰσὶ τῆς Λακωνικῆς. ὥστε τὸ σκέμμα σχεδὸν περὶ δυοῖν ἐστίν, ἔν μὲν πότερον συμφέρει ταῖς πόλεσι στρατηγὸν αἰδίου εἶναι, καὶ τοῦτον ἢ κατὰ γένος ἢ κατὰ μέρος, ἢ οὐ συμφέρει, ἔν δὲ πότερον ἓνα συμφέρει κύριον εἶναι 1286

3 πάντων, ἢ οὐ συμφέρει. τὸ μὲν οὖν περὶ τῆς τοιαύτης στρατηγίας ἐπισκοπεῖν νόμων ἔχει μᾶλλον εἶδος ἢ πολιτείας (p. 87) (ἐν ἀπάσαις γὰρ ἐνδέχεται γίνεσθαι τοῦτο ταῖς πολιτείαις), ὥστ' ἀφελσθω τὴν πρώτην· ὁ δὲ λοιπὸς τρόπος τῆς βασι- 5 λείας πολιτείας εἰδὸς ἐστίν, ὥστε περὶ τούτου δεῖ θεωρῆσαι καὶ τὰς ἀπορίας ἐπιδραμεῖν τὰς ἐνούσας. Ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς ζητήσεως αὕτη, πότερον συμφέρει μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἀρίστου 4 ἀνδρὸς ἄρχεσθαι ἢ ὑπὸ τῶν ἀρίστων νόμων. δοκοῦσι δὴ τοῖς νομίζουσι συμφέρειν βασιλεύεσθαι τὸ καθόλου μόνον οἱ νόμοι 10 λέγειν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ προσπίπτοντα ἐπιτάττειν. ὥστ' ἐν ὁποιοῦν τέχνῃ τὸ κατὰ γράμματ' ἄρχειν ἡλίθιον· καί πως ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τὴν τετρήμερον κινεῖν ἔξεστι τοῖς ἰατροῖς, (ἐὰν δὲ πρότερον, ἐπὶ τῷ αὐτοῦ κινδύνῳ). φανερόν τοίνυν ὡς οὐκ ἐστίν ἡ κατὰ γράμματα καὶ νόμους ἀρίστη πολιτεία 15 διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνον δεῖ ὑπάρχειν τὸν λόγον τὸν καθόλου τοῖς ἄρχουσιν. κρεῖττον δ' ὧ μὴ πρόσεστι τὸ παθητικὸν ὅλως ἢ ὧ συμφνές. τῷ μὲν οὖν νόμῳ τοῦτο οὐχ ὑπάρχει, ψυχὴν δ' ἀνθρωπίνην ἀνάγκη τοῦτ' 5 ἔχειν πᾶσαν. ἀλλ' ἴσως ἂν φαίη τις ὡς ἀντὶ τούτου βου- 20 λεύσεται περὶ τῶν καθ' ἕκαστα κάλλιον. ὅτι μὲν τοίνυν ἀνάγκη νομοθέτην αὐτὸν εἶναι, δῆλον, καὶ κεῖσθαι νόμους, ἀλλὰ μὴ κυρίους ἢ παρεκβαλίνουσιν, ἐπεὶ περὶ τῶν γ' ἄλλων

36 βασιλείας Π¹ 39 μέρος] αἵρεσιν π³ (cf. 1285 a 16), ἀρε-
τὴν mg. Bas.³ 1286 a 1 πότερόν ποτε ἓνα Π¹ 9 δοκοῦσι Bas.³,
δοκεῖ Γ Π 12 καί πως] καὶ πῶς M³, καὶ ὡς H³, καὶ P²· ³ π³
(an πῶς post ἡλίθιον? Richardsius) 13 τετρήμερον Γ M³ 14 αὐτοῦ
Γ, αὐτῷ M³ H³, αὐτοῦ P¹ Π² 17 λόγον] νόμον H³ 19 τούτῳ
pr. P² (em. corr.¹) et P³ H³ π³ 21 ὅτι—22 δῆλον respicere vide-
tur Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 616, 7 Heylb.

εἶναι δεῖ κυρίους· ὅσα δὲ μὴ δυνατόν τὸν νόμον κρίνειν ἢ
 25 ὅλως ἢ εὖ, πότερον ἓνα τὸν ἄριστον δεῖ ἄρχειν ἢ πάντας;
 καὶ γὰρ νῦν συνιόντες δικάζουσι καὶ βουλευόμενοι καὶ κρί-
 νουσιν, αὗται δ' αἱ κρίσεις εἰσὶ πᾶσαι περὶ τῶν καθ' ἕκα-
 στον. καθ' ἓνα μὲν οὖν συμβαλλόμενος ὅστισοῦν ἴσως χείρων·
 ἀλλ' ἐστὶν ἢ πόλις ἐκ πολλῶν, ὥσπερ ἐστίασις συμφορητὸς
 30 καλλίων μιᾶς καὶ ἀπλῆς. διὰ τοῦτο καὶ κρίνει ἄμεινον
 ὄχλος πολλὰ ἢ εἷς ὅστισοῦν. ἔτι μᾶλλον ἀδιάφθορον τὸ 6
 πολὺ· καθάπερ ὕδωρ τὸ πλεῖον, οὕτω καὶ τὸ πλῆθος τῶν
 ὀλίγων ἀδιαφθορώτερον· τοῦ δ' ἐνὸς ὅπ' ὀργῆς κρατηθέντος
 ἢ τινος ἐτέρου πάθους τιοιούτου ἀναγκαῖον διεφθάρθαι τὴν κρί-
 35 σιν, ἐκεῖ δ' ἔργον ἅμα πάντας ὀργισθῆναι καὶ ἀμαρτεῖν.
 ἔστω δὲ τὸ πλῆθος οἱ ἐλεύθεροι, μηδὲν παρὰ τὸν νόμον (p. 88)
 πράττοντες, ἀλλ' ἢ περὶ ὧν ἐκλείπειν ἀναγκαῖον αὐτόν.
 εἰ δὲ δὴ τοῦτο μὴ ῥάδιον ἐν πολλοῖς, ἀλλ' εἰ πλείους εἶεν
 ἀγαθοὶ καὶ ἄνδρες καὶ πολῖται, πότερον ὁ εἷς ἀδιαφθορῶ-
 40 τερος ἄρχων, ἢ μᾶλλον οἱ πλείους μὲν τὸν ἀριθμὸν ἀγαθοὶ
 86b δὲ πάντες; ἢ δῆλον ὡς οἱ πλείους; ἀλλ' οἱ μὲν στασιάζουσιν
 ὁ δὲ εἷς ἀστασίαστος. ἀλλὰ πρὸς τοῦτ' ἀντιθετέον ἴσως ὅτι
 σπουδαῖοι τὴν ψυχὴν, ὥσπερ κἀκεῖνος ὁ εἷς. εἰ δὲ τὴν μὲν 7
 τῶν πλειόνων ἀρχὴν ἀγαθῶν δ' ἀνδρῶν πάντων ἀριστοκρα-
 5 τίαν θετέον, τὴν δὲ τοῦ ἐνὸς βασιλείαν, αἰρετώτερον ἂν εἴη ταῖς
 πόλεσιν ἀριστοκρατία βασιλείας, καὶ μετὰ δυνάμεως καὶ
 χωρὶς δυνάμεως οὐσης τῆς ἀρχῆς, ἂν ἢ λαβεῖν πλείους ὁμούς.
 καὶ διὰ τοῦτ' ἴσως ἐβασιλεύοντο πρότερον, ὅτι σπάνιον ἦν εὐρεῖν
 ἄνδρας πολὺ διαφέροντας κατ' ἀρετὴν, ἄλλως τε καὶ τότε
 10 μικρὰς οἰκοῦντας πόλεις. ἔτι δ' ἀπ' εὐεργεσίας καθίστασαν

25 πάντας] πάνν P².³ π³ et γρ. mg p¹, πολλούς (Aretino
 duce) Camotius 27 αἱ κρίσεις post εἰδὼν Π¹ 30 κρίνειν
 M² Π³ 32 καθάπερ γὰρ Bk.² 33 δ'] γὰρ Susem.
 37 ὧν] ὧν P².³ π³, ὧν π³ 38 τοῦτο post μὴ Π¹ 1286b 1 δὲ
 πάντες] δ' ἄνδρες ΓM^a || στασιάζουσι H^a 7 ὁμοίως ΓH^a Π³
 9 πολὺ] plures Ar., πολλοὺς ci. Sylburgius

τοὺς βασιλεῖς, ὅπερ ἐστὶν ἔργον τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν. ἐπεὶ δὲ συνέβαινε γίνεσθαι πολλοὺς ὁμοίους πρὸς ἀρετὴν, οὐκέτι ὑπέμενον ἀλλ' ἐζήτουν κοινόν τι καὶ πολιτείαν καθίστασαν.

8 ἐπεὶ δὲ χείρους γινόμενοι ἐχρηματίζοντο ἀπὸ τῶν κοινῶν, ἐντεῦθεν ποθεν εὖλογον γενέσθαι τὰς ὀλιγαρχίας· ἐντιμον 15 γὰρ ἐποίησαν τὸν πλοῦτον. ἐκ δὲ τούτων πρῶτον εἰς τυραννίδας μετέβαλλον, ἐκ δὲ τῶν τυραννίδων εἰς δημοκρατίαν· αἰεὶ γὰρ εἰς ἐλάττους ἄγοντες δι' αἰσχροκέρδειαν ἰσχυρότερον τὸ πλῆθος κατέστησαν, ὥστ' ἐπιθέσθαι καὶ γενέσθαι δημοκρατίας. ἐπεὶ δὲ καὶ μείζους εἶναι συμβέβηκε τὰς πό- 10 λεις, ἴσως οὐδὲ ῥάδιον ἔτι γίνεσθαι πολιτείαν ἐτέραν παρὰ δημοκρατίαν. εἰ δὲ δὴ τις ἄριστον θείη τὸ βασιλεύεσθαι ταῖς πόλεσιν, πῶς ἔξει τὰ περὶ τῶν τέκνων; πότερον καὶ τὸ γένος δεῖ βασιλεύειν; ἀλλὰ γιγνομένων ὅποιοί τινες ἔτυχον, βλαβερόν. ἀλλ' οὐ παραδώσει κύριος ὢν τοῖς 15 τέκνοις; ἀλλ' οὐκ ἔτι τοῦτο ῥάδιον πιστεῦσαι· χαλεπὸν γάρ, (p. 89) 10 καὶ μείζονος ἀρετῆς ἢ κατ' ἀνθρωπίνην φύσιν. ἔχει δ' ἀπορίαν καὶ περὶ τῆς δυνάμεως, πότερον ἔχειν δεῖ τὸν μέλλοντα βασιλεύειν ἰσχύν τινα περὶ αὐτόν, ἢ δυνήσεται βιάζεσθαι τοὺς μὴ βουλομένους πειθαρχεῖν, ἢ πῶς ἐνδέχεται 20 τὴν ἀρχὴν διοικεῖν; εἰ γὰρ καὶ κατὰ νόμον εἴη κύριος, μηδὲν πράττων κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν παρὰ τὸν νόμον, ὅμως ἀναγκαῖον ὑπάρχειν αὐτῷ δύναμιν ἢ φυλάξει τοὺς νόμους.

V^m: 1286b 16 ἐκ δὲ — 1288b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

12 ὁμοίως H^a et (partim em.) π^s 14 γινόμενοι M^aPⁱ 17 δημοκρατίας H^a 18 ἄγοντες, sc. τὴν πολιτείαν (18); cf. 1296 a 26 || αἰσχροκέρδειαν M^aH^a et (absque prosodia) V^m 22 εἰ δὲ δὴ — 27 φύσιν citat Iulianus ep. ad Them. 260 D squ. 24 ὅποιον pr. P^a (v rasura in iota mutatum) et P^aπ^s, ὁποῖον π^s 25 ἀλλ' — 26 τέκνοις] ἀλλ' οὐ καταλείψει τοὺς υἱεῖς διαδόχους ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἐξουσίας ἔχων τοῦτο ποιῆσαι π^s (plurique), om. π^s || τοῖς] om. Iul., huiusmodi (τοιούτοις) Ar. 26 ῥάδιον τοῦτο Iul. 29 αὐτὸν Bas^a, αὐτόν ΓΠ || ἢ] ἢ M^aP^a.^sπ^s, ἢ V^m 31 καὶ Π^sH^a, om. Πⁱ V^m || εἴη — 32 νόμον om. H^a 32 αὐτοῦ Π (suam Guil.) 33 φυλάξει π^s, φυλάσσεται M^aPⁱ, φυλάξει P^s ^s V^mH^aπ^s

τάχα μὲν οὖν τὰ περὶ τὸν βασιλέα τὸν τοιοῦτον οὐ χαλεπὸν
 35 διορίσαι· δεῖ γὰρ αὐτὸν μὲν ἔχειν ἰσχύν, εἶναι δὲ τοσαύτην
 τὴν ἰσχὺν ὥστε ἐκάστου μὲν καὶ ἐνὸς καὶ συμπλειόνων κρείττω
 τοῦ δὲ πλῆθους ἦναι, καθάπερ οἱ τ' ἀρχαῖοι τὰς φυλακάς
 ἐδίδουσαν, ὅτε καθισταῖεν τινα τῆς πόλεως ὃν ἐκάλουν αἰσυνμή-
 την ἢ τύραννον, καὶ Διονυσίῳ τις, ὅτ' ἤτει τοὺς φύλακας, συν-
 40 εβούλευε τοῖς Συρακουσίοις διδόναι τοσοῦτους τοὺς φύλακας.
 87 **16** Περὶ δὲ τοῦ βασιλέως τοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν **XI**
 πάντα πράττοντος ὃ τε λόγος ἐφέστηκε νῦν καὶ ποιητέον τὴν
 σκέψιν. ὁ μὲν γὰρ κατὰ νόμον λεγόμενος βασιλεὺς οὐκ ἔστιν
 εἶδος, καθάπερ εἵπομεν, πολιτείας (ἐν πάσαις γὰρ ὑπάρ-
 5 χειν ἐνδέχεται στρατηγίαν ἀλδίων, οἷον ἐν δημοκρατίᾳ καὶ
 ἀριστοκρατίᾳ, καὶ πολλοὶ ποιοῦσιν ἓνα κύριον τῆς διοικήσεως·
 τοιαύτη γὰρ ἀρχή τις ἔστι καὶ περὶ Ἐπίδαμνον, καὶ περὶ
 Ὀποῦντα δὲ κατὰ τι μέρος ἔλαττον)· περὶ δὲ τῆς παμβα- **2**
 σιλείας καλουμένης, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἄρχει πάντων κατὰ
 10 τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν ὁ βασιλεὺς. δοκεῖ δὲ τισιν οὐδὲ κατὰ
 φύσιν εἶναι τὸ κύριον ἓνα πάντων εἶναι τῶν πολιτῶν, ὅπου
 συνέστηκεν ἐξ ὁμοίων ἢ πόλεις· τοῖς γὰρ ὁμοίοις φύσει τὸ
 αὐτὸ δίκαιον ἀναγκαῖον καὶ τὴν αὐτὴν ἀξίαν κατὰ φύσιν
 εἶναι, ὥστ' εἴπερ καὶ τὸ ἴσην ἔχειν τοὺς ἀνίσους τροφήν ἢ
 15 ἐσθῆτα βλαβερόν τοῖς σώμασιν, οὕτως ἔχειν καὶ τὰ περὶ τὰς

V^m: 1286 b 16 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

34 βασιλέα τὸν τοιοῦτον om. V^m 35 ἔχειν μὲν ἰσχ. vel
 ἰσχ. μὲν ἔχειν Richardsius 36 ἐκάστου] *singulorum* Guil.
 1287 a 4 πολιτείας Victorinus (cf 1286 a 3), βασιλείας ΓΠ, om.
 Iulianus (cf. ad 1286 b 22) 8 ἐλάττων Schneider || περὶ δὲ —
 14 εἶναι citat Iulianus 9 πάντων Iul. (πάν cod. Voss.), πάντα Π,
 (principatur) omnibus Guil. 10 αὐτοῦ (αὐτοῦ Hertleinius) Iul. ||
 βασιλεὺς, sc. ποιητέον τὴν σκέψιν (2); add. *dicendum* Guil., κατὰ
 κοινοῦ τὸ λεκτέον glossa p² (continuat per δοκεῖ τισιν Iul., per
 δοκεῖ δὴ τισιν Sylburgius) || οὐδὲ τὸ κατὰ Iul. 11 κύριον εἶναι
 πάντων τῶν πολιτῶν ἓνα ΓΜ^a || ὅπου — 12 πόλεις et 13 καὶ τὴν
 — φύσιν om. Iul. 15 ἔχειν Schneider (sed ὥσπερ γὰρ pro 14
 ὥστ' εἴπερ), ἔχει ΓΠ || τὰ] τὸ cum π³ Bk.

3 τιμάς, ὁμοίως τοίνυν καὶ τὸ ἄνισον τοὺς ἴσους· διόπερ οὐδένα
 μᾶλλον ἄρχειν ἢ ἄρχεσθαι δίκαιον, καὶ τὸ ἀνὰ μέρος τοί-
 (p. 90) νυν ὡσαύτως. τοῦτο δ' ἤδη νόμος· ἡ γὰρ τάξις νόμος. τὸν
 ἄρα νόμον ἄρχειν αἰρετώτερον μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν ἓνα
 τινά, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον τοῦτον, κἂν εἴ τις ἄρχειν 20
 βέλτιον, τούτους καταστατέον νομοφύλακας καὶ ὑπηρέτας τοῖς
 νόμοις· ἀναγκαῖον γὰρ εἶναι τινὰς ἀρχάς, ἀλλ' οὐχ ἓνα τοῦ-
 4 τον εἶναι φασι δίκαιον ὁμοίων γε ὄντων πάντων. ἀλλὰ μὴν
 ὅσα γε μὴ δοκεῖ δύνασθαι διορίζειν ὁ νόμος, οὐδ' ἄνθρωπος
 ἂν δύναιτο γνωρίζειν. ἀλλ' ἐπίτηδες παιδεύσας ὁ νόμος 25
 ἐφίστησι τὰ λοιπὰ τῇ δικαιοτάτῃ γνώμῃ κρίνειν καὶ διοικεῖν
 τοὺς ἄρχοντας. ἔτι δ' ἐπανορθοῦσθαι δίδωσιν, ὅ τι ἂν δόξῃ
 πειρωμένοις ἄμεινον εἶναι τῶν κειμένων. ὁ μὲν οὖν τὸν νό-
 μον κελεύων ἄρχειν δοκεῖ κελεύειν ἄρχειν τὸν θεὸν καὶ τὸν νοῦν
 μόνους, ὁ δ' ἄνθρωπον κελεύων προστίθῃσι καὶ θηρίον· ἥ τε γὰρ 30
 ἐπιθυμία τοιοῦτον, καὶ ὁ θυμὸς ἄρχοντας διαστρέφει καὶ τοὺς
 5 ἀρίστους ἄνδρας. διόπερ ἄνευ ὀρέξεως νοῦς ὁ νόμος ἐστίν. τὸ
 δὲ τῶν τεχνῶν εἶναι δοκεῖ παράδειγμα ψεῦδος, ὅτι τὸ κατὰ
 γράμματα ἰατρεύεσθαι φαῦλον, ἀλλὰ καὶ αἰρετώτερον

V^m: 1286 b 16 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

16 τοίνυν om. Π¹ || οὐδένα Bernaysius, οὐδὲν Γ Π 22 ἀρ-
 χάς] ἄρχειν H^a 28 ὁμοίως Π² 24 οὐδ'] ὁ δ' Ar.
 25 ἐπίτηδες παιδεύσας] ἐπίτηδες M^a P¹, universale (τὸ καθόλου
 nt vid.) Guil. 28 ὁ μὲν — 32 ἐστίν citat Iulianus (cf ad
 1286 b 22) 29 δοκεῖ κελεύειν ἄρχειν om. cod. Voss. Iul.
 τὸν νοῦν μόνους cod. Voss. Iul., τοὺς νόμους Γ Π ceteri codd.
 Iul. (νοῦν pro 28 νόμον Γ et codd. Iul. praeter Voss., contra
 ad 29 θεὸν addunt γρ. νοῦν mg.¹ P¹ et mg.³ P² et ἄλλως νοῦν
 mg. π³) 30 θηρία cod. Voss. Iul. ἥ τε] δ τε M^a, ὅτε Γ
 (moxque ut vid. ἄρχον, τέλος pro 31 ἄρχοντας) 31 τοῦτον
 cod. Voss. Iul. || ἄρχοντας om. Iul. | διαστρέφει] διαφθείρει
 (φθείρει P¹, interimet Guil.) post 32 ἄνδρας Π¹ (em. mg. p¹)
 32 νοῦς post ὁ M^a et pr. P¹ et V^m et (μόνος pro νόμος cod.
 Voss.) Iul. 34 γράμμα M^a P¹ V^m | ἀλλὰ καὶ] ἀλλὰ V^m H^a
 (Susem.), καὶ Aretino duce Schneider

35 χρῆσθαι τοῖς ἔχουσι τὰς τέχνας. οἱ μὲν γὰρ οὐδὲν διὰ φι-
 λίαν παρὰ τὸν λόγον ποιοῦσιν, ἀλλ' ἄρουνται τὸν μισθὸν τοὺς
 κάμνοντας ὑγιάσαντες· οἱ δ' ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς
 πολλὰ πρὸς ἐπήρειαν καὶ χάριν εἰώθασιν πράττειν, ἐπεὶ καὶ
 τοὺς ἰατροὺς ὅταν ὑποπιτεύωσι πιστευθέντας τοῖς ἐχθροῖς δια-
 40 φθεῖρειν διὰ κέρδος, τότε τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θεραπεῖαν
 ζητήσαιεν ἂν μᾶλλον. ἀλλὰ μὴν εἰσάγονται γ' ἐφ' ἑαυτοὺς 6
 1287b οἱ ἰατροὶ κάμνοντες ἄλλους ἰατροὺς καὶ οἱ παιδοτρίβαι γυ-
 μναζόμενοι παιδοτρίβας, ὥς οὐ δυνάμενοι κρίνειν τὸ ἀληθές
 διὰ τὸ κρίνειν περὶ τε οἰκείων καὶ ἐν πάθει ὄντες. ὥστε δῆλον
 ὅτι τὸ δίκαιον ζητοῦντες τὸ μέσον ζητοῦσιν· ὁ γὰρ νόμος τὸ
 5 μέσον. ἔτι κυριώτεροι καὶ περὶ κυριωτέρων τῶν κατὰ γράμ-
 ματα νόμων οἱ κατὰ τὰ ἔθνη εἰσὶν, ὥστ' εἰ τῶν κατὰ γράμ-
 ματα ἄνθρωπος ἀρχὼν ἀσφαλέστερος, ἀλλ' οὐ τῶν κατὰ τὸ
 ἔθος. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ῥάδιον ἐφορᾶν πολλὰ τὸν ἕνα· δεήσει 7 (p. 91)
 ἄρα πλείονας εἶναι τοὺς ὑπ' αὐτοῦ καθισταμένους ἀρχοντας,
 10 ὥστε τί διαφέρει τοῦτο ἐξ ἀρχῆς εὐθύς ὑπάρχειν ἢ τὸν ἕνα
 καταστῆσαι τοῦτον τὸν τρόπον; ἔτι, ὃ καὶ πρότερον εἰρημένον
 ἐστίν, εἴπερ ὁ ἀνὴρ ὁ σπουδαῖος, διότι βελτίων, ἀρχειν δί-
 καιος, τοῦ δὲ ἑνὸς οἱ δύο ἀγαθοὶ βελτίους· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ
 "σύν τε δύ' ἐρχομένω" καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος "τοιοῦ-
 15 τοι δέκα μοι συμφράδμονες". εἰσὶ δὲ καὶ νῦν περὶ ἐνίων αἱ

V^m: 1286 b 16 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

35 διὰ φιλίαν οὐδὲν H^a (propter amicitias nihil Guil.)
 36 ἀρουνται M^a et ut vid. pr. Pⁱ 3) πεισθέντας (persuasos
 Guil.) Schneider, πιστευθέντες H^a 1287b 2 τὸ ἀληθές διὰ
 τὸ κρίνειν om. H^a π^s 4 γὰρ] δὲ Thurotus 5 ἔτι κυριώτε-
 ρον H^a 6 ὥστ' εἰ] ὥστε Π² H^a 8 πολλὰ om. pr. P^s (suppl.
 mg. rc.) et (partim suppl.) Π^s 11 πρότερον] πρῶτον pr. P^s
 (ut vid.) et H^a, ποτερον V^m 14 K 224 || δύ' ἐρχομένω] δι' ἐρ-
 χομένω (i. e. διερχομένω) H^a π^s, δύ' ἐρχομένων M^a V^m, duobus
 venientibus Guil. || B 372 15 δέκα] δέ M^a, non vertit Guil. ||
 συμφράδμονες] συμφράδμονες εἶεν H^a, συμφράδμονες, ὥς οὐχ ἕνα
 (sic) λοιπὸν ἀρχειν δίκαιον M^a, sodales, ut non iam principari
 iustum Guil. (ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὥς οὐχ ἕνα λοιπὸν ἀρχειν δίκαιον
 glossa mg. rubr. Pⁱ et p^s)

- ἀρχαὶ κύριαι κρίνειν, ὥσπερ ὁ δικαστής, περὶ ᾧ ὁ νόμος
 ἀδυνατεῖ διορίζειν, ἐπεὶ περὶ ᾧ γε δυνατός, οὐδεὶς ἀμφισβη-
 τεῖ περὶ τούτων ὥς οὐκ ἂν ἄριστα ὁ νόμος ἄρξειε καὶ κρίνειεν.
 8 ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ μὲν ἐνδέχεται περιληφθῆναι τοῖς νόμοις τὰ
 δὲ ἀδύνατα, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ποιεῖ διαπορεῖν καὶ ζητεῖν πότερον 20
 τὸν ἄριστον νόμον ἄρχειν ἀρετώτερον ἢ τὸν ἄνδρα τὸν ἄρι-
 στον. περὶ ᾧ γὰρ βουλευόνται νομοθετῆσαι τῶν ἀδυνάτων
 ἐστίν. οὐ τοίνυν τοῦτο γ' ἀντιλέγουσιν, ὥς οὐκ ἀναγκαῖον ἄν-
 θρωπον εἶναι τὸν κρινοῦντα περὶ τῶν τοιούτων, ἀλλ' ὅτι οὐχ
 ἓνα μόνον ἀλλὰ πολλούς. κρίνει γὰρ ἕκαστος ἄρχων πεπαι- 25
 9 δευμένος ὑπὸ τοῦ νόμου καλῶς, ἄτοπον τ' ἴσως ἂν εἶναι δό-
 ξειεν εἰ βέλτιον ἴδοι τις δυοῖν ὄμμασι καὶ δυσὶν ἀκοαῖς
 κρίνων, καὶ πράττων δυσὶ ποσὶ καὶ χερσίν, ἢ πολλοὶ πολ-
 λοῖς· ἐπεὶ καὶ νῦν ὀφθαλμοὺς πολλοὺς οἱ μόναρχοι ποιοῦσιν
 αὐτῶν καὶ ὅτα καὶ χεῖρας καὶ πόδας. τοὺς γὰρ τῇ ἀρχῇ 30
 καὶ αὐτοῖς φίλους ποιοῦνται συνάρχους. μὴ φίλοι μὲν οὖν ὄντες
 οὐ ποιήσουσι κατὰ τὴν τοῦ μονάρχου προαίρεσιν· εἰ δὲ φίλοι
 κἀκείνου καὶ τῆς ἀρχῆς, ὃ γε φίλος ἴσος καὶ ὁμοιος, ὥστ' εἰ
 τούτους οἶεται δεῖν ἄρχειν, τοὺς ἴσους καὶ ὁμοίους ἄρχειν οἶεται
 δεῖν ὁμοίως. "Α μὲν οὖν οἱ διαμφισβητοῦντες πρὸς τὴν βασι- 35
 10 17 λείαν λέγουσι, σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν. Ἀλλ' ἴσως ταῦτ' ἐπὶ
 μὲν τινῶν ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον, ἐπὶ δὲ τινῶν οὐχ οὕτως. ἔστι

V^m: 1286 b 16 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

- 17 ᾧ γε M^aP¹V^m, τῶν γε H^a, ᾧν (δν pr. P^a) Π²
 18 ὥς οὐκ ἂν — κρίνειεν ante 17 ἐπεὶ Π² || ἄριστα post ὁ
 νόμος H^a || καὶ om. Γ et pr. P¹ (suppl. p¹) 19 ἐπεὶ M^aP¹
 22 νομοθετῆσαι] νομοθετεῖσθαι sive potius νενομοθετῆσθαι
 (Coraes) ut vid. Γ (lege statuta esse Guil.) 26 ἄτοπον —
 31 συνάρχους citat Musurus in schol. Aristoph. Ach. 92 || τ'
 Π¹V^m, δ' Π²H^a Mus. 27 ἴδοι (cf. εὐόφθαλμον ἀκοῦσαι
 1268b 24 et alia, ut 1336b 30)] ἔχοι Susem. 28 πράττοι
 Couringius 29 μονάρχει Π¹ 30 αὐτῶν Morelius, αὐτῶν
 Π Mus., sibi Guil. 31 αὐτοῖς Bk.² (αὐτοῖς Mus.), αὐτοῦς H^a,
 αὐτοῦ cet. (sed αὐτοῦ fort. P¹, prob. Susem.) 33 φίλους ἴσως Γ M^a
 — 38 δεσποστὸν Sylburgius: δεσποτικὸν (despotum codd. pauci
 Guil.) Π¹ et (δεσπωτικὸν) H^a, δεσποτὸν Π² (em. κὸν π^a) et V^m ||

γάρ τι φύσει δεσποστὸν καὶ ἄλλο βασιλευτὸν καὶ ἄλλο πολι-
 τικὸν καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον· τυραννικὸν δ' οὐκ ἔστι κατὰ (p. 92)
 40 φύσιν, οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτειῶν ὅσαι παρεκβάσεις εἰσὶ·
 ταῦτα γὰρ γίνεται παρὰ φύσιν. ἀλλ' ἐκ τῶν εἰρημένων
 1288 a γε φανερόν ὡς ἐν μὲν τοῖς ὁμοίοις καὶ ἴσοις οὔτε συμφέρον
 ἔστιν οὔτε δίκαιον ἓνα κύριον εἶναι πάντων, οὔτε μὴ νόμων ὄν-
 των, ἀλλ' αὐτὸν ὡς ὄντα νόμον, οὔτε νόμων ὄντων, οὔτε ἀγαθὸν
 ἀγαθῶν οὔτε μὴ ἀγαθῶν μὴ ἀγαθόν, οὐδ' ἂν κατ' ἀρετὴν
 5 ἀμείνων ἦ, εἰ μὴ τρόπον τινά. τίς δ' ὁ τρόπος, λεκτέον·
 εἴρηται δέ πως ἤδη καὶ πρότερον. πρῶτον δὲ διοριστέον τί τὸ 11
 βασιλευτὸν καὶ τί τὸ ἀριστοκρατικὸν καὶ τί τὸ πολιτικόν.
 βασιλευτὸν μὲν οὖν τὸ τοιοῦτόν ἐστι πληθὸς ὃ πέφυκε φέρειν
 γένος ὑπερέχον κατ' ἀρετὴν πρὸς ἡγεμονίαν πολιτικὴν, ἀρι-
 10 στοκρατικὸν δὲ πληθὸς [ὃ πέφυκε φέρειν πληθὸς] ἄρχεσθαι
 δυνάμενον [τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴν] ὑπὸ τῶν κατ' ἀρετὴν
 ἡγεμονικῶν πρὸς πολιτικὴν ἀρχήν, πολιτικὸν δὲ πληθὸς [ἐν
 ᾧ πέφυκε ἐγγίγνεσθαι πληθὸς] πολεμικὸν δυνάμενον ἄρχε-
 σθαι καὶ ἄρχειν κατὰ νόμον τὸν κατ' ἀξίαν διανέμοντα
 15 τοῖς εὐπόροις τὰς ἀρχάς. ὅταν οὖν ἡ γένος ὅλον ἦ καὶ τῶν 12

V^m: 1286 b 16 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

καὶ ἄλλο βασιλευτὸν Π³ (em. ευτικὸν π³) et V^m, καὶ ἄλλο βα-
 σιλευτικὸν H^a et corr. π³, om. Π¹ (suppl. καὶ ἄλλο βασιλικὸν
 tertio atramenti genere mg. P¹) 41 παρὰ] τὰ παρὰ Π¹ V^m

1288 a 3 ἀλλ' — νομον om. π³ (fort. Π³) || νόμον ὄντα H^a
 6 ἥδη om. Π¹ 9 γένος — 10 φέρειν om. H^a || ἀριστοκρατικὸν δὲ et
 12 πολιτικὸν δὲ] utrumque sequitur duplicis recensitionis contami-
 natio: a 1) πληθὸς ἄρχεσθαι δυνάμενον ὑπὸ τῶν κατ' ἀρ. ἡγ. πρ.
 πολ. ἀρχήν et a 2) ὃ πέφυκε φέρειν πληθὸς τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀρ-
 χήν ὑπὸ τῶν κτλ. (verba inde ab ὑπὸ τῶν ab ea recensione abiudi-
 cat R. Meister, verba πρ. πολ. ἀρχήν Arnimius); b 1) πληθὸς πο-
 λεμικὸν κτλ. et b 2) ἐν ᾧ πέφυκε ἐγγίγνεσθαι πληθὸς πολεμικὸν κτλ.

11 ἀρχήν om. M^a P¹ 13 πέφυκε καὶ ἐν ἑγγ. i. e. καὶ ἐν per ditto-
 graphiam add. Π³ H^a (ἐγγίγνεσθαι V^m) || πληθὸς πολεμικὸν Π³ H^a,
 πληθὸς πολιτικὸν Π¹ (em. corr. P¹) et V^m, ἡθὸς πολεμικὸν Hay-
 duckius || ἄρχειν (καὶ ἄρχειν M^a) καὶ ἄρχεσθαι Π¹ 15 ἀπόροις Π³
 V^m H^a et γρ. Γ (seu egenis, ut dicit translator se invenisse, et bene
 mg. rc. in Guil. cod. Par. a) et γρ. mg. P¹ (εὐπόροις em. et in mg.
 γρ. ἀπόροις add. corr.³ P³) || ἦ] ἦ cum Γ Mª Sus. (de V^m non constat)

ἄλλων ἓνα τινὰ συμβῆναι διαφέροντα γενέσθαι κατ' ἀρετὴν τοσοῦτον ὥσθ' ὑπερέχειν τὴν ἐκείνου τῆς τῶν ἄλλων πάντων, τότε δίκαιον τὸ γένος εἶναι τοῦτο βασιλικὸν καὶ κύριον πάντων καὶ βασιλέα τὸν ἓνα τοῦτον. καθάπερ γὰρ εἴρηται πρότερον, οὐ μόνον οὕτως ἔχει κατὰ τὸ δίκαιον, ὃ προφέρειν εἰώ- 20
 θασιν οἱ τὰς πολιτείας καθιστάντες οἷ τε τὰς ἀριστοκρατικάς καὶ οἱ τὰς ὀλιγαρχικάς καὶ πάλιν οἱ τὰς δημοκρατικάς· πάντῃ γὰρ καθ' ὑπεροχὴν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ ὑπεροχὴν οὐ τὴν
 18 αὐτήν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρότερον λεχθέν. οὔτε γὰρ κτείνειν ἢ φρυγαδεύειν οὐδ' ὀστρακίζειν δὴ πού τὸν τοιοῦτον πρέπον ἐστίν, 21
 οὔτ' ἀξιοῦν ἄρχεσθαι κατὰ μέρος· οὐ γὰρ πέφυκε τὸ μέρος ὑπερέχειν τοῦ παντός, τῷ δὲ τὴν τηλικαύτην ὑπερβολὴν ἔχοντι
 (v. 93) τοῦτο συμβέβηκεν. ὥστε λείπεται μόνον τὸ πείθεσθαι τῷ τοιούτῳ καὶ κύριον εἶναι μὴ κατὰ μέρος τοῦτον ἀλλ' ἁπλῶς. Περὶ μὲν οὖν βασιλείας, τίνας ἔχει διαφοράς, καὶ πότερον οὐ 30
 συμφέρει ταῖς πόλεσιν ἢ συμφέρει, καὶ τίσι, καὶ πῶς, διωρί-
 XII 18 σθω τὸν τρόπον τοῦτον. Ἐπεὶ δὲ τρεῖς φαμεν εἶναι τὰς ὀρθὰς πολιτείας, τούτων δ' ἀναγκαῖον ἀρίστην εἶναι τὴν ὑπὸ τῶν ἀρίστων οἰκονομουμένην, τοιαύτη δ' ἐστίν ἐν ᾗ συμβέβη-
 κεν ἢ ἓνα τινὰ συμπάντων ἢ γένος ὅλον ἢ πλῆθος ὑπερέχον 35
 εἶναι κατ' ἀρετὴν, τῶν μὲν ἄρχεσθαι δυναμένων τῶν δ' ἄρχειν πρὸς τὴν αἰρετωτάτην ζωὴν, ἐν δὲ τοῖς πρώτοις ἐδεί-
 χθη λόγοις ὅτι τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι καὶ πολίτου τῆς πόλεως τῆς ἀρίστης· φανερόν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἀνὴρ τε γίνεται σπουδαῖος καὶ πόλιν συ- 40

V^m: 1286b 16 ἐκ δὲ — 1288b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

16 τινὰ om. Π¹ 17 πάντων, i. e. coniunctorum, non singulorum 21 ἀριστοκρατίας et 22 ὀλιγαρχίας et (ικίας corr. M^o) δημοκρατίας Γ M^a 23 πάντες Π¹ H^a (em. π^a) 24 ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ ut vid. Γ (immo Guil., ut 1282a 20), referens ad 20 οὐ μόνον 27 τὴν om. Bk. cum (?Γ) M^a π³ 29 τοῦτον om. Π¹ 36 ἄρχεσθαι <καὶ ἄρχειν> sive 37 <ἄρχεσθαι καὶ> ἄρχειν Spengelius 39 τῆς ἀρίστης πόλεως Π¹ 40 τὸν αὐτὸν pr. M^o et H^a, per eandem (τὴν αὐτὴν?) codd. plerique Guil.

στήσειεν ἂν τις ἀριστοκρατουμένην ἢ βασιλευομένην, ὥστ' ἔσται 2
 288 b καὶ παιδεία καὶ ἔθνη ταῦτά σχεδὸν τὰ ποιοῦντα σπουδαῖον
 ἄνδρα καὶ τὰ ποιοῦντα πολιτικὸν καὶ βασιλικόν. διωρισμέ-
 νων δὲ τούτων περὶ τῆς πολιτείας ἥδη πειρατέον λέγειν τῆς
 ἀρίστης, τίνα πέφυκε γίγνεσθαι τρόπον καὶ καθίστασθαι πῶς.
 5 [Ἀνάγκη δὴ τὸν μέλλοντα περὶ αὐτῆς ποιήσασθαι τὴν προσ-
 ῆκουσαν σκέψιν]

(p. 145)

10 1 Ἐν ἀπάσαις ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις ταῖς I
 μὴ κατὰ μόριον γινομέναις, ἀλλὰ περὶ γένος ἓν τι τελείαις
 οὔσαις, μιᾶς ἔστι θεωρῆσαι τὸ περὶ ἕκαστον γένος ἀρμόττον,
 οἷον ἄσκησις σώματι ποῖα τε ποῖω συμφέρει, καὶ τίς ἀρίστη
 (τῷ γὰρ κάλλιστα πεφυκότι καὶ κεχορηγημένῳ τὴν ἀρίστην

V^m: 1286 b 16 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

41 ἢ βασιλευομένην moxque b 2 καὶ βασιλικόν secl. Spenge-
 lius (ἀριστοκρατουμένην a 41 i. qu. ἀρίστην) 1288 b 1 σχεδόν]
 om. M^a, σχεδόν γὰρ H^a 3 δη V^m (Conringius) 4 καθίστα-
 σθαί πως Π¹ H^a 5 Ἀνάγκη κτλ.] Verba exordium libri H non-
 nisi leviter uariatum huc referentia admonentis sunt de diverso
 huius acroaseos cursu, secundum quem librum (seu argumen-
 tum libri) Γ excepturi fuerint libri HΘ (fortasse tamquam promp-
 tuarium supplementorum). Eadem ratio coniungendi libros
 occurrit in cod. A^b Metaphysicorum in exitu libr. ΓΗΙ et in
 codicibus Hist. anim. in exitu libr. ΖΗ et ut vid. E; cf. Praef.
 p. VII¹. Certant frustulum contextui accommodare: καθίστασθαι,
 ὥς ἀνάγκη Alb. (Rolfesius); ἀνάγκη γὰρ et om. τὸν μέλλοντα π³;
 erant etiam, qui post καὶ καθίστασθαι πῶς continuarent: οὕτω
 συντακτέον· καὶ πῶς ἀνάγκη δὴ τοὺς περὶ αὐτῶν ἐπισκεψομέ-
 νους καθίστασθαι, ἥτοι ποῖα ἀρχὴ λόγον χρῆσασθαι ἀνάγκη mg.³
 P¹ (ultima, inde ab ἥτοι, etiam mg. rubr.¹ P¹); necesse utique
 facturum de ipsa convenientem speculationem Guil., qui videtur
 subaudire ex versu 3 λέγειν similiterque H^a ἀνάγκη δὴ γὰρ
 (et in exitu σκέψιν ἐπιεικῶς) Lib. IV 1288 b 12 γένος secl.
 Spengelius 13 σώματος M^a H^a

ἀναγκαῖον ἀρμόττειν), καὶ τίς τοῖς πλείστοις μία πᾶσιν (καὶ 15
 γὰρ τοῦτο τῆς γυμναστικῆς ἔργον ἐστίν), ἔτι δ' ἐάν τις μὴ τῆς ἰκ-
 νουμένης ἐπιθυμῇ μήθ' ἕξεως μήτ' ἐπιστήμης τῶν περὶ τὴν
 ἀγωνίαν, μηθὲν ἦττον τοῦ παιδοτρίβου καὶ τοῦ γυμναστικοῦ πα-
 2 ρασκευάσαι γε καὶ ταύτην ἐστὶ τὴν δύναμιν. ὁμοίως δὲ τοῦτο
 καὶ περὶ ἰατρικὴν καὶ περὶ ναυπηγίαν καὶ ἐσθῆτα καὶ περὶ 20
 πᾶσαν ἄλλην τέχνην ὁρῶμεν συμβαῖνον. ὥστε δῆλον ὅτι
 καὶ πολιτείαν τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἐπιστήμης τὴν ἀρίστην θεωρῆσαι
 τίς ἐστὶ καὶ ποία τις ἂν οὐσα μάλιστ' εἴη κατ' εὐχὴν μηδε-
 νὸς ἐμποδίζοντος τῶν ἐκτός, καὶ τίς τίσιν ἀρμόττουσα (πολ-
 25 λοῖς γὰρ τῆς ἀρίστης τυχεῖν ἴσως ἀδύνατον, ὥστε τὴν κρατί-
 στην τε ἀπλῶς καὶ τὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἀρίστην οὐ δεῖ
 λεληθῆναι τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην καὶ τὸν ὡς ἀληθῶς πολιτικόν),
 ἔτι δὲ τρίτην τὴν ἐξ ὑποθέσεως (δεῖ γὰρ καὶ τὴν δοθεῖσαν δύ-
 νασθαι θεωρεῖν. ἐξ ἀρχῆς τε πῶς ἂν γένοιτο, καὶ γενομένη
 τίνα τρόπον ἂν σφῶιτο πλείστον χρόνον· λέγω δὲ οἶον εἴ τι 30
 πόλει συμβέβηκε μήτε τὴν ἀρίστην πολιτεύεσθαι πολιτείαν
 ἀχορήγητόν τε εἶναι καὶ τῶν ἀναγκαίων, μήτε τὴν ἐνδε-
 3 χομένην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλὰ τινα φανυλότεραν), παρὰ
 πάντα δὲ ταῦτα τὴν μάλιστα πάσαις ταῖς πόλεσιν ἀρμότ-
 τουσαν δεῖ γνωρίζειν. ὥσθ' οἱ πλείστοι τῶν ἀποφαινομένων 35
 περὶ πολιτείας, καὶ εἰ τᾶλλα λέγουσι καλῶς, τῶν γε χρησίμων
 διαμαρτάνουσιν. οὐ γὰρ μόνον τὴν ἀρίστην δεῖ θεωρεῖν, ἀλλὰ
 καὶ τὴν δυνατὴν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ῥᾶω καὶ κοινοτέραν

V^m: 1286 b 12 ἐκ δὲ — 1288 b 37 τὴν ἀ(ρίστην)

16 ἔργον om. Π³ (suppl. mg. π³) || τῆς ἰκνουμένης ~ 32 τὴν
 ἐνδεχομένην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων 18 μηθὲν (οὐδὲν Bk.²) iunge
 cum infinitivo παρασκευάσαι 19 γε καὶ Coraes (effectus enim
 disciplinae non iam penes magistrum), τε καὶ (et Guil.) Π,
 ἔσται Thurotus || ἐστὶ] ἐτι Π¹ et mg. π³ 24 ἀρμόζουσα M^aP¹
 (34 ἀρμόζουσαν P¹, 1289a 13 ἀρμόζοντας H^a) 27 ἀγαθὸν om.
 Π³ (suppl. mg. π³) 32 τε] δὲ Richardsius || καὶ om. pr. P¹
 (suppl. corr.¹), secl. Coraes 35 ὥσθ' Susem., καὶ ὡς H^a, ὡς
 cet. 38 κοινοτέραν M^aP¹H^a

ἀπάσαις· νῦν δ' οἱ μὲν τὴν ἀκροτάτην καὶ δεομένην πολ- (p. 146)
 40 λῆς χορηγίας ζητοῦσι μόνον, οἱ δὲ μᾶλλον κοινὴν τινα λέ-
 γοντες τὰς ὑπαρχούσας ἀναιροῦντες πολιτείας τὴν Λακωνικὴν
 1289 a ἢ τινα ἄλλην ἐπαινοῦσι· χρὴ δὲ τοιαύτην εἰσηγεῖσθαι τάξιν 4
 ἣν ῥαδίως ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν καὶ πεισθῆσονται καὶ δυνή-
 σονται κινεῖν, ὥς ἔστιν οὐκ ἔλαττον ἔργον τὸ ἐπανορθῶσαι
 πολιτείαν ἢ κατασκευάζειν ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ καὶ τὸ μετα-
 5 μανθάνειν ἢ μανθάνειν ἐξ ἀρχῆς· διὸ πρὸς τοῖς εἰρημένοις
 καὶ ταῖς ὑπαρχούσαις πολιτείαις δεῖ δύνασθαι βοηθεῖν τὸν
 πολιτικόν, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. τοῦτο δὲ ἀδύνατον
 ἀγνοοῦντα πόσα πολιτείας ἔστιν εἶδη. νῦν δὲ μίαν δημοκρα-
 τίαν οἴονται τινες εἶναι καὶ μίαν ὀλιγαρχίαν· οὐκ ἔστι δὲ
 10 τοῦτ' ἀληθές. ὥστε δεῖ τὰς διαφορὰς μὴ λανθάνειν τὰς τῶν 5
 πολιτειῶν, πόσαι, καὶ συντίθενται ποσαῶς. μετὰ δὲ τῆς
 αὐτῆς φρονήσεως ταύτης καὶ νόμους τοὺς ἀρίστους ἰδεῖν καὶ τοὺς
 ἐκάστη τῶν πολιτειῶν ἀρμόττοντας. πρὸς γὰρ τὰς πολιτείας
 τοὺς νόμους δεῖ τίθεσθαι καὶ τίθενται πάντες, ἀλλ' οὐ τὰς πο-
 15 λιτείας πρὸς τοὺς νόμους. πολιτεία μὲν γὰρ ἔστι τάξις ταῖς
 πόλεσιν ἢ περὶ τὰς ἀρχάς, τίνα τρόπον νενέμηνται, καὶ τί
 τὸ κύριον τῆς πολιτείας καὶ τί τὸ τέλος ἐκάστης τῆς κοινω-
 νίας ἐστίν· νόμοι δὲ κεχωρισμένοι τῶν δηλούντων τὴν πολί-
 τείαν, καθ' οὓς δεῖ τοὺς ἄρχοντας ἄρχειν καὶ φυλάττειν τοὺς
 20 παραβαίνοντας αὐτούς. ὥστε δῆλον ὅτι τὰς διαφορὰς ἀναγ- 6
 καῖον καὶ τὸν ἀριθμὸν ἔχειν τῆς πολιτείας ἐκάστης καὶ πρὸς
 τὰς τῶν νόμων θέσεις· οὐ γὰρ οἷόν τε τοὺς αὐτοὺς νόμους συμ-

1289 a 1 ἐπαινοῦμεν Π¹ (em. corr. P¹) 2 ὑπαρχόντων (et
 3 κοινωνεῖν) Wilamowitzius 3 κινεῖν (i. e. mutando efficere)
 M^a et pr. P¹ et corr. P², *prosequi* Guil, *κοινωνεῖν* mg. p¹ et Π²
 H^a (sed *κοινω* oblitt. p²), *καινοῦν* vel *καινοτομεῖν* Madvigins
 5 ἢ μανθάνειν Π¹, τοῦ μανθάνειν Π², om. H^a (sed 4 ὥσπερ —
 5 ἐξ ἀρχῆς add. m. 1 in mg.) 7 τοῦτο δὲ et quae sequ. re-
 spicere videtur Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 615, 22 Heylb. 8 δὲ]
 γὰρ Γ M^a, γὰρ δὴ P¹, δὲ γὰρ H^a 17 ἐκάστοις Γ P¹ 18 δη-
 λούντων] διορθοῦντων Busseus

φέρειν ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐδὲ ταῖς δημοκρατίαις πάσαις, εἴπερ εἶδη πλείω καὶ μὴ μία δημοκρατία μηδὲ ὀλιγαρχία μόνον ἔστιν.

25

- II 2 Ἐπεὶ δ' ἐν τῇ πρώτῃ μεθόδῳ περὶ τῶν πολιτειῶν διελόμεθα τρεῖς μὲν τὰς ὀρθὰς πολιτείας, βασιλείαν ἀριστοκρατίαν πολιτείαν, τρεῖς δὲ τὰς τούτων παρεκβάσεις, τυραννίδα μὲν βασιλείας ὀλιγαρχίαν δὲ ἀριστοκρατίας δημοκρατίαν δὲ πολιτείας, καὶ περὶ μὲν ἀριστοκρατίας καὶ βασιλείας 30 εἴρηται (τὸ γὰρ περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας θεωρῆσαι ταὐτὸ καὶ περὶ τούτων ἔστιν εἰπεῖν τῶν ὀνομάτων· βούλεται γὰρ ἑκατέρω κατ' ἀρετὴν συνεστάναι κεχορηγημένην), ἔτι δὲ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων ἀριστοκρατία καὶ βασιλεία, καὶ πότε δεῖ βασιλείαν νομίζειν, διώρισται πρότερον· λοιπὸν περὶ πολιτείας διελθεῖν τῆς τῷ κοινῷ προσαγορευομένης ὀνόματι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, ὀλιγαρχίας τε καὶ δημοκρατίας καὶ τυραννίδος. φανερόν μὲν οὖν καὶ τούτων τῶν παρεκβάσεων τίς χειρίστη καὶ δευτέρα τίς. ἀνάγκη γὰρ τὴν μὲν τῆς πρώτης καὶ θειοτάτης παρέκβασιν εἶναι χειρίστην, τὴν δὲ βασιλείαν ἀναγκαῖον ἢ τοῦνομα μόνον ἔχειν οὐκ οὔσαν, ἢ διὰ πολλὴν ὑπεροχὴν εἶναι τὴν τοῦ βασιλεύοντος· 1289 b ὥστε τὴν τυραννίδα χειρίστην οὔσαν πλείστον ἀπέχειν πολιτείας, δεύτερον δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν (ἡ γὰρ ἀριστοκρατία διέστηκεν ἀπὸ ταύτης πολλὴ τῆς πολιτείας), μετρωτάτην δὲ τὴν δημοκρατίαν. ἤδη μὲν οὖν τις ἀπεφήνατο καὶ τῶν πρότερον οὕτως, οὐ μὴν εἰς ταὐτὸ βλέψας ἡμῖν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἔκρινε πασῶν μὲν οὐσῶν ἐπιεικῶν, οἷον ὀλιγαρχίας τε χρηστῆς καὶ τῶν ἄλλων, χειρίστην δημοκρατίαν, φανύλων δὲ ἀρίστην· ἡμεῖς δὲ ὅλως ταύτας ἐξημαρτημένας εἶναι φάμεν, καὶ βελτίω μὲν ὀλιγαρχίαν ἄλλην ἄλλης οὐ καλῶς ἔχει 10

24 εἶδη πλείω Spengelius, δὴ πλείω Π²H^a, δὴ πλείους (plures Guil.) Π¹ et corr. P² 26 περὶ om. Π¹ 1289 b 5 Plat. Pol. 303 A squ. 10 an ἔχειν? Richardsius

λέγειν, ἦττον δὲ φανύλην. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τοιαύτης κρί-
σεως ἀφελσθω τὰ νῦν· ἡμῖν δὲ πρῶτον μὲν διαιρετέον πόσαι
διαφοραὶ τῶν πολιτειῶν, εἴπερ ἔστιν εἶδη πλείονα τῆς τε δη-
μοκρατίας καὶ τῆς ὀλιγαρχίας, ἔπειτα τίς κοινοτάτη καὶ
15 τίς αἰρετωτάτη μετὰ τὴν ἀρίστην πολιτείαν κἂν εἴ τις ἄλλη
τετύχηκεν ἀριστοκρατικὴ καὶ συνεστῶσα καλῶς, ἀλλὰ ταῖς
πλείσταις ἀρμόττους πόλεσι, τίς ἐστίν, ἔπειτα καὶ τῶν ἄλ- 5
λων τίς τίσιν αἰρετὴ (τάχα γὰρ τοῖς μὲν ἀναγκαῖα δημο-
κρατία μᾶλλον ὀλιγαρχίας, τοῖς δ' αὖτε μᾶλλον ἐκείνης),
20 μετὰ δὲ ταῦτα τίνα τρόπον δεῖ καθιστάναι τὸν βουλόμενον (p. 148)
ταύτας τὰς πολιτείας, λέγω δὲ δημοκρατίας τε καθ' ἕκα-
στον εἶδος καὶ πάλιν ὀλιγαρχίας, τέλος δέ, πάντων τούτων
ὅταν ποιησάμεθα συντόμως τὴν ἐνδεχομένην μνείαν, πειρα-
τέον ἐπελθεῖν τίνες φθοραὶ καὶ τίνες σωτηρίαι τῶν πολιτειῶν
25 καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἐκάστης, καὶ διὰ τίνας αἰτίας ταῦτα
μάλιστα γίνεσθαι πέφυκεν.

3 [Τοῦ μὲν οὖν εἶναι πλείους πολιτείας αἴτιον ὅτι πάσης ἐστὶ III
μέρη πλείω πόλεως τὸν ἀριθμόν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐξ οἰκιῶν
συνκειμένους πάσας ὁρῶμεν τὰς πόλεις, ἔπειτα πάλιν τούτου
30 τοῦ πλήθους τοὺς μὲν εὐπόρους ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς δ' ἀπόρους
τοὺς δὲ μέσους, καὶ τῶν εὐπόρων δὲ καὶ τῶν ἀπόρων τὸ μὲν
ὀπλιτικὸν τὸ δὲ ἄνοπλον. καὶ τὸν μὲν γεωργικὸν δῆμον ὁρῶ-
μεν ὄντα, τὸν δ' ἀγοραῖον, τὸν δὲ βάνανσον. καὶ τῶν γνω-
ρίμων εἰσὶ διαφοραὶ καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὰ μεγέθη
35 τῆς οὐσίας, οἷον ἵπποτροφίας (τοῦτο γὰρ οὐ ῥᾶδιον μὴ πλου-
τοῦντας ποιεῖν· διόπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὅσαις πόλε- 2
σιν ἐν τοῖς ἵπποις ἢ δύναιμις ἦν, ὀλιγαρχίαι παρὰ τούτοις
ἦσαν· ἐχρῶντο δὲ πρὸς τοὺς πολέμους ἵπποις [πρὸς] τοὺς ἀστυ-

12 μὲν om. Γ M^a 13 πολιτειῶν εἰσιν Π¹ 16 ἀλλ'
<οὐ> Coraes, maluit 17 <ἦττον> ἀρμόττους Susem. 25 ἐκά-
στου Π² || ταύτας Π² 27 Τοῦ μὲν — 1291 b 13 ὀλιγαρχία secl.
Susem.: cf. adn. ad 1290 b 22 29 πάσας post ὁρῶμεν Π¹
32 δ' ἄνοπλον M^a P¹ 38 πολέμους Γ, πολεμίους Π || πρὸς secl.
Immischiuss, coll. 1330 a 18

γείτονας, οἷον Ἑρετριεῖς καὶ Χαλκιδεῖς καὶ Μάγνητες οἱ ἐπὶ
 Μαιάνδρῳ καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ περὶ τὴν Ἀσίαν· ἔτι πρὸς 40
 ταῖς κατὰ πλοῦτον διαφοραῖς ἐστὶν ἢ μὲν κατὰ γένος ἢ δὲ
 κατ' ἀρετὴν καὶν εἴ τι δὴ τοιοῦτόν ἕτερον εἴρηται πόλεως εἶναι 1290
 μέρος ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀριστοκρατίαν· ἐκεῖ γὰρ διείλομεν
 ἐκ πόσων μερῶν ἀναγκαίων ἐστὶ πᾶσα πόλις· τούτων γὰρ
 τῶν μερῶν ὅτε μὲν πάντα μετέχει τῆς πολιτείας ὅτε δ'
 3 ἐλάττω ὅτε δὲ πλείω. φανερόν τοίνυν ὅτι πλείους ἀναγκαῖον 5
 εἶναι πολιτείας, εἶδει διαφερούσας ἀλλήλων· καὶ γὰρ ταῦτ'
 εἶδει διαφέρει τὰ μέρη σφῶν αὐτῶν. πολιτεία μὲν γὰρ ἢ
 τῶν ἀρχῶν τάξις ἐστί, ταύτην δὲ διανέμονται πάντες ἢ κατὰ
 τὴν δύναμιν τῶν μετεχόντων ἢ κατὰ τιν' αὐτῶν ἰσότητα
 (p. 149) κοινήν, λέγω δ' οἷον τῶν ἀπόρων ἢ τῶν εὐπόρων [ἢ κοινήν 10
 τιν' ἀμφοῖν]. ἀναγκαῖον ἄρα πολιτείας εἶναι τοσαύτας ὅσαι
 περ τάξεις κατὰ τὰς ὑπεροχάς εἰσι καὶ κατὰ τὰς διαφο-
 4 ρὰς τῶν μορίων. μάλιστα δὲ δοκοῦσιν εἶναι δύο, καθάπερ
 ἐπὶ τῶν πνευμάτων λέγεται τὰ μὲν βόρεια τὰ δὲ νότια, τὰ
 δ' ἄλλα τούτων παρεκβάσεις, οὕτω καὶ τῶν πολιτειῶν δύο, 15
 δῆμος καὶ ὀλιγαρχία. τὴν γὰρ ἀριστοκρατίαν τῆς ὀλιγαρ-
 χίας εἶδος τιθέασιν ὥς οὖσαν ὀλιγαρχίαν τινά, καὶ τὴν κα-
 λουμένην πολιτείαν δημοκρατίαν, ὥσπερ ἐν τοῖς πνεύμασι
 τὸν μὲν ζέφυρον τοῦ βορέου, τοῦ δὲ νότου τὸν εὐρον. ὁμοίως
 δ' ἔχει καὶ περὶ τὰς ἀρμονίας, ὥς φασὶ τινες· καὶ γὰρ ἐκεῖ 20
 τίθενται εἶδη δύο, τὴν ὁωριστί καὶ φρυγιστί, τὰ δ' ἄλλα
 5 συντάγματα τὰ μὲν Δώρια τὰ δὲ Φρύγια καλοῦσιν. μά-
 λιστα μὲν οὖν εἰώθασιν οὕτως ὑπολαμβάνειν περὶ τῶν πολι-
 τειῶν· ἀληθέστερον δὲ καὶ βέλτιον ὥς ἡμεῖς διείλομεν, δυοῖν

39 μάγνητες Γ^M et (em. m. 1) H^a 1290 a 1 καὶ
 M^a P¹ || δῆ] δεῖ M^a Π¹ (em. corr. P² π³) || ἕτερον explicandum aut
 coll. 1282 b 27 squ. (83 a 4), 90 b 4 aut coll. 91 b 28 2 διείλο-
 μων Goettlingius (διειλόμεν in ras. π³), διειλόμεθα P¹, δινίσινις
 Guil., διειλόμην M^a et Π² (sed em. π³), κατὰ γένος διειλόμην H^a
 10 ἢ κοινήν τιν' ἀμφοῖν secl. Ramus 21 δύο ante εἶδη Γ^M,
 ante τίθενται P¹ || καὶ] καὶ τὴν cum π³ Bk.

25 ἡ μιᾶς οὔσης τῆς καλῶς συνεστηκυίας τὰς ἄλλας εἶναι παρ-
 εκβάσεις, τὰς μὲν τῆς εὖ κεκραμένης [ἁρμονίας] τὰς δὲ
 τῆς ἀρίστης πολιτείας, ὀλιγαρχικὰς μὲν τὰς συντονωτέρας
 καὶ δεσποτικωτέρας, τὰς δ' ἀνειμένας καὶ μαλακὰς δημο-
 τικὰς.

10 4 Οὐ δεῖ δὲ τιθέναι δημοκρατίαν, καθάπερ εἰώθασι τινες 6
 νῦν, ἀπλῶς οὕτως, ὅπου κύριον τὸ πλῆθος (καὶ γὰρ ἐν ταῖς
 ὀλιγαρχίαις καὶ πανταχοῦ τὸ πλεον μέρος κύριον), οὐδ' ὀλι-
 γαρχίαν, ὅπου κύριοι ὀλίγοι τῆς πολιτείας. εἰ γὰρ εἶψαν
 οἱ πάντες χίλιοι καὶ τριακόσιοι, καὶ τούτων οἱ χίλιοι πλού-
 35 σιοι, καὶ μὴ μεταδιδοῖεν ἀρχῆς τοῖς τριακοσίοις καὶ πένησι
 ἐλευθέροις οὔσι καὶ τᾶλλα ὁμοίοις, οὐθεὶς ἂν φαίη δημοκρα-
 τεῖσθαι τούτους· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πένητες μὲν ὀλίγοι εἶεν,
 κρείττους δὲ τῶν εὐπόρων πλειόνων ὄντων, οὐδεὶς ἂν ὀλιγαρ-
 χίαν προσαγορεύσειεν οὐδὲ τὴν τοιαύτην, εἰ τοῖς ἄλλοις οὔσι
 40 πλουσίοις μὴ μετεῖη τῶν τιμῶν. μᾶλλον τοίνυν λεκτέον ὅτι 7
 290 b δῆμος μὲν ἐστίν ὅταν οἱ ἐλεύθεροι κύριοι ᾧσιν, ὀλιγαρχία
 δ' ὅταν οἱ πλούσιοι, ἀλλὰ συμβαίνει τοὺς μὲν πολλοὺς εἶναι (p. 150)
 τοὺς δ' ὀλίγους· ἐλεύθεροι μὲν γὰρ πολλοί, πλούσιοι δ' ὀλίγοι.
 καὶ γὰρ ἂν εἰ κατὰ μέγεθος διενέμοντο τὰς ἀρχάς, ὥσπερ
 5 ἐν Αἰθιοπία φασί τινες, ἢ κατὰ κάλλος, ὀλιγαρχία ἦν ἂν·
 ὀλίγον γὰρ τὸ πλῆθος καὶ τὸ τῶν καλῶν καὶ τὸ τῶν με-
 γάλων. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τούτοις μόνον ἱκανῶς ἔχει διωρίσθαι 8
 τὰς πολιτείας ταύτας· ἀλλ' ἐπεὶ πλείονα μόρια καὶ τοῦ
 δήμου καὶ τῆς ὀλιγαρχίας εἰσίν, ἔτι διαληπτέον ὥς οὗτ' ἂν οἱ
 10 ἐλεύθεροι ὀλίγοι ὄντες πλειόνων καὶ μὴ ἐλευθέρων ἀρχωσι,

V^m: 1290 a 36 ὁμοίοις — 1292 b 20 νόμοι

26 ἁρμονίας secl. Immischius 32 οὐδ' — 33 ὀλίγοι τῆς
 πολιτείας (τῆς πολιτείας ὀλίγοι ΓΜ^a et corr. π³) hoc loco Π¹ V^m
 H^a et mg. π³, post 37 τούτους P² π³ et mg. rc. P³, post 39 προσ-
 αγορεύσειεν in ras. pr. P³ 35 μεταδοῖεν M^a H^a 37 εἰ] οἱ M^a
 H^a π³ 39 ἄλλοις] πολλοῖς Richardsius 1290 b 2 πολλοῦς]
 πλείους Π¹ 8 πλείονα μέτρια H^a, μόρια πλείονα Π¹ 10 καὶ
 μὴ ἐλευθέρων secl. Boiesenus

δῆμος, οἶον ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ ἐν τῷ Ἰονίῳ καὶ ἐν Θήρᾳ (ἐν
 τούτων γὰρ ἑκατέρᾳ τῶν πόλεων ἐν ταῖς τιμαῖς ἦσαν οἱ
 διαφέροντες κατ' εὐγένειαν καὶ πρῶτοι κατασχόντες τὰς
 ἀποικίας, ὀλίγοι ὄντες πολλῶν), οὔτε ἂν οἱ πλούσιοι διὰ τὸ
 κατὰ πλῆθος ὑπερέχειν, δῆμος, οἶον ἐν Κολοφῶνι τὸ πα- 15
 λαιόν (ἐκεῖ γὰρ ἐκέκτηντο μακρὰν οὐσίαν οἱ πλείους πρὶν
 γενέσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἀνδούς), ἀλλ' ἔστι δημοκρα-
 τία μὲν ὅταν οἱ ἐλεύθεροι καὶ ἄποροι πλείους ὄντες κύριοι
 τῆς ἀρχῆς ᾧσιν, ὀλιγαρχία δ' ὅταν οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενέ-
 στεροι ὀλίγοι ὄντες.

- 9 Ὅτι μὲν οὖν πολιτεῖαι πλείους, καὶ δι' ἣν αἰτίαν, εἴρη-
 ται· διότι δὲ πλείους τῶν εἰρημένων, καὶ τίνες καὶ διὰ τί,
 λέγωμεν ἀρχὴν λαβόντες τὴν εἰρημένην πρότερον. ὁμολο-
 γοῦμεν γὰρ οὐχ ἓν μέρος ἀλλὰ πλείω πᾶσαν ἔχειν πόλιν.
 ὥσπερ οὖν εἰ ζῶον προηρούμεθα λαβεῖν εἶδη, πρῶτον ἂν ἀπο- 25
 διωρίζομεν ὅπερ ἀναγκαῖον πᾶν ἔχειν ζῶον, οἶον ἐνὶ τῷ
 τῶν αἰσθητηρίων καὶ τὸ τῆς τροφῆς ἐργαστικὸν καὶ δεκτικόν,
 οἶον στόμα καὶ κοιλίαν, πρὸς δὲ τούτοις, οἷς κινεῖται μορίοις
 10 ἕκαστον αὐτῶν — εἰ δὴ τοσαῦτα εἴη μόνον, τούτων δ' εἶεν
 διαφοραὶ (λέγω δ' οἶον στόματός τινα πλείω γένη καὶ κοι- 30
 λίας καὶ τῶν αἰσθητηρίων, ἔτι δὲ καὶ τῶν κινητικῶν μορίων)
 ὁ τῆς συζεύξεως τῆς τούτων ἀριθμὸς ἐξ ἀνάγκης ποιήσῃ

V^m: 1290 a 38 ὁμοίως — 1292 b 20 νόμοι

11 δῆμος (δημοσι V^m)] ὀλιγαρχία Garvens (et 15 δῆμος) 15 δῆ-
 μος] ὀλιγαρχία (et 11 δῆμος) Boiesenus || οἶον] οἶον ἂν Π²
 (del. ἂν corr. π³) et V^mH^a 19 ὀλιγαρχία Π²H^a 22 διότι
 — 1291 b 15 πρότερον secl. Congrevens: cf. adn. ad 1289 b 27
 23 λέγομεν Γ M^a 24 πᾶσαν post ἔχειν Π¹ 25 προη-
 ρήμεθα M^a, προηρούμεθα (ηρον in ras.) P¹, vellemus Guil. ||
 πρῶτον] πρῶτον μὲν Π¹ 26 ἅπερ (vel ὅσαπερ Richardsius)
 Spengelius 29 δὴ] δεῖ pr. M^a, δὲ Thurotus εἴη praeunte
 Newmano Wilamowitzius, εἶδη ΓΠ, secl. Spengelius, εἶναι δεῖ
 Bonitzius || μόνων (μόνον P¹) δ' εἶεν διαφοραὶ τούτων (em. ut vid.
 corr. P¹) Π¹ — 33 ταύτῃ M^a et ut vid. corr. π³, ταυτό P¹ 34 1η-

πλείω γένη ζώων (οὐ γὰρ οἶόν τε ταὐτὸν ζῶον ἔχειν πλείους (p. 151)
 στόματος διαφοράς, ὁμοίως δὲ οὐδ' ὥτων), ὥσθ' ὅταν λη-
 35 φθῶσιν, τούτων πάντες οἱ ἐνδεχόμενοι συνδυασμοὶ ποιήσουσιν
 εἶδη ζώου, καὶ τοσαῦτ' εἶδη τοῦ ζώου ὅσαι περ αἱ συζεύξεις
 τῶν ἀναγκαίων μορίων εἰσὶν — τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν 11
 εἰρημένων πολιτειῶν. καὶ γὰρ αἱ πόλεις οὐκ ἐξ ἐνὸς ἀλλ'
 ἐκ πολλῶν σύγκεινται μερῶν, ὥσπερ εἴρηται πολλάκις. ἔν
 40 μὲν οὖν ἐστὶ τὸ περὶ τὴν τροφήν πληθος, οἱ καλούμενοι γεωρ-
 1291a γοί, δεύτερον δὲ τὸ καλούμενον βάνανυσον (ἔστι δὲ τοῦτο τὸ περὶ
 τὰς τέχνας ὧν ἄνευ πόλιν ἀδύνατον οἰκεῖσθαι· τούτων δὲ
 τῶν τεχνῶν τὰς μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν δεῖ, τὰς δὲ εἰς
 τρυφήν ἢ τὸ καλῶς ζῆν), τρίτον δ' ἀγοραῖον (λέγω δ' ἀγο-
 5 ραῖον τὸ περὶ τὰς πράξεις καὶ τὰς ὠνάς καὶ τὰς ἐμπορίας καὶ
 καπηλείας διατρίβον), τέταρτον δὲ τὸ θητικόν, πέμπτον δὲ
 γένος τὸ προπολεμησον, ὃ τούτων οὐθὲν ἡττόν ἐστιν ἀναγκαῖον
 ὑπάρχειν, εἰ μέλλουσι μὴ δουλεύσειν τοῖς ἐπιούσιν. μὴ γὰρ ἔν
 τῶν ἀδυνάτων ἢ πόλιν ἄξιον εἶναι καλεῖν τὴν φύσει δούλην·
 10 αὐτάρκης γὰρ ἢ πόλις, τὸ δὲ δοῦλον οὐκ αὐταρκες. διόπερ 12
 ἐν τῇ πολιτείᾳ κομψῶς τοῦτο, οὐχ ἱκανῶς δὲ εἴρηται. φησὶ
 γὰρ ὁ Σωκράτης ἐκ τεττάρων τῶν ἀναγκαιοτάτων πόλιν
 συγκεῖσθαι, λέγει δὲ τούτους ὑφάντην καὶ γεωργὸν καὶ σκυ-
 τοτόμον καὶ οἰκοδόμον· πάλιν δὲ προστίθῃσιν, ὥς οὐκ αὐτάρ-
 15 κων τούτων, χαλκία καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίοις βοσκήμα-
 σιν, ἔτι δ' ἔμπορόν τε καὶ κάπηλον· καὶ ταῦτα πάντα γί-

V^m: 1290 a 36 ὁμοίοις — 1292 b 20 νόμοι

φθῶσιν V^mH^a, ληφθῶσι ut vid. cet.: post ληφθῶσιν distinxit Im-
 mischius (post 35 συνδυασμοί vulgo) 37 δὲ Coraes 39 σύγκειν-
 ται] ν superscr. M^aH^a, συγκητε V^m || μορίων M^aP¹ 1291 a 1 τὸ
 post τοῦτο cum Π³ om. Bk. 4 δ' (prius)] δὲ τὸ ut vid. Γ
 7 ἐστὶν post ἀναγκαῖόν Π¹ 9 ἢ Γ M^a, ἢ pr. P³, ἢ H^a, ἢ π³
 12 Plat Resp. II 369 D squ. || τὴν γ' ἀναγκαιοτάτην e Plat. post
 C. E. Chr. Schneiderum Spengelius 15 χαλκία] τέκτονες δὲ καὶ
 χαλκῆς καὶ τοιοῦτοί τινες πολλοὶ δημιουργοὶ Plat. 370 D (16 post
 κάπηλον apud Plat. 371 E μισθωτοί, i. e. θήτες); monuit Borne-

νεται πλήρωμα τῆς πρώτης πόλεως, ὥς τῶν ἀναγκαίων τε
 χάριν πᾶσαν πόλιν συνεστηκυῖαν, ἀλλ' οὐ τοῦ καλοῦ μᾶλλον,

- 13 ἴσον τε δεομένην σκυτέων τε καὶ γεωργῶν. τὸ δὲ προπολε-
 μοῦν οὐ πρότερον ἀποδίδωσι μέρος πρὶν ἢ τῆς χώρας αὐξο- 20
 μένης καὶ τῆς τῶν πλησίον ἀπτομένης εἰς πόλεμον κατα-
 στῶσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τοῖς τέτταρσι καὶ τοῖς ὁποσοισοῦν
 κοινωνοῖς ἀναγκαῖον εἶναι τινα τὸν ἀποδῶδοντα καὶ κρινοῦντα
 (p. 152) τὸ δίκαιον. εἴπερ οὖν καὶ ψυχὴν ἅν τις θείῃ ζῶον μόριον
 μᾶλλον ἢ σῶμα, καὶ πόλεων τὰ τοιαῦτα μᾶλλον θετέον 25
 τῶν εἰς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν συντεινόντων, τὸ πολεμικὸν
 καὶ τὸ μετέχον δικαιοσύνης δικαστικῆς, πρὸς δὲ τούτοις τὸ
 βουλευόμενον, ὅπερ ἐστὶ συνέσεως πολιτικῆς ἔργον. καὶ ταῦτ'
 εἴτε κεχωρισμένως ὑπάρχει τισὶν εἴτε τοῖς αὐτοῖς, οὐθὲν δια-
 φέρει πρὸς τὸν λόγον· καὶ γὰρ ὀπλιτεύειν καὶ γεωργεῖν 30
 14 συμβαίνει τοῖς αὐτοῖς πολλάκις. ὥστε εἴπερ καὶ ταῦτα καὶ
 ἐκεῖνα θετέα μόρια τῆς πόλεως, φανερόν ὅτι τό γε ὀπλιτι-
 κὸν ἀναγκαῖον ἐστὶ μόριον τῆς πόλεως. ἑβδομον δὲ τὸ ταῖς
 οὐσίαις λειτουργοῦν, ὃ καλοῦμεν εὐπόρους. ὄγδοον δὲ τὸ δημιουργικὸν
 καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς λειτουργοῦν, εἴπερ ἄνευ ἀρχόν- 35
 των ἀδύνατον εἶναι πόλιν. ἀναγκαῖον οὖν εἶναι τινὰς τοὺς
 δυναμένους ἄρχειν καὶ λειτουργοῦντας ἢ συνεχῶς ἢ κατὰ
 μέρος τῇ πόλει ταύτην τὴν λειτουργίαν. λοιπὰ δὲ περὶ ὧν
 τυγχάνομεν διωρικότες ἀρτίως, τὸ βουλευόμενον καὶ κρίνον

V^m: 1290 a 36 ὁμοίοις — 1292 b 20 νόμοι

17 τε] τὸ M^a, γε (corr. m. 1 ex τε) H^a et Π^a 19 ἴσων Γ
 et (δεομένων quoque) M^a 21 ἀπτομένων Π^a V^m H^a: an igitur
 κατ'τῆς pro καὶ τῆς? Immischus (τῆς non vertit Guil.)
 29 οὐθὲν] οὐθεν γὰρ V^m, οὐδὲν γὰρ M^a P¹, nihil enim Guil.
 33 μόριον post τῆς πόλεως Π¹ || <ἔχτον δὲ οἱ ἱερεῖς.> ἑβδομον
 vel simile quid Conringius, ἔχτον (et 34 ἑβδομον) Nickesius
 34 δ] ὅπερ M^a P¹ 39 ἀρτίως] perfecte Guil. (ἀκριβῶς?) || βου-
 λευσόμενον Π¹ || κρίνον Π^a (et glossa p^a ad 31 ταῦτα, κρίνον
 P^a.^a H^a, κρινοῦν P¹ V^m, κινοῦν M^a, communicat (vl. convincat)
 Guil. (κοινοῦν aut κοινωνοῦν ut vid. Γ)

40 περὶ τῶν δικαίων τοῖς ἀμφισβητοῦσιν. εἴπερ οὖν ταῦτα δεῖ
γενέσθαι ταῖς πόλεσι καὶ καλῶς γενέσθαι καὶ δικαίως,
291b ἀναγκαῖον καὶ μετέχοντας εἶναι τινὰς ἀρετῆς τῶν πολιτι-
κῶν. τὰς μὲν οὖν ἄλλας δυνάμεις τοῖς αὐτοῖς ὑπάρχειν 15
ἐνδέχασθαι δοκεῖ πολλοῖς, οἷον τοὺς αὐτοὺς εἶναι τοὺς προπολε-
μοῦντας καὶ γεωργοῦντας καὶ τεχνίτας, ἔτι δὲ τοὺς βουλευο-
5 μένους τε καὶ κρίνοντας, ἀντιποιοῦνται δὲ καὶ τῆς ἀρετῆς
πάντες, καὶ τὰς πλείστας ἀρχὰς ἄρχειν οἴονται δύνασθαι·
ἀλλὰ πένεσθαι καὶ πλουτεῖν τοὺς αὐτοὺς ἀδύνατον. διὸ ταῦτα
μέρη μάλιστα εἶναι δοκεῖ πόλεως, οἱ εὖποροι καὶ οἱ ἄποροι.
ἔτι δὲ διὰ τὸ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς μὲν ὀλίγους εἶναι τοὺς δὲ
10 πολλοὺς ταῦτα ἐναντία μέρη φαίνεται τῶν τῆς πόλεως
μορίων. ὥστε καὶ τὰς πολιτείας κατὰ τὰς ὑπεροχὰς τούτῳ
καθιστάσι, καὶ δύο πολιτεῖαι δοκοῦσιν εἶναι, δημοκρατία καὶ
ὀλιγαρχία.]

Ὅτι μὲν οὖν εἰσὶ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τίνος
11 αἰτίας, εἴρηται πρότερον· ὅτι δὲ ἔστι καὶ δημοκρατίας εἶδη (p. 153)
πλείω καὶ ὀλιγαρχίας, λέγωμεν. φανερὸν δὲ τοῦτο καὶ ἐκ IV
τῶν εἰρημένων. εἶδη γὰρ πλείω τοῦ τε δήμου καὶ τῶν λεγο-
μένων γνωρίμων ἔστιν, οἷον δήμου μὲν εἶδη ἔν μὲν οἱ γεωργοί,
ἕτερον δὲ τὸ περὶ τὰς τέχνας, ἄλλο δὲ τὸ ἀγοραῖον τὸ περὶ
20 ὠνὴν καὶ πρᾶσιν διατρίβον, ἄλλο δὲ τὸ περὶ τὴν θάλατταν, καὶ
τούτου τὸ μὲν πολεμικὸν τὸ δὲ χρηματιστικὸν τὸ δὲ πορ-
θμευτικὸν τὸ δ' ἀλιευτικὸν (πολλαχοῦ γὰρ ἕκαστα τούτων

V^m: 1290 a 36 ὁμοίοις — 1292 b 20 νόμοι

41 καλῶς γενέσθαι Schneider, καλῶς γίνεσθαι Π
1291 b 3 τοὺς post εἶναι om. Π³ 6 ἀρχὰς om. Π³ (τὰς πλεί-
στας ἀρχὰς habet P³, sed in ras.) S οἱ ante ἄποροι om. pr.
P^{1.2} (suppl. corr.¹) 10 μέρη] μόνα Wilamowitzius 14 Ὅτι
— 1292 a 38 τοῦτον et 1292 b 22 Ὅτι — 1293 a 10 νόμοι respi-
cit Mich. Eph. in Eth. Nic p. 620, 10 squ. Heylb. 16 φανε-
ρὸν — 30 διαφορὰν secl. Congreveus || τοῦτο καὶ] τοῦτο M^a P¹,
καὶ τοῦτο Susem. 20 τὴν om. Bk. cum π³

πολύοχλα, οἷον ἀλιεῖς μὲν ἐν Τάραντι καὶ Βυζαντίῳ, τριη-
 ρικὸν δὲ Ἀθήνησιν, ἐμπορικὸν δὲ ἐν Αἰγίνῃ καὶ Χίῳ, πορ-
 θμικὸν ἐν Τενέδῳ), πρὸς δὲ τούτοις τὸ χερσητικὸν καὶ τὸ 25
 μικρὰν ἔχον οὐσίαν ὥστε μὴ δύνασθαι σχολάζειν, ἔτι τὸ
 μὴ ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν ἐλεύθερον, κἂν εἴ τι τοιοῦτον
 ἕτερον πλήθους εἶδος, τῶν δὲ γνωρίμων πλοῦτος εὐγένεια
 ἀρετὴ παιδεία καὶ τὰ τούτοις λεγόμενα κατὰ τὴν αὐτὴν
 2 διαφορὰν. Δημοκρατία μὲν οὖν ἐστὶ πρώτη μὲν ἢ λεγομένη 30
 μάλιστα κατὰ τὸ ἴσον. ἴσον γάρ φησιν ὁ νόμος ὁ τῆς
 τοιαύτης δημοκρατίας τὸ μηδὲν μᾶλλον ὑπερέχειν τοὺς ἀπό-
 ρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι ὁποτέρουσοῦν, ἀλλ'
 ὁμοίους ἀμφοτέρους. εἴπερ γὰρ ἐλευθερία μάλιστ' ἐστὶν ἐν δη-
 μοκρατίᾳ, καθάπερ ὑπολαμβάνουσι τινες, καὶ ἰσότης, οὕτως 35
 ἂν εἴη μάλιστα, κοινωνούντων ἀπάντων μάλιστα τῆς πολι-
 τείας ὁμοίως. ἐπεὶ δὲ πλείων ὁ δῆμος, κύριον δὲ τὸ δόξαν
 τοῖς πλειοσιν, ἀνάγκη δημοκρατίαν εἶναι ταύτην. Ἐν μὲν οὖν
 3 εἶδος δημοκρατίας τοῦτο· [ἄλλο δὲ] τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τιμη-
 μάτων εἶναι, βραχέων δὲ τούτων ὄντων· δεῖ δὲ τῷ κτωμένῳ 40
 ἐξουσίαν εἶναι μετέχειν καὶ τὸν ἀποβάλλοντα μὴ μετέχειν.
 ἕτερον εἶδος δημοκρατίας τὸ μετέχειν ἅπαντας τοὺς πολίτας 1292
 ὅσοι ἀνυπεύθυνοι, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον· ἕτερον δὲ εἶδος δη-

V^m: 1290 a 36 ὁμοίοις — 1292 b 20 νόμοι

24 πορθμευτικὸν Camerarius, πορθμικὸν δ' fort. Γ
 25 καὶ explicativum (nisi mavis καὶ pro καὶ τὸ) 27 μὴ] μὲν Π¹
 (em. corr. P¹) 28 ἕτερον (Ar.) ci. Sylburgius, ἑτέρου ΓΠ
 30 πρώτη μὲν secl. Schlosser (cf. 39): πρώτη i. qu. ipsa per se;
 obversantur autem iam nunc Aristotelis animo, quae dicturus est
 1292 b 25 — 1293 a 1 (ἡ τελευταία) 32 ὑπερέχειν P¹π³, ὑπάρ-
 χειν cet., ἄρχειν (coll. 1818 a 7) Victorius 36 μάλιστα al-
 terum secl. Coraes (37 ὁμοίως om. H^a) 39 τοῦτο i. e. quod
 sequitur || ἄλλο δὲ secl. Schlosser, τοῦτο, ἄλλο δὲ secl. Welldonus
 1292 a 1 ἕτερον δὲ εἶδος P¹ (ἕτερον — μετέχειν om. pr.
 P²) || τὸ μετέχειν — 4 δημοκρατίας om. M^a 2 ἀνυπεύθυνοι (ἀν
 ὑπ. Γ H^aπ³) sc. κατὰ τὸ γένος (1292 b 35) || ἕτερον sine δὲ P³

μοκρατίας τὸ πᾶσι μετεῖναι τῶν ἀρχῶν, ἐὰν μόνον ἢ πολί-
 της, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον· ἕτερον εἶδος δημοκρατίας τᾶλλα
 5 μὲν εἶναι ταῦτά, κύριον δ' εἶναι τὸ πλῆθος καὶ μὴ τὸν νό- (p. 154)
 μον. τοῦτο δὲ γίνεται ὅταν τὰ ψηφίσματα κύρια ἢ ἀλλὰ 4
 μὴ ὁ νόμος. συμβαίνει δὲ τοῦτο διὰ τοὺς δημαγωγούς. ἐν
 μὲν γὰρ ταῖς κατὰ νόμον δημοκρατουμέναις οὐ γίνεται δη-
 μαγωγός, ἀλλ' οἱ βέλτιστοι τῶν πολιτῶν εἰσιν ἐν προεδρίᾳ·
 10 ὅπου δ' οἱ νόμοι μὴ εἰσι κύριοι, ἐνταῦθα γίνονται δημαγω-
 γοί. μόναρχος γὰρ ὁ δῆμος γίνεται, σύνθετος εἰς ἐκ πολ-
 λῶν· οἱ γὰρ πολλοὶ κύριοι εἰσιν οὐχ ὥς ἕκαστος ἀλλὰ πάν-
 τες (Ὅμηρος δὲ ποίαν λέγει οὐκ ἀγαθὸν εἶναι πολυκοιρανίην,
 πότερον ταύτην ἢ ὅταν πλείους ὦσιν οἱ ἄρχοντες ὥς ἕκαστος.
 11 ἄδηλον). ὁ δ' οὖν τοιοῦτος δῆμος, ἅτε μόναρχος ὢν, ζητεῖ μο- 5
 ναρχεῖν διὰ τὸ μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ νόμου, καὶ γίνεται δεσπο-
 τικός, ὥστε οἱ κόλακες ἔντιμοι, καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος δῆμος
 ἀνάλογον τῶν μοναρχιῶν τῇ τυραννίδι. διὸ καὶ τὸ ἦθος τὸ
 αὐτό, καὶ ἄμφω δεσποτικά τῶν βελτιόνων, καὶ τὰ ψη-
 20 φίσματα ὥσπερ ἐκεῖ τὰ ἐπιτάγματα, καὶ ὁ δημαγωγός
 καὶ ὁ κόλαξ οἱ αὐτοὶ καὶ ἀνάλογον. καὶ μάλιστα δ' ἐκά-
 τεροι <παρ'> ἑκατέρους ἰσχύουσιν, οἱ μὲν κόλακες παρὰ τοῖς τυράν-
 νοις, οἱ δὲ δημαγωγοὶ τοῖς δῆμοις τοῖς τοιούτοις. αἵτιοι 6
 δέ εἰσι τοῦ εἶναι τὰ ψηφίσματα κύρια ἀλλὰ μὴ τοὺς νόμους
 25 οὗτοι, πάντα ἀνάγοντες εἰς τὸν δῆμον· συμβαίνει γὰρ αὐτοῖς
 γίνεσθαι μεγάλοις διὰ τὸ τὸν μὲν δῆμον πάντων εἶναι κύ-
 ριον, τῆς δὲ τοῦ δῆμου δόξης τούτους· πεῖθεται γὰρ τὸ πλῆθος

V^m: 1290 a 36 ὁμοίοις — 1292 b. 20 νόμοι

3 τὸ πᾶσι μετεῖναι] *alia quidem esse (eadem add. pars codd.)* Guil., *ταλλα μὲν εἶναι* V^m, τὸ πᾶσι in ras. et μετ supra versum P¹: cf. mox 4/5 4 ἕτερον δὲ Γπ³ 13 B 204 || ἀγαθὴν Π¹ et pr. P².³ (em. corr.¹) et V^m 17 ὥστε] *quare et* Guil. || τοιοῦτος δῆμος] δῆμος οὗτος Π¹ 20 an haec respicit schol. in Aristoph. Vesp. 684? 22 <παρ'> Victorius (et 23 <παρὰ> τοῖς δῆμοις), contra [τοῖς] τυράννοις Heidelbergenses (ter apud Guil.) || τοῖς om. Bk. cum Π³ (suppl. π³)

- τούτοις. ἔτι δ' οἱ ταῖς ἀρχαῖς ἐγκαλοῦντες τὸν δῆμόν φασι
 δεῖν κρίνειν, ὁ δὲ ἀσμένως δέχεται τὴν πρόκλησιν· ὥστε κα-
 7 ταλύονται πᾶσαι αἱ ἀρχαί. ἐν λόγῳ δὲ ἂν δόξειεν ἐπιτι- 30
 μᾶν ὁ φάσκων τὴν τοιαύτην εἶναι δημοκρατίαν οὐ πολιτείαν.
 ὅπου γὰρ μὴ νόμοι ἄρχουσιν, οὐκ ἔστι πολιτεία. δεῖ γὰρ τὸν
 μὲν νόμον ἄρχειν πάντων, τῶν δὲ καθ' ἕκαστα τὰς ἀρχάς,
 καὶ ταύτην πολιτείαν κρίνειν. ὥστ' εἴτερ' ἐστὶ δημοκρατία μία
 τῶν πολιτειῶν, φανερόν ὡς ἡ τοιαύτη κατάστασις, ἐν ἣ 35
 (p. 155) φρίσμασι πάντα διοικεῖται, οὐδὲ δημοκρατία κυρίως· οὐθὲν
 γὰρ ἐνδέχεται ψήφισμα εἶναι καθόλου. Τὰ μὲν οὖν τῆς δη-
 μοκρατίας εἶδη διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.
- V 5 Ὀλιγαρχίας δὲ εἶδη ἔν μὲν τὸ ἀπὸ τιμημάτων εἶναι
 τὰς ἀρχάς τηλικούτων ὥστε τοὺς ἀπόρους μὴ μετέχειν πλείους 40
 ὄντας, ἐξεῖναι δὲ τῷ κτωμένῳ μετέχειν τῆς πολιτείας, ἄλλο
 δέ, ὅταν ἀπὸ τιμημάτων μακρῶν ὥσιν αἱ ἀρχαί καὶ αἰρῶν- 1292b
 ται αὐτοὶ τοὺς ἐλλείποντας (ἂν μὲν οὖν ἐκ πάντων τούτων
 τοῦτο ποιῶσι, δοκεῖ τοῦτ' εἶναι μᾶλλον ἀριστοκρατικόν, ἐὰν δὲ
 ἐκ τινῶν ἀφωρισμένων, ὀλιγαρχικόν). ἕτερον εἶδος ὀλιγαρ-
 χίας, ὅταν παῖς ἀντὶ πατρὸς εἰσὶν, τέταρτον δ', ὅταν 5
 ὑπάρχη τό τε νῦν λεχθὲν καὶ ἄρχη μὴ ὁ νόμος ἀλλ' οἱ
 ἄρχοντες. καὶ ἔστιν ἀντίστροφος αὕτη ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις
 ὥσπερ ἡ τυραννὶς ἐν ταῖς μοναρχίαις καὶ περὶ ἧς τελευ-
 ταίας εἵπαμεν δημοκρατίας ἐν ταῖς δημοκρατίαις· καὶ κα-
 λοῦσι δὴ τὴν τοιαύτην ὀλιγαρχίαν δυναστείαν. 10
- 2 Ὀλιγαρχίας μὲν οὖν εἶδη τὸσαῦτα καὶ δημοκρατίας· οὐ
 δεῖ δὲ λανθάνειν ὅτι πολλαχοῦ συμβέβηκεν ὥστε τὴν μὲν

V^m: 1290 a 36 ὁμοίως — 1292 b 20 νόμοι

29 πρόσκλησιν Π¹ (sed σ P¹) et V^m 32 ἄρχωσιν corr.
 m. 1 H^a 33 <τῶν καθόλου> πάντων Richardsius 34 καὶ ταύ-
 την Madvigius, καὶ τὴν ΓΠ, κατὰ τὴν (et 33 τὰ pro τῶν) Ber-
 naysius Phokion p. 94, item 33 τὰ sed mox καὶ τὴν ἐκκλησίαν
 κρίνειν Wilamowitzius, [καὶ τὴν πολ. κρ.] Heidelbergenses
 35 ἡ] οἷς H^a || ψήφισματα Γ et fort. pr. P¹ (σι in ras.) 1292 b
 1 μικρῶν (ι in ras. π⁵) Π² H^a 5 εἰσὶν] εἰς εἴη Π¹ (crx. γρ. mg.¹
 P¹) || δ' om. H^a 9 εἰπομεν M^a P¹

πολιτείαν τὴν κατὰ τοὺς νόμους μὴ δημοτικὴν εἶναι, διὰ δὲ
τὸ ἔθος καὶ τὴν ἀγωγὴν πολιτεύεσθαι δημοτικῶς, ὁμοίως
15 δὲ πάλιν παρ' ἄλλοις τὴν μὲν κατὰ τοὺς νόμους εἶναι πολι-
τείαν δημοτικωτέραν, τῇ δ' ἀγωγῇ καὶ τοῖς ἔθεσιν ὀλιγαρ-
χεῖσθαι μάλλον. συμβαίνει δὲ τοῦτο μάλιστα μετὰ τὰς
μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν· οὐ γὰρ εὐθὺς μεταβαίνουσιν,
ἀλλὰ ἀγαπῶσι τὰ πρῶτα μικρὰ πλεονεκτοῦντες παρ' ἁλλή-
20 λων, ὥσθ' οἱ μὲν νόμοι διαμένουσιν οἱ προϋπάρχοντες, κρα-
τοῦσι δ' οἱ μεταβάλλοντες τὴν πολιτείαν.

6 Ὅτι δ' ἔστι τσαῦτα εἶδη δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας, 8
ἕξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων φανερόν ἐστιν. ἀνάγκη γὰρ ἢ
πάντα τὰ εἰρημένα μέρη τοῦ δήμου κοινωνεῖν τῆς πολιτείας,
25 ἢ τὰ μὲν τὰ δὲ μὴ. ὅταν μὲν οὖν τὸ γεωργικὸν καὶ τὸ κε- (p. 156)
κτημένον μετρίαν οὐσίαν κύριον ἢ τῆς πολιτείας, πολιτεύου-
ται κατὰ νόμους· ἔχουσι γὰρ ἐργαζόμενοι ζῆν, οὐ δυνάμνται
δὲ σχολάζειν, ὥστε τὸν νόμον ἐπιστήσαντες ἐκκλησιάζουσι τὰς
ἀναγκάας ἐκκλησίας. τοῖς δὲ ἄλλοις μετέχειν ἔξεστιν, ὅταν
30 κτήσωνται τὸ τίμημα τὸ διωρισμένον ὑπὸ τῶν νόμων· διὸ
πᾶσι τοῖς κτησαμένοις ἔξεστι μετέχειν· ὅλως μὲν γὰρ τὸ μὲν
μὴ ἐξεῖναι πᾶσιν ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ δὴ ἐξεῖναι σχολάζειν
ἀδύνατον μὴ προσόδων οὐσῶν. τοῦτο μὲν οὖν εἶδος ἐν δημο-
κρατίας διὰ ταύτας τὰς αἰτίας· ἕτερον δὲ εἶδος διὰ τὴν 4
35 ἐχομένην διαίρεσιν· ἔστι γὰρ καὶ πᾶσιν ἐξεῖναι τοῖς ἀνυπευ-

V^m: 1290 a 36 ὁμοίοις — 1292 b 20 νόμοι

13 δὲ post διὰ om. et post 14 πολιτεύεσθαι add. V^m
14 ἡθος Π¹ 15 κατὰ νόμον M^a, κατὰ νόμους P¹ H^a π³
21 οἱ] οὐ et superscr. οἱ M^a, in ras. P¹ || μεταβαλόντες Richard-
sius 22 Ὅτι — 1293 a 10 νόμοι: cf. adn. ad 1291 b 14
29 ἀναγκάας] necessariissimas Guil. 30 διὸ — 31 μετέχειν
(cf. 1291 b 40 squ.) om. Π² H^a, tri. inter 32 τὸ δὲ δὴ ἐξεῖναι <δη-
μοκρατικόν> et σχολάζειν <δ> Rassovius, post 33 οὐσῶν Thu-
rotus 31 κτωμένοις Victorius || τὸ μὲν] τὸ Π¹ 32 ἐξεῖναι al-
terum secl. Thurotus 33 εἶδος post ἐν Π¹ 35 διαίρεσιν Spen-
gelius, αἵρεσιν ΓΠ, αἰτίαν Boiesenus || ἐξεῖναι scil. μετέχειν

θύνοισι κατὰ τὸ γένος, μετέχειν μέντοι δυναμένους σχολάζειν· διόπερ ἐν τῇ τοιαύτῃ δημοκρατίᾳ οἱ νόμοι ἄρχουσι, διὰ τὸ μὴ εἶναι πρόσοδον. τρίτον δ' εἶδος τὸ πᾶσιν ἐξεῖναι, ὅσοι ἂν ἐλεύθεροι ᾖσι, μετέχειν τῆς πολιτείας, μὴ μέντοι μετέχειν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, ὥστ' ἀναγκαῖον καὶ 40 ἐν ταύτῃ ἄρχειν τὸν νόμον· τέταρτον δὲ εἶδος δημοκρατίας

5 ἢ τελευταία τοῖς χρόνοις ἐν ταῖς πόλεσι γεγεννημένη. διὰ 1293

γὰρ τὸ μείζους γεγονέναι πολὺν τὰς πόλεις τῶν ἐξ ὑπαρχῆς καὶ προσόδων ὑπάρχειν εὐπορίας, μετέχουσι μὲν πάντες τῆς πολιτείας διὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πλήθους, κοινωνοῦσι δὲ καὶ πολιτεύονται διὰ τὸ δύνασθαι σχολάζειν καὶ τοὺς ἀπόρους 5 λαμβάνοντας μισθόν. καὶ μάλιστα δὲ σχολάζει τὸ τοιοῦτον πλήθος· οὐ γὰρ ἐμποδίζει αὐτοὺς οὐθέν ἢ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια, τοὺς δὲ πλουσίους ἐμποδίζει, ὥστε πολλάκις οὐ κοινωνοῦσι τῆς ἐκκλησίας οὔτε τοῦ δικάζειν. διὸ γίνεται τὸ τῶν ἀπόρων πλήθος κύριον τῆς πολιτείας, ἀλλ' οὐχ οἱ νόμοι. Τὰ μὲν οὖν 10 τῆς δημοκρατίας εἶδη τσαυτα καὶ τοιαῦτα διὰ ταύτας τὰς

6 ἀνάγκας ἐστίν, τὰ δὲ τῆς ὀλιγαρχίας· ὅταν μὲν πλείους ἔχωσιν οὐσίαν, ἐλάττω δὲ καὶ μὴ πολλὴν λῆαν, τὸ τῆς πρώτης ὀλιγαρχίας εἶδος ἐστίν· ποιοῦσι γὰρ ἐξουσίαν μετέχειν τῷ κτωμένῳ, καὶ διὰ τὸ πλήθος εἶναι τῶν μετεχόντων τοῦ 15

(p. 157) πολιτεύματος ἀνάγκη μὴ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ τὸν νόμον εἶναι κύριον (ὅσῳ γὰρ ἂν πλεῖον ἀπέχωσι τῆς μοναρχίας, καὶ μήτε τσαυτὴν ἔχωσιν οὐσίαν ὥστε σχολάζειν ἀμελοῦντες, μήθ' οὕτως ὀλίγην ὥστε τρέφεσθαι ἀπὸ τῆς πόλεως, ἀνάγκη τὸν νόμον ἀξιῶν αὐτοῖς ἄρχειν, ἀλλὰ μὴ αὐτούς)· 20 7 εἰάν δὲ δὴ ἐλάττους ᾖσιν οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες ἢ οἱ τὸ πρό-

36 δυναμένοις Π¹ et (partim e corr.) π³ 1293 a 3 προσ-
όδων ὑπάρχειν] πρόσοδον ὑπάρχειν καὶ Π¹ (em. corr.¹ P¹), πρόσ-
οδον ὑπάρχειν H^a 6 σχολάζειν M^a et pr. H^a (corr. m. 1)
7 οὐ] οὐδὲ Π¹, οὐδ pr H^a (corr. m. 1) || οὐθέν] οὐδὲ Γ M^a, οὐδὲν P¹
9 οὔτε] οὐδὲ Bk. εὐπόρων M^a H^a 12 τὰ] τάδε Boiesenus
18 ἀμελοῦντες Spengelius, ἀμελοῦντας Π 21 ἢ οἱ τὸ H^a et
e corr. π³, ἢ οἱ τὸ vel ἢ οἱ Γ, ἢ οἱ M^a P¹, εἰ μὲν τὸ Π² (em. π³)

τερον, πλείω δέ, τὸ τῆς δευτέρας ὀλιγαρχίας γίνεται εἶδος·
 μᾶλλον γὰρ ἰσχύοντες πλεονεκτεῖν ἀξιοῦσιν, διὸ αὐτοὶ μὲν
 αἰροῦνται ἐκ τῶν ἄλλων τοὺς εἰς τὸ πολίτευμα βαδίζοντας,
 25 διὰ δὲ τὸ μήπω οὕτως ἰσχυροὶ εἶναι ὥστ' ἄνευ νόμου ἄρχειν
 τὸν νόμον τίθενται τοιοῦτον. ἂν δ' ἐπιτείνωσι τῷ ἐλάττωσι 8
 ὄντες μείζονας οὐσίας ἔχειν, ἢ τρίτη ἐπίδοσις γίνεται τῆς
 ὀλιγαρχίας, τὸ δι' αὐτῶν μὲν τὰς ἀρχὰς ἔχειν, κατὰ νό-
 μον δὲ τὸν κελεύοντα τῶν τελευτώντων διαδέχεσθαι τοὺς
 30 υἱεῖς. ὅταν δὲ ἤδη πολὺ ὑπερτείνωσι ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς
 πολυφιλίαις, ἐγγὺς ἢ τοιαύτη δυναστεία μοναρχίας ἐστίν, καὶ
 κύριοι γίνονται οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' οὐχ ὁ νόμος, καὶ τὸ τέ-
 ταρτον εἶδος τῆς ὀλιγαρχίας τοῦτ' ἐστίν, ἀντίστροφον τῷ τε-
 λευταίῳ τῆς δημοκρατίας.
 35 **7** "Ἐτι δ' εἰσὶ δύο πολιτεῖαι παρὰ δημοκρατίαν τε καὶ 9
 ὀλιγαρχίαν, ὧν τὴν μὲν ἑτέραν λέγουσιν τε πάντες καὶ εἴρη-
 ται τῶν τεττάρων πολιτειῶν εἶδος ἓν (λέγουσι δὲ τέτταρας
 μοναρχίαν ὀλιγαρχίαν δημοκρατίαν, τέταρτον δὲ τὴν κα-
 λουμένην ἀριστοκρατίαν)· πέμπτη δ' ἐστὶν ἣ προσαγορεύεται
 40 τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν (πολιτεῖαν γὰρ καλοῦσιν), ἀλλὰ διὰ
 τὸ μὴ πολλάκις γίνεσθαι λανθάνει τοὺς πειρωμένους ἀριθμεῖν
 τὰ τῶν πολιτειῶν εἶδη, καὶ χρῶνται ταῖς τέτταρσι μόνον
 93b (ὥσπερ Πλάτων) ἐν ταῖς πολιτείαις. ἀριστοκρατίαν μὲν οὖν 10
 καλῶς ἔχει καλεῖν περὶ ἧς διήλθομεν ἐν τοῖς πρώτοις λό-
 γοις (τὴν γὰρ ἐκ τῶν ἀρίστων ἀπλῶς κατ' ἀρετὴν πολιτεῖαν
 καὶ μὴ πρὸς ὑπόθεσιν τινα ἀγαθῶν ἀνδρῶν μόνην δίκαιον
 5 προσαγορεύειν ἀριστοκρατίαν· ἐν μόνῃ γὰρ ἀπλῶς ὁ αὐτὸς (p. 158)

24 ἄλλων] πολλῶν Π¹: cf. 1292 b 2 25 δὲ τὸ] τὸ Π²
 (suppl. rc. π³), τό γέ δε H^a 26 τοιοῦτον i. e. ἄρχοντα || τῷ]
 τὸ Π¹ 28 αὐτῶν ΓP¹ || μὲν om. Π¹ (suppl. corr.¹ P¹) et H^a

36 τε om. pr. P¹ (suppl. corr.¹), τε πάντες om. in lacuna
 4 fere litterarum H^a (sed novit schol. ad 1294 a 25) 37 τέ-
 τταρας] τέτταρα M^aP¹ 1293 b 1 distinimus secundum inter-
 pretationem Spengelii (cf. Eth. Nic. 1181 b 7), coniungunt vulgo
 Πλ. ἐν ταῖς πολ. 3 κατ' ἀρετὴν post πολιτεῖαν Π¹

ἀνὴρ καὶ πολίτης ἀγαθός ἐστιν, οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἀγα-
θοὶ πρὸς τὴν πολιτείαν εἰσὶ τὴν αὐτῶν)· οὐ μὴν ἄλλ' εἰσὶ
τινες αἱ πρὸς τε τὰς ὀλιγαρχουμένας ἔχουσι διαφορὰς [καὶ
καλοῦνται ἀριστοκραταί] καὶ πρὸς τὴν καλουμένην πολιτείαν.
ὅπου γὰρ μὴ μόνον πλουτίνδην ἀλλὰ καὶ ἀριστίνδην αἰροῦνται 10
11 τὰς ἀρχάς, αὕτη ἡ πολιτεία διαφέρει τε ἀμφοῖν καὶ ἀριστο-
κρατικὴ καλεῖται. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μὴ ποιουμέναις κοινὴν
ἐπιμέλειαν ἀρετῆς εἰσὶν ὅμως τινὲς οἱ εὐδοκιμοῦντες καὶ δο-
κοῦντες εἶναι ἐπιεικεῖς. ὅπου οὖν ἡ πολιτεία βλέπει εἰς τε
πλοῦτον καὶ ἀρετὴν καὶ δῆμον, οἷον ἐν Καρχηδόνι, αὕτη ἀρι- 15
στοκρατικὴ ἐστίν, καὶ ἐν αἷς εἰς τὰ δύο μόνον, οἷον ἡ Λακε-
δαιμονίων, εἰς τε ἀρετὴν καὶ δῆμον καὶ ἔστι μίξις τῶν δύο
τούτων, δημοκρατίας τε καὶ ἀρετῆς. Ἀριστοκρατίας μὲν οὖν
παρὰ τὴν πρώτην τὴν ἀρίστην πολιτείαν ταῦτα δύο εἶδη
καὶ τρίτον ὅσαι τῆς καλουμένης πολιτείας ῥέπουσι πρὸς τὴν 20
ὀλιγαρχίαν μᾶλλον.

VI 8 Λοιπὸν δ' ἐστὶν ἡμῖν περὶ τε τῆς ὀνομαζομένης πολιτείας
εἰπεῖν καὶ περὶ τυραννίδος. ἐτάξαμεν δ' οὕτως οὐκ οὖσαν οὔτε
ταύτην παρέκβασιν οὔτε τὰς ἄρτι ρηθείσας ἀριστοκρατίας, ὅτι
τὸ μὲν ἀληθὲς πᾶσαι διημαρτήκασιν τῆς ὀρθοτάτης πολι- 25
τείας, ἔπειτα καταριθμοῦνται μετὰ τούτων, εἰσὶ τ' αὐτῶν
αὗται παρεκβάσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς κατ' ἀρχὴν εἵπομεν. τε-
λευταῖον δὲ περὶ τυραννίδος εὐλογόν ἐστι ποιήσασθαι μνείαν
διὰ τὸ πασῶν ἥκιστα ταύτην εἶναι πολιτείαν, ἡμῖν δὲ τὴν
μέθοδον εἶναι περὶ πολιτείας. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν τέτακται 30

7 αὐτῶν P¹, αὐτῶν cet. 8 καὶ καλοῦνται ἀριστοκραταί
secl. Jacksonus, post 9 πολιτείαν tri. Thurotus 10 γὰρ M^a, vero
(δὲ vel δὲ δὴ vel μέντοι) Guil., γε cet. 15 οἷον — 17 δῆμον
om. H^a 16 καὶ i. qu. ὡσαύτως (explicativum in 17 καὶ ἔστι)
17 τε post ἀρετὴν Π¹ 20 καὶ — 21 μᾶλλον secl. Susem.:
at cf. 35 et 1307a 16 22 νομιζομένης (ὀνομαζομένης corr. π²)
Π¹ 24 ἀποδοθείσας (ἄρτι ρηθείσας γε. mg. p¹) Π¹ 27 ὥσπερ
Diebitschius

τὸν τρόπον τοῦτον, εἴρηται· νῦν δὲ δεικτέον ἡμῖν περὶ πολι-
 τείας. φανερωτέρα γὰρ ἢ δύνამις αὐτῆς διωρισμένων τῶν 2
 περὶ ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας. ἔστι γὰρ ἡ πολιτεία ὥς
 ἀπλῶς εἰπεῖν μίξις ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας. Εἰώθασι
 35 δὲ καλεῖν τὰς μὲν ἀποκλινοῦσας ὥς πρὸς τὴν δημοκρατίαν
 πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μᾶλλον ἀριστοκρα-
 τίας διὰ τὸ μᾶλλον ἀκολουθεῖν παιδείαν καὶ εὐγένειαν τοῖς (p. 159)
 εὐπορωτέροις. ἔτι δὲ δοκοῦσιν ἔχειν οἱ εὐποροὶ ὧν ἔνεκεν οἱ
 ἀδικοῦντες ἀδικοῦσιν· ὅθεν καὶ καλοὺς κἀγαθοὺς καὶ γνωρίμους
 40 τούτους προσαγορεύουσιν. ἐπεὶ οὖν ἡ ἀριστοκρατία βούλεται τὴν 3
 ὑπεροχὴν ἀπονέμειν τοῖς ἀρίστοις τῶν πολιτῶν, καὶ τὰς ὀλι-
 γαρχίας εἶναι φασιν ἐκ τῶν καλῶν κἀγαθῶν μᾶλλον. δο-
 294 a κεῖ δ' εἶναι τῶν ἀδυνάτων τὸ εὐνομεῖσθαι τὴν μὴ ἀριστοκρα-
 τουμένην πόλιν ἀλλὰ πονηροκρατουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἀρι-
 στοκρατεῖσθαι τὴν μὴ εὐνομουμένην. οὐκ ἔστι δὲ εὐνομία τὸ εὖ
 κεῖσθαι τοὺς νόμους, μὴ πείθεσθαι δέ. διὸ μίαν μὲν εὐνομίαν
 5 ὑποληπτέον εἶναι τὸ πείθεσθαι τοῖς κειμένοις νόμοις, ἑτέραν
 δὲ τὸ καλῶς κεῖσθαι τοὺς νόμους οἷς ἐμμένουσιν (ἔστι γὰρ πεί-
 θεσθαι καὶ κακῶς κειμένοις). τοῦτο δὲ ἐνδέχεται διχῶς· ἢ
 γὰρ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐνδεχομένων αὐτοῖς, ἢ τοῖς ἀπλῶς
 ἀρίστοις. δοκεῖ δὲ ἀριστοκρατία μὲν εἶναι μάλιστα τὸ τὰς 4
 10 τιμὰς νενεμῆσθαι κατ' ἀρετὴν· ἀριστοκρατίας μὲν γὰρ ὄρος
 ἀρετῆ, ὀλιγαρχίας δὲ πλοῦτος, δήμου δ' ἐλευθερία (τὸ δ' ὅ τι
 ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, ἐν πάσαις ὑπάρχει. καὶ γὰρ ἐν ὀλι-
 γαρχίᾳ καὶ ἐν ἀριστοκρατίᾳ καὶ ἐν δήμοις, ὅ τι ἂν δόξῃ τῶ
 πλείονι μέρει τῶν μετεχόντων τῆς πολιτείας, τοῦτ' ἐστὶ κύριον).

31 δεικτέον] λεκτέον Coraes 32 φανερωτάτη Π¹

39 καὶ ἀγαθοὺς M^aP¹ 41 an ὀλιγαρχι(κωτέρ)ας, scil.
 πολιτείας? Immischius 1294 a 1 μὴ post τὴν Thurotus, post
 τὸ ΓΠ (maluit 2 <μῇ> πονηροκρατουμένην Aretino duce Bk.²,
 πονηροκρατεῖσθαι aut cum Schneidero ἀλλὰ πονηροκρατουμένην
 secludenda ci. Iowettus, ἀλλὰ πονηροκρατουμένην post 3 εὐνο-
 μουμένην tri. Spengelius) 4 δέ] δέον H^a 7 καλῶς (κακῶς
 corr.¹ P¹) Π¹ 9 lac. ante δοκεῖ Conringius

ἐν μὲν οὖν ταῖς πλείστοις πόλεσι τὸ τῆς πολιτείας εἶδος καλ- 15
 λωπίζεται· μόνον γὰρ ἡ μίξις στοχάζεται τῶν εὐπόρων καὶ
 τῶν ἀπόρων, πλούτου καὶ ἐλευθερίας· σχεδὸν δὲ παρὰ τοῖς
 πλείστοις οἱ εὐποροὶ τῶν καλῶν καγαθῶν δοκοῦσι κατέ-
 5 χεῖν χώραν· ἐπεὶ δὲ τρία ἐστὶ τὰ ἀμφισβητοῦντα τῆς ἰσότητος
 τῆς πολιτείας, ἐλευθερία πλοῦτος ἀρετή (τὸ γὰρ τέταρτον, ὃ 20
 καλοῦσιν εὐγένειαν, ἀκολουθεῖ τοῖς δυσὶν· ἡ γὰρ εὐγένεια ἐστὶν
 ἀρχαῖος πλοῦτος καὶ ἀρετή), φανερόν ὅτι τὴν μὲν τοῖν δυοῖν
 μίξιν, τῶν εὐπόρων καὶ τῶν ἀπόρων, πολιτείαν λεκτέον, τὴν
 δὲ τῶν τριῶν ἀριστοκρατίαν μάλιστα τῶν ἄλλων (παρὰ τὴν
 (p. 160) ἀληθινὴν καὶ πρώτην). Ὅτι μὲν οὖν ἔστι καὶ ἕτερα πολιτείας 25
 εἶδη παρὰ μοναρχίαν τε καὶ δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν,
 εἴρηται, καὶ ποῖα ταῦτα, καὶ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων αἷ τ'
 ἀριστοκραταὶ καὶ αἱ πολιτεῖαι τῆς ἀριστοκρατίας, καὶ ὅτι οὐ
 πόρρω αὐταὶ ἀλλήλων, φανερόν.

VII 9 Τίνα δὲ τρόπον γίνεται παρὰ δημοκρατίαν καὶ ὀλι- 30
 γαρχίαν ἡ καλουμένη πολιτεία, καὶ πῶς αὐτὴν δεῖ καθιστά-
 ναι, λέγωμεν ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις. ἕμα δὲ δῆλον ἔσται
 καὶ οἷς ὀρίζονται τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν· λη-
 πτέον γὰρ τὴν τούτων διαίρεσιν, εἴτα ἐκ τούτων ἀφ' ἑκατέρας
 2 ὥσπερ σύμβολον λαμβάνοντας συνθετέον. εἰς δὲ ὅροι τρεῖς 35
 τῆς συνθέσεως καὶ μίξεως. ἡ γὰρ ἀμφοτέρω ληπτέον ὧν
 ἑκάτεραι νομοθετοῦσιν, οἷον περὶ τοῦ δικάζειν. ἐν μὲν γὰρ
 ταῖς ὀλιγαρχίαις τοῖς εὐπόροις ζημίαν τάττουσιν, ἂν μὴ δι-
 κάξωσι, τοῖς δ' ἀπόροις οὐδένα μισθόν, ἐν δὲ ταῖς δημοκρα-
 τίαις τοῖς μὲν ἀπόροις μισθόν, τοῖς δ' εὐπόροις οὐδεμίαν ζη- 40

15 εἶδος καλλωπίζεται (cf. 1330 b 34) Immischus, εἶδος κα-
 λεῖται ΓΠ (εἶδος κεῖται Schlosser, εἶδος ὑπόκειται et antea
 τοῦτο τὸ Schneider plura tamen excidisse suspicatus, εἶδος
 τοῦτο πολιτεία καλεῖται Coraes, εἶδος ἀριστοκρατία καλεῖται
 Welldonus, εἶδος κακῶς (add. τοῦτο Susem.) ἀριστοκρατία καλεῖται
 Bartschius; satis habuit antea ἐν μὲν οὖν scribere Goettlingius

17 δὲ Immischus, γὰρ ΓΠ 18 <τὴν> τῶν Coraes
 22 ἀρετὴ καὶ πλοῦτος ἀρχαῖος Π¹ 36 ὧν ἑκάτεραι] ἄ ἑκάτεροι Π¹

μίαν· κοινὸν δὲ καὶ μέσον τούτων ἀμφότερα ταῦτα, διὸ καὶ
 294 b πολιτικόν, μέμεικται γὰρ ἐξ ἀφοῦν. εἰς μὲν οὖν οὗτος τοῦ
 συνδυασμοῦ τρόπος, ἕτερος δὲ τὸ μέσον λαμβάνειν ὧν ἐκά- 3
 τεροι τάττουσιν· οἷον ἐκκλησιάζειν οἱ μὲν ἀπὸ τιμῆματος
 οὐθενὸς ἢ μικροῦ πάμπαν, οἱ δ' ἀπὸ μακροῦ τιμῆματος, κοι-
 5 νὸν δέ γε οὐδέτερον, ἀλλὰ τὸ μέσον ἐκατέρου τιμῆματος τού-
 των. τρίτον δ' ἐκ δυοῖν ταγμαῶν, τὰ μὲν ἐκ τοῦ ὀλιγαρχ-
 κικοῦ νόμου τὰ δ' ἐκ τοῦ δημοκρατικοῦ. λέγω δ' οἷον δοκεῖ
 δημοκρατικὸν μὲν εἶναι τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχάς, τὸ
 δ' αἰρετὰς ὀλιγαρχικόν, καὶ δημοκρατικὸν μὲν τὸ μὴ ἀπὸ
 10 τιμῆματος, ὀλιγαρχικὸν δὲ τὸ ἀπὸ τιμῆματος· ἀριστοκρα-
 τικὸν τοίνυν καὶ πολιτικὸν τὸ ἐξ ἐκατέρας ἐκάτερον λαβεῖν,
 ἐκ μὲν τῆς ὀλιγαρχίας τὸ αἰρετὰς ποιεῖν τὰς ἀρχάς, ἐκ δὲ
 τῆς δημοκρατίας τὸ μὴ ἀπὸ τιμῆματος. ὁ μὲν οὖν τρόπος τῆς
 μίξεως οὗτος· τοῦ δ' εὖ μεμεῖχθαι δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν 4
 15 ὅρος, ὅταν ἐνδέχεται λέγειν τὴν αὐτὴν πολιτείαν δημοκρα-
 τίαν καὶ ὀλιγαρχίαν. δῆλον γὰρ ὅτι τοῦτο πάσχουσιν οἱ λέ- (p. 161)
 γοντες διὰ τὸ μεμεῖχθαι καλῶς· πέπονθε δὲ τοῦτο καὶ τὸ
 μέσον, ἐμφαίνεται γὰρ ἐκάτερον ἐν αὐτῷ τῶν ἄκρων. ὅπερ
 συμβαίνει περὶ τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν. πολλοὶ γὰρ 5
 20 ἐγχειροῦσι λέγειν ὡς δημοκρατίας οὔσης διὰ τὸ δημοκρατικὰ
 πολλὰ τὴν τάξιν ἔχειν, οἷον πρῶτον τὸ περὶ τὴν τροφήν τῶν
 παίδων (ὁμοίως γὰρ οἱ τῶν πλουσίων τρέφονται τοῖς τῶν
 πενήτων), καὶ παιδεύονται τὸν τρόπον τοῦτον ὃν ἂν δύναιτο
 καὶ τῶν πενήτων οἱ παῖδες, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐχομέ-
 25 νης ἡλικίας, καὶ ὅταν ἄνδρες γένωνται, τὸν αὐτὸν τρόπον
 (οὐθέν γὰρ διάδηλος ὁ πλούσιος καὶ ὁ πένης· οὕτω τὰ περὶ τὴν
 τροφήν τὰ πάντα πᾶσιν ἐν τοῖς συσσιτίοις, καὶ τὴν ἐσθῆτα οἱ
 πλούσιοι τοιαύτην οἷαν ἂν τις παρασκευάσαι δύναιτο καὶ

1294 b 1 οὖν om. H^a π³ 5 τίμημα Γ P¹ π³ 8 τὸ κλη-
 ρωτὰς P¹ H^a (de Γ non constat), κληρωτὰς cet. 14 οὗτος:
 cf. adnot. ad 1296 b 34 et 1297 a 6 26 ἄδελος Π² (em.
 mg.¹ P² et γε. mg. rc. P³ et π³)

τῶν πενήτων ὅστισοῦν), ἔτι τῷ δύο τὰς μεγίστας ἀρχὰς τὴν
 μὲν αἰρεῖσθαι τὸν δῆμον, τῆς δὲ μετέχειν (τοὺς μὲν γὰρ 30
 γέροντας αἰροῦνται, τῆς δ' ἐφορείας μετέχουσιν). οἱ δ' ὀλιγαρχίαν διὰ τὸ πολλὰ ἔχειν ὀλιγαρχικά, οἷον τὸ πάσας αἰρε-
 τὰς εἶναι καὶ μηδεμίαν κληρωτὴν, καὶ ὀλίγους εἶναι κυρίους
 6 θανάτου καὶ φυγῆς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά. δεῖ δ' ἐν
 τῇ πολιτείᾳ τῇ μεμειγμένῃ καλῶς ἀμφοτέρω δοκεῖν εἶναι 35
 καὶ μηδέτερον, καὶ σώζεσθαι δι' αὐτῆς καὶ μὴ ἔξωθεν, καὶ
 δι' αὐτῆς μὴ τῷ πλείους ἔξωθεν εἶναι τοὺς βουλομένους (εἴη γὰρ
 ἂν καὶ πονηρᾷ πολιτείᾳ τοῦθ' ὑπάρχον) ἀλλὰ τῷ μηδ' ἂν
 βούλεσθαι πολιτείαν ἑτέραν μηθὲν τῶν τῆς πόλεως μορίων
 ὅλως. Τίνα μὲν οὖν τρόπον δεῖ καθιστάναι πολιτείαν, ὁμοίως 40
 δὲ καὶ τὰς ὀνομαζομένας ἀριστοκρατίας, νῦν εἴρηται.

VIII 10 Περί δὲ τυραννίδος ἣν ἡμῖν λοιπὸν εἰπεῖν, οὐχ ὥς ἐνού- 1295:
 σης πολυλογίας περὶ αὐτήν, ἀλλ' ὅπως λάβῃ τῆς μεθόδου
 τὸ μέρος, ἐπειδὴ καὶ ταύτην τίθεμεν τῶν πολιτειῶν τι μέ-
 ρος. περὶ μὲν οὖν βασιλείας διωρίσαμεν ἐν τοῖς πρώτοις λό-
 γοις, ἐν οἷς περὶ τῆς μάλιστα λεγομένης βασιλείας ἐποιού- 5
 μεθα τὴν σκέψιν, πότερον ἀσύμφορος ἢ συμφέρεται ταῖς πό-
 162) 2 λεσιν, καὶ τίνα καὶ πόθεν δεῖ καθιστάναι, καὶ πῶς τυραν-
 νίδος δ' εἶδη δύο μὲν διείλομεν ἐν οἷς περὶ βασιλείας ἐπε-
 σκοποῦμεν, διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἐπαλλάττειν πῶς αὐτῶν καὶ
 πρὸς τὴν βασιλείαν, διὰ τὸ κατὰ νόμον εἶναι ἀμφοτέρας 10
 ταύτας τὰς ἀρχὰς (ἐν τε γὰρ τῶν βαρβάρων τισὶν αἰροῦν-
 ται αὐτοκράτορας μονάρχους, καὶ τὸ παλαιὸν ἐν τοῖς ἀρ-
 χαίοις Ἑλλήσιν ἐγίγνοντο τινες μοναρχοὶ τὸν τρόπον τοῦτον,

29 τῷ] τῶν M^a Π² H^a 34 δεῖ δὲ Susem. 36 μηδέτερον]
 μὴ θάτερον Boltenssternius | αὐτῆς Γ P² et corr. P³ (37 αὐτῆς
 Γ P^{1.2.3} π³), αὐτοῦ pr. P³ 37 ἔξωθεν secl. Thurotus, ἐξ ὧν
 ἔστιν ci. Rassovius: cf. schol. 38 τῷ] τὸ Π² 39 πόλεως] πολι-
 τείας Π¹ 40 ὅλως: cf. adnot. ad 1296 b 34 et 1297 b 1 δεῖ]
 δοκεῖ Γ M^a 41 νομιζομένας Γ M^a 1295 a 1 ἡμῖν post λοιπὸν Π¹
 6 ἀσύμφορον Bk. cum Π³ 12 μονάρχας M^a P¹ 13 μο-
 νάρχα Γ et corr.¹ aut corr.² P² et rc. P³, μοναρχοῖων π³

οὓς ἐκάλουν αἰσυνμήτας), ἔχουσι δὲ τινὰς πρὸς ἀλλήλας αὐταὶ
 15 διαφοράς, ἦσαν δὲ διὰ μὲν τὸ κατὰ νόμον βασιλικαὶ καὶ
 διὰ τὸ μοναρχεῖν ἐκόντων, τυραννικαὶ δὲ διὰ τὸ δεσποτικῶς
 ἄρχειν κατὰ τὴν αὐτῶν γνώμην· τρίτον δὲ εἶδος τυραννίδος, 3
 ἥπερ μάλιστ' εἶναι δοκεῖ τυραννίς, ἀντίστροφος οὕσα τῇ παμ-
 βασιλείᾳ. τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τυραννίδα τὴν μο-
 20 ναρχίαν, ἣτις ἀνυπεύθυνος ἄρχει τῶν ὁμοίων καὶ βελτιόνων
 πάντων πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῆς συμφέρον, ἀλλὰ μὴ πρὸς
 τὸ τῶν ἀρχομένων. διόπερ ἀκούσιος· οὐθίς γὰρ ἐκὼν ὑπομέ-
 νει τῶν ἐλευθέρων τὴν τοιαύτην ἀρχήν. Τυραννίδος μὲν οὖν
 εἶδη ταῦτα καὶ τοσαῦτα διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας.
 25 **11** Τίς δ' ἀρίστη πολιτεία καὶ τίς ἄριστος βίος ταῖς πλει- IX
 σταις πόλεσι καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων, μήτε πρὸς
 ἀρετὴν συγκρίνουσι τὴν ὑπὲρ τοὺς ἰδιώτας, μήτε πρὸς παιδείαν
 ἢ φύσεως δεῖται καὶ χορηγίας τυχερᾶς, μήτε πρὸς πολι-
 τείαν τὴν κατ' εὐχὴν γινομένην, ἀλλὰ βίον τε τὸν τοῖς
 30 πλείστοις κοινωνῆσαι δυνατόν καὶ πολιτείαν ἧς τὰς πλείστας
 πόλεις ἐνδέχεται μετασχεῖν; καὶ γὰρ ὅς καλοῦσιν ἀριστο- 2
 κρατίας, περὶ ὧν νῦν εἵπομεν, τὰ μὲν ἐξωτέρω πίπτουσι ταῖς
 πλείσταις τῶν πόλεων, τὰ δὲ γειτνιωσί τῇ καλουμένῃ πολι-
 35 τείᾳ (διὸ περὶ ἀμφοῖν ὥς μιᾶς λεκτέον). ἡ δὲ δὴ κρίσις περὶ
 ἀπάντων τούτων ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἐστίν. εἰ γὰρ καλῶς
 ἐν τοῖς ἡθικοῖς εἴρηται τὸ τὸν εὐδαίμονα βίον εἶναι τὸν κατ'
 ἀρετὴν ἀνεμπόδιστον, μεσότητα δὲ τὴν ἀρετὴν, τὸν μέσον
 ἀναγκαῖον εἶναι βίον βέλτιστον, τῆς ἐκάστοις ἐνδεχομένης (p. 163
 τυχεῖν μεσότητος· τοὺς δὲ αὐτοὺς τούτους ὅρους ἀναγκαῖον εἶναι 3
 40 καὶ πόλεως ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ πολιτείας. ἡ γὰρ πολι-

17 et secundum suam (καὶ κατὰ τὴν αὐτῶν? Γ) Guil.

20 ἀρχὴ Π¹, ἄρχη pr. P³ (crx. rc.) et H^a (ἡ fort. corr. m. 1 ex

ei) et π³ 27 συγκρίνουσι cf. 34 κρίσις (συντείνουσι Richardsius)

28 ἡ π³, & cet. 31 post μετασχεῖν (sine interrogandi signo) la-

cunam Conringius 36 cf. Eth. Nic 1101 a 14 et passim saepius

38 βίον εἶναι Bk. cum P² || τῆς] τῆς δὲ Π¹, τῆς δ' (δ' suppl. γε.

mg.) π³ 39 γε. καὶ χωρὶς τοῦ δέ mg.³ P², del. δ' corr. π³

τεία βίος τίς ἐστι πόλεως. Ἐν ἀπάσαις δὴ ταῖς πόλεσιν ἔστι 1295 b
 τρία μέρη τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὐποροὶ σφόδρα, οἱ δὲ ἄπο-
 ροὶ σφόδρα, οἱ δὲ τρίτοι οἱ μέσοι τούτων. ἐπεὶ τοίνυν ὁμολο-
 γεῖται τὸ μέτριον ἄριστον καὶ τὸ μέσον, φανερὸν ὅτι καὶ τῶν
 4 εὐτυχημάτων ἢ κτῆσις ἢ μέση βελτίστη πάντων. ῥάστη γὰρ 5
 τῷ λόγῳ πειθαρχεῖν, ὑπέρκαλον δὲ ἢ ὑπερίσχυρον ἢ ὑπερ-
 ευγενῇ ἢ ὑπερπλούσιον, ἢ τάναντία τούτοις, ὑπέρπτωχον ἢ
 ὑπερασθενῇ καὶ σφόδρα ἄτιμον, χαλεπὸν τῷ λόγῳ ἀκολου-
 θεῖν· γίνονται γὰρ οἱ μὲν ὑβρίζονται καὶ μεγαλοπύνηροι
 μᾶλλον, οἱ δὲ κακοῦργοι καὶ μικροπύνηροι λίαν, τῶν δ' ἄδι- 10
 κημάτων τὰ μὲν γίνεται δι' ὕβριν τὰ δὲ διὰ κακοουργίαν.
 ἔτι δὲ ἥμισθ' οὗτοι φυγαρχοῦσι καὶ σπουδαρχοῦσι· ταῦτα δ'
 5 ἀμφοτέρω βλαβερά ταῖς πόλεσιν. πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν ἐν
 ὑπεροχαῖς εὐτυχημάτων ὄντες, ἰσχύος καὶ πλούτου καὶ φί-
 λων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ἄρχεσθαι οὔτε βούλονται 15
 οὔτε ἐπίστανται (καὶ τοῦτ' εὐθὺς οἰκοθεν ὑπάρχει παισὶν οὖσιν·
 διὰ γὰρ τὴν τρυφὴν οὐδ' ἐν τοῖς διδασκαλείοις ἄρχεσθαι σύν-
 ηθες αὐτοῖς), οἱ δὲ καθ' ὑπερβολὴν ἐν ἐνδείᾳ τούτων ταπει-
 νοὶ λίαν. ὥσθ' οἱ μὲν ἄρχειν οὐκ ἐπίστανται ἀλλ' ἄρχεσθαι
 δουλικὴν ἀρχήν, οἱ δ' ἄρχεσθαι μὲν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, ἄρχειν 20
 6 δὲ δεσποτικὴν ἀρχήν. γίνεται οὖν δούλων καὶ δεσποτῶν
 πόλις, ἀλλ' οὐκ ἐλευθέρων, καὶ τῶν μὲν φθορουνόντων τῶν δὲ
 καταφρονούντων. ἃ πλεῖστον ἀπέχει φιλίας καὶ κοινωνίας
 πολιτικῆς· ἢ γὰρ κοινωνία φιλικόν· οὐδὲ γὰρ ὁδοῦ βούλονται
 κοινωνεῖν τοῖς ἐχθροῖς. βούλεται δὲ γε ἡ πόλις ἐξ ἴσων εἶναι 25
 καὶ ὁμοίων ὅτι μάλιστα, τοῦτο δ' ὑπάρχει μάλιστα τοῖς μέ-

1295 b 2 τῆς om. M^aP¹ 8 καὶ] aut Guil. 12 φυγαρ-
 χοῦσι et (cum Corae) σπουδαρχοῦσι Bernaysius, φιλαρχοῦσι (sed
 φυλαρχοῦσι P¹ et corr.¹ P^a.³ et π³, partim e corr.; confundit
 utramque formam schol. H^a) et βουλαρχοῦσι ΓΠ; ἔτι — βουλ-
 αρχοῦσι secl. post Giphanium Susem. (pergens ταῦτα δὴ)
 16 ὑπάρχειν H^a 17 οὐδὲ τοῖς διδασκάλοις Π¹ 20 οὐδε-
 μίαν ἀρχήν Spengelius | ἄρχειν] ἄρχεσθαι Γ M^a 21 καὶ ante
 δούλων add. Π³H^a

σοις. ὥστ' ἀναγκαῖον ἄριστα πολιτεύεσθαι ταύτην τὴν πόλιν, ἢ
 συνέστη ἐξ ὧν φάμεν φύσει τὴν σύστασιν εἶναι τῆς πόλεως. καὶ 7
 σφύζονται δ' ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι μάλιστα τῶν πολιτῶν. οὔτε (p. 164)
 30 γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων ὥσπερ οἱ πένητες ἐπιθυμοῦσιν, οὔτε
 τῆς τούτων ἕτεροι, καθάπερ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένητες ἐπι-
 θυμοῦσιν· καὶ διὰ τὸ μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι μήτ' ἐπιβουλεύειν
 ἀκινδύνως διάγουσιν. διὰ τοῦτο καλῶς ἠϋξάτο Φωκυλίδης
 "πολλὰ μέσοισιν ἄριστα· μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι." δῆλον 8
 35 ἄρα ὅτι καὶ ἡ κοινωνία ἢ πολιτικὴ ἀρίστη ἢ διὰ τῶν μέσων,
 καὶ τὰς τοιαύτας ἐνδέχεται εὖ πολιτεύεσθαι πόλεις, ἐν αἷς
 δὴ πολὺ τὸ μέσον καὶ κρεῖττον μάλιστα μὲν ἀμφοῖν, εἰ
 δὲ μή, θατέρου μέρους· προστ. θέμενον γὰρ ποιεῖ ῥοπήν καὶ
 κωλύει γίνεσθαι τὰς ἐναντίας ὑπερβολάς. διόπερ εὐτυχία
 40 μεγίστη τοὺς πολιτευομένους υἰσίαν ἔχειν μέσῃν καὶ ἱκανῇν,
 296 a ὥς ὅπου οἱ μὲν πολλὰ σφόδρα κέκτηνται οἱ δὲ μηθέν, ἢ δῆ-
 μος ἔσχατος γίγνεται ἢ ὀλιγαρχία ἄκρατος ἢ τυραννὶς δι'
 ἀμφοτέρως τὰς ὑπερβολάς· καὶ γὰρ ἐκ δημοκρατίας τῆς
 νεανικωτάτης καὶ ἐξ ὀλιγαρχίας γίγνεται τυραννίς, ἐκ δὲ
 5 τῶν μέσων καὶ τῶν σύνεγγυς πολὺ ἦττον. τὴν δ' αἰτίαν
 ὕστερον ἐν τοῖς περὶ τὰς μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν ἐροῦμεν.
 ὅτι δ' ἡ μέση βελτίστη, φανερόν· μόνη γὰρ ἀστασίαστος· 9
 ὅπου γὰρ πολὺ τὸ διὰ μέσου, ἥκιστα στάσεις καὶ διαστάσεις
 γίνονται τῶν πολιτῶν. καὶ αἱ μεγάλαι πόλεις ἀστασια-

27 ἄριστα] μάλιστα pr. M^s et H^a || πόλιν ἢ συνέστη Lambino
 et Giphanio ducibus ci. Schneider, πόλιν Γ M^a, πόλιν ἐστίν cet.
 31 τῆς τῶν πλουσίων post οἱ πένητες Π¹ 34 fr. 12 Be.⁴ et D.:
 cf. Alexander in Top. p. 223, 12 (321, 12) Wall. || θέλων M^s P²
 et (ν eras.) P³ et H^a π³ 36 ἐνδέχεσθαι M^s et pr. H^a (corr.
 m. 1) 40 τοὺς om M^s P¹ 1296 a 5 aut τὴν — 6 ἐροῦμεν
 aut 6 ὕστερον secl. Amsdorfius 7 δ'] δῆ? Susem. 8 στά-
 σεις καὶ] conturbationes et Guil., συστάσεις καὶ ci. Schnei-
 der, del. Wilamowitzius (at διαστάσεις specialiter id quod
 mox est διαλαβεῖν εἰς δύο) 9 πολιτῶν ut vid. Ar., πολι-
 τειῶν Γ Π

στότεραι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι πολὺ τὸ μέσον· ἐν δὲ 10
 ταῖς μικραῖς ῥᾷδιόν τε διαλαβεῖν εἰς δύο πάντας, ὥστε μη-
 θὲν καταλιπεῖν μέσον, καὶ πάντες σχεδὸν ἄποροι ἢ εὐποροί
 εἰσι. καὶ αἱ δημοκρατίαι δὲ ἀσφαλέστεραι τῶν ὀλιγαρχιῶν
 εἰσι καὶ πολυχρονιώτεραι διὰ τοὺς μέσους (πλείους τε γὰρ
 εἰσι καὶ μᾶλλον μετέχουσι τῶν τιμῶν ἐν ταῖς δημοκρατίαις 11
 ἢ ταῖς ὀλιγαρχίαις), ἐπεὶ ὅταν ἄνευ τούτων τῷ πλήθει ὑπερ-
 τείνωσιν οἱ ἄποροι, κακοπραγία γίνεται καὶ ἀπόλλυνται
 10 ταχέως. σημεῖον δὲ δεῖ νομίζειν καὶ τὸ τοὺς βελτίστους νομο-
 θέτας εἶναι τῶν μέσων πολιτῶν· Σόλων τε γὰρ ἦν τούτων
 (p. 165) (δηλοῖ δ' ἐκ τῆς ποιήσεως) καὶ Λυκοῦργος (οὐ γὰρ ἦν βασι- 20
 λεύς) καὶ Χαρώνδας καὶ σχεδὸν οἱ πλείστοι τῶν ἄλλων.
 Φανερόν δ' ἐκ τούτων καὶ διότι αἱ πλείστοι πολιτεῖαι αἱ μὲν
 δημοκρατικαὶ εἰσιν αἱ δ' ὀλιγαρχικαί. διὰ γὰρ τὸ ἐν ταύ-
 ταις πολλάκις ὀλίγον εἶναι τὸ μέσον, αἰεὶ ὀπότεροι ἂν ὑπερ-
 ἔχωσιν, εἴθ' οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες εἴθ' ὁ δῆμος, οἱ τὸ μέσον 25
 ἐκβαλίνοντες καθ' αὐτοὺς ἄγουσι τὴν πολιτείαν, ὥστε ἢ δῆμος
 11 γίνεταί ἢ ὀλιγαρχία. πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὸ στάσεις γίνε-
 σθαι καὶ μάχας πρὸς ἀλλήλους τῷ δήμῳ καὶ τοῖς εὐπόροις,
 ὁποτέροις ἂν μᾶλλον συμβῇ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων, οὐ καθ-
 ιστᾶσι κοινὴν πολιτείαν οὐδ' ἴσην, ἀλλὰ τῆς νίκης ἕθλον τὴν 30
 ὑπεροχὴν τῆς πολιτείας λαμβάνουσιν, καὶ οἱ μὲν δημοκρα-
 τίαν οἱ δ' ὀλιγαρχίαν ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν ἡγεμονίᾳ
 γενομένων τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκάτεροι πο-
 λιτείαν ἀποβλέποντες οἱ μὲν δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι
 καθίστασαν οἱ δ' ὀλιγαρχίας, οὐ πρὸς τὸ τῶν πόλεων συμ- 35
 12 φέρον σκοποῦντες ἀλλὰ πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῶν. ὥστε διὰ
 ταύτας τὰς αἰτίας ἢ μηδέποτε τὴν μέσην γίνεσθαι πολι-
 τείαν ἢ ὀλιγάνκις καὶ παρ' ὀλίγοις· εἰς γὰρ ἀνῆρα συνεπεί-

17 ἄποροι] ἀνθρώποι Γ M^a28 καὶ τὰς μάχας M^a P¹82 ἔτι] ἐστι Π² (em. corr.¹ P²)33 αὐτοῖς P¹, αὐτοῖς cet.85 καθίστασαν Γ P² et rc. P² et π², καθιστῶσιν M^a, καθιστᾶσιν P¹ et (sine v) π², καθίστασιν pr. P² et H^a π² || τῆς πόλεως Γ M^a

σθη μόνος τῶν πρότερον ἐφ' ἡγεμονίᾳ γενομένων ταύτην
 40 ἀποδοῦναι τὴν τάξιν, ἥδη δὲ καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἔθος
 996 b καθέστηκεν καὶ βούλεσθαι τὸ ἴσον, ἀλλ' ἢ ἄρχειν ζητεῖν ἢ
 κρατουμένους ὑπομένειν. Τίς μὲν οὖν ἀρίστη πολιτεία, καὶ διὰ
 τίν' αἰτίαν, ἐκ τούτων φανερόν· τῶν δ' ἄλλων πολιτειῶν, 13
 ἐπειδὴ πλείους δημοκρατίας καὶ πλείους ὀλιγαρχίας φανερὸν
 εἶναι, ποίαν πρώτην θετέον καὶ δευτέραν καὶ τοῦτον δὴ τὸν
 τρόπον ἐχομένην τῷ τὴν μὲν εἶναι βελτίω τὴν δὲ χείρω,
 διωρισμένης τῆς ἀρίστης οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. αἰεὶ γὰρ ἀναγκαῖον
 εἶναι βελτίω τὴν ἐγγύτητα ταύτης, χείρω δὲ τὴν ἀφεστη-
 κυῖαν τοῦ μέσου πλεῖον, ἂν μὴ πρὸς ὑπόθεσιν κρίνῃ τις. λέγω
 10 δὲ τὸ πρὸς ὑπόθεσιν, ὅτι πολλάκις οὕσης ἄλλης πολιτείας
 ἀφρετωτέρας ἐνίοις οὐδὲν κωλύει συμφέρειν ἑτέραν μᾶλλον (p. 166)
 εἶναι πολιτείαν.

12 Τίς δὲ πολιτεία τίσι καὶ ποία συμφέρει ποίοις, ἐχό- X
 μενόν ἐστι τῶν εἰρημένων διελθεῖν. ληπτέον δὴ πρῶτον περὶ
 15 πασῶν καθόλου ταυτόν· δεῖ γὰρ κρεῖττον εἶναι τὸ βουλόμενον
 μέρος τῆς πόλεως τοῦ μὴ βουλομένου μένειν τὴν πολιτείαν.
 ἔστι δὲ πᾶσα πόλις ἔκ τε τοῦ ποιοῦ καὶ ποσοῦ. λέγω δὲ
 ποιὸν μὲν ἐλευθερίαν πλοῦτον παιδείαν εὐγένειαν, ποσὸν
 δὲ τὴν τοῦ πλήθους ὑπεροχὴν. ἐνδέχεται δὲ τὸ μὲν ποιὸν 2
 20 ὑπάρχειν ἑτέρῳ μέρει τῆς πόλεως, ἐξ ὧν συνέστηκε μερῶν
 ἢ πόλις, ἄλλῳ δὲ μέρει τὸ ποσόν, οἷον πλείους τὸν ἀρι-
 θυμὸν εἶναι τῶν γενναίων τοὺς ἀγεννεῖς ἢ τῶν πλουσίων τοὺς
 ἀπόρους, μὴ μέντοι τοσοῦτον ὑπερέχειν τῷ ποσῷ ὅσον λεί-
 πεσθαι τῷ ποιῷ. διὸ ταῦτα πρὸς ἄλληλα συγκριτέον. Ὅπου
 25 μὲν οὖν ὑπερέχει τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος τὴν εἰρημένην ἀνα-

39 τῶν πρότερον ἐφ. ἡγ. γυν., sc. πόλεων coll. 32 (loqui vid.
 de Solone Atheniensi) 1296 b 4 ἔφαμεν Π¹π³ 7 ἀεὶ Spen-
 gelius, δεῖ ΓΠ (sed mox ἀναγκαιῶς P¹) 8 ἐγγύτητα H^a, ἐγγύ-
 τατα cet., ἐγγυτέρω Spengelius 11 κωλύσει Bk. cum Π³
 13 συμφέρει post ποίοις Π¹ 24 ἄλλα ΓΜ^a

λογίαν, ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι δημοκρατίαν, καὶ ἕκαστον
εἶδος δημοκρατίας κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ δήμου ἑκάστου,
οἷον ἐὰν μὲν τὸ τῶν γεωργῶν ὑπερτείνῃ πλῆθος, τὴν πρῶ-
την δημοκρατίαν, ἐὰν δὲ τὸ τῶν βαναύσων καὶ μισθα-
ρουντων, τὴν τελευταίαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας τὰς 10

3 μεταξὺ τούτων· ὅπου δὲ τὸ τῶν εὐπόρων καὶ γνωρίμων μάλ-
λον ὑπερτείνει τῷ ποιῷ ἢ λείπεται τῷ ποσῷ, ἐνταῦθα δὲ
ὀλιγαρχίαν, καὶ τῆς ὀλιγαρχίας τὸν αὐτὸν τρόπον ἕκαστον
εἶδος κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πλήθους. δεῖ δ'
αἰετὸν τὸν νομοθέτην ἐν τῇ πολιτείᾳ προσλαμβάνειν τοὺς μέ- 35
σους· ἂν τε γὰρ ὀλιγαρχικοὺς τοὺς νόμους τιθῇ, στοχάζεσθαι
χρὴ τῶν μέσων, ἐὰν τε δημοκρατικούς, προσάγεσθαι τοῖς

4 νόμοις τούτους. ὅπου δὲ τὸ τῶν μέσων ὑπερτείνει πλῆθος ἢ
συναμφοτέρων τῶν ἄκρων ἢ καὶ θατέρου μόνου, ἐνταῦθα' ἐν-
δέχεται πολιτείαν εἶναι μόνιμον. οὐθὲν γὰρ φοβερόν μὴ 11
ποτε συμφωνήσωσιν οἱ πλούσιοι τοῖς πένησιν ἐπὶ τούτους· 1297 a
οὐδέποτε γὰρ ἄτεροι βουλήσονται δουλεύειν τοῖς ἑτέροις, κοι-
(p. 167) νοτέραν δ', ἂν ζητῶσιν, οὐδεμίαν εὐρήσουσιν ἄλλην ταύτης.
ἐν μέρει γὰρ ἄρχειν οὐκ ἂν ὑπομείνειαν διὰ τὴν ἀπιστίαν
τὴν πρὸς ἀλλήλους· πανταχοῦ δὲ πιστότατος ὁ δαιτητής, 5
δαιτητής δ' ὁ μέσος. Ὅσῳ δ' ἂν ἄμεινον ἢ πολιτεία μει-
5 χθῇ, τοσούτῳ μονιμωτέρα. διαμαρτάνουσι δὲ πολλοὶ καὶ
τῶν τὰς ἀριστοκρατικὰς βουλομένων ποιεῖν πολιτείας, οὐ
μόνον ἐν τῷ πλεῖον νέμειν τοῖς εὐπόροις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ

26 ἐνταῦθα om. M^a et (partim suppl.) π³ || p¹ st δημοκρα-
τίαν add. εἰ μὲν γὰρ οἱ γεωργοὶ ὑπερέχουσι, γίνεται ἡ τῶν
γεωργῶν δημοκρατία Γ M^a, quam glossam habet mg.³ P¹ 31 μάλ-
λον π³, om. cet. 32 δὲ om. Π¹ 34 δεῖ — 38 τούτους et
1297 a 6 Ὅσῳ — b 1 μόνον ante 1294 b 14 τοῦ tri. Buecheler
(idemque 1297 b 1 δεῖ — 28 ἄρχεσθαι post 1294 b 40 ὅλως)
36 τοὺς om. M^a P¹ 38 πλήθει ut vid. Γ 40 νόμιμον Π¹
(erx. p¹) 1297 a 1 τούτῳ (incerto compendio M^a) Π¹
2 τοῖς ἑτέροις om. Π¹ 6 Ὅσῳ κτλ.: cf. adnot. ad 1296 b 34
9 ἐν (alterum) om. M^a P¹

10 παρακρούεσθαι τὸν δῆμον. ἀνάγκη γὰρ χρόνῳ ποτὲ ἐκ τῶν
 ψευδῶς ἀγαθῶν ἀληθὲς συμβῆναι κακόν· αἱ γὰρ πλεονε-
 ξίαι τῶν πλουσίων ἀπολλύουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν ἢ αἱ
 τοῦ δῆμου.

13 Ἔστι δ' ὅσα προφάσεως χάριν ἐν ταῖς πολιτείαις σο- 6
 15 φρίζονται πρὸς τὸν δῆμον πέντε τὸν ἀριθμόν, περὶ ἐκκλη-
 σίαν, περὶ τὰς ἀρχάς, περὶ δικαστήρια, περὶ ὅπλισιν, περὶ
 γυμνασίαν· περὶ ἐκκλησίαν μὲν τὸ ἐξεῖναι ἐκκλησιάζειν πᾶσι,
 ζημίαν δὲ ἐπικεῖσθαι τοῖς εὐπόροις, ἐὰν μὴ ἐκκλη-
 σιάζωσιν, ἢ μόνοις ἢ μείζω πολλῶ, περὶ δὲ τὰς ἀρχάς
 20 τὸ τοῖς μὲν ἔχουσι τίμημα μὴ ἐξεῖναι ἐξόμνυσθαι, τοῖς δ'
 ἀπόροις ἐξεῖναι, καὶ περὶ τὰ δικαστήρια τοῖς μὲν εὐπόροις
 εἶναι ζημίαν, ἂν μὴ δικάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις ἄδειαν, ἢ
 τοῖς μὲν μεγάλην τοῖς δὲ μικράν, ὥσπερ ἐν τοῖς Χαρῶν-
 δου νόμοις. ἐνιαχοῦ δ' ἔξεστι μὲν πᾶσιν ἀπογραψαμένοις 7
 25 ἐκκλησιάζειν καὶ δικάζειν, ἐὰν δὲ ἀπογραψάμενοι μήτ'
 ἐκκλησιάζωσι μήτε δικάζωσιν, ἐπίκεινται μεγάλαι ζημίαι
 τούτοις, ἵνα διὰ μὲν τὴν ζημίαν φεύγωσι τὸ ἀπογράφεσθαι,
 διὰ δὲ τὸ μὴ ἀπογράφεσθαι μὴ δικάζωσι μηδ' ἐκκλησι-
 ζῶσιν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τοῦ ὅπλα κεκτῆσθαι
 30 καὶ τοῦ γυμνάζεσθαι νομοθετοῦσιν. τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις
 ἔξεστι μὴ κεκτῆσθαι, τοῖς δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον μὴ κεκτη-
 μένοις, κἂν μὴ γυμνάζωνται, τοῖς μὲν οὐδεμία ζημία, τοῖς
 δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον, ὅπως οἱ μὲν διὰ τὴν ζημίαν μετέ-
 χῶσιν, οἱ δὲ διὰ τὸ μὴ φοβεῖσθαι μὴ μετέχῶσιν. ταῦτα
 35 μὲν οὖν ὀλιγαρχικὰ τὰ σοφίσματα τῆς νομοθεσίας· ἐν δὲ ταῖς 8
 δημοκρατίαις πρὸς ταῦτ' ἀντισοφίζονται. τοῖς μὲν γὰρ (p. 169)

10 παρακρούεσθαι Γ M^a 11 ψευδῶν (prius σ eras.) H^a,
 ψευδῶν Ar.(?), Victorius 12 ἀπολλάσσι H^a 14 ὅσα] ὅσα
 τε M^a P¹ 17 (τὰ M^a) γυμνάσια Π¹ || ἐκκλησιάζειν πᾶσι Π²,
 πᾶσιν ἐκκλησιάζειν Π¹, ἐξουσιάζειν (erx. mg. re.) πᾶσι H^a
 19 μόνον M^a, solum codd. plerique Guil. 24 δ' ἔξεστιν post
 ἀπογραψαμένοις repet. Π¹ π³ 35 τὰ om. Bk. cum Π³

ἀπόροις μισθὸν πορίζουσιν ἐκκλησιάζουσι καὶ δικάζουσιν, τοῖς
 δ' εὐπόροις οὐδεμίαν τάττουσι ζημίαν. ὥστε φανερόν ὅτι εἴ
 τις βούλεται μισθύναι δικαίως, δεῖ τὰ παρ' ἑκατέροις συν-
 ἄγειν καὶ τοῖς μὲν μισθὸν πορίζειν τοῖς δὲ ζημίαν· οὕτω 40
 γὰρ ἂν κοινωνοῖεν ἅπαντες, ἐκείνως δ' ἡ πολιτεία γίγνεται
 τῶν ἐτέρων μόνον. δεῖ δὲ τὴν πολιτείαν εἶναι μὲν ἐκ τῶν 12971
 τὰ ὅπλα ἐχόντων μόνον· τοῦ δὲ τιμήματος τὸ πλῆθος
 ἀπλῶς μὲν ὀρισμένους οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοσοῦτον ὑπάρχειν,
 ἀλλὰ σκεψαμένους τὸ ποῖον ἐπιβάλλει μακρότατον ὥστε
 τοὺς μετέχοντας τῆς πολιτείας εἶναι πλείους τῶν μὴ μετε- 5
 9 χόντων, τοῦτο τάττειν. ἐθέλουσι γὰρ οἱ πένητες καὶ μὴ με-
 ἔχοντες τῶν τιμῶν ἡσυχίαν ἔχειν. ἐὰν μῆτε ὑβολίζῃ τις
 αὐτοὺς μῆτε ἀφαιρῇται μηθὲν τῆς οὐσίας (ἀλλὰ τοῦτο οὐ
 ῥάδιον· οὐ γὰρ αἰεὶ συμβαίνει χαρίεντας εἶναι τοὺς μετέχον-
 τας τοῦ πολιτεύματος). καὶ εἰώθασι δέ, ὅταν πόλεμος ᾖ, 10
 10 ὀκνεῖν, ἂν μὴ λαμβάνωσι τροφήν, ἄποροι δὲ ὦσιν· ἐὰν
 δὲ πορίζῃ τις τροφήν, βούλονται πολεμεῖν. ἔστι δὲ ἡ
 πολιτεία παρ' ἐνίοις οὐ μόνον ἐκ τῶν ὀπλιτευόντων ἀλλὰ
 καὶ ἐκ τῶν ὀπλιτευνόντων· ἐν Μαλιεῦσι δὲ ἡ μὲν πολι-
 τεία ἦν ἐκ τούτων, τὰς δὲ ἀρχὰς ἡγοῦντο ἐκ τῶν στρατευο- 15
 μένων. καὶ ἡ πρώτη δὲ πολιτεία ἐν τοῖς Ἑλλήσιν ἐγένετο
 μετὰ τὰς βασιλείας ἐκ τῶν πολεμούντων, ἡ μὲν ἐξ ἀρχῆς
 ἐκ τῶν ἱππέων (τὴν γὰρ ἰσχὺν καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἐν τοῖς
 ἱππεῦσιν ὁ πόλεμος εἶχεν· ἄνευ μὲν γὰρ συντάξεως ἄχρη
 στον τὸ ὀπλιτικόν, αἱ δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἐμπειρίαι καὶ 20
 τάξεις ἐν τοῖς ἀρχαίοις οὐχ ὑπῆρχον, ὥστ' ἐν τοῖς ἱππεῦσιν
 εἶναι τὴν ἰσχύν), ἀύξανομένων δὲ τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐν

40 τοῖς δὲ μὴ ζημίαν Π¹ (em. corr. P¹) et H^a 41 ἂν
 om. Π¹ 1297b 1 μόνων Γ M^a δεῖ κτλ.: cf. adnot. ad
 1296b 34 2 μόνων Π¹ 3 ὀρισμένου ut vid. Γ, ὀρισαμέ-
 νον M^a, ὀρισαμένους H^a 4 ποῖον] πόσον Lindanius 7 ἐὰν]
 ἂν M^a P¹ | μῆτε] μὴ Π² (em. in π³) 9 αἰεὶ post συμβαίνει
 Γ M^a 11 ὀκνεῖν] κινεῖν Π¹ (crx. mg. p¹)

τοῖς ὅπλοις ἰσχυσάντων μᾶλλον πλείους μετεῖχον τῆς πολιτείας. διόπερ ἄς νῦν καλοῦμεν πολιτείας, οἱ πρότερον ἐκά-
 35 λουν δημοκρατίας· ἦσαν δὲ αἱ ἀρχαῖαι πολιτεῖαι εὐλόγως 11
 ὀλιγαρχικαὶ καὶ βασιλικαί. δι' ὀλιγανθρωπίαν γὰρ οὐκ εἶχον πολὺ τὸ μέσον, ὥστ' ὀλίγοι τε ὄντες τὸ πλῆθος καὶ (p. 169)
 κατὰ τὴν σύνταξιν μᾶλλον ὑπέμενον τὸ ἄρχεσθαι. Διὰ
 30 τίνα μὲν οὖν εἰσιν αἰτίαν αἱ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τί
 παρὰ τὰς λεγομένας ἕτεραι (δημοκρατία τε γὰρ οὐ μία
 τὸν ἀριθμὸν ἔστι, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως), ἔτι δὲ τίνες αἱ
 διαφοραὶ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν συμβαίνει, πρὸς δὲ τούτοις
 τίς ἀρίστη τῶν πολιτειῶν ὥς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰπεῖν, καὶ
 τῶν ἄλλων ποῖα ποίοις ἀρμόττει τῶν πολιτειῶν, εἴρηται.
 35 14 Πάλιν δὲ καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς περὶ ἐκάστης λέγωμεν XI
 περὶ τῶν ἐφεξῆς, λαβόντες ἀρχὴν τὴν προσήκουσαν αὐτῶν.
 ἔστι δὴ τρία μόρια τῶν πολιτειῶν πασῶν, περὶ ὧν δεῖ θεω-
 ρεῖν τὸν σπουδαῖον νομοθέτην ἐκάστη τὸ συμφέρον· ὧν ἐχόν-
 των καλῶς ἀνάγκη τὴν πολιτείαν ἔχειν καλῶς, καὶ τὰς
 40 πολιτείας ἀλλήλων διαφέρειν ἐν τῷ διαφέρειν ἕκαστον τού-
 των. ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων ἐν μὲν τι τὸ βουλευόμενον
 1298 a περὶ τῶν κοινῶν, δεύτερον δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχάς (τοῦτο δ' ἔστιν
 ἄς δεῖ καὶ τίνων εἶναι κυρίας, καὶ ποῖαν τινὰ δεῖ γίνε-
 σθαι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν), τρίτον δέ τι τὸ δικάζον. Κύριον
 δ' ἔστι τὸ βουλευόμενον περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ συμ-
 5 μαχίας καὶ διαλύσεως, καὶ περὶ νόμων, καὶ περὶ θανάτου
 καὶ φυγῆς καὶ δημεύσεως, καὶ περὶ ἀρχῶν αἱρέσεως καὶ τῶν εὐθυ-

25 αἱ] καὶ αἱ Γ^M, καὶ P¹ 28 <ἀσθενεῖς> μᾶλλον ci.

Schneider, φαῦλοι Madvigius, <φαῦλοι> μᾶλλον? Susem.

29 εἰσιν post αἰτίαν Π¹ 30 ἑτέρας P², ἑτέρας vel ἑτέρα P³,
 ἑτέρα H^aπ³ 33 ὥς — 34 πολιτειῶν om. Γ^M 35 post

πάλιν δὲ add. cum dixerimus Guil. (in proximis potius περὶ δὲ
 τῶν H^a) || λέγωμεν Γ et pr. P² et π³, λέγωμεν cum cet. corr.¹ P²

37 δὲ M^oH^a 41 μὲν τι (cf. 1298 a 3) μὲν τοι P² (om. corr.¹) et

P³H^aπ³, μὲν τί Congreveus 1298 a 1 ἔστιν ἄς] ἔστι τίνας Ri-
 chardsius 2 γενέσθαι M^a, γίνεσθαι in ras. P¹, fieri Guil. 3 τί
 M^oP¹π³ 6 καὶ περὶ ἀρχῶν αἱρέσεως om. Π² (suppl. mg. π³) et H^a

- 2 νῶν. ἀναγκαῖον δ' ἦτοι πᾶσι τοῖς πολίταις ἀποδίδοσθαι πάσας
ταύτας τὰς κρίσεις ἢ τισὶ πάσας (οἶον ἀρχῇ τινὶ μιᾷ ἢ πλείοσιν)
ἢ ἑτέροις ἑτέρας ἢ τινὰς μὲν αὐτῶν πᾶσι τινὰς δὲ τισίν. Τὸ
μὲν οὖν πάντας καὶ περὶ ἀπάντων δημοτικόν· τὴν τοιαύτην 10
- 3 γὰρ ἰσότητα ζητεῖ ὁ δῆμος. εἰσὶ δὲ οἱ τρόποι τοῦ πάντας
πλείους, εἰς μὲν τὸ κατὰ μέρος ἀλλὰ μὴ πάντας ἀθρόους
(ὥσπερ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Τηλεκλέους ἐστὶ τοῦ Μιλησίου· καὶ
ἐν ἄλλαις δὲ πολιτείαις βουλευόνται αἱ συναρχαὶ συνιού-
σαι, εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς βαδίζουσι πάντες κατὰ μέρος ἐκ 15
τῶν φυλῶν καὶ τῶν μορίων τῶν ἐλαχίστων παντελῶς, ὥς
(p. 170) ἂν διεξέλθῃ διὰ πάντων), συνιέναι δὲ μόνον περὶ τε νόμων
θέσεως καὶ τῶν περὶ τῆς πολιτείας, καὶ τὰ παραγγελλό-
- 4 μενα ἀκουσομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων· ἄλλος δὲ τρόπος τὸ
πάντας ἀθρόους, συνιέναι δὲ μόνον πρὸς τε τὰς ἀρχαιρε- 20
σίας [αἵρεσομένους] καὶ πρὸς τὰς νομοθεσίας καὶ περὶ πο-
λέμου καὶ εἰρήνης καὶ πρὸς εὐθύνας, τὰ δ' ἄλλα τὰς ἀρ-
χὰς βουλευέσθαι τὰς ἐφ' ἐκάστοις τεταγμένας, αἵρετάς
οὔσας ἐξ ἀπάντων ἢ κληρωτάς· ἄλλος δὲ τρόπος τὸ περὶ
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς εὐθύνας ἀπαντᾶν τοὺς πολίτας, καὶ 25
περὶ πολέμου βουλευσομένους καὶ συμμαχίας, τὰ δ' ἄλλα
τὰς ἀρχὰς διοικεῖν αἵρετάς οὔσας, ὅσας ἐνδέχεται, τοιαῦ-
- 5 ται δ' εἰσὶν ὅσας ἄρχειν ἀναγκαῖον τοὺς ἐπισταμένους· τέ-
ταρτος δὲ τρόπος τὸ πάντας περὶ πάντων βουλευέσθαι συν-
ιόντας, τὰς δ' ἀρχὰς περὶ μηθενὸς κρίνειν ἀλλὰ μόνον 30
προανακρίνειν, ὥνπερ ἡ τελευταία δημοκρατία νῦν διοικεῖ-

7 ἀποδεδόσθαι P¹Π²H^a 9 ἑτέροις cod. Camerarii, ἑτέ-
ραις cet. 13 Τηλεκλέους om Γ et in lac. M^a (suppl. re.)

17 ἐξέλθῃ M^a, διέλθῃ (ελ in ras. P³) Π², pertranseat (1300a 26
pro διέλθῃ) Guil. 21 αἵρεσομένους secl. Susem. | καὶ περὶ

— 22 εὐθύνας secl. Spengelius 24 περὶ] ἐπὶ Bk.²

27 ἐνδέχεται | <οὐκ> ἐνδέχεται <κληρωτάς> Schneider, <κληρω-
τάς οὐκ> ἐνδέχεται? Susem.; ἐνδέχεται οἷον κυβερνᾶν ὁ ἄριστα
ἐπιστάμενος τοῦτο M^a glossamque exhibet mg.³ P² 31 ανα-
κρίνειν (sine spir.) M^a, ἀνακρίνειν (spir eras. et in mg. add.
προ) P¹, refert Guil.

ται τρόπον, ἣν ἀνάλογόν φαμεν εἶναι ὀλιγαρχία τε δυναστευτικῇ καὶ μοναρχία τυραννικῇ. οὗτοι μὲν οὖν οἱ τρόποι δημοκρατικοὶ πάντες, τὸ δὲ τινὰς περὶ πάντων ὀλιγαρχι- 6
 35 κόν. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο διαφορὰς πλείους. ὅταν μὲν γὰρ ἀπὸ τιμημάτων μετριοτέρων αἵρετοί τε ὥσι καὶ πλείους διὰ τὴν μετριότητα τοῦ τιμήματος, καὶ περὶ ὧν ὁ νόμος ἀπαγορεύει μὴ κινῶσιν ἀλλ' ἀκολουθῶσι, καὶ ἐξῇ κτωμένῳ τὸ τίμημα μετέχειν, ὀλιγαρχία μὲν πολιτικὴ δέ ἐστιν ἡ
 40 τοιαύτη διὰ τὸ μετριάξιν· ὅταν δὲ μὴ πάντες τοῦ βουλευέ-
 1298 b σθαι μετέχωσιν ἀλλὰ πρόκριτοι, κατὰ νόμον δ' ἄρχωσιν ὥσπερ καὶ πρότερον, ὀλιγαρχικόν· ὅταν δὲ καὶ αἰρῶνται αὐτοὶ αὐτοὺς οἱ κύριοι τοῦ βουλευέσθαι, καὶ ὅταν παῖς ἀντὶ πατρὸς εἰσὶν καὶ κύριοι τῶν νόμων ὧσιν, ὀλιγαρχικὴν ἀναγ-
 5 καίον εἶναι τὴν τάξιν ταύτην. ὅταν δὲ τινῶν [τινές], οἷον 7 πολέμου μὲν καὶ ὑπὲρ εἰρήνης καὶ εὐθυνῶν, πάντες, τῶν δὲ ἄλλων ἄρχοντες, καὶ οὗτοι αἵρετοί [ἢ κληρωτοί], ἀριστοκρατία ἢ πολιτεία. ἐὰν δ' ἐνίων μὲν αἵρετοὶ ἐνίων δὲ κληρωτοί, καὶ κληρωτοὶ ἢ ἀπλῶς ἢ ἐκ προκρίτων, ἢ κοινῇ αἵρετοὶ (p. 171)
 10 καὶ κληρωτοί, τὰ μὲν πολιτείας ἀριστοκρατικῆς ἐστὶ τούτων, τὰ δὲ πολιτείας αὐτῆς. Διήρηται μὲν οὖν τὸ βουλευόμενον πρὸς τὰς πολιτείας τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ διοικεῖ ἐκάστη πολιτεία κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν· συμφέρει δὲ δη- 8
 μοκρατία [τε] τῇ μάλιστ' εἶναι δοκούσῃ δημοκρατία νῦν (λέγω

1298 b 1 ἀλλὰ πρόκριτοι Immischius, ἀλλ' αἵρετοί (ita iam praecedentes a 36) ΓΠ; cf. Wilamowitzius, Ar. u. Ath. I 72
 3 αὐτοὺς Γ^ΜΗ^ΑΠ³ 4 ὀλιγαρχικωτέραν Garveus, <μᾶλλον> ὀλιγαρχικὴν Spengelius, δυναστευτικὴν ci. Schneider, ὀλιγαρχικωτάτην vel ὀλιγαρχί(αν δυναστευτι)κὴν Coraes, <δυναστείαν> ὀλιγαρχικὴν Schmidtiis 5 τινές] om. codd. plerique Guilelmi, secl. Camerarius, <μὲν πάντες τινῶν δὲ> τινές Spengelius
 6 καὶ ὑπὲρ] καὶ ὥσπερ M³, ὥσπερ καὶ Γ, ὑπὲρ P², καὶ Victorius 7 ἢ κληρωτοί] secl. Brandisius, μὴ κληρωτοί? Newmanus 8 ἢ] ἢ P².³Π³H², μὲν ἢ Π³, μὲν ἢ Bk. 11 αὐτοῖς M³Π³, om. Π³ 12 disponitur (διοικεῖται?) Guil., διοίσει Congrevens 13 διορισμόν] τρόπον Π¹ (sed post δημοκρατία pr. P¹, crx. mg. p¹) 14 τε del. Coraes || νῦν] ἢ νῦν Π¹H², τῇ νῦν Schneider

δὲ τοιαύτην ἐν ἧ κύριος ὁ δῆμος καὶ τῶν νόμων ἐστίν) πρὸς 15
 τὸ βουλευέσθαι βέλτιον τὸ αὐτὸ ποιεῖν ὅπερ ἐπὶ τῶν δικα-
 στηρίων ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις (τάττουσι γὰρ ζημίαν τούτοις
 οὓς βούλονται δικάζειν, ἵνα δικάζωσιν, οἱ δὲ δημοτικοὶ μι-
 σθὸν τοῖς ἀπόροις), τοῦτο δὲ καὶ περὶ τὰς ἐκκλησίας ποιεῖν
 (βουλευσονται γὰρ βέλτιον κοινῇ βουλευόμενοι πάντες, ὁ μὲν 20
 δῆμος μετὰ τῶν γνωρίμων, οὗτοι δὲ μετὰ τοῦ πλήθους)· συμ-
 φέρει δὲ καὶ τὸ αἰρετοὺς εἶναι τοὺς βουλευομένους ἢ κληρωτοὺς
 ἴσους ἐκ τῶν μορίων, συμφέρει δὲ καὶ ὑπερβόλλωσι πολὺν
 κατὰ τὸ πλήθος οἱ δημοτικοὶ τῶν πολιτικῶν, ἢ μὴ πᾶσι
 διδόναι μισθόν, ἀλλ' ὅσοι σύμμετροι πρὸς τὸ τῶν γνωρί- 25
 9 μων πλήθος, ἢ ἀποκληροῦν τοὺς πλείους. ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρ-
 χίαις ἢ προσαιρεῖσθαι τινὰς ἐκ τοῦ πλήθους, ἢ κατασκευά-
 σαντας ἄρχειον οἶον ἐν ἐνλαῖς πολιτείαις ἐστίν οὓς καλοῦσι
 προβούλους καὶ νομοφύλακας, [καὶ] περὶ τούτων χρηματίζειν,
 περὶ ὧν ἂν οὗτοι προβουλευσῶσιν (οὕτω γὰρ μεθέξει ὁ δῆμος 30
 τοῦ βουλευέσθαι, καὶ λύειν οὐθὲν δυνήσεται τῶν περὶ τὴν πο-
 λιτείαν), ἔτι ἢ ταῦτ' ἀποψηφίζεσθαι τὸν δῆμον ἢ μηθὲν ἐν-
 ἀντίον τοῖς εἰσφερομένοις, ἢ τῆς συμβουλῆς μὲν μεταδιδό-
 10 ναι πᾶσι, βουλευέσθαι δὲ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸ ἀντικεί-
 μενον δὲ τοῦ ἐν ταῖς πολιτείαις γιγνομένου δεῖ ποιεῖν. ἀπο- 35
 ψηφιζόμενον μὲν γὰρ κύριον δεῖ ποιεῖν τὸ πλήθος, κατα-
 ψηφιζόμενον δὲ μὴ κύριον, ἀλλ' ἐπαναγέσθω πάλιν ἐπὶ
 τοὺς ἄρχοντας. ἐν γὰρ ταῖς πολιτείαις ἀντιστραμμένως
 (p. 173) ποιοῦσιν· οἱ γὰρ ὀλίγοι ἀποψηφισάμενοι μὲν κύριοι, κα-

16 τὸ αὐτὸ Ar., τε αὐτὸ ΓΠ 19 δὴ Richardsius
 20 βουλευόνται Π¹ 23 ἴσως Π²p¹; cf. 1266a 16 27 προσαι-
 ρεῖσθαι Susem., προαιρεῖσθαι ΓΠ 28 ἐν om. Π² 29 καὶ secl.
 Coraes 32 ἢ prius om. Π¹ 35 ἀποψηφιζόμενον μὲν γὰρ κύριον
 δεῖ ποιεῖν Π¹, ἀποψηφιζόμενον γὰρ δεῖ κύριον εἶναι ποιεῖν (sed
 post 36 τὸ πλήθος) P² et in mg. (rc., postea eras) P³, om. pr.
 P³ et H^aΠ³ (ἀποψηφιζόμενον γὰρ κύριον δεῖ ποιεῖν, suppl. ut
 vid. mg. rc. π³ 38 ἀντιστραμμένως π³Bk., ἀντιστραμμένους H^a,
 ἀντιστραμμένως cet. — 40 πλείους ΓM^a 1299a 2 δὴ (pro

40 ταψηφισάμενοι δὲ οὐ κύριοι, ἀλλ' ἐπανάγεται εἰς τοὺς πλεί-
 1299 a στους αἰεῖ. Περὶ μὲν οὖν τοῦ βουλευομένου καὶ τοῦ κυρίου XII
 δεῖ τῆς πολιτείας τοῦτον διωρίσθαι τὸν τρόπον.

15 Ἐχομένη δὲ τούτων ἐστὶν ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς διαίρεσις.
 ἔχει γὰρ καὶ τοῦτο τὸ μόριον τῆς πολιτείας πολλὰς δια-
 5 φοράς, πόσαι τε ἀρχαί, καὶ κύριαί τινων, καὶ περὶ χρόνου,
 πόσος ἐκάστης ἀρχῆς (οἱ μὲν γὰρ ἑξαμήνους, οἱ δὲ δι'
 ἐλάττονος, οἱ δ' ἐνιαυσίας, οἱ δὲ πολυχρονιωτέρας ποιοῦσι
 τὰς ἀρχάς), καὶ πότερον εἶναι δεῖ τὰς ἀρχὰς αἰδίους ἢ
 πολυχρονίους ἢ μηδέτερον ἀλλὰ πλεονάκεις τοὺς αὐτούς, ἢ
 10 μὴ τὸν αὐτὸν δις ἀλλ' ἄπαξ μόνον, ἔτι δὲ περὶ τὴν κα- 2
 τάστασιν τῶν ἀρχῶν, ἐκ τίνων δεῖ γίνεσθαι καὶ ὑπὸ τίνων
 καὶ πῶς. περὶ πάντων γὰρ τούτων δεῖ δύνασθαι διελεῖν
 κατὰ πόσους ἐνδέχεται γενέσθαι τρόπους, καῖπειτα προσαρ-
 μόσαι, ποίαις ποῖαι πολιτεαὶ συμφέρουσιν. ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο
 15 διορίσαι ῥάδιον, ποίας δεῖ καλεῖν ἀρχάς· πολλῶν γὰρ ἐπι-
 στατῶν ἢ πολιτικῇ κοινωνίᾳ δεῖται, διόπερ' (οὐ) πάντας οὔτε τοὺς
 αἵρετοὺς οὔτε τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας θετέον, οἷον τοὺς ἱερεῖς
 πρῶτον (τοῦτο γὰρ ἕτερόν τι παρὰ τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς
 θετέον), ἔτι δὲ χορηγοὶ καὶ κήρυκες, αἰροῦνται δὲ καὶ πρεσ-
 20 βευταί. εἰσὶ δὲ αἱ μὲν πολιτικαὶ τῶν ἐμπιμελειῶν, ἢ πάν- 3
 των τῶν πολιτῶν πρὸς τινα πρᾶξιν, οἷον στρατηγὸς στρα-
 τευομένων, ἢ κατὰ μέρος, οἷον ὁ γυναικονόμος ἢ παιδονό-
 μος· αἱ δ' οἰκονομικαὶ (πολλάκις γὰρ αἰροῦνται σιτομέτρως)
 αἱ δ' ὑπηρετικαὶ καὶ πρὸς ἄς, ἃν εὐπορῶσι, τάττουσι δούλους.
 25 μάλιστα δ' ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν ἀρχὰς λεκτέον ταύτας ὅσαις
 ἀποδεδόται βουλευσάσθαι τε περὶ τινῶν καὶ κρῖναι καὶ ἐπι-

δεῖ) et διωρίσθω Γ π³ (2 τοῦτον — 4 πολιτείας em. M^r, in quo ta-
 men est 2 δεῖ) 8 καὶ — ἀρχὰς om. Π¹ (suppl. mg. P¹) 13 προσ-
 αρμόσαι, sc. mentē (non experimento), cf. b 12 συνάγοι 14 ποίαις
 ποῖαι πολιτεαῖς Ar. et corr. (1 ut vid.) P¹, ποίαις ποῖαι πολιτεαῖ
 Π¹ P². ³H^a, ποῖαι πολιτεαῖ Π³ (suppl. in P³) 16 οὐ add. Rassovius

19 ἔτι δὲ] ἔτι δὲ καὶ Π¹ || αἰροῦνται passive: cf. Krueger gr.
 Sprachl. § 52, 10, 11 (πρεσβευτὰς Congreveus) 24 καὶ om. Victorius

τάξαι, καὶ μάλιστα τοῦτο· τὸ γὰρ ἐπιτάττειν ἀρχικώτερόν
 ἐστίν. ἀλλὰ ταῦτα διαφέρει πρὸς μὲν τὰς χρήσεις οὐδὲν
 ὥς εἰπεῖν (οὐ γάρ πω κρίσις γέγονεν ἀμφισβητούντων περὶ
 (p. 173) τοῦ ὀνόματος), ἔχει δέ τιν' ἄλλην διανοητικὴν πραγματείαν. 30
 4 ποῖαι δ' αἱ ἀρχαὶ καὶ πόσαι ἀναγκαῖαι εἰ ἔσται πόλις, καὶ
 ποῖαι ἀναγκαῖαι μὲν οὐ χρήσιμοι δὲ πρὸς σπουδαίαν πολι-
 τείαν, μᾶλλον ἢ τις ἀπορήσειε πρὸς ἅπασάν τε δὴ πο-
 λιτείαν καὶ δὴ καὶ τὰς μικρὰς πόλεις. ἐν μὲν γὰρ δὴ
 ταῖς μεγάλαις ἐνδέχεται τε καὶ δεῖ μίαν τετάχθαι πρὸς 35
 ἓν ἔργον (πολλοὺς τε γὰρ εἰς τὰ ἀρχεῖα ἐνδέχεται βαδλ-
 ξειν διὰ τὸ πολλοὺς εἶναι τοὺς πολίτας, ὥστε τὰς μὲν δια-
 λείπειν πολὺν χρόνον τὰς δ' ἅπαξ ἄρχειν, καὶ βέλτιον
 ἕκαστον ἔργον τυγχάνει τῆς ἐπιμελείας μονοπραματούσης
 5 ἢ πολυπραματούσης). ἐν δὲ ταῖς μικραῖς ἀνάγκη συνάγειν 1299b
 εἰς ὀλίγους πολλὰς ἀρχάς (διὰ γὰρ ὀλιγανθρωπίαν οὐ
 ῥᾷδιόν ἐστι πολλοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι· τίνες γὰρ οἱ
 τούτους ἔσονται διαδεξόμενοι πάλιν;). δέονται δ' ἐνίοτε τῶν
 αὐτῶν ἀρχῶν καὶ νόμων αἱ μικραὶ ταῖς μεγάλαις· πλήν 5
 αἱ μὲν δέονται πολλάκις [τῶν] αὐτῶν, ταῖς δ' ἐν πολλῷ
 χρόνῳ τοῦτο συμβαίνει. διόπερ οὐθὲν κωλύει πολλὰς ἐπι-
 μελείας ἅμα προστάττειν (οὐ γὰρ ἐμποδιοῦσιν ἀλλήλαις),
 καὶ πρὸς τὴν ὀλιγανθρωπίαν ἀναγκαῖον τὰ ἀρχεῖα οἶον
 6 ὀβελισκολύχνια ποιεῖν. ἐὰν οὖν ἔχωμεν λέγειν πόσας 10
 ἀναγκαῖον ὑπάρχειν πάσῃ πόλει, καὶ πόσας οὐκ ἀναγ-
 καῖον μὲν δεῖ δ' ὑπάρχειν, ῥᾶον ἢ τις εἰδὼς ταῦτα συνά-
 γοι ποίας ἀρμόττει συνάγειν ἀρχάς εἰς μίαν ἀρχήν.

27 ἀρχικώτατον Bk.³30 τοῦ] om. P¹, τὸν pr. P²31 δ' αἱ] δὲ M¹ P¹, δ' Π³34 μὲν om. Γ M¹

37 τοὺς μὲν

moxque 38 τοὺς δ' Victorius

1299 b 3 ἐστίν ἐν ταῖς ἀρχαῖς

πολλοὺς εἶναι Π¹ 6 τῶν secl. Fr. Thurotus 7 συμβαίνει] διὰτὸ διὰ πολλοῦ συμβαίνειν τὴν τούτων χρήσιν glossam add. P²

12 δεῖ] haesit Camerarius, λυσιτελεῖ vel ἐπωφελεῖ Schmiditius,
 ἀρμόττει (et 13 δεῖ) Welldonus, ἐνδέχεται Nordenus || συνάγη M¹
 et pr. P¹ (em. corr.¹), συνάγει π³, colligit codd. plerique Guilelmi,
 συνίδοι Boiesenus; cf. adnot. ad a 13

ἀρμόττει δὲ καὶ τοῦτο μὴ λεληθέναι, ποίων δεῖ κατὰ τόπον
 15 ἀρχεῖα πολλὰ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ποίων πανταχοῦ μίαν
 ἀρχὴν εἶναι κυρίαν, οἷον εὐκοσμίας πότερον ἐν ἀγορᾷ μὲν
 ἀγορανόμον, ἄλλον δὲ κατ' ἄλλον τόπον, ἢ πανταχοῦ τὸν
 αὐτόν· καὶ πότερον κατὰ τὸ πρᾶγμα δεῖ διαίρειν ἢ κατὰ
 τοὺς ἀνθρώπους, λέγω δ' οἷον ἓνα τῆς εὐκοσμίας, ἢ παίδων
 20 ἄλλον καὶ γυναικῶν· καὶ κατὰ τὰς πολιτείας δέ, πότερον
 διαφέρει καθ' ἑκάστην καὶ τὸ τῶν ἀρχῶν γένος ἢ οὐθέν, οἷον
 ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἀριστοκρατίᾳ καὶ μο-
 ναρχίᾳ πότερον αἱ αὐταὶ μὲν εἰσιν ἀρχαὶ κύριαι, οὐκ ἔξ (p. 174)
 ἴσων δ' οὐδ' ἔξ ὁμοίων, ἀλλ' ἑτέρων ἐν ἑτέροις, οἷον ἐν μὲν
 25 ταῖς ἀριστοκρατίαις ἐκ πεπαιδευμένων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρ-
 χίαις ἐκ τῶν πλουσίων, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἐκ τῶν
 ἑλευθέρων, ἢ τυγχάνουσι μὲν τινες <διαφέρ>ουσαι καὶ κατ' αὐτάς
 τὰς διαφορὰς τῶν ἀρχῶν, ἔστι δ' ὅπου συμφέρουσιν αἱ αὐταὶ
 καὶ ὅπου διαφέρουσai (ἐνθα μὲν γὰρ ἀρμόττει μεγάλας
 30 ἐνθα δ' εἶναι μικρὰς τὰς αὐτάς). οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἰδιαί
 τινες εἰσὶν, οἷον ἡ τῶν προβούλων· αὕτη γὰρ οὐ δημοκρα-
 τική, βουλὴ δὲ δημοτικόν. δεῖ μὲν γὰρ εἶναι τι τοιοῦτον ᾧ
 ἐπιμελὲς ἔσται τοῦ δήμου προβουλεύειν, ὅπως ἀσχολῶν ἔσται,
 τοῦτο δ', ἐὰν ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν ᾧσιν, ὀλιγαρχικόν· τοὺς

14 ἀρμόττει] δεῖ (moxque ἀρμόττει pro δεῖ) Ar., ἢ μὴ ἀρ-
 μόττει· δεῖ Camerarius, δεῖ vel χρὴ ci. Newmanus || ποίων et
 15 πολλὰ Thurotus, ποῖα et 15 πολλῶν ΓΠ 22 καὶ ἀριστο-
 κρατίᾳ καὶ μοναρχίᾳ om. H^a, καὶ μοναρχία addubitat Newma-
 nus 23 πότερον κτλ.: cf. schol. 24 δ' οὐδ' π³, δ' οὐδὲ
 P¹, οὐδ' Γ^MH^aπ³, δ' οὐκ P^{2.3}π³ || ἑτέρων pr. P¹, ἑτεροι cum
 cet. γρ. mg. p¹ 27 τινες conl. cum τῶν ἀρχῶν et διαφέρου-
 σαι pro οὐσαι (ΓΠ) scr. Immischiuss intellegens 28 τὰς διαφο-
 ρὰς τῶν πολιτειῶν || κατ' αὐτάς] κατὰ ταύτας Π¹ (em. mg. p¹)
 et γρ. mg.³p² 28 τὰς διαφορὰς] διαφοραὶ Victorius
 29 διαφέρουσαι (scil. συμφέρουσιν i. e. prosunt) Immischiuss,
 διαφέρουσιν Π²H^a (suspectaverat Bonitzius, Ind. Ar. 191 a 59),
 διαφέρουσι διὰ ταύτας M^aP¹ (del. διὰ ταύτας corr. P¹), differunt
 propter hoc (vel haec) Guil. 33 ἀσχολον M^a, ἀσχολον P¹, non
 vacans Guil., ἀσχόλων π³ 34 δὲ ἄν P¹π³, δὲ ἐπάν ΓM^a

δὲ προβούλους ὀλίγους ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πλῆθος, ὥστ' ὀλι- 35
 γαρχικόν. ἀλλ' ὅπου ἄμφω αὐται αἱ ἀρχαί, οἱ πρόβουλοι
 καθεστᾶσιν ἐπὶ τοῖς βουλευταῖς· ὁ μὲν γὰρ βουλευτῆς δη-
 9 μοτικόν, ὁ δὲ πρόβουλος ὀλιγαρχικόν. καταλύεται δὲ καὶ
 τῆς βουλῆς ἡ δύναμις ἐν ταῖς τοιαύταις δημοκρατίαις ἐν
 αἷς αὐτὸς συνιὼν ὁ δῆμος χρηματίζει περὶ πάντων. τοῦτο 1300
 δὲ συμβαίνειν εἶωθεν, ὅταν εὐπορία τις ἢ μισθοῦ τοῖς
 ἐκκλησιάζουσιν· σχολάζοντες γὰρ συλλέγονται τε πολλάκις
 καὶ ἅπαντα αὐτοὶ κρίνουσιν. παιδονόμος δὲ καὶ γυναικονό- 5
 μος, καὶ εἴ τις ἄλλος ἀρχὼν κύριός ἐστι τοιαύτης ἐπιμε-
 λείας, ἀριστοκρατικόν, δημοκρατικόν δ' οὐ (πῶς γὰρ οἶόν τε
 κωλύειν ἐξίεναι τὰς τῶν ἀπόρων;), οὐδ' ὀλιγαρχικόν (τρυ-
 φῶσι γὰρ αἱ τῶν ὀλιγαρχούντων). ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων
 10 ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω νῦν, περὶ δὲ τὰς τῶν ἀρχῶν κατα-
 στάσεις πειρατέον ἐξ ἀρχῆς διελθεῖν. εἰσὶ δ' αἱ διαφοραὶ 10
 ἐν τρισὶν ὅροις, ὧν συντιθεμένων ἀναγκαῖον πάντας εἰλη-
 φθαι τοὺς τρόπους. ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων ἓν μὲν τίνες οἱ
 καθιστάντες τὰς ἀρχάς, δεύτερον δὲ ἐκ τίνων, λοιπὸν δὲ
 τίνα τρόπον. ἐκάστου δὲ τῶν τριῶν τούτων διαφοραὶ τρεῖς
 (p. 175) εἰσιν. ἡ γὰρ πάντες οἱ πολῖται καθιστᾶσιν ἢ τινές, καὶ ἡ 15
 ἐκ πάντων ἢ ἐκ τινῶν ἀφωρισμένων, οἶον ἢ τιμῆματι ἢ
 γένει ἢ ἀρετῇ ἢ τινι τοιούτῳ ἄλλῳ (ὥσπερ ἐν Μεγάρῳ ἐκ
 τῶν συγκατελθόντων καὶ συμμαχεσασμένων πρὸς τὸν δῆ-
 11 μον), καὶ ταῦτα ἢ αἰρέσει ἢ κλήρῳ· πάλιν ταῦτα συν-
 δυαζόμενα, λέγω δὲ τὰς μὲν τινές τὰς δὲ πάντες, καὶ 20

36 αὐται αἱ Ar., αἱ αὐταὶ Π¹H^a, αὐταὶ αἱ Π² et γρ. mg. p¹

37 post βουλευταῖς neque πολιτικόν cum Spengelio neque
 similia addenda esse docuit Newmanus IV 263 1300a 2 εὐ-
 πορία τις ἢ μισθοῦ Spengelius, εὐπορία τις ἢ ἡ μισθὸς P¹Π²H^a,
 ἀπορία τις ἢ ἡ μισθὸς Γ M^a 7 ἐξίεναι de muliebri processu in
 lectica vel esseda deaurata; cf. Theophr. de nuptiis p. 388, 18 Bick.
 et iam Solo (Plut 21) 13 δὲ ἐκ τινῶν M^a, δὲ ἐκ τινῶν P¹
 15 ἢ γὰρ — 1300b 5 ἀριστοκρατικόν: locus conclamatus; cf.
 editores et Thuroti études p. 75 sq., Spengelii arist. Studien III
 p. 53 sq., Rabei comm. in annal. Fleckeis. 1894, p. 450 sq.

τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν, καὶ τὰς μὲν αἰρέσει
 τὰς δὲ κλήρω. τούτων δ' ἐκάστης ἔσονται τῆς διαφορᾶς
 τρόποι τέτταρες. ἢ γὰρ πάντες ἐκ πάντων αἰρέσει, ἢ πάν-
 τες ἐκ πάντων κλήρω (καὶ [ἢ] ἐξ ἀπάντων ἢ ὡς ἀνὰ μέ-
 25 ρος, οἷον κατὰ φυλὰς καὶ δήμους καὶ φατρίας, ἕως ἂν
 διέλθῃ διὰ πάντων τῶν πολιτῶν, ἢ αἰεὶ ἐξ ἀπάντων)**, ἢ καὶ
 τὰ μὲν οὕτως τὰ δὲ ἐκείνως· πάλιν εἰ τινὲς οἱ καθιστάντες,
 ἢ ἐκ πάντων αἰρέσει ἢ ἐκ πάντων κλήρω, ἢ ἐκ τινῶν αἰρέ-
 σει ἢ ἐκ τινῶν κλήρω, ἢ τὰ μὲν οὕτως τὰ δὲ ἐκείνως, λέγω
 30 δὲ τὰ μὲν [ἐκ πάντων] αἰρέσει τὰ δὲ κλήρω. ὥστε δώδεκα
 οἱ τρόποι γίνονται χωρὶς τῶν δύο συνδυασμῶν. τούτων δ' 12
 αἱ μὲν δύο καταστάσεις δημοτικαί, τὸ πάντας ἐκ πάντων * *
 αἰρέσει ἢ κλήρω [γίνεσθαι] ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρω τὰς
 δ' αἰρέσει τῶν ἀρχῶν· τὸ δὲ μὴ πάντας ἅμα μὲν καθι-
 35 στάναι, ἐξ ἀπάντων δ' ἢ ἐκ τινῶν ἢ κλήρω ἢ αἰρέσει ἢ
 ἀμφοῖν, ἢ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν * * ἀμφοῖν
 (τὸ δὲ ἀμφοῖν λέγω τὰς μὲν κλήρω τὰς δ' αἰρέσει), πο-

23 τέτταρες M^aP¹H^a, τέσσαρες Π², sed numeri ipsius ratio
 perobscura 24 ἢ secl. Thurotus, ἄλλως εἰ mg. p¹ 26 πο-
 λιτῶν Ar., πολιτικῶν ΓΠ || post ἀπάντων add. ἢ πάντες ἐκ τι-
 νῶν αἰρέσει ἢ πάντες ἐκ τινῶν κλήρω Conringius || ἢ καὶ Ra-
 beus, καὶ ἢ Π¹H^a, καὶ Π² et corr. P¹ 27 τὰς μὲν et τὰς
 δὲ (item 29. 30) Spengelius 30 ἐκ πάντων secl. Hayduckius ||
 post κλήρω add. καὶ τὰ μὲν ἐκ τινῶν αἰρέσει τὰ δὲ κλήρω
 Nickesius 31 δύο om. pr. P¹ (suppl. mg.) 32 πάντας]
 πάντα Π¹ (crx. p¹) || post πάντων add. καὶ τὸ πάντας ἐκ τινῶν
 Rabeus 33 γίνεσθαι auctore Thuroto secl. Spengelius
 34 καθεστάναι (etiam 38) M^a, καθεστάναι P¹ (crx. p¹), instituire
 Guil. 35 δ' (δὲ H^a) om. Π¹ (suppl. p¹) 36 ἢ τὰς —
 ἀμφοῖν del. p¹, om. (partim usque ad 37 ἀμφοῖν) π³ || post
 τινῶν add. ἢ αἰρέσει ἢ κλήρω ἢ Spengelius || ἀμφοῖν alterum
 om. et 37 τὸ δὲ — αἰρέσει post prius ἀμφοῖν tri. Rabeus
 37 πολιτικόν — 39 αἰρέσει om. pr. P¹ et H^a postque 39 αἰρέ-
 σει om. 40 ὀλιγαρχικόν Π¹ dupliciter suppl. mg. p¹: ἄλλως πο-
 λιτικόν· καὶ -ὁ τινὰς ἐκ πάντων τὰς μὲν αἰρέσει καθιστάναι
 τὰς δὲ κλήρω ἢ ἀμφοῖν ὀλιγαρχικόν, sed idem etiam: τῆς κα-
 λουμένης ἐστὶ πολιτείας· τὸ δὲ τινὰς ἐκ πάντων καθιστάναι τοὺς
 μὲν αἰρέσει τοὺς δὲ κλήρω ὀλιγαρχικόν.

λιτικόν. καὶ τὸ τινὰς ἐκ πάντων ἢ αἰρέσει καθιστά-
 ναι ἢ κλήρῳ ἢ ἀμφοῖν (τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἰρέ-
 σει· [ὀλιγαρχικόν] ὀλιγαρχικώτερον δέ, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, 40
 13 [τὸ δὲ] τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν) πολιτικὸν ἀρι-
 στοκρατικῶς. [ἢ τὰς μὲν αἰρέσει τὰς δὲ κλήρῳ]. τὸ δὲ τι- 1300
 νὰς ἐκ τινῶν ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν κλήρῳ
 (μὴ γινόμενον δ' ὁμοίως), καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν ἀμφοῖν.
 τὸ δὲ τινὰς ἐξ ἀπάντων τοτὲ δὲ ἐκ τινῶν αἰρέσει πάντας
 ἀριστοκρατικόν. οἱ μὲν οὖν τρόποι τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς το- 5
 (p. 176) σοῦτοι τὸν ἀριθμὸν εἰσι, καὶ διήρηνται κατὰ τὰς πολιτείας
 οὕτως· τίνα δὲ τίσι συμφέρει καὶ πῶς δεῖ γίνεσθαι τὰς κα-
 ταστάσεις, ἅμα ταῖς δυνάμεσι τῶν ἀρχῶν καὶ τίνες εἰσὶν
 ἔσται φανερόν. λέγω δὲ δύνάμιν ἀρχῆς οἶον τὴν κυρίαν
 τῶν προσόδων καὶ τὴν κυρίαν τῆς φυλακῆς· ἄλλο γὰρ 10
 εἶδος δυνάμεως οἶον στρατηγίας καὶ τῆς τῶν περὶ τὴν ἀγο-
 ρὰν συμβολαίων κυρίας.

XII 16 Λοιπὸν δὲ τῶν τριῶν τὸ δικαστικὸν εἰπεῖν. ληπτέον
 δὲ καὶ τούτων τοὺς τρόπους κατὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. ἔστι
 δὲ διαφορὰ τῶν δικαστηρίων ἐν τρισὶν ὅροις, ἐξ ὧν τε καὶ 15

38 ἢ Immischius, τὰς μὲν ΓΠ 39 ἢ (prius) Immischius, τε
 ἢ M^a aut Guil., τὰς δὲ cet. 40 cf. adnot. ad 37 41 τὸ δὲ om. Π¹
 (suppl. p¹) 1300 b 1 ἢ — κλήρῳ secl. Thurotus 2 αἰρέσει ante
 ὀλιγαρχικόν add. Lambinus, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν αἰρέσει post
 κλήρῳ add. Thurotus (post ὀλιγαρχικόν Rabeus); καὶ hoc loco
 auget: atque etiam sortitione (nam electio per se convenit in
 oligarchiam) 3 μὴ γινόμενον (γενόμενον Π², γιγνόμενον H^a)
 δ' ὁμοίως post 1300 b 38 κινήσεις tri. Newmanus (γινόμενον
 mutans), secl. Lambinus: vertenda videntur licet (sortitio) usu
 tamen non veniat pari ratione i. e. tam frequenter quam ele-
 ctio. Sed cf. etiam Keilius, die solon. Verfassung in Aristo-
 oteles Verfassungsgesch. Athens (Berol. 1892) p. 114 4 post
 ἀπάντων add. non oligarchicum Guil., οὐκ ὀλιγαρχικόν glossam
 praebet p²· τοτὲ δὲ Rabeus, τότε δὲ P².³ H^a. p³, τὸ δὲ Π¹ (τὸ
 τὲ δὲ p¹) et π³, τό τε Ar. " αἰρέσει post πάντας Spengelius
 8 καὶ τίνες] τίνες Π¹ (crx. p¹), αἵτινες Buecheler et Madvigius

13 τὸ δικαστικὸν εἰπεῖν] εἰπεῖν τὸ δικαστικὸν περὶ δικα-
 στηρίων (δικαστηρίας P¹) Π¹

περὶ ὧν καὶ πῶς. λέγω δὲ ἐξ ὧν μὲν, πότερον ἐκ πάν-
των ἢ ἐκ τινῶν· περὶ ὧν δέ, πόσα εἶδη δικαστηρίων· τὸ δὲ
πῶς, πότερον κλήρω ἢ αἰρέσει. πρῶτον οὖν διαιρεῖσθω πόσα
εἶδη δικαστηρίων. ἔστι δὲ τὸν ἀριθμὸν ὀκτώ, ἔν μὲν εὐθυ-
20 τικόν, ἄλλο δὲ εἴ τις τι τῶν κοινῶν ἀδικεῖ, ἕτερον ὅσα εἰς
τὴν πολιτείαν φέρει, τέταρτον [καὶ] ἄρχουσι καὶ ἰδιώταις ὅσα
περὶ ζημιώσεων ἀμφισβητοῦσιν, πέμπτον τὸ περὶ τῶν ἰδίων
συναλλαγμάτων καὶ ἐχόντων μέγεθος, καὶ παρὰ ταῦτα
τό τε φονικὸν καὶ τὸ ξενικόν (φονικοῦ μὲν οὖν εἶδη, ἂν τ' 2
25 ἐν τοῖς αὐτοῖς δικασταῖς ἂν τ' ἐν ἄλλοις, περὶ τε τῶν ἐκ
προνοίας καὶ περὶ τῶν ἀκουσίων, καὶ ὅσα ὁμολογεῖται μὲν,
ἀμφισβητεῖται δὲ περὶ τοῦ δικαίου, τέταρτον δὲ ὅσα τοῖς,
φεύγουσι φόνου ἐπὶ καθόδῳ ἐπιφέρεται, οἷον Ἀθήνησι λέγε-
ται καὶ τὸ ἐν Φρεαττοῖ δικαστήριον, συμβαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα
30 ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγα καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν·
τοῦ δὲ ξενικοῦ ἔν μὲν ξένοις πρὸς ξένους, ἄλλο ξένοις πρὸς
ἁστούς), ἔτι δὲ παρὰ πάντα ταῦτα περὶ τῶν μικρῶν συναλ-
λαγμάτων, ὅσα δραχμιαῖα καὶ πεντάδραχμα καὶ μικρῷ
πλείονος. δεῖ μὲν γὰρ καὶ περὶ τούτων γίνεσθαι κρίσιν, οὐκ
35 ἐμπίπτει δὲ εἰς δικαστῶν πλῆθος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων 3
ἀφεῖσθω καὶ τῶν φονικῶν καὶ τῶν ξενικῶν, περὶ δὲ τῶν
πολιτικῶν λέγωμεν, περὶ ὧν μὴ γινομένων καλῶς διαστά-
σεις γίνονται καὶ τῶν πολιτικῶν αἱ κινήσεις. ἀνάγκη δ' (p. 177)
ἦτοι πάντας περὶ πάντων κρίνειν τῶν διηρημένων αἰρέσει
40 ἢ κλήρῳ, ἢ πάντας περὶ πάντων τὰ μὲν κλήρῳ τὰ δ'
αἰρέσει, ἢ περὶ ἐνίων τῶν αὐτῶν τοὺς μὲν κλήρῳ τοὺς δ'

17 περὶ δὲ ὧν δὲ M^s et pr. P¹

21 καὶ secl. Sauppeus

23 post μέγεθος add. ἔκτον τὸ περὶ ὕβρεως mg. p¹

27 δικαίως Spengelius

28 φεύγουσι ἐπὶ καθόδῳ φέρεται

φόνου Π¹ 29 καὶ] πάλαι? Susem., secl. Spengelius (28 οἷον —29 δικαστήριον secl. Chandler) || φρεατοῖ M^s (ἐν Φρεάτου de rep.Ath. 57, 3) 30 παντὶ] παρόντι Π¹ 31 ἄλλο <δὲ> Richardsius32 ἁστούς] ἁστούς Γ M^s, ἁστούς (στ in ras.) P¹, ἁστούς H^s:

cf. 1278 a 34 38 cf. adnot. ad 3 41 κληρωτοὺς Lambinus

αἰρετούς. οὗτοι μὲν οὖν οἱ τρόποι τέτταρες τὸν ἀριθμόν· το- 1301
 σοῦτοι δ' ἕτεροι καὶ οἱ κατὰ μέρος. πάλιν γὰρ ἐκ τινῶν
 [καὶ] οἱ δικάζοντες περὶ πάντων αἰρέσει, ἢ ἐκ τινῶν περὶ
 πάντων κλήρω, ἢ τὰ μὲν κλήρω τὰ δὲ αἰρέσει, ἢ ἔνια δι-
 καστήρια περὶ τῶν αὐτῶν ἐκ κληρωτῶν καὶ αἰρετῶν. οὗτοι 5
 4 μὲν οὖν, ὥσπερ ἐλέχθησαν, οἱ τρόποι * * τοῖς εἰρημένοις· ἔτι
 δὲ τὰ αὐτὰ συνδυαζόμενα, λέγω δ' οἶον τὰ μὲν ἐκ πάν-
 των τὰ δ' ἐκ τινῶν τὰ δ' ἐξ ἀμφοῖν, οἶον εἰ τοῦ αὐτοῦ
 δικαστηρίου εἴεν οἱ μὲν ἐκ πάντων οἱ δ' ἐκ τινῶν, καὶ ἢ
 κλήρω ἢ αἰρέσει ἢ ἀμφοῖν. ὅσους μὲν οὖν ἐνδέχεται τρόπους 10
 εἶναι τὰ δικαστήρια, εἴρηται· τούτων δὲ τὰ μὲν πρῶτα δη-
 μοτικά, ὅσα ἐκ πάντων [ἢ] περὶ πάντων, τὰ δὲ δεύτερα
 ὀλιγαρχικά, ὅσα ἐκ τινῶν περὶ πάντων, τὰ δὲ τρίτα ἀρι-
 στοκρατικά καὶ πολιτικά, ὅσα τὰ μὲν ἐκ πάντων τὰ δ'
 ἐκ τινῶν.

15

E.

I 1 Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ὧν προειλόμεθα σχεδὸν
 εἴρηται περὶ πάντων· ἐκ τίνων δὲ μεταβάλλουσιν αἱ πολι- 20
 τεῖαι καὶ πόσων καὶ ποίων, καὶ τίνες ἐκάστης πολιτείας
 φθοραί, καὶ ἐκ ποίων εἰς ποίας μάλιστα μεθίστανται, ἔτι
 δὲ σωτηρῆαι τίνες καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἐκάστης εἰσίν, ἔτι δὲ

1301a 3 καὶ secl. Spengelius, ante 2 ἐκ τινῶν traiciendum esse ci. Susem. 5 οὗτοι] τοῦτο H^a, οἱ αὐτοὶ (sine lacuna in proximis)? Immischius 6 οἱ αὐτοὶ εἰσι post τρόποι add. Victorius, ἀντίστροφος ibidem Newmanus, ἴσοι post εἰρημένοις Schneider 8 αὐτοῦ om. Πⁱ 12 ἢ aut secludendum aut καὶ scribendum censet Susem. Lib. V 1301a 19: in universum hunc respicit Mich. Eph. in libr. V Eth. Nic. p. 48, 20 Hayd. (locum 1301a 25 squ. idem p. 19, 1. 20, 24. 43, 13) 22 εἰς ποίας] ἐφ' ὅποιας Πⁱ 23 ἔτι δὲ κτλ.] cf. 1289b 25 τίνες φθοραὶ καὶ τίνες σωτηρίαι τῶν πολιτειῶν καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἐκάστης, καὶ διὰ τίνας αἰτίας (hoc loco: διὰ τίνων) ταῦτα μάλιστα γίνεσθαι πέφυκεν (sim. 1316b 35), ἔτι δὲ — 24 ἐκάστη secl. Gifanius

διὰ τίνων ἂν μέλιστα σώζοιτο τῶν πολιτειῶν ἐκάστη, σκε-
 25 πτέον ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις. Δεῖ δὲ πρῶτον ὑπολαβεῖν 2
 τὴν ἀρχήν, ὅτι πολλαὶ γεγένηται πολιτεῖαι πάντων μὲν
 ὁμολογούντων τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀναλογίαν ἴσον, τούτου
 δ' ἁμαρτανόντων, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. δῆμος μὲν
 γὰρ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἴσου ὅτιοῦν ὄντας οἶσθαι ἀπλῶς ἴσους (p 194
 30 εἶναι (ὅτι γὰρ ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως, ἀπλῶς ἴσοι εἶναι
 νομίζουσιν), ὀλιγαρχία δὲ ἐκ τοῦ ἀνίσους ἔν τι ὄντας ὅλως
 εἶναι ἀνίσους ὑπολαμβάνειν (κατ' οὐσίαν γὰρ ἄνισοι ὄντες
 ἀπλῶς ἄνισοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι). εἴτα οἱ μὲν ὥς ἴσοι 3
 ὄντες πάντων τῶν ἴσων ἀξιοῦσι μετέχειν· οἱ δ' ὥς ἄνισοι
 35 ὄντες πλεονεκτεῖν ζητοῦσιν, τὸ γὰρ πλεῖον ἄνισον. ἔχουσι
 μὲν οὖν τι πᾶσαι δίκαιον,· ἡμαρτημέραι δ' ἀπλῶς εἰσιν.
 καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ὅταν μὴ κατὰ τὴν ὑπόληψιν
 ἦν ἐκάτεροι τυγχάνουσιν ἔχοντες μετέχωσι τῆς πολιτείας,
 στασιάζουσιν. πάντων δὲ δικαιοτάτα μὲν ἂν στασιάζοιεν,
 40 ἥκιστα δὲ τοῦτο πράττουσιν οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες· μά-
 11 β λιστα γὰρ εὐλόγον ἀνίσους ἀπλῶς εἶναι τούτους μόνον. εἰσὶ
 δέ τινες οἱ κατὰ γένος ὑπερέχοντες οὐκ ἀξιοῦσι τῶν ἴσων
 αὐτοὺς διὰ τὴν ἀνισότητά ταύτην· εὐγενεῖς γὰρ εἶναι δο-

27 καὶ] εἶναι olim Spengelius (Bk.³), secl. Bonitzius, Ind.
 Ar. 512 a 34 29 ὄντας] μὴ ὄντας H^a 30 εἶναι — εἶναι om.
 pr. π³ (suppl. mg. re.), ὅτι γὰρ — εἶναι om. P².³ H^a π³ (add. mg
 rubr. m. 1: ὅτι γὰρ ἐλεύθεροι ὄντες πάντες, ὁμοίως ἀπλῶς
 εἶναι ἴσοι H^a), ὅτι γὰρ — 31 νομίζουσιν om. π³ (νομίζουσιν
 expunxit etiam corr.² P²) 31 ἐν τι] ἔτι M^a, é et post lit-
 terae lacunam τι pr. P¹ (suppl. ἐν τι p¹), in quocumque (for-
 tasse ὅτιοῦν, ut 29) Guil. 34 πάντων τῶν ἴσων: formula
 sollemni (ἐπὶ τοῖς ἴσοις πᾶσιν Diod. XV 29 contulit Newmanus)

36 post τι (om. M^a) add. αἱ πολιτεῖαι Γ M^a (αἱ πολιτεῖαι
 δηλονότι glossa p²) 38 ἦν ἐκάτεροι Γ (ut vid.) et H^a, ἐκά-
 τεροι ἦν M^a P¹, ἐκάτεροι (suppl. ἦν per itacismum post ὑπό-
 ληψιν omissum corr.² P²) moxque τυγχάνωσιν (em. corr.² P²) Π²

39 post στασιάζουσιν tri. 1303 b 3 στασιάζουσι — 7 ὄντες
 Newmanus, eadem post 1301 b 5 εἰσιν (omissis δθεν στασιάζον-
 σιν) Wellدون; et cf. adnot. ad 1301 b 26 1301 b 3 αὐτοὺς
 M^a P² (et P³?) H^a π³

4 κοῦσιν οἷς ὑπάρχει προγόνων ἀρετὴ καὶ πλοῦτος. Ἀρχαὶ
 μὲν οὖν ὥς εἰπεῖν αὐταὶ καὶ πηγαὶ τῶν στάσεών εἰσιν, ὅθεν 5
 στασιάζουσιν (διὸ καὶ αἱ μεταβολαὶ γίνονται διχῶς· ὅτε
 μὲν γὰρ πρὸς τὴν πολιτείαν, ὅπως ἐκ τῆς καθεστηκυίας
 ἄλλην μεταστήσωσιν, οἷον ἐκ δημοκρατίας ὀλιγαρχίαν ἢ
 δημοκρατίαν ἐξ ὀλιγαρχίας, ἢ πολιτείαν καὶ ἀριστοκρατίαν
 ἐκ τούτων, ἢ ταύτας ἐξ ἐκείνων, ὅτε δ' οὐ πρὸς τὴν καθε- 10
 στηκυίαν πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν μὲν κατάστασιν προαιροῦνται
 τὴν αὐτήν, δι' αὐτῶν δ' εἶναι βούλονται ταύτην, οἷον ἐν
 5 ὀλιγαρχίαν ἢ τὴν μοναρχίαν. ἔτι περὶ τοῦ μᾶλλον καὶ
 ἥττον, οἷον ἢ ὀλιγαρχίαν οὔσαν εἰς τὸ μᾶλλον ὀλιγαρχεῖ-
 σθαι ἢ εἰς τὸ ἥττον, ἢ δημοκρατίαν οὔσαν εἰς τὸ μᾶλλον 15
 δημοκρατεῖσθαι ἢ εἰς τὸ ἥττον, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 λοιπῶν πολιτειῶν, ἢ ἵνα ἐπιταθῶσιν ἢ ἀνεθῶσιν· ἔτι πρὸς
 τὸ μέρος τι κινῆσαι τῆς πολιτείας, οἷον ἀρχὴν τινα κατα-
 στηῆσαι ἢ ἀνελεῖν, ὥσπερ ἐν Λακεδαιμονί φασι Λύσανδρόν
 τινες ἐπιχειρῆσαι καταλῦσαι τὴν βασιλείαν καὶ Πανσα-
 (p. 195) 6 νίαν τὸν βασιλέα τὴν ἐφορείαν, καὶ ἐν Ἐπιδάμνῳ δὲ με-
 έβαλεν ἡ πολιτεία κατὰ μόριον, ἀντὶ γὰρ τῶν φυλάρ-
 χων βουλήν ἐποίησαν, εἰς δὲ τὴν ἡλιαίαν ἐπάναγκές ἐστιν
 ἔτι τῶν ἐν τῷ πολιτεύματι βαδίζειν τὰς ἀρχάς, ὅταν
 ἐπιψηφίζεται ἀρχή τις, ὀλιγαρχικὸν δὲ καὶ ὁ ἄρχων ὁ 25
 εἰς ἣν ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ· πανταχοῦ γὰρ διὰ τὸ ἄνισον
 ἢ στάσις, οὐ μὴ τοῖς ἀνίσοις ὑπάρχει ἀνάλογον (αἰδῖος

5 <πασῶν> ὡς εἰπεῖν vel ὡς εἰπεῖν post πηγαὶ Richardsius
 6 διχῶς] δικαιῶς Π² H^a 10 οὐ] οὐδὲ Γ M^a 12 αὐτῶν P¹, αἱ
 τῶν π³ 16 δὲ] δὴ P¹ et corr. M^a 23 ἄλιαν Schneider (ἄλιαν
 potius earum regionum tituli, ἄλιαίαν Argolici; cf. Bechtelii dial.
 II 76. 507; atticissat scriptor, non scriba) 26 ἦν om. Π¹ || τῇ
 πολιτείᾳ post ταύτῃ Π¹ || post ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ tri. 10 ὅτε —
 13 μοναρχίαν et 1303 b 3 στασιάζουσι — 7 ὄντες Susem.: cf. ad-
 not. ad 1301 a 39 || πανταχοῦ] πάντων P³ et (partim om.) π³
 27 aut οὐ μὴ aut οὐ μὴν εἰ schol. H^a et divinaverat illud Schnei-
 der, hoc Newmanus (nisi Ramus, cum non Sepulveda), οὐ μὴν
 (addito δὲ P¹) ΓΠ et conatur hoc explicare schol. mg.³ P¹

γὰρ βασιλεία ἄνισον, ἐὰν ἡ ἐν ἴσοις). ὅλως γὰρ τὸ ἴσον
 ζητοῦντες στασιάζουσιν. ἔστι δὲ διπλὸν τὸ ἴσον· τὸ μὲν γὰρ 7
 30 ἀριθμῷ τὸ δὲ κατ' ἀξίαν ἐστίν. λέγω δὲ ἀριθμῷ μὲν τὸ
 πλήθει ἢ μεγέθει ταῦτό καὶ ἴσον, κατ' ἀξίαν δὲ τὸ τῷ
 λόγῳ, οἷον ὑπερέχει κατ' ἀριθμὸν μὲν ἴσῳ τὰ τρία τοῖν
 δυοῖν καὶ ταῦτα τοῦ ἐνός, λόγῳ δὲ τὰ τέτταρα τοῖν δυοῖν καὶ
 ταῦτα τοῦ ἐνός· ἴσον γὰρ μέρος τὰ δύο τῶν τεττάρων καὶ
 35 τὸ ἐν τοῖν δυοῖν· ἄμφω γὰρ ἡμίση. ὁμολογοῦντες δὲ τὸ
 ἀπλῶς εἶναι δίκαιον τὸ κατ' ἀξίαν, διαφέρονται, καθάπερ
 ἐλέχθη πρότερον, οἱ μὲν ὅτι, ἐὰν κατὰ τὴν ἴσιν ᾧσιν, ὅλως ἴσοι
 νομίζουσιν εἶναι, οἱ δ' ὅτι, ἐὰν κατὰ τὴν ἄνισον, πάν-
 των ἀνίσων ἀξιοῦσιν ἑαυτούς. διὸ καὶ μάλιστα δύο γίνονται 8
 40 πολιτεῖαι, δῆμος καὶ ὀλιγαρχία· εὐγένεια γὰρ καὶ ἀρετὴ
 1302 a ἐν ὀλίγοις, ταῦτα δ' ἐν πλείοσιν· εὐγενεῖς γὰρ καὶ ἀγαθοὶ
 οὐδαμοῦ ἑκατόν, εὐποροὶ δέ, <καὶ ἄποροι> πολλοὶ πολλοχρῶν. τὸ
 δὲ ἀπλῶς πάντῃ καθ' ἑκατέραν τετάχθαι τὴν ἰσότητα φαυ-
 λον. φανερόν δ' ἐκ τοῦ συμβαίνοντος· οὐδεμία γὰρ μόνιμος
 5 ἐκ τῶν τοιούτων πολιτειῶν. τούτου δ' αἴτιον ὅτι ἀδύνατον ἀπὸ
 τοῦ πρώτου καὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ ἡμαρτημένου μὴ ἀπαντᾶν εἰς τὸ
 τέλος κακόν τι. διὸ δεῖ τὰ μὲν ἀριθμητικῇ ἰσότητι χρῆ-
 σθαι, τὰ δὲ τῇ κατ' ἀξίαν. ὅμως δὲ ἀσφαλεστέρα καὶ 9
 ἀστασίαστος μᾶλλον ἢ δημοκρατία τῆς ὀλιγαρχίας. ἐν μὲν
 10 γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐγγίνονται δύο, ἡ τε πρὸς ἀλλήλους
 στάσις καὶ ἔτι ἡ πρὸς τὸν δῆμον, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις

28 ἄνισος Π² (em. corr.¹ P^{2.3}) et H^a (sed ἄνισον schol.)

30 λέγω δὲ ἀριθμὸν μὲν τῷ H^a 32 ἴσον Π²p¹ 33 λόγῳ
 — 34 ἐνός om. H^aπ³ | λόγῳ] λέγω pr. P¹(?) et pr. P³ et π³ (unde
 interpol. κατ' ἀξίαν δὲ λέγω ἴσον ὑπερέχειν π³) || τὰ om. P^{2.3}π³ ||
 τῶν δύο pr. P³ (em. corr.¹) et π³ 35 τοῖν corr.¹ P¹, τῶν
 cet. || δύο M^a, δυεῖν P^{2.3} || δὲ [τὸ] Sylburgius 37 ἴσοι ὅλως
 εἶναι νομίζουσιν Π¹ 1302 a 1 ὀλίγοις] λόγοις P^{2.3}π³ || ταῦτα |
 τάναντία Lambinus 2 εὐποροὶ] ἄποροι Γ et re. P¹ || <καὶ
 ἄποροι> Stahrius || πολλοὶ π³, om. cet. 3 καθ' ἑτέραν M^aH^a
 9 μᾶλλον] post 8 ἀσφαλεστέρα P¹, om. M^a, securior magis et
 minus seditiosa Guil.

ἢ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μόνον, αὐτῷ δὲ πρὸς αὐτόν, ὃ τι
(p. 196) καὶ ἄξιον εἰπεῖν, οὐκ ἐγγίνεται τῷ δήμῳ στάσις· ἔτι δὲ
ἢ ἐκ τῶν μέσων πολιτεία ἐγγυτέρω τοῦ δήμου ἢ [ἡ] τῶν ὀλι-
γῶν, ἥπερ ἐστὶν ἀσφαλεστάτη τῶν τοιούτων πολιτειῶν. 15

II 2 Ἐπεὶ δὲ σκοποῦμεν ἐκ τίνων αἷ τε στάσεις γίνονται
καὶ αἱ μεταβολαὶ περὶ τὰς πολιτείας, ληπτέον καθόλου
πρῶτον τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν. εἰσὶ δὲ σχεδὸν
ὡς εἰπεῖν τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ὧς διοριστέον καθ' αὐτὰς τύπων
πρῶτον. δεῖ γὰρ λαβεῖν πῶς τε ἔχοντες στασιάζουσι καὶ 20
τίνων ἕνεκεν, καὶ τρίτον τίνες ἀρχαὶ γίνονται τῶν πολιτι-
κῶν ταραχῶν καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους στάσεων. Τοῦ μὲν οὖν
αὐτοὺς ἔχειν πῶς πρὸς τὴν μεταβολὴν αἰτίαν καθόλου μά-
λιστα θετέον περὶ ἧς ἤδη τυγχάνομεν εἰρηκότες. οἱ μὲν
γὰρ ἰσότητος ἐφιέμενοι στασιάζουσιν, ἂν νομίζωσιν ἕλαττον 25
ἔχειν ὄντες ἴσοι τοῖς πλεονεκτοῦσιν, οἱ δὲ τῆς ἀνισότητος
καὶ τῆς ὑπεροχῆς, ἂν ὑπολαμβάνωσιν ὄντες ἄνισοι μὴ
2 πλέον ἔχειν ἄλλ' ἴσον ἢ ἕλαττον (τούτων δ' ἔστι μὲν ὀρέ-
γεσθαι δικαίως, ἔστι δὲ καὶ ἀδίκως)· ἐλάττους τε γὰρ ὄν-
τες ὅπως ἴσοι ὥσι στασιάζουσι, καὶ ἴσοι ὄντες ὅπως μεί- 30
ζους. Πῶς μὲν οὖν ἔχοντες στασιάζουσιν, εἴρηται· περὶ ὧν δὲ
στασιάζουσιν, ἐστὶ κέρδος καὶ τιμὴ καὶ τὰναντία τούτοις. καὶ
γὰρ ἀτιμίαν φεύγοντες καὶ ζημίαν, ἢ ὑπὲρ αὐτῶν ἢ τῶν
3 φίλων, στασιάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν. Αἱ δ' αἰτίαι καὶ ἀρ-
χαὶ τῶν κινήσεων, ὅθεν αὐτοὶ τε διατίθενται τὸν εἰρημένον 35
τρόπον καὶ περὶ τῶν λεχθέντων, ἔστι μὲν ὡς τὸν ἀριθμόν
ἐπὶ τὰ τυγχάνουσιν οὔσαι, ἔστι δ' ὡς πλείους. ὧν δύο μὲν ἐστὶ
ταῦτ' αὖ τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως· διὰ κέρδος γὰρ
καὶ διὰ τιμὴν <καὶ> παροξύνονται πρὸς ἀλλήλους οὐχ ἵνα κτή-
σωνται σφίσιν αὐτοῖς, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ἀλλ' ἐτέ- 40

14 ἢ om. π³, τῆς Victorio duce ci. Stahrius 15 τοιού-
των om. P¹π³ 18 εἰσὶ δὲ ΓΗ·π³, ἔστι δὲ Μ·P¹, εἰσὶ δὲ
P²·π³ 31 περὶ δὲ ὧν Μ·P¹ 33 αὐτῶν ΓP¹ 37 ἐπὶ τὰ τυγχά-
νουσιν] τυγχάνουσιν ἐπὶ P¹, ἐπὶ ΓM³ 39 <καὶ> Immischius

302b ρους ὀρῶντες τοὺς μὲν δικαίως τοὺς δ' ἀδίκως πλεονεκτοῦντας
 τούτων· ἔτι διὰ ὕβριν, διὰ φόβον, διὰ ὑπεροχὴν, διὰ κα-
 ταφρόνησιν, διὰ αὐξήσιν τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον· ἔτι δὲ
 ἄλλον τρόπον δι' ἐριθείαν, δι' ὀλιγωρίαν, διὰ μικρότητα,
 ■ 3 διὰ ἀνομοιότητα. Τούτων δὲ ὕβρις μὲν καὶ κέρδος τίνα ἔχου- 4 (p.
 σι δύνανται καὶ πῶς αἴτια, σχεδὸν ἐστὶ φανερόν· ὑβρίζοντων
 τε γὰρ τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ πλεονεκτούντων στασιάζουσι
 καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς πολιτείας τὰς διδούσας
 τὴν ἐξουσίαν· ἡ δὲ πλεονεξία γίνεται ὅτε μὲν ἀπὸ τῶν
 10 ἰδίων ὅτε δὲ ἀπὸ τῶν κοινῶν. δῆλον δὲ καὶ ἡ τιμὴ, καὶ
 τί δύναται καὶ πῶς αἰτία στάσεως· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀτιμα-
 ζόμενοι καὶ ἄλλους ὀρῶντες τιμωμένους στασιάζουσιν· ταῦτα
 δὲ ἀδίκως μὲν γίνεται ὅταν παρὰ τὴν ἀξίαν ἢ τιμῶνται
 τινες ἢ ἀτιμάζονται, δικαίως δὲ ὅταν κατὰ τὴν ἀξίαν.
 15 δι' ὑπεροχὴν δέ, ὅταν τις ἢ τῇ δυνάμει μελίζων (ἢ εἰς ἢ
 πλείους) ἢ κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν δύνανται τοῦ πολιτεύ-
 ματος· γίνεσθαι γὰρ εἶωθεν ἐκ τῶν τοιούτων μοναρχία ἢ
 δυναστεία· διὸ ἐνιαχοῦ εἰώθασιν ὀστρακίζειν, οἷον ἐν Ἀργεῖ 5
 καὶ Ἀθήνῃσιν· καίτοι βέλτιον ἐξ ἀρχῆς ὀρᾶν ὅπως μὴ ἐνέ-
 20 σονται τοσοῦτον ὑπερέχοντες, ἢ ἐάσαντας γενέσθαι ἰσθαι
 ὕστερον. διὰ δὲ φόβον στασιάζουσιν οἳ τε ἡδικοκότες, δεδιό-
 τες μὴ δῶσι δίκην, καὶ οἳ μέλλοντες ἀδικεῖσθαι, βουλόμε-
 νοι φθάσαι πρὶν ἀδικηθῆναι, ὥσπερ ἐν Ῥόδῳ συνέστησαν
 οἱ γνώριμοι ἐπὶ τὸν δῆμον διὰ τὰς ἐπιφερομένας δίκας.
 ■ 25 διὰ καταφρόνησιν δὲ καὶ στασιάζουσι καὶ ἐπιτίθενται, οἷον 6
 ἐν τε ταῖς ὀλιγαρχίαις, ὅταν πλείους ᾧσιν οἳ μὴ μετέχον-
 τες τῆς πολιτείας (κρείττους γὰρ οἴονται εἶναι), καὶ ἐν ταῖς

1302 b 2 διὰ φόβον post διὰ ὑπεροχὴν tri. Spengelius

3 παρὰ] περὶ M^a et pr. P¹ 4 μικρότητα M^aP¹ 6 πῶς
 αἴτια M^aP¹, πῶς αἰτία (cf. 11) H^a et (adiunctis σχεδὸν ἐστὶ) Γ,
 πόσ' (πόσα π³) αἴτια A² 8 ἀλλήλους] αὐτοὺς Niemeyer
 13 παρὰ] περὶ M^aH^a 14 ἀτιμάζονται M^aH^aπ³ 17 εἶωθε
 post τοιούτων M^aP¹ 19 ἐνέσονται] ἐν ἔσονται pr. P² et corr.
 P³ et π³, αἰνέσονται γρ. mg.¹ P² et mg. rc. P³, ἔσονται P¹H^a

δημοκραταῖς οἱ εὐποροὶ καταφρονήσαντες τῆς ἀταξίας καὶ
 ἀναρχίας, οἷον καὶ ἐν Θήβαις μετὰ τὴν ἐν Οἰνοφύτοις
 μάχην κακῶς πολιτευομένοις ἢ δημοκρατία διεφθάρη, καὶ 30
 ἢ Μεγαρέων δι' ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ἡττηθέντων, καὶ ἐν
 Συρακούσαις πρὸ τῆς Γέλωνος τυραννίδος, καὶ ἐν Ῥόδῳ ὁ
 7 δῆμος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. γίνονται δὲ καὶ δι' αὐξησιν
 τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον μεταβολαὶ τῶν πολιτειῶν. ὥσπερ
 γὰρ σῶμα ἐκ μερῶν σύγκειται καὶ δεῖ αὐξάνεσθαι ἀνά- 35
 λογον, ἵνα μένῃ ἡ συμμετρία, εἰ δὲ μὴ, φθείρεται (ὅταν ὁ
 (p. 198) μὲν πρὸς τεττάρων πηχῶν ἢ τὸ δ' ἄλλο σῶμα δυοῖν σπι-
 θαμαῖν· ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς ἄλλον ζῶον μεταβάλλοι μορφήν,
 εἰ μὴ μόνον κατὰ ποσὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ποιὸν
 αὐξάνοιτο παρὰ τὸ ἀνάλογον), οὕτω καὶ πόλις σύγκειται 40
 ἐκ μερῶν, ὧν πολλάκις λανθάνει τι αὐξανόμενον, οἷον τὸ 130
 τῶν ἀπόρων πλῆθος ἐν ταῖς δημοκραταῖς καὶ πολιτείαις.
 8 συμβαίνει δ' ἐνίοτε τοῦτο καὶ διὰ τύχας, οἷον ἐν Τάραντι
 ἡττηθέντων καὶ ἀπολομένων πολλῶν γνωρίμων ὑπὸ τῶν
 Ἰαπύγων (μικρὸν ὕστερον τῶν Μηδικῶν) δημοκρατία ἐγένετο 5
 ἐκ πολιτείας, καὶ ἐν Ἀργεὶ τῶν ἐν τῇ ἐβδόμῃ ἀπολομέ-
 νων ὑπὸ Κλεομένους τοῦ Λάκωνος ἠναγκάσθησαν παραδέ-
 ξασθαι τῶν περιοίκων τινάς, καὶ ἐν Ἀθήναις ἀτυχοῦντων
 πεζῇ οἱ γνώριμοι ἐλάττους ἐγένοντο διὰ τὸ ἐκ καταλόγου
 στρατεύεσθαι ὑπὸ τὸν Λακωνικὸν πόλεμον. συμβαίνει δὲ 10
 τοῦτο καὶ ἐν ταῖς δημοκραταῖς, ἥττον δέ· πλειόνων γὰρ
 τῶν εὐπόρων γινομένων ἢ τῶν οὐσιῶν αὐξανομένων μετα-
 9 βάλλουσιν εἰς ὀλιγαρχίας καὶ δυναστείας. μεταβάλλουσι
 δ' αἱ πολιτεῖαι καὶ ἄνευ στάσεως διὰ τε τὰς ἐριθείας, ὥσ-

30 πολιτευομένων Π² p¹ 31 ἀναρχίαν καὶ ἀταξίαν M^a P¹
 34 παρὰ] περὶ I².³ H^a π³ 36 ἢ om. Π² et (in principio
 versus) H^a 37 ἢ, om. Π¹ || σπιθαμῶν M^a P¹ π³, σπιθαμαῖον π³
 38 μεταβάλλῃ (em. corr.¹) P¹, μεταβάλοι P².³ 39 κατὰ
 τὸ ποσὸν π³ 1303 a 2 ταῖς om. M^a P¹ 11 τοῦτο, sc. τὸ
 παρὰ τὸ ἀνάλογον αὐξάνεσθαι τι || γὰρ] γὰρ δὲ Π¹ 12 ἀπό-
 ρων Γ M^a

15 περ ἐν Ἡραίᾳ (ἐξ αἵρετῶν γὰρ διὰ τοῦτο ἐποίησαν κληρω-
 τάς, ὅτι ἤροῦντο τοὺς ἐριθνευομένους), καὶ δι' ὀλιγορίαν, ὅταν
 ἐάσωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τὰς κυρίας παριέναι τοὺς μὴ τῆς
 πολιτείας φίλους, ὥσπερ ἐν Ὁρεῶ κατελύθη ἡ ὀλιγαρχία
 τῶν ἀρχόντων γενομένου Ἡρακλεοδώρου, ὃς ἐξ ὀλιγαρχίας
 20 πολιτείαν καὶ δημοκρατίαν κατεσκεύασεν. ἔτι διὰ τὸ παρὰ
 μικρόν. λέγω δὲ παρὰ μικρόν, ὅτι πολλάκις λανθάνει με-
 γάλῃ γινομένη μετὰβασις τῶν νομίμων, ὅταν παρορῶσι
 τὸ μικρόν, ὥσπερ ἐν Ἀμβρακίᾳ μικρόν ἦν τὸ τίμημα, τέ-
 λος δ' <ἀπ'> οὐθενὸς ἦρχον, ὡς ἔγγιον ἢ μηθὲν διαφέρουν τοῦ
 25 μηθὲν τὸ μικρόν. στασιωτικὸν δὲ καὶ τὸ μὴ ὁμόφυλον, ἕως ἂν 10
 συμπνεύσῃ· ὥσπερ γὰρ οὐδ' ἐκ τοῦ τυχόντος πλήθους πόλις
 γίγνεται, οὕτως οὐδ' ἐν τῷ τυχόντι χρόνῳ· διὸ ὅσοι ἤδη
 συνοίκους ἐδέξαντο ἢ ἐποίκους, οἱ πλείστοι διεστασίασαν· οἷον (p. 199)
 Τροιζηνίοις Ἀχαιοὶ συνώκησαν Σύβαριν, εἴτα πλείους οἱ
 30 Ἀχαιοὶ γενόμενοι ἐξέβαλον τοὺς Τροιζηνίους (ὅθεν τὸ ἄγος
 συνέβη τοῖς Συβαρίταις)· καὶ ἐν Θουρίοις Συβαρίται τοῖς
 συνοικήσασιν (πλεονεκτεῖν γὰρ ἀξιοῦντες ὡς σφετέρως τῆς
 χώρας ἐξέπεσον)· καὶ Βυζαντίοις οἱ ἔποικοι ἐπιβουλεύοντες
 φωραθέντες ἐξέπεσον διὰ μάχης· καὶ Ἀντισσαῖοι τοὺς Χίων 11
 35 φυγάδας εἰσδεξάμενοι διὰ μάχης ἐξέβαλον· Ζαγκλαῖοι
 δὲ Σαμίους ὑποδεξάμενοι ἐξέπεσον αὐτοί· καὶ Ἀπολ-
 λωνιάται οἱ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἐποίκους ἐπαγαγόμενοι
 ἐστασίασαν· καὶ Συρακούσιοι μετὰ τὰ τυραννικὰ τοὺς ξένους
 03b καὶ τοὺς μισθοφόρους πόλιν ποιησάμενοι ἐστασίασαν καὶ

15 ἡραία M^aH^a (pars codd. Guilelmi) 20 πολιτείαν καὶ
 Aretino auctore addubitat Schneider (καὶ i. e. aut sive mavis
 aut et deinde) 22 γενομένη M^a et fortasse Γ || παρορῶσι da-
 tivus et 23 ἢ pro ἦν H^aπ³ (ὃν pro ἦν P¹) 24 ἀπ' add.
 Aretino auctore Schneider || ὡς ἔγγιον] tamquam propinquum
 sit Guil. (ὡς ἔγγυς ὃν? ὡς ἔγγιζον?) 28 ἐστασίασαν Bk.
 cum π³ 32 συνοικήσασιν, sc. διεστασίασαν 34 φωραθέντες
 δὲ H^a (ἐξέπεσον om. π³) 35 ζαγκλαῖοι Π¹, ζακχαῖοι π³
 36 καὶ αὐτοί Bk. cum π³ || ἀπολλωνιάται M^a, ἀπολλωνειάται P².³
 et (partim ἀπολλωνειάται) π³, ἀπολλωνοιάται H^a

εἰς μάχην ἤλθον· καὶ Ἀμφιπολίται δεξάμενοι Χαλκιδέων ἐποίκους ἐξέπεσον ὑπὸ τούτων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν. | στασιάζουσι δ' ἐν μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ πολλοὶ ὡς ἀδικούμενοι, ὅτι οὐ μετέχουσι τῶν ἴσων, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἴσοι ὄντες, 5 ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις οἱ γνώριμοι, ὅτι μετέχουσι τῶν

12 ἴσων οὐκ ἴσοι ὄντες.] στασιάζουσι δὲ ἐνίοτε αἱ πόλεις καὶ διὰ τοὺς τόπους, ὅταν μὴ εὐφυῶς ἔχη ἢ χώρα πρὸς τὸ μίαν εἶναι πόλιν, οἷον ἐν Κλαζομεναῖς οἱ ἐπὶ Χυτῶ πρὸς τοὺς ἐν νήσῳ, καὶ Κολοφώνιοι καὶ Νοτιεῖς· καὶ Ἀθήνησιν οὐχ 10 ὁμοίως εἰσὶν, ἀλλὰ μᾶλλον δημοτικοὶ οἱ τὸν Πειραιᾶ οἰκοῦντες τῶν τὸ ἄστυ. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις αἱ διαβάσεις τῶν ὀχετῶν, καὶ τῶν πάνυ σμικρῶν, διασπῶσι τὰς φάλαγγας, οὕτως ἔοικε πᾶσα διαφορὰ ποιεῖν διάσταςιν. μεγίστη μὲν οὖν ἴσως διάσταισις ἀρετὴ καὶ μοχθηρία, εἴτα 16 πλοῦτος καὶ πενία, καὶ οὕτως δὴ ἑτέρα ἑτέρας μᾶλλον, ὧν

III 4 μία καὶ ἡ εἰρημένη ἐστί. Γίνονται μὲν οὖν αἱ στάσεις οὐ περὶ μικρῶν ἀλλ' ἐκ μικρῶν, στασιάζουσι δὲ περὶ μεγάλων. μάλιστα δὲ καὶ αἱ μικραὶ ἰσχύουσιν, ὅταν ἐν τοῖς κυρίοις γένωνται, οἷον συνέβη καὶ ἐν Συρακούσαις ἐν τοῖς ἀρχαίοις 20 χρόνοις. μετέβαλε γὰρ ἡ πολιτεία ἐκ δύο νεανίσκων στα-

(p. 200) σιασάντων, <τῶν> ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντων, περὶ ἐρωτικὴν αἰτίαν. θατέρου γὰρ ἀποδημοῦντος ἐταῖρος ὧν τις τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ ὑπεποιήσατο, πάλιν δ' ἐκεῖνος τούτῳ χαλεπήνας τὴν γυναικα αὐτοῦ ἀνέπεισεν ὥς αὐτὸν ἐλθεῖν· ὅθεν προσλαμβά- 25 νοντες τοὺς ἐν τῷ πολιτεύματι διεστασίασαν πάντας. διόπερ

1303 b 2 χαλκιδαίων M^a, χαλκίδων π^a 3 ἐποίκους Spengelius, ἀποίκους Π (expulsos Guil): cf. 1306 a 3 || στασιάζουσι — 7 ὄντες aut secludenda aut traicienda: cf. adnot. ad 1301 a 39 et b 26 7 οὐκ ἴσοι] ἴσοι μὴ H^a || διὰ τοὺς τόπους, alterum genus ἀνομοιότητος (1302 b 5 et 1303 a 25) 9 Χυτῶ Sylburgius, χύτρω ΓΠ: cf. Ephor. fr. 78 Jac. et τοὺς ἐπὶ Χυτῶ tit. Att. a. 387, 6 in Syll. Dittb. no 136 (I³ 179); sed Strabonis aetate Χύτριον τόπος, ὅπου πρότερον ἴδρυντο Κλαζ. XIV 645) 13 μικρῶν H^a 20 καὶ om. ΓΡ² 22 <τῶν> Richardsius 23 <ἄτερος> ἐταῖρος ὧν omisso τις Coraes, ἄτερος ὧν <ὑβρις> τῆς vel simile

ἀρχομένων εὐλαβεῖσθαι δεῖ τῶν τοιούτων, καὶ διαλύειν τὰς
 τῶν ἡγεμόνων καὶ δυναμένων στάσεις· ἐν ἀρχῇ γὰρ γίνε-
 ται τὸ ἀμάρτημα, ἢ δ' ἀρχὴ λέγεται ἡμῖς εἶναι παντός,
 30 ὥστε καὶ τὸ ἐν αὐτῇ μικρὸν ἀμάρτημα ἀνάλογόν ἐστι πρὸς
 τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσιν. ὅλως δὲ αἱ τῶν γνωρίμων στά-
 σεις συναπολαύειν ποιοῦσι καὶ τὴν ὅλην πόλιν, οἷον ἐν
 Ἑστιάᾳ συνέβη μετὰ τὰ Μηδικά, δύο ἀδελφῶν περὶ τῆς
 πατρῴας νομῆς διενεχθέντων· ὁ μὲν γὰρ ἀπορωτέρος,
 35 ὥς οὐκ ἀποφαίνοντος τὴν οὐσίαν οὐδὲ τὸν θησαυρὸν ὃν
 εὔρειν ὁ πατήρ, προσήγετο τοὺς δημοτικούς, ὁ δ' ἕτερος ἔχων
 οὐσίαν πολλὴν τοὺς εὐπόρους. καὶ ἐν Δελφοῖς ἐκ κηδείας γε- 8
 νομένης διαφορᾶς ἀρχὴ πασῶν ἐγένετο τῶν στάσεων τῶν
 304 α ὕστερον· ὁ μὲν γὰρ οἰωνισάμενός τι σύμπτωμα, ὥς ἦλθεν
 ἐπὶ τὴν νύμφην, οὐ λαβὼν ἀπῆλθεν, οἱ δ' ὥς ὑβρισθέντες
 ἐνέβαλον τῶν ἱερῶν χρημάτων θύοντος, κᾶπειτα ὥς ἱερό-
 συλον ἀπέκτειναν. καὶ περὶ Μυτιλήνην δὲ ἐξ ἐπικλήρων
 5 στάσεως γενομένης πολλῶν ἐγένετο ἀρχὴ κακῶν καὶ τοῦ
 πολέμου τοῦ πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ᾧ Πάχης ἔλαβε τὴν πόλιν
 αὐτῶν· Τιμοφάνους γὰρ τῶν εὐπόρων τινὸς καταλιπόντος
 δύο θυγατέρας, ὁ περιωσθεὶς καὶ οὐ λαβὼν τοῖς νύμφῃς αὐτοῦ
 Δέξανδρος ἤρξε τῆς στάσεως καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρώξυνε,
 10 πρόξενος ὢν τῆς πόλεως. καὶ ἐν Φωκεῦσιν ἐξ ἐπικλήρου 4
 στάσεως γενομένης περὶ Μνασέαν τὸν Μνάσωνος πατέρα καὶ
 Εὐθυκράτη τὸν Ὀνομάρχου, ἡ στάσις αὕτη ἀρχὴ τοῦ ἱεροῦ

ci. Susem. 25 αὐτὸν P¹, αὐτὸν cet. — 27 ἀρχόμενον m. 1 in
 mg. H^a (in textu ἀρχομένων) 29 Hesiodi Op. 40 31 τὰ
 Γπ³, τὰς cet. 33 ἐστὶαι cum incerto compendio M^a, esticis
 codd. plerique Guilelmi, ἐστιαία pr. P³ || Μηδικά (midica
 Guil.)] δημοτικά P³.³π⁹ 34 πατρῴων Π³H^a, τῶν πατρῴων
 Victorius 35 θατέρου post ἀποφαίνοντος add. π³
 1304 a 3 θύοντα Γ, θύοντες P¹ 4 μυτιλήνην pr. P³, μυτι-
 λήνην cet. 7 αὐτοῦ P².³ || ἀπόρων ΓM^a 8 περιωρισθεὶς
 ΓM^aπ³, περιωθθεὶς π³ || αὐτοῦ P¹H^aπ³ 9 δόξανδρος P³Π³
 11 μνασίαν Π¹ || Μνάσωνος Alb. et Thom., μνήσωνος P¹Π³ et
 (ω ex corr. m. 1) H^a, μνήσορος ΓM^a

πολέμου κατέστη τοῖς Φωκεῦσιν. μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Ἐπι-
 δάμνῳ ἢ πολιτεία ἐκ γαμικῶν· ὑπομνηστευσάμενος γάρ
 (p. 201) τις, ὡς ἐξημίωσεν αὐτὸν ὁ τοῦ ὑπομνηστευθέντος 15
 πατὴρ γενόμενος τῶν ἀρχόντων, ἄτερος συμπαρέλαβε τοὺς
 5 ἐκτὸς τῆς πολιτείας ὡς ἐπηρεασθεῖς. μεταβάλλουσι δὲ καὶ
 εἰς ὀλιγαρχίαν καὶ εἰς δῆμον καὶ εἰς πολιτείαν ἐκ τοῦ
 εὐδοκιμῆσαί τι ἢ αὐξηθῆναι ἢ ἀρχεῖον ἢ μόριον τῆς πό-
 λεως, οἷον ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ εὐδοκιμήσασα ἐν τοῖς 20
 Μηδικοῖς ἔδοξε συντονωτέραν ποιῆσαι τὴν πολιτείαν, καὶ
 πάλιν ὁ ναυτικὸς ὄχλος γενόμενος αἷτιος τῆς περὶ Σαλα-
 μῖνα νίκης καὶ διὰ ταύτης τῆς ἡγεμονίας διὰ τὴν κατὰ
 θάλατταν δύναμιν τὴν δημοκρατίαν ἰσχυροτέραν ἐποίησεν·
 καὶ ἐν Ἀργεὶ οἱ γνώριμοι εὐδοκιμήσαντες περὶ τὴν ἐν 25
 Μαντινείᾳ μάχην τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπεχείρησαν
 6 καταλύειν τὸν δῆμον· καὶ ἐν Συρακούσαις ὁ δῆμος αἷτιος
 γενόμενος τῆς νίκης τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀθηναίους ἐκ πο-
 λιτείας εἰς δημοκρατίαν μετέβαλεν· καὶ ἐν Χαλκίδι Φόξον
 τὸν τύραννον μετὰ τῶν γνωρίμων ὁ δῆμος ἀνελὼν εὐθύς 30
 εἵχετο τῆς πολιτείας· καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ πάλιν ὡσαύτως·
 Περίανδρον συνεκβαλὼν τοῖς ἐπιθεμένοις ὁ δῆμος τὸν τύ-
 7 ραννον εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν πολιτείαν. καὶ ὅλως δὴ
 δεῖ τοῦτο μὴ λανθάνειν, ὡς οἱ θυνάμεως αἷτιοι γενόμενοι,
 καὶ ἰδιῶται καὶ ἀρχαὶ καὶ φυλαὶ καὶ ὅλως μέρος καὶ ὅποι- 35
 ονοῦν πλῆθος, στάσιν κινουσιν· ἢ γὰρ οἱ τοῦτοις φθονοῦντες
 τιμωμένοις ἄρχουσι τῆς στάσεως. ἢ οὗτοι διὰ τὴν ὑπεροχὴν
 οὐ θέλουσι μένειν ἐπὶ τῶν ἴσων. κινουνται δ' αἱ πολιτεῖαι
 καὶ ὅταν τάναντία εἶναι δοκοῦντα μέρη τῆς πόλεως ἰσάξῃ
 ἀλλήλοις, οἷον οἱ πλούσιοι καὶ ὁ δῆμος, μέσον δ' ἢ 1304b
 ἢ μικρὸν πάμπαν· ἂν γὰρ πολὺ ὑπερέχῃ ὅποτερονοῦν τῶν

15 post τις add. θυγατέρα π³ 17 πολ. sequente lac.
 pr. M^a (crg. rc.), πόλεως P¹ 18 ἐκ] καὶ ἐκ Π¹ 39 εἶναι
 post δοκοῦντα Π¹ 1304b 1 ἢ μηθὲν ἢ μικρὸν H^a, ἢ μηδὲν
 ἢ μικρὸν Π¹, ἢ μικρὸν ἢ μηθὲν Π²

μερῶν. πρὸς τὸ φανερώς κρεῖττον τὸ λοιπὸν οὐ θέλει κινδυνεύειν (διὸ καὶ οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες οὐ ποιοῦσι στάσιν
 5 ὥς εἰπεῖν· ὀλίγοι γὰρ γίνονται πρὸς πολλοίς). Καθόλου μὲν οὖν περὶ πάσας τὰς πολιτείας αἱ ἀρχαὶ καὶ αἰτίαι τῶν στάσεων καὶ τῶν μεταβολῶν τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον· κι- 8
 νουοῦσι δὲ τὰς πολιτείας ὅτε μὲν διὰ βίας ὅτε δὲ δι' ἀπάτης, (p. 202)
 διὰ βίας μὲν ἢ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἢ ὕστερον ἀναγκάζοντες.
 10 καὶ γὰρ ἡ ἀπάτη διττή. ὅτε μὲν γὰρ ἐξαπατήσαντες τὸ πρῶτον ἐκόντων μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν, εἰδ' ὕστερον βίᾳ κατέχουσιν ἀκόντων (οἷον ἐπὶ τῶν τετρακοσίων τὸν δῆ-
 μον ἐξηπάτησαν φάσκοντες τὸν βασιλέα χρήματα παρέ-
 ξειν πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους, ψευσά-
 15 μενοι δὲ κατέχειν ἐπειρῶντο τὴν πολιτείαν)· ὅτε δὲ ἐξ ἀρχῆς τε πείσαντες καὶ ὕστερον πάλιν πεισθέντων ἐκόντων ἄρχου-
 σιν αὐτῶν. Ἀπλῶς μὲν οὖν περὶ πάσας τὰς πολιτείας ἐκ τῶν εἰρημένων συμβέβηκε γίνεσθαι τὰς μεταβολάς.

5 Καθ' ἕκαστον δ' εἶδος πολιτείας ἐκ τούτων μερίζοντας IV
 20 τὰ συμβαίνοντα δεῖ θεωρεῖν. Αἱ μὲν οὖν δημοκραταὶ μά-
 λιστα μεταβάλλουσι διὰ τὴν τῶν δημαγωγῶν ἀσέλγειαν·
 τὰ μὲν γὰρ ἰδίᾳ συκοφαντοῦντες τοὺς τὰς οὐσίας ἔχοντας
 συστρέφουσιν αὐτούς (συνάγει γὰρ καὶ τοὺς ἐχθίστους ὁ κοινὸς
 φόβος), τὰ δὲ κοινῇ τὸ πλῆθος ἐπάγοντες. καὶ τοῦτο ἐπὶ
 25 πολλῶν ἂν τις ἴδοι γιγνόμενον οὕτω. καὶ γὰρ ἐν Κῶ ἡ 2
 δημοκρατία μετέβαλε πονηρῶν ἐγγενομένων δημαγωγῶν
 (οἱ γὰρ γνώριμοι συνέστησαν)· καὶ ἐν Ῥόδῳ· μισθοφοράν
 τε γὰρ οἱ δημαγωγοὶ ἐπόριζον, καὶ ἐκώλυον ἀποδιδόναι

6 αἰτίαι] αἱ Π², αἱ (inc. spir.) H^a, αἱ αἰτίαι Schmidinger

8 διὰ πάτης pr. M^a et P¹ 12 τριακοσίων (addito οἱ Γ)
 Π¹: cf. 1305 b 27 23 συστρέφουσιν] συνάγουσιν mg.¹ P¹ et

glossa p² αὐτούς non vert. Guil. 25 οὕτως H^a, om. Π¹

27 μισθοφορᾶν Γ M^a 28 τε γὰρ om. Π¹ π³, γὰρ om. pr. P²
 (suppl. corr.³, sed ἐν ἄλλω· μισθοφορᾶν οἱ δημαγωγοὶ καὶ
 ἐξῆς mg.³) | οἱ om. H^a, sed. add. verbis μισθοφοραν (sic) τε γὰρ
 οἱ δημαγωγοὶ ἐπόριζον in mg. repetitis m. 1

τὰ ὀφειλόμενα τοῖς τριηράρχοις, οἱ δὲ διὰ τὰς ἐπιφερο-
 μένας δίκας ἠναγκάσθησαν συστάντες καταλῦσαι τὸν δῆ- 30
 μον. κατελύθη δὲ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ὁ δῆμος μετὰ τὸν
 ἀποικισμὸν εὐθύς διὰ τοὺς δημαγωγούς· ἀδικοῦμενοι γὰρ
 ὑπ' αὐτῶν οἱ γνώριμοι ἐξέπιπτον, ἔπειτα ἀθροισθέντες οἱ
 3 ἐκπίπτοντες καὶ κατελθόντες κατέλυσαν τὸν δῆμον. παρα-
 πλησίως δὲ καὶ ἡ ἐν Μεγάροις κατελύθη δημοκρατία· οἱ 35
 γὰρ δημαγωγοί, ἵνα χρήματα ἔχωσι δημεύειν, ἐξέβαλον
 πολλοὺς τῶν γνωρίμων, ἕως πολλοὺς ἐποίησαν τοὺς φεύγον-
 τας, οἱ δὲ κατιόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι τὸν δῆμον καὶ
 κατέστησαν τὴν ὀλιγαρχίαν. συνέβη δὲ ταυτόν καὶ περὶ
 (p. 203) Κύμην ἐπὶ τῆς δημοκρατίας ἣν κατέλυσε Θρασύμαχος. 1305
 σχεδὸν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἂν τις ἴδοι θεωρῶν τὰς με-
 ταβολὰς τοῦτον ἐχούσας τὸν τρόπον. ὅτε μὲν γάρ, ἵνα
 χαρίζωνται, ἀδικοῦντες τοὺς γνωρίμους συνιστᾷσιν, ἢ τὰς οὐσίας
 ἀναδάστους ποιοῦντες ἢ τὰς προσόδους ταῖς λειτουργίαις, ὅτε δὲ 5
 διαβάλλοντες, ἵν' ἔχωσι δημεύειν τὰ κτήματα τῶν πλου-
 4 σίων. ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχαίων, ὅτε γένοιτο ὁ αὐτὸς δημαγω-
 γὸς καὶ στρατηγός, εἰς τυραννίδα μετέβαλλον· σχεδὸν γὰρ
 οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχαίων τυράννων ἐκ δημαγωγῶν γεγόνα-
 σιν. αἴτιον δὲ τοῦ τότε μὲν γίνεσθαι νῦν δὲ μὴ, ὅτι τότε 10
 μὲν οἱ δημαγωγοὶ ἦσαν ἐκ τῶν στρατηγούντων (οὐ γὰρ
 πω δεινοὶ ἦσαν λέγειν), νῦν δὲ τῆς ῥητορικῆς ἠϋξημένης οἱ
 δυνάμενοι λέγειν δημαγωγοῦσι μὲν, δι' ἀπειρίαν δὲ τῶν
 πολεμικῶν οὐκ ἐπιτίθενται, πλὴν εἴ που βραχύ τι γέγονε
 5 τοιοῦτον. ἐγίγνοντο δὲ τυραννίδες πρότερον μᾶλλον ἢ νῦν 15
 καὶ διὰ τὸ μεγάλας ἀρχὰς ἐγχειρίζεσθαί τισιν, ὥσπερ
 ἐν Μιλήτῳ ἐκ τῆς πρυτανείας (πολλῶν γὰρ ἦν καὶ με-
 γάλων κύριος ὁ πρύτανις). ἔτι δὲ διὰ τὸ μὴ μεγάλας
 εἶναι τότε τὰς πόλεις, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἰκεῖν τὸν

36 ἐξέβαλλον M^a π³ 1305 a 3 τότε M^a, τότε P¹ 14 τι
 post εἰ M^a P¹, post πού ut vid. Γ 19 τὸν ἀγρὸν M^a et pr. P¹
 (em. corr.¹) et H^a

20 δῆμον ἄσχολον ὄντα πρὸς τοῖς ἔργοις, οἱ προστάται τοῦ
 δήμου, ὅτε πολεμικοὶ γένοιντο, τυραννίδι ἐπετίθεντο. πάντες
 δὲ τοῦτο ἔδρων ὑπὸ τοῦ δήμου πιστευθέντες, ἡ δὲ πλίστις ἦν ἡ
 ἀπέχθεια ἡ πρὸς τοὺς πλουσίους, οἷον Ἀθήνησί τε Πεισίστρα-
 25 ροῖς τῶν εὐπόρων τὰ κτήνη ἀποσφάξας, λαβὼν παρὰ τὸν
 ποταμὸν ἐπινέμοντας, καὶ Διονύσιος κατηγορῶν Δαφναίου
 καὶ τῶν πλουσίων ἡξιώθη τῆς τυραννίδος, διὰ τὴν ἔχθραν
 πιστευθεὶς ὡς δημοτικὸς ὢν. μεταβάλλουσι δὲ καὶ ἐκ τῆς 6
 πατρίας δημοκρατίας εἰς τὴν νεωτάτην· ὅπου γὰρ αἵρεται
 30 μὲν αἱ ἀρχαί, μὴ ἀπὸ τιμημάτων δέ, αἵρεῖται δὲ ὁ δῆ-
 μος, δημαγωγοῦντες οἱ σπουδαρχιδῶντες εἰς τοῦτο καθιστᾷσιν
 ὡς κύριον εἶναι τὸν δῆμον καὶ τῶν νόμων. ἄκος δὲ τοῦ ἡ
 μὴ γίνεσθαι ἢ τοῦ γίνεσθαι ἤττον τὸ τὰς φυλὰς φέρειν τοὺς (p. 204)
 ἄρχοντας, ἀλλὰ μὴ πάντα τὸν δῆμον. Τῶν μὲν οὖν δη-
 35 μοκρατιῶν αἱ μεταβολαὶ γίνονται πᾶσαι σχεδὸν διὰ ταύ-
 τας τὰς αἰτίας.

6 Αἱ δ' ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι κατὰ δύο μάλιστα τρό- V
 πους τοὺς φανερωτάτους. ἓνα μὲν ἐὰν ἀδικῶσι τὸ πλῆθος·
 πᾶς γὰρ ἱκανὸς γίνεται προστάτης, μάλιστα δ' ὅταν ἐξ
 40 αὐτῆς συμβῇ τῆς ὀλιγαρχίας γίνεσθαι τὸν ἡγεμόνα, κα-
 θάπερ ἐν Νάξῳ Λύγδαμιν, ὃς καὶ ἐτυράννησεν ὕστερον τῶν
 1305 b Ναξίων. ἔχει δὲ [καὶ] ἡ ἐξ ἄλλων ἀρχὴ στάσεως διαφο- 2
 ράς. ὅτε μὲν γὰρ ἐξ αὐτῶν τῶν εὐπόρων, οὐ τῶν ὄντων
 δ' ἐν ταῖς ἀρχαῖς, γίνεται κατάλυσις, ὅταν ὀλίγοι σφό-
 δρα ᾧσιν οἱ ἐν ταῖς τιμαῖς, οἷον ἐν Μασσαλίᾳ καὶ ἐν
 5 Ἰστρῳ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι συμβέβη-

30 μὴ ἀπὸ τιμημάτων δὲ] post δῆμος tri. Thurotus, seclu-
 denda ci. Susem. 32 ἢ om. Π¹ 37 κατὰ Richardsius,
 διὰ ΓΠ 41 ναξύλω Γ, ἀξύλω M^a || ἐτυράννευσεν M^a H^a

1305 b 1 ναξύλων ut vid. Γ, ἐξίων M^a, ἀξίων H^a π^a || [καὶ] Im-
 mischius || ἄλλων] ἀλλήλων Spengelius (moxque ἀρχὴν στάσεως
 διαφορά), αὐτῶν mg. Bas.^a, αὐτῶν Nickesius 4 μασαλία Γ M^a

κεν· οἱ γὰρ μὴ μετέχοντες τῶν ἀρχῶν ἐκίνουν, ἕως μετέ-
 λαβον οἱ πρεσβύτεροι πρότερον τῶν ἀδελφῶν, ὕστερον δ'
 οἱ νεώτεροι πάλιν· οὐ γὰρ ἄρχουσιν ἐνιαχοῦ μὲν ἅμα πα-
 τήρ τε καὶ υἱός, ἐνιαχοῦ δὲ ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ νεώτερος
 ἀδελφός· καὶ ἔνθα μὲν πολιτικωτέρα ἐγένετο ἡ ὀλιγαρχία, 11
 ἐν Ἰστρῳ δ' εἰς δῆμον ἀπετελεύτησεν. ἐν Ἡρακλείᾳ δ' ἐξ
 3 ἐλαττόνων εἰς ἑξακοσίους ἦλθεν. μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Κνίδῳ
 ἡ ὀλιγαρχία στασιασάντων τῶν γνωρίμων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς
 διὰ τὸ ὀλίγους μετέχειν καὶ καθάπερ εἴρηται, εἰ πατήρ,
 υἱὸν μὴ μετέχειν, μηδ' εἰ πλείους ἀδελφοί, ἀλλ' ἢ τὸν 15
 πρεσβύτατον· ἐπιλαβόμενος γὰρ στασιαζόντων ὁ δῆμος καὶ
 λαβὼν προστάτην ἐκ τῶν γνωρίμων ἐπιθέμενος ἐκράτησεν,
 4 ἀσθενὲς γὰρ τὸ στασιάζον. καὶ ἐν Ἐρυθραῖς δὲ ἐπὶ τῆς
 τῶν Βασιλιδῶν ὀλιγαρχίας ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, καί-
 περ καλῶς ἐπιμελομένων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὅμως διὰ 20
 τὸ ἵπ' ὀλίγων ἄρχεσθαι ἀγανακτῶν ὁ δῆμος μετέβαλε
 τὴν πολιτείαν. κινουῦνται δ' αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξ αὐτῶν καὶ
 διὰ φιλονικίαν δημαγωγούντων (ἡ δημαγωγία δὲ διττή,
 (p. 205) ἡ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις — ἐγγίγνεται γὰρ δημαγωγὸς
 κἄν πάνυ ὀλίγοι ᾧσιν, οἷον ἐν τοῖς τριάκοντα Ἀθήνησιν οἱ 25
 περὶ Χαρικλέα ἰσχυσαν τοὺς τριάκοντα δημαγωγούντες, καὶ
 ἐν τοῖς τετρακοσίοις οἱ περὶ Φρύνιχον τὸν αὐτὸν τρόπον —,
 5 ἡ ὅταν τὸν ὄχλον δημαγωγῶσιν οἱ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ὄντες,
 οἷον ἐν Λαρίσῃ οἱ πολιτοφύλακες διὰ τὸ αἰρεῖσθαι αὐτοὺς
 τὸν ὄχλον ἐδημαγῶγουν, καὶ ἐν ὅσαις ὀλιγαρχίαις οὐχ οὗτοι 30
 αἰροῦνται τὰς ἀρχὰς ἐξ ὧν οἱ ἄρχοντες εἰσιν, ἀλλ' αἱ μὲν

6 ἐκίνουν Γ M^a || μετέβαλλον M^a π³, μετέβαλον pr. P¹ (cxi.
 mg. p¹), transmutarent Guil. 10 ἡ om. π³ 18 αὐτοὺς
 M^a P¹ ³ H^a π³ 18 ἑρυθραῖς Γ M^a 19 Βασιλιδῶν Camerarius,
 βασιλιδῶν Γ Π, Βασιλειδῶν ci. Goettlingius 22 αὐτῶν M^a,
 αὐτῶν P¹ 23 φιλονικίαν (sed εικί in ras. P¹, φιλονικειάν
 π³) Π, contentionem Guil. 24 ἡ om. P² ³ π³ 25 ἀλήνησιν
 Γ, ἀλκήνησιν M^a 27 τριακοσίοις Π¹: cf. 1304b 12 29 Λα-
 ρίση Bk.³, λαρίσση Γ Π

ἀρχαὶ ἐν τιμημάτων μεγάλων εἰσὶν ἢ ἐταιριῶν, αἰροῦνται
 δ' οἱ ὀπλῖται ἢ ὁ δῆμος, ὅπερ ἐν Ἀβύδῳ συνέβαινεν, καὶ
 ὅπου τὰ δικαστήρια μὴ ἐκ τοῦ πολιτεύματος ἐστὶ — δημαγω-
 10 γοῦντες γὰρ πρὸς τὰς κρίσεις μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν,
 ὅπερ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ἐγένετο τῇ ἐν τῷ Πόντῳ —, ἔτι δ' 6
 ὅταν ἔνιοι εἰς ἐλάττους ἔλκωσι τὴν ὀλιγαρχίαν· οἱ γὰρ τὸ
 ἴσον ζητοῦντες ἀναγκάζονται βοηθὸν ἐπαγαγέσθαι τὸν δῆ-
 10 μον). γίνονται δὲ μεταβολαὶ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ὅταν
 1306 a ἀναλώσωσι τὰ ἴδια ζῶντες ἀσελγῶς· καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοι
 καινοτομεῖν ζητοῦσι, καὶ ἢ τυραννίδι ἐπιτίθενται αὐτοῖς ἢ
 κατασκευάζουσιν ἕτερον (ὥσπερ Ἰππαρίνος Διονύσιον ἐν Συ-
 ρακούσαις, καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, ᾧ ὄνομα ἦν Κλεότιμος, τοὺς
 ἐποίκους τοὺς Χαλκιδέων ἤγαγε, καὶ ἐλθόντων διεστασίασεν
 αὐτοὺς πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ἐν Αἰγίνῃ ὁ τὴν πρᾶξιν τὴν
 5 πρὸς Χάρητα πράξας ἐνεχείρησε μεταβαλεῖν τὴν πολιτείαν
 διὰ τοιαύτην αἰτίαν)· ὅτε μὲν οὖν εὐθύς ἐπιχειροῦσί τι κινεῖν, 7
 ὅτε δὲ κλέπτουσι τὰ κοινά, ὅθεν πρὸς αὐτοὺς στασιάζουσιν ἢ
 οἷτοι ἢ οἱ πρὸς τούτους μαχόμενοι κλέπτοντας, ὅπερ ἐν
 Ἀπολλωνίᾳ συνέβη τῇ ἐν τῷ Πόντῳ. ὁμοιοῦσα δὲ ὀλι-
 11 γαρχία οὐκ εὐδιάφορος ἐξ αὐτῆς. σημεῖον δὲ ἢ ἐν Φαρ-
 σάλῳ πολιτεία· ἐκεῖνοι γὰρ ὀλίγοι ὄντες πολλῶν κύριοι εἰσι
 διὰ τὸ χρῆσθαι σφίσιν αὐτοῖς καλῶς. καταλύονται δὲ 8
 καὶ ὅταν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἐτέραν ὀλιγαρχίαν ἐμποιῶσιν.
 τοῦτο δ' ἔστιν ὅταν τοῦ παντὸς πολιτεύματος ὀλίγου ὄντος τῶν
 15 μεγίστων ἀρχῶν μὴ μετέχωσιν οἱ ὀλίγοι πάντες, ὅπερ ἐν (p. 206)
 Ἡλιδι συνέβη ποτέ· τῆς πολιτείας γὰρ δι' ὀλίγων οὔσης
 τῶν γερόντων ὀλίγοι πάνπαν ἐγίνοντο διὰ τὸ αἰδίου εἶναι

32 ἐταιριῶν pr. M^a P^{1.3} et H^a 34 ἐστὶ] εἰσὶ M^a, εἰσι P¹

1306 a 3 ἀποίκους Coraes: cf. 1303 b 3 || τοὺς] τῶν M^a P¹

6 εὐθύς om. Π² (post 1305 b 41 καὶ suppl. ing. π³) || τι post

κινεῖν Π¹ 7 αὐτοὺς, sc. τοὺς ὀλίγους (αὐτοὺς ci. Victorius)

8 κλέπτοντες H^a π³, secl. Lambinus 10 αὐτῆς Γ P¹ 16 ἥλιδι

P^{1.2.3} et (partim Ἡλιδι) π³

ἐνενήκοντα ὄντας, τὴν δ' αἵρεσιν δυναστευτικὴν εἶναι καὶ
 9 ὁμοίαν τῇ τῶν ἐν Λακεδαιμόνι γερόντων. γίνεται δὲ με-
 ταβολὴ τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ. 20
 ἐν μὲν πολέμῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν δῆμον ἀπιστίαν στρατιώ-
 ταις ἀναγκαζομένων χρῆσθαι (ὃ γὰρ ἂν ἐγχειρίσωσιν,
 οὗτος πολλάκις γίνεται τύραννος, ὥσπερ ἐν Κορίνθῳ Τι-
 μοφάνης· ἂν δὲ πλείους, οὗτοι αὐτοῖς περιποιοῦνται δυνα-
 στείαν), ὅτε δὲ ταῦτα δεδιότες μεταδιδόασιν τῷ πλήθει τῆς 25
 πολιτείας διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι τῷ δήμῳ χρῆσθαι· ἐν δὲ
 τῇ εἰρήνῃ διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐγχειρί-
 ζουσι τὴν φυλακὴν στρατιώταις καὶ ἄρχοντι μεσιδίῳ, ὃς
 ἐνίοτε γίνεται κύριος ἀμφοτέρων, ὅπερ συνέβη ἐν Λαρίσῃ
 ἐπὶ τῆς τῶν Ἀλευαδῶν ἀρχῆς τῶν περὶ Σίμον καὶ ἐν 30
 10 Ἀβύδῳ ἐπὶ τῶν ἐταιρικῶν ὧν ἦν μία ἡ Ἰφιάδου. γίνονται
 δὲ στάσεις καὶ ἐκ τοῦ περιωθειῖσθαι ἑτέρους ὑφ' ἑτέρων τῶν
 ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ αὐτῶν καὶ καταστασιάζεσθαι κατὰ γά-
 μους ἢ δίκας, οἷον ἐκ γαμικῆς μὲν αἰτίας αἱ εἰρημέναι
 πρότερον, καὶ τὴν ἐν Ἐρετρίᾳ δ' ὀλιγαρχίαν τὴν τῶν ἱπ- 35
 πέων Διαγόρας κατέλυσεν ἀδικηθεὶς περὶ γάμον, ἐκ
 δὲ δικαστηρίου κρίσεως ἡ ἐν Ἡρακλείᾳ στάσις· ἐγένετο καὶ ἐν
 Θήβαις, ἐπ' αἰτῆν μοιχείας δικαίως μὲν στασιαστικῶς δὲ
 ποιησαμένων τὴν κόλασιν τῶν μὲν ἐν Ἡρακλείᾳ κατ' Εὐδε-

18 ἐνενήκοντα P² et corr. P³ || καλ] καὶ <οὐχ> ci. Coraes

20 ὀλιγαρχικῶν pr. π³ (Bk.) 22 ἐγχειρήσωσιν M^a H^a

24 αὐτοῖς M^a P².³ H^a. π³: isti amplius (isti ipsis cod. Phillipp-
 sianus) acquirunt Guil. 29 Λαρίσῃ Bk.², λαρίσση ΓΠ (nisi quod
 λαρίσαι π³) 30 ἄλωαδῶν Π¹, ἀλευαδῶν H^a et corr. P¹; τῶν non
 vertit Guil., secl. Welldonus, τοῖς Niemeyer | Σίμον Schlosser, σά-
 μον ΓΠ (suspectaverat Camerarius) 31 ἐταιρικῶν P¹ π³, ἐταιρειῶν
 cet. || Iphiades proxenus Cnidiorum (ante a. 360?) Syll. Dittb. no. 187
 (I³ 261) 32 δὲ] δὲ καλ Γ M^a 33 αὐτῶν] ὄντων mg. Bas.³

35 δ' et alterum τὴν om. et ὀλιγαρχίαν post ἱππέων H^a 36 δὲ post
 Διαγόρας add. Π² (inlac. om. π³) 37 καλ] καὶ ἡ Newmanus 38 στα-
 σιωτικῶς Π², στρατιωτικῶς H^a 39 κατ'] ἡτ' (an ἡ τ'?) H^a || εὐετίω-
 νος M^a P¹ et perperam scriptum εὐαιτίωνος P³ (sed εὔαι in ras.) et
 H^a, εὐεκτίωνος Γ, εὐριτίωνος P² π³, εὐρυτίωνος et εὐτίωνος π³

1306 b τίωνος, τῶν δ' ἐν Θήβαις κατ' Ἀρχίου (ἐφιλονίκησαν γὰρ
 αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ ὥστε δεθῆναι ἐν ἀγορᾷ ἐν τῷ κύφῳ).
 11 πολλαὶ δὲ καὶ διὰ τὸ ἄγαν δεσποτικὰς εἶναι τὰς ὀλιγα-
 ρχίας ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τινῶν δυσχερανάντων κατε-
 5 λύθησαν, ὥσπερ ἡ ἐν Κνίδῳ καὶ ἡ ἐν Χίῳ ὀλιγαρχία.
 γίνονται δὲ καὶ ἀπὸ συμπτώματος μεταβολαὶ καὶ τῆς
 καλουμένης πολιτείας καὶ τῶν ὀλιγαρχιῶν ἐν ὅσαις ἀπὸ
 τιμήματος βουλευόουσι καὶ δικάζουσι καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς (p. 307)
 ἄρχουσιν. πολλάκις γὰρ τὸ ταχθῆναι πρῶτον τίμημα πρὸς
 10 τοὺς παρόντας καιροῦς, ὥστε μετέχειν ἐν μὲν τῇ ὀλιγαρχίᾳ
 ὀλίγους ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ τοὺς μέσους, εὐετηρίας <δὲ> γιγνο-
 μένης δι' εἰρήνην ἢ δι' ἄλλην τιν' εὐτυχίαν συμβαίνει πολλα-
 πλάσιον γίνεσθαι τιμήματος ἀξίας τὰς αὐτὰς κτήσεις, ὥστε
 15 πάντας πάντων μετέχειν, ὅτ' ἐν μὲν ἐκ προσαγωγῆς καὶ
 κατὰ μικρὸν γινομένης τῆς μεταβολῆς καὶ λανθανούσης,
 ὅτ' ἐν δὲ καὶ θάττον. Αἱ μὲν οὖν ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι 12
 καὶ στασιάζουσι διὰ τοιαύτας αἰτίας (ὅλως δὲ καὶ αἱ δη-
 μοκρατίαι καὶ αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξίστανται ἐνίοτε οὐκ εἰς τὰς
 ἐναντίας πολιτείας ἀλλ' εἰς τὰς ἐν τῷ αὐτῷ γένει, οἷον
 20 ἐκ τῶν ἐννόμων δημοκρατιῶν καὶ ὀλιγαρχιῶν εἰς τὰς κυ-
 ρίους καὶ ἐκ τούτων εἰς ἐκείνας).

7 Ἐν δὲ ταῖς ἀριστοκρατίαις γίνονται αἱ στάσεις αἱ μὲν VI
 διὰ τὸ ὀλίγους τῶν τιμῶν μετέχειν (ὅπερ εἴρηται κινεῖν καὶ
 τὰς ὀλιγαρχίας, διὰ τὸ καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν ὀλιγαρχίαν

1306 b 1 ἐφιλονίκησαν pr. P^s (crx. rc.), ἐφιλονείκησαν cet.
 2 αὐτοῖς Liddellius-Scottius s. v. φιλονεικῶ, <πρὸς> αὐτοὺς
 Busseus, αὐτοὺς tri. aut ante aut post δεθῆναι Richardsius || κύ-
 φῳ Victorius, κυφῳνι P¹Π²H^a, κοφῳνι ΓM^a 4 τινῶν non vertit
 Guil. 8 ἄλλας om. Π¹ 9 anacoluthia defensa a Bonitzio
 Ind Arist. 46 b 46: maluit πρὸς τοὺς παρόντας καιροῦς pro prae-
 dicato habere et post 11 εὐετηρίας addere δὲ Immischius (possis
 etiam δὲ non addito γὰρ ταχθῆναι τὸ vel cum Richardsio <εἰ καὶ
 ἱκανὸν> τὸ ταχθῆναι, vel cum aliis alia) 18 αἱ om. Π²H^a
 20 ex legibus (νόμων etiam M^a) democraticis et oligarchicis in
 eas quae dominae (εἰς τοὺς κυρίους, scil. νόμους, etiam M^ap¹π²)

εἶναι πως, ἐν ἀμφοτέραις γὰρ ὀλίγοι οἱ ἄρχοντες — οὐ μὲν- 25
 τοι διὰ ταῦτόν ὀλίγοι· ἐπεὶ δοκεῖ γε διὰ ταῦτά καὶ ἡ
 ἀριστοκρατία ὀλιγαρχία εἶναι —). μάλιστα δὲ τοῦτο συμβαίνειν
 ἀναγκαῖον, ὅταν ἢ τι πλῆθος τῶν πεφρονηματισμένων ὡς
 ὁμοίων κατ' ἀρετήν, οἷον ἐν Λακεδαίμονι οἱ λεγόμενοι Παρ-
 θενῖαι (ἐκ τῶν ὁμοίων γὰρ ἦσαν), οὓς φωράσαντες ἐπιβου- 30
 2 λεύσαντας ἀπέστειλαν Τάραντος οἰκιστάς, ἢ ὅταν τινὲς ἀτι-
 μάξωνται μεγάλοι ὄντες καὶ μηθενὸς ἥττους κατ' ἀρετήν
 ὑπὸ τινῶν ἐντιμοτέρων, οἷον Λύσανδρος ὑπὸ τῶν βασιλέων,
 ἢ ὅταν ἀνδρώδης τις ὢν μὴ μετέχῃ τῶν τιμῶν, οἷον Κι-
 νάδων ὁ τὴν ἐπ' Ἀγησιλάου συστήσας ἐπὶ τοὺς 35
 Σπαρτιάτας, ἔτι ὅταν οἱ μὲν ἀπορῶσι λίαν οἱ δ' εὐπο-
 ρῶσιν (καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πολέμοις τοῦτο γίνεται· συνέβη
 δὲ καὶ τοῦτο ἐν Λακεδαίμονι ὑπὸ τὸν Μεσσηνιακὸν πόλε-
 μον· δῆλον δὲ [καὶ] τοῦτο ἐκ τῆς Τυρταίου ποιήσεως τῆς κα-
 (p. 208) λουμένης Εὐνομίας· θλιβόμενοι γὰρ τινες διὰ τὸν πόλεμον 1307
 ἠξίουσαν ἀνάδαστον ποιεῖν τὴν χώραν), ἔτι ἔάν τις μέγας ἢ
 καὶ δυνάμενος ἔτι μείζων εἶναι, ἵνα μοναρχῇ, ὥσπερ ἐν
 Λακεδαίμονι δοκεῖ Πανσανίας ὁ στρατηγῆσας κατὰ τὸν Μη-
 3 δικὸν πόλεμον καὶ ἐν Καρχηδόνι Ἄννων. λύνονται δὲ μά- 5
 λιστα αἷ τε πολιτεῖαι καὶ αἱ ἀριστοκρατίαι διὰ τὴν ἐν αὐτῇ
 τῇ πολιτεῖα τοῦ δικαίου παρέκβασιν. ἀρχὴ γὰρ τὸ μὴ με-
 μεῖχθαι καλῶς ἐν μὲν τῇ πολιτεῖα δημοκρατίαν καὶ ὀλι-
 γαρχίαν, ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ταῦτά τε καὶ τὴν ἀρετήν,
 μάλιστα δὲ τὰ δύο. λέγω δὲ τὰ δύο δῆμον καὶ ὀλιγαρ- 10
 χίαν. ταῦτα γὰρ αἱ πολιτεῖαι τε πειρῶνται μινύναι καὶ
 4 αἱ πολλαὶ τῶν καλουμένων ἀριστοκρατιῶν. διαφέρουσι γὰρ

26 ταῦτα Schneider, ταῦτα ΓΠ 28 τι Congreveus, τὸ ΓΠ

29 ὁμοίων Lambinus, ὁμοιον ΓΠ 35 Ἀγησιλάου Schneider,
 ἀγησιλάω ΓΠ 38 μεσσηνιακὸν P².³π³ 39 καὶ non vertit
 Guil., quasi τοῦτο καὶ Ar., καὶ τοῦτο secl. cum Verrallio New-
 manus 1307 a 6 τε — καὶ, ut saepe, i. qu. non magis vel non
 minus — quam

τῶν ὀνομαζομένων πολιτειῶν αἱ ἀριστοκραταίαι τούτῳ, καὶ
 διὰ τοῦτ' εἰσὶν αἱ μὲν ἦττον αἱ δὲ μᾶλλον μόνιμοι αὐτῶν.
 15 τὰς γὰρ ἀποκλινούσας μᾶλλον πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν ἀρι-
 στοκρατίας καλοῦσιν, τὰς δὲ πρὸς τὸ πλῆθος πολιτείας· διό-
 περ ἀσφαλέστεραι αἱ τοιαῦται τῶν ἐτέρων εἰσὶν· κρεῖττον
 τε γὰρ τὸ πλεῖον, καὶ μᾶλλον ἁγαπῶσιν ἴσον ἔχοντες,
 οἱ δ' ἐν ταῖς εὐπορίαις, ἂν ἡ πολιτεία διδῷ τὴν ὑπεροχήν,
 20 ὑβρίζειν ζητοῦσι καὶ πλεονεκτεῖν. ὅλως δ' ἐφ' ὁπότερον ἂν
 ἐγκλίνη ἡ πολιτεία, ἐπὶ ταῦτα μεθίσταται ἐκατέρων τὸ
 σφέτερον αὐξάνοντων, οἷον ἡ μὲν πολιτεία εἰς δῆμον, ἀρι-
 στοκρατία δ' εἰς ὀλιγαρχίαν· ἢ εἰς τάναντία, οἷον ἡ μὲν
 ἀριστοκρατία εἰς δῆμον (ὥς ἀδικούμενοι γὰρ περισπῶσιν εἰς
 25 τοῦναντίον οἱ ἀπορώτεροι), αἱ δὲ πολιτεῖαι εἰς ὀλιγαρχίαν
 (μόνον γὰρ μόνιμον τὸ κατ' ἀξίαν ἴσον καὶ τὸ ἔχειν τὰ
 αὐτῶν). συνέβη δὲ τὸ εἰρημένον ἐν Θουρίοις. διὰ μὲν γὰρ 6
 τὸ ἀπὸ πλείονος τιμήματος εἶναι τὰς ἀρχὰς εἰς ἔλαττον
 μετέβη καὶ εἰς ἀρχεῖα πλείω, διὰ δὲ τὸ τὴν χώραν ὅλην
 30 τοὺς γνωρίμους συγκληθῆσθαι παρὰ τὸν νόμον (ἡ γὰρ πο-
 λιτεία ὀλιγαρχικωτέρα ἦν, ὥστε ἐδύναντο πλεονεκτεῖν) * * ὁ δὲ
 δῆμος γυμνασθεὶς ἐν τῷ πολέμῳ τῶν φρουρῶν ἐγένετο κρεῖτ-
 των, ἕως ἀφείσαν τῆς χώρας ὅσοι πλείω εἶχον ἐκόντες. (p. 209)
 ἔτι διὰ τὸ πάσας τὰς ἀριστοκρατικὰς πολιτείας ὀλιγαρχι- 7
 35 κας εἶναι μᾶλλον πλεονεκτοῦσιν οἱ γνώριμοι, οἷον καὶ ἐν
 Λακεδαίμονι εἰς ὀλίγους αἱ οὐσαὶ ἔρχονται· καὶ ἔξεστι ποιεῖν
 ὅ τι ἂν θέλωσι τοῖς γνωρίμοις μᾶλλον, καὶ κηδεύειν ὅτῳ
 θέλουσιν, διὸ καὶ ἡ Λοκρῶν πόλις ἀπώλετο ἐκ τῆς πρὸς

1307 a 13 αἱ ἀριστοκραταίαι i. e. αἱ καλούμεναι ἀριστο-
 κραταίαι || τούτῳ i. e. ratione miscendi 20 ζητοῦσι] δοκοῦσι
 H^a || ὁπότερα (vel 21 τοῦτο) Spengelius 27 αὐτῶν Γ M^a P^a π^a
 28 εἰς ἔλαττον scil. τίμημα 29 μετέβη scil. ἡ πολιτεία
 31 ἡδύναντο M^a P¹ || de lacuna vel vitio monuit Schneider
 (δὲ om. Coraes) 32 τῶν φρουρῶν om. Π¹ 33 τὴν χώραν
 M^a P² π^a || γρ. εἶχον καὶ ἐκόντες mg. m. 1 H^a, ἥσαν ἔχοντες Γ Π¹
 37 ἐθέλωσι M^a H^a 38 θέλωσι Π² et (ω corr. m. 1 ex ou) H^a

Διονύσιον κηδεύας, ὃ ἐν δημοκρατίᾳ οὐκ ἂν ἐγένετο, οὐδ' ἂν
ἐν ἀριστοκρατίᾳ εὖ μεμειγμένη. μάλιστα δὲ λανθάνουσιν αἱ 40
ἀριστοκραταὶ μεταβάλλουσai τῷ λύεσθαι κατὰ μικρόν, 1307
ὅπερ εἴρηται ἐν τοῖς πρότερον καθόλου κατὰ πασῶν τῶν
πολιτειῶν, ὅτι αἴτιον τῶν μεταβολῶν καὶ τὸ μικρόν ἐστίν·
ὅταν γὰρ τι προῶνται τῶν πρὸς τὴν πολιτείαν, μετὰ τοῦτο
καὶ ἄλλο μικρῷ μείζον εὐχερέστερον κινουῖσιν, ἕως ἂν πάντα 5
8 κινήσωσι τὸν κόσμον. συνέβη δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς Θουρίων
πολιτείας. νόμου γὰρ ὄντος διὰ πέντε ἐτῶν στρατηγεῖν, γε-
νόμενοί τινες πολεμικοὶ τῶν νεωτέρων καὶ παρὰ τῷ πλήθει
τῶν φρουρῶν εὐδοκιμοῦντες, καταφρονήσαντες τῶν ἐν τοῖς
πράγμασι καὶ νομίζοντες ῥαδίως κατασχέσειν, τοῦτον τὸν 10
νόμον λύειν ἐπεχείρησαν πρῶτον, ὥστ' ἐξεῖναι τοὺς αὐτοὺς
συνεχῶς στρατηγεῖν, ὀρῶντες τὸν δῆμον αὐτοὺς χειροτονή-
σουντα προθύμως. οἱ δ' ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι τῶν ἀρχόν-
των, οἱ καλούμενοι σύμβουλοι, ὀρμήσαντες τὸ πρῶτον ἐναν-
τιοῦσθαι συνεπέσθθησαν, ὑπολαμβάνοντες τοῦτον κινήσαντας 15
τὸν νόμον ἰάσειν τὴν ἄλλην πολιτείαν, ὕστερον δὲ βουλόμε-
νοι κωλύειν ἄλλων κινουμένων οὐκέτι πλέον ἐποιοῦν οὐθέν,
ἀλλὰ μετέβαλεν ἡ τάξις πᾶσα τῆς πολιτείας εἰς δυνα-
9 στείαν τῶν ἐπιχειρησάντων νεωτερίζειν. Πᾶσαι δ' αἱ πολι-
τεῖαι λύονται ὅτε μὲν ἐξ αὐτῶν ὅτε δ' ἔξωθεν, ὅταν ἐναν- 20
τία πολιτεία ἢ ἡ πλησίον ἢ πόρρω μὲν ἔχουσα δὲ δύναμιν.
ὅπερ συνέβαινεν ἐπ' Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· οἱ μὲν
γὰρ Ἀθηναῖοι πανταχοῦ τὰς ὀλιγαρχίας, οἱ δὲ Λάκωνες
τοὺς δήμους κατέλυν. Ὅθεν μὲν οὖν αἱ μεταβολαὶ γίνονται
(p. 210) τῶν πολιτειῶν καὶ αἱ στάσεις, εἴρηται σχεδόν.

1307 b 3 ὅτι — ἐστίν: an marginale? Immischiuss 4 πρό-
νται M^aP¹π^s 6 δὲ τοῦτο καὶ] δὲ καὶ τοῦτο καὶ H^a, καὶ
τοῦτο καὶ π^s, δὲ καὶ τοῦτο Garveus 8 παρὰ om. H^aπ^s
9 τῶν φρουρῶν non vertit Ar. 11 τοὺς αὐτοὺς post 12 συνεχῶς
Π¹ 12 χειροτονήσαντα M^aH^a, χειροτονήσαντας P¹ 18 με-
έβαλλεν pr. M^a et π^s, μετέβαλλον P².^sH^aπ^s 20 αὐτῶν ΓP¹

8 Περὶ δὲ σωτηρίας καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἐκάστης πολι- VII
 τείας ἐχόμενον ἔστιν εἰπεῖν. πρῶτον μὲν οὖν δῆλον ὅτι, εἴπερ
 ἔχομεν δι' ὧν φθείρονται αἱ πολιτεῖαι, ἔχομεν καὶ δι' ὧν
 σῶζονται· τῶν γὰρ ἐναντίων τάναντία ποιητικά, φθορὰ δὲ
 30 σωτηρία ἐναντίον. ἐν μὲν οὖν ταῖς εὖ κεκραμέναις πολι-
 τεύαις εἴπερ ἄλλο τι δεῖ τηρεῖν ὅπως μὴθὲν παρανομοῦσι,
 καὶ μάλιστα τὸ μικρὸν φυλάττειν· λανθάνει γὰρ παρα- 2
 δυομένη ἢ παρανομία, ὥσπερ τὰς οὐσίας τὸ μικρὸν δαπάνημα
 ἀναιρεῖ πολλάκις γινόμενον. λανθάνει γὰρ ἡ δαπάνη
 35 διὰ τὸ μὴ ἀθρόα γίνεσθαι· παραλογίζεται γὰρ ἡ διά-
 νοια ὑπ' αὐτῶν, ὥσπερ ὁ σοφιστικὸς λόγος· εἰ ἕκαστον μι-
 κρόν, καὶ πάντα. τοῦτο δ' ἔστι μὲν ὥς, ἔστι δ' ὥς οὐ· τὸ
 γὰρ ὅλον καὶ τὰ πάντα οὐ μικρόν, ἀλλὰ σύγκειται ἐκ
 μικρῶν. μίαν μὲν οὖν φυλακὴν πρὸς ταύτην τὴν ἀρχὴν
 40 δεῖ ποιεῖσθαι· ἔπειτα μὴ πιστεύειν τοῖς σοφίσματος χάριν
 308^a πρὸς τὸ πλῆθος συγκεκλιμένοις, ἐξελέγχεται γὰρ ὑπὸ τῶν
 ἔργων (ποῖα δὲ λέγομεν τῶν πολιτευῶν σοφίσματα, πρό-
 τερον εἴρηται). ἔτι δ' ὁρᾶν ὅτι ἔνιαι μένουσιν οὐ μόνον ἀρι- 3

31 εἴπερ ci. Schneidero praeunte Richardsius 32 παρα-
 δυομένη — 34 γὰρ om. Π²H^a (ἀπολείπει τι mg. rc. P³; suppl.
 inde a 32 λανθάνει usque ad 35 γίνεσθαι praemissis verbis
 οὕτως δεῖ γράφειν τὴν λέξιν mg. m. 1 H^a; suppl. ex Guilelmo
 cod. Par. 1858 et Victorius) || παραδυομένη ἢ παρανομία (ut
 vidit Hicksius, ex Plat. de rep. 424 D) M^aP¹, παραδυομένη
 ἢ παροιμία (sed in scholio παρανομία) mg. H^a, *subintrans*
praevaricatio Guil., unde ὑπεισδύουσα ἢ παράβασις Par., ἐπεισ-
 δύουσα ἢ παράβασις (παρέκβασις in mg. Victorianae prioris Mona-
 censis) Victorius 33 ὥσπερ τὰς οὐσίας] καὶ ἀναιρεῖ ὥσπερ καὶ
 mg. H^a || *parvae expensae consumunt saepe factae* Guil., unde αἱ
 μικραὶ δαπάναι δαπανῶσι πολλάκις γινόμεναι Par. et Victorius
 34 γὰρ] γὰρ καὶ mg. H^a, δὲ ΓM^a et ex Guilelmo Par. (in ras.)
 et Victorius || ἡ δαπάνη] ἡ ἀπάτη M^a, *seductio* vel *seditio* codd.
 Guil., *corruptio* Ar., ἡ μετάβασις Par. (in ras.) et Victorius (sed
 in versione *sumptus*), ἡ φθορὰ mg. Bas.²⁻³ 35 μὴ (*obscurum*)
 s. v. inter τὸ et ἀθρόους γίνεσθαι (sic) mg. H^a 36 ὁ om. M^a
 et pr. P¹ (suppl. corr.¹) 37 ὥς] ὥς M^aP¹ 39 πρὸς post ταύ-
 την? Immischiuss 1308 a 3 ἔτι] ἔστι Π¹

στοκρατίαι ἀλλὰ καὶ ὀλιγαρχίαι οὐ διὰ τὸ ἀσφαλεῖς εἶναι
 τὰς πολιτείας, ἀλλὰ διὰ τὸ εὖ χρῆσθαι τοὺς ἐν ταῖς ἀρ- 5
 χαῖς γινομένους καὶ τοῖς ἔξω τῆς πολιτείας καὶ τοῖς ἐν τῷ
 πολιτεύματι, τοὺς μὲν μὴ μετέχοντας τῷ μὴ ἀδικεῖν καὶ
 τῷ τοὺς ἡγεμονικοὺς αὐτῶν εἰσάγειν εἰς τὴν πολιτείαν καὶ
 τοὺς μὲν φιλοτίμους μὴ ἀδικεῖν εἰς ἀτιμίαν τοὺς δὲ πολλοὺς
 εἰς κέρδος, πρὸς αὐτοὺς δὲ καὶ τοὺς μετέχοντας τῷ χρῆσθαι 10
 ἀλλήλοις δημοτικῶς. ὃ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλήθους ζητοῦσιν οἱ δη-
 μοτικοὶ τὸ ἴσον, τοῦτ' ἐπὶ τῶν ὁμοίων οὐ μόνον δίκαιον
 4 ἀλλὰ καὶ συμφέρον ἐστίν. διὸ ἐὰν πλείους ᾧσιν ἐν τῷ πο-
 λιτεύματι, πολλὰ συμφέρει τῶν δημοτικῶν νομοθετημά-
 των, οἷον τὸ ἑξαμήνους τὰς ἀρχὰς εἶναι, ἵνα πάντες οἱ 15
 ὅμοιοι μετέχωσιν· ἔστι γὰρ ὥσπερ δῆμος ἡδὴ οἱ ὅμοιοι
 p. 211) (διὸ καὶ ἐν τούτοις ἐγγίγνονται δημαγωγοὶ πολλάκις, ὥσπερ
 εἴρηται πρότερον), ἔπειθ' ἦττον εἰς δυνάστεας ἐμπίπτουσιν αἱ
 ὀλιγαρχίαι καὶ ἀριστοκρατίαι (οὐ γὰρ ὁμοίως ῥάδιον κακ-
 ουργῆσαι ὀλίγον χρόνον ἄρχοντας καὶ πολὺν, ἐπεὶ διὰ 20
 τοῦτο ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ δημοκρατίαις γίνονται τυ-
 ραννίδες· ἢ γὰρ οἱ μέγιστοι ἐν ἑκατέρᾳ ἐπιτίθενται τυραν-
 νίδι, ἔνθα μὲν οἱ δημαγωγοὶ ἔνθα δ' οἱ δυνάσται, ἢ οἱ τὰς
 5 μεγίστας ἔχοντες ἀρχὰς, ὅταν πολὺν χρόνον ἄρχωσιν). σφύ-
 ζονται δ' αἱ πολιτεῖαι οὐ μόνον διὰ τὸ πόρρω εἶναι τῶν 25
 διαφθειρόντων, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς φοβούμενοι
 γὰρ διὰ χειρῶν ἔχουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν. ὥστε δεῖ
 τοὺς τῆς πολιτείας φροντίζοντας φόβους παρασκευάζειν, ἵνα
 φυλάττωσι καὶ μὴ καταλύωσιν, ὥσπερ νυκτερινὴν φυλα-
 κήν, τὴν τῆς πολιτείας τήρησιν, καὶ τὸ πόρρω ἐγγὺς ποιεῖν. 30
 ἔτι τὰς τῶν γνωρίμων φιλονικίας καὶ στάσεις καὶ διὰ τῶν
 νόμων πειρᾶσθαι δεῖ φυλάττειν, καὶ τοὺς ἔξω τῆς φιλο-
 νικίας ὄντας πρὶν παρειληφέναι καὶ αὐτούς, ὥς τὸ ἐν

10 αὐτοὺς M^a Π² H^a || καὶ explicativum 29 ὥσπερ, sc. οὐ
 καταλύουσι 31 et 32 φιλονεικίας π³, φιλονεικίας cet.

ἀρχῇ γινόμενον κακὸν γινῶναι οὐ τοῦ τυχόντος ἀλλὰ πολι-
 15 τικοῦ ἀνδρός. πρὸς δὲ τὴν διὰ τὰ τιμήματα γιγνομένην 6
 μεταβολὴν ἐξ ὀλιγαρχίας καὶ πολιτείας, ὅταν συμβαίῃ
 τοῦτο μενόντων μὲν τῶν αὐτῶν τιμημάτων εὐπορίας δὲ
 νομίσματος γιγνομένης, συμφέρει τοῦ τιμήματος ἐπισκο-
 40 πεῖν τοῦ καινοῦ τὸ πλήθος πρὸς τὸ παρελθόν, ἐν ὅσαις μὲν
 308b ἐν δὲ ταῖς μελίσσοι διὰ τριετηρίδος ἢ πενταετηρίδος, κὰν ἢ
 πολλαπλάσιον ἢ πολλοστημόριον τοῦ πρότερον, ἐν ᾧ αἱ τι-
 μήσεις κατέστησαν τῆς πολιτείας, νόμον εἶναι καὶ τὰ τιμή-
 ματα ἐπιτείνειν ἢ ἀνιέναι, ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ, ἐπιτείνον-
 11 τας κατὰ τὴν πολλαπλασίωσιν, ἐὰν δ' ἑλλείπῃ, ἀνιέντας
 καὶ ἐλάττω ποιοῦντας τὴν τίμησιν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλι- 7
 γαρχίαις καὶ ταῖς πολιτείαις μὴ ποιοῦντων, οὕτως μὲν ἔνθα
 μὲν ὀλιγαρχίαν ἔνθα δὲ δυναστείαν γίνεσθαι συμβαίνει,
 ἐκείνως δὲ ἐκ μὲν πολιτείας δημοκρατίαν, ἐκ δ' ὀλιγαρ-
 10 χίας πολιτείαν ἢ δῆμον. κοινὸν δὲ καὶ ἐν δήμῳ καὶ ὀλι- (p. 212)
 γαρχίᾳ [καὶ ἐν μοναρχίᾳ] καὶ παύῃ πολιτείᾳ μήτ' αὐξάνειν
 ἢ μὴθένα παρὰ τὴν συμμετρίαν, ἀλλὰ μᾶλλον πει-
 ρᾶσθαι μικρὰς καὶ πολυχρονίους διδόναι τιμὰς ἢ ταχὺ
 μεγάλας (διαφθείρονται γάρ, καὶ φέρειν οὐ παντὸς ἀνδρός
 15 εὐτυχίαν), εἰ δὲ μή, μή τί γ' ἀθρόας δόντας ἀφαιρεῖσθαι
 πάλιν ἀθρόας, ἀλλ' ἐκ πρὸς αὐτῶν γ' καὶ μάλιστα μὲν 8
 πειρᾶσθαι τοῖς νόμοις οὕτω θύβμιζειν ὥστε μὴθένα ἐγγίγνεσθαι
 πολὺ ὑπερέχοντα δυνάμει μήτε φίλων μήτε χρημάτων,

35 τὰ τιμήματα] τιμήματα π³, τιμήματος Γ M^a π⁶ 39 και-
 νοῦ Coraes, κοινοῦ Γ Π 40 κατὰ τοῦτον (κατὰ τοῦτο H^a) τὸν
 χρόνον hoc loco Π¹ H^a (sed supra χρόνον signum criticum H^a),
 ante 39 ἐν Π² 1308b 6 μὲν secl. Susem.⁴ 7 οὕτως μὲν
 Niemeyer, μὲν οὕτως Γ Π 10 καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ Π¹ 11 καὶ
 ἐν μοναρχίᾳ om. Π² H^a, del. rubr. corr. P¹ 13 ταχὺ] βραχὺ
 (vel βραχεῖς) καὶ Γ 15 τι γ' P² 3 H^a π³, τοί γ' π³, τ' Π¹
 16 καὶ om. Π² (suppl. π³) 17 οὕτω θύβμιζειν] οὕτως ἄγειν
 Π² H^a, sed ἐν ἄλλω· οὕτω θύβμιζειν corr.¹ P² et οὕτω θυγμί-
 ζειν (superscr. ἀντὶ ἄγειν p²) mg.³ P²

εἰ δὲ μή, ἀποδημητικὰς ποιεῖσθαι τὰς παραστάσεις αὐτῶν.
 ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ τοὺς ἰδίους βίους νεωτερίζουσιν, δεῖ ἐμποιεῖν 20
 ἀρχὴν τινα τὴν ἐποπομένην τοὺς ζῶντας ἀσυμφόρως πρὸς
 τὴν πολιτείαν, ἐν μὲν δημοκρατίᾳ πρὸς τὴν δημοκρατίαν,
 ἐν δὲ ὀλιγαρχίᾳ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν
 ἄλλων πολιτειῶν ἐκάστη. καὶ τὸ εὐημεροῦν δὲ τῆς πόλεως
 ἀνὰ μέρος φυλάττεσθαι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· τούτου δ' 25
 ἄκος τὸ αἰεὶ τοῖς ἀντικειμένοις μορίοις ἐγχειρίζειν τὰς
 πράξεις καὶ τὰς ἀρχάς (λέγω δ' ἀντικειῖσθαι τοὺς ἐπιει-
 κεῖς τῷ πλήθει, καὶ τοὺς ἀπόρους τοῖς εὐπόροις) καὶ τὸ πει-
 ρᾶσθαι ἢ συμμιγνύναι τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος καὶ τὸ τῶν
 εὐπόρων ἢ τὸ μέσον αὔξειν (τοῦτο γὰρ διαλύει τὰς διὰ 30
 9 τὴν ἀνισότητά στάσεις). μέγιστον δὲ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ τὸ
 καὶ τοῖς νόμοις καὶ τῇ ἄλλῃ οἰκονομίᾳ οὕτω τετάχθαι ὥστε
 μὴ εἶναι τὰς ἀρχὰς κερδαίνειν. τοῦτο δὲ μάλιστα ἐν ταῖς
 ὀλιγαρχικαῖς δεῖ τηρεῖν. οὐ γὰρ οὕτως ἀγανακτοῦσιν εἰργό-
 μενοι τοῦ ἄρχειν οἱ πολλοί, ἀλλὰ καὶ χαίρουσιν ἐάν τις 35
 ἕῃ πρὸς τοῖς ἰδίοις σχολάζειν, ὥς ἐάν οἴωνται τὰ κοινὰ
 κλέπτειν τοὺς ἄρχοντας, τότε δ' ἀμφοτέρω λυπεῖ, τό τε
 10 τῶν τιμῶν μὴ μετέχειν καὶ τὸ τῶν κερδῶν· μοναχῶς δὲ
 καὶ ἐνδέχεται ἅμα εἶναι δημοκρατίαν καὶ ἀριστοκρατίαν,
 εἰ τοῦτο κατασκευάσειέ τις. ἐνδέχοιτο γὰρ ἂν καὶ τοὺς 40
 γνωρίμους καὶ τὸ πλῆθος ἔχειν ἃ βούλονται ἀμφοτέρους. 1309
 218) τὸ μὲν γὰρ ἐξεῖναι πᾶσιν ἄρχειν δημοκρατικόν, τὸ δὲ τοὺς
 γνωρίμους εἶναι ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀριστοκρατικόν, τοῦτο δ'
 ἔσται ὅταν μὴ ἢ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν· οἱ γὰρ ἄπο-
 ροι οὐ βουλήσονται ἄρχειν τῷ μηδὲν κερδαίνειν, ἀλλὰ πρὸς 5
 τοῖς ἰδίοις εἶναι μᾶλλον, οἱ δὲ εὐποροὶ δυνήσονται διὰ τὸ
 μηδεὶνδὸς προσδεῖσθαι τῶν κοινῶν· ὥστε συμβήσεται τοῖς μὲν

22 τὴν alterum om. M^a P¹ 25 τοῦτο Π¹ 26 τὸ om.
 M^a P¹ 28 καὶ τοὺς ἀπόρους] τοὺς ἀπόρους M^a P¹, egenos
 autem Guil. 36 ὥς] ὥστε (sic) M^a, quare (Guil. 1309 a 7 μη-
 δὲν Bk. cum P²

- ἀπόροις γίνεσθαι εὐπόροις διὰ τὸ διατρέβειν πρὸς τοῖς
 ἔργοις, τοῖς δὲ γνωρίμοις μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ τῶν τυχόντων.
 10 τοῦ μὲν οὖν μὴ κλέπτεσθαι τὰ κοινὰ ἢ παράδοσις γιγνέσθω 11
 τῶν χρημάτων παρόντων πάντων τῶν πολιτῶν, καὶ ἀντί-
 γραφα κατὰ φατρίας καὶ λόχους καὶ φυλὰς τιθέσθωσαν·
 τοῦ δὲ ἀκερδῶς ἄρχειν τιμὰς εἶναι δεῖ νενομοθετημένας
 τοῖς εὐδοκιμοῦσιν. δεῖ δ' ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις τῶν
 15 εὐπόρων φρίδεσθαι, μὴ μόνον τῷ τὰς κτήσεις μὴ ποιεῖν ἀνα-
 δάστους, ἀλλὰ μηδὲ τοὺς καρπούς, ὃ ἐν ἐνίαις τῶν πολιτειῶν
 λανθάνει γιγνόμενον, βέλτιον δὲ καὶ βουλομένους κωλύειν
 λειτουργεῖν τὰς δαπανηρὰς μὲν μὴ χρησίμους δὲ λειτουργίας,
 οἷον χορηγίας καὶ λαμπαδαρχίας καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαυ-
 20 ται· ἐν δ' ὀλιγαρχίᾳ τῶν ἀπόρων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι 12
 πολλήν καὶ τὰς ἀρχὰς ἀφ' ὧν λήμματα τούτοις ἀπονέ-
 μειν, κἂν τις ὑβρίσῃ τῶν εὐπόρων εἰς τούτους, μείζω τὰ
 ἐπιτίμια εἶναι ἢ ἂν σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰς κληρονομίας μὴ
 κατὰ δόσιν εἶναι ἀλλὰ κατὰ γένος, μηδὲ πλειόνων ἢ μιᾶς
 25 τὸν αὐτὸν κληρονομεῖν. οὕτω γὰρ ἂν ὁμαλώτεραι αἱ οὐσίαι
 εἴεν καὶ τῶν ἀπόρων εἰς εὐπορίαν ἂν καθίσταιντο πλείους.
 συμφέρει δὲ καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ τῶν 13
 ἄλλων ἢ ἰσότητα ἢ προεδρίαν νέμειν τοῖς ἥττον κοινωνοῦσι·
 τῆς πολιτείας, ἐν μὲν δῆμῳ τοῖς εὐπόροις, ἐν δ' ὀλιγαρ-
 30 χίᾳ τοῖς ἀπόροις, πλὴν ὅσαι ἀρχαὶ κύριαι τῆς πολιτείας,
 ταύτας δὲ τοῖς ἐκ τῆς πολιτείας ἐγχειρίζειν μόνοις ἢ
 πλείοσιν.
 9 Τρίτῃ δέ τινα χρὴ ἔχειν τοὺς μέλλοντας ἄρχειν τὰς 14
 κυρίας ἀρχάς, πρῶτον μὲν φιλίαν πρὸς τὴν καθεστῶσαν (p. 214)
 35 πολιτείαν, ἔπειτα δύναμιν μεγίστην τῶν ἔργων τῆς ἀρχῆς,
 τρίτον δ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην ἐν ἐκάστῃ πολιτείᾳ τὴν
- 10 τοῦ μὲν οὖν] καὶ τοῦ Γ, τοῦ μὲν M^s 12 λόχους Γ p' π^s
 et γο. mg. m. 1 H^a, λόγους cet. 15 τῷ] τοῦ P¹, om. Π¹ || μὴ
 om. P¹ H^a 29 post πολιτείας add. ταύτης Π¹ 31 ταῦτα Π¹
 (ταύτας δὲ τοῖς ἐκ τῆς πολιτείας om. P¹)

- πρὸς τὴν πολιτείαν (εἰ γὰρ μὴ ταῦτόν τὸ δίκαιον κατὰ
 πάσας τὰς πολιτείας, ἀνάγκη καὶ τῆς δικαιοσύνης εἶναι
 διαφοράς). ἔχει δ' ἀπορίαν, ὅταν μὴ συμβαίῃ ταῦτα
 πάντα περὶ τὸν αὐτόν, πῶς χρὴ ποιεῖσθαι τὴν αἵρεσιν· 40
 οἶον εἰ στρατηγικὸς μὲν τις εἴη, πονηρὸς δὲ καὶ μὴ τῇ πο- 1309
 λιτείᾳ φίλος, ὁ δὲ δίκαιος καὶ φίλος * *, πῶς δεῖ ποιεῖσθαι
 15 τὴν αἵρεσιν; ἔοικε δὲ δεῖν βλέπειν εἰς δύο, τίνος πλεῖον
 μετέχουσι πάντες καὶ τίνος ἔλαττον· διὸ ἐν στρατηγίᾳ μὲν
 εἰς τὴν ἐμπειρίαν μᾶλλον τῆς ἀρετῆς (ἔλαττον γὰρ στρα- 5
 τηγίας μετέχουσι, τῆς δ' ἐπιεικειᾶς πλεῖον), ἐν δὲ φυλακῇ
 καὶ ταμείᾳ τάναντία (πλείονος γὰρ ἀρετῆς δεῖται ἢ ὅσην
 οἱ πολλοὶ ἔχουσιν, ἡ δὲ ἐπιστήμη κοινὴ πᾶσιν). ἀπορήσειε
 δ' ἂν τις κἄν δύναμις ὑπάρχῃ καὶ τῆς πολιτείας φιλία,
 τί δεῖ τῆς ἀρετῆς; ποιήσει γὰρ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ δύο. 10
 ἢ ὅτι ἐνδέχεται τοὺς τὰ δύο ταῦτα ἔχοντας ἀκρατεῖς εἶναι,
 ὥστε καθάπερ καὶ αὐτοῖς οὐχ ὑπηρετοῦσιν εἰδότες καὶ φι-
 λοῦντες αὐτούς, οὔτω καὶ πρὸς τὸ κοινὸν οὐθὲν κωλύει ἔχειν
 16 ἐνίους; ἀπλῶς δέ, ὅσα ἐν τοῖς νόμοις ὡς συμφέροντα λέ-
 γομεν ταῖς πολιτείαις, ἅπαντα ταῦτα σώζει τὰς πολιτείας, 15
 καὶ τὸ πολλάκις εἰρημένον μέγιστον στοιχεῖον, τὸ τηρεῖν
 ὅπως κρεῖττον ἔσται τὸ βουλούμενον τὴν πολιτείαν πληθὺς τοῦ
 μὴ βουλομένου. παρὰ πάντα δὲ ταῦτα δεῖ μὴ λανθάνειν,
 ὃ νῦν λανθάνει τὰς παρεκβεβηκυίας πολιτείας, τὸ μέσον·
 πολλὰ γὰρ τῶν δοκούντων δημοτικῶν λύει τὰς δημοκρα- 20
 17 τίας καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν τὰς ὀλιγαρχίας. οἱ δ' οἰόμενοι
 ταύτην εἶναι μίαν ἀρετὴν ἔλκουσιν εἰς τὴν ὑπερβολήν,

40 αἵρεσιν corr. cod. Paris. 2025, διαίρεσιν cet. 1309b 2

ἀστρατηγητὸς δέ add. Sylburgius, μὴ στρατηγικὸς δέ π³ (sim. iam Thom. et Alb.): incerta supplementi et forma et sedes

7 τοῦναντίον ΓΜ^a 8 κοινῇ P^{1.2} H^aπ³ 9 καὶ τῆς πολι-
 τείας ci. Stahrius, τῆς πολιτείας καὶ ΓΠ 10 καὶ τὰ] κατὰ
 (τὰ corr. π³) Π³H^a 12 αὐτοῖς Π¹ sed de P¹ non constat
 et H^aπ³ 13 αὐτούς ΓΜ^aP²H^a 14 ἐνίοις Π² 19 νῦν]
 δὴ ΓΜ^a

ἀγνοοῦντες ὅτι καθάπερ ῥίς ἐστὶ παρεκβεβηκνῖα μὲν τὴν
 εὐθύτητα τὴν καλλίστην πρὸς τὸ γρυπὸν ἢ τὸ σιμόν, ἀλλ'
 ■ ὅμως ἔτι καλὴ καὶ χάριν ἔχουσα πρὸς τὴν ὄψιν, οὐ μὴν
 ἀλλ' ἐὰν ἐπιτείνῃ τις ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ὑπερβολήν, πρῶ- (p. 215)
 τον μὲν ἀποβαλεῖ τὴν μετριότητα τοῦ μορίου, τέλος δ' οὕτως
 ὥστε μῆδὲ ῥίνα ποιήσει φαίνεσθαι διὰ τὴν ὑπεροχὴν καὶ
 τὴν ἔλλειψιν τῶν ἐναντίων, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ
 ■ περὶ τῶν ἄλλων μορίων, συμβαίνει δὴ τοῦτο καὶ περὶ τὰς
 ἄλλας πολιτείας. καὶ γὰρ ὀλιγαρχίαν καὶ δημοκρατίαν 18
 ἔστιν ὥστ' ἔχειν ἱκανῶς, καίπερ ἐξεστηκυίας τῆς βελτίστης
 τάξεως· ἐὰν δέ τις ἐπιτείνῃ μᾶλλον ἑκατέραν αὐτῶν, πρῶ-
 τον μὲν χείρω ποιήσει τὴν πολιτείαν, τέλος δ' οὐδὲ πολι-
 ■ τείαν. διὸ δεῖ τοῦτο μὴ ἀγνοεῖν τὸν νομοθέτην καὶ τὸν πο-
 λιτικόν, ποῖα σφῶζει τῶν δημοτικῶν καὶ ποῖα φθείρει τὴν
 δημοκρατίαν, καὶ ποῖα τῶν ὀλιγαρχικῶν τὴν ὀλιγαρχίαν.
 οὐδετέραν μὲν γὰρ ἐνδέχεται αὐτῶν εἶναι καὶ διαμένειν
 ἄνευ τῶν εὐπόρων καὶ τοῦ πληθους, ἀλλ' ὅταν ὁμαλότης
 ἀο γένηται τῆς οὐσίας, ἄλλην ἀνάγκη εἶναι ταύτην τὴν πολι-
 310^a τείαν, ὥστε φθείροντες τοῖς καθ' ὑπεροχὴν νόμοις φθείρουσι
 τὰς πολιτείας. ἀμαρτάνουσι δὲ καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις 19
 καὶ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις οἱ δη-
 μαγωγοί, ὅπου τὸ πληθὺς κύριον τῶν νόμων· δύο γὰρ
 ■ ποιοῦσιν αἰεὶ τὴν πόλιν, μαχόμενοι τοῖς εὐπόροις, δεῖ δὲ
 τοῦναντίον αἰεὶ δοκεῖν λέγειν ὑπὲρ τῶν εὐπόρων, ἐν δὲ ταῖς ὀλι-
 γαρχίαις ὑπὲρ τοῦ δήμου τοὺς ὀλιγαρχικούς, καὶ τοὺς ὄρκους.
 ἐναντίους ἢ νῦν ὁμνῦναι τοὺς ὀλιγαρχικούς· νῦν μὲν γὰρ ἐν

27 ἀποβαλεῖ] ἀποβάλλη pr. P² (ἀποβάλλει corr.¹) et P³H^a,
 ἀποβάλλη et ἀποβάλει et ὑπερβαλεῖ π³ 28 ποιήση M^a et
 pr. P² (em. corr.¹), ποιη et σ superscr. P³ 30 τοῦτο] ταὐτὸ Ri-
 chardsius || τὰς ἄλλας] τὰλλα καὶ τὰς Thurotus, τὰς [ἄλλας] Victo-
 rio auctore Schneider 32 ὥστ' secl. Bk.² 37 ποῖαι P².³ π³
 38 μὲν om. Π¹H^aπ³ (γὰρ add. ante μὲν γὰρ corr. π³) || ἐνδέχ-
 ται post αὐτῶν Π¹ 1310^a 1 φθείροντες scil. τοὺς εὐπόρους
 καὶ τὸ πληθὺς 6 τῶν cod. Parisinus 1858, om. cet.

ἐνίαις ὁμνύουσι "καὶ τῷ δήμῳ κακόνους ἔσομαι καὶ βουλευέσω
 ὃ τι ἂν ἔχω κακόν," χρῆ δὲ καὶ ὑπολαμβάνειν καὶ ὑπο- 10
 κρίνεσθαι τοῦναντίον, ἐπισημαινομένους ἐν τοῖς ὄρκοις ὅτι "οὐκ
 20 ἀδικήσω τὸν δῆμον." μέγιστον δὲ πάντων τῶν εἰρημένων
 πρὸς τὸ διαμένειν τὰς πολιτείας, οὗ νῦν ὀλιγοροῦσι πάντες,
 τὸ παιδεύεσθαι πρὸς τὰς πολιτείας. ὄφελος γὰρ οὐθὲν τῶν
 ὠφελιμωτάτων νόμων καὶ συνδεδοξασμένων ὑπὸ πάντων 15
 τῶν πολιτευομένων, εἰ μὴ ἔσονται εἰδιωμένοι καὶ πεπαι-
 (p. 216) δευμένοι ἐν τῇ πολιτείᾳ, εἰ μὲν οἱ νόμοι δημοτικοί, δημο-
 τικῶς, εἰ δ' ὀλιγαρχικοί, ὀλιγαρχικῶς. εἶπερ γὰρ ἔστιν ἐφ'
 21 ἐνὸς ἀκрасία, ἔστι καὶ ἐπὶ πόλεως. ἔστι δὲ τὸ πεπαιδεῦ-
 σθαι πρὸς τὴν πολιτείαν οὐ τοῦτο, τὸ ποιεῖν οἷς χαίρουσιν οἱ
 ὀλιγαρχοῦντες ἢ οἱ δημοκρατίαν βουλόμενοι, ἀλλ' οἷς δυνή-
 σονται οἱ μὲν ὀλιγαρχεῖν οἱ δὲ δημοκρατεῖσθαι. νῦν δ' ἐν
 μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ τῶν ἀρχόντων υἱοὶ τρυφῶσιν, οἱ
 δὲ τῶν ἀπόρων γίνονται γεγυμνασμένοι καὶ πεποννηκότες,
 22 ὥστε καὶ βούλονται μᾶλλον καὶ δύνανται νεωτερίζειν· ἐν δὲ 25
 ταῖς δημοκρατίαις ταῖς μάλιστα εἶναι δοκούσαις δημοκρα-
 τικαῖς τοῦναντίον τοῦ συμφέροντος καθέστηκεν, αἷτιον δὲ τούτου
 ὅτι κακῶς ὀρίζονται τὸ ἐλεύθερον. δύο γὰρ ἔστιν οἷς ἡ δη-
 μοκρατία δοκεῖ ὠρίσθαι, τῷ τὸ πλεῖον εἶναι κύριον καὶ τῇ
 ἐλευθερίᾳ· τὸ μὲν γὰρ δίκαιον ἴσον δοκεῖ εἶναι, ἴσον δ' ὃ τι 30
 ἂν δόξῃ τῷ πλήθει, τοῦτ' εἶναι κύριον, ἐλεύθερον δὲ [καὶ
 ἴσον] τὸ ὃ τι ἂν βούληται τις ποιεῖν· ὥστε ζῆν ἐν ταῖς τοιαύ-
 ταις δημοκρατίαις ἕκαστος ὡς βούλεται, καὶ εἰς ὃ χρῆζων,
 ὡς φησὶν Εὐριπίδης· τοῦτο δ' ἐστὶ φαῦλον· οὐ γὰρ δεῖ
 οἷεσθαι δουλείαν εἶναι τὸ ζῆν πρὸς τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ 35
 σωτηρίαν. Ἐξ ὧν μὲν οὖν αἱ πολιτεῖαι μεταβάλλουσι καὶ

9 κακόνους] geminata litt. v s. v. Mⁿ et corr.¹ P¹ 10 ἔχη
 Γ Mⁿ, ω ad ἔχ postea add. P¹ 18 ἥπερ Π¹ 21 ἦ] καὶ Γ P¹
 30 δίκαιον post ἴσον Richardsius 31 [καὶ ἴσον] Spengelius
 34 Euripides fr. 891 N.² (εἰς δὲ χρῆζειν π³, ad quod abundat Guil.)

φθείρονται, καὶ διὰ τίνων σφύζονται καὶ διαμένουσιν, ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν τοσαῦτά ἐστιν.

- 10** Λείπεται δ' ἐπελθεῖν καὶ περὶ μοναρχίας, ἐξ ὧν τε VIII
 40 φθείρεται καὶ δι' ὧν σφύζεσθαι πέφυκεν. σχεδὸν δὲ παρα-
 1310L πλήσια τοῖς εἰρημένοις περὶ τὰς πολιτείας ἐστὶ καὶ τὰ συμ-
 βαίνοντα περὶ τὰς βασιλείας καὶ τὰς τυραννίδας. ἡ μὲν
 γὰρ βασιλεία κατὰ τὴν ἀριστοκρατίαν ἐστίν, ἡ δὲ τυραννὶς
 ἐξ ὀλιγαρχίας τῆς ὑστάτης σύγκειται καὶ δημοκρατίας·
 5 διὸ δὴ καὶ βλαβερωτάτῃ τοῖς ἀρχομένοις ἐστίν, ἅτε ἐκ δυοῖν
 συγκειμένη κακῶν καὶ τὰς παρεκβάσεις καὶ τὰς ἀμαρ-
 τίας ἔχουσα τὰς παρ' ἀμφοτέρων τῶν πολιτειῶν. ὑπάρχει **2**
 δ' ἡ γένεσις εὐθύς ἐξ ἐναντίων ἐκατέρᾳ τῶν μοναρχιῶν·
 ἡ μὲν γὰρ βασιλεία πρὸς βοήθειαν τὴν ἀπὸ τοῦ δήμου τοῖς (p. 217)
 10 ἐπιεικέσι γέγονεν, καὶ καθίσταται βασιλεὺς ἐκ τῶν ἐπιεικῶν
 καθ' ὑπεροχὴν ἀρετῆς ἢ πράξεων τῶν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἢ
 καθ' ὑπεροχὴν τοιοῦτου γένους, ὃ δὲ τύραννος ἐκ τοῦ δήμου καὶ
 τοῦ πλήθους ἐπὶ τοὺς γνωρίμους, ὅπως ὁ δῆμος ἀδικῆται μη-
 δὲν ὑπ' αὐτῶν. φανερόν δ' ἐκ τῶν συμβεβηκότων. σχεδὸν **3**
 15 γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν τυράννων γεγόνασιν ἐκ δημαγωγῶν
 ὥς εἰπεῖν, πιστευθέντες ἐκ τοῦ διαβάλλειν τοὺς γνωρίμους. αἱ
 μὲν γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον κατέστησαν τῶν τυραννίδων, ἥδη
 τῶν πόλεων ἠϋξημένων, αἱ δὲ πρὸ τούτων ἔκ τε τῶν βασι-
 λέων παρεκβαινόντων τὰ πάτρια καὶ δεσποτικωτέρας ἀρχῆς
 20 ὀρεγομένων, αἱ δὲ ἐκ τῶν αἰρετῶν ἐπὶ τὰς κυρίας ἀρχάς
 (τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ δῆμοι καθίστασαν πολυχρονίους τὰς
 δημοιουργίας καὶ τὰς θεωρίας), αἱ δ' ἐκ τῶν ὀλιγαρχιῶν
 αἰρουμένων ἕνα τινὰ κύριον ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. πᾶσι **4**
 γὰρ ὑπῆρχε τοῖς τρόποις τούτοις τὸ κατεργάζεσθαι ῥαδίως,

38 ἀπλῶς — 40 σφύζεσθαι om. H^a 39 καὶ om. Π¹

1310b 5 δυεῖν P² et pr. P³ (crg. rc.) 9 ἐπὶ τὸν δῆμον
 Rassovius 10 βασιλεὺς ἐκ] βασιλεὺς Π¹, rex unus Thom. et
 Alb. 15 δημαγωγῶ P^{2,3} 17 τῶν τυράννων π³, αἱ τυραν-
 νίδες Π¹ 18 τε om. π³ 24 τούτοις] τούτο εἰς Π¹ (em.
 corr. P¹)

εἰ μόνον βουληθεῖεν, διὰ τὸ δύναμιν προϋπάρχειν τοῖς μὲν 25
 βασιλικῆς ἀρχῆς τοῖς δὲ τὴν τῆς τιμῆς, ὅλον Φείδων μὲν
 περὶ Ἄργος καὶ ἕτεροι τύραννοι κατέστησαν βασιλείας
 ὑπαρχούσης, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ Φάλαρις ἐκ τῶν
 τιμῶν, Παναίτιος δ' ἐν Λεοντίνοις καὶ Κύψελος ἐν Κορίνθῳ
 καὶ Πεισίστρατος Ἀθήνησι καὶ Διονύσιος ἐν Συρακούσαις 30
 5 καὶ ἕτεροι τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ δημαγωγίας. καθάπερ οὖν
 εἵπομεν, ἡ βασιλεία τέτακται κατὰ τὴν ἀριστοκρατίαν.
 κατ' ἀξίαν γάρ ἐστιν, ἢ κατ' ἰδίαν ἀρετὴν ἢ κατὰ γένους,
 ἢ κατ' εὐεργεσίας, ἢ κατὰ ταῦτά τε καὶ δύναμιν. ἅπαν-
 τες γὰρ εὐεργετήσαντες ἢ δυνάμενοι τὰς πόλεις ἢ τὰ ἔθνη 35
 εὐεργετεῖν ἐτύγχανον τῆς τιμῆς ταύτης, οἱ μὲν κατὰ πό-
 λεμον κωλύσαντες δουλεύειν, ὥσπερ Κόδρος, οἱ δ' ἐλευθε-
 ρώσαντες, ὥσπερ Κύρος, ἢ κτίσαντες ἢ κτησάμενοι χώραν,
 ὥσπερ οἱ Λακεδαιμονίων βασιλεῖς καὶ Μακεδόνων καὶ
 6 Μολοττῶν. βούλεται δ' ὁ βασιλεὺς εἶναι φύλαξ, ὅπως οἱ 40
 (p. 218) μὲν κεκτημένοι τὰς οὐσίας μὴθὲν ἄδικον πάσχωσιν, ὁ δὲ 1311a
 δῆμος μὴ ὑβρίζηται μὴθέν· ἡ δὲ τυραννὶς, ὥσπερ εἴρηται
 πολλάκις, πρὸς οὐδὲν ἀποβλέπει κοινόν, εἰ μὴ τῆς ἰδίας
 ὠφελείας χάριν. ἔστι δὲ σκοπὸς τυραννικὸς μὲν τὸ ἡδύ,
 βασιλικὸς δὲ τὸ καλόν. διὸ καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τὰ 5
 μὲν χρήματα τυραννικά, τὰ δ' εἰς τιμὴν βασιλικά μάλ-
 λον· καὶ φυλακὴ βασιλικὴ μὲν πολιτικὴ, τυραννικὴ δὲ
 7 διὰ ξένων. ὅτι δ' ἡ τυραννὶς ἔχει κακὰ καὶ τὰ τῆς δη-
 μοκρατίας καὶ τὰ τῆς ὀλιγαρχίας, φανερόν· ἐκ μὲν ὀλι-
 γαρχίας τὸ τὸ τέλος εἶναι πλοῦτον (οὕτω γὰρ καὶ διαμέ- 10
 νειν ἀναγκαῖον μόνως τὴν τε φυλακὴν καὶ τὴν τροφήν)

29 κύψελλος P¹ π³ 33 γένος Π¹ 37 ὥσπερ Κόδρος
 (κέδρος P^{2.3} π³ et in parte codd. Guil.) offendit Spengelium
 aliosque: cf. Toepffer, att. Genealogie p. 230 1311a 6 χρη-
 μάτων Γ, κτήματα H^a (cf. tamen schol.) 8 post τυραννὶς add.
 τὰ τε τῆς ὀλιγαρχίας (sed etiam ὁ καὶ τὰ τῆς ὀλιγαρχίας) H^a
 10 τὸ τὸ Ar. et corr. cod. Parisini 1858, τῷ τὸ ΓΜ^a Π², τῷ P¹,
 τὸ H^a 11 τροφήν Π² H^a

καὶ τὸ τῷ πλήθει μηδὲν πιστεύειν (διὸ καὶ τὴν παραίρεσιν
 ποιοῦνται τῶν ὀπλων, καὶ τὸ κακοῦν τὸν ὄχλον καὶ τὸ ἐκ
 τοῦ ἄστεως ἀπελάνειν καὶ διοικίξειν ἀμφοτέρων κοινόν, καὶ
 15 τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς τυραννίδος), ἐκ δημοκρατίας δὲ τὸ
 πολεμεῖν τοῖς γνωρίμοις καὶ διαφθείρειν λάθρα καὶ φα-
 νερώς καὶ φυγαδεύειν ὡς ἀντιτέχνους καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν
 ἐμποδίους. ἐκ γὰρ τούτων συμβαίνει γίνεσθαι καὶ τὰς
 ἐπιβουλὰς, τῶν μὲν ἄρχειν αὐτῶν βουλομένων, τῶν δὲ μὴ
 20 δουλεύειν. ὁθεν καὶ τὸ Περιάνδρου πρὸς Θρασύβουλον συμ-
 βούλευμά ἐστιν, ἢ τῶν ὑπερέχόντων σταχύων κόλουσις, ὡς
 δέον αἰεὶ τοὺς ὑπερέχοντας τῶν πολιτῶν ἀναιρεῖν. Καθάπερ 5
 οὖν σχεδὸν ἐλέχθη, τὰς αὐτὰς ἀρχὰς δεῖ νομίζειν περὶ τε
 τὰς πολιτείας εἶναι τῶν μεταβολῶν καὶ περὶ τὰς μοναρ-
 25 χίας· διὰ τε γὰρ ἀδικίαν καὶ διὰ φόβον καὶ διὰ κατα-
 φρόνησιν ἐπιτίθενται πολλοὶ τῶν ἀρχομένων ταῖς μοναρ-
 χίαις, τῆς δὲ ἀδικίας μάλιστα δι' ὕβριν, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ
 τὴν τῶν ἰδίων στέρησιν. ἔστι δὲ καὶ τὰ τέλη ταῦτά, καθά-
 περ κάκει, καὶ περὶ τὰς τυραννίδας καὶ τὰς βασιλείας·
 30 μέγεθος γὰρ ὑπάρχει πλούτου καὶ τιμῆς τοῖς μονάρχοις,
 ὧν ἐφίενται πάντες. τῶν δ' ἐπιθέσεων αἱ μὲν ἐπὶ τὸ σῶμα 9
 γίνονται τῶν ἀρχόντων, αἱ δ' ἐπὶ τὴν ἀρχήν. αἱ μὲν οὖν
 δι' ὕβριν ἐπὶ τὸ σῶμα. τῆς δ' ὕβρεως οὕσης πολυμεροῦς, (p. 219)
 ἕκαστον αὐτῶν αἴτιον γίνεται τῆς ὀργῆς· τῶν δ' ὀργιζο-
 35 μένων σχεδὸν οἱ πλεῖστοι τιμωρίας χάριν ἐπιτίθενται, ἀλλ'
 οὐχ ὑπεροχῆς. οἶον ἢ μὲν τῶν Πεισιστρατιδῶν διὰ τὸ προ-

12 παραίνεσιν M^s et pr. P^s (crx. rc.) et π^s: cf. 1315a 38
 (etiam 1278 a 32 παραινοῦνται π^s) 14 ἄστεος Π 15 δὲ] δὲ
 καὶ Γ M^s H^a 20 βουλεύειν M^s, (his autem non) volentibus Guil.
 22 τοὺς ὑπερέχοντας post τῶν πολιτῶν M^s P¹ 23 σχεδὸν om.
 P¹ (suppl. mg¹) et H^a, ante τὰς αὐτὰς tri. Spengelius 24 τῶν
 μεταβολῶν ante 23 αὐτὰς Γ M^s 28 ταῦτα Π^s H^a 30 μον-
 ἀρχαῖς M^s P¹ 36 διὰ — 39 Ἀρμόδιον citat Musurus in schol.
 Aristoph. Ach. 980 || Πεισιστρατιδῶν, sc. ἐπίθεσις ἐγένετο, cf. b 7

- πηλακίσαι μὲν τὴν Ἀρμόδιου ἀδελφὴν ἐπηρεάσαι δ' Ἀρμόδιον (ὁ μὲν γὰρ Ἀρμόδιος διὰ τὴν ἀδελφὴν, ὁ δὲ Ἀριστογείτων διὰ τὸν Ἀρμόδιον), ἐπεβούλευσαν δὲ καὶ Περιάνδρῳ τῷ ἐν Ἀμβρακίᾳ τυράννῳ διὰ το συμπίνοντα μετὰ 40
- 10 τῶν παιδικῶν ἐρωτῆσαι αὐτὸν εἰ ἤδη ἐξ αὐτοῦ κύει, ἢ δὲ 1311 Φιλίππου ὑπὸ Πανσανίου διὰ τὸ ἔασαι ὑβρισθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν περὶ Ἄτταλον, καὶ ἢ Ἀμύντου τοῦ μικροῦ ὑπὸ Λέρδα διὰ τὸ καυχῆσασθαι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, καὶ ἢ τοῦ εὐνούχου Εὐαγόρα τῷ Κυπρίῳ, διὰ γὰρ τὸ τὴν γυναῖκα 5
- 11 παρελῆσθαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκτεινεν ὥς ὑβρισμένος. πολ-
λαὶ δ' ἐπιθήσεις γεγέννηται καὶ διὰ τὸ εἰς τὸ σῶμα αἰσχῦ-
ναι τῶν μονάρχων τινάς. οἷον καὶ ἡ Κραταίου εἰς Ἀρχέ-
λαον· αἰεὶ γὰρ βαρέως εἶχε πρὸς τὴν ὀμίλιαν, ὥστε ἱκανή
καὶ ἐλάττων ἐγένετο πρόφασις, ἣ διότι τῶν θυγατέρων οὐδε- 10
μίαν ἔδωκεν ὁμολογήσας αὐτῷ, ἀλλὰ τὴν μὲν προτέραν,
κατεχόμενος ὑπὸ πολέμου πρὸς Ἰερραν καὶ Ἀρράβαιον,
ἔδωκε τῷ βασιλεῖ τῷ τῆς Ἐλιμείας, τὴν δὲ νεωτέραν τῷ
υἱεῖ Ἀμύντῃ, οἰόμενος οὕτως ἂν ἐκείνον ἥκιστα διαφέρεισθαι
καὶ τὸν ἐκ τῆς Κλεοπάτρας· ἀλλὰ τῆς γε ἁλλοτριότητος 15
ὑπῆρχεν ἀρχὴ τὸ βαρέως φέρειν πρὸς τὴν ἀφροδισιαστικὴν
- 12 χάριν. συνεπέθετο δὲ καὶ Ἑλλανοκράτης ὁ Λαρισαῖος διὰ
τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ὥς γὰρ χρώμενος αὐτοῦ τῇ ἡλικίᾳ οὐ
κατῆγεν ὑποσχόμενος, δι' ὕβριν καὶ οὐ δι' ἐρωτικὴν ἐπι-
θυμίαν ᾤετο εἶναι τὴν γεγεννημένην ὀμίλιαν. Πύθων δὲ 20

37 ἐπηρεάσαι — 38 ἀδελφὴν in textu omissa add. rc.
mg. H^a [Ἀρμόδιον] obtritum in mg. H^a, ἀρμόδιῳ M^a et ut vi-
detur Γ 38 μὲν om. mg. H^a et Musurus 1311 b 3 Ἀμύν-
του ὑπὸ Λέρδα [τοῦ μικροῦ] Thompsonus 7 αἰσχύνεσθαι Π² et
corr rc. H^a (unde mox ὑπὸ τῶν ci. Victorius) 8 μοναρχῶν (mon-
archarum) Γ || κραταιοῦ M^aP¹ 10 ἢ] ἢ Π¹ et pr. H^a (em. rc.),
om Victorius 12 πρὸς Ἰερραν Patonus ad Plut. de lib. educ.
14 B (Ἰερρα codd. etiam apud Strab. 326), πρὸς Σίρραν (σιρρᾶν
M^a) Γ Π || ἀράβαιον pr P¹ (em. corr.¹) et pr. H^a (em. m. 1) 13 ἐλι-
μείας (cum signo corruptelae π³) Π² 14 υἱεῖ M^aP¹ || ἀμύντῳ H^a
18 αὐτοῦ post ἡλικίᾳ Π¹ 20 Πύθων admonente Fabio Bene-
volentio Victorius (cf. Mekler ad ind. acad. Herc. VI 15), πύθων

καὶ Ἡρακλείδης οἱ Ἀῖνιοι Κότυν διέφθειραν τῷ πατρὶ τι-
 μωροῦντες, Ἀδάμας δ' ἀπέστη Κότνος διὰ τὸ ἐκμηθῆναι
 παῖς ὢν ὑπ' αὐτοῦ ὥς ὕβρισμένος. πολλοὺς δὲ καὶ διὰ τὸ 13
 εἰς τὸ σῶμα αἰκισθῆναι πληγαῖς ὀργισθέντες οἱ μὲν διέ-
 φθειραν οἱ δ' ἐνεχείρησαν ὥς ὕβρισθέντες, καὶ τῶν περὶ (p. 220)
 τὰς ἀρχὰς καὶ βασιλικὰς δυναστείας. οἷον ἐν Μυτιλήνῃ
 τοὺς Πενθιλίδας Μεγακλῆς περιόντας καὶ τύπτοντας ταῖς
 κορύναις ἐπιθέμενος μετὰ τῶν φίλων ἀνείλεν, καὶ ὕστερον
 30 ἔξελκυσθεῖς διέφθειρεν. καὶ τῆς Ἀρχελάου δ' ἐπιθέσεως Δε-
 κάμνιχος ἡγεμὼν ἐγένετο, παροξύνων τοὺς ἐπιθεμένους πρῶ-
 τος· αἴτιον δὲ τῆς ὀργῆς ὅτι αὐτὸν ἐξέδωκε μαστιγῶσαι
 Εὐριπίδῃ τῷ ποιητῇ· ὁ δ' Εὐριπίδης ἐχάλειπαινε εἰπόντος
 τι αὐτοῦ εἰς δυσωδίαν τοῦ στόματος. καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ 14
 διὰ τοιαύτας αἰτίας οἱ μὲν ἀνηρέθησαν οἱ δ' ἐπεβουλεύθη-
 σαν. ὁμοίως δὲ καὶ διὰ φόβον· ἐν γάρ τι τοῦτο τῶν αἰτίων
 ἦν, ὥσπερ καὶ περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς μοναρχίας· οἷον
 Ξέρξην Ἀρταπάνης φοβούμενος τὴν διαβολὴν τὴν περὶ Δα-
 ρεῖον, ὅτι ἐκρέμασεν οὐ κελεύσαντος Ξέρξου, ἀλλ' οἰόμενος
 40 συγγνώσεται ὥς ἀμνημονοῦντα διὰ τὸ δειπνεῖν. αἱ δὲ διὰ
 1312 a καταφρόνησιν, ὥσπερ Σαρδανάπαλλον ἰδὼν τις ξαίνοντα
 μετὰ τῶν γυναικῶν (εἰ ἀληθῆ ταῦτα οἱ μυθολογοῦντες
 λέγουσιν· εἰ δὲ μὴ ἐπ' ἐκείνου, ἀλλ' ἐπ' ἄλλου γε ἂν γένοιτο
 τοῦτο ἀληθές), καὶ Διονυσίῳ τῷ ὕστερῳ Δίῳ ἐπέθετο διὰ τὸ
 5 καταφρονεῖν, ὁρῶν τοὺς τε πολίτας οὕτως ἔχοντας καὶ

Π¹, πάρων (πάρων π³) Π² et corr.¹ P¹ et mg. rc H^a, πάρων H^a
 — 23 πολλοὺς Richardsius, πολλοὶ ΓΠ 26 μυτιλήνῃ (μυτιλήνῃ
 pr. P³ et π³) ΓΠ 27 Πενθιλίδας Schneider, πενθαλίδας (πεν-
 θαλίδας pr. M^a, πενταλίδας π³) ΓΠ || περιόντας P¹ π³ 29 Σμέρ-
 δις Camotius; an Σμερδῆς? Immischius || πένθιλον (πένθιμον
 π³) Π² H^a 35 τοιαύτης Π² H^a 36 αἰτίων Γ M^a H^a Π³ 37 καὶ
 περὶ τὰς πολιτείας om. Π¹ (suppl. mg. p¹) 40 συγγνώσεται
 (συγγνώσεται pr. P¹, indulgeri Guil.) Π¹ (cx. p¹) 1312 a 1 σαρ-
 δανάπαλλον H^a, σαρδανάπαλον cet. 4 τοῦτο (τ super alterum
 τ add. M^a) Π¹ H^a, τὸ P³. π³, om. π³

- 15 αὐτὸν ἀεὶ μεθύοντα. καὶ τῶν φίλων δέ τινες ἐπιτίθενται
 διὰ καταφρόνησιν· διὰ γὰρ τὸ πιστεύεσθαι καταφρονοῦσιν
 ὥς λήσοντες. καὶ οἱ οἰόμενοι δύνασθαι κατασχεῖν τὴν
 ἀρχὴν τρόπον τινὰ διὰ τὸ καταφρονεῖν ἐπιτίθενται· ὥς
 δυνάμενοι γὰρ καὶ καταφρονοῦντες τοῦ κινδύνου διὰ τὴν δύ- 10
 ναμιν ἐπιχειροῦσι ῥαδίως, ὥσπερ οἱ στρατηγοῦντες τοῖς μο-
 νάρχοις, οἷον Κῦρος Ἀστυάγει καὶ τοῦ βίου καταφρονῶν καὶ
 τῆς δυνάμεως διὰ τὸ τὴν μὲν δύναμιν ἐξηργηκέναι αὐτὸν
 δὲ τρυφᾶν, καὶ Σεύθης ὁ Θραξ Ἀμαδόκῳ στρατηγὸς ὢν.
 οἱ δὲ καὶ διὰ πλείω τούτων ἐπιτίθενται, οἷον καὶ καταφρο- 15
 νοῦντες καὶ διὰ κέρδος, ὥσπερ Ἀριοβαρζάνη Μιθριδάτης.
 (p. 231) μάλιστα δὲ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐγχειροῦσιν οἱ τὴν φύσιν
 μὲν θρασεῖς, τιμὴν δ' ἔχοντες πολεμικὴν παρὰ τοῖς μο-
 νάρχοις· ἀνδρεία γὰρ δύναμιν ἔχουσα θράσος ἐστίν, δι' ἧς
 ἀμφοτέρως, ὥς ῥαδίως κρατήσοντες, ποιοῦνται τὰς ἐπιθέσεις. 20
 16 τῶν δὲ διὰ φιλοτιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕτερος τρόπος ἐστὶ τῆς
 αἰτίας παρὰ τοὺς εἰρημένους πρότερον. οὐ γὰρ ὥσπερ ἔνιοι
 τοῖς τυράννοις ἐπιχειροῦσιν ὀρῶντες κέρδη τε μεγάλα καὶ
 τιμὰς μεγάλας οὕσας αὐτοῖς, οὕτω καὶ τῶν διὰ φιλο-
 τιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕκαστος προαιρεῖται κινδυνεύειν· ἀλλ' 25
 ἐκεῖνοι μὲν διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, οὗτοι δ' ὥσπερ κἂν
 ἄλλης τινὸς γενομένης πράξεως περιτιτῆς καὶ δι' ἣν ὀνο-
 μαστοὶ γίνονται καὶ γνώριμοι τοῖς ἄλλοις, οὕτω καὶ
 τοῖς μονάρχοις ἐγχειροῦσιν, οὐ κτήσασθαι βουλόμενοι
 17 μοναρχίαν ἀλλὰ δόξαν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐλάχιστοί γε τὸν 30
 ἀριθμὸν εἰσιν οἱ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὀρμῶντες· ὑποκεῖ-

6 μεθύοντα: cf. adn. ad 17 10 καὶ om. Π¹ 12 ἀστυ-
 ἀγη (et ἀστηάγει) π³ 14 θραξ M^aP¹H^a | post ὢν desiderat
 lucri cupidine incitatos Susem. 17 μάλιστα — 20 ἐπιθέσεις
 post 6 μεθύοντα traicienda censet Newmanus (propter 20 ἀμ-
 φοτέρως, relatum perperam ad 15 πλείω, locus luxatus videtur
 Immischio) 19 θράσος Gifanius 24 αὐτοῖς (αὐτοῖς fort.
 P¹) om. H^a 28 καὶ γνώριμοι post τοῖς ἄλλοις Π¹ 29 μo-
 νάρχαις Γ M^a (non P¹; cf. etiam 11) 31 οἱ om. M^aP¹ —
 32 μὴ om. Π¹ (suppl. p¹) 34 δι' αὐτοῖς (o e corr : an pro δι')

σθαι γὰρ δεῖ τὸ τοῦ σωθῆναι μηδὲν φροντίζειν, ἂν μὴ
 μέλλῃ κατασχῆσειν τὴν πρᾶξιν. οἷς ἀκολουθεῖν μὲν δεῖ
 τὴν Δίωκος ὑπόληψιν, οὐ ῥάδιον δ' αὐτὴν ἐγγενέσθαι πολ-
 35 λοῖς· ἐκεῖνος γὰρ μετ' ὀλίγων ἐστράτευσεν ἐπὶ Διονύσιον
 οὕτως ἔχειν φάσκων ὥς, ὅπου περ ἂν δύνηται προελθεῖν,
 ἱκανὸν αὐτῷ τοσοῦτον μετασχεῖν τῆς πράξεως, οἷον εἰ μι-
 κρὸν ἐπιβάντα τῆς γῆς εὐθὺς συμβαίῃ τελευτῆσαι, τοῦτον
 καλῶς ἔχειν αὐτῷ τὸν θάνατον. Φθείρεται δὲ τυραννὶς ἓνα 18
 40 μὲν τρόπον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστη πολιτειῶν, ἔξω-
 312b θεν, ἐὰν ἐναντία τις ἢ πολιτεία κρείττων (τὸ μὲν γὰρ
 βούλεσθαι δῆλον ὥς ὑπάρξει διὰ τὴν ἐναντιότητα τῆς
 προαιρέσεως· ἃ δὲ βούλονται, δυνάμενοι πράττουσι πάντες),
 ἐναντία δ' αἱ πολιτεῖαι, δῆμος μὲν τυραννίδι καθ' Ἡσιό-
 5 δον ὥς κεραμεῖ κεραμεύς (καὶ γὰρ ἡ δημοκρατία ἡ τε-
 λευταία τυραννὶς ἐστίν), βασιλεία δὲ καὶ ἀριστοκρατία διὰ
 τὴν ἐναντιότητα τῆς πολιτείας (διὸ Λακεδαιμόνιοι πλείστας
 κατέλυσαν τυραννίδας καὶ Συρακούσιοι κατὰ τὸν χρόνον ὃν
 ἐπολιτεύοντο καλῶς)· ἓνα δ' ἐξ αὐτῆς, ὅταν οἱ μετέχοντες 19 (p. 222)
 10 στασιάζωσιν, ὥσπερ ἡ τῶν περὶ Γέλωνα καὶ νῦν ἡ τῶν
 περὶ Διονύσιον. ἡ μὲν Γέλωνος Θρασυβούλου τοῦ Ἰέρωνος
 ἀδελφοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Γέλωνος δημαγωγοῦντος καὶ πρὸς ἡδο-
 νὰς ὀρμῶντος, ἵν' αὐτὸς ἄρχῃ, τῶν δὲ οἰκείων συστησάντων,
 ἵνα μὴ τυραννὶς ὅλως καταλυθῇ ἀλλὰ Θρασύβουλος, οἱ
 15 δὲ συστάντες αὐτῶν, ὥς καιρὸν ἔχοντες, ἐξέβαλον ἅπαντας

αὐτῆς?) H^a (sed δ' αὐτὴν mg. rc.) || γενέσθαι (adesse Guil.) Π¹
 36 ὅποι Thompsonus 37 αὐτῷ Γ 38 post τελευτῆσαι add. τὸν
 βίον P¹ et mg. π³ 39 αὐτῷ Γ, αὐτὸν pr. M^a, αὐτοῦ H^a 40 ἐκά-
 στη post πολιτειῶν Π¹ 1312 b 1 an, ut 1307 b 21, πολιτεία <ἢ
 πλησίον ἢ πόρρω μὲν ἀλλὰ> κρείττων? Immischius 2 βουλευέ-
 σθαι Γ M^a π³ 4 δ' αἱ δὲ Π¹ || Op. 25 5 κεραμεύς κεραμεῖ cum codd.
 Hesiodēia Π¹ 9 ἐξ αὐτῆς M^a, ἐξ αὐτῆς H^a, ἐξ αὐτῆς Γ P¹, ἐξ αὐ-
 superscripto τ P³, ἐξ αὐτοῦ vel ἐξ αὐτοῦ vel ἐξ αὐτῶν π³ 10 νῦν
 nuper, ut νεωστὶ 1272 b 20 13 συστῶσάντων (sed συ incertum) H^a,
 συστάντων Γ M^a P¹, στασιασάντων Richardsius 14 οἱ δὲ συστάντες
 „quasi substantivum“ Postgateus 15 αὐτῶν tri. post 14 <ἢ> τυ-

αὐτούς· Διονύσιον δὲ Δίων στρατεύσας, κηδεστής ὢν καὶ
 20 προσλαβὼν τὸν δῆμον, ἐκείνον ἐκβαλὼν διεφθάρη. δύο δὲ
 οὐδῶν αἰτιῶν δι' ἃς μάλιστ' ἐπιτίθενται ταῖς τυραννίδι, μί-
 σους καὶ καταφρονήσεως, θάτερον μὲν αἰεὶ τούτων ὑπάρχει
 τοῖς τυράννοις, τὸ μῖσος, ἐκ δὲ τοῦ καταφρονεῖσθαι πολλὰι 20
 γίνονται τῶν καταλύσεων. σημεῖον δέ· τῶν μὲν γὰρ κτη-
 σαμένων οἱ πλεῖστοι καὶ διεφύλαξαν τὰς ἀρχάς, οἱ δὲ
 παραλαβόντες εὐθύς ὥς εἰπεῖν ἀπολλύουσι πάντες. ἀπο-
 λαυστικῶς γὰρ ζῶντες ἐκ καταφρόνητοί τε γίνονται καὶ
 21 πολλοὺς καιροὺς παραδιδόασιν τοῖς ἐπιτιθεμένοις. μόριον δέ 25
 τι τοῦ μίσους καὶ τὴν ὀργὴν δεῖ τιθέναι· τρόπον γὰρ τινα
 τῶν αὐτῶν αἰτία γίνεται πράξεων. πολλάκις δὲ καὶ πρα-
 κτικώτερον τοῦ μίσους· συντονώτερον γὰρ ἐπιτίθενται διὰ τὸ
 μὴ χρῆσθαι λογισμῷ τὸ πάθος (μάλιστα δὲ συμβαίνει
 τοῖς θυμοῖς ἀκολουθεῖν διὰ τὴν ὕβριν, δι' ἣν αἰτίαν ἦ τε 30
 τῶν Πεισιστρατιδῶν κατελύθη τυραννὶς καὶ πολλὰι τῶν
 ἄλλων), ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μῖσος· ἡ μὲν γὰρ ὀργὴ μετὰ
 λύπης πάρεστιν, ὥστε οὐ ῥᾶδιον λογίζεσθαι, ἡ δ' ἔχθρα ἄνευ
 λύπης. ὥς δὲ ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν, ὅσας αἰτίας εἰρήκαμεν
 τῆς τε ὀλιγαρχίας τῆς ἀκράτου καὶ τελευταίας καὶ τῆς 35
 δημοκρατίας τῆς ἐσχάτης, τοσαύτας καὶ τῆς τυραννίδος
 θετέον· καὶ γὰρ αὗται τυγχάνουσιν οὔσαι διαιρεταὶ τυραν-
 22 νίδες. Βασιλεῖα δ' ὑπὸ μὲν τῶν ἔξωθεν ἥμισυ φθείρεται,
 διὸ καὶ πολυχρόνιός ἐστιν· ἐξ αὐτῆς δ' αἱ πλεῖσται φθοραὶ
 συμβαίνουσιν. φθείρεται δὲ κατὰ δύο τρόπους, ἓνα μὲν 40
 (p. 223) στασιασάντων τῶν μετεχόντων τῆς βασιλείας, ἄλλον δὲ 1313a
 τρόπον τυραννικώτερον πειρωμένων διοικεῖν, ὅταν εἶναι κύριοι

ραννὶς Richardsius — 16 συστρατεύσας H^a 19 αἰεὶ et ὑπάρχει
 Richardsius, δεῖ et ὑπάρχειν ΓΠ 20 <αἱ> πολλὰι Coraes, plu-
 rimae Ar. 21 τῶν μὲν — 23 πάντες: cf. adnot. ad 1315 b 11 squ.

23 ἀπολλύουσι pr. P² et H^a Π³ et γρ. mg. P³ et p¹, ἀπολ-
 λύνουσι corr.¹ P² cum cet. 26 δεῖ prae τιθέναι M^a P¹

29 συμβαίνει] σημαίνει Γ M^a 37 αἱρεται π³ 39 αὐτῆς.
 Γ P¹ π³

πλειόνων ἀξιῶσι καὶ παρὰ τὸν νόμον. οὐ γίνονται δ' ἔτι βασιλεῖαι νῦν, ἀλλ' ἂν περ γίνωνται, μοναρχίαι καὶ τυ-
 5 ραννίδες μᾶλλον, διὰ τὸ τὴν βασιλείαν ἐκόνσιον μὲν ἀρχὴν εἶναι, μειζόνων δὲ κυρίαν, πολλοὺς δ' εἶναι τοὺς ὁμοίους, καὶ μηδένα διαφέροντα τοσοῦτον ὥστε ἀπαρτίζειν πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχῆς. ὥστε διὰ μὲν τοῦτο ἐκόντες οὐχ ὑπομένουσιν· ἂν δὲ δι' ἀπάτης ἄρξῃ τις ἢ βίας,
 10 ἥδη δοκεῖ τοῦτο εἶναι τυραννίς. ἐν δὲ ταῖς κατὰ γένος βα- 23 σιλείαις τιθέναι δεῖ τῆς φθορᾶς αἰτίαν πρὸς ταῖς εἰρημέναις καὶ τὸ γίνεσθαι πολλοὺς εὐκαταφρονήτους, καὶ τὸ δύναμιν μὴ κεκτημένους τυραννικὴν ἀλλὰ βασιλικὴν τιμὴν ὑβρίζειν· ῥαδίᾳ γὰρ ἐγίνετο ἡ κατάλυσις· μὴ βουλομένων
 15 γὰρ εὐθύς οὐκ ἔσται βασιλεύς, ἀλλ' ὁ τύραννος καὶ μὴ βουλομένων. Φθείρονται μὲν οὖν αἱ μοναρχίαι διὰ ταύτας καὶ τοιαύτας ἐτέρας αἰτίας.

11 Σφύζονται δὲ δῆλον ὥς ἀπλῶς μὲν εἰπεῖν ἐκ τῶν IX ἐναντίων, ὥς δὲ καθ' ἕκαστον τῶν τὰς μὲν βασιλείας ἄγειν
 20 ἐπὶ τὸ μετριώτερον. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλαττόνων ᾧσι κύριοι, πλείω χρόνον ἀναγκαῖον μένειν πᾶσαν τὴν ἀρχήν· αὐτοῖ τε γὰρ ἥττον γίνονται δεσποτικοὶ καὶ τοῖς ἡθεσιν ἴσοι μᾶλλον, καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχομένων φθονοῦνται ἥττον. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡ περὶ Μολοττοὺς πολλὴν χρόνον βασιλεία διέμεινεν,
 25 καὶ ἡ Λακεδαιμονίων διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς τε εἰς δύο μέρη διαιρεθῆναι τὴν ἀρχήν, καὶ πάλιν Θεοπόμπου μετριάσαντος τοῖς τε ἄλλοις καὶ τὴν τῶν ἐφόρων ἀρχὴν ἐπικαταστήσαντος· τῆς γὰρ δυνάμεως ἀφελὼν ἠΰξησε τῶν χρόνων τὴν βασιλείαν, ὥστε τρόπον τινὰ ἐποίησεν οὐκ ἐλάττον· ἀλλὰ

1313 a 4 μοναρχίαι hoc loco ut 1302 b 17 (cf. 1316 a 24): coniunxit γίνονται μοναρχίαι secluso καὶ Spengelius 6 κυρίαν δὲ μειζόνων Γ M^a 8 ἐκόντες post 9 ὑπομένουσιν Γ M^a 9 ἂν M^a P¹ 10 τοῦτο δοκεῖ τυραννίς εἶναι Π¹ 18 δῆλον| Aretino auctore secl. Schneider, δῆλον ὅτι Vahlenus 20 ἂν om. Π¹ 22 ἥττον post γίνονται Γ M^a (ut P¹ Π² codex, unde H^a: nam hic post ἥττον absunt γίνονται — 23 ἥττον)

μελίζονα αὐτήν. ὅπερ καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα ἀποκρίνασθαι 30
 φασιν αὐτόν, εἰποῦσαν εἰ μηδὲν αἰσχύνεται τὴν βασιλείαν
 ἐλάττω παραυτιδούς τοῖς νύξιν ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλα-
 p. 224) βεν· “οὐ δῆτα” φάναι· “παραδίδωμι γὰρ πολυχρονωτέραν.”

2 Αἱ δὲ τυραννίδες σφάζονται κατὰ δύο τρόπους τοὺς ἐναντιω-
 τάτους, ὧν ἕτερός ἐστιν ὁ παραδεδομένος καὶ καθ’ ὃν διοι- 35
 κοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν τυράννων τὴν ἀρχήν. τούτων δὲ τὰ
 πολλά φασι καταστῆσαι Περσῶν ἀρχῆς ἐστὶ τοιαῦτα λαβεῖν.
 ἐστὶ δὲ τὰ τε πάλαι λεχθέντα πρὸς σωτηρίαν, ὥς οἶόν τε,
 τῆς τυραννίδος, τὸ τοὺς ὑπερέχοντας κολοῦειν καὶ τοὺς φρονη- 40
 ματίας ἀναιρεῖν, καὶ μήτε συσσίτια ἔαν μήτε ἐταιρίαν
 μήτε παιδείαν μήτε ἄλλο μηδὲν τοιοῦτον, ἀλλὰ πάντα 1313
 φυλάττειν ὅθεν εἴωθε γίνεσθαι δύο, φρόνημά τε καὶ πίστις,
 καὶ μήτε σχολὰς μήτε ἄλλους ὑλλόγους ἐπιτρέπειν γίνε-
 σθαι σχολαστικούς, καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν ὅτι μάλιστα
 ἀγνώτες ἀλλήλοις ἔσονται πάντες (ἡ γὰρ γνώσις πίστιν 5
 3 ποιεῖ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους). καὶ τὸ τοὺς ἐπιδημοῦντας αἰεὶ
 φανεροὺς εἶναι καὶ διατρίβειν περὶ θύρας (οὕτω γὰρ ἂν
 ἤκιστα λανθάνοιεν τί πράττουσι, καὶ φρονεῖν ἂν ἐθίζοντο
 μικρὸν αἰεὶ δουλεύοντες). καὶ τᾶλλα ὅσα τοιαῦτα Περσικὰ
 καὶ βάρβαρα τυραννικά ἐστιν (πάντα γὰρ ταῦτόν δύνатаι). 10
 καὶ τὸ μὴ λανθάνειν πειραῖσθαι ὅσα τυγχάνει τις λέγων
 ἢ πράττων τῶν ἀρχομένων, ἀλλ’ εἶναι κατασκόπους, οἶον
 περὶ Συρακούσας αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι, καὶ τοὺς

81 τὴν βασιλείαν post 32 ἐλάττω Γ^M 38 τῆς] τῶν pr.
 P³ (em. corr.¹), τῆς τῶν H^a π³ 39 δὲ et τε om. M^a, τε om. P¹ ||
 οἶόν τε] nonne οἶονται? Bk. (ὥς οἶόν τε tri. aut post 34 τοὺς
 aut post 40 τὸ aut post 41 ἀναιρεῖν Richardsius) 41 ἐται-
 ρείαν pr. P³ et (corr. ex ἐταιρείαν) H^a 1313b 1 παιδείαν
 <κοιτὴν> Trieber 2 φρονήματά Γ^M, P³.³ π³ 7 καὶ om. Π¹
 (suppl. corr.¹ P¹) 8 ἐθίζονται pr. H^a (ται in το corr. m. 1),
 ἐθίζοντο pr. M^a et (crx. re.) P³ 13 συρακούσας H^a, συρακου-
 σίους M^a, Syracusanos Guil. || οἱ προσαγωγίδαι καλούμενοι e Plut.
 Dion. 28 et de curios. 16 Budaeus

ὠτακουστάς ἐξέπεμπεν Ἱέρων, ὅπου τις εἴη συνουσία καὶ σύλ-
 15 λογος (παρρησιάζονται τε γὰρ ἦττον, φοβούμενοι τοὺς τοιού-
 τους, καὶ παρρησιάζονται, λανθάνουσιν ἦττον)· καὶ τὸ δια- 4
 βάλλειν ἀλλήλοις καὶ συγκρούειν καὶ φίλους φίλοις καὶ
 τὸν δῆμον τοῖς γνωρίμοις καὶ τοὺς πλουσίους ἑαυτοῖς. καὶ τὸ
 πένητας ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους τυραννικόν, ὅπως ἢ τε φυ-
 20 λακὴ τρέφεται καὶ πρὸς τῷ καθ' ἡμέραν ὄντες ἄσχολοι
 ὥσιν ἐπιβουλεύειν. παράδειγμα δὲ τούτου αἴ τε πυραμίδες
 αἱ περὶ Αἴγυπτον καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν Κυψελιδῶν
 καὶ τοῦ Ὀλυμπίου ἢ οἰκοδόμησις ὑπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν,
 καὶ τῶν περὶ Σάμον, ἔργα Πολυκράτεια, (πάντα γὰρ ταῦτα (p. 225
 25 δύναται ταύτόν, ἀσχολίαν καὶ πενίαν τῶν ἀρχομένων)· καὶ 5
 ἢ εἰσφορὰ [τῶν τελῶν], οἷον ἐν Συρακούσαις (ἐν πέντε γὰρ
 ἔτεσιν ἐπὶ Διονυσίου τὴν οὐσίαν ἅπασαν εἰσενηνοχέαι συνέ-
 βαινεν). ἔστι δὲ καὶ πολεμοποιὸς ὁ τύραννος, ὅπως δὴ ἄσχολοί
 τε ὥσι καὶ ἡγεμόνος ἐν χρεῖα διατελῶσιν ὄντες. καὶ ἢ
 30 μὲν βασιλεία σφύζεται διὰ τῶν φίλων, τυραννικὸν δὲ τὸ
 μάλιστ' ἀπιστεῖν τοῖς φίλοις, ὥς βουλομένων μὲν πάντων,
 δυναμένων δὲ μάλιστα τούτων. καὶ τὰ περὶ τὴν δημοκρα- 6
 τίαν δὲ γιγνόμενα τὴν τελευταίαν τυραννικὰ πάντα, γυ-
 ναικοκρατία τε περὶ τὰς οἰκίας, ἔν' ἐξαγγέλλωσι κατὰ τῶν
 35 ἀνδρῶν, καὶ δούλων ἄνεσις διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οὔτε γὰρ
 ἐπιβουλεύουσιν οἱ δοῦλοι καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς τυράννοις,
 εὐήμεροῦντάς τε ἀναγκαῖον εὖνους εἶναι καὶ ταῖς τυραννίσι

14 ὠτακουστάς, οὗς Π¹ (οὗς ὠτακουστάς Coraes) || ὁ Ἱέρων
 M^aP¹ 15 γὰρ om. M^aP¹ 18 καὶ τὸ — 29 ὄντες novit
 Theophr. περὶ καιρῶν fr. 128 W. (cf. fr. 99 et 1311 a 13) 19 ἢ τε
 Victorius, μήτε ΓΠ || sequitur Plat. rp. 567 A 22 τὸ ἀνάθημα τὸ
 Cobetus || κυψελιδῶν Π¹ 23 Ὀλυμπιεῖον vir doctus in misc.
 obs. Belg. VII p. 47 || τῶν Πεισιστρατιδῶν] Πεισιστράτου H^a
 24 τῶν περὶ Σάμον (scil. οἰκοδομήσεις) | τὰ περὶ Σάμον Saup-
 reus (ἔργων τὰ pro ἔργα Coraes) 26 ἢ om. H^a || [τῶν τελῶν]
 Groningenus || Συρακούσαις M^aH^a 28 ὅπως δὴ] ὅπως P²P²,
 ὅπερ H^a, om. una cum ἄσχολοί τε in lac. pr. P² (suppl. re.)
 29 sequitur Plat. rp. 566 E 32 τούτων] om. Γ M^a, τούτων αὐτὸν
 καθελεῖν π² 33 δὲ] δ' ἔτι Π¹

καὶ ταῖς δημοκρατίαις· καὶ γὰρ ὁ δῆμος εἶναι βούλεται
μόναρχος. διὸ καὶ ὁ κόλαξ παρ' ἀμφοτέροις ἔντιμος, παρὰ
μὲν τοῖς δῆμοις ὁ δημαγωγός (ἔστι γὰρ ὁ δημαγωγὸς τοῦ 40
δήμου κόλαξ), παρὰ δὲ τοῖς τυράννοις οἱ ταπεινῶς ὁμιλοῦντες,
ὅπερ ἐστὶν ἔργον κολακείας. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο φιλοπόνηρον 1314
ἢ τυραννίς· κολακευόμενοι γὰρ χαίρουσιν, τοῦτο δ' οὐδ' ἂν εἰς
ποιήσῃε φρόνημα ἔχων ἐλεύθερον, ἀλλὰ φιλοῦσιν οἱ ἐπιει-
κεῖς ἢ οὐ κολακεύουσιν. καὶ χρήσιμοι οἱ πονηροὶ εἰς τὰ πο-
7 νηρά· ἦλω γὰρ ὁ ἦλος, ὥσπερ ἡ παροιμία. καὶ τὸ μη- 5
δενὶ χαίρειν σεμνῶ μηδ' ἐλευθέρῳ τυραννικόν· αὐτὸν γὰρ
εἶναι μόνον ἀξιοῖ τοιοῦτον ὁ τύραννος, ὁ δ' ἀντισεμννόμενος
καὶ ἐλευθεριάζων ἀφαιρεῖται τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὸ δεσπο-
τικὸν τῆς τυραννίδος· μισοῦσιν οὖν ὥσπερ καταλύοντας τὴν
ἀρχήν. καὶ τὸ χρῆσθαι συσσίτοις καὶ συνημερευταῖς ξενι- 10
κοῖς μᾶλλον ἢ πολιτικοῖς τυραννικόν, ὥς τοὺς μὲν πολε-
μίους τοὺς δ' οὐκ ἀντιποιοιυμένους. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τυ-
ραννικὰ μὲν καὶ σωτήρια τῆς ἀρχῆς, οὐθὲν δ' ἐλλείπει
(p.226) 8 μοχθηρίας. ἔστι δ' ὥς εἰπεῖν πάντα ταῦτα περιελημμένα
τρισὶν εἵδεσιν. στοχάζεται γὰρ ἡ τυραννὶς τριῶν, ἑνὸς μὲν 15
τοῦ μικρὰ φρονεῖν τοὺς ἀρχομένους (οὐθενὶ γὰρ ἂν μικρόψυ-
χος ἐπιβουλεύσειεν), δευτέρου δὲ τοῦ διαπιστεῖν ἀλλήλοις (οὐ
καταλύεται γὰρ πρότερον τυραννὶς πρὶν ἢ πιστεῦσώσι τινες
ἑαυτοῖς· διὸ καὶ τοῖς ἐπιεικέσι πολεμοῦσιν ὥς βλαβεροῖς
πρὸς τὴν ἀρχὴν οὐ μόνον διὰ τὸ μὴ ἀξιούν ἄρχεσθαι δε- 20
σποτικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πιστοὺς καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς

39 ἀμφοτέραις Π¹ 1314a 1 φιλοπόνηρον coll. Eth.
Nic. 1165b 15 et Theophr. Char. 29 Immischius, πονηρόφιλον
ΓΠ, πονηροφίλον Lindavius 2 τοῦτο δ' οὐδεὶς ἂν ΓΜ^a
4 ἢ i. e. aut certe 5 ἦλω — παροιμία citat Eustath. ad
Hom. Il. p. 126, 12 squ. | μηδὲν Π² (em. corr.¹ P² et γρ. mg.
rc. — postea abstersum — P³) 6 αὐτὸν P¹, αὐτὸν cet.
8 καὶ prius om. Π³ 10 συσσίτοις Π¹ P³ (em. corr. P¹)
13 δ' ἐλλείπει] δὲ λείπει P¹, δὲ λύπει M^a 17 ἀπιστεῖν Spen-
gelius 18 πιστεύουσιν Π² H^a (sed ou in ras. P³) 19 ἑαυ-
τοῖς <καὶ τοῖς ἄλλοις> Spengelius

ἄλλοις εἶναι καὶ μὴ καταγορεύειν μήτε ἑαυτῶν μήτε τῶν
 ἄλλων)· τρίτον δ' ἀδυναμία τῶν πραγμάτων (οὐθίς γὰρ
 ἐπιχειρεῖ τοῖς ἀδυνάτοις, ὥστε οὐδὲ τυραννίδα καταλύειν μὴ
 15 δυνάμεως ὑπαρχούσης). εἰς οὓς μὲν οὖν ὅρους ἀνάγεται τὰ
 βουλήματα τῶν τυράννων; οὗτοι τρεῖς τυγχάνουσιν ὄντες·
 πάντα γὰρ ἀναγάγοι τις ἂν τὰ τυραννικὰ πρὸς ταύτας
 τὰς ὑποθέσεις, τὰ μὲν ὅπως μὴ πιστεύουσιν ἀλλήλοις, τὰ
 δ' ὅπως μὴ δύνωνται, τὰ δ' ὅπως μικρὸν φρονῶσιν. Ὁ μὲν
 30 οὖν εἷς τρόπος δι' οὗ γίγνεται σωτηρία ταῖς τυραννίδι τοιοῦτός
 ἐστίν· ὁ δ' ἕτερος σχεδὸν ἐξ ἐναντίας ἔχει τοῖς εἰρημένοις 10
 τὴν ἐπιμέλειαν. ἔστι δὲ λαβεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς φθορᾶς τῆς
 τῶν βασιλειῶν. ὥσπερ γὰρ τῆς βασιλείας εἷς τρόπος τῆς
 φθορᾶς τὸ ποιεῖν τὴν ἀρχὴν τυραννικωτέραν, οὕτω τῆς τυ-
 35 ραννίδος σωτηρία ποιεῖν αὐτὴν βασιλικωτέραν, ἔν φυλάτ-
 τοντα μόνον, τὴν δύναμιν, ὅπως ἄρχῃ μὴ μόνον βουλομέ-
 νων ἀλλὰ καὶ μὴ βουλομένων. προῖεμενος γὰρ καὶ τοῦτο
 προῖεται καὶ τὸ τυραννεῖν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὥσπερ ὑπόθε-
 σιν δεῖ μένειν, τὰ δ' ἄλλα τὰ μὲν ποιεῖν τὰ δὲ δοκεῖν
 40 ὑποκρινόμενον τὸν βασιλικὸν καλῶς. πρῶτον μὲν [τοῦ δοκεῖν] 11
 1314b φροντίζειν τῶν κοινῶν, μήτε δαπανῶντα <εἰς> δωρεὰς τοιαύτας
 ἐφ' αἷς τὰ πλήθη χαλεπαίνουσιν, ὅταν ἀπ' αὐτῶν μὲν
 λαμβάνωσιν ἐργαζομένων καὶ πονούντων γλίσχρως, διδῶσι
 δ' ἑταίραις καὶ ξένοις καὶ τεχνίταις ἀφθόνως, λόγον τε
 5 ἀποδιδόντα τῶν λαμβανομένων καὶ δαπανωμένων, ὅπερ
 ἤδη πεποιήκασι τινες τῶν τυράννων (οὕτω γὰρ ἂν εἰς διοι-
 κῶν οἰκονόμος ἀλλ' οὐ τύραννος εἶναι δόξειεν· οὐ δεῖ δὲ φο- (p 227)

25 οὖν om. M^a Π² H^a || ὅρους om. Γ 26 βουλευματα Richard-
 sius 27 ἂν] post γὰρ Γ M^a, om. pr. P¹ (suppl. corr.¹) 35 τὸ
 ποιεῖν P¹ || ἐν φυλάττοντα] ἐνὸς φυλάττοντος M^a, unius servantem
 Guil. 40 τὸν] τὸ Γ H^a π² || τοῦ δοκεῖν] δοκεῖν Π² H^a, secl. Spen-
 gelius 1314b 1 εἰς add. Schneider 3 διδῶσι M^a P¹
 4 ἑτέροις M^a et fort. pr. P² (em. corr.¹) et π² idemque coeperat,
 sed corr. H^a 7 δόξει Π² H^a

- βεῖσθαι μή ποτε ἀπορήσῃ χρημάτων κύριος ὢν τῆς πό-
 12 λεως· ἀλλὰ τοῖς γ' ἐκτοπίζουσι τυράννοις ἀπὸ τῆς οἰκείας
 καὶ συμφέρει τοῦτο μᾶλλον ἢ καταλιπεῖν ἀθροίσαντας· 10
 ἦττον γὰρ ἂν οἱ φυλάττοντες ἐπιτιθεῖντο τοῖς πράγμασιν,
 εἰσὶ δὲ φοβερώτεροι τῶν τυράννων τοῖς ἀποδημοῦσιν οἱ
 φυλάττοντες τῶν πολιτῶν· οἱ μὲν γὰρ συναποδημοῦσιν, οἱ
 δὲ ὑπομένουσιν· ἔπειτα τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰς λειτουργίας
 δεῖ φαίνεσθαι τῆς τε οἰκονομίας ἕνεκα συνάγοντα, κἂν 15
 ποτε δεηθῇ χρῆσθαι πρὸς τοὺς πολεμικοὺς καιροὺς, ὅπως τε
 αὐτὸν παρασκευάζειν φύλακα καὶ ταμίαν ὥς κοινῶν ἀλλὰ
 13 μὴ ὥς ἰδίων· καὶ φαίνεσθαι μὴ χαλεπὸν ἀλλὰ σεμνόν,
 ἔτι δὲ τοιοῦτον ὥστε μὴ φοβεῖσθαι τοὺς ἐντυγχάνοντας
 ἀλλὰ μᾶλλον αἰδεῖσθαι, τούτου μέντοι τυγχάνειν οὐ ῥᾶδιον 20
 ὄντα εὐκαταφρόνητον, διὸ δεῖ κἂν μὴ τῶν ἄλλων ἀρετῶν
 ἐπιμέλειαν ποιῆται, ἀλλὰ τῆς πολεμικῆς, καὶ δόξαν ἐμ-
 ποιεῖν περὶ αὐτοῦ τοιαύτην· ἔτι δὲ μὴ μόνον αὐτὸν φαί-
 νεσθαι μηθένα τῶν ἀρχομένων ὑβρίζοντα, μήτε νέον μήτε
 νέαν, ἀλλὰ μῆδ' ἄλλον μηδένα τῶν περὶ αὐτόν, ὁμοίως 25
 δὲ καὶ τὰς οἰκείας ἔχειν γυναικας πρὸς τὰς ἄλλας, ὥς
 καὶ διὰ γυναικῶν ὕβρεις πολλαὶ τυραννίδες ἀπολώλασιν·
 14 περὶ τε τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματικὰς τοῦναντίον ποιεῖν
 ἢ νῦν τινες τῶν τυράννων ποιοῦσιν (οὐ γὰρ μόνον εὐθὺς
 ἔωθεν τοῦτο δρῶσιν, καὶ συνεχῶς πολλὰς ἡμέρας, ἀλλὰ 30
 καὶ φαίνεσθαι τοῖς ἄλλοις βούλονται τοῦτο πράττοντες, ἵν'
 ὥς εὐδαίμονας καὶ μακαρίους θαναμάσωσιν), ἀλλὰ μάλιστα

8 ἀπορήσας M^a, ἀπορήσει P¹, ἀπορήσει π³ 9 γ' om.
 M^aP¹ || ἐκτοπίζουσι M^a, extorquentibus Guil. (sed extorribus
 Thomas), ἐντοπίζουσι H^a || οἰκείας P².³H^aπ³ (a domo Guil.)
 11 ἐπιτίθονται P¹H^a, ἐπίθονται M^a, ἐπιτιθεῖντο pr. P³ (em. re.),
 ἐπιτιθεῖν τὸ π³ 17 αὐτόν M^aΠ²H^a „ κοινῶν Π¹ et in ras.
 P² et H^aπ³, κοινὸν P³π³ 18 καὶ et 19 ἔτι δὲ] ἔτι δὲ et καὶ
 Sussem., καὶ et ἔστι δὲ Ald. 22 ποιεῖται M^aH^a „ πολεμικῆς
 Madvigius, πολιτικῆς ΓΠ 23 αὐτοῦ M^aP²Π³H^a et corr. re.
 P³ 26 ἄλλας (cf. etiam schol.)] τῶν ἄλλων Π¹ 32 θαν-
 μάσωσιν corr. cod. Parisini 1858

μὲν μετριάξειν τοῖς τοιούτοις, εἰ δὲ μή, τό γε φαίνεσθαι
 τοῖς ἄλλοις διαφεύγειν (οὔτε γὰρ εὐεπίθετος οὔτ' εὐκατα-
 35 φρόνητος ὁ νήφων, ἀλλ' ὁ μεθύων, οὐδ' ὁ ἄγρυπνος, ἀλλ'
 ὁ καθεύδων)· τούναντίον τε ποιητέον τῶν πάλαι λεχθέντων 15
 σχεδὸν πάντων· κατασκευάζειν γὰρ δεῖ καὶ κοσμεῖν τὴν
 πόλιν ὥς ἐπίτροπον ὄντα καὶ μὴ τύραννον· ἔτι δὲ τὰ πρὸς
 τοὺς θεοὺς φαίνεσθαι ἀεὶ σπουδάζοντα διαφερόντως (ἥττόν τε (p. 228)
 40 γὰρ φοβοῦνται τὸ παθεῖν τι παράνομον ὑπὸ τῶν τοιούτων,
 1315 a εἰάν δεισιδαίμονα νομίζωσιν εἶναι τὸν ἄρχοντα καὶ φρον-
 τίζειν τῶν θεῶν, καὶ ἐπιβουλεύουσιν ἥττον ὥς συμμάχους
 ἔχοντι καὶ τοὺς θεοὺς), δεῖ δὲ ἄνευ ἀβελτερίας φαίνεσθαι
 τοιοῦτον· τοὺς τε ἀγαθοὺς περὶ τι γιγνομένους τιμᾶν οὕτως 16
 5 ὥστε μὴ νομίζειν ἄν ποτε τιμηθῆναι μᾶλλον ὑπὸ τῶν πο-
 λιτῶν αὐτονόμων ὄντων, καὶ τὰς μὲν τοιαύτας τιμὰς ἀπο-
 νέμειν αὐτόν, τὰς δὲ κολάσεις δι' ἐτέρων ἀρχόντων καὶ δι-
 καστηρίων. κοινὴ δὲ φυλακὴ πάσης μοναρχίας τὸ μηθὲνα
 ποιεῖν ἓνα μέγαν, ἀλλ' εἴπερ, πλείους (τηρήσουσι γὰρ ἀλλή-
 10 λους), εἰάν δ' ἄρα τινὰ δέη ποιῆσαι μέγαν, μή τοι τό γε
 ἥθος θρασύν (ἐπιθετικώτατον γὰρ τὸ τοιοῦτον ἥθος πε-
 ρὶ πάσας τὰς πράξεις), καὶ τῆς δυνάμεώς τινα δοκῇ παρα-
 λύειν, ἐκ προσαγωγῆς τοῦτο δρᾶν καὶ μὴ πᾶσαν ἀθρόον
 ἀφαιρεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν. ἔτι δὲ πάσης μὲν ὕβρεως εἶργε- 17
 15 σθαι, παρὰ πάσας δὲ δυοῖν, τῆς τε εἰς τὰ σώματα [κο-
 λάσεως] καὶ τῆς εἰς τὴν ἡλικίαν. μάλιστα δὲ ταύτην ποιη-
 τέον τὴν εὐλάβειαν περὶ τοὺς φιλοτίμους· τὴν μὲν γὰρ εἰς
 τὰ χρήματα ὀλιγορῖαν οἱ φιλοχρήματοι φέρουσι βαρέως,
 τὴν δ' εἰς ἀτιμίαν οἱ τε φιλότιμοι καὶ οἱ ἐπιεικεῖς τῶν

1315 a 2 τῶν] ὦν in ras. P³, τα et s. v. ὦν (m. 1) H^a

3 ἀβελτερίας H^a et (partim ἀμελτερίας) π³ 4 γενομένους
 Susem. 7 ἀρχόντων καὶ δικαστηρίων secl. Onckenius

11 περὶ] παρὰ Π¹ 15 δυοῖν Π³ et corr. (m. 1) H^a, δυεῖν
 cet. τὸ σῶμα Π¹ κολάσεως secl. Schneider (maluit 16 ἡλι-
 κίαν <ὀμιλίας> Coraes: cf. adnot. ad 22) 19 εἰς secl. Spen-
 gelius (τὴν δ' εἰς τιμὴν maluit Schneider)

ἀνθρώπων. διόπερ ἢ μὴ χρῆσθαι δεῖ τοῖς τοιούτοις, ἢ τὰς 20
 μὲν κολάσεις πατρικῶς φαίνεσθαι ποιούμενον καὶ μὴ δι'
 ὀλιγωρίαν, τὰς δὲ πρὸς τὴν ἡλικίαν ὁμίλλας δι' ἐρωτικὰς
 αἰτίας ἀλλὰ μὴ δι' ἐξουσίαν, ὅλως δὲ τὰς δοκούσας ἀτι-
 18 μίας ἐξωνεῖσθαι μέλζοσι τιμαῖς. τῶν δ' ἐπιχειρούντων ἐπὶ
 τὴν τοῦ σώματος διαφθοράν οὗτοι φοβερώτατοι καὶ δέονται 25
 πλείστης φυλακῆς, ὅσοι μὴ προαιροῦνται περιποιεῖσθαι τὸ
 ζῆν διαφθεύραντες. διὸ μάλιστα εὐλαβεῖσθαι δεῖ τοὺς ὑβρί-
 ζεσθαι νομίζοντας ἢ αὐτοὺς ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν·
 ἀφειδῶς γὰρ ἑαυτῶν ἔχουσιν οἱ διὰ θυμὸν ἐπιχειροῦντες,
 καθάπερ καὶ Ἡράκλειτος εἶπε, χαλεπὸν φάσκων εἶναι 30
 229) 19 θυμῷ μάχεσθαι, ψυχῆς γὰρ ὠνεῖσθαι. ἐπεὶ δ' αἱ πόλεις
 ἐκ δύο συνεστήκασιν μορίων, ἐκ τε τῶν ἀπόρων ἀνθρώπων
 καὶ τῶν εὐπόρων, μάλιστα μὲν ἀμφοτέρους ὑπολαμβάνειν
 δεῖ σῶζεσθαι διὰ τὴν ἀρχήν, καὶ τοὺς ἑτέρους ὑπὸ τῶν ἑτέ-
 ρων ἀδικεῖσθαι μηδέν, ὁπότεροι δ' ἂν ὧσι κρείττους, τούτους 35
 ἰδίους μάλιστα ποιεῖσθαι τῆς ἀρχῆς, ὥς, ἂν ὑπάρξῃ τοῦτο
 τοῖς πράγμασιν, οὔτε δούλων ἐλευθέρωσιν ἀνάγκη ποιεῖσθαι
 τὸν τύραννον οὔτε ὅπλων παραίρεσιν· ἱκανὸν γὰρ θάτερον
 μέρος πρὸς τῇ δυνάμει προστιθέμενον ὥστε κρείττους εἶναι
 20 τῶν ἐπιτιθεμένων. περιέργον δὲ τὸ λέγειν καθ' ἕκαστον τῶν 40
 τοιούτων· ὁ γὰρ σκοπὸς φανερός, ὅτι δεῖ μὴ τυραννικὸν
 ἀλλ' οἰκονόμον καὶ βασιλικὸν εἶναι φαίνεσθαι τοῖς ἀρχο- 1315b
 μένοις καὶ μὴ σφετεριστὴν ἀλλ' ἐπίτροπον, καὶ τὰς μετριό-
 τητας τοῦ βίου διώκειν, μὴ τὰς ὑπερβολάς, ἔτι δὲ τοὺς μὲν
 γνωρίμους καθομιλεῖν, τοὺς δὲ πολλοὺς δημαγωγεῖν. ἐκ γὰρ
 τούτων ἀναγκαῖον οὐ μόνον τὴν ἀρχὴν εἶναι καλλίω καὶ 5
 ζηλωτοτέραν τῷ βελτιόνων ἄρχειν καὶ μὴ τεταπεινωμένων

22 ὁμίλλας om. P¹: cf. adnot. ad 15 28 αὐτοὺς Γ et
 fort. P¹ 30 fr 85 Diels. (105 Byw.) 31 δ' αἱ] δὲ αἱ M^a, δὲ
 H^a 38 ἀφαίρεσιν Π¹ (sed ἀφ in ras. P¹) et mg. π³, παραί-
 νεισιν pr. P³ (crx. re.), H^a et pr. π³: cf. 1311a 12 et de rep.
 Ath. 15, 4; 37, 2 40 τῶν (prius) om. M^a et pr. P¹ (suppl.
 corr.) 1315b 1 οἰκονομικὸν Bas.^a 6 τῷ] τῶν M^a P¹ π³

μηδὲ μισούμενον καὶ φοβούμενον διατελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν εἶναι πολυχρονιωτέραν, ἔτι δ' αὐτὸν διακεῖσθαι κατὰ τὸ ἦθος ἥτοι καλῶς πρὸς ἀρετὴν ἢ ἡμίχρηστον ὄντα,
 10 καὶ μὴ πονηρὸν ἀλλ' ἡμιπόνηρον.

12 Καίτοι πασῶν ὀλιγοχρονιώτεραι τῶν πολιτειῶν εἰσιν **21**
 ὀλιγαρχία καὶ τυραννίς. πλεῖστον γὰρ ἐγένετο χρόνον ἢ
 περὶ Σικυῶνα τυραννίς, ἢ τῶν Ὀρθαγόρου παίδων καὶ αὐτοῦ
 Ὀρθαγόρου· ἔτη δ' αὕτη διέμεινεν ἑκατόν. τούτου δ' αἴτιον
 15 ὅτι τοῖς ἀρχομένοις ἐχρῶντο μετρίως καὶ πολλὰ τοῖς νό-
 μοις ἐδούλευον, καὶ διὰ τὸ πολεμικὸς γενέσθαι Κλεισθένης
 οὐκ ἦν εὐκαταφρόνητος, καὶ τὰ πολλὰ ταῖς ἐπιμελείαις
 ἐδημαγωγούν. λέγεται γοῦν Κλεισθένης τὸν ἀποκρίναντα
 τῆς νύκτας αὐτὸν ὡς ἐστεφάνωσεν· ἔνιοι δ' εἰκόνα φασὶν
 20 εἶναι τοῦ κρίναντος οὕτως τὸν ἀνδριάντα τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ
 καθήμενον (φασὶ δὲ καὶ Πεισίστρατον ὑπομεῖναι ποτε προσ- (p. 230)
 κληθέντα δίκην εἰς Ἀρεῖον πάγον). δευτέρα δὲ περὶ Κόριν- **22**
 θον ἢ τῶν Κυψελιδῶν· καὶ γὰρ αὕτη διετέλεσεν ἔτη τρία
 καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἕξ μῆνας· Κύψελος μὲν γὰρ ἐτυ-
 25 ράννησεν ἔτη τριάκοντα, Περίανδρος δὲ τετταράκοντα καὶ
 ἥμισυ, Ψαμμήτιχος δ' ὁ Γόργου τρία ἔτη. τὰ δ' αἴτια
 ταῦτά καὶ ταύτης· ὁ μὲν γὰρ Κύψελος δημαγωγὸς ἦν
 καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν διετέλεσεν ἀδορυφόρητος, Περίανδρος

7 τὴν ἀρχὴν εἶναι secl. Coraes 11 καίτοι — 39 παντε-
 λῶς secl. Susem., locum una cum 1312b 21 squ. respicere vi-
 detur Eustath. opusc. p. 281, 60 Tafel. | ὀλιγοχρονιώταται vel
 potius ὀλιγοχρονιωτάτη μοxque ἐστίν [ὀλιγαρχία καὶ] Spengelius

12 ἐγένετο post χρόνον Π¹ 14 αὕτη (αὕτη P¹) Π¹
 16 καὶ διὰ -- 17 εὐκαταφρόνητος tri. post 22 πάγον Richard-
 sius 18 οὖν Π¹ 24 ἕξ post μῆνας Γ M^s || ἐτυράννευσεν (ἐτυ-
 ράννευσεν P¹) Π¹ 25 τετταράκοντα καὶ ἥμισυ Stahrio praeunte
 Hirschius-Roeper, τετταράκοντα (τεσσαράκοντα P¹ H^s) καὶ τέτταρα
 (τέσσαρα M^s P¹) ΓΠ (Δ erratum pro Λ) 26 Ψαμμήτιχος H^s
 et (unus ψαμμήτιχος) π³, ψαμμίτιχος cet. || Γόργου Susem., γορ-
 δίου ΓΠ (gorgie cod. Monacensis Guilelmi) 27 ταῦτά (vel
 ταυτά) Γ H^s π³, ταῦτα (ταυ et τ s. v. M^s) cet. || κύψελλος Γ P¹ π³

23 δ' ἐγένετο μὲν τυραννικός, ἀλλὰ πολεμικός. τρίτη δ' ἡ τῶν Πεισιστρατιδῶν Ἀθήνησιν. οὐκ ἐγένετο δὲ συνεχής· δις 30 γὰρ ἔφυγε Πεισίστρατος τυραννῶν· ὥστ' ἐν ἔτεσι τριάκοντα καὶ τρισὶν ἑπτακαίδεκα ἔτη τούτων ἐτυράννησεν, ὀκτωκαίδεκα δὲ οἱ παῖδες, ὥστε τὰ πάντα ἐγένετο ἔτη τριάκοντα καὶ πέντε. τῶν δὲ λοιπῶν ἡ <τῶν> περὶ Ἰέρωνα καὶ Γέλωνα περὶ Συρακούσας. ἔτη δ' οὐδ' αὕτη πολλὰ διέμεινεν, ἀλλὰ τὰ 35 σύμπαντα δυοῖν δέοντα εἴκοσι· Γέλων μὲν γὰρ ἑπτὰ τυραννήσας τῷ ὀγδόῳ τὸν βίον ἐτελεύτησεν, δέκα δ' Ἰέρων, Θρασύβουλος δὲ τῷ ἐνδεκάτῳ μηνὶ ἐξέπεσεν. * * αἱ δὲ πολλαὶ τῶν τυραννίδων ὀλιγοχρόνιαι πᾶσαι γεγόνασιν παντελῶς.

Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰ περὶ τὰς μο- 40 ναρχίας, ἐξ ὧν τε φθείρονται καὶ πάλιν σφύζονται, σχεδὸν X εἴρηται περὶ πάντων. Ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ λέγεται μὲν περὶ 1316a τῶν μεταβολῶν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, οὐ μέντοι λέγεται καλῶς. τῆς τε γὰρ ἀρίστης πολιτείας καὶ πρώτης οὔσης οὐ λέγει τὴν μεταβολὴν ἰδίως. φησὶ γὰρ αἴτιον εἶναι τὸ μὴ μένειν μηθὲν ἀλλ' ἐν τινι περιόδῳ μεταβάλλειν, ἀρχὴν δ' 5 εἶναι τούτων ὧν ἐπίτριτος πνυθμὴν πεμπτάδι συζυγεῖς δύο ἀρμονίας παρέχεται, λέγων ὅταν ὁ τοῦ διαγράμματος ἀριθμὸς τούτου γένηται στερεός, ὡς τῆς φύσεώς ποτε φθοῦσης φαύλους καὶ κρείττους τῆς παιδείας, τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ

32 ἐτυράννησεν P², ἐτυράννευσεν (ἐτυράνευσεν P¹) cet.

34 ἡ τῶν περὶ et περὶ Συρακούσας Boiesenus, ἡ περὶ et περὶ συρακούσας (συρρακούσας M^aH^a) Π¹H^aπ³, ἡ περὶ et περὶ συρακούσας P².³π³, ἡ περὶ et ἐν Συρακούσαις (aut cum Sylburgio παρὰ Συρακουσίους Schneider 35 αὐτῇ Π¹ 36 δεῖν M^aP².³)

37 τυραννήσας Immischiuss, τυραννέσας Π 38 desiderari cum alii tum Dionysii (405—345) videntur Immischiuss 1316a 1 post τῇ add. τοῦ πλάτωνος π³ 4 de rep. 546B: cf. Hultschius in Procli in remp. comm. II p. 400 squ. Kr. et Adamus in ed. Platonis de rep. vol. II p. 264 squ. (recentiora apud Singerum, Platon p. 261) 6 πεμπτάδι M^a, πεντάδι γε. (mg.¹ ut videtur) P¹ et mg. p³ || συζυγεῖς δύο ἀρμονίας H^a 8 γένηται post στερεός Γ M^a 9 μὲν οὖν] non vertit Guil., μὲν M^a — p. 205, 14 γε corr. cod. Parisini 1858, τε cet. (om. pr. Par. 1858) ||

10 λέγων ἴσως οὐ κακῶς (ἐνδέχεται γὰρ εἶναί τινας οὓς παι-
 δευθῆναι καὶ γενέσθαι σπουδαίους ἄνδρας ἀδύνατον), ἀλλ'
 αὕτη τί ἂν ἴδιος εἴη μεταβολὴ τῆς ὑπ' ἐκείνου λεγομένης
 ἀρίστης πολιτείας μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων πασῶν καὶ τῶν (p. 231)
 γιγνομένων πάντων; καὶ διὰ γε τοῦ χρόνου, δι' ὃν λέγει 2
 15 πάντα μεταβάλλειν, καὶ τὰ μὴ ἅμα ἀρξάμενα γίνεσθαι
 ἅμα μεταβάλλει, οἷον εἰ τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο τῆς
 τροπῆς, ἅμα ἅρα μεταβάλλει; πρὸς δὲ τούτοις διὰ τίν' αἰτίαν
 ἐκ ταύτης εἰς τὴν Λακωνικὴν μεταβάλλει; πλεονάκεις γὰρ
 εἰς τὴν ἐναντίαν μεταβάλλουσι πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι ἢ τὴν
 20 σύνεγγυς. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων μετα-
 βολῶν. ἐκ γὰρ τῆς Λακωνικῆς, φησί, μεταβάλλει εἰς τὴν
 ὀλιγαρχίαν, ἐκ δὲ ταύτης εἰς δημοκρατίαν, εἰς τυραννίδα δὲ
 ἐκ δημοκρατίας. καίτοι καὶ ἀνάπαλιν μεταβάλλουσιν, οἷον
 ἐκ δῆμου εἰς ὀλιγαρχίαν, καὶ μᾶλλον ἢ εἰς μοναρχίαν. ἔτι 3
 25 δὲ τυραννίδος οὐ λέγει οὐτ' εἰ ἔσται μεταβολὴ οὐτ' εἰ μὴ ἔσται,
 <οὐτ' εἰ ἔσται,> διὰ τίν' αἰτίαν, καὶ εἰς ποίαν πολιτείαν. τού-
 του δ' αἴτιον ὅτι οὐ ῥαδίως ἂν εἶχε λέγειν· ἀόριστον γὰρ
 ἐπεὶ κατ' ἐκείνον δεῖ εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν ἀρίστην· οὕτω
 γὰρ ἂν ἐγίγνετο συνεχὲς καὶ κύκλος. ἀλλὰ μεταβάλλει καὶ
 30 εἰς τυραννίδα τυραννίς, ὥσπερ ἡ Σικυῶνος ἐκ τῆς Μύρωνος
 εἰς τὴν Κλεισθένους, καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν, ὥσπερ ἡ ἐν Χαλ-
 κίδι ἢ Ἀντιλέοντος, καὶ εἰς δημοκρατίαν, ὥσπερ ἡ τῶν
 Γέλωνος ἐν Συρακούσαις, καὶ εἰς ἀριστοκρατίαν, ὥσπερ ἡ
 Χαριλάου ἐν Λακεδαίμονι, καὶ ἐν Καρχηδόνι. καὶ εἰς τυ- 4

<τὸ> τοῦ χρόνου Thompsonus, τὸν χρόνον Coraes (δίχα γε τοῦ χρό-
 νου, δι' ὃν λέγει, πάντα μεταβάλλει Arnimius apud Bornemannum,
 qui pergit <εἰπερ> vel <ἐπεὶ> καὶ τὰ μὴ κτλ.) 16 οἷον — 17 μετα-
 βάλλει om. M^a, secl. Bornemannus 17 ἅρα] om. Γ P¹, ἔτι H^a
 26 suppl. Casaubonus 28 ἐπεὶ adversativum, Bornemannus ||
 δεῖ] δεῖ καὶ Π¹ 29 συνεχῶς Π² 32 τῶν — 33 ἡ om. Γ M^a || τῶν]
 τοῦ P¹ et (post τοῦ del. λέοντος man. 1) H^a, τῶν τοῦ Goettlingius
 34 tyranni Carthag. nomen aut excidit aut praesens non erat
 scriptori; cf. 1267 b 18 (καὶ ἐν Καρχηδόνι om. pr. P³, sed suppl.
 mg. re.; καὶ ἐν Χαλκηδόνι Hilarius coll. 1272 b 32 et 1316 b 5 squ.)

ραννίδα μεταβάλλει ἐξ ὀλιγαρχίας, ὥσπερ ἐν Σικελίᾳ 35
 σχεδὸν αἱ πλείσται τῶν ἀρχαίων, ἐν Λεοντίνοις εἰς τὴν
 Παναιτίου τυραννίδα καὶ ἐν Γέλα εἰς τὴν Κλεάνδρου καὶ ἐν
 Ῥηγίῳ εἰς τὴν Ἀναξιλάου καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς πόλεσιν
 ὡσαύτως. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ οἶσθαι εἰς ὀλιγαρχίαν διὰ
 τοῦτο μεταβάλλειν ὅτι φιλοχρήματοι καὶ <φιλο->χρηματισταὶ οἱ 40
 ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' οὐχ ὅτι οἱ πολὺ ὑπερέχοντες ταῖς 1316b
 οὐσίαις οὐ δίκαιον οἶονται εἶναι ἴσον μετέχειν τῆς πόλεως
 τοὺς κεκτημένους μῆθ' ἐν τοῖς κεκτημένοις· ἐν πολλαῖς τε
 ὀλιγαρχίαις οὐκ ἔξεστι χρηματίζεσθαι, ἀλλὰ νόμοι εἰσὶν οἱ
 (p. 232) κωλύοντες, ἐν Καρχηδόνι δὲ δημοκρατουμένῃ χρηματίζον- 5
 5 ται καὶ οὐπω μεταβεβλήκασιν. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ φάναι
 δύο πόλεις εἶναι τὴν ὀλιγαρχικὴν, πλουσίαν καὶ πενήτην.
 τί γὰρ αὕτη μᾶλλον τῆς Λακωνικῆς πέπονθεν ἢ ὅποιασοῦν
 ἄλλης, οὐ μὴ πάντες κέκτηνται ἴσα ἢ μὴ πάντες ὁμοίως
 εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες; οὐδενὸς δὲ πενεστεροῦ γενομένου ἢ πρότε- 10
 ρον οὐδὲν ἦττον μεταβάλλουσιν εἰς δῆμον ἐξ ὀλιγαρχίας, ἂν
 γένωνται πλείους οἱ ἄποροι, καὶ ἐκ δήμου εἰς ὀλιγαρχίαν,
 εἰ μὴ κρεῖττον ἢ τοῦ πλήθους τὸ εὐπορον καὶ οἱ μὲν ἀμελῶ-
 σιν οἱ δὲ προσέχωσι τὸν νοῦν. πολλῶν τε οὐσῶν αἰτιῶν δι'
 ὧν γίνονται αἱ μεταβολαί, οὐ λέγει ἀλλὰ μίαν, ὅτι ἀσω- 15
 τευόμενοι κατατοκιζόμενοι γίνονται πένητες, ὥς ἐξ ἀρχῆς
 6 πλουσίαν ὄντων πάντων ἢ τῶν πλείστων. τοῦτο δ' ἐστὶ ψευ-
 δος ἀλλ' ὅταν μὲν τῶν ἡγεμόνων τινὲς ἀπολέσωσι τὰς
 οὐσίας, καινοτομοῦσιν, ὅταν δὲ τῶν ἄλλων, οὐθὲν γίνεταί

36 αἱ om. M^o P¹ 37 παναστίου Γ P¹, πανεστίου M^o

38 ἀναξιλάου P¹ H^o π³, ἀναξιλάου cet. 39 Plat. 550 E sequ.

40 φιλοχρηματισταὶ e Platone Spengelius 1316 b 1 πολὺ]

πολλοὶ M^o Π² et γρ. mg. p¹ 2 εἶναι om. Γ M^o 5 ἀριστο-

κρατουμένη Schneider, τιμοκρατουμένη? Newmanus, [δημοκρα-

τουμένη] Welldonus: cf. Meltzeri hist Carth. II p. 459 6 με-

ταβεβήκασιν M^o P¹ || Plat. 551 D || δὲ καὶ] δὲ Γ M^o 8 αὐτῇ Π² H^o,

αὐτῇ <τοῦτο> Richardsius 10 εἰσὶν] ἦσαν Γ M^o || οὐδενὸς — 14 τὸν

νοῦν: Aristotelia nondum certo loco destinata, Bornemannus

15 μεταβολαί sc. τῶν ὀλιγαρχιῶν, Bornemannus || Plat. 555 D || ἀλλ'

20 δεινόν, καὶ μεταβάλλουσιν οὐθὲν μᾶλλον οὐδὲ τότε εἰς δῆμον
 ἢ εἰς ἄλλην πολιτείαν. ἔτι δὲ κἂν τιμῶν μὴ μετέχωσιν,
 κἂν ἀδικῶνται ἢ ὑβρίζωνται, στασιάζουσι καὶ μεταβάλλουσι
 τὰς πολιτείας, κἂν μὴ καταδαπανήσωσι τὴν οὐσίαν. * * διὰ τὸ
 ἐξεῖναι ὃ τι ἂν βούλωνται ποιεῖν· οὗ αἰτίαν τὴν ἄγαν ἐλευ-
 25 θερίαν εἶναι φησιν. πλειόνων δ' οὐσῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ δη-
 μοκρατιῶν, ὥς μιᾶς οὔσης ἑκατέρας λέγει τὰς μεταβολὰς
 ὁ Σωκράτης.

Z

50
 1 Πόσαι μὲν οὖν διαφοραὶ καὶ τίνες τοῦ τε βουλευτικοῦ I
 καὶ κυρίου τῆς πολιτείας καὶ τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τάξεως
 καὶ περὶ δικαστηρίων, καὶ ποία πρὸς πόλιν συντέτακται
 πολιτείαν, ἔτι δὲ περὶ φθορᾶς τε καὶ σωτηρίας τῶν πολι-
 35 τειῶν, ἐκ ποίων τε γίνεται καὶ διὰ τίνος αἰτίας, εἴρηται
 πρότερον· ἐπεὶ δὲ τετύχηκεν εἶδη πλείω δημοκρατίας ὄντα
 καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ ἐκείνων εἴ-
 τι λοιπόν, οὐ χεῖρον ἐπισκέψασθαι, καὶ τὸν οἰκεῖον καὶ τὸν
 συμφέροντα τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην. ἔτι δὲ καὶ 2
 40 τὰς συναγωγὰς αὐτῶν τῶν εἰρημένων ἐπισκεπτέον πάντων
 17^a τῶν τρόπων· ταῦτα γὰρ συνδυαζόμενα ποιεῖ τὰς πολιτείας
 ἐπαλλάττειν, ὥστε ἀριστοκρατίας τε ὀλιγαρχικὰς εἶναι καὶ (p. 178)
 πολιτείας δημοκρατικωτέρας. λέγω δὲ τοὺς συνδυασμούς,
 οὓς δεῖ μὲν ἐπισκοπεῖν, οὐκ ἐσκεμμένοι δ' εἰσὶ νῦν, οἷον ἂν
 5 τὸ μὲν βουλευόμενον καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας ὀλιγαρ-
 ῆ μίαν Richardsius 16 <καὶ> κατατοκίζοι νοι Lambinus 18 τι-
 νες post ἀπολέσασσι M^a P¹ — 20 οὐδὲ τότε Camotius, οὐδέποτε (οὐ
 δὲ ποτε P¹, οὐ δέ ποτε H^a) ΓΠ 23 lacunam Schneider (ad
 democratiam quae sequuntur pertinent: cf. Plat. 557 B)
 24 post ἐξεῖναι add. οἱ M^a, οἱ P¹, sibi Guil. 25 φασί (φᾶσι
 P³) Π² H^a 27 desideratur sollemnis clausula (Conringius).

Lib. VI 1816 b 33 ποία Γ et pr. P³ et H^a, ποια P³
 34 ἔτι — 35 αἰτίας, ut E post Z poni posset, secl. Hilarius:
 cf. 1317 a 37 et 1319 b 4. 37 1317 a 2 τε post ὀλιγαρχικὰς
 M^a P¹ 5 post τὸ μὲν add. περὶ τὸ Spengelius

χικῶς ἢ συντεταγμένον, τὰ δὲ περὶ τὰ δικαστήρια ἀριστο-
 κρατικῶς, ἢ ταῦτα μὲν καὶ τὸ περὶ τὸ βουλευόμενον ὀλι-
 γαρχικῶς, ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἢ
 κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον μὴ πάντα συντεθῇ τὰ τῆς πολι-
 3 τείας οἰκεῖα. Ποία μὲν οὖν δημοκρατία πρὸς ποίαν ἀρμότ- 10
 τει πόλιν, ὡσαύτως δὲ καὶ ποία τῶν ὀλιγαρχικῶν ποίῳ
 πλήθει, καὶ τῶν λοιπῶν δὲ πολιτειῶν τίς συμφέρει τίσιν,
 εἴρηται πρότερον· ὅμως δὲ δεῖ γενέσθαι δῆλον μὴ μόνον
 πρὸς ταύτων τῶν πολιτειῶν ἀρίστη ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ
 πῶς δεῖ κατασκευάζειν καὶ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας, ἐπέλ- 15
 θωμεν συντόμως. καὶ πρῶτον περὶ δημοκρατίας εἰπωμεν·
 ἅμα γὰρ καὶ περὶ τῆς ἀντικειμένης πολιτείας φανερόν,
 4 αὕτη δ' ἐστὶν ἣν καλοῦσιν τινες ὀλιγαρχίαν. Ληπτέον δὲ
 πρὸς ταύτην τὴν μέθοδον πάντα τὰ δημοτικά καὶ τὰ δο-
 κοῦντα ταῖς δημοκρατίαις ἀκολουθεῖν· ἐκ γὰρ τούτων συντι- 20
 θεμένων τὰ τῆς δημοκρατίας εἶδη γίνεσθαι συμβαίνει, καὶ
 πλείους δημοκρατίας μιᾶς εἶναι καὶ διαφόρους. δύο γὰρ
 εἰσιν αἰτίαι δι' ἃς περ αἱ δημοκρατίαι πλείους εἰσὶ, πρῶτον
 μὲν ἡ λεχθεῖσα πρότερον, ὅτι διάφοροι οἱ δῆμοι (γίνεται
 γὰρ τὸ μὲν γεωργικὸν πλῆθος, τὸ δὲ βάνανυσον καὶ θητι- 25
 κόν· ὧν τοῦ πρώτου τῷ δευτέρῳ προσλαμβανομένου, καὶ τοῦ
 τρίτου πάλιν τοῖς ἀμφοτέροις, οὐ μόνον διαφέρει τῷ βελτίῳ
 καὶ χείρῳ γίνεσθαι τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ
 5 τὴν αὐτήν), δευτέρα δὲ περὶ τῆς νῦν λέγομεν. τὰ γὰρ ταῖς

5 ὀλιγαρχικῶς — 8 ἀρχαιρεσίας om. M^aH^a, in his verbis 6
 τὰ δὲ — 7 μὲν om. etiam pr. P^s (suppl. rc., postea abstersum)
 et Π^s 6 τὰ δὲ] τὸ δὲ Spengelius || τὰ post περὶ om. P¹
 11 ὀλιγαρχικῶν Γ et pr. H^a (x s. v. m. 1) et cod. Par. 1868
 (Victorius alique plurimi), ὀλιγαρχικῶν cet. (oligarchicarum
 etiam cod. Guelf. g Guillemi, oligarchicum cod. Paris. b)
 12 τίς cod. Laur. 81, 6, τί (τὶ P¹) cet. || τίσιν P².³H^a 13 δὲ
 δεῖ] quasi δ' ἐπεὶ δεῖ verterunt Lambinus et Ramus, δ' εἰ δεῖ?
 Susem., δὲ δεῖν (i. qu. δεόν) Schmidtus 14 ἀρίστη ταῖς]
 αἰρετὴ ποίαις Spengelius 23 περ om. M^aP¹ || πρώτῃ Con-
 ringius

30 δημοκρατίαις ἀκολουθοῦντα καὶ δοκοῦντ' εἶναι τῆς πολιτείας οἰκεία ταύτης ποιεῖ συντιθέμενα τὰς δημοκρατίας ἐτέρας· τῇ μὲν γὰρ ἐλάττω, τῇ δ' ἀκολουθήσει πλείονα, τῇ δ' ἅπαντα ταῦτα. χρήσιμον δ' ἕκαστον αὐτῶν γνωρίζειν πρὸς τε τὸ κατασκευάζειν ἢν ἂν τις αὐτῶν τύχῃ βουλόμενος, (p. 179)

35 καὶ πρὸς τὰς διορθώσεις. ζητοῦσι μὲν γὰρ οἱ τὰς πολιτείας καθιστάντες ἅπαντα τὰ οἰκεία συναγαγεῖν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἀμαρτάνουσι δὲ τοῦτο ποιοῦντες, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ τὰς φθορὰς καὶ τὰς σωτηρίας τῶν πολιτειῶν εἴρηται πρότερον. νυνὶ δὲ τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ ἥθη καὶ ὧν ἐφίενται λέγωμεν.

40 2 Ὑποθέσεις μὲν οὖν τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας ἔλευ- 6
θερία (τοῦτο γὰρ λέγειν εἰώθασιν, ὥς ἐν μόνῃ τῇ πολιτείᾳ
17^b ταύτῃ μετέχοντας ἔλευθερίας· τούτου γὰρ στοχάζεσθαι φασὶ
πᾶσαν δημοκρατίαν)· ἔλευθερίας δὲ ἐν μὲν τὸ ἐν μέρει ἄρ-
χεσθαι καὶ ἄρχειν. καὶ γὰρ τὸ δίκαιον τὸ δημοτικὸν τὸ
ἴσον ἔχειν ἐστὶ κατὰ ἀριθμὸν ἀλλὰ μὴ κατ' ἀξίαν, τούτου δ'
5 ὄντος τοῦ δικαίου τὸ πληθὺς ἀναγκαῖον εἶναι κύριον, καὶ ὅ τι
ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι, τοῦτ' εἶναι τέλος καὶ τοῦτ' εἶναι
τὸ δίκαιον· φασὶ γὰρ δεῖν ἴσον ἔχειν ἕκαστον τῶν πολιτῶν·
ὥστε ἐν ταῖς δημοκρατίαις συμβαίνει κυριωτέρους εἶναι τοὺς
ἀπόρους τῶν εὐπόρων· πλείους γὰρ εἰσι, κύριον δὲ τὸ τοῖς
10 πλείοσι δόξαν. ἐν μὲν οὖν τῆς ἔλευθερίας σημεῖον τοῦτο, ὅν 7
τίθενται πάντες οἱ δημοτικοὶ τῆς πολιτείας ὄρον· ἐν δὲ τὸ
ζῆν ὥς βούλεται τις. τοῦτο γὰρ τῆς ἔλευθερίας ἔργον εἶναι

33 δ' | δὴ Susem.

36 συνάγειν M^aP¹

37 καθάπερ

— 38 πρότερον, ut E post Z poni posset, secl. Hilarius (38 ἐροῦμεν ὕστερον maluit Spengelius): cf. 1316 b 34 et 1319 b 4. 37

39 δέ] δὲ καὶ H^a | λέγομεν P². ³H^aπ³ 1317 b 1 τούτου — 2 δημοκρατίαν pro altera antecedentium recensione habet Wilamowitzius 3 δημοκρατικὸν Π¹ 6 τοῦτ' εἶναι τέλος] τοῦτ' εἶναι καὶ τέλος Π³, καὶ τοῦτ' εἶναι τέλος Thurotus, τοῦτ' ἔχειν καὶ τέλος Wilamowitzius (incidens post τέλος) || καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ δίκαιον tri. post 7 πολιτῶν Richardsius 12 γὰρ] γὰρ τὸ M^aP¹

φασιν, εἴπερ τοῦ δουλεύοντος τὸ ζῆν μὴ ὥς βούλεται. τῆς
 μὲν οὖν δημοκρατίας ὅρος οὗτος δεύτερος· ἐντεῦθεν δ' ἐλή-
 λυθε τὸ μὴ ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν ὑπὸ μηθενός, εἰ δὲ 15
 μὴ, κατὰ μέρος. καὶ συμβάλλεται ταύτῃ πρὸς τὴν ἐλευ-
 8 θερίαν τὴν κατὰ τὸ ἴσον. Τούτων δ' ὑποκειμένων καὶ τοιαύ-
 της οὔσης τῆς ἀρχῆς τὰ τοιαῦτα δημοτικά· τὸ αἰρεῖσθαι
 τὰς ἀρχὰς πάντας ἐκ πάντων, τὸ ἄρχειν πάντας μὲν
 ἐκάστου ἐκάστου δ' ἐν μέρει πάντων, τὸ κληρωτάς εἶναι τὰς 20
 ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὕσαι μὴ ἐμπειρίας δέονται καὶ τέχνης,
 τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος μηθενός εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ ὅτι μι-
 κροτάτου, τὸ μὴ δις τὸν αὐτὸν ἄρχειν μηδεμίαν ἢ ὀλιγά-
 (p. 180) κισ ἢ ὀλίγας ἔξω τῶν κατὰ πόλεμον, τὸ ὀλιγοχρονίους εἶναι τὰς
 ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσας ἐνδέχεται, τὸ δικάζειν πάντας 25
 καὶ ἐκ πάντων καὶ περὶ πάντων ἢ περὶ τῶν πλείστων καὶ
 τῶν μεγίστων καὶ τῶν κυριωτάτων, ὅλον περὶ εὐθυνῶν καὶ
 πολιτείας καὶ τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων, τὸ τὴν ἐκκλη-
 σίαν κυρίαν εἶναι πάντων ἀρχὴν δὲ μηδεμίαν μηθενός ἢ
 9 ὅτι ὀλιγίστων, ἢ τῶν μεγίστων (βουλὴν) κυρίαν (τῶν δ' ἀρχῶν δη- 30
 μοτικώτατον βουλὴ, ὅπου μὴ μισθοῦ εὐπορία πᾶσιν· ἐνταῦθα
 γὰρ ἀφαιροῦνται καὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς τὴν δύναμιν· εἰς
 αὐτὸν γὰρ ἀνάγει τὰς κρίσεις πάσας ὁ δῆμος εὐπορῶν
 μισθοῦ, καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τῇ μεθόδῳ τῇ πρὸ
 ταύτης), ἔπειτα τὸ μισθοφορεῖν μάλιστα μὲν πάντας, ἐκ- 35

13 δουλεύοντος] δούλου οὗτος Π² et (corr. m. 1 ex δούλου
 εἶναι) Π^a 15 μὲν] δὲ ΓΜ^a 16 καὶ — 17 ἴσον suspectat
 Bonitzius, Ind. Arist. 715 a 2 squ. 17 τούτων] τοιούτων Π¹

23 ἢ ὀλιγάκισ secl. Wilamowitzius 24 εἶναι om. Π² H^a

26 καὶ ἐκ] ἢ ἐκ Γ, post lacunam ἐκ Μ^a || καὶ ante περὶ secl.
 Wilamowitzius 28 πολιτείας] περὶ πολιτείας Π¹ (vel Μ^a P¹)

30 ὀλιγοστών Μ^a et pr. P¹ (ὀλιγιστών corr.¹) βουλὴν add.
 Immischius, ἢ οὐ (rectius μὴ) τῶν μεγίστων Lambinus, ἢ τῶν
 μεγίστων post 29 πάντων (cum Bas.³) tri. et 30 κυρίαν secl.
 Schneider 33 αὐτὸν Μ^a P^{2.3} et (corr. m. 1 ex αὐτῇν) H^a et
 π⁵ 34 scil. Δ 1299 b 38 squ. (Δ et E in unum coniungun-
 tur: cf. 1818 b 7)

κλησίαν δικαστήρια ἀρχάς, εἰ δὲ μή, τὰς ἀρχάς καὶ τὰ δικαστήρια καὶ βουλὴν καὶ τὰς ἐκκλησίας τὰς κυρίας, ἡ τῶν ἀρχῶν ἄς ἀνάγκη συσσιτεῖν μετ' ἀλλήλων. ἔτι ἐπειδὴ ὀλιγαρχία καὶ γένει καὶ πλούτῳ καὶ παιδείᾳ ὀρίζεται, 40 τὰ δημοτικά δοκεῖ τάναντία τούτων εἶναι, ἀγένεια πενία βαναυσία. ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸ μηδεμίαν ἀίδιον εἶναι, 10 318 a ἐὰν δέ τις καταλειφθῇ ἐξ ἀρχαίας καταβολῆς, τότε περαιοῦσθαι τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἐξ αἰρετῶν κληρωτοὺς ποιεῖν. [τὰ μὲν οὖν κοινὰ ταῖς δημοκρατίαις ταῦτ' ἐστὶ συμβαίνει δ' ἐκ τοῦ δικαίου τοῦ ὁμολογουμένου εἶναι δημοκρατικοῦ 5 (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντας κατ' ἀριθμόν) ἢ μάλιστ' εἶναι δοκοῦσα δημοκρατία καὶ δῆμος. ἴσον γὰρ τὸ μηθὲν μᾶλλον ἄρχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι μόνους ἀλλὰ πάντας ἐξ ἴσου κατ' ἀριθμόν· οὕτω γὰρ ἂν ὑπάρχειν νομίζοιεν τὴν τ' ἰσότητα τῇ πολι- 10 τεῖᾳ καὶ τὴν ἔλευθερίαν.

3 Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἀπορεῖται πῶς ἔξουσι τὸ ἴσον, πό- 11 τερον δεῖ τὰ τιμήματα διελεῖν χιλίοις τὰ τῶν πεντακοσίων καὶ τοὺς χιλίους ἴσον δύνασθαι τοῖς πεντακοσίοις; ἢ οὐχ οὕτω δεῖ τιθῆναι τὴν κατὰ τοῦτο ἰσότητα, ἀλλὰ διελεῖν 15 μὲν οὕτως, ἔπειτα ἐκ τῶν πεντακοσίων ἴσους λαβόντα καὶ ἐκ τῶν χιλίων, τούτους κυρίους εἶναι τῶν αἰρέσεων καὶ τῶν (p. 181) δικαστηρίων; πότερον οὖν αὕτη ἡ πολιτεία δικαιοτάτη κατὰ

37 καὶ βουλὴν] καὶ βουλὰς Γ M^a, expunxit corr. P¹, καὶ τὴν βουλὴν Schneider 38 ἔτι] ἔτι δὲ pr. H^a, adhuc autem codd. plerique Guilelmi || ἔτι — 41 βαναυσία secl. Susem. 41 ἐπὶ] ἐπεὶ H^a, ἔτι Aretino praeunte Lambinus 1318 a 1 καταβολῆς (pensione. attributione) Immischius, μεταβολῆς Γ Π || τότε] τό γε Coraes 3 τὰ μὲν — b 5 φροντίζουσιν secl. Susem. (inde a 3 συμβαίνει Susem.²) || τῆς δημοκρατίας Π¹ 7 εὐπόρους bis pr. P³ (em. corr.¹), primum εὐπόρους tum ἀπόρους Ar. et cod. Par 1858: cf. 1291 b 32 9 πολιτεία] πόλει Π¹ 14 κατὰ τούτων P¹, in his Guil. 16 αἰρέσεων Camotius, διαίρέσεων Γ Π 17 αὕτη ἡ] haec quae secundum multitudinem honorabilitatum Guil., unde in cod. Par. 1858 αὕτη eras. et ἡ κατὰ ser. et in mg. add τὸ πλῆθος τῶν τιμημάτων (sed iam in Guil. cod. Mon. uacat, glossa est(?) superser. man. ro.)

- τὸ δημοτικὸν δίκαιον, ἢ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ πλῆθος; φασὶ γὰρ οἱ δημοτικοὶ τοῦτο δίκαιον ὃ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, οἱ δ' ὀλιγαρχικοὶ ὃ τι ἂν δόξῃ τῇ πλείονι οὐσίᾳ. κατὰ 20
- 12 πλῆθος γὰρ οὐσίας φασὶ κρίνεσθαι δεῖν. ἔχει δ' ἀμφοτέρω ἀνισότητα καὶ ἀδικίαν· εἰ μὲν γὰρ ὃ τι ἂν οἱ ὀλίγοι, τυραννίς (καὶ γὰρ ἐὰν εἰς ἕξῃ πλείω τῶν ἄλλων εὐπόρων, κατὰ τὸ ὀλιγαρχικὸν δίκαιον ἄρχειν δίκαιος μόνος), εἰ δ' ὃ τι ἂν οἱ πλείους κατ' ἀριθμὸν, ἀδικήσουσι δημεύοντες τὰ 25 τῶν πλουσίων καὶ ἐλαττόνων, καθάπερ εἴρηται πρότερον. τίς ἂν οὖν εἴη ἰσότης ἣν ὁμολογήσουσιν ἀμφοτέροι, σκεπτέον ἐξ ὧν ὁρίζονται δικαίων ἀμφοτέροι. λέγουσι γὰρ ὡς ὃ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι τῶν πολιτῶν, τοῦτ' εἶναι δεῖ κύριον.
- 13 ἔστω δὴ τοῦτο, μὴ μέντοι πάντως, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο μέρη 30 τετύχηκεν ἐξ ὧν ἡ πόλις, πλούσιοι καὶ πένητες, ὃ τι ἂν ἀμφοτέροις δόξῃ ἢ τοῖς πλείοσι, τοῦτο κύριον ἔστω, ἐὰν δὲ τάναντία δόξῃ, ὃ τι ἂν οἱ πλείους καὶ ὧν τὸ τίμημα πλείον. οἶον εἰ οἱ μὲν δέκα οἱ δὲ εἴκοσιν, ἔδοξε δὲ τῶν μὲν πλουσίων τοῖς ἕξ τῶν δ' ἀπορωτέρων τοῖς πεντεκαίδεκα, προσγεγέ- 35 νηνται τοῖς μὲν πένησι τέτταρες τῶν πλουσίων, τοῖς δὲ πλουσίοις πέντε τῶν πενήτων· ὁποτέρων οὖν τὸ τίμημα ὑπερτείνει
- 14 συναριθμουμένων ἀμφοτέρων ἑκατέροις, τοῦτο κύριον. ἐὰν δὲ ἴσοι συμπέσωσι, κοινὴν εἶναι ταύτην νομιστέον ἀπορίαν ὥσπερ νῦν, ἐὰν δίχα ἢ ἐκκλησία γένηται ἢ τὸ δικαστήριον· ἢ 40 γὰρ ἀποκληρωτέον ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ποιητέον. Ἀλλὰ περὶ 1318b μὲν τοῦ ἴσου καὶ τοῦ δικαίου, κἂν ἢ πάνυ χαλεπὸν εὑρεῖν τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν, ὅμως ῥᾶον τυχεῖν ἢ συμπεῖσαι τοὺς δυναμένους πλεονεκτεῖν· αἰεὶ γὰρ ζήτοῦσι τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον οἱ ἥτιους, οἱ δὲ κρατοῦντες οὐδὲν φροντίζουσιν.] 5

25 <οὐκ> ἀδικήσουσι Stahrius coll. 1281 a 15 (non interrogantis) 27 ὁμολογήσουσιν P³ H^a π³, ὁμολογοῦσιν cet. 32 τοῦτο] τοῦτο τὸ Γ M^a 33 καὶ explicativum 34 εἰ om. Π³ H^a 37 ποτέρων M^a et pr. P¹ (em. corr.¹) 40 δίχα (χα in lac. suppl. re. P³) Π², δίχαι H^a, διχῶ Γ M^a (divisa in duo (Guil.), διχῶ P¹ 1318 b 4 τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἴσον Π¹

4 Δημοκρατιῶν δ' οὐδὼν τεττάρων βελτίστη μὲν ἡ πρώτη II (p. 182)
τάξει, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐλέχθη λόγοις· ἔστι δὲ
καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν αὐτῇ. λέγω δὲ πρώτην ὥσπερ ἂν
- τις διέλοι τοὺς δήμους. βέλτιστος γὰρ δῆμος ὁ γεωργικός
10 ἔστιν, ὥστε καὶ ποιεῖν ἐνδέχεται δημοκρατίαν ὅπου ζῇ τὸ
πλήθος ἀπὸ γεωργίας ἢ νομῆς. διὰ μὲν γὰρ τὸ μὴ πολ-
λὴν οὐσίαν ἔχειν ἄσχυλος, ὥστε μὴ πολλάκις ἐκκλησιάζειν·
διὰ δὲ τὸ [μὴ] ἔχειν τὰναγκαῖα πρὸς τοῖς ἔργοις διατρί-
βουσι καὶ τῶν ἀλλοτριῶν οὐκ ἐπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἥδιον αὐτοῖς
15 τὸ ἐργάζεσθαι τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ὅπου ἂν μὴ ἢ
λήμματα μεγάλα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. οἱ γὰρ πολλοὶ μᾶλλον
ὀρέγονται τοῦ κέρδους ἢ τῆς τιμῆς. σημείον δέ· καὶ 2
γὰρ τὰς ἀρχαίας τυραννίδας ὑπέμενον καὶ τὰς ὀλιγαρχίας
ὑπομένουσιν, ἐάν τις αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μὴ κωλύῃ μηδ'
20 ἀφαιρῇται μηθὲν· ταχέως γὰρ οἱ μὲν πλουτοῦσιν αὐτῶν
οἱ δ' οὐκ ἀποροῦσιν. ἔτι δὲ τὸ κυρίους εἶναι τοῦ ἐλέσθαι καὶ
εὐθύνουν ἀναπληροῦ τὴν ἔνδειαν, εἴ τι φιλοτιμίας ἔχουσιν,
ἐπεὶ παρ' ἐνίοις δήμοις, κἂν μὴ μετέχωσι τῆς αἰρέσεως
τῶν ἀρχῶν ἀλλὰ τινες αἰρετοὶ κατὰ μέρος ἐκ πάντων,
25 ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ, τοῦ δὲ βουλευέσθαι κύριοι ὄσιν, ἱκανῶς
ἔχει τοῖς πολλοῖς. (καὶ δεῖ νομίζειν καὶ τοῦτ' εἶναι σχῆμά
τι δημοκρατίας, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ ποτ' ἦν.) διὸ δὴ καὶ 3
συμφέρον ἐστὶ τῇ πρότερον ῥηθείᾳ δημοκρατίᾳ καὶ ὑπάρ-
χειν εἴωθεν, αἰρεῖσθαι μὲν τὰς ἀρχὰς καὶ εὐθύνουν καὶ
30 δικάζειν πάντας, ἄρχειν δὲ τὰς μεγίστας αἰρετοὺς καὶ ἀπὸ
τιμημάτων, τὰς μείζους ἀπὸ μειζόνων, ἢ καὶ ἀπὸ τιμη-

1318 b 16 μεγάλα: hinc incipit codicis H^a supplementum prius

7 scil. Δ 1292 b 22 squ.: cf. 1317 b 34 9 διέλη Γ P¹.
10 ἐνδέχεται <βελτίστην> Camerarius, <χρηστήν> ποιεῖν coll.
1319 a 34 Richardsius 13 μὴ secl. Boiesenus 14 αὐτοῖς om.
Π^a 17 ἢ om. M^a P¹. 2. 3 π^a || καὶ γὰρ καὶ π^a

μάτων μὲν μηδεμίαν, ἀλλὰ τοὺς δυναμένους. ἀνάγκη δὲ
 πολιτενομένους οὕτω πολιτεύεσθαι καλῶς (αἷ τε γὰρ ἀρχαί
 αἰεὶ διὰ τῶν βελτίστων ἔσονται τοῦ δήμου βουλομένου καὶ τοῖς
 ἐπιεικῶσιν οὐ φθοροῦντος), καὶ τοῖς ἐπιεικῶσι καὶ γνωρίμοις 35
 ἀρκοῦσαν εἶναι ταύτην τὴν τάξιν· ἄρξονται γὰρ οὐχ ὑπ'
 ἄλλων χειρόνων, καὶ ἄρξουσι δικαίως διὰ τὸ τῶν εὐθυνοῶν
 (p. 189) 4 εἶναι κυρίους ἐτέρους. τὸ γὰρ ἐπανακρέμασθαι, καὶ μὴ πᾶν
 ἐξεῖναι ποιεῖν ὅ τι ἂν δόξῃ, συμφέρον ἐστίν· ἡ γὰρ ἐξουσία
 τοῦ πράττειν ὅ τι ἂν ἐθέλῃ τις οὐ δύναται φυλάττειν τὸ ἐν 10
 ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων φαῦλον. ὥστε ἀναγκαῖον συμβαί- 1319 a
 νειν ὅπερ ἐστὶν ὠφελιμώτατον ἐν ταῖς πολιτείαις, ἄρχειν
 τοὺς ἐπιεικεῖς ἀναμαρτήτους ὄντας, μηδὲν ἐλαττουμένου τοῦ
 πλήθους. ὅτι μὲν οὖν αὕτη τῶν δημοκρατιῶν ἀρίστη, φανε-
 ρόν, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, ὅτι διὰ τὸ ποιόν τινα εἶναι τὸν 5
 5 δῆμον· πρὸς δὲ τὸ κατασκευάζειν γεωργὸν τὸν δῆμον τῶν
 τε νόμων τινὲς τῶν παρὰ [τοῖς] πολλοῖς κειμένων τὸ ἀρ-
 χαῖον χρήσιμοι πάντως, ἢ τὸ ὅλως μὴ ἐξεῖναι κεκτῆσθαι
 πλείω γῆν μέτρου τινὸς ἢ ἀπὸ τινος τόπου πρὸς τὸ ἄστν
 καὶ τὴν πόλιν (ἦν δὲ τό γε ἀρχαῖον ἐν πολλαῖς πόλεσι 10
 νενομοθετημένον μηδὲ πωλεῖν ἐξεῖναι τοὺς πρώτους κλήρους·
 ἔστι δὲ καὶ ὃν λέγουσιν Ὁξύλου νόμον εἶναι τοιοῦτόν τι δυ-
 νάμενος, τὸ μὴ δανείζειν εἰς τι μέρος τῆς ὑπαρχούσης
 11 ἑκάστῳ γῆς), νῦν δὲ δεῖ διορθοῦν καὶ τῷ Ἀφυταίων νόμῳ,
 πρὸς γὰρ ὃ λέγομέν ἐστι χρήσιμος· ἐκεῖνοι γάρ, καίπερ 15
 ὄντες πολλοὶ κεκτημένοι δὲ γῆν ὀλλγην, ὅμως πάντες γεωρ-

33 τε tri. post πολιτεύεσθαι Richardsius 34 βουλευομένου
 Π¹ (crx. mg. p¹) 38 ἐπανακρεμάσθαι M^a P¹ || πᾶσαν Γ M^a
 1319 a 1 φῶλον Π¹ (crx. mg. p¹) 3 non recte huc refert pap.
 Herc. 1020, col. I 5 Croenertius, Hiermae vol. XXXVI p. 549
 6 γεωργικὸν Richardsius 7 πολλοῖς Madvigius, τοῖς πολλοῖς
 Π² H^a, τοῖς παλαιοῖς Π¹ 8 πάντως Coraes (idem et mox καὶ
 pro ἡ Sauppeus), πάντες Γ Π 10 δὲ <καὶ>? Susem. || γε
 om. Π¹ 12 ἐξύλου Γ M^a, ὀξύλου π³ | δυνάμενος M^a P¹
 14 Ἀφυταίων Sepulveda, ἀφυτάλω M^a, ἀφυτάλων (λ in ras.
 P^a) cet.

γούσιν· τιμῶνται γὰρ οὐχ ὅλας τὰς κτήσεις, ἀλλὰ κατὰ
 τηλικαῦτα μόρια διαιροῦντες ὥστ' ἔχειν ὑπερβάλλειν ταῖς
 τιμήσεσι καὶ τοὺς πένητας. μετὰ δὲ τὸ γεωργικὸν πλῆθος 7
 30 βέλτιστος δῆμός ἐστιν ὅπου νομεῖς εἰσι καὶ ζῶσιν ἀπὸ βο-
 σκημάτων· πολλὰ γὰρ ἔχει τῇ γεωργίᾳ παραπλησίως,
 καὶ τὰ πρὸς τὰς πολεμικὰς πράξεις μάλισθ' οὔτοι γεγυ-
 μνασμένοι τὰς ἔξεις καὶ χρήσιμοι τὰ σώματα καὶ δυ-
 νάμενοι θυραυλεῖν. τὰ δ' ἄλλα πλήθῃ πάντα σχεδόν, ἐξ
 25 ὧν αἱ λοιπαὶ δημοκρατίαι συνεστᾶσι, πολλῶ φανλότερα
 τούτων· ὁ γὰρ βίος φαῦλος, καὶ οὐθὲν ἔργον μετ' ἀρετῆς
 ὧν μεταχειρίζεται τὸ πλῆθος τό τε τῶν βαναύσων καὶ
 τὸ τῶν ἀγοραίων ἀνθρώπων καὶ τὸ θητικόν, ἔτι δὲ διὰ τὸ
 περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ἄστὺ κυλίσσθαι πᾶν τὸ τοιοῦτον
 30 γένος ὡς εἰπεῖν ῥαδίως ἐκκλησιάζει· οἱ δὲ γεωργοῦντες διὰ (p. 184)
 τὸ διεσπάρθαι κατὰ τὴν χώραν οὐτ' ἀπαντῶσιν οὐθ' ὁμοίως
 δέονται τῆς συνόδου ταύτης. ὅπου δὲ καὶ συμβαίνει τὴν 8
 χώραν τὴν θέσιν ἔχειν τοιαύτην ὥστε τὴν χώραν πολὺ τῆς
 πόλεως ἀπηρτηθῆναι, ῥάδιον καὶ δημοκρατίαν ποιεῖσθαι χρη-
 35 στήν καὶ πολιτείαν· ἀναγκάζεται γὰρ τὸ πλῆθος ἐπὶ τῶν
 ἀγρῶν ποιεῖσθαι τὰς ἀποικίας, ὥστε δεῖ, κἂν ἀγοραῖος
 ὄχλος ᾗ, μὴ ἐπιπολάζειν ἐν ταῖς δημοκρατικαῖς ἐκκλησίαις ἄνευ
 τοῦ κατὰ τὴν χώραν πλῆθους. Πῶς μὲν οὖν δεῖ κατασκευά-
 ζειν τὴν βελτίστην καὶ πρώτην δημοκρατίαν, εἴρηται· φα-
 40 νερόν δὲ καὶ πῶς τὰς ἄλλας. ἐπομένως γὰρ δεῖ παρεκ-
 1319^b βαίνειν καὶ τὸ χειρόν ἀεὶ πλῆθος χωρίζειν. Τὴν δὲ τελευ- 9

22 καὶ τὰς (τὰ M^a) πρὸς τὰ πολεμικὰ Γ M^a H^a, καὶ πρὸς τὰς
 πολεμικὰς ci. Schneider 31 ἐσπάρθαι M^a (sine spiritu) et π³
 et addiderat ἐσπάρθαι κατὰ τὴν χώραν post 28 διὰ τὸ pr. P¹

33 aut prius aut alterum τὴν χώραν secludendum censet
 Coraes 36 δεῖ non vertit Ar., secl. Coraes 37 ἐπιπολάζειν
 (nisi mavis πλεονάζειν) Immischius, ποιεῖν ΓΠ || δημοκρατικαῖς
 ἐκκλησίαις] δημοκρατικαῖς ἐκκλησίαις (ut haberet ποιεῖν obiectum)
 corr.¹ P³ et π³, δημοκρατίαις (vel τοιαύταις δημοκρατίαις Susem.)
 ἐκκλησίαις Lambinus

ταίαν, διὰ τὸ πάντας κοινωνεῖν, οὔτε πάσης ἐστὶ πόλεως
 φέρειν, οὔτε ῥάδιον διαμένειν μὴ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἔθε-
 σιν εὖ συγκειμένην (ἃ δὲ φθείρειν συμβαίνει καὶ ταύτην
 καὶ τὰς ἄλλας πολιτείας, εἴρηται πρότερον τὰ πλείστα 5
 σχεδόν). πρὸς δὲ τὸ καθιστάναι ταύτην τὴν δημοκρατίαν
 καὶ τὸν δῆμον ποιεῖν ἰσχυρὸν εἰώθασιν οἱ προεστώτες
 προσλαμβάνειν ὥς πλείστους καὶ ποιεῖν πολίτας μὴ μόνον
 τοὺς γνησίους ἀλλὰ καὶ τοὺς νόθους καὶ τοὺς ἐξ ὁποτερουοῦν
 πολίτου, λέγω δὲ οἶον πατρὸς ἢ μητρός· ἅπαν γὰρ οἰκεῖον 10
 10 τοῦτο τῷ τοιούτῳ δῆμῳ μᾶλλον. εἰώθασι μὲν οὖν οἱ δημα-
 γωγοὶ κατασκευάζειν οὕτω, δεῖ μέντοι προσλαμβάνειν μέ-
 χρι ἂν ὑπερτείνῃ τὸ πλῆθος τῶν γνωρίμων καὶ τῶν μέ-
 σων, καὶ τούτου μὴ πέρα προβαίνειν· ὑπερβάλλοντες γὰρ
 ἀτακτοτέραν τε ποιοῦσι τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς γνωρίμους 15
 πρὸς τὸ χαλεπῶς ὑπομένειν τὴν δημοκρατίαν παροξύνουσι
 μᾶλλον, ὅπερ συνέβη τῆς στάσεως αἷτιον γενέσθαι περὶ
 Κυρήνην· ὀλίγον μὲν γὰρ πονηρὸν παροράται, πολὺ δὲ
 11 γινόμενον ἐν ὀφθαλμοῖς μᾶλλον ἐστίν. ἔτι δὲ καὶ τὰ
 τοιαῦτα κατασκευάσματα χρήσιμα πρὸς τὴν δημοκρατίαν 20
 τὴν τοιαύτην, οἷς Κλεισθένης τε Ἀθηήνησιν ἐχρήσατο βουλό-
 (p. 185) μενος αὐξῆσαι τὴν δημοκρατίαν, καὶ περὶ Κυρήνην οἱ τὸν
 δῆμον καθιστάντες. φυλαί τε γὰρ ἕτεραι ποιηταί πλείους
 καὶ φατρίαι, καὶ τὰ τῶν ἰδίων ἱερῶν συνακτέον εἰς ὀλίγα
 καὶ κοινά, καὶ πάντα σοφιστέον ὅπως ἂν ὅτι μάλιστα ἀνα- 25
 μειχθῶσι πάντες ἀλλήλοις, αἱ δὲ συνήθειας διαξενυχθῶσιν

1319b 4 ἃ — 6 σχεδόν, ut E post Z poni posset, secl.
 Hilarius: cf. infra 37 et 1316b 34, 1317a 37 8 προσλαμ-
 βάνειν] τῷ προσλαμβάνειν (ut pendeat 7 καὶ τὸν δῆμον ποιεῖν
 ab εἰώθασιν) Π¹ 11 τοῦτο om. Π¹ 12 μέχρις Π² H^a 17 τῆς
 στάσεως post αἷτιον Π¹ 17 περὶ| τῇ H^a (voluit ergo κυρήνην),
 τὴν π⁸ 19 ἐν ὀφθαλμοῖς post μᾶλλον Π¹ ἔτι] ἐστι H^a
 21 οἷς] οἶον (v. egra. P¹) Π¹ 24 φατρίαι P³ π³ καὶ τὰ
 P¹ et γρ. mg. π³, κατὰ cet, 25 ἀναμιχθῶσιν ἀλλήλοις πάν-
 τες M^a P¹

αἱ πρότερον. ἔτι δὲ καὶ τὰ τυραννικά κατασκευάσματα 12
 δημοτικά δοκεῖ πάντα, λέγω δ' οἷον ἀναρχία τε δούλων
 (αὕτη δ' ἂν εἴη μέχρι του συμφέρουσα) καὶ γυναικῶν καὶ
 30 παίδων, καὶ τὸ ξῆν ὅπως τις βούλεται παρορᾶν· πολὺ γὰρ
 ἔσται τὸ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ βοηθοῦν· ἥδιον γὰρ τοῖς πολ-
 λοῖς τὸ ξῆν ἀτάκτως ἢ τὸ σωφρόνως.

5 Ἔστι δὲ [ἔργον] τοῦ νομοθέτου καὶ τῶν βουλομένων συν- III
 ιστάναι τινὰ τοιαύτην πολιτείαν οὐ τὸ καταστήσαι μέγιστον
 35 ἔργον οὐδὲ μόνον, ἀλλ' ὅπως σφύζεται μᾶλλον· μίαν γὰρ
 ἢ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας οὐ χαλεπὸν μεῖναι πολιτενομένους
 ὁπωσοῦν. διὸ δεῖ, περὶ ὧν τεθεώρηται πρότερον, τίνες σωτη-
 ραί καὶ φθοραὶ τῶν πολιτειῶν, ἐκ τούτων πειραῶσθαι κατα-
 σκευάζειν τὴν ἀσφάλειαν, εὐλαβουμένους μὲν τὰ φθείροντα,
 40 τιθεμένους δὲ τοιούτους νόμους καὶ τοὺς ἀγράφους καὶ τοὺς γε-
 1320 a γραμμένους οἳ περιλήψονται μάλιστα τὰ σφύζοντα τὰς πο-
 λιτείας, καὶ μὴ νομίζειν τοῦτ' εἶναι δημοτικὸν μηδ' ὀλι-
 γαρχικὸν ὃ ποιήσει τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα δημοκρατεῖσθαι
 ἢ ὀλιγαρχεῖσθαι, ἀλλ' ὃ πλεῖστον χρόνον. οἱ δὲ νῦν δη- 2
 5 μαγωγοὶ χαριζόμενοι τοῖς δήμοις πολλὰ δημεύουσι διὰ
 τῶν δικαστηρίων. διὸ δεῖ πρὸς ταῦτα ἀντιπράττειν τοὺς κη-
 δομένους τῆς πολιτείας, νομοθετοῦντας μηδὲν εἶναι δημόσιον
 τῶν καταδικαζομένων καὶ φερόμενον πρὸς τὸ κοινόν, ἀλλ'
 ἱερόν· οἱ μὲν γὰρ ἀδικοῦντες οὐθὲν ἥττον εὐλαβεῖς ἔσονται
 10 (ζημιώσονται γὰρ ὁμοίως), ὃ δ' ὄχλος ἥττον καταψηφιεῖ-
 ται τῶν κρινομένων, λήψεσθαι μηθὲν μέλλων. ἔτι δὲ τὰς
 γινομένας δημοσίας δίκας ὡς ὀλιγίστας αἰεὶ ποιεῖν, μεγά-

27 πρότεροι Π¹ et corr. π³ 29 μέχρι του restringentis est
 (Susem.) 33 [ἔργον] Scaliger (secl. 35 ἔργον Lambinus)
 34 τινὰ post τοιαύτην Π¹ 37 περὶ — πρότερον, ut E post Z
 poni posset, secl. Hilarius (θεωρήσομεν ὕστερον maluit Spenge-
 lius): cf. 1316 b 34, 1317 a 37, 1319 b 4 1320 a 4 ἢ] μηδ' Π¹
 (em. corr.¹ P¹) 8 φερόμενον Bernaysius (opusc. I 173), φερο-
 μένων ΓP¹, φερόντων cet. 10 καταψηφίζεται M² P¹ et pr. P² 3
 (em. corr.¹) et π³, καταψηφίζεται H^a

(p. 186) τοῖς ἐπιτιμίοις τοὺς εἰκῇ γραφομένους καλύοντας· οὐ γὰρ τοὺς δημοτικούς ἀλλὰ τοὺς γνωρίμους εἰώθασιν εἰσάγειν, δεῖ δὲ καὶ <ταύτῃ> τῇ πολιτεῖα πάντας μάλιστα μὲν εὐνοὺς εἶναι τοὺς 15 πολίτας, εἰ δὲ μή, μή τοί γε ὥς πολεμίους νομίζειν τοὺς 3 κυρίους. ἐπεὶ δ' αἱ τελευταῖαι δημοκρατίαι πολυάνθρωποι τέ εἰσι καὶ χαλεπὸν ἐκκλησιάζειν ἀμίσθους, τοῦτο δ' ὅπου πρόσοδοι μὴ τυγχάνουσιν οὔσαι πολέμιον τοῖς γνωρίμοις (ἀπὸ τε γὰρ εἰσφορᾶς καὶ δημεύσεως ἀναγκαῖον γίνεσθαι 20 καὶ δικαστηρίων φάυλων, ἃ πολλὰς ἤδη δημοκρατίας ἀνέτρεψεν) — ὅπου μὲν οὖν πρόσοδοι μὴ τυγχάνουσιν οὔσαι, δεῖ ποιεῖν ὀλίγας ἐκκλησίας, καὶ δικαστήρια πολλῶν μὲν ὀλίγας δ' ἡμέρας (τοῦτο γὰρ φέρει μὲν καὶ πρὸς τὸ μὴ φοβεῖσθαι τοὺς πλουσίους τὰς δαπάνας, κἂν οἱ μὲν εὐποροὶ μὴ 25 λαμβάνωσι δικαστικόν, οἱ δ' ἄποροι, φέρει δὲ καὶ πρὸς τὸ κρίνεσθαι τὰς δίκας πολὺ βέλτιον· οἱ γὰρ εὐποροὶ πολλὰς μὲν ἡμέρας οὐκ ἐθέλουσιν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀπεῖναι, βρα- 4 χύν δὲ χρόνον ἐθέλουσιν), ὅπου δ' εἰσὶ πρόσοδοι, μὴ ποιεῖν ὃ νῦν οἱ δημαγωγοὶ ποιοῦσιν (τὰ γὰρ περιόντα νέμουσιν· λαμ- 30 βάνουσι δὲ ἅμα, καὶ πάλιν δέονται τῶν αὐτῶν· ὁ τετρημένος γὰρ ἐστὶ πῖθος ἢ τοιαύτη βοήθεια τοῖς ἀπόροις), ἀλλὰ δεῖ τὸν ἀληθινῶς δημοτικὸν ὄραν ὅπως τὸ πλῆθος μὴ λίαν ἄπορον ᾗ. τοῦτο γὰρ αἷτιον τοῦ μοχθηρὰν εἶναι τὴν δημοκρατίαν. τεχναστὲον οὖν ὅπως ἂν εὐπορία γένοιτο χρόνιος (ἐπει- 35 δὴ συμφέρει τοῦτο καὶ τοῖς εὐπόροις)· τὰ μὲν ἀπὸ τῶν προσόδων γινόμενα συναθροίζοντας ἀθρόα χρή διανέμειν τοῖς ἀπόροις, μάλιστα μὲν εἴ τις δύναται τοσοῦτον ἀθροίζειν ὅσον

13 ἐπιζημίους Π¹ 15 ταύτῃ add. Immischius (καὶ non vertit Guil., om. H^a) 16 τοί H^a Π³, τι cet. 21 δικαστήριον M^a, praetoria Guil. 23 ὀλίγας post ἐκκλησίας Π¹ ; ὀλίγας δ' ἡμέρας pr. P¹ et corr.¹ P² et H^a Π³, ὀλίγαις δ' ἡμέραις cum cet. corr.¹ P¹ et pr. P² 25 κἂν Immischius, ἂν Γ Π (in lacuna suppl. rc. P³) 29 θέλουσιν M^a P¹ (ἐθέλουσιν in ras. P³) 32 ἐστὶ πῖθος] ἐτι πῖθος H^a, πῖθος ἐστὶν Π¹ 35 γένοιτο M^a P¹ ἐπειδὴ Immischius, ἐπεὶ δὲ ut prodosim sequentium Γ Π 38 ἀθροίζειν Bas.^a, ἀθροίζων Π² H^a, συναθροίζων M^a P¹ (fort. Π¹), συναθροίζειν Sussem.

εἰς γηδῖον κτῆσιν, εἰ δὲ μή, πρὸς ἀφορμὴν ἐμπορίας καὶ
 1320 b γέωργίας, καὶ εἰ μὴ πᾶσι δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ φυλὰς ἢ
 τι μέρος ἕτερον ἐν μέρει διανέμειν, ἐν δὲ τούτῳ πρὸς τὰς
 ἀναγκαίας συνόδους τοὺς εὐπόρους εἰσφέρειν τὸν μισθόν, ἀφιε-
 μένους τῶν ματαίων λειτουργιῶν. τοιοῦτον δὲ τινα τρόπον Καρ- 5
 5 χηδόνιοι πολιτευόμενοι φίλον κέκτηνται τὸν δῆμον· ἀεὶ γάρ (p. 187)
 τινὰς ἐκπέμποντες τοῦ δήμου πρὸς τὰς περιοικίδας ποιοῦσιν
 εὐπόρους. χαριέντων δ' ἐστὶ καὶ νοῦν ἔχόντων γνωρίμων καὶ
 διαλαμβάνοντας τοὺς ἀπόρους ἀφορμὰς διδόντας τρέπειν
 ἐπ' ἐργασίας. καλῶς δ' ἔχει μιμεῖσθαι καὶ τὰ Ταραντίνων.
 10 ἐκεῖνοι γὰρ κοινὰ ποιοῦντές τ(ιν)α κτήματα τοῖς ἀπόροις ἐπὶ τὴν
 χρῆσιν εὖνουν παρασκευάζουσι τὸ πλῆθος· ἔτι δὲ τὰς ἀρχὰς
 πάσας ἐποίησαν διττάς, τὰς μὲν αἰρετάς τὰς δὲ κληρωτάς,
 τὰς μὲν κληρωτάς ὅπως ὁ δῆμος αὐτῶν μετέχῃ, τὰς δ'
 15 αἰρετάς ἵνα πολιτεύονται βέλτιον. ἔστι δὲ τοῦτο ποιῆσαι καὶ
 15 τῆς αὐτῆς ἀρχῆς μερίζοντας, τοὺς μὲν κληρωτοὺς τοὺς δ'
 αἰρετούς. Πῶς μὲν οὖν δεῖ τὰς δημοκρατίας κατασκευάζειν,
 εἴρηται.

¶ Σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας πῶς δεῖ φανερόν IV
 ἐκ τούτων. ἐκ τῶν ἐναντίων γὰρ δεῖ συνάγειν ἐκάστην ὀλι-
 20 γαρχίαν, πρὸς τὴν ἐναντίαν δημοκρατίαν ἀναλογιζόμενον,
 τὴν μὲν εὐκρατον μάλιστα τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ πρώτην —
 αὕτη δ' ἐστὶν ἡ σύνεγγυς τῇ καλουμένῃ πολιτείᾳ, ἣ δὲ τὰ
 τιμήματα διαιρεῖν, τὰ μὲν ἐλάττω τὰ δὲ μείζω ποιοῦντας,

39 εὐπορίας Π² (γρ. ἐμπειρίας καὶ τοῦτο δοκεῖ κάλλιον
 mg.¹ P² et mg. rc. P³, ubi postea erasa), ἀπορίας H^a

1320 b 3 ἐφιεμένους M^a Π² H^a, ἀφειμένους Schneider 6 πε-
 ριοικιδίας P³ H^a π³, negotia domus Guil., unde ficta videntur
 περιοικιδίους a corr. cod. Parisini 1858 et περιοικίας in Ald.

9 τὰ Ταραντίνων] τὴν ταραντίνων P¹ idemque addita la-
 cuna 4 vel 5 litterarum M^a, Tarentinorum principatum Guil.,
 τὴν Ταραντίνων ἀρχὴν Susem. 10 ποιοῦντές τ(ιν)α Immi-
 schius, ποιοῦντες τὰ ΓΠ 12 ἐποίησαν post διττάς Π¹ 15 αὐτῆς
 ἀρχῆς Γ, ἀρχῆς αὐτῆς Π (ἥτοι τῆς μιᾶς glossa p³) 19 δεῖ
 συνάγειν post ἐκάστην ὀλιγαρχίαν Π¹ 22 <ἐν> ἡ Bas.³

ἐλάττω μὲν ἅφ' ὧν τῶν ἀναγκαίων μεθέξουσιν ἀρχῶν,
 μείζω δ' ἅφ' ὧν τῶν κυριωτέρων· τῷ τε κτωμένῳ τὸ τί- 25
 μημα μετέχειν ἐξεῖναι τῆς πολιτείας, τοσοῦτον εἰσαγομένους
 τοῦ δήμου πλῆθος διὰ τοῦ τιμήματος, μεθ' οὗ κρείττονες ἔσονται
 τῶν μὴ μετεχόντων· ἀεὶ δὲ δεῖ παραλαμβάνειν ἐκ τοῦ
 2 βελτίονος δήμου τοὺς κοινωνοὺς. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐχομένην
 ὀλιγαρχίαν ἐπιτείνοντας δεῖ μικρὸν κατασκευάζειν. τῇ δ' 30
 ἀντικειμένη τῇ τελευταίᾳ δημοκρατίᾳ, τῇ δυναστικωτάτῃ
 καὶ τυραννικωτάτῃ τῶν ὀλιγαρχιῶν, ὅσῳ περ χειρίστης το-
 σοῦτῳ δεῖ πλείονος φυλακῆς. ὥσπερ γὰρ τὰ μὲν εὖ σώματα
 διακείμενα πρὸς ὑγίειαν καὶ πλοῖα. τὰ πρὸς ναυτιλίαν
 καλῶς ἔχοντα τοῖς πλωτῆρσιν ἐπιδέχεται πλείους ἀμαρτίας 35
 ὥστε μὴ φθείρεσθαι δι' αὐτάς, τὰ δὲ νοσερῶς ἔχοντα τῶν
 σωμάτων καὶ τὰ τῶν πλοίων ἐκλελυμένα καὶ πλωτήρων
 (p. 188) τετυχηκότα φεύλων οὐδὲ τὰς μικρὰς δύνανται φέρειν ἀμαρ-
 τίας, οὕτω καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ χεῖρισται πλείστης δέονται
 3 φυλακῆς. Τὰς μὲν οὖν δημοκρατίας ὅλως ἢ πολυανθρώπιᾳ 1321a
 σῶζει (τοῦτο γὰρ ἀντίκειται πρὸς τὸ δίκαιον τὸ κατὰ τὴν
 ἀξίαν)· τὴν δ' ὀλιγαρχίαν δῆλον ὅτι τοῦναντίον ὑπὸ τῆς
 εὐταξίας δεῖ τυγχάνειν τῆς σωτηρίας.
 7 Ἐπεὶ δὲ τέτταρα μὲν ἐστὶ μέρη μάλιστα τοῦ πλήθους, ■
 γεωργικὸν βανανυσικὸν ἀγοραῖον θητικόν, τέτταρα δὲ τὰ χρή-
 σιμα πρὸς πόλεμον, ἱππικὸν ὀπλιτικὸν ψιλὸν ναυτικόν,
 ὅπου μὲν συμβέβηκε τὴν χώραν εἶναι ἱππάσιμον, ἐνταῦθα
 μὲν εὐφυῶς ἔχει κατασκευάζειν τὴν ὀλιγαρχίαν ἰσχυράν
 (ἡ γὰρ σωτηρία τοῖς οἰκοῦσι διὰ ταύτης ἐστὶ τῆς δυνάμεως, 11
 αἱ δ' ἱπποτροφίαι τῶν μακρὰς οὐσίας κεκτημένων εἰσίν),

25 τῶν τε κτωμένων Π² H^a

26 εἰσαγομένον Π² H^a

30 δεῖ] δὴ ΓΡ¹

33 εὖ post σώματα Bk. cum Bas.³

35 τοῖς πλωτῆρσιν] praemittunt καὶ Thurotus, <τοῖς τε ἄλλοις
 καὶ> Rassovius, secl. Spengelius ἐπιδέχονται H^a (potius 38
 δύναται π^o) 1321a 5 μάλιστα| κάλλιστα Π^a, κάλιστα H^a

6 βάνανσον Bk cum π³ et mg. rc. M^a, ναυσικὸν pr. M^a, nau-
 tica Guil. 8 εἶναι post ἱππάσιμον Π¹

ὅπου δ' ὀπλίτιν, τὴν ἐχομένην ὀλιγαρχίαν (τὸ γὰρ ὀπλι-
 τικὸν τῶν εὐπόρων ἐστὶ μᾶλλον ἢ τῶν ἀπόρων), ἡ δὲ ψιλὴ
 δύναμις καὶ ναυτικὴ δημοτικὴ πάμπαν. νῦν μὲν οὖν 4
 15 ὅπου τοιοῦτον πολὺ πλῆθος ἔστιν, ὅταν διασπῶσι, πολλάκις
 ἀγωνίζονται χεῖρον· δεῖ δὲ πρὸς τοῦτο φάρμακον παρὰ τῶν
 πολεμικῶν λαμβάνειν στρατηγῶν, οἳ συνδυάζουσι πρὸς τὴν
 ἵππικὴν δύναμιν καὶ τὴν ὀπλιτικὴν τὴν ἀρμόττουσαν τῶν
 ψιλῶν. ταύτῃ δ' ἐπικρατοῦσιν ἐν ταῖς διαστάσεσιν οἱ δῆμοι
 20 τῶν εὐπόρων· ψилоὶ γὰρ ὄντες πρὸς ἵππικὴν καὶ ὀπλιτικὴν
 ἀγωνίζονται ῥαδίως. τὸ μὲν οὖν ἐκ τούτων καθιστάναι ταύ- 5
 τὴν τὴν δύναμιν ἐφ' ἑαυτοὺς ἐστὶ καθιστάναι, δεῖ δὲ διηρη-
 μένης τῆς ἡλικίας, καὶ τῶν μὲν ὄντων πρεσβυτέρων τῶν
 δὲ νέων, ἔτι μὲν ὄντας νέους τοὺς αὐτῶν υἱεῖς διδάσκεσθαι
 25 τὰς κούφας καὶ τὰς ψιλὰς ἐργασίας, ἐκκεκριμένους δὲ ἐκ
 παιδῶν ἀθλητὰς εἶναι αὐτοὺς τῶν ἔργων. τὴν δὲ μετάδοσιν
 γίνεσθαι τῷ πλῆθει τοῦ πολιτεύματος ἥτοι καθάπερ εἴρηται
 πρότερον, τοῖς τὸ τίμημα κτωμένοις, ἢ καθάπερ Θηβαίοις,
 ἀποσχομένοις χρόνον τινὰ τῶν βαναύσων ἔργων, ἢ καθά-
 30 περ ἐν Μασσαλίᾳ κρίσιν ποιουμένους τῶν ἀξίων τῶν ἐν τῷ (p. 189)
 πολιτεύματι καὶ τῶν ἔξωθεν. ἔτι δὲ καὶ ταῖς ἀρχαῖς ταῖς 6
 κυριωτάταις, ἃς δεῖ τοὺς ἐν τῇ πολιτείᾳ κατέχειν, δεῖ
 προσκεῖσθαι λειτουργίας, ἵν' ἐκὼν ὁ δῆμος μὴ μετέχη καὶ
 συγγνώμην ἔχη τοῖς ἄρχουσιν ὥς μισθὸν πολὺν διδοῦσι τῆς
 35 ἀρχῆς. ἀρμόττει δὲ θυσίας τε εἰσιόντας ποιεῖσθαι μεγα-
 λοπρεπεῖς καὶ κατασκευάζειν τι τῶν κοινῶν, ἵνα τῶν περὶ
 τὰς ἐστιάσεις μετέχων ὁ δῆμος καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν κοσμου-

12 ὀπλίτιν Lambinus, ὀπλίτην Π, ὀπλιτικὴν fort. Γ (*armati-
 tivam* Guil.) et Camerarius 14 δημοκρατικὴ Bk. cum π³

16 χεῖρω Π² H^a 20 πρὸς ἵππικὸν καὶ ὀπλιτικὸν M^a P¹, et
ad equestrem et armativam Guil., πρὸς ἵππικὴν H^a π³ 22 αὐ-

τοῖς M^a, αὐτοῖς P¹, sibi ipsis (om. ἐφ'?) Guil., ἑαυτοῖς π³

24 αὐτῶν: ipsorum, non plebeculae 30 μασσαλία M^a P¹ et

codd. aliquot Guilelmi || τῶν ἐν] τοὺς ἐν Niemeyer 31 post
 ἔξωθεν add. τῆς πόλεως Γ M^a

μένην τὰ μὲν ἀναθήμασι τὰ δὲ οἰκοδομήμασιν ἄσμενος
 ὄρᾳ μένουσαν τὴν πολιτείαν· συμβήσεται δὲ καὶ τοῖς γνω-
 ρίμοις εἶναι μνημεῖα τῆς δαπάνης. ἀλλὰ τοῦτο νῦν οἱ περὶ 40
 τὰς ὀλιγαρχίας οὐ ποιοῦσιν, ἀλλὰ τοῦναντίον· τὰ λήμματα
 γὰρ ζητοῦσιν οὐχ ἥττον ἢ τὴν τιμὴν. διόπερ εὖ ἔχει λέγειν
 ταύτας εἶναι δημοκρατίας μικράς. Πῶς μὲν οὖν χρή καθ- 1821 b
 ιστάναι τὰς δημοκρατίας καὶ τὰς ὀλιγαρχίας, διωρίσθω
 τὸν τρόπον τοῦτον.

- V 8 Ἀκόλουθον δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ τὸ διηρησθαι καλῶς
 τὰ περὶ τὰς ἀρχάς, πόσαι καὶ τίνες καὶ τίνων, καθάπερ 5
 εἴρηται καὶ πρότερον. τῶν μὲν γὰρ ἀναγκαίων ἀρχῶν χω-
 ρὶς ἀδύνατον εἶναι πόλιν, τῶν δὲ πρὸς εὐταξίαν καὶ κό-
 σμον ἀδύνατον οἰκεῖσθαι καλῶς. ἔτι δ' ἀναγκαῖον ἐν μὲν
 ταῖς μικραῖς ἐλάττους εἶναι τὰς ἀρχάς, ἐν δὲ ταῖς μεγά-
 λαις πλείους, ὥσπερ τυγχάνει πρότερον εἰρημένον· ποίας 10
 οὖν ἀρμόττει συνάγειν καὶ ποίας χωρίζειν, δεῖ μὴ λανθά-
 2 νειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐπιμέλεια τῶν ἀναγκαίων ἢ περὶ τὴν
 ἀγοράν, ἐφ' ἣ δεῖ τινα ἀρχὴν εἶναι τὴν ἐφορῶσαν περὶ τε
 τὰ συμβόλαια καὶ τὴν εὐκοσμίαν· σχεδὸν γὰρ ἀναγκαῖον
 πάσαις ταῖς πόλεσι τὰ μὲν ὠνεῖσθαι τὰ δὲ πωλεῖν πρὸς 15
 τὴν ἀλλήλων ἀναγκαίαν χρεῖαν, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὑπογυιότα-
 τον πρὸς αὐτάρκειαν, δι' ἣν δοκοῦσιν εἰς μίαν πολιτείαν
 3 συνελθεῖν. ἑτέρα δὲ ἐπιμέλεια ταύτης ἐχομένη καὶ σύν-
 εγγυς ἢ τῶν περὶ τὸ ἄστυ δημοσίων καὶ ἰδίων, ὅπως
 p. 180) εὐκοσμία ἦ, καὶ τῶν πιπτόντων οἰκοδομημάτων καὶ ὁδῶν 20
 σωτηρία καὶ διόρθωσις, καὶ τῶν ὀρίων τῶν πρὸς ἀλλήλους,
 ὅπως ἀνεγκλήτως ἔχωσιν, καὶ ὅσα τούτοις ἄλλα τῆς ἐπι-
 μελείας ὁμοιότροπα. καλοῦσι δ' ἀστυνομίαν οἱ πλείστοι τὴν
 τοιαύτην ἀρχήν, ἔχει δὲ μόρια πλείω τὸν ἀριθμόν, ὧν
 ἑτέρους ἐφ' ἑτέρα καθιστᾷσιν ἐν ταῖς πολυανθρωποτέrais πό- 25

1821 b 16 ὑπογυιότατον Bk. cum π³, ὑπογνώτατον M³ P¹,
 ὑπογνώτατον cet. 18 cf. lex astynomica Pergam. (Ath. Mitt.
 XXVII p. 47 squ.)

λεσιν, οἷον τειχοποιούς καὶ κρηνῶν ἐπιμελητὰς καὶ λιμένων
 φύλακας. ἄλλη δ' ἀναγκαῖα τε καὶ παραπλησία ταύτη· 4
 περὶ τῶν αὐτῶν μὲν γάρ, ἀλλὰ περὶ τὴν χώραν ἐστὶ καὶ
 [τὰ] περὶ τὰ ἔξω τοῦ ἄστεως· καλοῦσι δὲ τοὺς ἄρχοντας τούτους
 31 οἱ μὲν ἀγρονόμους οἱ δ' ὕλωρούς. αὗται μὲν οὖν ἐπιμέλειαι
 εἰσι τούτων τρεῖς, ἄλλη δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν αἱ πρόσοδοι τῶν
 κοινῶν ἀναφέρονται, παρ' ὧν φυλαττόντων μερίζονται πρὸς
 ἐκάστην διοίκησιν· καλοῦσι δ' ἀποδέκτας τούτους καὶ ταμίας.
 ἑτέρα δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν ἀναγράφεσθαι δεῖ τὰ τε ἴδια συμ-
 35 βόλαια καὶ τὰς κρίσεις ἐκ τῶν δικαστηρίων· παρὰ δὲ τοῖς
 αὐτοῖς τούτοις καὶ τὰς γραφὰς τῶν δικῶν γίνεσθαι δεῖ καὶ
 τὰς εἰσαγωγάς. ἐνιαχοῦ μὲν οὖν μερίζουσι καὶ ταύτην εἰς
 πλείους, ἔστι δ' <οὔ> μία κυρία τούτων πάντων· καλοῦνται δὲ
 ἱερομνήμονες καὶ ἐπιστάται καὶ μνήμονες καὶ τούτοις ἄλλα
 40 ὀνόματα σύνεγγυς. μετὰ δὲ ταύτην ἐχομένη μὲν ἀναγκαῖο- 5
 τάτη δὲ σχεδὸν καὶ χαλεπωτάτη τῶν ἀρχῶν ἐστὶν ἡ περὶ
 τὰς πράξεις τῶν καταδικασθέντων καὶ τῶν προτιθεμένων
 1322 a κατὰ τὰς ἐγγραφὰς καὶ περὶ τὰς φυλακὰς τῶν σωματίων.
 χαλεπὴ μὲν οὖν ἐστὶ διὰ τὸ πολλὴν ἔχειν ἀπέχθειαν, ὥστε
 ὅπου μὴ μεγάλα ἔστι κερδαίνειν, οὗτ' ἄρχειν ὑπομένουσιν
 αὐτὴν οὔθ' ὑπομείναντες ἐθέλουσι πράττειν κατὰ τοὺς νόμους·
 5 ἀναγκαῖα δ' ἐστίν, ὅτι οὐδὲν ὄφελος γίνεσθαι μὲν δίκας περὶ
 τῶν δικαίων, ταύτας δὲ μὴ λαμβάνειν τέλος, ὥστ' εἰ μὴ
 γιγνομένων κοινωνεῖν ἀδύνατον ἀλλήλοις, καὶ πράξεων μὴ
 γιγνομένων. διὸ βέλτιον μὴ μίαν εἶναι ταύτην τὴν ἀρχήν, 6
 ἀλλ' ἄλλους ἐξ ἄλλων δικαστηρίων, καὶ περὶ τὰς προθέσεις (p. 191)
 10 τῶν ἀναγεγραμμένων ὡσαύτως πειραῖσθαι διαιρεῖν, ἔτι δ'

26 λιμένος Π¹ 29 τὰ om. Γ || περὶ τὰ ἔξω] περὶ τοῦ
 ἔξω M^a, de eo quod extra Guil. || ἄστεος Π 31 εἰσὶ post
 τούτων Π¹ 35 <τὰς> ἐκ Wilamowitzius 38 δ' οὐ Thu-
 rotus, δὲ ΓΠ 1322 a 1 κατὰ] καὶ H^a 5 ἀναγκαῖα M^aP¹
 7 ἀδύνατον post ἀλλήλοις Π¹ 9 ἄλλους] ἄλλας (sed ἄλλας
 M^a nec satis constat de Γ) Π¹P²π³

ἔνια πράττεσθαι καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς τε ἄλλας καὶ τὰς
 τῶν ἔνων μᾶλλον τὰς νέας, καὶ τὰς τῶν ἐνεστώτων ἐτέρας
 καταδικασάσης ἐτέραν εἶναι τὴν πραττομένην, οἷον ἀστυνό-
 μους τὰς παρὰ τῶν ἀγορανόμων, τὰς δὲ παρὰ τούτων ἐτέ- 15
 ρους. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλάττων ἀπέχθαι ἐνῇ τοῖς πραττομένοις, 15
 τοσοῦτῳ μᾶλλον λήφονται τέλος αἱ πράξεις· τὸ μὲν οὖν τοὺς
 αὐτοὺς εἶναι τοὺς καταδικάσαντας καὶ πραττομένους ἀπέχθαι
 ἔχει διπλὴν, τὸ δὲ περὶ πάντων τοὺς αὐτοὺς * * πολεμίους πᾶσιν.
 7 πολλαχοῦ δὲ δὴ προσήρτηται καὶ ἡ φυλάττουσα πρὸς τὴν πρατ-
 τομένην, οἷον Ἀθήνησιν τῶν ἔνδεκα καλουμένων. διὸ βέλτιον 20
 καὶ ταύτην χωρίζειν, καὶ τὸ σόφισμα ζητεῖν καὶ περὶ ταύ-
 την. ἀναγκαῖα μὲν γὰρ ἐστὶν οὐχ ἥττον τῆς εἰρημένης, συμ-
 βαίνει δὲ τοὺς μὲν ἐπιεικεῖς φεύγειν μάλιστα ταύτην τὴν
 ἀρχήν, τοὺς δὲ μοχθηροὺς οὐκ ἀσφαλὲς ποιεῖν κυρίους· αὐτοὶ
 γὰρ δέονται φυλακῆς μᾶλλον ἢ φυλάττειν ἄλλους δύναν- 25
 ται. διὸ δεῖ μὴ μίαν ἀποτεταγμένην ἀρχήν εἶναι πρὸς
 αὐτοῖς, μηδὲ συνεχῶς τὴν αὐτήν, ἀλλὰ τῶν τε νέων, ὅπου
 τις ἐφήβων ἢ φρουρῶν ἔστι τάξις, καὶ τῶν ἀρχῶν δεῖ κατὰ
 8 μέρη ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν ἐτέρους. ταύτας μὲν οὖν τὰς
 ἀρχὰς ὡς ἀναγκαιοτάτας θετέον εἶναι πρώτας, μετὰ δὲ 30
 ταύτας τὰς ἀναγκαίας μὲν οὐθὲν ἥττον, ἐν σχήματι δὲ μεί-
 ζονι τεταγμένας· καὶ γὰρ ἐμπειρίας καὶ πίστεως δέονται
 πολλῆς. τοιαῦται δ' εἶεν ἂν αἱ τε περὶ τὴν φυλακὴν τῆς πό-
 λεως, καὶ ὅσαι τάττονται πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας. δεῖ

11 καὶ τὰς alterum] καὶ τὰ Niemeyer (idemque 12 καὶ τὰ
 et 14 bis τὰ) 12 ἔνων Scaliger, νέων ΓΠ 14 παρὰ prius
 om. Π¹ 18 post πᾶσιν add. ποιεῖ vel ἀπεργάζεται mg. Bas.⁵,
 post αὐτοὺς add. ποιεῖ Welldonus, ποιεῖ αὐτοὺς Sussem. (pro πο-
 λεμίους inimicum est Ar.) 19 δὴ <πρὸς> ἤρ<τ>ηται Immi-
 schius, διήρηται ΓΠ, συνήκται? Niemeyer (20 οἷον — καλου-
 μένων secl. Sussem.) 20 <ῆ> τῶν Coraes 21 καὶ τὸ] καὶ
 τι mg. Bas.⁵ 22 τοῖς εἰρημένοις M^a et ut vid. pr. P¹ (em.
 corr.¹ P¹) 25 μᾶλλον] ἄλλων M^a, aliorum magis Guil.
 27 αὐτοῖς] αὐτοὺς Coraes 31 ἐν μεῖζονι δὲ σχήματι Π¹
 33 εἶεν ἂν αἱ Π¹, εἶεν αἱ Π², εἶναι H^a

35 δὲ καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ πυλῶν τε καὶ τειχῶν φυ-
 λακῆς ὁμοίως ἐπιμελητάς εἶναι καὶ ἐξετάσεως καὶ συντά-
 ξεως τῶν πολιτῶν. ἔνθα μὲν οὖν ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀρχαί 9
 πλείους εἰσὶν, ἔνθα δ' ἐλάττους, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσι
 μία περὶ πάντων. καλοῦσι δὲ στρατηγούς καὶ πολεμάρχους
 322 b τοὺς τοιούτους. ἔτι δὲ κἂν ὧσιν ἱππεῖς ἢ ψιλοὶ ἢ τοξόται ἢ (p. 192)
 ναυτικόν, καὶ ἐπὶ τούτων ἐκάστων ἐνότε καθίσταται ἀρχή,
 αἱ καλοῦνται ναυαρχαί καὶ ἱππαρχαί καὶ ταξιαρχαί, καὶ
 κατὰ μέρος δὲ αἱ ὑπὸ ταύτας τριηραρχαί καὶ λοχαγαί
 5 καὶ φυλαρχαί καὶ ὅσα τούτων μόρια. τὸ δὲ πᾶν ἓν τι τού-
 των ἐστὶν εἶδος, ἐπιμελείας πολεμικῶν. περὶ μὲν οὖν ταύτην 10
 τὴν ἀρχὴν ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον· ἐπεὶ δὲ ἔνιαι τῶν ἀρχῶν,
 εἰ καὶ μὴ πᾶσαι, διαχειρίζουσι πολλὰ τῶν κοινῶν, ἀναγ-
 καῖον ἑτέραν εἶναι τὴν ληψομένην λογισμὸν καὶ προσενθυ-
 10 νοῦσαν, αὐτὴν μὴθὲν διαχειρίζουσιν ἕτερον· καλοῦσι δὲ τούτους
 οἱ μὲν εὐθύνοους οἱ δὲ λογιστάς οἱ δ' ἐξεταστάς οἱ δὲ συνη-
 γόρους. παρὰ πάσας δὲ ταύτας τὰς ἀρχὰς ἢ μάλιστα κυ-
 ρία πάντων ἐστὶν· ἡ γὰρ αὐτὴ πολλάκις ἔχει τὸ τέλος καὶ
 τὴν εἰσφοράν, ἢ προκάθεται τοῦ πλήθους, ὅπου κύριός ἐστιν ὁ
 15 δῆμος· δεῖ γὰρ εἶναι τὸ συνάγον τὸ κύριον τῆς πολιτείας.
 καλεῖται δὲ ἔνθα μὲν πρόβουλοι διὰ τὸ προβουλεύειν, ὅπου
 δὲ πληθὸς ἐστι, βουλή μᾶλλον. αἱ μὲν οὖν πολιτικαὶ τῶν
 ἀρχῶν σχεδὸν τσαυταὶ τινές εἰσιν· ἄλλο δ' εἶδος ἐπιμε- 11
 λείας ἢ περὶ τοὺς θεούς, οἷον ἱερεῖς τε καὶ ἐπιμεληταὶ τῶν
 20 περὶ τὰ ἱερὰ τοῦ σφῆσεσθαι τε τὰ ὑπάρχοντα καὶ ἀνορθοῦσθαι
 τὰ πίπτοντα τῶν οἰκοδομημάτων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τέτα-
 κται πρὸς τοὺς θεούς. συμβαίνει δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ταύτην

39 περὶ] ἐπὶ Sylburgius 1322 b 2 ἑκάστον Γ M^a || καθ-
 ιστάνται ἀρχαί (ἀρχαῖς pr. M^a) Π¹ 6 ἐπιμέλεια Lambinus
 7 τοῦτον ante ἔχει M^a P¹ 11 συνηγόρας Γ et corr. M^a
 14 εἰσφοράν] ἐφορείαν Π¹ || ἢ M^a, ἢ Γ, ἢ cet. 16 post ἔνθα
 μὲν add. νομοφύλακες ἔνθα δὲ Schneider 18 σχεδὸν om. Π¹
 (suppl. corr.¹ P¹)

ἐνιαχοῦ μὲν εἶναι μίαν, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσιν, ἐνια-
 χοῦ δὲ πολλὰς καὶ κεχωρισμένας τῆς ἱερωσύνης, οἷον ἱερο-
 ποιοὺς καὶ ναοφύλακας καὶ ταμίαις τῶν ἱερῶν χρημάτων. 25
 ἐχομένη δὲ ταύτης ἢ πρὸς τὰς θυσίας ἀφωρισμένη τὰς κοι-
 νὰς πάσας, ὅσας μὴ τοῖς ἱερεῦσιν ἀποδίδωσιν ὁ νόμος, ἀλλ'
 ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐστίας ἔχουσι τὴν τιμὴν· καλοῦσι δ' οἱ μὲν
 12 ἄρχοντας τούτους οἱ δὲ βασιλεῖς οἱ δὲ πρυτάνεις. αἱ μὲν
 οὖν ἀναγκαῖαι ἐπιμέλειαί εἰσι περὶ τούτων, ὥς εἰπεῖν συγκε- 30
 φαλαιοσαμένους, περὶ τε τὰ δαιμόνια καὶ τὰ πολεμικά
 (P 193) καὶ περὶ τὰς προσόδους καὶ τὰ ἀναλισκόμενα, καὶ περὶ
 ἀγορὰν καὶ περὶ τὸ ἄστυ καὶ λιμένας καὶ τὴν χώραν, ἔτι
 τὰ περὶ τὰ δικαστήρια καὶ συναλλαγμάτων ἀναγραφὰς
 καὶ πράξεις καὶ φυλακὰς καὶ ἐπὶ λογισμούς τε καὶ ἐξετά- 35
 σεις καὶ πρὸς εὐθύνας τῶν ἀρχόντων, καὶ τέλος αἱ περὶ
 13 τὸ βουλευόμενόν εἰσι τῶν κοινῶν· ἴδιαι δὲ ταῖς σχολαστικῶ-
 τέραις καὶ μᾶλλον εὐήμερούσαις πόλεσιν, ἔτι δὲ φροντισού-
 σαις εὐκοσμίας, γυναικονομία νομοφυλακία παιδονομία
 γυμνασιαρχία, πρὸς δὲ τούτοις περὶ ἀγῶνας ἐπιμέλεια γυ- 1323a
 μνικῶν καὶ Διονυσιακῶν, κἂν εἴ τινας ἑτέρας συμβάλνει
 τοιαύτας γίνεσθαι θεωρίας. τούτων δ' ἔναι φανερώς εἰσιν οὐ
 δημοτικαὶ τῶν ἀρχῶν, οἷον γυναικονομία καὶ παιδονομία·
 τοῖς γὰρ ἀπόροις ἀνάγκη χρῆσθαι καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἢ
 ὥσπερ ἀκολούθοις διὰ τὴν ἀδουλίαν. τριῶν δ' οὐσῶν ἀρχῶν

32 καὶ τὰ] καὶ περὶ τὰ Π²H^a 34 τὰ prius om. pr. Par. 1858
 (Schneider) || συναλλάγματα Π²H^a 35 ἐπὶ λογισμούς Spengel-
 gelius (circa ratiocinationes Guil.), ἐπιλογισμούς Π (contra mox
 36 προσευθύνας ut vid. Γ, coll. 1322b 9) 37 βουλούμενόν
 P^{2.3}H^aπ³ || <περὶ> τῶν Richardsius || ἴδια (i. e. ἰδίᾳ) Π²H^a, ἴδια
 Schneider || ταῖς] τὰς P^{2.3} et (unus σχολαστικωτέρας quoque) π³
 39 γυναικονομίαν νομοφυλακίαν παιδονομίαν γυμνασιαρχίαν
 M^a, γυναικονομίας κτλ. Γ 1323a 2 συμβαίῃ M^aP¹ 3 γε-
 νέσθαι Π³ 6 ἀδουλίαν M^a et pr. P³ (cx. rc.) et corr. π³,
 δουλίαν H^aπ³ || τριῶν — 9 δημοτικόν secl. Wilamowitzius: sed
 cf. 1299b 31 et 36 — 1300a 8 et 1317b 30

καθ' ὧς αἰροῦνται τινες ἀρχὰς τὰς κυρίους, νομοφυλάκων προ-
βούλων βουλῆς, οἱ μὲν νομοφύλακες ἀριστοκρατικόν, ὀλιγαρ-
χικόν δ' οἱ πρόβουλοι, βουλή δὲ δημοτικόν. Περὶ μὲν οὖν τῶν
10 ἀρχῶν, ὥς ἐν τύπῳ, σχεδὸν εἴρηται περὶ πασῶν.

H

(p. 93)

1 Περὶ πολιτείας ἀρίστης τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι τὴν I
15 προσήκουσαν ζήτησιν ἀνάγκη διορίσασθαι πρῶτον τίς αἰρε-
τώτατος βίος. ἀδήλου γὰρ ὄντος τούτου καὶ τὴν ἀρίστην
ἀναγκαῖον ἀδήλον εἶναι πολιτείαν· ἄριστα γὰρ πράττειν
προσῆκει τοὺς ἄριστα πολιτευομένους ἐκ τῶν ὑπαρχόντων
αὐτοῖς, ἐὰν μὴ τι γίγνηται παράλογον. διὸ δεῖ πρῶτον
20 ὁμολογεῖσθαι τίς ὁ πᾶσιν ὥς εἰπεῖν αἰρετώτατος βίος, μετὰ
δὲ τοῦτο πότερον κοινῇ καὶ χωρὶς ὁ αὐτὸς ἢ ἕτερος. Νομί- 2 (p. 94)
σαντας οὖν ἱκανῶς πολλὰ λέγεσθαι καὶ τῶν ἐν τοῖς ἐξωτε-
ρικοῖς λόγοις περὶ τῆς ἀρίστης ζωῆς, καὶ νῦν χρηστέον αὐτοῖς.
ὥς ἀληθῶς γὰρ πρὸς γε μίαν διαίρεσιν οὐδεὶς ἀμφισβητή-
25 σειεν ἂν ὥς οὐ τριῶν οὐδῶν μερίδων, τῶν τε ἐκτὸς καὶ τῶν ἐν
τῷ σώματι καὶ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, πάντα ταῦτα ὑπάρχειν
τοῖς μακαρίοις χρή. οὐδεὶς γὰρ ἂν φαίη μακάριον τὸν μηθὲν
μόριον ἔχοντα ἀνδρείας μηδὲ σωφροσύνης μηδὲ δικαιοσύνης
μηδὲ φρονήσεως, ἀλλὰ δεδιότα μὲν τὰς παραπετομένας
30 μυίας, ἀπεχόμενον δὲ μηθενός, ἂν ἐπιθυμήσῃ τοῦ φαγεῖν ἢ

1323 a 14: incipit codicis H^a suppl. alterum

7 καθ' secl. Heinsio auctore Schneider || τινες] τὰς Wilamo-
witzius 10 post πασῶν locum de iudiciis et (cf. 1316 b 39 squ.) de
rebus publicis mixtis desiderat Conringius Lib. VII 1323 a 14:
cf. adnot. ad 1288 b 5 || Respicit libros VII et VIII Mich. Ephes. in
Eth. Nic. V p. 48. 24 Hayd. || Cap. 1 ex dialogis depromptum ab
Aristotele dixit Bernaysius de dialogis Arist. p. 69 squ. (cf. W. Jaeger
de Aristotele p. 289 squ.), peculiariter tractavit Vahlenus, ges. phi-
lol. Schr. I 177 squ. || περὶ] περὶ δὲ P² || τῆς ἀρίστης P¹ et mg. π^s
15 πρῶτον] πρότερον Γ M^s 21 Νομίσαντας κτλ.: cf. Eth. Eudem.
1218 b 32 27 χρῆ] om. Π² (partim suppl. π^s), δεῖ Victorius

πιεῖν, τῶν ἐσχάτων, ἔνεκα δὲ τεταρτημορίου διαφθείροντα
 τοὺς φιλότατους φίλους, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν διάνοιαν
 οὕτως ἄφρονα καὶ διεψευσμένον ὥσπερ τι παιδίον ἢ μαινό-
 3 μενον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν λεγόμενα ὥσπερ πάντες ἂν συγ-
 χωρήσειαν, διαφέρονται δ' ἐν τῷ ποσῷ καὶ ταῖς ὑπεροχαῖς. 35
 τῆς μὲν γὰρ ἀρετῆς ἔχειν ἱκανὸν εἶναι νομίζουσιν ὁποσοῦν,
 πλούτου δὲ καὶ χρημάτων καὶ δυνάμεως καὶ δόξης καὶ πάν-
 των τῶν τοιούτων εἰς ἄπειρον ζητοῦσι τὴν ὑπερβολήν. ἡμεῖς
 δὲ αὐτοῖς ἐροῦμεν ὅτι ῥάδιον μὲν περὶ τούτων καὶ διὰ τῶν
 ἔργων λαμβάνειν τὴν πίστιν, ὁρῶντας ὅτι κτῶνται καὶ 40
 φυλάττουσιν οὐ τὰς ἀρετὰς τοῖς ἐκτὸς ἀλλ' ἐκεῖνα ταύταις,
 καὶ τὸ ζῆν εὐδαιμόνως, εἴτ' ἐν τῷ χαίρειν ἐστὶν εἴτ' ἐν ἀρετῇ 1323b
 τοῖς ἀνθρώποις εἴτ' ἐν ἀμφοῖν, ὅτι μᾶλλον ὑπάρχει τοῖς τὸ
 ἦθος μὲν καὶ τὴν διάνοιαν κεκοσμημένοις εἰς ὑπερβολήν,
 περὶ δὲ τὴν ἔξω κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν μετριάξουσιν, ἢ τοῖς
 5 ἐκεῖνα μὲν κεκτημένοις πλείω τῶν χρησίμων, ἐν δὲ τούτοις
 4 ἑλλείπουσιν· οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τὸν λόγον σκοπουμένοις
 εὐσύνοπτόν ἐστιν. τὰ μὲν γὰρ ἐκτὸς ἔχει πέρας. ὥσπερ ὄρ-
 γανόν τι (πᾶν δὲ τὸ χρήσιμον εἰς τι)· ὧν τὴν ὑπερβολὴν ἢ
 βλάπτειν ἀναγκαῖον ἢ μηθὲν ὀφέλος εἶναι αὐτῶν τοῖς
 ἔχουσιν, τῶν δὲ περὶ ψυχὴν ἕκαστον ἀγαθῶν, ὅσῳ περ ἂν 10
 (p 95) ὑπερβάλλῃ, τοσοῦτῳ μᾶλλον χρήσιμον εἶναι, εἰ δεῖ καὶ τού-
 τοις ἐπιλέγειν μὴ μόνον τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ τὸ χρήσιμον.

31 πιεῖν] τοῦ ποιεῖν M^a (sed. em. πιεῖν) et P¹, bibere Guil.

32 φίλους secl. Coraes || τὴν διάνοιαν om. in lac. 4 vel 5
 litterarum M^a; similiter autem et quae circa prudentiam se
 habent: neque enim beatificant sic imprudentem Guil. (sed se
 habent om. cod. Parisinus a, se habent: neque enim beatificant om.
 Thomas et in lac cod. Parisini b man. pr.) 34 λεγόμενα συγχο-
 ρήσειαν iung. et ὥσπερ πάντες coll. Rhet 1363a 11 tuetur Vahle-
 nus 40 λαμβάνειν Lambinus, διαβαίνειν Π¹, διαλαμβάνειν Π² p¹
 1323b 6 ἀλλὰ om. M^a et pr. P¹ 8 ἔς (rectius εἰς) τι Vahlenus, ἐστὶν
 ΓΠ 9 αὐτῶν om. Π¹ 11 gravius incidentes ante 10 τῶν δὲ
 voluerunt <χρῆ> χρήσιμον εἶναι Bernaysius, χρήσιμόν ἐστιν Spenge-
 lius, χρήσιμον [εἶναι] Schneider — p. 229. 13 quasi dicamus: ἀκο-
 λουθεῖ ἢ διάθεσις ἢ ἀρίστη ἐκάστου πράγματος (κατὰ τὴν πρός

ὅλως τε δῆλον ὥς ἀκολουθεῖν φήσομεν τὴν διάθεσιν τὴν ἀρί-
 στην ἐκάστου πράγματος πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν ὑπεροχήν,
 15 ἣνπερ εἵληχε διάστασιν ὧν φαμεν αὐτὰς εἶναι διαθέσεις
 ταύτας. ὥστ' εἵπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τῆς κτήσεως καὶ τοῦ
 σώματος τιμιώτερον καὶ ἀπλῶς καὶ ἡμῖν, ἀνάγκη καὶ τὴν
 διάθεσιν τὴν ἀρίστην ἐκάστου ἀνάλογον τούτων ἔχειν. ἔτι δὲ
 τῆς ψυχῆς ἔνεκεν ταῦτα πέφυκεν αἰρετὰ καὶ δεῖ πάντας
 20 αἰρεῖσθαι τοὺς εὖ φρονοῦντας, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἔνεκεν τὴν ψυ-
 χήν. Ὅτι μὲν οὖν ἐκάστῳ τῆς εὐδαιμονίας ἐπιβάλλει τοσοῦτον 5
 ὅσον περ ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ τοῦ πράττειν κατὰ ταύ-
 τας, ἔστω συνωμολογημένον ἡμῖν, μάρτυρι τῷ θεῷ χρωμέ-
 νοις, ὃς εὐδαίμων μὲν ἐστὶ καὶ μακάριος, δι' οὐθὲν δὲ τῶν
 25 ἑξωτερικῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ δι' αὐτὸν αὐτὸς καὶ τῷ ποιός τις
 εἶναι τὴν φύσιν, ἐπεὶ καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς εὐδαιμονίας διὰ
 ταῦτ' ἀναγκαῖον ἐτέραν εἶναι (τῶν μὲν γὰρ ἐκτὸς ἀγαθῶν
 τῆς ψυχῆς αἷτιον ταυτόματον καὶ ἡ τύχη, δίκαιος δ' οὐδεὶς
 οὐδὲ σῶφρων ἀπὸ τύχης οὐδὲ διὰ τὴν τύχην ἐστίν)· ἐχόμενον
 30 δ' ἐστὶ καὶ τῶν αὐτῶν λόγων δεόμενον καὶ πόλιν εὐδαίμονα
 τὴν ἀρίστην εἶναι καὶ πράττουσαν καλῶς. ἀδύνατον δὲ καλῶς
 πράττειν τοῖς μὴ τὰ καλὰ πράττουσιν· οὐθὲν δὲ καλὸν ἔργον
 οὔτ' ἀνδρὸς οὔτε πόλεως χωρὶς ἀρετῆς καὶ φρονήσεως· ἀνδρεία
 δὲ πόλεως καὶ δίκαιοςύνη καὶ φρόνησις τὴν αὐτὴν ἔχει δύ-
 35 ναμιν καὶ μορφήν, ὧν μετασχὼν ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων
 λέγεται δίκαιος καὶ φρόνιμος καὶ σῶφρων. Ἀλλὰ γὰρ 6
 ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον ἔστω πεφροίμιασμένα τῷ λόγῳ· οὔτε
 γὰρ μὴ θιγγάνειν αὐτῶν δυνατόν, οὔτε πάντας τοὺς οἰκείους
 ἐπεξελεθεῖν ἐνδέχεται λόγους, ἐτέρας γὰρ ἐστὶν ἔργον σχολῆς

ἄλληλα ὑπεροχήν) τῇ διαστάσει, ἣνπερ εἵληχε ταῦτι, ὧν φαμεν αὐτὰ
 ταῦτα εἶναι διαθέσεις 15 εἵληχε Π² (em. corr. ³ P²) || αὐτὰς post
 εἶναι et διαθέσεις post 16 ταύτας Π¹ 17 τιμιώτερον (τιμιω-
 τέραν M^a, pretiosior Guil.) post 16 ψυχὴ Π¹ 18 δὲ] δὲ καὶ
 Γ M^a 19 αἰρετὰ πέφυκε ταῦτα Π¹ 20 τοὺς] καὶ τοὺς Γ M^a
 25 τῷ] τὸ M^a P¹ 31 δὲ] γὰρ Bernaysius 32 τοῖς et
 πράττουσαν M^a, τὴν et πράττουσαν Spengelius 34 φρόνη-

ταῦτα· νῦν δὲ ὑποκείσθω τοσοῦτον, ὅτι βίος μὲν ἄριστος, καὶ 40
 (p 96) χωρὶς ἐκάστου καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσιν, ὁ μετ' ἀρετῆς κεχο-
 ρηγημένης ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μετέχειν τῶν κατ' ἀρετὴν πρά- 1324
 ξεων, πρὸς δὲ τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἐάσαντας ἐπὶ τῆς νῦν
 μεθόδου, διασκεπτέον ἥστερον, εἴ τις τοῖς εἰρημένοις τυγχά-
 νει μὴ πειθόμενος.

- II 2 Πότερον δὲ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν αὐτὴν εἶναι φατέον 5
 ἑνός τε ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων καὶ πόλεως ἢ μὴ τὴν αὐτήν,
 λοιπόν ἐστιν εἰπεῖν. φανερόν δὲ καὶ τοῦτο. πάντες γὰρ ἂν
 ὁμολογήσειαν εἶναι τὴν αὐτήν. ὅσοι γὰρ ἐν πλούτῳ τὸ ζῆν
 εὖ τίθενται ἐφ' ἑνός, οὗτοι καὶ τὴν πόλιν ὅλην, ἐάν ἢ πλου-
 σία, μακαρίζουσιν· ὅσοι τε τὸν τυραννικὸν βίον μάλιστα τι- 10
 μῶσιν, οὗτοι καὶ πόλιν τὴν πλείστων ἄρχουσαν εὐδαιμονεστά-
 την ἂν εἶναι φαῖεν· εἴ τέ τις τὸν ἕνα δι' ἀρετὴν ἀποδέχεται,
 2 καὶ πόλιν εὐδαιμονεστέραν φήσει τὴν σπουδαιότεραν. ἀλλὰ
 ταῦτ' ἤδη δύο ἐστὶν ἃ δεῖται σκέψεως, ἔν μὲν πότερος αἵρε-
 τώτερος βίος, ὁ διὰ τοῦ συμπολιτεύεσθαι καὶ κοινωνεῖν πό- 15
 λεως ἢ μᾶλλον ὁ ξενικὸς καὶ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀπο-
 λελυμένος, ἔτι δὲ τίνα πολιτείαν θετέον καὶ ποίαν διάθεσιν
 πόλεως ἀρίστην, εἴτε πᾶσιν ὄντος αἵρετοῦ κοινωνεῖν πόλεως
 εἴτε καὶ τισὶ μὲν μὴ τοῖς δὲ πλείστοις. ἐπεὶ δὲ τῆς πολιτι-
 κῆς διανοίας καὶ θεωρίας τοῦτ' ἐστὶν ἔργον, ἀλλ' οὐ τὸ περὶ 20
 ἑκάστον αἵρετόν, ἡμεῖς δὲ ταύτην προηγήμεθα νῦν τὴν σκέ-
 ψιν, ἐκεῖνο μὲν | γὰρ | πάρεργον ἂν εἴη τοῦτο δὲ ἔργον τῆς μεθόδου
 3 ταύτης. Ὅτι μὲν οὖν ἀναγκαῖον εἶναι πολιτείαν ἀρίστην ταύ-

σις <καὶ σωφροσύνη> et 36 <ἀνδρείος καὶ> σώφρων Coraes —

41 ἐκάστω P² et, ut videtur, mg. rc. P³ (om. χωρὶς ἐκά-
 στον καὶ pr. P³ et π³) 1324a 5 Πότερον — 13 σπουδαιο-
 τέραν pro altera recensione loci 1323b 29 ἐχόμενον — 36 σώ-
 φρων habuit Susem. 12 ἂν post φαῖεν Π¹ 13 ἀλλὰ —

1325b 34 πρότερον secl. Susem. 14 πότερον Γ et (incerto
 compendio) M² et π³ 18 αἵρετοῦ <τοῦ> Coraes 19 ἐπεὶ
 δὲ] ἐπεὶ διὰ M² (τὸ δὲ περισσόν mg. p², nisi forte spectat ad
 21) 21 προηγήμεθα post νῦν Π¹ 22 γὰρ] om. Γ π³, retinet
 apodosin incipiens a 23 ὅτι Newmanus

την καθ' ἣν τάξιν κἂν ὁστισοῦν ἄριστα πράττοι καὶ ζῶῃ μα-
 25 καρίως, φανερόν ἐστιν· ἀμφισβητεῖται δὲ παρ' αὐτῶν τῶν
 ὁμολογούντων τὸν μετ' ἀρετῆς εἶναι βίον αἰρετώτατον, πότε-
 ρον ὁ πολιτικὸς καὶ πρακτικὸς βίος αἰρετὸς ἢ μᾶλλον ὁ
 πάντων τῶν ἐκτὸς ἀπολελυμένος, οἷον θεωρητικὸς τις, ὃν
 μόνον τινὲς φασιν εἶναι φιλόσοφον. σχεδὸν γὰρ τούτους τοὺς
 30 δύο βίους τῶν ἀνθρώπων οἱ φιλοτιμώτατοι πρὸς ἀρετὴν φαί-
 νονται προαιρούμενοι, καὶ τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν· λέγω
 δὲ δύο τὸν τε πολιτικὸν καὶ τὸν φιλόσοφον. διαφέρει δὲ οὐ 4 (p. 97
 μικρὸν ποτέρως ἔχει τὸ ἀληθές· ἀνάγκη γὰρ τὸν γε εὖ
 φρονοῦντα πρὸς τὸν βελτίω σκοπὸν συντάττεσθαι καὶ τῶν
 35 ἀνθρώπων ἕκαστον καὶ κοινῇ τὴν πολιτείαν. νομίζουσι δ' οἱ
 μὲν τὸ τῶν πέλας ἄρχειν δεσποτικῶς μὲν γιγνόμενον μετ'
 ἀδικίας τινὸς εἶναι τῆς μεγίστης, πολιτικῶς δὲ τὸ μὲν ἄδικον
 οὐκ ἔχειν, ἐμπόδιον δὲ ἔχειν τῇ περὶ αὐτὸν εὐημερίᾳ τούτων
 δ' ὥσπερ ἐξ ἐναντίας ἕτεροι τυγχάνουσι δοξάζοντες. μόνον
 40 γὰρ ἀνδρὸς τὸν πρακτικὸν εἶναι βίον καὶ πολιτικόν· ἐφ'
 ἑκάστης γὰρ ἀρετῆς οὐκ εἶναι πράξεις μᾶλλον τοῖς ἰδιώταις
 1324^b ἢ τοῖς τὰ κοινὰ πράττουσι καὶ πολιτευομένοις. οἱ μὲν οὖν
 οὕτως ὑπολαμβάνουσιν, οἱ δὲ τὸν δεσποτικὸν καὶ τυραννικὸν 5
 τρόπον τῆς πολιτείας εἶναι μόνον εὐδαίμονα φασιν. παρ'
 ἐνίοις δ' οὗτος καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς παιδείας ὅρος, ὅπως δε-
 5 σπόζωσι τῶν πέλας. διὸ καὶ τῶν πλείστων νομίμων χύδην
 ὥς εἰπεῖν κειμένων παρὰ τοῖς πλείστοις, ὅμως εἴ πού τι πρὸς
 ἔν οἱ νόμοι βλέπουσι, τοῦ κρατεῖν στοχάζονται πάντες, ὥσπερ
 ἐν Λακεδαιμόνι καὶ Κρήτῃ πρὸς τοὺς πολέμους συντέακται

24 ἥς Ar. || ζῆ M^a, ζῆ pr. P¹ (em. corr.¹) 29 φιλόσοφοι
 Jacksonus, φιλοσόφον Richardsius τούτους post τοὺς δύο M^a P¹

33 γε Spengelius, τε Π, om. Par. 1858, secl. Congreveus 35 ἑκα-
 στον et τὴν πολιτείαν Π² et γρ. mg. P¹, ἐκάστω et τῇ πολιτείᾳ Π¹

37 τινὸς om. Π¹ 40 ἐφ'] ἀφ' Richardsius 1324^b 1 lacunam
 ante οἱ μὲν Boecker 4 δ' οὗτος καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς παιδείας
 (Busseus, πολιτείας Γ M^a) ὅρος Γ M^a, δ' οὗτος καὶ τῆς πολιτείας
 ὅρος τῶν νόμων P¹, δὲ καὶ τῆς πολιτείας οὗτος ὅρος (ὅρος om.
 —H^a; ὅρος <καὶ> Congreveus) τῶν νόμων Π² 8 πολέμους Π¹

σχεδὸν ἢ τε παιδεία καὶ τὸ τῶν νόμων πλήθος· ἔτι δ' ἐν
 τοῖς ἔθνεσι πᾶσι τοῖς δυναμένοις πλεονεκτεῖν ἢ τοιαύτη τε- 10
 τμήνεται δύνამεις, οἷον ἐν Σκύθαις καὶ Πέρσαις καὶ Θραξί
 6 καὶ Κελτοῖς. ἐν ἐνίοις γὰρ καὶ νόμοι τινές εἰσι παροξύνον-
 τες πρὸς τὴν ἀρετὴν ταύτην, καθάπερ ἐν Καρχηδόνι φασὶ
 τὸν ἐκ τῶν κρίκων κόσμον λαμβάνειν ὅσας ἂν στρατεύσων-
 ται στρατείας· ἦν δέ ποτε καὶ περὶ Μακεδονίαν νόμος τὸν 15
 μηθένα ἀπεκταγκότα πολέμιον ἄνδρα περιεξῶσθαι τὴν φορ-
 βειάν· ἐν δὲ Σκύθαις οὐκ ἐξῆν πίνειν ἐν ἑορτῇ τινι σκύφον
 περιφερόμενον τῷ μηθένα ἀπεκταγκότι πολέμιον· ἐν δὲ
 τοῖς Ἰβηρσιν, ἔθνει πολεμικῶ, τοσούτους τὸν ἀριθμὸν ὀβελί-
 σκους καταπηγνύουσι περὶ τὸν τάφον ὅσους ἂν διαφθείρῃ τῶν 20
 πολεμίων· καὶ ἕτερα δὴ παρ' ἑτέροις ἔστι τοιαῦτα πολλά,
 (p. 98) 7 τὰ μὲν νόμοις κατελημμένα τὰ δὲ ἔθεσιν. Καίτοι δόξειεν
 ἂν ἄγαν ἄτοπον ἴσως εἶναι τοῖς βουλομένοις ἐπισκοπεῖν, εἰ
 τοῦτ' ἐστὶν ἔργον τοῦ πολιτικοῦ, τὸ δύνασθαι θεωρεῖν ὅπως ἄρχῃ
 καὶ δεσπόξῃ τῶν πλησίων καὶ βουλομένων καὶ μὴ βουλομέ- 25
 νων. πῶς γὰρ ἂν εἴῃ τοῦτο πολιτικὸν ἢ νομοθετικόν, ὃ γε
 μὴδὲ νόμιμον ἐστίν; οὐ νόμιμον δὲ τὸ μὴ μόνον δικαίως
 ἀλλὰ καὶ ἀδίκως ἄρχειν, κρατεῖν δ' ἔστι καὶ μὴ δικαίως.
 8 ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις τοῦτο ὁρῶμεν· οὔτε
 γὰρ τοῦ ἱατροῦ οὔτε τοῦ κυβερνήτου ἔργον ἐστὶ τὸ ἢ πείσαι ἢ 30
 βιάσασθαι τοῦ μὲν τοὺς θεραπευομένους τοῦ δὲ τοὺς πλωτῆρας.
 ἀλλ' εἰκόασιν οἱ πολλοὶ τὴν δεσποτικὴν πολιτικὴν οἶεσθαι
 εἶναι, καὶ ὅπερ αὐτοῖς ἕκαστοι οὐ φασιν εἶναι δίκαιον οὐδὲ
 συμφέρον, τοῦτ' οὐκ αἰσχύνονται πρὸς τοὺς ἄλλους ἀσκοῦντες·
 αὐτοὶ μὲν γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸ δικαίως ἄρχειν ζητοῦσι, πρὸς 35

16 ἀπεκτονότα P¹ (ἐπταϊκότα M^a), ἀπεκτανκότα pr. P³ (crx. mg. rc.), ἀπεκτακότα π³ 18 ἀπεκτακότι M^a P¹ π³, ἀπεκταν-
 κότι pr. P³ (crx. rc.) 19 cf. Schultenus, Bull. Hist. XIV 1912,
 no. 2 27 δικαίως μόνον (iuste solum Guil.) cod. Par. 1858
 29 ἀλλὰ — ὁρῶμεν om. Π¹ (suppl. mg. P¹) 30 ἐστὶ τὸ πείσαι ἢ
 τὸ λίσασθαι (βιάσασθαι corr. P¹) Π¹ 32 πολιτικὴν δεσποτικὴν
 Richardsius 33 et 35 αὐτοῖς M^a P³ π³

δὲ τοὺς ἄλλους οὐδὲν μέλει τῶν δικαίων. ἄτοπον δὲ εἰ μὴ 9
 φύσει τὸ μὲν δεσποστὸν ἔστι τὸ δὲ οὐ δεσποστὸν, ὥστε εἴπερ
 ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον, οὐ δεῖ πάντων πειραῖσθαι δεσπόζειν,
 ἀλλὰ τῶν δεσποστῶν, ὥσπερ οὐδὲ θηρεύειν ἐπὶ θολὴν ἢ θυ-
 40 σίαν ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὰ πρὸς τοῦτο θηρευτόν· ἔστι δὲ θηρευ-
 τὸν ὃ ἂν ἄγριον ἢ ἑδεστὸν ζῶον. ἀλλὰ μὴν εἴη γ' ἂν καὶ
 25 a καθ' ἑαυτὴν μία πόλις εὐδαίμων, ἣ πολιτεύεται δηλονότι
 καλῶς, εἴπερ ἐνδέχεται πόλιν οἰκεῖσθαι πον καθ' ἑαυτὴν νό-
 μοις χρωμένην σπουδαίοις, ἥς τῆς πολιτείας ἢ σύνταξις οὐ
 πρὸς πόλεμον οὐδὲ πρὸς τὸ κρατεῖν ἔσται τῶν πολεμίων·
 5 μηθὲν γὰρ ὑπαρχέτω τοιοῦτον. Δῆλον ἄρα ὅτι πάσας τὰς 10
 πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιμελείας καλὰς μὲν θετέον, οὐχ ὥς
 τέλος δὲ πάντων ἀκρότατον, ἀλλ' ἐκείνου χάριν ταύτας. τοῦ
 δὲ νομοθέτου τοῦ σπουδαίου ἔστι τὸ θεάσασθαι πόλιν καὶ γένος
 ἀνθρώπων καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινωνίαν, ζωῆς ἀγαθῆς πῶς
 10 μετιέξουσι καὶ τῆς ἐνδεχομένης αὐτοῖς εὐδαιμονίας. διοίσει
 μέντοι τῶν ταττομένων ἕνια νομίμων· καὶ τοῦτο τῆς νομο-
 θετικῆς ἔστιν ἰδεῖν, ἐάν τινες ὑπάρχωσι γειννιδόντες, ποῖα (p. 99)
 πρὸς πολὺς ἀσκητέον ἢ πῶς τοῖς καθήκουσι πρὸς ἐκάστους χρη-
 στέον. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν κἂν ὕστερον τύχοι τῆς προσηκούσης
 15 σκέψεως, πρὸς τί τέλος δεῖ τὴν ἀρίστην πολιτείαν συντείνειν·
 3 πρὸς δὲ τοὺς ὁμολογοῦντας μὲν τὸν μετ' ἀρετῆς εἶναι III
 βλὸν αἰρετώτατον, διαφορομένους δὲ περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ,
 λεκτέον ἡμῖν πρὸς ἀμφοτέρους αὐτούς (οἱ μὲν γὰρ ἀποδοκι-
 μάζουσι τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, νομίζοντες τὸν τε τοῦ ἐλευθέρου
 III βλὸν ἕτερόν τινα εἶναι τοῦ πολιτικοῦ καὶ πάντων αἰρετώτατον,
 οἱ δὲ τοῦτον ἄριστον· ἀδύνατον γὰρ τὸν μηθὲν πράττοντα

36 μὴ secl. Thurotus, lacunam suspicatur Schneider, μὴ
 <φύσει πειθόμεθα, καὶ> vel simile quid ci. Susem. 37 δε-
 σποστὸν (bis) ci. Schneider, δεσπόζον (bis) ΓΠ 39 δεσποστῶν
 Lambinus (et corr. re. in cod. Par. 1858), δεσποτικῶν π³, δεσπο-
 τῶν cet. 1325 a 5 ἄρα ὅτι Γπ³, ὅτι ἄρα cet. 8 τοῦ om.
 M^oP¹ 13 ἦ] an καὶ? Richardsius 18 οἱ μὲν — 23 ταύτων
 post 24 ὀρθῶς tri. P².³ (litteris αβγ usi)

πράττειν εὖ, τὴν δ' εὐπραγίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι
 ταῦτόν), ὅτι τὰ μὲν ἀμφοτέροι λέγουσιν ὁρθῶς τὰ δὲ οὐκ
 ὁρθῶς, οἱ μὲν ὅτι ὁ τοῦ ἐλευθέρου βίος τοῦ δεσποτικοῦ ἀμείνων.
 τοῦτο γὰρ ἀληθές· οὐθὲν γὰρ τό γε δούλω, ἢ δοῦλος, χρῆσθαι 25
 σεμνόν· ἢ γὰρ ἐπίταξις ἢ περὶ τῶν ἀναγκαιῶν οὐδενὸς με-
 2 τέχει τῶν καλῶν. τὸ μέντοι νομίζειν πᾶσαν ἀρχὴν εἶναι
 δεσποτείαν οὐκ ὁρθόν· οὐ γὰρ ἔλαττον διέστηκεν ἢ τῶν ἐλευ-
 θέρων ἀρχὴ τῆς τῶν δούλων ἢ αὐτὸ τὸ φύσει ἐλεύθερον τοῦ
 φύσει δούλου. διώρισται δὲ περὶ αὐτῶν ἱκανῶς ἐν τοῖς πρώ- 30
 τοις λόγοις. τὸ δὲ μᾶλλον ἐπαινεῖν τὸ ἀπρακτεῖν τοῦ πράτ-
 τειν οὐκ ἀληθές· ἢ γὰρ εὐδαιμονία πράξις ἐστίν, ἔτι δὲ πολ-
 λῶν καὶ καλῶν τέλος ἔχουσιν αἱ τῶν δικαίων καὶ σωφρόνων
 3 πράξεις. καίτοι τάχ' ἂν ὑπολάβοι τις τούτων οὕτω διωρι-
 σμένων ὅτι τὸ κύριον εἶναι πάντων ἄριστον· οὕτω γὰρ ἂν 85
 πλείστων καὶ καλλίστων κύριος εἴη πράξεων. ὥστε οὐ δεῖ τὸν
 δυνάμενον ἄρχειν παριέναι τῷ πλησίον, ἀλλὰ μᾶλλον
 ἀφαιρεῖσθαι, καὶ μήτε πατέρα παίδων μήτε παῖδας πα-
 τρὸς μήθ' ὅλως φίλον φίλου μηθὲνα ὑπόλογ(ον ποιεῖσθαι) μη-
 δὲ πρὸς τοῦτο φροντίζειν· τὸ γὰρ ἄριστον αἰρετώτατον, τὸ δ' εὖ 40
 4 πράττειν ἄριστον. τοῦτο μὲν οὖν ἀληθῶς ἴσως λέγουσιν, εἴπερ ὑπ-
 ἀρξῇ τοῖς ἀποστερουσὶ καὶ βιαζομένοις τὸ τῶν ὄντων αἰρετώ- 1325b
 (p. 100) τатон· ἀλλ' ἴσως οὐχ οἷόν τε ὑπάρχειν, ἀλλ' ὑποτίθενται
 τοῦτο ψεῦδος. οὐ γὰρ ἔτι καλὰς τὰς πράξεις ἐνδέχεται εἶναι
 τῷ μὴ διαφέροντι τοσοῦτον ὅσον ἀνὴρ γυναικὸς ἢ πατὴρ
 τέκνων ἢ δεσπότης δούλων· ὥστε ὁ παραβαίνων οὐθὲν ἂν τη- 5
 λικοῦτον κατορθώσειεν ὕστερον ὅσον ἤδη παρεκβέβηκε τῆς
 ἀρετῆς. τοῖς γὰρ ὁμοίοις τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον ἐν τῷ

22 εἶναι ante καὶ M^aP¹ 25 τό] τῷ M^aP¹.²π³ 28 δε-
 σποτικὴν P¹ et fort. Γ 29 αὐτὸ τὸ corr.¹ P², αὐ τὸ ΓP¹π³,
 αὐτὸ M^aπ³, αὐτῷ pr. P² et P³π³ 36 δεῖν Susem. 39 ὑπό-
 λογον ποιεῖσθαι Madvigius, ὑπολογεῖν (ὑπολογεῖν π³) Π, *repu-
 tare* Guil., ὑπολογίζειν cum Bas.³ Richardsius, causam activi re-
 petens ex vicino φροντίζειν, ὑπόλογ(ον ἔ)χειν Dindorfus in The-
 sauro 1325 b 3 ψεῦδος] non vertit Guil., ψευδῶς (*falso*) Ar

<έν> μέρει, τοῦτο γὰρ ἴσον καὶ ὅμοιον· τὸ δὲ μὴ ἴσον τοῖς ἴσοις
 καὶ τὸ μὴ ὅμοιον τοῖς ὁμοίοις παρὰ φύσιν, οὐδὲν δὲ τῶν
 10 παρὰ φύσιν καλόν. διὸ καὶ ἄλλος τις ἢ κρείττων κατ'
 ἀρετὴν καὶ κατὰ δύναμιν τὴν πρακτικὴν τῶν ἀρίστων, τοῦτω
 καλὸν ἀκολουθεῖν καὶ τούτω πείθεσθαι δίκαιον. δεῖ δ' οὐ μό-
 νον ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ δύναμιν ὑπάρχειν, καθ' ἣν ἔσται πρα-
 κτικός. ἀλλ' εἰ ταῦτα λέγεται καλῶς καὶ τὴν εὐδαιμονίαν 5
 15 εὐπραγίαν θετέον, καὶ κοινῇ πάσης πόλεως ἂν εἴη καὶ καθ'
 ἕκαστον ἄριστος βίος ὁ πρακτικός. ἀλλὰ τὸν πρακτικὸν οὐκ
 ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἑτέρους, καθάπερ οἴονται τινες, οὐδὲ τὰς
 διανοίας εἶναι μόνας ταύτας πρακτικὰς τὰς τῶν ἀποβαι-
 νόντων χάριν γιγνομένης ἐκ τοῦ πράττειν, ἀλλὰ πολὺ μάλ-
 20 λον τὰς αὐτοτελεῖς καὶ τὰς αὐτῶν ἔνεκεν θεωρίας καὶ δια-
 νοήσεις· ἡ γὰρ εὐπραξία τέλος, ὥστε καὶ προᾶξις τις· μά-
 λιστα δὲ καὶ πράττειν λέγομεν κυρίως καὶ τῶν ἐξωτερικῶν
 πράξεων τοὺς ταῖς διανοαῖς ἀρχιτέκοντας. ἀλλὰ μὴν οὐδ' 6
 25 ἄπρακτεῖν ἀναγκαῖον τὰς καθ' αὐτὰς πόλεις ἰδρυμένας καὶ
 30 ζῆν οὕτω προηρημέναις· ἐνδέχεται γὰρ κατὰ μέρη καὶ τοῦτο
 συμβαίνει· πολλὰ γὰρ κοινωνίαι πρὸς ἄλληλα τοῖς μέ-
 ρεσι τῆς πόλεως εἰσιν· ὁμοίως δὲ τοῦτο ὑπάρχει καὶ καθ'
 ἑνὸς ὅπου οὖν τῶν ἀνθρώπων· σχολῇ γὰρ ἂν ὁ θεὸς ἔχοι κα-
 λῶς καὶ πᾶς ὁ κόσμος, οἷς οὐκ εἰσιν ἐξωτερικαὶ πράξεις
 35 παρὰ τὰς οἰκείας τὰς αὐτῶν. Ὅτι μὲν οὖν τὸν αὐτὸν βίον
 ἀναγκαῖον εἶναι τὸν ἄριστον ἐκάστω τε τῶν ἀνθρώπων καὶ
 κοινῇ ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς ἀνθρώποις, φανερόν ἐστιν.
 4 Ἐπεὶ δὲ πεφροιμίασται τὰ νῦν εἰρημένα περὶ αὐτῶν IV(p.101)
 καὶ περὶ τὰς ἄλλας πολιτείας ἡμῶν τεθεώρηται πρότερον,

8 ἐν add. Thurotus 20 αὐτῶν Victorius, αὐτῶν ΓΠ

21 μάλιστα — 23 ἀρχιτέκοντας citat Iulianus, ep. ad Them.
 p. 263 D 22 δὲ καὶ] δὲ Π¹ [Iul. || τῶν] τὸ Iul. 23 τῆς δια-
 νοίας Iul. 32 καὶ τοῖς ἀνθρώποις] aut secludenda (Bk.²)
 aut mutanda καὶ τοῖς ἄλλοις (scil. τοῖς ἄλλως πως κοινωνουσί)
 ci. Coraes, καὶ τοῖς πολίταις Richardsius 34 καὶ — πρότερον
 Spengelio auctore secl. Bk.³

ἀρχὴ τῶν λοιπῶν εἰπεῖν πρῶτον ποίας τινὰς δεῖ τὰς ὑποθέ- 35
σεις εἶναι περὶ τῆς μελλούσης κατ' εὐχὴν συνεστάναι πόλεως.
οὐ γὰρ οἶόν τε πολιτείαν γενέσθαι τὴν ἀρίστην ἄνευ συμμέ-
τρου χορηγίας. διὸ δεῖ πολλὰ προϋποτεθεῖσθαι καθάπερ
εὐχομένους, εἶναι μέντοι μηθὲν τούτων ἀδύνατον. λέγω δὲ
2 οἶον περὶ τε πλήθους πολιτῶν καὶ χώρας. ὥσπερ γὰρ καὶ 40
τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς, οἶον ὑφάντη καὶ ναυπηγῶ, δεῖ τὴν
ὑλὴν ὑπάρχειν ἐπιτηδεῖαν οὔσαν πρὸς τὴν ἐργασίαν (ὅσῳ 1326 a
γὰρ ἂν αὕτη τυγχάνη παρесеκυσμένη βέλτιον. ἀνάγκη
καὶ τὸ γιννόμενον ὑπὸ τῆς τέχνης εἶναι κάλλιον), οὕτω καὶ
τῷ πολιτικῷ καὶ τῷ νομοθέτῃ δεῖ τὴν οἰκίαν ὑλὴν ὑπάρ-
χειν ἐπιτηδεῖως ἔχουσιν. Ἔστι δὲ πολιτικῆς χορηγίας πρῶτον 5
τὸ τε πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, πόσους τε καὶ ποίους τινὰς
ὑπάρχειν δεῖ φύσει, καὶ κατὰ τὴν χώραν ὡσαύτως, πόσῃ
3 τε εἶναι καὶ ποίαν τινὰ ταύτην. Οἶονται μὲν οὖν οἱ πλεῖστοι
προσθήκειν μεγάλην εἶναι τὴν εὐδαίμονα πόλιν· εἰ δὲ τοῦτ'
ἀληθές, ἀγνοοῦσι ποία μεγάλη καὶ μικρὰ πόλεις. κατ' 10
ἀριθμοῦ γὰρ πλῆθος τῶν ἐνοικούντων κρίνουσι τὴν μεγάλην,
δεῖ δὲ μᾶλλον μὴ εἰς τὸ πλῆθος εἰς δὲ δύναμιν ἀποβλέ-
πειν. ἔστι γὰρ τι καὶ πόλεως ἔργον, ὥστε τὴν δυναμένην
τοῦτο μάλιστ' ἀποτελεῖν, ταύτην οὐητέον εἶναι μεγίστην, οἶον
'Ἰπποκράτην οὐκ ἄνθρωπον ἀλλ' ἰατρὸν εἶναι μείζω φήσειεν 15
4 ἂν τις τοῦ διαφέροντος κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος. οὐ
μὴν ἀλλὰ κἂν εἰ δεῖ κρίνειν πρὸς τὸ πλῆθος ἀποβλέποντας,
οὐ κατὰ τὸ τυχὸν πλῆθος τοῦτο ποιητέον (ἀναγκαῖον γὰρ
ἐν ταῖς πόλεσιν ἴσως ὑπάρχειν καὶ δούλων ἀριθμὸν πολλῶν
καὶ μετοίκων καὶ ξένων), ἀλλ' ὅσοι πόλεώς εἰσι μέρος καὶ 20

36 περὶ om. M^a 38 προϋποτίθεσθαι (aut 39 εὐχομένοις)
ci. Sylburgius, praesupponi Guil. 1326 a 2 αὕτη] αὐτὴ Π² ἢ
an βελτίων? Richardsius 7 πόσῃ Sylburgius, ὅσῃ Π
8 Οἶονται κτέ. respicit Mich. Eph. in Eth. Nic. p. 520, 31 sqq.
Heylb. 10 καὶ] καὶ ποία Γ M^a 14 οἰητέον om. Π¹ 18 ποιη-
τέον Camerarius, οἰητέον (cf. 14) Γ Π 19 ἐν ταῖς πόλεσιν
post ἴσως Π¹ 20 ὅσοι μέρος εἰσὶ πόλεως M^a P¹

ἐξ ὧν συνίσταται πόλις οἰκείων μορίων· ἡ γὰρ τούτων ὑπερ-
 οχή τοῦ πλήθους μεγάλης πόλεως σημεῖον, ἐξ ἧς δὲ βάναν-
 σοι μὲν ἐξέρχονται πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὀπλῖται δὲ ὀλίγοι, (p 102)
 ταύτην ἀδύνατον εἶναι μεγάλην· οὐ γὰρ ταύτῃ μεγάλη τε
 11 πόλις καὶ πολυάνθρωπος. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτό γε ἐκ τῶν ὁ
 ἔργων φανερόν ὅτι χαλεπόν, ἴσως δ' ἀδύνατον εὐνομεῖσθαι
 τὴν λίαν πολυάνθρωπον. τῶν γοῦν δοκουσῶν πολιτεύεσθαι
 καλῶς οὐδεμίαν ὀρῶμεν οὕσαν ἀνειμένην πρὸς τὸ πλήθος.
 τοῦτο δὲ δῆλον καὶ διὰ τῆς τῶν λόγων πίστεως. ὃ τε γὰρ
 31 νόμος τάξις τίς ἐστι, καὶ τὴν εὐνομίαν ἀναγκαῖον εὐταξίαν
 εἶναι, ὃ δὲ λίαν ὑπερβάλλων ἀριθμὸς οὐ δύναται μετέχειν
 τάξεως· θείας γὰρ δὴ τοῦτο δυνάμεως ἔργον, ἥτις καὶ τόδε
 συνέχει τὸ πᾶν· ἐπεὶ τό γε καλὸν ἐν πλήθει καὶ μεγέθει
 εἴωθε γίνεσθαι. διὸ καὶ πόλις, ἧς μετὰ μεγέθους ὁ λεχθεὶς
 35 ὄρος ὑπάρχει, ταύτην εἶναι καλλίστην ἀναγκαῖον. ἀλλ' ἔστι
 τι καὶ πόλεως μεγέθους μέτρον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων πάν-
 των, ζώων φυτῶν ὀργάνων· καὶ γὰρ τούτων ἕκαστον οὔτε λίαν
 μικρὸν οὔτε κατὰ μέγεθος ὑπερβάλλον ἔξει τὴν αὐτοῦ δύνα-
 μιν, ἀλλ' ὅτε μὲν ὅλως ἐστερημένον ἔσται τῆς φύσεως ὅτε
 10 δὲ φάυλως ἔχον, οἷον πλοῖον σπιθαμιαῖον μὲν οὐκ ἔσται
 πλοῖον ὅλως, οὐδὲ δυοῖν σταδίων, εἰς δὲ τὶ μέγεθος ἑλθὼν ὅτε
 1926 b μὲν διὰ σμικρότητα φάυλην ποιήσῃ τὴν ναυτιλίαν, ὅτε δὲ
 διὰ τὴν ὑπερβολήν· ὁμοίως δὲ καὶ πόλις ἡ μὲν ἐξ ὀλίγων 7
 λίαν οὐκ αὐτάρκης (ἡ δὲ πόλις αὐτάρκης), ἡ δὲ ἐκ πολλῶν
 ἄγαν ἐν μὲν τοῖς ἀναγκαίοις αὐτάρκης, ὥσπερ <δ'> ἔθνος ἀλλ'
 5 οὐ πόλις· πολιτείαν γὰρ οὐ ῥάδιον ὑπάρχειν· τίς γὰρ στρατη-
 γὸς ἔσται τοῦ λίαν ὑπερβάλλοντος πλήθους, ἢ τίς κῆρυξ μὴ

21 μορίων] μερῶν M^sP¹

25 ἀλλὰ μὴν] οὐ μὴν ἀλλὰ Π¹

29 τε om. M^sP¹

33 ἐπεὶ — 34 γίνεσθαι post 35 ἀναγ-

καῖον tri. Boecker (haeserat Schneider)

34 πόλιν Γ^M || ᾗ

Coraes 36 πόλεσι Π² 38 αὐτοῦ M^sΠ² 1326 b 3 ἡ δὲ

πόλις αὐτάρκης om. P¹Π³ 4 μὲν τοῖς] τοῖς μὲν P².³π³ ||

ὥσπερ <δ'> vel <αὐτάρκης δ'> ὥσπερ Iacksonus 5 πολιτείαν]

πολι superscr. τ P².³, πολίτην π³

Στεντόρειος; διὸ πρώτην μὲν εἶναι πόλιν ἀναγκαῖον τὴν ἐκ
 τοσούτου πλήθους ὃ πρῶτον πλήθος ἀνταρκες πρὸς τὸ εὔ
 ζῆν ἔστι κατὰ τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν· ἐνδέχεται δὲ καὶ τὴν
 ταύτης ὑπερβάλλουσιν κατὰ πλήθος εἶναι μείζω πόλιν, 10
 ἀλλὰ τοῦτ' οὐκ ἔστιν, ὥσπερ εἵπομεν, ἀόριστον. τίς δ' ἔστιν ὁ
 τῆς ὑπερβολῆς ὅρος, ἐκ τῶν ἔργων ἰδεῖν ῥᾶδιον. εἰσὶ γὰρ αἱ
 πράξεις τῆς πόλεως τῶν μὲν ἀρχόντων τῶν δ' ἀρχομένων,
 (p. 108) ἀρχοντος δ' ἐπίταξις καὶ κρίσις ἔργον· πρὸς δὲ τὸ κρίνειν
 περὶ τῶν δικαίων καὶ πρὸς τὸ τὰς ἀρχὰς διανέμειν κατ' 15
 ἀξίαν ἀναγκαῖον γνωρίζειν ἀλλήλους, ποιοὶ τινὲς εἰσι, τοὺς
 πολίτας, ὡς ὅπου τοῦτο μὴ συμβαίνει γίνεσθαι, φανύως
 ἀνάγκη γίνεσθαι τὰ περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς κρίσεις.
 περὶ ἀμφοτέρω γὰρ οὐ δίκαιον αὐτοσχεδιάζειν, ὕπερ ἐν
 8 τῇ πολυανθρωπῇ τῇ λίαν ὑπάρχει φανερώς. ἔτι δὲ ξένοις 20
 καὶ μετοίκους ῥᾶδιον μεταλαμβάνειν τῆς πολιτείας· οὐ γὰρ
 χαλεπὸν τὸ λανθάνειν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πλήθους. δῆ-
 λον τοίνυν ὡς οὗτός ἐστι πόλεως ὅρος ἄριστος, ἡ μεγίστη τοῦ
 πλήθους ὑπερβολὴ πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς εὐσύνοπτος. Περὶ
 μὲν οὖν μεγέθους πόλεως διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον. 25
 V 5 Παραπλησίως δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς χώρας ἔχει. περὶ
 μὲν γὰρ τοῦ ποῖαν τινά, δῆλον ὅτι τὴν ἀνταρκεστάτην πᾶς
 τις ἂν ἐπαινέσειεν (τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τὴν παν-
 τοφόρον· τὸ γὰρ πάντα ὑπάρχειν καὶ δεῖσθαι μηθὲν ὅς
 αὐταρκες)· πλήθει δὲ καὶ μεγέθει τοσαύτην ὥστε δύνασθαι 30
 τοὺς οἰκοῦντας ζῆν σχολάζοντας ἐλευθερίως ἅμα καὶ σω-
 φρόνως. τοῦτον δὲ τὸν ὅρον εἰ καλῶς ἢ μὴ καλῶς λέγο-
 μεν, ὕστερον ἐπισκεπτέον ἀκριβέστερον, ὅταν ὕλως περὶ κτή-
 σεως καὶ τῆς περὶ τὴν οὐσίαν εὐπορίας συμβαίῃ ποιεῖσθαι
 μνείαν, πῶς δεῖ καὶ τίνα τρόπον ἔχειν πρὸς τὴν χρῆσιν 35
 αὐτήν· πολλὰ γὰρ περὶ τὴν σκέψιν ταύτην εἰσὶν ἀμφισ-

8 εὖ post 9 ζῆν Π¹ 10 μείζω secl. Schneider 32 τοῦ-
 τον δὲ τὸν ὅρον] τοῦτον (τοῦτο π³) δὲ Π¹, sed suppl. corr.³P²

36 αὐτῆς? Richardsius, αὐτήν scil. τὴν εὐπορίαν intellegit Guil.

βηγήσεις διὰ τοὺς ἔλκοντας ἐφ' ἑκατέραν τοῦ βλου τὴν ὑπερ-
βολήν, τοὺς μὲν ἐπὶ τὴν γλισχρότητα τοὺς δὲ ἐπὶ τὴν τρυ-
φήν. Τὸ δ' εἶδος τῆς χώρας οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν (δεῖ δ' ἔνια 2
40 πεῖθεσθαι καὶ τοῖς περὶ τὴν στρατηγίαν ἐμπείροις), ὅτι χρῆ
μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι δυσέμβολον αὐτοῖς δ' εὐέξοδον.
27^a ἔτι δ' ὥσπερ τὸ πλῆθος τὸ τῶν ἀνθρώπων εὐσύνοπτον ἔφα-
μεν εἶναι δεῖν, οὕτω καὶ τὴν χώραν· τὸ δ' εὐσύνοπτον τὸ
εὐβροθήθητον εἶναι τὴν χώραν ἐστίν. Τῆς δὲ πόλεως τὴν θέσιν
εἰ χρῆ ποιεῖν κατ' εὐχήν, πρὸς τε τὴν θάλατταν προσήκει (p. 104)
5 καῖσθαι καλῶς πρὸς τε τὴν χώραν. εἰς μὲν <οὖν> ὁ λεχθεὶς
ὅρος (δεῖ γὰρ πρὸς τὰς ἐκβοηθείας κοινήν εἶναι τῶν τόπων
ἀπάντων)· ὁ δὲ λοιπὸς πρὸς τὰς τῶν γινομένων καρπῶν
παραπομπάς, ἔτι δὲ τῆς περὶ ξύλα ὕλης, καὶ εἴ τινα
ἄλλην ἐργασίαν ἢ χώρα τυγχάνοι κεκτημένη τοιαύτην,
10 εὐπαρακόμιστον.

6 Περὶ δὲ τῆς πρὸς τὴν θάλατταν κοινωνίας, πότερον 3
ὠφέλιμος ταῖς εὐνομουμέναις πόλεσιν ἢ βλαβερά, πολλὰ
τυγχάνουσιν ἀμφισβητοῦντες· τό τε γὰρ ἐπιξενουῖσθαι τινας
ἐν ἄλλοις τεθραμμένους νόμοις ἀσύμφορον εἶναι φασι πρὸς
15 τὴν εὐνομίαν, καὶ τὴν πολυανθρωπίαν· γίνεσθαι μὲν γὰρ
ἐκ τοῦ χρῆσθαι τῇ θαλάσσῃ διαπέμποντας καὶ δεχομένους
ἐμπορῶν πλῆθος, ὑπεναντίαν δ' εἶναι πρὸς τὸ πολιτεῦεσθαι
καλῶς. ὅτι μὲν οὖν, εἰ ταῦτα μὴ συμβαίνει, βέλτιον καὶ 4
πρὸς ἀσφάλειαν καὶ πρὸς εὐπορίαν τῶν ἀναγκαίων μετέ-
20 χεῖν τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν τῆς θαλάττης, οὐκ ἄδηλον.
καὶ γὰρ πρὸς τὸ ῥᾶον φέρειν τοὺς πολεμίους εὐβοηθήτους

38 τὴν prius om. P¹Π⁵. 39 parenthesis cum Wysio
41 τοῖς μὲν Richardsius 1327 a 1 εὐσύνοπτον post ἔφαμεν
M^oP¹ 5 <οὖν> Schneider 9 κεκτημένη post τοιαύτην M^oP¹
10 an <τὸ> εὐπαρακόμιστον (sc. ἐστίν ὁ ὅρος)? Immischius
12 πολλοὶ Camerarius, incertum compendium in M^o, πολλὰ, sed
à ut videtur e corr., P¹ 14 εἶναι post φασι Π¹ 15 πολυαν-
θρωπίαν cum γίνεσθαι iungit (om. mox γὰρ) Ar. 20 τὴν
πόλιν om. Γ M^o 21 πολέμους Sylburgius

εἶναι δεῖ κατ' ἀμφοτέρω τὸς σωθησομένους, καὶ κατὰ γῆν
καὶ κατὰ θάλατταν· καὶ πρὸς τὸ βλάψαι τοὺς ἐπιτιθεμέ-
νους, εἰ μὴ κατ' ἄμφω δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ θάτερον ὑπάρ-
ξει μᾶλλον ἀμφοτέρων μετέχουσιν. ὅσα τ' ἂν μὴ τυγχάνη 25
παρ' αὐτοῖς ὄντα, δέξασθαι ταῦτα καὶ τὰ πλεονάζοντα
τῶν γιγνομένων ἐκπέμψασθαι τῶν ἀναγκαίων ἐστίν. αὐτῇ
γὰρ ἐμπορικῇ, ἀλλ' οὐ τοῖς ἄλλοις δεῖ εἶναι τὴν πόλιν·
5 οἱ δὲ παρέχοντες σφᾶς αὐτοὺς πᾶσιν ἀγορὰν προσόδου
χάριν ταῦτα πράττουσιν· ἦν δὲ μὴ δεῖ πόλιν τοιαύτης 30
μετέχειν πλεονεξίας, οὐδ' ἐμπόριον δεῖ κεκτῆσθαι τοιοῦτον.
ἐπεὶ δὲ καὶ νῦν ὀρῶμεν πολλαῖς ὑπάρχοντα καὶ χώραις
καὶ πόλεσιν ἐπίνεια καὶ λιμένας εὐφυῶς κείμενα πρὸς τὴν
πόλιν, ὥστε μήτε τὸ αὐτὸ νέμειν ἄστει μήτε πόρρω λίαν,
ἀλλὰ κρατεῖσθαι τείχεσι καὶ τοιούτοις ἄλλοις ἐρύμασι, 35
φανερόν ὥς εἰ μὲν ἀγαθόν τι συμβαίνει γίνεσθαι διὰ τῆς
(p. 105) κοινωνίας αὐτῶν, ὑπάρξει τῇ πόλει τοῦτο τὸ ἀγαθόν, εἰ δέ
τι βλαβερόν, φυλάξασθαι ῥάδιον τοῖς νόμοις φράζοντας
καὶ διορίζοντας τίνας οὐ δεῖ καὶ τίνας ἐπιμίσεσθαι δεῖ
6 πρὸς ἀλλήλους. περὶ δὲ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, ὅτι μὲν 40
βέλτιστον ὑπάρχειν μέχρι τινὸς πλήθους, οὐκ ἄδηλον (οὐ γὰρ
μόνον αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ τῶν πλησίον τισὶ δεῖ καὶ φοβεροὺς 1327b
εἶναι καὶ δύνασθαι βοηθεῖν, ὥσπερ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ
θάλατταν)· περὶ δὲ πλήθους ἥδη καὶ μεγέθους τῆς δυνάμεως
ταύτης πρὸς τὸν βίον ἀποσκεπτέον τῆς πόλεως. εἰ μὲν γὰρ
ἡγεμονικὸν καὶ πολιτικὸν ζήσεται βίον, ἀναγκαῖον καὶ ταύ- 5
την τὴν δύναμιν ὑπάρχειν πρὸς τὰς πράξεις σύμμετρον.
7 τὴν δὲ πολυανθρωπίαν τὴν γιγνομένην περὶ τὸν ναυτικὸν

28 πρὸς secl. Argyriades 30 ἦν P¹.³ π⁵ 32 ἐπεὶ δὲ]
ἐπειδὴ Π² || ὑπάρχοντα καὶ Welldonus, ὑπάρχοντα Congreveus,
ὑπάρχον καὶ ΓΠ 34 τὸ αὐτὸ] *ipsum* (Guil. 38 φράζοντας]
φράσσοντας (rectius φράττοντας) Rolfesius (adiuncto καὶ expli-
cativo?) 1327b 1 καὶ φοβεροὺς εἶναι post 2 βοηθεῖν rectius
se habere vid. Victorius alique 5 καὶ prius i. q. non minus
quam (καὶ <μὴ μόνον> ci. Schneider; καὶ πολεμικὸν Coraes)

ὅχλον οὐκ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν. οὐθὲν γὰρ αὐτοὺς μέρος εἶναι δεῖ τῆς πόλεως. τὸ μὲν γὰρ ἐπιβατι-
 10 κὸν ἐλεύθερον καὶ τῶν πεξεύοντων ἐστίν, ὃ κύριόν ἐστι καὶ κρατεῖ τῆς ναυτιλίας· πλήθους δὲ ὑπάρχοντος περιόικων καὶ τῶν τὴν χώραν γέωργούντων, ἀφθονίαν ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ναυτῶν. ὁρῶμεν δὲ καὶ τοῦτο καὶ νῦν ὑπάρχον τισίν, οἷον τῇ πόλει τῶν Ἑρακλεωτῶν· πολλὰς γὰρ ἐκπληροῦσι
 15 τριήρεις κεκτημένοι τῷ μεγέθει πόλιν ἑτέρων ἐμμελεστέραν.

Περὶ μὲν οὖν χώρας καὶ λιμένων καὶ πόλεων καὶ θαλάττης καὶ περὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἔστω διωρισμένα τὸν τρόπον τοῦτον· περὶ δὲ τοῦ πολιτικοῦ πλήθους, τίνα μὲν VI
 7 ὅρον ὑπάρχειν χρή, πρότερον εἵπομεν, ποίους δὲ τινὰς
 20 τὴν φύσιν εἶναι δεῖ, νῦν λέγωμεν. σχεδὸν δὴ κατανοήσειεν ἂν τις τοῦτό γε, βλέψας ἐπὶ τε τὰς πόλεις τὰς εὐδοκιμούσας τῶν Ἑλλήνων καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ὡς διείληπται τοῖς ἔθνεσιν. τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ἔθνη καὶ τὰ περὶ τὴν Εὐρώπην θυμοῦ μὲν ἐστὶ πλήρη, διανοίας
 25 δὲ ἐνδεέστερα καὶ τέχνης, διόπερ ἐλεύθερα μὲν διατελεῖ μᾶλλον, ἀπολίτευτα δὲ καὶ τῶν πλησίον ἄρχειν οὐ δυνάμενα· τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν διανοητικὰ μὲν καὶ τεχνικὰ (p. 106) τὴν ψυχὴν. ἄθυμα δέ, διόπερ ἀρχόμενα καὶ δουλεύοντα διατελεῖ· τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος ὥσπερ μεσεύει κατὰ
 30 τοὺς τόπους, οὕτως ἀμφοῖν μετέχει. καὶ γὰρ ἔνθυμον καὶ διανοητικόν ἐστιν· διόπερ ἐλεύθερόν τε διατελεῖ καὶ βέλτιστα πολιτευόμενον καὶ δυνάμενον ἄρχειν πάντων, μιᾶς τυγχάνον πολιτείας. τὴν αὐτὴν δ' ἔχει διαφορὰν καὶ τὰ 2 τῶν Ἑλλήνων ἔθνη [καὶ] πρὸς ἄλληλα· τὰ μὲν γὰρ ἔχει

8 οὐδὲ Γ M^s (οὐθὲν P¹) 13 δὲ καὶ] δὲ Π¹: cf. 1327 a 32
 16 καὶ πόλεων] secl. Conringius, καὶ πόλεως Congreveus
 (idem ante καὶ λιμένων Sussem., ante [καὶ] λιμένων Welldonus), καὶ ἐπινείων Coraes, καὶ ἐμπορίων Schmidtus 24 καὶ explicativum, secl. Spengelius (τὰ potius secl. Sussem.) 28 καὶ] μὲν καὶ Π¹ 31 βέλτιστα] μάλιστα (maxime) Γ 34 καὶ om. Γ P¹

τὴν φύσιν μονόκωλον, τὰ δὲ εὖ [τε] κέκρται πρὸς ἀμφο- 35
 τέρως τὰς δυνάμεις ταύτας. φανερόν τοίνυν ὅτι δεῖ δια-
 νοητικούς τε εἶναι καὶ θυμοειδεῖς τὴν φύσιν τοὺς μέλλοντας
 εὐαγῶγους ἔσεσθαι τῷ νομοθέτῃ πρὸς τὴν ἀρετὴν. ὅπερ γάρ
 φασί τινες δεῖν ὑπάρχειν τοῖς φύλαξι, τὸ φιλητικούς μὲν
 εἶναι τῶν γνωρίμων πρὸς δὲ τοὺς ἀγνώτας ἀγρίους, ὁ θυμὸς 40
 ἐστὶν ὁ ποιῶν τὸ φιλητικόν. αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς
 3 δύναμις ἣ φιλοῦμεν. σημεῖον δέ· πρὸς γὰρ τοὺς συνήθεις 1328a
 καὶ φίλους ὁ θυμὸς αἵρεται μᾶλλον ἢ πρὸς τοὺς ἀγνώτας,
 ὀλιγωρεῖσθαι νομίσας. διὸ καὶ Ἀρχίλοχος προσηκόντως
 τοῖς φίλοις ἐγκαλῶν διαλέγεται πρὸς τὸν θυμόν·

σὺ γὰρ δὴ παρὰ φίλων ἀπάγχει.

5

καὶ τὸ ἄρχον δὲ καὶ τὸ ἐλεύθερον ἀπὸ τῆς δυνάμεως ταύ-
 τῆς ὑπάρχει πᾶσιν· ἀρχικὸν γὰρ καὶ ἀήττητον ὁ θυμὸς.
 οὐ καλῶς δ' ἔχει λέγειν χαλεποὺς εἶναι πρὸς τοὺς ἀγνώτας·
 πρὸς οὐθέννα γὰρ εἶναι χρὴ τοιοῦτον, οὐδὲ εἰσιν οἱ μεγάλωψυ-
 χοι τὴν φύσιν ἄγριοι, πλὴν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας. τοῦτο δὲ 10
 μᾶλλον ἔτι πρὸς τοὺς συνήθεις πάσχουσιν, ὅπερ εἴρηται
 4 πρότερον, ἂν ἀδικεῖσθαι νομίσωσιν. καὶ τοῦτο συμβαίνει
 κατὰ λόγον· παρ' οἷς γὰρ ὀφείλεσθαι δεῖν τὴν εὐεργεσίαν
 ὑπολαμβάνουσι, πρὸς τῷ βλάβει καὶ ταύτης ἀποστερεῖσθαι
 νομίζουσιν· ὅθεν εἴρηται "χαλεποὶ πόλεμοι γὰρ ἀδελφῶν" 15
 καὶ "οἷ τοι πέρα στέρξαντες οἷδε καὶ πέρα μισοῦσιν."

35 τε] in ras. P³, om. Π¹

39 Plat. de rep. 375 C

1328 a 3 fr. 67 Be.⁴, 67^b D. 5 σὺ Schneider (Addenda p. 506),
 τί Leo de Archil. et Hor. p. 8, οὐ ΓΠ || παρὰ cod. Par. 1858 (ab
 Guil. et Ar.), περὶ Π || ἀπάγχει P¹, ἀπέγχει M^a (a lanceis per-
 forationes Guil.), ἀπάγχο P².³ π³ (ἀπάγχοτο, ἀπέγχο π³), ἀπήγχο
 (aut apud Guil. mutans, ut postea Spengelius, perforatus es aut
 secundum Aretini transfixus es) cod Par. 1858 13 δεῖν] δεῖ
 M^a, δὲ pr. P¹ (ut videtur; crx. p¹), non vertit Guil., secl.
 Schneider 14 ὑπολαμβάνουσι] νομίζουσι Π¹ 15 Euripides,
 fr. 975 N². || πόλεμοι (πολέμιοι Γ) γὰρ Π¹ Plut. de frat. am. 480 D, γὰρ
 πόλεμοι Π² 16 Trag. incert. fr. 78 N.² || πέρα (bis) Nauckius, πέρα
 (bis) Π², πέραν (bis) M^a P¹ || οἷδε Gomperzius, οἷ δὲ (sed δὲ om. π³) ΓΠ

Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτευομένων, πόσους τε ὑπάρχειν
 δεῖ καὶ πόλους τινὰς τὴν φύσιν, ἔτι δὲ τὴν χώραν πόσῃν
 τέ τινα καὶ πόλιν τινά, διώρισται σχεδόν (οὐ γὰρ τὴν (p. 107
 20 αὐτὴν ἀκριβείαν δεῖ ζητεῖν ἐπὶ τε τῶν λόγων καὶ τῶν
 8 γιγνομένων διὰ τῆς αἰσθήσεως). Ἐπεὶ δ' ὥσπερ τῶν VII
 ἄλλων τῶν κατὰ φύσιν συνεστώτων οὐ ταῦτά ἐστι μόρια τῆς
 ὅλης συστάσεως ὧν ἄνευ τὸ ὅλον οὐκ ἂν εἴη, δηλον ὥς οὐ-
 δὲ πόλεως μέρη θετέον ὅσα ταῖς πόλεσιν ἀναγκαῖον ὑπάρ-
 15 χειν οὐδ' ἄλλης κοινωνίας οὐδεμιᾶς ἐξ ἧς ἔν τι τὸ γένος (ἐν
 γὰρ τι καὶ κοινὸν εἶναι δεῖ καὶ ταὐτὸ τοῖς κοινωνοῖς, ἂν τε ἴσον
 ἂν τε ἄνισον μεταλαμβάνωσιν). οἶον εἴτε τροφή τοῦτό ἐστιν
 εἴτε χώρας πληθὸς εἴτ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐστίν. ὅταν 2
 δ' ἢ τὸ μὲν τούτου ἔνεκεν τὸ δ' οὐ ἔνεκεν, οὐθὲν ἔν γε τούτοις
 30 κοινὸν ἄλλ' ἢ τῷ μὲν ποιῆσαι τῷ δὲ λαβεῖν. λέγω δ' οἶον
 ὁργάνῳ τε παντὶ πρὸς τὸ γιγνόμενον ἔργον καὶ τοῖς δημιουργοῖς.
 οἰκία γὰρ πρὸς οἰκοδόμον οὐθὲν ἐστίν· ὃ γίγνεται κοινόν,
 ἀλλ' ἐστὶ τῆς οἰκίας χάριν ἢ τῶν οἰκοδόμων τέχνη. διὸ κτή-
 σεως μὲν δεῖ ταῖς πόλεσιν, οὐδὲν δ' ἐστὶν ἢ κτήσις μέρος τῆς
 35 πόλεως. πολλὰ δ' ἔμψυχα μέρη τῆς κτήσεως ἐστίν. ἢ δὲ
 πόλις κοινωνία τίς ἐστὶ τῶν ὁμοίων, ἔνεκεν δὲ ζωῆς τῆς ἐνδε-
 χομένης ἀρίστης. ἐπεὶ δ' ἐστὶν εὐδαιμονία τὸ ἄριστον, αὕτη δὲ 3
 ἀρετῆς ἐνέργεια καὶ χρῆσις τις τέλειος, συμβέβηκε δὲ οὕτως
 ὥστε τοὺς μὲν ἐνδέχεσθαι μετέχειν αὐτῆς τοὺς δὲ μικρὸν ἢ
 40 μηδέν, δηλον ὥς τοῦτ' αἴτιον τῷ γίνεσθαι πόλεως εἶδη καὶ
 διαφορὰς καὶ πολιτείας πλείους· ἄλλον γὰρ τρόπον καὶ δι'
 4328b ἄλλων ἕκαστοι τοῦτο θηρεύοντες τοὺς τε βίους ἐτέρους ποιοῦνται
 καὶ τὰς πολιτείας. Ἐπισκεπτέον δὲ καὶ πόσα ταυτὶ ἐστὶν ὧν

18 ὁπόσῃν M^a P¹ 20 ἐπὶ Richardsius, διὰ Γ Π 22 ταυτά M^a P¹
 (ταύτ' π^a), πάντα Wysius 25 parenthesis cum Postgateo 26 τι]
 τοι M^a P².³ || an <τὸ> κοινόν? Immischius || δεῖ Π¹ π^a. δη cet. || ταύτὸ
 τοῦτο Π¹ 29 δ' ἢ] δὴ Π² || οὐδὲν P¹, οὐδὲ Γ M^a || ἐν M^a et ut videtur
 P¹ 34 μὲν om. et δαῖ post 33 διὸ Γ M^a || ἐστὶ post 35 πόλεως M^a P¹

36 ὁμοίων i. e. οὐ καὶ τῶν ἐν κτήσεως μέρει nec pugnat cum
 1261 a 24 40 τῷ τοῦ Π² 1328 b 2 ταῦτα Bas.³

ἄνευ πόλις οὐκ ἂν εἴη· καὶ γὰρ ἃ λέγομεν εἶναι μέρη πό-
 4 λεως, ἐν τούτοις ἂν εἴη διὰ τὸ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. ληπτέον τοίνυν
 τῶν ἔργων τὸν ἑριθμόν· ἐκ τούτων γὰρ ἔσται δῆλον. πρῶτον 5
 μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τροφήν, ἔπειτα τέχνας (πολλῶν γὰρ
 ὀργάνων δεῖται τὸ ζῆν), τρίτον δὲ ὄπλα (τοὺς γὰρ κοινωνοῦν-
 (p. 108) τας ἀναγκαῖον καὶ ἐν αὐτοῖς ἔχειν ὄπλα πρὸς τε τὴν ἀρ-
 χήν, τῶν ἀπειθούντων χάριν, καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν ἀδικεῖν
 ἐπιχειροῦντας), ἔτι χρημάτων τινὰ εὐπορίαν, ὅπως ἔχωσι 10
 καὶ πρὸς τὰς καθ' αὐτοὺς χρεῖας καὶ πρὸς πολεμικάς, πέμ-
 πτον δὲ καὶ πρῶτον τὴν περὶ τὸ θεῖον ἐπιμέλειαν, ἣν καλοῦ-
 σιν ἱερατεῖαν, ἔκτον δὲ τὸν ἀριθμὸν καὶ πάντων ἀναγκαῖό-
 τατον κρίσιν περὶ τῶν συμφερόντων καὶ τῶν δικαίων τῶν
 5 πρὸς ἀλλήλους. Τὰ μὲν οὖν ἔργα ταῦτ' ἐστὶν ὧν δεῖται πᾶσα 15
 πόλις ὥς εἰπεῖν (ἡ γὰρ πόλις πληθὺς ἐστὶν οὐ τὸ τυχόν
 ἀλλὰ πρὸς ζωὴν αὐταρκές, ὥς φαμεν, ἐὰν δέ τι τυγ-
 χάνη τούτων ἐκλείπον, ἀδύνατον ἀπλῶς αὐτάρκη τὴν κοι-
 νωνίαν εἶναι ταύτην)· ἀνάγκη τοίνυν κατὰ τὰς ἐργασίας
 ταύτας συνεστάναι πόλιν· δεῖ ἄρα γεωργῶν τ' εἶναι πλη- 20
 θος, οἳ παρασκευάσουσι τὴν τροφήν, καὶ τεχνίτας, καὶ τὸ
 μάχιμον, καὶ τὸ εὐπορον, καὶ ἱερεῖς, καὶ κριτὰς τῶν
 δικαίων καὶ συμφερόντων.

VIII 9 Διωρισμένων δὲ τούτων λοιπὸν σκέψασθαι πότερον πᾶσι
 κοινωνητέον πάντων τούτων (ἐνδέχεται γὰρ τοὺς αὐτοὺς ἅπαν- 25
 τας εἶναι καὶ γεωργοὺς καὶ τεχνίτας καὶ τοὺς βουλευομένους
 καὶ δικάζοντας), ἢ καθ' ἕκαστον ἔργον τῶν εἰρημένων ἄλλους
 ὑποθετέον, ἢ τὰ μὲν ἴδια τὰ δὲ κοινὰ τούτων ἐξ ἀνάγκης
 εἶσθιν. οὐκ ἐν πάσῃ δὲ ταῦτὸ πολιτεία. καθάπερ γὰρ εἴπομεν,
 ἐνδέχεται καὶ πάντας κοινωνεῖν πάντων καὶ μὴ πάντας 30

4 διὰ τὸ Γ (ut docuit Newmanus), διὸ M^aP¹ (unde εἴη. διο-
 . * Sussem.), om. Π², & Newmanus 11 <τὰς> πολεμικάς
 Schneider; cf. 1330b 1 15 ὧν] & M^aP¹ 17 τυγχάνη post
 18 τούτων cum hiatu Π¹ 20 συνεστάναι M^aP¹ 21 παρα-
 σκευάσουσι M^aP¹Π² (qui praeparant Guil.) 23 δικαίων Lam-
 binus, ἀναγκαίων ΓΠ 29 ταῦτὸ Spengelius, τοῦτο ΓΠ

πάντων ἀλλὰ τινὰς τινῶν. ταῦτα γὰρ καὶ ποιεῖ τὰς πολιτείας ἑτέρας· ἐν μὲν γὰρ ταῖς δημοκρατίαις μετέχουσι πάντες πάντων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις τὸναντίον. ἐπεὶ 2
 δὲ τυγχάνομεν σκοποῦντες περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, αὕτη
 35 δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἡ πόλις ἂν εἴη μάλιστ' εὐδαίμων, τὴν δ' εὐδαιμονίαν ὅτι χωρὶς ἀρετῆς ἀδύνατον ὑπάρχειν. εἴρηται πρότερον, φανερόν ἐκ τούτων ὥς ἐν τῇ κάλλιστα πολιτευο-
 μένῃ πόλει καὶ τῇ κεκτημένῃ δικαίους ἄνδρας ἀπλῶς, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, οὔτε βάνανσον βίον οὔτ' ἀγοραῖον δεῖ
 40 ζῆν τοὺς πολίτας (ἀγεννῆς γὰρ ὁ τοιοῦτος βίος καὶ πρὸς (p. 109) ἀρετὴν ὑπεναντίος), οὐδὲ δὴ γεωργοὺς εἶναι τοὺς μέλλοντας
 329 a ἔσσεσθαι (δεῖ γὰρ σχολῆς καὶ πρὸς τὴν γένεσιν τῆς ἀρετῆς καὶ πρὸς τὰς πράξεις τὰς πολιτικάς). ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ πο- 3
 λεμικὸν καὶ τὸ βουλευόμενον περὶ τῶν συμφερόντων καὶ κρῖνον περὶ τῶν δικαίων ἐνυπάρχει καὶ μέρη φαίνεται τῆς
 5 πόλεως μάλιστα ὄντα, πότερον ἕτερα (ἑτέροις) καὶ ταῦτα θετέον ἢ τοῖς αὐτοῖς ἀποδοτέον ἅμφω; φανερόν δὲ καὶ τοῦτο, διότι τρόπον μὲν τινα τοῖς αὐτοῖς τρόπον δέ τινα καὶ ἑτέροις.
 ἥ μὲν γὰρ ἑτέρας ἀκμῆς ἐκάτερον τῶν ἔργων, καὶ τὸ μὲν δεῖται φρονήσεως τὸ δὲ δυνάμεως, ἑτέροις· ἥ δὲ τῶν ἀδυ-
 10 νάτων ἐστὶ τοὺς δυναμένους βιάζεσθαι καὶ κωλύειν, τούτους ὑπομένειν ἀρχομένους αἰεὶ, ταύτῃ δὲ τοῖς αὐτοῖς. οἱ γὰρ τῶν ὀπλων κύριοι καὶ μένειν ἢ μὴ μένειν κύριοι τὴν πολιτείαν. λείπεται τοίνυν τοῖς αὐτοῖς μὲν ἀμφοτέροις ἀποδιδόναι τὴν 4
 πολιτείαν ταύτην, μὴ ἅμα δέ, ἀλλ' ὥσπερ πέφυκεν ἢ
 15 μὲν δύνανμις ἐν νεωτέροις, ἢ δὲ φρόνησις ἐν πρεσβυτέροις

32 μὲν om. Π¹ 37 καλλίστη Π¹ 40 ζῆν] quaerere Guil., unde ζητεῖν ood Parisinus 1858 41 ἀρετὴν] τὴν ἀρετὴν M^aP¹ || δὴ] δεῖ Π¹ 1329 a 1 post ἔσσεσθαι add. πολίτας π³ (tri. τοὺς μέλλοντας ἔσσεσθαι post 0 ζῆν [τοὺς] Richardsius) 5 ἕτερα ἑτέροις Coraes, ἑτέροις Schneider 6 δὲ] δὴ Π¹ 11 δὲ τοῖς αὐτοῖς Camerarius, δὲ (om. Guil.) τοὺς αὐτούς ΓΠ, δεῖ τοὺς αὐτούς Goettlingius 13 ἀμφοτέρα (et 14 ταῦτα) ci. Susem. 14 ταύτην] aut del. aut post 16 ἀμφοῖν tri. Thurotus, τὴν ἀπὸ τὴν Ueberwegius

εἶναι, ἔοικεν οὕτως ἀμφοῖν νενεμησθαι συμφέρειν καὶ δίκαιον
 5 εἶναι· ἔχει γὰρ αὕτη ἡ διαίρεσις τὸ κατ' ἀξίαν. ἀλλὰ
 μὴν καὶ τὰς κτήσεις δεῖ περὶ τούτους <εἶναι>. ἀναγκαῖον γὰρ
 εὐπορίαν ὑπάρχειν τοῖς πολίταις, πολῖται δὲ οὗτοι. τὸ γὰρ
 βάνανσον οὐ μετέχει τῆς πόλεως, οὐδ' ἄλλο οὐθὲν γένος ὃ 20
 μὴ τῆς ἀρετῆς δημιουργόν ἐστιν. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς ὑπο-
 θέσεως· τὸ μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν μετὰ
 τῆς ἀρετῆς, εὐδαιμόνα δὲ πόλιν οὐκ εἰς μέρος τι βλέψαν-
 τας δεῖ λέγειν αὐτῆς, ἀλλ' εἰς πάντας τοὺς πολίτας. φα-
 νερόν δὲ καὶ ὅτι δεῖ τὰς κτήσεις εἶναι τούτων, εἴπερ ἀναγ- 25
 καῖον εἶναι τοὺς γεωργοὺς δούλους ἢ βαρβάρους [ἢ] περιοίκους.
 6 λοιπὸν δ' ἐκ τῶν καταριθμηθέντων τὸ τῶν ἱερέων γένος.
 φανερὰ δὲ καὶ ἡ τούτων τάξις. οὔτε γὰρ γεωργὸν οὔτε βά-
 νανσον ἱερέα καταστατέον (ὑπὸ γὰρ τῶν πολιτῶν πρέπει
 τιμᾶσθαι τοὺς θεοὺς) ἐπεὶ δὲ διήρηται τὸ πολιτικὸν εἰς δύο 30
 p. 110) μέρη, τοῦτ' ἐστὶ τό τε ὀπλιτικὸν καὶ τὸ βουλευτικόν, πρέπει
 δὲ τὴν τε θεραπείαν ἀποδιδόναι τοῖς θεοῖς καὶ τὴν ἀνάπαν-
 σιν ἔχειν περὶ αὐτοὺς τοὺς διὰ τὸν χρόνον ἀπειρηκότας, τού-
 τοις ἂν εἴη τὰς ἱερωσύνας ἀποδοτέον. Ὡς μὲν τολύνη ἄνευ
 πόλιν οὐ συνίσταται καὶ ὅσα μέρη πόλεως, εἴρηται (γεωρ- 35
 γοὶ μὲν γὰρ καὶ τεχνῖται καὶ πᾶν τὸ θητικόν, ἀναγκαῖον
 ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν, μέρος δὲ τῆς πόλεως τό τε ὀπλι-

16 εἶναι, ἔοικεν et mox συμφέρειν Immischius, ἐστὶν· οὐκοῦν
 et mox συμφέρει ΓΠ (sed 17 esse videtur Guil. Ar., unde cod.
 Paris. 1858 εἶναι δοκεῖ) 18 δεῖ] oportet esse Guil. Ar. (unde
 cod. Paris. 1858 δεῖ εἶναι) 20 γένος] μέρος Π¹ 25 ὅτι et εἴπερ]
 εἴπερ et ὅτι Hayduckius 26 ἢ secl. Susem.: cf. 1330 a 29
 27 ἱερέων Γπ^s, ἱερῶν cet 32 καὶ τὴν] καὶ τιν' et 33 περὶ αὐ-
 τοὺς τοὺς] περιττὴν τοὺς ci. Immischius (περὶ αὐτοὺς in proxima
 tri. Richardsius, sic: τὰς περὶ αὐτοὺς ἱερωσύνας) 33 περὶ αὐτοὺς?
 Susem. || τούτους Γ || τὰς ἱερωσύνας Ar. Bas.^s, ταῖς ἱερωσύναις ΓΠ
 (sic et τούτους Bk.) 34 ὧν μὲν — 1329 b 35 ζητεῖν suspectat New-
 manus (1329 b 5 ἀρχαία — 25 Σεσώστριος Boiesenus, eodem us-
 que sed inde a 1329 b 3 τὰ τε Chandler, 1329 a 40 ἔοικε — 1329 b
 39 χώραν Susem.) 35 γεωργοὺς (et 36 τεχνίτας) Γ 37 ὑπάρ-
 χειν secl. Spengelius

τικὸν καὶ βουλευτικόν, καὶ κεχώρισται δὴ τούτων ἕκαστον, τὸ μὲν αἰεὶ τὸ δὲ κατὰ μέρος).

- 40 **10** Ἔοικε δὲ οὐ νῦν οὐδὲ νεωστὶ τοῦτ' εἶναι γινώριμον τοῖς περὶ IX
πολιτείας φιλοσοφοῦσιν, ὅτι δεῖ διηρηθῆσθαι χωρὶς κατὰ γένη
329 b τὴν πόλιν καὶ τό τε μάχιμον ἕτερον εἶναι καὶ τὸ γεωρ-
γοῦν. ἐν Αἰγύπτῳ τε γὰρ ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον ἔτι καὶ
νῦν, τὰ τε περὶ τὴν Κρήτην, τὰ μὲν οὖν περὶ Αἰγυπτίον
Σεσώστριος, ὥς φασιν, οὕτω νομοθετήσαντος, Μίνω δὲ τὰ
5 περὶ Κρήτην. ἀρχαία δὲ ἔοικεν εἶναι καὶ τῶν συσσιτίων ἡ 2
τάξις, τὰ μὲν περὶ Κρήτην, γενόμενα περὶ τὴν Μίνω βα-
σιλείαν, τὰ δὲ περὶ τὴν Ἰταλίαν πολλῶ παλαιότερα τού-
των. φασὶ γὰρ οἱ λόγιοι τῶν ἐκεῖ κατοικούντων Ἰταλὸν
τινα γενέσθαι βασιλέα τῆς Οἰνωτρίας, ἀπ' οὗ τό τε ὄνομα
10 μεταβαλόντας Ἰταλοὺς ἀντ' Οἰνωτρῶν κληθῆναι καὶ τὴν
ἀκτὴν ταύτην τῆς Εὐρώπης Ἰταλίαν τοῦνομα λαβεῖν, ὅση
τετύχηκεν ἐντὸς οὗσα τοῦ κόλπου τοῦ Σκυλλητικοῦ καὶ τοῦ
Λαμητικοῦ· ἀπέχει δὲ ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων ὁδὸν ἡμι-
σείας ἡμέρας. τοῦτον δὴ λέγουσι τὸν Ἰταλὸν νομάδας τοὺς 3
15 Οἰνωτροὺς ὄντας ποιῆσαι γεωργοὺς, καὶ νόμους ἄλλους τε
αὐτοῖς θέσθαι καὶ τὰ συσσίτια καταστῆσαι πρῶτον· διὸ
καὶ νῦν ἔτι τῶν ἀπ' ἐκείνου τινὲς χρῶνται τοῖς συσσιτίοις
καὶ τῶν νόμων ἐνίοις. ὥκουν δὲ τὸ μὲν πρὸς τὴν Τυρρη-
νίαν Ὀπικοὶ καὶ πρότερον καὶ νῦν καλούμενοι τὴν ἐπωνυ-
20 μίαν Αὔσωνες, τὸ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν καὶ τὸν Ἰόνιον
Χῶνες, τὴν καλουμένην Σιριτίν· ἦσαν δὲ καὶ οἱ Χῶνες

38 δὴ] δὲ Schneider **1329 b 2** τοῦτον τὸν τρόπον Π¹
(τὸν τρόπον τοῦτον γρ. mg. P¹) || ἔτι] ἔτι δὲ Π¹ (ἔτι γρ. mg. P¹)
4 μένω M^aP¹ **13** Ναπητίον ci. Sylburgius, nam Να-
πητίον vel Ναπιτίνον novit Antiochus, Dion. Hal. A. R. I 35
et Strab. VI 254 || δὲ] γὰρ Π² **18** τυρηνίαν M^aP².³π³
20 αὔσωνες M^aπ³ **21** χάωνες bis (χάωνες priore loco π³) Π²
|| Σιριτίν Goettlingius (cf. Antiochus, Strab. VI 255), Syrtēn
Guil., σύρτην pr. P², σύρτην cum cet. rc. P³, Σίριν (immo Σί-
ριν) ex Aristot. apud Ath. XII 523 c (fr. 584 Rose³) Heyneus

(p. 111) 4 Οἰνωτροὶ τὸ γένος. ἡ μὲν οὖν τῶν συσσιτίων τάξις ἐντεῦθεν
 γέγονε πρῶτον, ὃ δὲ χωρισμὸς ὃ κατὰ γένος τοῦ πολιτικοῦ
 πλήθους ἐξ Αἰγύπτου· πολὺ γὰρ ὑπερτείνει τοῖς χρόνοις τὴν
 Μίνω βασιλείαν ἢ Σεσώστριος. σχεδὸν μὲν οὖν καὶ τὰ 25
 ἄλλα δεῖ νομίζειν εὐρησθαι πολλάκις ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ,
 μᾶλλον δ' ἀπειράκις. τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα τὴν χρεῖαν
 διδάσκειν εἰκὸς αὐτήν, τὰ δ' εἰς εὐσηχημοσύνην καὶ περιου-
 σίαν ὑπαρχόντων ἤδη τούτων εὖλογον λαμβάνειν τὴν αὔξη-
 σιν· ὅστε καὶ τὰ περὶ τὰς πολιτείας οἶσθαι δεῖ τὸν αὐτὸν 30
 5 ἔχειν τρόπον. ὅτι δὲ πάντα ἀρχαῖα, σημεῖον τὰ περὶ
 Αἴγυπτον ἔστιν· οὗτοι γὰρ ἀρχιότατοι μὲν δοκοῦσιν εἶναι,
 νόμων δὲ τετυχήκασιν <ἀεὶ> καὶ τάξεως πολιτικῆς. διὸ δεῖ τοῖς
 μὲν εὐρημένοις ἱκανῶς χρῆσθαι, τὰ δὲ παραλελειμμένα
 πειρᾶσθαι ζητεῖν.

Ὅτι μὲν ᾧν δεῖ τὴν χώραν εἶναι τῶν ὅπλα κεκτη-
 μένων καὶ τῶν τῆς πολιτείας μετεχόντων, εἴρηται πρότε-
 ρον, καὶ διότι τοὺς γεωργοῦντας αὐτῶν ἑτέρους εἶναι· δεῖ, καὶ
 6 πόσῃν τινὰ χρῇ καὶ πόλιν εἶναι τὴν χώραν· περὶ δὲ τῆς
 διανομῆς καὶ τῶν γεωγρουντων, τίνας καὶ πόλους εἶναι χρῇ, 40
 λεκτέον πρῶτον, ἐπειδὴ οὔτε κοινὴν φάμεν εἶναι δεῖν τὴν
 κτῆσιν, ὥσπερ τινὲς εἰρήκασιν, ἀλλὰ τῇ χρήσει φιλικῶς 1380 a
 γινομένην κοινήν, οὗτ' ἀπορεῖν οὐθένα τῶν πολιτῶν τροφῆς.
 περὶ συσσιτίων τε συνδοκεῖ πᾶσι χρήσιμον εἶναι ταῖς εἰ-
 κατεσκευασμέναις πόλεσιν ὑπάρχειν· δι' ἣν δ' αἰτίαν συν-
 δοκεῖ καὶ ἡμῖν, ὕστερον ἐροῦμεν. δεῖ δὲ τούτων κοινωνεῖν 5
 πάντας τοὺς πολίτας, οὐ βῆδιδιον δὲ τοὺς ἀπόρους ἀπὸ τῶν
 ἰδίων τε εἰσφέρειν τὸ συντεταγμένον καὶ διοικεῖν τὴν ἅλ-
 7 λην οἰκίαν. ἔτι δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς δαπανήματα κοινὰ
 πάσης τῆς πόλεως ἔστιν. ἀναγκαῖον τοίνυν εἰς δύο μέρη

28 διδάσκειν post εἰκὸς Π¹ 33 αεὶ add. eodem tempore
 Bernaysius et Susem., πρῶτοι (vel simile aliquid) Schneider

33 εὐρημένοις Lambinus, εἰρημένοις ΓΓ 41 εἶναι post δεῖν
 Π¹ 1380 a 2 γινομένην Congreveus: cf. 1263 a 38 sqq. --
 p. 249, 10 τῶν ἰδιωτῶν] propriam Guil. 14 <τὸ> πρὸς (etiam 15)

- 10 διηρησθαι τὴν χώραν, καὶ τὴν μὲν εἶναι κοινὴν τὴν δὲ τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τούτων ἑκατέραν διηρησθαι δίχα πάλιν, τῆς μὲν κοινῆς τὸ μὲν ἕτερον μέρος εἰς τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς λειτουργίας τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν τῶν συσσιτίων δαπάνην, (p. 112) τῆς δὲ τῶν ἰδιωτῶν τὸ ἕτερον μέρος τὸ πρὸς τὰς ἐσχα-
 15 τιάς, ἕτερον δὲ τὸ πρὸς τὴν πόλιν, ἵνα δύο κλήρων ἑκάστω νεμηθέντων ἀμφοτέρων τῶν τόπων πάντες μετέχωσιν. τό 8 τε γὰρ ἴσον οὕτως ἔχει καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας πολέμους ὁμονοητικώτερον. ὅπου γὰρ μὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀλιγοροῦσι τῆς πρὸς τοὺς ὁμόρους
 20 ἔχθρας, οἱ δὲ λίαν φροντίζουσι καὶ παρὰ τὸ καλόν. διὸ παρ' ἐνόμοις νόμος ἐστὶ τοὺς γειννιδόντας τοῖς ὁμόροις μὴ συμ- μετέχειν βουλῆς τῶν πρὸς αὐτοὺς πολέμων, ὥς διὰ τὸ ἴδιον οὐκ ἂν δυναμένους βουλευσασθαι καλῶς. Τὴν μὲν οὖν χώραν ἀνάγκη διηρησθαι τὸν τρόπον τοῦτον διὰ τὰς προειρημένους
 35 αἰτίας· τοὺς δὲ γεωργήσοντας μάλιστα· μὲν, εἰ δεῖ κατ' 9 εὐχὴν, δούλους εἶναι, μήτε ὁμοφύλων πάντων μήτε θυ- μοειδῶν (οὕτω γὰρ ἂν πρὸς τε τὴν ἐργασίαν εἶεν χρήσιμοι καὶ πρὸς τὸ μηδὲν νεωτερίζειν ἀσφαλεῖς), δεύτερον δὲ βαρβάρους περιόικους παραπλησίους τοῖς εἰρημένοις τὴν φύ-
 40 σιν, τούτων δὲ τοὺς μὲν ἰδίους ἐν τοῖς ἰδίοις εἶναι τῶν κε- κτημένων τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐπὶ τῇ κοινῇ γῇ κοινούς. τίνα δὲ δεῖ τρέπον χρῆσθαι δούλοις, καὶ διότι βέλτιον πᾶσι τοῖς δούλοις ἄθλον προκεῖσθαι τὴν ἐλευθερίαν, ὕστερον ἐροῦμεν.
 11 Τὴν δὲ πόλιν ὅτι μὲν δεῖ κοινὴν εἶναι τῆς ἡπείρου τε X
 35 καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς χώρας ἀπάσης ὁμοίως ἐκ τῶν

Richardsius || ἐσχατιάς] citant locum Phot et Suid. v. ἐσχατιά: cf. Stob. ecl. II p. 152, 13 squ. W. 15 cf. 1265 b 25 et Wilhelmus, Act. Acad. Vind. 175, 1, 14 20 διὸ παρ'] διόπερ Π¹ 22 βουλῆς] τιμῆς Γ^M (Tyrtaei in Eunomia pentametrum fuisse συμμετέχειν βουλῆς τῶν ὁμόρων πολέμων suspicatur Newmanus, βουλῆς <περὶ> Richardsius) 25 εἰ δεῖ scil. ποιεῖν] ἔδει Sylburgius, δεῖ Schneider 26 πάντων <όντων> Richardsius 29 <ῆ> περιόικους Schnei- der: cf. 1329 a 26 30 ἰδίους hoc loco cod. Paris. 1858 (Guilermo auctore), cum hiato post εἶναι π³, utroque loco cet. 35 θαλάττης Γ^M

ἐνδεχομένων, εἴρηται πρότερον· αὐτῆς δὲ προσάντη [εἶναι]
 τὴν θέσιν εὐχεσθαι δεῖ κατατυγχάνειν πρὸς τέτταρα δὴ βλέ-
 ποντας. πρῶτον μὲν, ὥς ἀναγκαῖον, πρὸς ὑγίειαν (αἷ τε
 γὰρ πρὸς ἕω τὴν ἔγκλισιν ἔχουσαι καὶ πρὸς τὰ πνεύματα
 τὰ πνέοντα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ὑγιεινότεραι, δεύτερον δὲ 40
 2 κατὰ βορέαν· εὐχήμεροι γὰρ αὐταὶ μᾶλλον· τῶν δὲ λοι-
 πῶν πρὸς τε τὰς πολιτικὰς πράξεις καὶ πολεμικὰς καλῶς 1330
 ἔχει. πρὸς μὲν οὖν τὰς πολεμικὰς αὐτοῖς μὲν εὐέξοδον
 εἶναι χρή, τοῖς δ' ἐναντίοις δυσπρόσοδον καὶ δυσπερίληπτον,
 (p. 113) ὑδάτων τε καὶ ναμάτων μάλιστα μὲν ὑπάρχειν πληθὺς
 οἰκεῖον (εἰ δὲ μή, τοῦτό γε εὗρηται διὰ τοῦ κατασκευάζειν 5
 ὑποδοχὰς ὀμβρίοις ὕδασι ἀφθόνοους καὶ μεγάλας, ὥστε
 μηδέποτε ὑπολείπειν εἰργομένους τῆς χώρας διὰ πόλεμον).
 3 ἐπεὶ δὲ δεῖ περὶ ὑγιείας φροντίζειν τῶν ἐνοικούντων, τοῦτο
 δ' ἐστὶν ἐν αῷ κεῖσθαι τὸν τόπον ἐν τε τοιοῦτῳ καὶ πρὸς
 τοιοῦτον καλῶς, δεύτερον δὲ ὕδασι ὑγιεινοῖς χρῆσθαι, καὶ 10
 τούτου τὴν ἐμπιμέλειαν ἔχειν μὴ παρέργως. οἷς γὰρ πλείστοις
 χρώμεθα πρὸς τὸ σῶμα καὶ πλειστάκις, ταῦτα πλείστον
 συμβάλλεται πρὸς τὴν ὑγίειαν· ἡ δὲ τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ

36 προσάντη Immischius (cf. mox 39 ἔγκλισιν et 1331 a 28 et
 30; b 12; πρὸς τοῖς ὑψηλοῖς τῶν τόπων Plat Legg. 778 C, *locus
 saluberrimus excelsus* Vitruv. I 4, 1), πρὸς αὐτὴν (πρὸς αὐτὴν
 M^a P^a π^a) Γ Π || εἶναι om. cod. Paris. 1858 (Guil. vertit, quasi sit:
 εἰ κατ' ἐσχὴν δεῖ κατατυγχάνειν τῆς θέσεως; ut est fortasse κατα-
 τυχεῖν τινος 1332 a 29) 37 εὐχεσθαι] ἀρχεσθαι M^a || κατατυγχά-
 νειν] suspectabat Bonitzius; hoc loco idem quod simplex i. e. :
 certum in modum se habere vel esse (cuius verbi interpretamentum
 videtur 36 εἶναι) || πρὸς om. Π¹ (suppl. p¹) || δὴ om. Π¹ 38 αἷ τε] αἷ
 τε P¹.² π², αἷ Π¹ 40 δὲ <αἷ> Coraes 41 εὐχήμεροι] *recentiores*
 Guil.; cf. Vitruv. I 6, 1 1330 b 1 ante πρὸς τε lacunam (coll. 31
 πρὸς κόσμον) Susem. 2 ἔχει (scil. ἡ προσάντης θέσις) Immischius,
 ἔχειν Γ Π || μὲν om Π¹ 4 τε] *autem* Guil., unde δὲ cum cod. Paris
 1858 Susem. 5 εὐρεῖσθαι Lambinus 6 ὀμβρίοις ὕδασι π², *aqua-
 rum imbrium* Guil., ὀμβρίους ὕδασι M^a P¹.² π², ὀμβρίους ὕδατος P²
 7 ἐπιλείπειν Coraes 8 ἐπεὶ] εἴπερ ci. et proxima usque ad 17
 χρεῖαν ante 1330 a 41 τῶν δὲ tri Boecker 11 τούτου i. e. eius quod
 sequitur || ἔχειν scil. δεῖ 13 τὴν om. pr P¹ (suppl. mg.¹) et P²

πνεύματος δύνάμεις τοιαύτην ἔχει τὴν φύσιν. διόπερ ἐν
 15 ταῖς εὖ φρονούσαις δεῖ διακριθῆναι πόλεσιν, εἴαν μὴ πάνθ'
 ὅμοια μῆτ' ἀφθονία τοιούτων ἢ ναμάτων, χωρὶς τὰ τε εἰς
 τροφήν ὕδατα καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄλλην χρεῖαν. περὶ δὲ 4
 τόπων τῶν ἐρυμνῶν οὐ πάσαις ὁμοίως ἔχει τὸ συμφέρον
 ταῖς πολιτείαις· οἷον ἀκρόπολις ὀλιγαρχικὸν καὶ μοναρχι-
 20 κόν, δημοκρατικὸν δ' ὁμαλότης, ἀριστοκρατικὸν δὲ οὐδέτερον,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἰσχυροὶ τόποι πλείους. ἡ δὲ τῶν ἰδίων οἰκή-
 σεων διάθεσις ἡδίων μὲν νομίζεται καὶ χρησιμωτέρα πρὸς
 τὰς ἄλλας πράξεις, ἂν εὐτομος ἢ καὶ κατὰ τὸν νεώτερον
 καὶ τὸν Ἱπποδάμειον τρόπον, πρὸς δὲ τὰς πολεμικὰς
 25 ἀσφαλείας τοῦναντίον ὥς εἶχον κατὰ τὸν ἀρχαῖον χρόνον·
 δυσέξοδος γὰρ ἐκείνη τοῖς ξενικοῖς καὶ δυσεξερεύνητος [τοῖς]
 ἐπιτιθεμένοις. διὸ δεῖ τούτων ἀμφοτέρων μετέχειν (ἐνδέχε- 5
 ται γάρ, ἂν τις οὕτως κατασκευάσῃ καθάπερ ἐν τοῖς γεωρ-
 γοῖς ἅς καλοῦσί τινες τῶν ἀμπέλων συστάδας) καὶ τὴν μὲν
 30 ὅλην μὴ ποιεῖν πόλιν εὐτομον, κατὰ μέρη δὲ καὶ τόπους·
 οἷτω γὰρ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ πρὸς κόσμον ἔξει καλῶς.
 περὶ δὲ τειχῶν, οἳ μὴ φάσκοντες δεῖν ἔχειν τὰς τῆς ἀρε-
 τῆς ἀντιποιοιμένας πόλεις λίαν ἀρχαίως ὑπολαμβάνουσιν,
 καὶ ταῦθ' ὀρῶντες ἐλεγχόμενας ἔργῳ τὰς ἐκείνως καλλω-
 35 πισαμένας. ἔστι δὲ πρὸς μὲν τοὺς ὁμοίους καὶ μὴ πολὺ τῷ 6 (p. 114)
 πλήθει διαφέροντας οὐ καλὸν τὸ πειραῶσθαι σώζεσθαι διὰ
 τῆς τῶν τειχῶν ἐρυμνότητος· ἐπεὶ δὲ καὶ συμβαίνει καὶ

14 ταύτην Π¹ 16 μηδ' Coraes || τούτων P².³ π³

18 τόπων τῶν] τόπων M^s P¹, τῶν τόπων τῶν π³ 20 ὁμαλότης i.
 qu. planities 21 ἰδίων] οἰκείων M^s et pr. P¹ (crx. mg.) 22 μὲν
 om. Π¹ 23 καὶ om. Π¹ 24 καὶ (explicativum) secl. Schneider ||
 ἱπποδάμιον Π³ 25 χρόνον] τρόπον Γ M^s 26 δυσέξοδος, ut apud
 Thucyd. II 4, 2 || [τοῖς] Immischius 27 τούτων post ἀμφοτέρων
 cum hiato Π¹ 28 γεωργίοις Scaliger, γεωργικοῖς Camerarius

30 πόλιν] ante μὴ ποιεῖν Γ M^s, om. P¹ 31 πρὸς alterum om. Π³

32 Plat. Legg. 778 D 37 καὶ prius om. M^s, καὶ συμβαίνει
 post καὶ ἐνδέχεται traiciebat Stahrus, an καὶ συμβαίνει ἐνδέ-
 χεται? Richardsius

ἐνδέχεται πλείω. τὴν ὑπεροχὴν γίνεσθαι τῶν ἐπιόντων καὶ
 τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀλίγοις ἀρετῆς, εἰ δεῖ σφύ-
 ζεσθαι καὶ μὴ πᾶσχειν κακῶς μηδὲ ὑβρίζεσθαι, τὴν 10
 ἀσφαλεστάτην ἐρυμνότητα τῶν τειχῶν οἰητέον εἶναι πολε-
 μικωτάτην, ἄλλως τε καὶ νῦν εὐρημένων τῶν περὶ τὰ 1331a
 βέλη καὶ τὰς μηχανὰς εἰς ἀκρίβειαν πρὸς τὰς πολιορκίας.
 7 ὅμοιον γὰρ τὸ τεῖχη μὴ περιβάλλειν ταῖς πόλεσιν ἀξιοῦν
 καὶ τὸ τὴν χώραν εὐέμβολον ζητεῖν καὶ περιαιρεῖν τοὺς
 ὁρεινοὺς τόπους, ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς οἰκήσεσι ταῖς ἰδίαις μὴ 5
 περιβάλλειν τοίχους ὥς ἀνάνδρων ἐσομένων τῶν κατοικούν-
 των. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτό γε δεῖ λανθάνειν, ὅτι τοῖς μὲν
 περιβεβλημένοις τείχη περὶ τὴν πόλιν ἔξοστιν ἀμφοτέρως
 χρῆσθαι ταῖς πόλεσιν, καὶ ὥς ἐχούσαις τείχη καὶ ὥς μὴ
 8 ἐχούσαις, ταῖς δὲ μὴ κεκτημέναις οὐκ ἔξοστιν. εἰ δὴ τοῦτον 10
 ἔχει τὸν τρόπον, οὐχ ὅτι τεῖχη μόνον περιβλητέον, ἀλλὰ
 καὶ τούτων ἐπιμελητέον, ὅπως καὶ πρὸς κόσμον ἔχῃ τῇ
 πόλει πρεπόντως καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας, τὰς τε
 ἄλλας καὶ τὰς νῦν ἐπεξευρημένας. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἐπι-
 τιθεμένοις ἐπιμελὲς ἐστὶ δι' ὧν τρόπων πλεονεκτήσουσιν, οὕτω 15
 τὰ μὲν εὐρῆται τὰ δὲ δεῖ ζητεῖν καὶ φιλοσοφεῖν καὶ τοὺς
 φυλαττομένους· ἀρχὴν γὰρ οὐδ' ἐπιχειροῦσιν ἐπιτίθεσθαι τοῖς
 εὖ παρεσκευασμένοις.
 12 Ἐπεὶ δὲ δεῖ τὸ μὲν πλῆθος τῶν πολιτῶν ἐν συσσι-
 τίοις κατανεμεῖσθαι, τὰ δὲ τεῖχη διειληφθαι φυλακτη- 20
 ρίοις καὶ πύργοις κατὰ τόπους ἐπικαίρους, δῆλον ὥς αὐτὰ
 προκαλεῖται παρασκευάζειν ἔνια τῶν συσσιτίων ἐν τούτοις
 τοῖς φυλακτηρίοις. καὶ ταῦτα μὲν δὴ τοῦτον ἂν τις δια-
 XI κοσμήσειε τὸν τρόπον· τὰς δὲ τοῖς θείοις ἀποδοδομένας οἰκή-

38 καὶ non vertit Guil, secl. (una cum 39 καὶ) Spengelius
 1331a 5 ὁρεινοὺς Π², ταῖς ἰδίαις οἰκήσεσι Π¹ 10 τοῖς δὲ μὴ
 κεκτημένοις concinnius cum Aretino Lambinus aliique 16 δεῖ
 post ζητεῖν ΓΜ^a, om. pr. P¹ (suppl. corr.¹) 21 δῆλον — 23 φυ-
 λακτηρίοις om. Π¹ (suppl. mg. p¹) ἀπὸ Bonitzius 24 ante τὰς
 δὲ inserenda censet 1331b 4 ἐπεὶ δὲ — 6 τάξιν Immischius θεοῖς π^a

11 σεις καὶ τὰ κυριώτατα τῶν ἀρχείων συσσίτια ἀρμόττει
 τόπον ἐπιτήδειόν τε ἔχειν καὶ τὸν αὐτόν, ὅσα μὴ τῶν
 ἱερῶν ὁ νόμος ἀφορίζει χωρὶς ἢ τι μαντεῖον ἄλλο πυθό- (p. 115)
 χρηστον. εἴη δ' ἂν τοιοῦτος ὁ τόπος ὅστις ἐπιφάνειάν τε ἔχει
 πρὸς τὴν τῆς θέσεως ἀρετὴν ἱκανῶς καὶ πρὸς τὰ γειτνιῶντα
 20 μέρη τῆς πόλεως ἐρυμνοτέρως. πρέπει δ' ὑπὸ μὲν τοῦτον 2
 τὸν τόπον τοιαύτης ἀγορᾶς εἶναι κατασκευεὴν οἷαν καὶ περὶ
 Θετταλίαν ὀνομάζουσιν, ἣν ἐλευθέραν καλοῦσιν, αὕτη δ'
 ἐστὶν ἣν δεῖ καθαράν εἶναι τῶν ὠνίων πάντων, καὶ μήτε
 βάνυσσον μήτε γεωργὸν μήτ' ἄλλον μηδένα τοιοῦτον παρα-
 31 βάλλειν μὴ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. εἴη δ' ἂν
 εὐχάρις ὁ τόπος, εἰ καὶ τὰ γυμνάσια τῶν πρεσβυτέρων
 ἔχοι τὴν τάξιν ἐνταῦθα πρέπει γὰρ διηρησθῆναι κατὰ τὰς
 ἡλικίας καὶ τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ παρὰ μὲν τοῖς νεωτέ-
 40 ροις ἀρχοντάς τινας διατρίβειν, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους παρὰ
 τοῖς ἀρχουσιν· ἡ γὰρ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν ἀρχόντων παρου-
 σία μάλιστα ἐμποιεῖ τὴν ἀληθινὴν αἰδῶ καὶ τὸν τῶν ἐλευ-
 51 θέρων φόβον. τὴν δὲ τῶν ὠνίων ἀγορὰν ἑτέραν τε δεῖ ταύ-
 της εἶναι καὶ χωρὶς, ἔχουσιν τόπον εὐσυνάγωγον τοῖς τε
 ἀπὸ τῆς θαλάττης πεμπομένοις καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς χώρας
 παῖσιν. ἐπεὶ δὲ τὸ προεστὸς διαιρεῖται τῆς πόλεως εἰς ἱερεῖς 3
 εἰς ἀρχοντας, πρέπει καὶ τῶν ἱερέων συσσίτια περὶ τὴν τῶν

25 ἀρχείων cod. Parisinus 1858, ἀρχῶν π³, ἀρχαίων cet. ||
 συσσίτια secl. Spengelius (τὰ τῶν κυριωτάτων ἀρχείων συσσίτια
 ci. Susem.) 28 ἐπιφάνειαν i. e. superficiem sive aream
 29 θέσεως ἀρετὴν Lambinus (πρὸς ut sit finale; sed est inter-
 pretandum *pro positionis virtute*, i. e. *eminentia in illa acclivitate*:
 cf. 1330a 36), ἀρετῆς θέσιν ΓΠ, ἀρετῆς ἐπιφάνειαν (et 28·θέ-
 σιν) Thomas Aquinas, ἀρετῆς θέαν Schneider 31 καὶ i. e.
 etiam (non modo apud Persas: cf. Xenoph. Cyrup. I 2, 3)
 32 ὀνομάζουσιν] νομίζουσιν Lambinus 34 τοιοῦτον] τῶν τοι-
 ούτων pr. P¹, talium pauci codd. Guilelmi 1331b 4 ἐπεὶ
 — 6 τάξιν: cf. adnot. ad 1331a 24 || προεστὸς ci. Newmanus,
 πληθος ΓΠ || διαιρεῖται post τῆς πόλεως cum hiatus Π¹
 5·〈καὶ〉 εἰς Thom. Alb. alique: cf. 1262a 12 || τὴν] om. Π¹
 (suppl. corr. P¹), τὰ (et 6 οἰκοδομήματα) Ridgewayus

ἱερῶν οἰκοδομημάτων ἔχειν τὴν τάξιν. τῶν δ' ἀρχαίων ὅσα
 περὶ τὰ συμβόλαια ποιεῖται τὴν ἐπιμέλειαν, περὶ τε γρα-
 φὰς δικῶν καὶ τὰς κλήσεις καὶ τὴν ἄλλην τὴν τοιαύτην
 διοίκησιν, ἔτι δὲ περὶ τὴν ἀγορανομίαν καὶ τὴν καλουμένην
 ἀστυνομίαν, πρὸς ἀγορᾶ μὲν δεῖ καὶ συνόδῳ τινὶ κοινῇ κα- 10
 τεσκενᾶσθαι, τοιοῦτος δ' ὁ περὶ τὴν ἀναγκαίαν ἀγορὰν ἐστὶ
 τόπος· ἐνσχολάζειν μὲν γὰρ τὴν ἄνω τίθεμεν, ταύτην δὲ
 4 πρὸς τὰς ἀναγκαίας πράξεις. Μεμιμῆσθαι δὲ χρὴ τὴν εἰρη-
 μένην τάξιν καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν· καὶ γὰρ ἐκεῖ τοῖς
 ἄρχουσιν, οὓς καλοῦσιν οἱ μὲν ὑλωροὺς οἱ δὲ ἀγρονόμους, καὶ 15
 φυλακτήρια καὶ συσσίτια πρὸς φυλακὴν ἀναγκαῖον ὑπάρ-
 χειν, ἔτι δὲ ἱερὰ κατὰ τὴν χώραν εἶναι νενεμημένα, τὰ
 (p. 116) μὲν θεοῖς τὰ δὲ ἥρωσιν. Ἀλλὰ τὸ διατρίβειν νῦν ἀκριβο-
 λογουμένους καὶ λέγοντας περὶ τῶν τοιούτων ἀργόν ἐστιν. οὐ
 γὰρ χαλεπὸν ἐστὶ τὰ τοιαῦτα νοῆσαι, ἀλλὰ ποιῆσαι μάλ- 20
 λον· τὸ μὲν γὰρ λέγειν εὐχῆς ἔργον ἐστὶ, τὸ δὲ συμβῆναι
 τύχης. διὸ περὶ μὲν τῶν τοιούτων τό γε ἐπὶ πλεῖον ἀφεί-
 σθω τὰ νῦν.

XII 13 Περὶ δὲ τῆς πολιτείας αὐτῆς, ἐκ τίνων καὶ ποίων
 δεῖ συνεστάναι τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι πόλιν μακαρίαν καὶ 25
 πολιτεύεσθαι καλῶς, λεκτέον. ἐπεὶ δὲ δύ' ἐστὶν ἐν οἷς γί-
 γνεται τὸ εὖ πᾶσι, τούτοις δ' ἐστὶν ἕν μὲν ἐν τῷ τὸν σκο-
 πὸν κεῖσθαι καὶ τὸ τέλος τῶν πράξεων ὀρθῶς, ἕν δὲ τὰς
 πρὸς τὸ τέλος φερούσας πράξεις εὐρίσκειν (ἐνδέχεται γὰρ
 ταῦτα καὶ διαφωνεῖν ἀλλήλοις καὶ συμφωνεῖν· ἐνίοτε γὰρ 30

6 οἰκοδομημάτων <χώραν> Bas.³, οἰκοδομημάτων <χώραν
 εἶναι καὶ τὰ τῶν ἀρχόντων ἐν τοῖς ἀρχαίοις τὴν αὐτήν> Spen-
 gelius; cf. Priensium ἱερὸς οἶκος (Wiegandius in *Ilb. Annal.*
 1910, 559) 8 τὴν alterum om. M^aP¹ 10 καὶ] κἀν? Susem.
 13 μεμιμῆσθαι] νενεμηῆσθαι Π¹ et corr. P² (νενεμηῆσθαι in ras. π²)
 24 καὶ] καὶ ἐκ Π² 25 συνεστάναι M^aP¹ 26 πολιτεύεσθαι
 Coraes || ἐπεὶ — 38 πράξεις cf. Eth. Eudem. 1227 b 19 equ. | ἐπεὶ —
 1332 a 27 τέχνης secl. Congreveus, — 1332 b 11 ἀκούοντες secl.
 Broughtonus (cf. adnot. ad 1334 b 6), pro breviario capitum 14 et 15
 caput 13 habet Wilsonus 28 post τῶν add. ὀρθῶν π³ (plerique)

ὁ μὲν σκοπὸς ἔγκαιται καλῶς, ἐν δὲ τῷ πράττειν τοῦ τυ-
 χεῖν αὐτοῦ διαμαρτάνουσιν, ὅτε δὲ τῶν μὲν πρὸς τὸ τέλος
 πάντων ἐπιτυγχάνουσιν, ἀλλὰ τὸ τέλος ἔθεντο φαῦλον,
 ὅτε δὲ ἐκατέρου διαμαρτάνουσιν, ὅλον περὶ ἱατρικὴν· οὔτε γὰρ
 35 ποῖόν τι δεῖ τὸ ὑγιαῖνον εἶναι σῶμα κρίνουσιν ἐνίστε καλῶς,
 οὔτε πρὸς τὸν ὑποκειμενον αὐτοῖς ὄρον τυγχάνουσι τῶν ποιη-
 τικῶν· δεῖ δ' ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμαις ταῦτα ἀμ-
 φότερα κρατεῖσθαι, τὸ τέλος καὶ τὰς εἰς τὸ τέλος πράξεις·
 ὅτι μὲν οὖν τοῦ τε εὖ ζῆν καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐφλένται 2
 40 πάντες, φανερόν, ἀλλὰ τούτων τοῖς μὲν ἐξουσία τυγχάνειν,
 τοῖς δὲ οὐ, διὰ τινὰ τύχην ἢ φύσιν (δεῖται γὰρ καὶ χο-
 2 α ρηγίας τινὸς τὸ ζῆν καλῶς, τούτου δὲ ἐλάττονος μὲν τοῖς
 ἄμεινον διακειμένοις, πλείονος δὲ τοῖς χειρόν), οἱ δ' εὐθύς
 οὐκ ὀρθῶς ζητοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ἐξουσίας ὑπαρχούσης. ἐπεὶ
 δὲ τὸ προκειμένον ἐστὶ τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἰδεῖν, αὕτη δ'
 5 ἐστὶ καθ' ἣν ἄριστ' ἂν πολιτεύοιτο πόλις, ἄριστα δ' ἂν πολι-
 τεύοιτο καθ' ἣν εὐδαιμονεῖν μάλιστα ἐνδέχεται τὴν πόλιν·
 δῆλον ὅτι τὴν εὐδαιμονίαν δεῖ, τί ἐστὶ, μὴ λανθάνειν. Φα- 3
 μὲν δὲ (καὶ διωρίσμεθα ἐν τοῖς ἡθικοῖς, εἴ τι τῶν λόγων ἐκείνων
 ὄφελος) ἐνέργειαν εἶναι καὶ χρῆσιν ἀρετῆς τελείαν, καὶ ταύ- (p. 117,
 10 τὴν οὐκ ἐξ ὑποθέσεως ἀλλ' ἀπλῶς. λέγω δ' ἐξ ὑποθέσεως
 ἀναγκαῖα, τὸ δ' ἀπλῶς τὸ καλῶς· ὅλον τὰ περὶ τὰς δι-
 καίας πράξεις· αἱ δίκαιαι τιμωρίαι καὶ κολάσεις ἀπ' ἀρε-
 τῆς μὲν εἰσιν, ἀναγκαῖαι δέ, καὶ τὸ καλῶς ἀναγκαίως
 ἔχουσιν (ἀρετώτερον μὲν γὰρ μηδεὶν δειῖσθαι τῶν τ' οὐτῶν

81 καλός Γ P¹ 82 ὅτε] ἐνίστε P² 84 γὰρ om. Π¹ 89 ὅτι
 μὲν — 1332 a 3 ὑπαρχούσης tri. post 32 a 25 ἀπλῶς Richardsius
 41 φύσιν ἢ τύχην Γ P¹ (de M^a non liquet) 1332 a 1 τούτου]
 ταύτης ci. Schneider 4 τὴν om. M^a P¹ 6 ἐνδέχοιτο M^a et
 fort. Γ 8 parenthesin hic et (Spengelio duce) mox 21—25
 Immischius || διωρίσμεθα om. Π² || Eth. Nic. 1095 a 16 et
 1099 a 31 squ.; sed cf. Jaeger p. 298 et Arnimius p. 102 || τι] τε M^a,
 τι γε corr. P¹, non vertit Guil. 9 ταύτης? Stahrius 12 αἱ <γὰρ>
 Reizius || δίκαι αἱ τιμωρίαι Γ M^a, διὰ τὰς τιμωρίας Jacksonus
 13 ante ἀναγκαῖαι add. καὶ Γ M^a 14 μὲν secl. Coraes

- μήτε τὸν ἄνδρα μήτε τὴν πόλιν), αἱ δ' ἐπὶ τὰς τιμὰς καὶ 16
 τὰς εὐπορίας ἀπλῶς εἰσι κάλλιστα πράξεις. τὸ μὲν γὰρ
 ἕτερον κακοῦ τινος ἀναίρεσις ἐστίν, αἱ τοιαῦται δὲ πράξεις
 τοῦναντίον· κατασκευαὶ γὰρ ἀγαθῶν εἰσι καὶ γεννήσεις.
 4 χρῆσαιτο δ' ἂν ὁ σπουδαῖος ἀνὴρ καὶ πενία καὶ νόσῳ καὶ
 ταῖς ἄλλαις τύχαις ταῖς φανύλαις καλῶς· ἀλλὰ τὸ μα- 20
 κάριον ἐν τοῖς ἐναντίοις ἐστίν (καὶ γὰρ τοῦτο διώρισται κατὰ
 τοὺς ἡθικοὺς λόγους, ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὁ σπουδαῖος, ὃς διὰ τὴν
 ἀρετὴν [τὰ] ἀγαθὰ ἐστὶ τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ, δηλον δ' ὅτι καὶ
 τὰς χρήσεις ἀναγκαῖον σπουδαίας καὶ καλὰς εἶναι ταύτας
 ἀπλῶς)· διὸ καὶ νομίζουσιν ἄνθρωποι τῆς εὐδαιμονίας αἷτια 26
 τὰ ἐκτὸς εἶναι τῶν ἀγαθῶν, ὥσπερ εἰ τοῦ κιθαρίζειν λαμ-
 πρὸν καὶ καλῶς αἰτιῶτο τὴν λύραν μᾶλλον τῆς τέχνης.
 Ἀναγκαῖον τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων τὰ μὲν ὑπάρχειν, τὰ
 5 δὲ παρασκευάσαι τὸν νομοθέτην. διὸ κατατυχεῖν εὐχόμεθα
 τὴν τῆς πόλεως σύστασιν ὧν ἡ τύχη κυρία (κυρίαν γὰρ 31
 ὑπάρχειν τίθεμεν)· τὸ δὲ σπουδαίαν εἶναι τὴν πόλιν
 οὐκέτι τύχης ἔργον ἀλλ' ἐπιστήμης καὶ προαιρέσεως. ἀλλὰ
 μὴν σπουδαία γε πόλις ἐστὶ τῷ τοὺς πολίτας τοὺς μετέχοντας
 τῆς πολιτείας εἶναι σπουδαίους· ἡμῖν δὲ πάντες οἱ πολῖται
 μετέχουσι τῆς πολιτείας. τοῦτ' ἄρα σκεπτέον, πῶς ἀνὴρ γί- 35
 νεται σπουδαῖος. καὶ γὰρ εἰ πάντας ἐνδέχεται σπουδαίους
 εἶναι, μὴ καθ' ἕναστον δὲ τῶν πολιτῶν, οὕτως αἰρετώτερον·
 6 ἀκρολουθεῖ γὰρ τῷ καθ' ἕναστον καὶ τὸ πάντας. Ἀλλὰ μὴν
 ἀγαθοὶ γε καὶ σπουδαῖοι γίγνονται διὰ τριῶν. τὰ τρία δὲ

16 εὐπορίας] προσδρίας Jacksonus || καλαὶ Spengelius
 17 ἀναίρεσις Sepulveda duce Schneider, αἵρεσις ΓΠ 22 Eth.
 Nic. 1113a 15squ.; Eud. 1248 b 26; Magn. Mor. 1207 b 32; cf.
 adnot. supra ad v. 8 || διὰ τὴν] δι' M^aP¹ 23 τὰ secl. Reizius (cf.
 Magn. Mor. loc. cit.) δ'] δὴ Sepulveda 25 cf. adnot. ad 1331 b
 39 27 αἰτιῶτο] add. τις mg. cod. Paris. 1858 (Bk.²), αἰτιῶτο
 Muretus: pro causa habetur (vel habeatur) lyr a Guil. 29 κατα-
 τυχεῖν Coraes, κατ' εὐχὴν ΓΠ; cf. 1330 a 37 30 γὰρ] γὰρ αὐτὴν
 π³ 32 τύχης] τῆς τύχης M^aP¹ 33 γε om. Π² || τὸ Γ et corr.¹
 P¹ et π³, τὸ cet

40 ταῦτά ἐστι φύσις ἔθος λόγος. καὶ γὰρ φῦναι δεῖ πρῶτον·
οἷον ἄνθρωπον ἀλλὰ μὴ τῶν ἄλλων τι ζῶων οὔτω καὶ (p. 118)
ποιόν τινα τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. ἔνια δὲ οὐθὲν ὄφελος
92b φῦναι· τὰ γὰρ ἔθη μεταβαλεῖν ποιεῖ· ἔνια γὰρ ἐστὶ διὰ
τῆς φύσεως ἐπαμφοτερίζοντα διὰ τῶν ἐθῶν ἐπὶ τὸ χεῖρον
καὶ τὸ βέλτιον. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῶν ζῶων μάλιστα μὲν 7
τῇ φύσει ζῇ, μικρὰ δ' ἔνια καὶ τοῖς ἔθεσιν, ἄνθρωπος δὲ
5 καὶ λόγῳ· μόνον γὰρ ἔχει λόγον· ὥστε δεῖ ταῦτα συμφω-
νεῖν ἀλλήλοις. πολλὰ γὰρ παρὰ τοὺς ἔθισμους καὶ τὴν
φύσιν πράττουσι διὰ τὸν λόγον, ἔαν· πεισθῶσιν ἄλλως ἔχειν
βέλτιον. Τὴν μὲν τοίνυν φύσιν οἷους εἶναι δεῖ τοὺς μέλλον-
τας εὐχειρώτους ἔσεσθαι τῷ νομοθέτῃ, διωρίσμεθα πρότερον·
10 τὸ δὲ λοιπὸν ἔργον ἡδὴ παιδείας. τὰ μὲν γὰρ ἐθιζόμενοι
μανθάνουσι τὰ δ' ἀκούοντες.

14 Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πολιτικὴ κοινωνία συνέστηκεν ἐξ ἀρ- XIII
χόντων καὶ ἀρχομένων, τοῦτο δὴ σκεπτέον, εἰ ἐτέρους εἶναι
δεῖ τοὺς ἀρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους ἢ τοὺς αὐτοὺς διὰ
15 βίου· δῆλον γὰρ ὡς ἀκολουθεῖν δεήσει καὶ τὴν παιδείαν
κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην. εἰ μὲν τοίνυν εἴησαν τοσοῦτον
διαφέροντες ἄτεροι τῶν ἄλλων ὅσον τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς
ἡρώας ἡγούμεθα τῶν ἀνθρώπων διαφέρειν, εὐθὺς πρῶτον
κατὰ τὸ σῶμα πολλὴν ἔχοντες ὑπερβολήν, εἴτα κατὰ
20 τὴν ψυχὴν, ὥστε ἀναμφισβήτητον εἶναι καὶ φανεράν τὴν
ὑπεροχὴν τοῖς ἀρχομένοις τὴν τῶν ἀρχόντων, δῆλον ὅτι
βέλτιον αἰ τοὺς αὐτοὺς τοὺς μὲν ἀρχεῖν τοὺς δ' ἀρχεσθαι
καθάπαξ· ἐπεὶ δὲ τοῦτ' οὐ ῥάδιον λαβεῖν οὐδ' ἐστὶν ὥσπερ ἐν 2
'Ἰνδοῖς φησι. Σκύλαξ εἶναι τοὺς βασιλέας τοσοῦτον διαφέ-

41 οὔτω] εἴτα mg. rc. cod. Parisini 1858 (Lambinus Vi-
ctorius alii) 42 quaedam autem Guil., ἔνια τε Π

1332b 1 μεταβάλλειν M^aP¹ || διὰ del. Goettlingius 2 διὰ
<δὲ> Thom. Alb. 5 solus Thom. Alb. 8 τοίνυν φύσιν]
φύσιν δὴ cum hiatu M^a et pr. P¹ (crx. p¹) 10 ἐθιζόμενος Π²

13 δὴ] ἡδὴ ΓM^a, εἶναι (corr. δὴ) P¹ 19 ἔχοντες Richard-
sius, ἔχοντας Π 24 Geogr. gr. min. I p. XXIV M.

ροντας τῶν ἀρχομένων, φανερόν ὅτι διὰ πολλὰς αἰτίας 25
 ἀναγκαῖον πάντας ὁμοίως κοινωνεῖν τοῦ κατὰ μέρος ἄρχειν
 καὶ ἄρχεσθαι. τό τε γὰρ ἴσον ταυτὸν τοῖς ὁμοίοις, καὶ
 χαλεπὸν μένειν τὴν πολιτείαν τὴν συνεστηκυῖαν παρὰ τὸ
 δίκαιον. μετὰ γὰρ τῶν ἀρχομένων ὑπάρχουσι νεωτερίζειν
 βουλόμενοι πάντες οἱ κατὰ τὴν χώραν, τοσοῦτους τε εἶναι 30
 (p. 119) τοὺς ἐν τῷ πολιτεύματι τὸ πλῆθος ὥστ' εἶναι κρείττους πάν-
 8 των τούτων, ἓν τι τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε
 δεῖ τοὺς ἄρχοντας διαφέρειν τῶν ἀρχομένων, ἀναμφισβή-
 τητον. πῶς οὖν ταῦτ' ἔσται καὶ πῶς μεθέξουσιν, δεῖ σκέψα-
 σθαι τὸν νομοθέτην. εἴρηται δὲ πρότερον περὶ αὐτοῦ. ἡ γὰρ 35
 φύσις δέδωκε τὴν διαίρεσιν, ποιήσασα αὐτὸ τῷ γένει ταύ-
 τὸ τὸ μὲν νεώτερον τὸ δὲ πρεσβύτερον, ὧν τοῖς μὲν ἄρ-
 χεσθαι πρέπει τοῖς δ' ἄρχειν. ἀγανακτεῖ δὲ οὐδεὶς καθ'
 ἡλικίαν ἀρχόμενος, οὐδὲ νομίζει εἶναι κρείττων, ἄλλως τε
 καὶ μέλλων ἀντιλαμβάνειν τοῦτον τὸν ἔρανον, ὅταν τύχη 40
 4 τῆς ἱκνουμένης ἡλικίας. ἔστι μὲν ἄρα ὥς τοὺς αὐτοὺς ἄρχειν
 καὶ ἄρχεσθαι φατέον, ἔστι δὲ ὥς ἑτέρους. ὥστε καὶ τὴν
 παιδείαν ἔστιν ὥς τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον, ἔστι δ' ὥς ἑτέραν 1333
 εἶναι. τὸν τε γὰρ μέλλοντα καλῶς ἄρχειν ἀρχθῆναί φασιν
 δεῖν πρῶτον. (ἔστι δὲ ἀρχή, καθάπερ ἐν τοῖς πρώτοις εἴρη-
 ται λόγοις, ἡ μὲν τοῦ ἄρχοντος χάριν ἡ δὲ τοῦ ἀρχομένου.
 τούτων δὲ τὴν μὲν δεσποτικὴν εἶναι φαμεν, τὴν δὲ τῶν 5
 5 ἐλευθέρων. ** διαφέρει δ' ἔνια τῶν ἐπιταττομένων οὐ τοῖς ἔργοις
 ἀλλὰ τῷ τίνος ἔνεκα. διὸ πολλὰ τῶν εἶναι δοκούντων δια-

27 ἴσον <τῷ δίκαιῳ> Thurotus, ἴσον <καὶ τὸ δίκαιον> e
 Duebneri translatione Susem., ἴσον <δίκαιον καὶ> Richardsius
 30 βουλομένων e Victorii translatione Reizius 31 πάντων post
 32 τούτων Γ M^a 36 διαίρεσιν Ar., αἵρεσιν Γ Π || αὐτὸ τῷ αὐτῷ τῷ
 M^a, τῷ P¹, τῷ αὐτῷ Γ; post γένει vero ταύτῳ M^a et pr. P¹ (em.
 corr.¹), non vertit ταύτῳ Guil. 37 τοτὲ μὲν et τοτὲ δὲ M^a P¹
 39 νομίζει] εἰ νομίζει Sepulveda („debebat εἰ νομίζοι“ Schneider),
 νομίζων? Immiscius (νομίζει εἶναι χείρων Shoreyus) 40 τοῦτον
 τὸν τὸν τοιοῦτον Π¹ 1333 a 1 ἔστιν] ἔστι μὲν Bk.² 2 τε γὰρ
 suspectabat Euckenius (i. qu. etenim Susem.) 6 lacunam Conrin-

κονικῶν ἔργων καὶ τῶν νέων τοῖς ἐλευθέροις καλὸν διακο-
 νεῖν· πρὸς γὰρ τὸ καλὸν καὶ τὸ μὴ καλὸν οὐχ οὕτω δια-
 1 φέρουσιν αἱ πράξεις καθ' αὐτὰς ὥς ἐν τῷ τέλει καὶ τῷ
 τίνος ἔνεκεν). ἐπεὶ δὲ πολίτου καὶ ἄρχοντος τὴν αὐτὴν
 ἀρετὴν εἶναι φαμεν καὶ τοῦ ἀρίστου ἀνδρός, τὸν δ' αὐτὸν
 ἀρχόμενόν τε δεῖν γίγνεσθαι πρότερον καὶ ἄρχοντα ὕστερον,
 15 τοῦτ' ἂν εἴη τῷ νομοθέτῃ πραγματευτέον, ὅπως ἄνδρες ἀγα-
 θοὶ γίνωνται, καὶ διὰ τίνων ἐπιτηδευμάτων, καὶ τί τὸ
 τέλος τῆς ἀρίστης ζωῆς. Διήρηται δὲ δύο μέρη τῆς ψυχῆς, 6
 ὧν τὸ μὲν ἔχει λόγον καθ' αὐτό, τὸ δ' οὐκ ἔχει μὲν καθ'
 αὐτό, λόγῳ δ' ὑπακούειν δυνάμενον. ὧν φαμεν τὰς ἀρε-
 τὰς εἶναι καθ' ἃς ἀνὴρ ἀγαθὸς λέγεται πως. τούτων δὲ ἐν
 20 ποτέρῳ μᾶλλον τὸ τέλος, τοῖς μὲν οὕτω διαιροῦσιν ὥς ἡμεῖς
 φαμεν οὐκ ἄδηλον πῶς λεκτέον. αἰεὶ γὰρ τὸ χεῖρον τοῦ (p. 12
 βελτιονός ἐστιν ἔνεκεν, καὶ τοῦτο φανερόν ὁμοίως ἔν τε τοῖς
 κατὰ τέχνην καὶ τοῖς κατὰ φύσιν· βέλτιον δὲ τὸ λόγον
 ἔχον. διήρηται τε διχῇ, καθ' ὅνπερ εἰώθαμεν τρόπον διαι- 7
 25 ρεῖν· ὁ μὲν γὰρ πρακτικὸς ἐστὶ λόγος ὁ δὲ θεωρητικὸς.
 ὡσαύτως οὖν ἀνάγκη διηρηθῆσαι καὶ τοῦτο τὸ μέρος δηλον-
 ότι. καὶ τὰς πράξεις δ' ἀνάλογον ἐροῦμεν ἔχειν, καὶ δεῖ τὰς
 τοῦ φύσει βελτιονοῦς αἵρετωτέρας εἶναι τοῖς δυναμένοις τυγ-
 χάνειν ἢ πασῶν ἢ τοῖν δυοῖν· αἰεὶ γὰρ ἐκάστῳ τοῦδ' αἵρε-
 30 τώτατον οὗ τυχεῖν ἐστὶν ἀκροτάτου. διήρηται δὲ καὶ πᾶς ὁ 8
 βίος εἰς ἀσχολίαν καὶ εἰς σχολήν καὶ πόλεμον καὶ εἰρή-
 νην, καὶ τῶν πρακτῶν τὰ μὲν εἰς τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρή-
 σιμα τὰ δὲ εἰς τὰ καλὰ. περὶ ὧν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν
 αἵρεσιν εἶναι καὶ τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι καὶ ταῖς πράξε-
 35 σιν αὐτῶν, πόλεμον μὲν εἰρήνης χάριν, ἀσχολίαν δὲ
 σχολῆς, τὰ δ' ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα τῶν καλῶν ἔνεκεν.

gius: cf. 1277 a 29 squ. — 11 πολίτου (πολιτεία M^a)] πολιτικοῦ
 Rassovius, ἀρίστου potius pro καὶ ἄρχοντος Spengelius 17 οὐκ
 ἔχον μὲν Richardsius 24 διήρηται — 26 δηλονότι secl. Susem.
 26 διηρηθῆσαι post μέρος Γ M^a 32 (et 33) εἰς τὰ del. Bonitzius.
 defendebat Vahlenus

- 9 πρὸς πάντα μὲν τοίνυν τῷ πολιτικῷ βλέποντι νομοθετητέον, καὶ κατὰ τὰ μέρη τῆς ψυχῆς καὶ κατὰ τὰς πράξεις αὐτῶν, μᾶλλον δὲ πρὸς τὰ βελτίω καὶ τὰ τέλη. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τοὺς βίους καὶ τὰς τῶν πραγμά- 10 των αἰρέσεις· δεῖ μὲν γὰρ ἀσχολεῖν δύνασθαι καὶ πολεμεῖν, μᾶλλον δ' εἰρήνην ἄγειν καὶ σχολάζειν, καὶ τὰ- 133 ναγκαῖα καὶ τὰ χρήσιμα [δὲ] πράττειν, τὰ δὲ καλὰ δεῖ μᾶλλον. ὥστε πρὸς τούτους τοὺς σκοποὺς καὶ παιδας ἔτι ὄντας παιδευτέον καὶ τὰς ἄλλας ἡλικίας, ὥσαι δέονται
- 10 παιδείας. οἱ δὲ νῦν ἄριστα δοκοῦντες πολιτεύεσθαι τῶν Ἑλ- 5 λήνων καὶ τῶν νομοθετῶν οἱ ταύτας καταστήσαντες τὰς πολιτείας, οὔτε πρὸς τὸ βέλτιστον τέλος φαίνονται συντάξαν- 10 τες τὰ περὶ τὰς πολιτείας οὔτε πρὸς πάσας τὰς ἀρετὰς τοὺς νόμους καὶ τὴν παιδείαν, ἀλλὰ φορτικῶς ἀπέκλιναν πρὸς τὰς χρησίμους εἶναι δοκούσας καὶ πλεονεκτικωτέρας. 10 παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ τῶν ὕστερόν τινες γραψάντων ἀπεφύγαντο τὴν αὐτὴν δόξαν· ἐπαινοῦντες γὰρ τὴν Λακε- (p. 121) δαιμονίων πολιτείαν ἄγανται τοῦ νομοθέτου τὸν σκοπόν, ὅτι
- 11 πάντα πρὸς τὸ κρατεῖν καὶ πρὸς πόλεμον ἐνομοθέτησεν. ἃ καὶ κατὰ τὸν λόγον ἐστὶν εὐέλεγκτα καὶ τοῖς ἔργοις ἐξε- 11 λήλεγκται νῦν. ὥσπερ γὰρ οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ζηλοῦσι τὸ πολλῶν δεσπόζειν, ὅτι πολλὴ χορηγία γίνεται τῶν εὐτυχημάτων, οὕτω καὶ Θίβρων ἀγάμενος φαίνεται τὸν τῶν Λακωνίων νομοθέτην, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος τῶν γραφόντων περὶ <τῆς> πολιτείας αὐτῶν, ὅτι διὰ τὸ γεγυμνάσθαι 20
- 12 πρὸς τοὺς κινδύνους πολλῶν ἤρχον· καίτοι δῆλον ὥς ἐπειδὴ νῦν γε οὐκέτι ὑπάρχει τοῖς Λάκωσι τὸ ἄρχειν, οὐκ εὐδαί-

41 αἰρέσεις Coraes (cf. supra 34), διαίρεσεις (δι' αἰρέσεις π³) ΓΠ 1333b 2 δὲ prius om. Π¹, δεῖ ci. Stahrius 7 βέλ- 133

τιον Π² (βέλτιον <καὶ τὸ> ci. Schneider) 8 πάσας om. Π¹

14 ἐνομοθέτησαν ΓΜ^α 16 νῦν om. Π¹ || ζητοῦσι Camotius

17 τὸ| τῶν Π³ || πολλῇ χορηγία (dativus) γίνονται ΓΜ^α

18 Θίμβρων Π¹ 20 τῆς add. Schneider || γεγυμνάσθαι Μ^αΠ¹

22 νῦν post γε Μ^αΠ¹

μονες, οὐδ' ὁ νομοθέτης ἀγαθός. ἔστι δὲ τοῦτο γελοῖον, εἰ
 μένοντες ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ καὶ μηδενὸς ἐμποδίζοντος
 25 πρὸς τὸ χρῆσθαι τοῖς νόμοις ἀποβεβλήκασιν τὸ ζῆν κα-
 λῶς. οὐκ ὀρθῶς δ' ὑπολαμβάνουσιν οὐδὲ περὶ τῆς ἀρχῆς ἦν
 δεῖ τιμῶντα φαίνεσθαι τὸν νομοθέτην· τοῦ γὰρ δεσποτικῶς
 ἄρχειν ἢ τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴ καλλίων καὶ μᾶλλον μετ'
 ἀρετῆς. ἔτι δὲ οὐ διὰ τοῦτο δεῖ τὴν πόλιν εὐδαίμονα νομί- 13
 30 ζειν καὶ τὸν νομοθέτην ἐπαινεῖν, ὅτι κρατεῖν ἤσκησεν ἐπὶ τὸ
 τῶν πέλας ἄρχειν. ταῦτα γὰρ μεγάλην ἔχει βλάβην.
 δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τῶν πολιτῶν τῷ δυναμένῳ τοῦτο πει-
 ρατέον διώκειν, ὅπως δύνηται τῆς οἰκείας πόλεως ἄρχειν·
 ὅπερ ἐγκαλοῦσιν οἱ Λάκωνες Πανσανίᾳ τῷ βασιλεῖ, καί-
 35 περ ἔχοντι τηλικαύτην τιμὴν. οὔτε δὴ πολιτικὸς τῶν τοιού-
 των λόγων καὶ νόμων οὐθεὶς οὔτε ὠφέλιμος οὔτε ἀληθὴς ἐστίν.
 ταῦτ' ἀριστα καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ, τὸν <τε> νομοθέτην ἐμ-
 ποιεῖν δεῖ ταῦτα ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων· τὴν τε τῶν 14
 πολεμικῶν ἄσκησιν οὐ τούτου χάριν δεῖ μελετᾶν, ἵνα κατα-
 40 δουλώσωνται τοὺς ἀναξίτους, ἀλλ' ἵνα πρῶτον μὲν αὐτοὶ μὴ
 δουλεύσωσιν ἑτέροις, ἔπειτα ὅπως ζητῶσι τὴν ἡγεμονίαν τῆς
 44 ὠφελείας ἕνεκα τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ μὴ πάντων δεσπο-
 τείας, τρίτον δὲ τὸ δεσπόζειν τῶν ἀξίων δουλεύειν. ὅτι δὲ 15
 δεῖ τὸν νομοθέτην μᾶλλον σπουδάζειν ὅπως καὶ τὴν περὶ
 τὰ πολεμικὰ καὶ τὴν ἄλλην νομοθεσίαν τοῦ σχολάζειν (p. 122)
 5 ἕνεκεν τάξῃ καὶ τῆς εἰρήνης, μαρτυρεῖ τὰ γιννόμενα τοῖς
 λόγοις. αἱ γὰρ πλεῖσται τῶν τοιούτων πόλεων πολεμοῦσαι
 μὲν σφύζονται, κατακτησάμεναι δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπόλλυνται.

23 ἔστι Congreveus, ἔτι ΓΠ 30 κρατεῖν] secl. Reizius,
 καρτερεῖν ci. Congreveus || ἤσκησεν] ἰσχυσεῖν ΓP², ἡσχυσεῖν M^a ||
 τὸ] τῷ Scaliger 36 νόμων καὶ λόγων Π¹, καὶ νόμων π³
 37 ταῦτα Π¹π³ (et om. 38 ταῦτα π³) || τὸν <τε> Thurotus, <καί>
 τὸν Congreveus 38 ἀνθρώπων τὴν τε τῶν bis Π¹ 39 πο-
 λεμίων ΓM^a 1334 a 2 τὸ] τῷ Victorius, τοῦ Coraes
 3 ὅπως — 4 σχολάζειν om. ΓM^a, unde 5 gratia ordinis (τά-
 ξεως) et pacis Guil. 5 τέξῃ M^a, τάξει pr. P¹

τὴν γὰρ βαφὴν ἀνιᾶσιν, ὥσπερ ὁ σίδηρος, εἰρήνην ἄγον-
τες. αἴτιος δ' ὁ νομοθέτης οὐ παιδεύσας δύνασθαι σχο-
λάζειν.

10

- 16 **15** Ἐπεὶ δὲ τὸ αὐτὸ τέλος εἶναι φαίνεται καὶ κοινῇ καὶ
ἰδίᾳ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὸν αὐτὸν ὅρον ἀναγκαιὸν εἶναι
τῷ τε ἀρίστῳ ἀνδρὶ καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ, φανερόν ἐστι
δεῖ τὰς εἰς τὴν σχολὴν ἀρετὰς ὑπάρχειν· τέλος γάρ,
ὥσπερ εἴρηται πολλάκις, εἰρήνη μὲν πολέμου σχολὴ δ' 15
ἀσχολίας. χρήσιμοι δὲ τῶν ἀρετῶν εἰσι πρὸς τὴν σχολὴν
καὶ διαγωγὴν, ὧν τε ἐν τῇ σχολῇ τὸ ἔργον καὶ ὧν ἐν τῇ
ἀσχολίᾳ. δεῖ γὰρ πολλὰ τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχειν, ὅπως
ἐξῇ σχολάζειν· διὸ σώφρονα τὴν πόλιν εἶναι προσήκει
καὶ ἀνδρείαν καὶ καρτερικὴν· κατὰ γὰρ τὴν παροιμίαν, οὐ 20
σχολὴ δούλοις, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι κινδυνεύειν ἀνδρείως
18 δοῦλοι τῶν ἐπιόντων εἰσίν. ἀνδρείας μὲν οὖν καὶ καρτερίας
δεῖ πρὸς τὴν ἀσχολίαν, φιλοσοφίας δὲ πρὸς τὴν σχολήν,
σωφροσύνης δὲ καὶ δικαιοσύνης ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χρό-
νοις, καὶ μᾶλλον εἰρήνην ἄγουσι καὶ σχολάζουσιν· ὁ μὲν 25
γὰρ πόλεμος ἀναγκάζει δικαίους εἶναι καὶ σωφρονεῖν, ἡ δὲ
τῆς εὐτυχίας ἀπόλαυσις καὶ τὸ σχολάζειν μετ' εἰρήνης
19 ὕβριστα ποιεῖ μᾶλλον. πολλῆς οὖν δεῖ δικαιοσύνης, καὶ
πολλῆς σωφροσύνης τοὺς ἄριστα δοκοῦντας πράττειν καὶ
πάντων τῶν μακαριζομένων ἀπολαύοντας, οἷον εἴ τινές 30
εἰσιν, ὥσπερ οἱ ποιηταὶ φασιν, ἐν μακάρων νήσοις· μάλιστα
γὰρ οὗτοι δεήσονται φιλοσοφίας καὶ σωφροσύνης καὶ δι-
καιοσύνης, ὅσω μᾶλλον σχολάζουσιν ἐν ἀφθονίᾳ τῶν τοιού-

8 βαφὴν ἀνιᾶσιν (ἀφιᾶσιν Π⁸) non vertit, sed interpretatur
Guil. per *robiginem contrahunt* 14 ὑπάρχειν] ὑπερέχειν Susem.
19 ἐξῆς Γ Μ⁸ || σώφρονα secl. Susem. 22 (et 30 sequ.) cf. Aristot.
Protrept. fr. 58 (Jaeger p. 297 et Gadamer, Herm. LXIII p. 143)
28 δεῖ cum accusativo ἀτικῶς (cf. schol.) δέονται (δέ in ras.)
moxque 29 οἱ ἄριστα δοκοῦντες πράττειν et 30 ἀπολαύοντας cod.
Paris. 1858 ex Guil. indigent... qui optime videntur agere et ...
frui (ἀπολαύειν?), maluit 29 σωφροσύνης <μετέχειν> Coraes

των ἀγαθῶν. διότι μὲν οὖν τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονήσειν
 35 καὶ σπουδαίαν ἔσεσθαι πόλιν τούτων δεῖ τῶν ἀρετῶν μετέ-
 χειν, φανερόν. αἰσχροῦ γὰρ ὄντος μὴ δύνασθαι χρῆσθαι (p. 123)
 τοῖς ἀγαθοῖς, ἔτι μᾶλλον τὸ μὴ δύνασθαι ἐν τῷ σχολάζειν
 χρῆσθαι, ἀλλ' ἀσχολοῦντας μὲν καὶ πολεμοῦντας φαίνεσθαι
 ἀγαθοὺς, εἰρήνην δ' ἄγοντας καὶ σχολάζοντας ἀνδραποδώ-
 40 δεις. διὸ δεῖ μὴ καθάπερ ἡ Λακεδαιμονίων πόλις τὴν ἀρε- 20
 τὴν ἀσκεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ οὐ ταύτῃ διαφέρουσι τῶν ἄλ-
 84b λων, τῷ μὴ νομίζειν ταῦτά τοῖς ἄλλοις μέγιστα τῶν
 ἀγαθῶν, ἀλλὰ τῷ γίνεσθαι ταῦτα μᾶλλον διὰ τινὸς ἀρε-
 τῆς· ἐπεὶ δὲ μείζω τε ἀγαθὰ ταῦτα καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τὴν
 τούτων ἢ τὴν τῶν ἀρετῶν **. * * καὶ ὅτι δι' αὐτήν, φανερόν
 5 ἐκ τούτων· πῶς δὲ καὶ διὰ τίνων ἔσται, τοῦτο δὴ θεωρητέον. 21
 τυγχάνομεν δὴ διηρημένοι πρότερον ὅτι φύσεως καὶ ἔθους
 καὶ λόγου δεῖ. τούτων δὲ πολλοὺς μὲν τινὰς εἶναι χρὴ τὴν
 φύσιν, διωρίσται πρότερον, λοιπὸν δὲ θεωρῆσαι πότερον παι-
 δευτέοι τῷ λόγῳ πρότερον ἢ τοῖς ἔθουσιν. ταῦτα γὰρ δεῖ
 10 πρὸς ἄλληλα συμφωνεῖν συμφωνίαν τὴν ἀρίστην· ἐνδέχε-
 ται γὰρ διημαρτηκέναι καὶ τὸν λόγον τῆς βελτίστης ὑπο-
 θέσεως, καὶ διὰ τῶν ἔθων ὁμοίως ἡχθαι. φανερόν δὲ τοῦτο 22
 γε πρῶτον μὲν, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, ὡς ἡ γένεσις ἀπ'
 ἀρχῆς ἐστὶ καὶ τὸ τέλος ἀπὸ τινος ἀρχῆς ἄλλου τέλους, ὁ

36 <τοῦ> μὴ Richardsius 37 τοῖς — 38 χρῆσθαι Γ P¹ (et ex Guil., ut testatur omissum τὸ, cod. Paris. 1858), om. M^a et pr. P^a, τοῖς ἀγαθοῖς P² P³ et suppl. rc. P³ 40 cf. adnot. ad 1332 a 8
 1334 b 2 γίνεσθαι ci. Schneider, γενέσθαι Π 3 τε] τὰ P¹ (et ex Guil. cod. Paris. 1858) [ταῦτα] τὰ πολέμον ταῦτα M^a, quam quae (quae om. codd. nonnulli) belli haec Guil. novitque Ar., unde ἡ τὰ τοῦ πολέμον ταῦτα cum Victorius aliiq. tum cod. Paris. 1858 (τὰ πολεμικά glossa p²) 4 lacunam primus Camerarius: cf. 1271 b 4 squ. et Eth. Eudem. 1248 37 squ.; cf. supra ad 34 a 40
 6 τυγχάνομεν — 12 ἡχθαι secl. Broughtonus: cf. adnot. ad 1331 b 26
 9 πρότερον om. Π³ 11 καὶ τὸν λόγον] τὸν λόγον P², τὸν λόγον καὶ ci. Coraes. 12 ἔθων ὁμοίως π³ cum γε. mg. P¹, ἔθων ὁμοίον P²· π³, ὁμοίων Γ M^a et pr. P¹, ἔθων ὁμοίους Ar. 13 ὡς ἡ γένεσις ἀπ' ὁ τινος τέλους ἄλλης> ἀρχῆς Cosattinius

δὲ λόγος ἡμῖν καὶ ὁ νοῦς τῆς φύσεως τέλος, ὥστε πρὸς 15
 τούτους τὴν γένεσιν καὶ τὴν τῶν ἐθνῶν δεῖ παρασκευάζειν
 23 μελέτην· ἔπειτα ὥσπερ ψυχὴ καὶ σῶμα δύ' ἐστίν, οὕτω
 καὶ τῆς ψυχῆς ὁρῶμεν δύο μέρη, τὸ τε ἄλογον καὶ τὸ
 λόγον ἔχον, καὶ τὰς ἑξῆς τὰς τούτων δύο τὸν ἀριθμόν,
 ὧν τὸ μὲν ἐστὶν ὁρεξίς τὸ δὲ νοῦς, ὥσπερ δὲ τὸ σῶμα
 πρότερον τῇ γενέσει τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὸ ἄλογον τοῦ
 λόγον ἔχοντος. φανερόν δὲ καὶ τοῦτο· θυμὸς γὰρ καὶ βού-
 λησις, ἔτι δὲ ἐπιθυμία καὶ γενομένοις εὐθὺς ὑπάρχει τοῖς
 παιδίοις, ὁ δὲ λογισμὸς καὶ ὁ νοῦς προῖοῦσιν ἐγγίγνεσθαι
 πέφυκεν. διὸ πρῶτον μὲν τοῦ σώματος τὴν ἐπιμέλειαν 25
 ἀναγκαῖον εἶναι προτέραν ἢ τὴν τῆς ψυχῆς, ἔπειτα τὴν
 (v. 124) τῆς ὁρέξεως, ἔνεκα μέντοι τοῦ νοῦ τὴν τῆς ὁρέξεως, τὴν δὲ
 τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς.

XIV 16 Εἴπερ οὖν ἀπ' ἀρχῆς τὸν νομοθέτην ὁρᾶν δεῖ ὅπως
 βέλτιστα τὰ σώματα γίνηται τῶν τρεφομένων, πρῶτον μὲν 30
 ἐπιμελητέον περὶ τὴν σύξευσιν, πότε καὶ πόλους τινὰς ὄντας
 χρὴ ποιῆσθαι πρὸς ἀλλήλους τὴν γαμικὴν ὁμιλίαν. Δεῖ δ'
 ἀποβλέποντα νομοθετεῖν ταύτην τὴν κοινωνίαν πρὸς αὐτούς
 τε καὶ τὸν τοῦ ζῆν χρόνον, ἵνα συγκαταβαίνωσι ταῖς ἡλι-
 κίαις ἐπὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ μὴ διαφωνῶσιν αἱ δυνά- 35
 μεις τοῦ μὲν ἔτι δυναμένου γεννᾶν τῆς δὲ μὴ δυναμένης,
 ἢ ταύτης μὲν τοῦ δ' ἀνδρὸς μὴ (ταῦτα γὰρ ποιῇ καὶ στά-
 2' σεις πρὸς ἀλλήλους καὶ διαφοράς)· ἔπειτα καὶ πρὸς τὴν
 τῶν τέκνων διαδοχὴν, δεῖ γὰρ οὔτε λίαν ὑπολείπεσθαι ταῖς
 ἡλικίαις τὰ τέκνα τῶν πατέρων (ἀνόνητος γὰρ τοῖς μὲν 40
 πρεσβυτέροις ἢ χάρις παρὰ τῶν τέκνων, ἢ δὲ παρὰ τῶν

22 θυμὸς γὰρ κτλ.] et de ordine et sitne βούλησις ferendum
 dubitat Richardsius 23 δὲ] δὲ καὶ M^a P¹ et pauci codd. Guilelmi

24 ἐγγίγνεσθαι post 25 πέφυκεν Γ M^a 27 τὴν δὲ τοῦ σώμα-
 τος] τοῦ δὲ σώματος P¹, τοῦ δὲ τρίτου M^a, huius autem eorum
 quae (i. e. τοῦ δὲ τῶν) Guil. 29 δεῖ ante τὸν (propter hiatum)?
 Hicksius 30 βέλτιστα post τὰ σώματα Π¹ || γέννηται Π²
 32 πρὸς ἀλλήλους om. Γ M^a 39 τῶν om. P² || λίαν om. Π¹ || ταῖς

335 a πατέρων βοήθεια τοῖς τέκνοις) οὔτε λίαν πάρεγγυς εἶναι
 (πολλὴν γὰρ ἔχει δυσχέριαν· ἥ τε γὰρ αἰδῶς ἤτιον ὑπάρ-
 χει τοῖς τοιοῦτοις ὥσπερ ἡλικιώταις, καὶ περὶ τὴν οἰκονομίαν
 ἐγκληματικὸν τὸ πάρεγγυς). ἔτι δ' ὅθεν ἀρχόμενοι δεῦρο
 5 μετέβημεν, ὅπως τὰ σώματα τῶν γεννωμένων ὑπάρχη
 πρὸς τὴν τοῦ νομοθέτου βούλησιν. σχεδὸν δὴ πάντα ταῦτα 3
 συμβαίνει κατὰ μίαν ἐπιμέλειαν. ἐπεὶ γὰρ ὥρισται τέλος
 τῆς γεννήσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν ἀνδράσι μὲν ὁ
 τῶν ἐβδομήκοντα ἑτῶν ἀριθμὸς ἔσχατος, πεντήκοντα δὲ
 10 γυναιξί, δεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς συζεύξεως κατὰ τὴν ἡλικίαν
 εἰς τοὺς χρόνους καταβαίνειν τούτους. ἔστι δ' ὁ τῶν νέων συν- 4
 δυασμὸς φαῦλος πρὸς τὴν τεκνοποιίαν· ἐν γὰρ πᾶσι ζῳοῖς
 ἀτελῇ τὰ τῶν νέων ἔκγονα καὶ θηλυτόκα μᾶλλον καὶ
 μικρὰ τὴν μορφὴν, ὥστ' ἀναγκαῖον ταὐτὸ τοῦτο συμβαίνειν
 15 καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. τεκμήριον δέ· ἐν ὅσαις γὰρ τῶν
 πόλεων ἐπιχωριάζεται τὸ νέους συζευγνύναι καὶ νέας, ἀτε-
 λεῖς καὶ μικροὶ τὰ σώματά εἰσιν. ἔτι δὲ ἐν τοῖς τόκοις
 αἱ νέαι ποιοῦσιν τε μᾶλλον καὶ διαφθείρονται πλείους· διὸ (p. 125)
 καὶ τὸν χρησμὸν γενέσθαι τινές φασι διὰ τοιαύτην αἰτίαν
 20 τοῖς Τροίξηνλοις, ὡς πολλῶν διαφθειρομένων διὰ τὸ γαμί-
 σκεσθαι τὰς νεωτέρας, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν τῶν καρπῶν κο-
 μιδήν. ἔτι δὲ καὶ πρὸς σωφροσύνην συμφέρει τὰς ἐκδό- 5
 σεις ποιεῖσθαι πρεσβυτέραις· ἀκολαστότεραι γὰρ εἶναι δο-
 κοῦσι νέαι χρησάμεναι ταῖς συνουσίαις. καὶ τὰ τῶν ἀρρένων
 25 δὲ σώματα βλάπτεσθαι δοκεῖ πρὸς τὴν αὐξήσιν, ἐὰν ἔτι
 τοῦ σπέρματος ἀύξανομένου ποιῶνται τὴν συνουσίαν· καὶ γὰρ

ἡλικίαις post 40 τὰ τέκνα Π¹ — 1335 a 2 γὰρ alterum om. Π¹
 3 ὡς παρ' Ellisius 6 ταῦτα] ante πάντα M^a, non vertit
 Guil. 12 τὴν om. Π^a 13 ἔκγονα Π^a 14 ταὐτὸ] αὐτὸ Π¹
 16 ἐπιχωριάζει M^a et post lacunam pr. P¹ (em. mg. p¹)
 18 ἐνιαί (ἄλλως αἱ νέαι mg. p¹) τε ποιοῦσι Π¹ 19 cf. schol.
 23 εἶναι om. Π¹ 25 δὲ om. Π¹ 26 σπέρματος] σώματος
 Γ et (ἄλλως) mg. P¹ et corr.^a P^a

- τούτου τις ὥρισμένος χρόνος, ὃν οὐχ ὑπερβαίνει πληθύνον ἔτι.
- 6 διὸ τὰς μὲν ἀρμόττει περὶ τὴν τῶν ὀκτωκαίδεκα ἔτων ἡλικίαν συζευγνύναι, τοὺς δ' ἐπὶ καὶ τριάκοντα ἢ μικρόν. ἐν τοσοῦτῳ γὰρ ἀκμάζουσιν τε τοῖς σώμασι σύζευξις ἔσται, 30 καὶ πρὸς τὴν παῦλαν τῆς τεκνοποιίας συγκαταβήσεται τοῖς χρόνοις εὐκαίρως· ἔτι δὲ ἡ διαδοχὴ τῶν τέκνων τοῖς μὲν ἀρχομένοις ἔσται τῆς ἀκμῆς, ἐὰν γίννηται κατὰ λόγον εὐθύς ἢ γένεσις, τοῖς δὲ ἤδη καταλελυμένης τῆς ἡλικίας πρὸς τὸν τῶν ἑβδομήκοντα ἔτων ἀριθμόν. περὶ μὲν 35 οὖν τοῦ πότε δεῖ ποιεῖσθαι τὴν σύζευξιν εἴρηται, τοῖς δὲ περὶ τὴν ὥραν χρόνοις ὡς οἱ πολλοὶ χρῶνται, καλῶς καὶ νῦν ὀρίσαντες χειμῶνος τὴν συναυλίαν ποιεῖσθαι ταύτην. δεῖ δὲ καὶ αὐτοὺς ἤδη θεωρεῖν πρὸς τὴν τεκνοποιίαν τὰ τε παρὰ τῶν ιατρῶν λεγόμενα καὶ τὰ παρὰ τῶν φυσικῶν· 40 οἳ τε γὰρ ἱατροὶ τοὺς καιροὺς τῶν σωμάτων ἱκανῶς λέγουσι, καὶ περὶ τῶν πνευμάτων οἱ φυσικοί, τὰ βόρεια τῶν νο- 1335
- 8 τῶν ἐπαινοῦντες μᾶλλον. ποίων δὲ τινων τῶν σωμάτων ὑπαρχόντων μάλιστ' ἂν ὄφελος εἴη τοῖς γεννωμένοις, ἐπιστήσασιν μὲν μᾶλλον λεκτέον ἐν τοῖς περὶ τῆς παιδονομίας, τύπῳ δὲ ἱκανὸν εἰπεῖν καὶ νῦν. οὔτε γὰρ ἡ τῶν ἀθλητῶν 5 χρήσιμος ἔξις πρὸς πολιτικὴν εὐεξίαν οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν

27 ὥρισμένος post χρόνος Γ M^a || πλη superscr. Θ' M^a, multum Guil., πληθύνον Bk² 29 ἐπὶ] ἐξ Ar., πέντε olim Spengelius || ἢ μικρόν] aut paulo plus minusve Victorius, aut paulo ante Ramus, om. Sepulveda, post 27 ἔτι tri. Goettlingius, ἢ μικρόν <πρότερον>, ut 1303a 5 μικρόν ὕστερον, ci. Immischius, μικρόν <παραλλάττοντας> Richardsius 30 τοσοῦτῳ] τούτῳ mg.¹ P¹ et Π⁵ || ἀκμάζουσιν M^a, ἀκμάζουσα π⁵ || <ἡ>σύζευξις Richardsius 33 ἀρχομένης ex Guil. corr. cod. Paris. 1858 34 γέννησις Reizius 37 ὡς] δεῖ χρᾶσθαι (χρῆσθαι Victorius alii) οἷς cum hiatu Π¹, secl. Madvigius (χρῶνται καλῶς καὶ νῦν) 38 τὴν συναυλίαν] post ποιεῖσθαι Π¹, τὴν συνουσίαν Zwinger 39 δὲ] δὴ Π² (sed corr. rc. ex δι' P⁵) 41 ἱκανῶς post λέγουσιν Π¹

1335b 8 μάλιστα ἂν Schoellio teste M^a, μάλιστα cet.

καὶ τεκνοποιῖαν, οὔτε ἡ θεραπευτικὴ καὶ κακοποιητικὴ λίαν,
 ἀλλ' ἡ μέση τούτων. πεπονημένην μὲν οὖν ἔχειν δεῖ τὴν (p. 126)
 ἕξιν, πεπονημένην δὲ πόνοις μὴ βιαίοις, μηδὲ πρὸς ἓνα
 10 μόνον, ὥσπερ ἡ τῶν ἀθλητῶν ἕξις, ἀλλὰ πρὸς τὰς τῶν
 ἐλευθερίων πράξεις. ὁμοίως δὲ δεῖ ταῦτα ὑπάρχειν ἀν-
 δράσι καὶ γυναιξίν. χρὴ δὲ καὶ τὰς ἐγκύους ἐπιμελεῖσθαι θ
 τῶν σωμάτων, μὴ ῥαθυμούσας μηδ' ἀραιᾶ τροφῇ χρωμέ-
 νας. τοῦτο δὲ ῥάδιον τῷ νομοθέτῃ ποιῆσαι προστάξαντι καθ'
 15 ἡμέραν τινὰ ποιεῖσθαι πορείαν πρὸς θεῶν ἀποθεραπείαν τῶν
 εἰληχότων τὴν περὶ τῆς γενέσεως τιμὴν. τὴν μέντοι διά-
 νοιαν τοῦναντίον τῶν σωμάτων ῥαθυμοτέρως ἀρμόττει διά-
 γειν· ἀπολαύοντα γὰρ φαίνεται τὰ γεννώμενα τῆς ἐχούσης
 ὥσπερ τὰ φνύμενα τῆς γῆς. περὶ δὲ ἀποθέσεως καὶ 10
 20 τροφῆς τῶν γιγνομένων ἔστω νόμος μηδὲν πεπηρωμένον
 τρέφειν· διὰ δὲ πληθὸς τέκνων, (ἡ γὰρ τάξις τῶν ἐθνῶν
 κωλύει μὴτὲν ἀποτρίβεσθαι τῶν γιγνομένων) ὥρισθαι δὴ
 δεῖ τῆς τεκνοποιίας τὸ πληθὸς, ἐὰν δὲ τισὶ γίγνηται παρὰ
 ταῦτα συνδυνασθέντων, πρὶν αἰσθῆσιν ἐγγενέσθαι καὶ ζωὴν,
 25 ἐμποιεῖσθαι δεῖ τὴν ἀμβλῶσιν· τὸ γὰρ ὅσιον καὶ τὸ μὴ

4 παιδείας Π¹ (crx. mg. p¹) 6 post εὐεξίαν add. οὔτε πρὸς
 εὐεξίαν ΓΜ^s || οὐδὲ Coraes, οὔτε Π || ὑγείαν Μ^s P¹ — 7 θερα-
 ποντική καὶ κακοποιητική Μ^s et pr. P¹ (crx. p¹) 9 ἐν (cum
 glossa mg.^s f²) Schneider, mavult 10 μόνον <σκοπόν> Sussem.
 (ad unum finem interpr. Victorius), an πόνον pro μόνον? Im-
 mischius 11 ἐλευθερίων Γ P¹ || ταῦτα] ταῦτο Π¹ || ἀνδράσι]
 καὶ ἀνδράσι Π¹ 12 ἐγγύους P¹ π^s 16 his quae sortitae
 sunt (ταῖς εἰληχυαῖς) Guil. 18 absumentia (vel assumen-
 tia) Guil., ἀπολάβοντα Μ^s || γενόμενα Π² 19 τὰ] καὶ τὰ
 Π^s 20 γινομένων Μ^s, γενομένων P¹, γεννωμένων cod. Pari-
 sinus 1858 21 ἡ γὰρ Walliesius, ἡ Π¹, ἐὰν ἡ (et 22 κωλύη)
 Π^s || ἐθνῶν π^s (vel gentium vel suetudinum codd. Guil.)
 22 γενομένων vel (cum Scaligero) γεννωμένων Coraes || ὥρι-
 σθαι (ὥρισθαι Μ^s) Γ Μ^s et mg. P¹ et corr.¹ P^s, ὀρισθῆναι pr.
 P¹, ὥρισται cet. || δὴ δεῖ Walliesius, δεῖ Π¹ et pr. P^s, δὴ mg.
 P¹ et rc. P^s et cet. 24 ταῦτα sc. τὰ ὥρισμένα 25 μὴ
 om. Π^s

- 11 διωρισμένον τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ ζῆν ἔσται. ἐπεὶ δ' ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς ἡλικίας ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ διώρισταί, πότε ἀρχεσθαι χρὴ τῆς συζεύξεως, καὶ πόσον χρόνον λειτουργεῖν ἀρμόττει πρὸς τεκνοποιίαν ὀρίσθω. τὰ γὰρ τῶν πρεσβυτέρων ἔκγονα, καθάπερ τὰ τῶν νεωτέρων, ἀτελῇ γίγνεται καὶ τοῖς 30 σώμασι καὶ ταῖς διανοαῖσι, τὰ δὲ τῶν γεγηρακότων ἀσθενῇ. διὸ κατὰ τὴν τῆς διανοίας ἀκμήν. αὕτη δ' ἐστὶν ἐν τοῖς πλείστοις ἥνπερ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν οἱ μετροῦντες ταῖς ἑβδομάσι τὴν ἡλικίαν, περὶ τὸν χρόνον τὸν τῶν πεν-
- 12 τήκοντα ἔτων. ὥστε τέτταρσιν ἢ πέντε ἔτεσιν ὑπερβάλλοντα 35 τὴν ἡλικίαν ταύτην ἀφελῆσθαι δεῖ τῆς εἰς τὸ φανερόν γεννήσεως· τὸ δὲ λοιπὸν ὕγιαιας χάριν ἢ τινος ἄλλης τοιαύτης αἰτίας φαίνεσθαι δεῖ ποιουμένους τὴν οὐμίαν. περὶ δὲ τῆς πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλον, ἔστω μὲν ἀπλῶς μὴ καλὸν
- (p. 127) ἀπτόμενον φαίνεσθαι μηδαμῇ μηδαμῶς, ὅταν ἢ καὶ προσ- 40 αγορευθῇ πόσις· περὶ δὲ τὸν χρόνον τὸν τῆς τεκνοποιίας εἰάν τις φαίνεται τοιοῦτόν τι δρῶν, ἀτιμία ζημιούσθω πρὸς 1336a πούση πρὸς τὴν ἀμαρτίαν.
- XV 17 Γενομένων δὲ τῶν τέκνων οἶσθαι <δεῖ> μεγάλην εἶναι διαφορὰν πρὸς τὴν τῶν σωμάτων δύναμιν τὴν τροφήν, ὁποῖα 5 τις ἂν ᾖ. φαίνεται δὲ διὰ τε τῶν ἄλλων ζώων ἐπισκοποῦσι, καὶ διὰ τῶν ἐθνῶν οἷς ἐπιμελὲς ἐστὶν ἄγειν τὴν πολεμικὴν ἔξιν, ἢ τοῦ γάλακτος πλήθουςα τροφή μάλιστα
- 2 οἰκεία τοῖς σώμασιν, αἰονοτέρα δὲ διὰ τὰ νοσήματα. ἔτι

28 χρὴ] δεῖ M^aP¹ || ζεύξεως M^a et pr. P¹ (em. corr.¹)

30 τὰ τῶν] τῶν M^a, τὰ P¹ 31 γερασκόντων M^aP¹, sed γε-
γηρακότων (decrepitorum Guil.) γρ. mg. P¹ 33 Solonis fragm.
27 Be.⁴, 19 D. 35 ὥστε] ὡς Π¹ (em. corr.¹ P¹) 37 ὕγιαιας M^a
(una cum χάριν om. in lac. pr. P¹) 39 ἢ] καὶ Π¹ 1336 a 3 <δεῖ>
vel <χρὴ> Spengelius (<δεῖ> διαφορὰν? Sussem.) 5 δὲ ex (Guil.
et Ar. cod. Paris. 1858, τε Π 6 ἄγειν Π¹ (inducere Guil., ut
1306 a 3 ἡγάγεῖ induxit: hinc εἰσάγειν cod. Paris 1858 teste Sussem.⁴
et Victorius), ἀεὶ Π¹, ἀσσεῖν Coraeb, ἐπάγειν? Sussem., ἄγειν <εἰς
vel πρὸς> Richardsius (cf. mox 24); sed videtur ἄγειν peculia-
riter usurpari propter τὴν ἀγωγὴν 7 πληθύνουσα Victorius

δὲ καὶ κινήσεις ὅσας ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τηλικούτων συμ-
 10 φέρει. πρὸς δὲ τὸ μὴ διαστρέφεσθαι τὰ μέλη δι' ἀπαλό-
 τητα χρῶνται καὶ νῦν ἔνια τῶν ἐθνῶν ὀργάνοις τισὶ μη-
 χανικοῖς, ἃ τὸ σῶμα ποιεῖ τῶν τοιούτων ἀστραβές. συμ-
 φέρει δ' εὐθύς καὶ πρὸς τὰ ψύχῃ συνεθίζειν ἐκ μικρῶν
 11 παίδων· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς πολεμικὰς
 πράξεις εὐχρηστότατον. διὸ παρὰ πολλοῖς ἔστι τῶν βαρ-
 βάρων ἔθος τοῖς μὲν εἰς ποταμὸν ἀποβάπτειν τὰ γιγνό-
 μενα ψυχρόν, τοῖς δὲ σκέπασμα μικρὸν ἀμπλίσχειν, οἷον
 Κελτοῖς. πάντα γὰρ ὅσα δυνατὸν ἐθίζειν, εὐθύς ἀρχο- 3
 μένων βέλτιον μὲν ἐθίζειν, ἐκ προσαγωγῆς δ' ἐθίζειν.
 21 εὐφυῆς δ' ἢ τῶν παίδων ἕξις διὰ θερμότητα πρὸς τὴν τῶν
 ψυχρῶν ἄσκησιν. περὶ μὲν οὖν τὴν πρώτην συμφέρει ποιεῖ-
 σθαι τὴν ἐπιμέλειαν τοιαύτην τε καὶ τὴν ταύτῃ παραπλη-
 σίαν· τὴν δ' ἐχομένην ταύτης ἡλικίαν μέχρι πέντε ἐτῶν, 4
 ἣν οὔτε πω πρὸς μάθησιν καλῶς ἔχει προσάγειν οὐδεμίαν
 25 οὔτε πρὸς ἀναγκαίους πόρους, ὅπως μὴ τὴν αὕξησιν ἐμποδί-
 ζωσιν, δεῖ δὲ τοσαύτης τυγχάνειν κινήσεως ὥστε διαφεύγειν
 τὴν ἀργίαν τῶν σωμάτων, ἣν χρή παρασκευάζειν καὶ δι'
 ἄλλων πράξεων καὶ διὰ τῆς παιδιᾶς. δεῖ δὲ καὶ τὰς
 παιδιὰς εἶναι μῆτε ἀνελευθέρους μῆτε ἐπιπόνους μῆτε ἀνει-
 30 μένας. καὶ περὶ λόγων δὲ καὶ μύθων, ποίους τινὰς ἀκούειν 5
 δεῖ τοὺς τηλικούτους, ἐπιμελὲς ἔστω τοῖς ἄρχουσιν οὓς καλοῦσι (p. 128)
 παιδονόμους. πάντα γὰρ δεῖ τὰ τοιαῦτα προοδοποιεῖν πρὸς
 τὰς ὕστερον διατριβάς· διὸ τὰς παιδιὰς εἶναι δεῖ τὰς πολ-
 λὰς μιμήσεις τῶν ὕστερον σπουδαζομένων. τὰς δὲ διατά- 6

10 διαφέρεσθαι M^a et corr.¹ P¹, διαφέρεσθαι pr. P¹ (δια-
 στρέφεσθαι γρ. mg.), *desuere* Guil. 14 ὑγίειαν M^a P¹ || πρὸς
 alterum om. M^a P¹

16 τοῖς] τῶν M^a P¹ || γενόμενα Susem.,
 γεννώμενα Scaliger 17 ψυχρόν secl. Susem. || μικρὸν] ψυχρόν
 P¹ et corr. π³ (Susem.) || ἀμπλίσχειν ut videtur P².³ 18 <ἐθίζειν>

et 19 ἐθίζειν μὲν Richardsius || ἀρχομένω P².³ π³ 26 δὲ om.
 Π¹ π³ 34 *studendorum* Guil. (unde σπουδασθησομένων cod. Paris

1858), σπουδασομένων Coraes, σπουδασμάτων Ridgewayus

σεις τῶν παίδων καὶ κλαυθμούς οὐκ ὀρθῶς ἀπαγορεύουσιν οἱ 35
 κωλύοντες ἐν τοῖς νόμοις· συμφέρουσι γὰρ πρὸς αὔξησιν·
 γίγνεται γὰρ τρόπον τινὰ γυμνασία τοῖς σώμασιν· ἡ γὰρ
 τοῦ πνεύματος κάθεξις ποιεῖ τὴν ἰσχὺν τοῖς πονοῦσιν, ὃ
 συμβαίνει καὶ τοῖς παιδίοις διατεινομένοις. ἐπισκεπτέον δὲ
 τοῖς παιδονόμοις τὴν τούτων διαγωγὴν τὴν τ' ἄλλην, καὶ 40
 ὅπως ὅτι ἤκιστα μετὰ δούλων ἔσται. ταύτην γὰρ τὴν ἡλι-
 κίαν, καὶ μέχρι τῶν ἑπτὰ ἐτῶν, ἀναγκαῖον οἴκοι τὴν τρο- 1336
 7 φὴν ἔχειν. εὖλογον οὖν ἀπολαύειν ἀπὸ τῶν ἀκουσμάτων
 καὶ τῶν ὀραμάτων ἀνελευθερίαν καὶ τηλικούτους ὄντας. ὅλως
 μὲν οὖν αἰσχρολογίαν ἐκ τῆς πόλεως, εἴπερ ἄλλο τι, δεῖ
 τὸν νομοθέτην ἐξορίζειν (ἐκ τοῦ γὰρ εὐχερῶς λέγειν ὅτιοῦν 5
 τῶν αἰσchrῶν γίνεται καὶ τὸ ποιεῖν σύνεγγυς)· μάλιστα
 μὲν οὖν ἐκ τῶν νέων, ὅπως μήτε λέγωσι μήτε ἀκούωσι μη-
 δὲν τοιοῦτον. ἐὰν δέ τις φαίνεται τι λέγων ἢ πράττων τῶν
 ἀπηγορευμένων, τὸν μὲν ἐλεύθερον μήπω δὲ κατακλίσεως
 ἤξιωμένον ἐν τοῖς συσσιτίοις [ἀτιμίαις] κολάζειν καὶ πλη- 10
 γαῖς, τὸν δὲ πρεσβύτερον τῆς ἡλικίας ταύτης ἀτιμίαις
 8 ἀνελευθέροις ἀνδραποδωδίας χάριν. ἐπεὶ δὲ τὸ λέγειν τι
 τῶν τοιούτων ἐξορίζομεν, φανερόν ὅτι καὶ τὸ θεωρεῖν ἢ
 γραφὰς ἢ λόγους ἀσχήμενας. ἐπιμελὲς μὲν οὖν ἔστω τοῖς
 ἔρχουσι μηδὲν μήτε ἄγαλμα μήτε γραφὴν εἶναι τοιούτων 15
 πράξεων μίμησιν, εἰ μὴ παρὰ τισι θεοῖς τοιούτοις οἷς καὶ
 τὸν τωθασμόν ἀποδίδωσιν ὁ νόμος· πρὸς δὲ τούτοις ἀφή-
 σιν ὁ νόμος τοὺς τὴν ἡλικίαν ἔχοντας [ἔτι] τὴν ἰκνουμένην καὶ

35 καὶ] καὶ τοὺς M^pP¹, κατὰ τοὺς? Γ (in plorativus Guil.)

36 Plato Legg. 792 B. 1336 b 1 καὶ explicativum 2 *absu-
 mere* vel *assumere* (ἀπολαβεῖν?) (Guil., ἀπελαύειν Π² (unde 3 ὀρα-
 μάτων τῶν ἀνελευθέρων π³) 4 εἴπερ Lambinus, ὥσπερ Γ Π || ἄλλο
 post τι Π¹ 8 τῶν om. et 9 ἀπηγορευμένον Π¹ 10 ἀτιμίαις] secl.
 Buecheler, αἰκίαις Schmidtius, an Richardsio auctore secundum
 Plat. Legg. 847 A (ὀνειδισί τε καὶ) ἀτιμίαις? (καὶ πληγαῖς potius,
 auctore Schneidero, secl. Coraes) 14 ἔστω P¹, ἔστι cet. 17 πρὸς
 δὲ τούτοις i. qu. πρὸς δὲ τούτων τοῖς ἱεροῖς; cf. αἰσχρολογίαι πρὸς
 ἱεροῖς Plut. def. orac. 14, 417 C (πρὸς τῷ νεφὲ Antiph. 6, 39; πρὸς
 αὐτοῖς, sc. τοῖς ἱεροῖς, Thucyd. III 81, 5; πρὸς ἀγορᾷ 31 b 10)]
 πρὸς δὲ τούτους Reizius) 18 τοὺς — ἰκνουμένην om. Π² (π³ iam
 inde a 17 πρὸς δὲ), eos qui habent aetatem amplius provectam Guil.,

ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν τιμαλφεῖν τοὺς θεοὺς.
 20 τοὺς δὲ νεωτέρους οὐτ' ἰάμβων οὔτε κωμωδίας θεατὰς ἔα- 9
 τέον, πρὶν ἢ τὴν ἡλικίαν λάβωσιν ἐν ᾗ καὶ κατακλίσεως (p. 129)
 ὑπάρξει κοινωνεῖν ἤδη καὶ μέθης καὶ τῆς ἀπὸ τῶν τοιούτων
 γιγνομένης βλάβης ἀπαθεῖς ἢ παιδεία ποιήσει πάντας.
 νῦν μὲν οὖν ἐν παραδρομῇ τοῦτον πεποιήμεθα τὸν λόγον.
 25 ὥστερον δ' ἐπιστήσαντας δεῖ διορίσαι μᾶλλον, εἴτε μὴ δεῖ
 πρῶτον εἴτε δεῖ διαπορήσαντας, καὶ πῶς δεῖ κατὰ δὲ τὸν
 παρόντα καιρὸν ἐμνήσθημεν ὡς ἀναγκαῖον. ἴσως γὰρ οὐ 10
 κακῶς ἔλεγε τὸ τοιοῦτον Θεόδωρος ὁ τῆς τραγωδίας ὑπο-
 κριτής· οὐθενὶ γὰρ πώποτε παρήκεν ἑαυτοῦ προεισάγειν, οὐδὲ
 30 τῶν εὐτελῶν ὑποκριτῶν, ὡς οἰκειουμένων τῶν θεατῶν ταῖς
 πρώταις ἀκοαῖς· συμβαίνει δὲ ταὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς τὰς
 τῶν ἀνθρώπων ὀμιλίας καὶ πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων.
 πάντα γὰρ στέργομεν τὰ πρῶτα μᾶλλον. διὸ δεῖ τοῖς
 νέοις πάντα ποιεῖν ξένα τὰ φαῦλα, μάλιστα δ' αὐτῶν ὅσα
 35 ἔχει ἢ μοχθηρίαν ἢ δυσμένειαν. διελθόντων δὲ τῶν πέντε
 ἐτῶν τὰ δύο μέχρι τῶν ἑπτὰ δεῖ θεωροῦς ἤδη γίνεσθαι
 τῶν μαθήσεων ἃς δεήσει μανθάνειν αὐτούς. Δύο δ' εἰσὶν 11
 ἡλικίαι πρὸς ἃς ἀναγκαῖον διηρῆσθαι τὴν παιδείαν, μετὰ
 τὴν ἀπὸ τῶν ἑπτὰ μέχρι ἡβῆς καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἀφ'
 40 ἡβῆς μέχρι τῶν ἑνὸς καὶ εἴκοσιν ἐτῶν. οἱ γὰρ ταῖς ἐβδο-
 μάσι διαιροῦντες τὰς ἡλικίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λέγουσιν οὐ
 37 κακῶς, δεῖ δὲ τῇ διαιρέσει τῆς φύσεως ἐπακολουθεῖν· πᾶσα
 γὰρ τέχνη καὶ παιδεία τὸ προσλείπον βούλεται τῆς φύ-

unde τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν πλεον (πλεον in ras.) προήκουσαν cod.
 Paris. 1858, Victorius alii || ἔτι] secl. Welldonus, ἤδη Susem. —

19 αὐτῶν P¹ || καὶ γυναικῶν om. Π¹ (suppl. mg.¹ P¹) || τιμαλφᾶν
 M^o P¹ 20 ἐατέον Jacksono duce (qui cum hiatu εἶναι ἐατέον Im-
 mischius, ut sit ἔαν usu forensi i. qu. impune abire pati, θετέον (θε-
 τητέον M^o) Π¹, νομοθετητέον Π² (utrumque, nec non εἶναι ἐατέον, re-
 quirunt μήτε) 23 ἀπαθῆς M^o et, ut videtur, pr P¹ || πάντας suspec-
 tat Jacksonus, πάντως ci. Susem. 24 τοῦτον P¹ et (post οὖν) π³,
 τούτων Γ M^o et (post οὖν) P².³ π³ 27 ὥς] ὅσον Richardsius 28 καλῶς
 Γ M^o 30 θεάτρων (θεατῶν γρ. mg. P¹) Π¹ 34 αὐτῶν post ὅσα Γ M^o

35 δυσμένειαν de iambis intellegendum 36 ἤδη om. Π¹ 38 τὴν
 om. M^o et pr. P¹ (suppl. corr.¹) 39 μέχρως M^o P¹ 1337 a 1 κακῶς

σεως ἀναπληροῦν. Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον εἰ ποιητέον τάξιν τινὰ περὶ τοὺς παῖδας, ἔπειτα πότερον συμφέρει κοινῇ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἢ κατ' ἴδιον τρόπον (ὃ 5 γίγνεται καὶ νῦν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων), τρίτον δὲ ποίαν τινὰ δεῖ ταύτην.

11 Ὅτι μὲν οὖν τῷ νομοθέτῃ μάλιστα πραγματευτέον (p. 130) περὶ τὴν τῶν νέων παιδείαν, οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσῃ· καὶ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν οὐ γιγνόμενον τοῦτο βλάπτει τὰς πολιτείας· δεῖ γὰρ πρὸς ἑκάστην παιδεύεσθαι· τὸ γὰρ ἦθος τῆς πολιτείας ἑκάστης τὸ οἰκεῖον καὶ φυλάττειν εἴωθε τὴν 15 πολιτείαν καὶ καθίστησιν ἐξ ἀρχῆς, οἷον τὸ μὲν δημοκρατικὸν δημοκρατίαν τὸ δ' ὀλιγαρχικὸν ὀλιγαρχίαν· ἀεὶ δὲ 2 τὸ βέλτιστον ἦθος βελτίονος αἴτιον πολιτείας. ἔτι δὲ πρὸς πάσας δυνάμεις καὶ τέχνας ἔστιν ἂν δεῖ προπαιδεύεσθαι καὶ προεθλίψεσθαι πρὸς τὰς ἑκάστων ἐργασίας, ὥστε δῆλον 3 ὅτι καὶ πρὸς τὰς τῆς ἀρετῆς πράξεις. ἐπεὶ δ' ἐν τὸ τέλος τῇ πόλει πάσῃ, φανερὸν ὅτι καὶ τὴν παιδείαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων καὶ ταύτης τὴν ἐπιμέλειαν εἶναι κοινὴν καὶ μὴ κατ' ἴδιον, ὃν τρόπον νῦν ἕκαστος ἐπιμελεῖται τῶν αὐτοῦ τέκνων ἰδίᾳ τε καὶ μάθῃσιν 25 ἰδίαν, ἣν ἂν δόξῃ, διδάσκων. δεῖ δὲ τῶν κοινῶν κοινὴν ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄσκησιν. ἅμα δὲ οὐδὲ χρή νομίζειν αὐτὸν αὐτοῦ τινα εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ πάντας τῆς Muretus, καλῶς ΓΠ; cf. 28 2 βούλεται post τῆς φύσεως cum hiato non illegitimo Π¹ — 3 Πρῶτον — 7 ταύτην libro octavo praemittere maluit Spengelius 7 θεῖται M^a, oportet esse Guil. lib. VIII 1337 a 11: in universum respicit librum octavum Mich. Ephes. in lib V Eth. Nic p. 14, 7. 24 Hayduck. 14 παιδεύεσθαι Sussem. (Aretinus: disciplinam accommodari), πολιτεῖν Susem. cf. 1341 a 1 16 καὶ i. qu. non minus quam 18 βέλτιστον | βέλτιον M^a (Ar., cod. Paris. 1858) 24 νῦν post 25 ἕκαστος Π¹ 28 αὐτὸν et (spir. inc. P²) αὐτοῦ Π², ἂν superscr. τ et αὐτῶ M^a, αὐτὸν et αὐτῶ P¹, αὐτῶν et αὐτῶ Γ, αὐτὸν et αὐτοῦ H^a

πόλεως, μόριον γὰρ ἕκαστος τῆς πόλεως· ἡ δ' ἐπιμέλεια
 30 πέφυκεν ἑκάστου μορίου βλέπειν πρὸς τὴν τοῦ ὅλου ἐπιμέλειαν.
 ἐπαινέσειε δ' ἂν τις κατὰ τοῦτο Λακεδαιμονίους· καὶ γὰρ 3
 πλείστην ποιοῦνται σπουδὴν περὶ τοὺς παῖδας καὶ κοινῇ ταύτην.
 2 Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην
 κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἐστὶν ἡ παιδεία καὶ πῶς
 35 χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβη-
 τεῖται περὶ τῶν ἔργων. οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνου-
 νουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν
 βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν
 πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἡθὸς· ἕκ τε τῆς ἐμ- 4
 40 ποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πό-
 τερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα
 πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κρι-
 87b τὰς τινας)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμε- (p. 13
 νον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶ-
 σιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς).
 Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεισθαι τῶν χρησίμων, II
 5 οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθέρων
 ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθέρων, φανερόν· ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ
 μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ
 βάνανυσον. βάνανυσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ
 τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ
 10 τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ
 σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν ψυχὴν ἢ τὴν διάνοιαν. διὸ
 τὰς τε τοιαύτας τέχνας ὅσαι τὸ σῶμα παρασκευάζουσι

29 μόριον γὰρ ἕκαστος τῆς πόλεως om. Π¹ 31 κατὰ
 Sylburgius, καὶ ΓΠ 34 communiter Guil., κοινῶς M^a, κοινῇ
 P¹: cf. 4 et 32 36 διὰ (sed περὶ mg p¹) Π¹ 40 οὐδὲν Π¹ π³
 41 <διδ>άσκειν Busseus 1337 b 4 δεῖ om. ΓM^a 5 <δτι> ἐπει,
 quomodo iam Lambinus vertit, ci. Coraes (maluit 6 <καὶ> ὅτι
 Richardsius) || ἐλευθερίων (liberalibus Guil.) ci. Schneider
 6 ἀνελευθερίων P¹, illiberalibus (sed eodem modo infra 19) Guil.

11 ἢ τὴν ψυχὴν secl. Susem. 12 τε om. M^a P¹, non vertit
 Guil. || τὸ σῶμα post παρασκευάζουσι Π¹

χειρόν διακείσθαι βαναύσους καλοῦμεν, καὶ τὰς μισθαρνικὰς ἐργασίας. ἄσχολον γὰρ ποιοῦσι τὴν διάνοιαν καὶ τὰ
 2 πεινῆν. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐλευθερίων ἐπιστημῶν μέχρι μὲν 15
 τινὸς ἐνίων μετέχειν οὐκ ἀνελεύθερον, τὸ δὲ προσεδρεύειν ἴσαν
 πρὸς ἀκρίβειαν ἔνοχον ταῖς εἰρημέναις βλάβαις. ἔχει δὲ
 πολλὴν διαφορὰν καὶ τὸ τίνοος ἔνεκεν πράττει τις ἢ μαν-
 θάνει· τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ χάριν ἢ φίλων ἢ δι' ἀρετὴν οὐκ ἀνε-
 λεύθερον, ὃ δὲ αὐτὸ τοῦτο πράττων δι' ἄλλους πολλάκις 20
 θητικὸν καὶ δουρικὸν δόξειεν ἂν πράττειν. Αἱ μὲν οὖν κα-
 ταβεβλημέναι νῦν μαθήσεις, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον,
 3 3 ἐπαμφοτερίζουσιν· ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν ἃ παιδεύ-
 ειν εἰδῶθαι, γράμματα καὶ γυμναστικὴν καὶ μουσικὴν καὶ
 τέταρτον ἔνιοι γραφικὴν, τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ γραφι- 25
 κὴν ὡς χρησίμους πρὸς τὸν βίον οὔσας καὶ πολυχρήστους, τὴν
 δὲ γυμναστικὴν ὡς συντείνουσαν πρὸς ἀνδρείαν· τὴν δὲ μουσικὴν
 ἤδη διαπορήσειεν ἂν τις. νῦν μὲν γὰρ ὡς ἡδονῆς χάριν οἱ
 πλεῖστοι μετέχουσιν αὐτῆς· οἱ δ' ἐξ ἀρχῆς ἔταξαν ἐν παι-
 δεῖα διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν ζητεῖν, ὅπερ πολλάκις εἴρη- 30
 ται, μὴ μόνον ἀσχολεῖν ὀρθῶς ἀλλὰ καὶ σχολάζειν δύ-
 νασθαι καλῶς. αὕτη γὰρ ἀρχὴ πάντων, ἵνα καὶ πάλιν
 εἴπωμεν περὶ αὐτῆς. εἰ γὰρ ἄμφω μὲν δεῖ, μᾶλλον δὲ

16 τὸ δὲ — 19 ἀνελεύθερον om. Π¹ (suppl. mg. π⁵):
assiduare autem (προσεδρεύειν δὲ Victorius et in lacuna suppl.
 re. cod. Parisini 1858) *valde ad perfectionem* (*extremum* Ar.,
 τὸ τέλειον cod. Par., τὸ ἐντελὲς Victorius) *obnoxium dictis*
 (ῥηθείσαις Par.) *nocumentis. habet autem nullam differentiam*
et quod cuius gratia (χάριν Par., Victorius) *agit quis aut*
addiscit: ipsius quidem enim (αὐτοῦ μὲν γὰρ Par., Victorius)
gratia aut amicorum (τῶν φίλων Par.) *aut propter virtutem*
non illiberale Guil. 20 αὐτὸ] ταὐτὸ Richardsius || *πράσσω*
 Π² || δι' ἄλλους post πολλάκις Π¹ 21 δόξειε post ἂν Π¹
 22 ἐλέχθη] εἴρηται M^oP¹, *dictum est* Guil. 25 τὴν
 μὲν γραμματικὴν καὶ γραφικὴν om. Π¹ (suppl. mg. π¹)
 27 *de musica* Guil., unde περὶ δὲ τῆς μουσικῆς cod. Pari-
 sinus 1858 idemque ducibus Guil. et Ar. om. 28 ἥδη
 33 γὰρ] δ' Susem.

αἰρετὸν τὸ σχολάζειν τῆς ἀσχολίας καὶ τέλος, ζητητέον (p. 132.
 35 ὃ τι δεῖ ποιοῦντας σχολάζειν. οὐ γὰρ δὴ παλίζοντας· τέλος
 γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ βίου τὴν παιδίαν ἡμῖν. εἰ δὲ τοῦτο
 ἀδύνατον, καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀσχολίαις χρηστέον ταῖς
 παιδιαῖς (ὃ γὰρ πονῶν δεῖται τῆς ἀναπαύσεως, ἡ δὲ παι-
 διὰ χάριν ἀναπαύσεώς ἐστιν· τὸ δ' ἀσχολεῖν συμβαίνει
 40 μετὰ πόνου καὶ συντονίας), διὰ τοῦτο δεῖ παιδιὰς εἰσάγε-
 σθαι καιροφυλακοῦντας τὴν χρῆσιν, ὥς προσάγοντας φαρ-
 μακείας χάριν. ἄνσεις γὰρ ἡ τοιαύτη κίνησις τῆς ψυχῆς,
 38^a καὶ διὰ τὴν ἡδονὴν ἀνάπαυσις. τὸ δὲ σχολάζειν ἔχειν 5
 αὐτὸ δοκεῖ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ ξῆν
 μακαρίως. τοῦτο δ' οὐ τοῖς ἀσχολοῦσιν ὑπάρχει ἀλλὰ τοῖς
 σχολάζουσιν· ὁ μὲν γὰρ ἀσכולῶν ἔνεκά τινος ἀσχολεῖ
 5 τέλους ὥς οὐχ ὑπάρχοντος, ἡ δ' εὐδαιμονία τέλος ἐστίν, ἣν
 οὐ μετὰ λύπης ἀλλὰ μεθ' ἡδονῆς οἶονται πάντες εἶναι.
 ταύτην μέντοι τὴν ἡδονὴν οὐκέτι τὴν αὐτὴν τιθέασιν, ἀλλὰ
 καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος καὶ τὴν ἕξιν τὴν αὐτῶν, ὁ δ' ἄριστος
 τὴν ἀρίστην καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καλλίστων. ὥστε φανερόν ὅτι
 10 δεῖ καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ σχολῇ διαγωγὴν μανθάνειν αἴτια
 καὶ παιδεύεσθαι, καὶ ταῦτα μὲν τι παιδεύματα καὶ ταύ-
 τας τὰς μαθήσεις ἑαυτῶν εἶναι χάριν, τὰς δὲ πρὸς τὴν
 ἀσχολίαν ὥς ἀναγκαίας καὶ χάριν ἄλλων. διὸ καὶ τὴν 6
 μουσικὴν οἱ πρότερον εἰς παιδείαν ἔταξαν οὐχ ὥς ἀναγκαῖον
 11 (οὐδὲν γὰρ ἔχει τοιοῦτον) οὐδ' ὥς χρήσιμον, ὥσπερ τὰ γραμ-

34 τῆς — 35 σχολάζειν om. Π³ (suppl. mg. π³): *quam non-
 vacatio, et finaliter* (τελευταῖον cod. Parisinus 1858, ὅλως Vi-
 ctorius) *quaerendum, quod* (τί Par., Victorius) *facientes oportet*
 (ποιοῦντας δεῖ Par., Victorius) *vacare* Guil. || post τέλος distin-
 xit Welldonus, post ἀσχολίας vulgo 36 ἂν ἦν ante ἀναγκαῖον
 add. Schneider, ἦν post ἀναγκαῖον Spengelius 41 καιροφυλα-
 κοῦντα et προσάγοντα Π¹ 1338 a 3 τοῦτο δ'] absolutam senten-
 tiam ponit pro: ὅτι δὲ τοῦτο ὑπάρχει (φανερόν) 8 αὐτῶν] αὐτῶν
 π³ et corr.¹ Π¹, αὐτὴν M^a et pr. Π¹ 10 σχολῇ διαγωγὴν, ut 21, Co-
 rraes, διαγωγῇ σχολῇ ΓΠ (ἐν τῇ διαγωγῇ secl. Spengelius; σχολῇ
 secl., ut sit ἡδονὴν intellegendum, Jacksonus)

ματα πρὸς χρηματισμὸν καὶ πρὸς οἰκονομίαν καὶ πρὸς μάθησιν καὶ πρὸς πολιτικὰς πράξεις πολλὰς, δοκεῖ δὲ καὶ γραφικὴ χρήσιμος εἶναι πρὸς τὸ κρίνειν τὰ τῶν τεχνιτῶν ἔργα κάλλιον, οὐδ' αὖ καθάπερ ἡ γυμναστικὴ πρὸς ἰγίειαν καὶ ἀλκήν (οὐδέτερον γὰρ τούτων ὁρῶμεν γιγνόμενον 20 ἐκ τῆς μουσικῆς). λείπεται τοίνυν πρὸς τὴν ἐν τῇ σχολῇ διαγωγὴν, εἰς ὅπερ καὶ φαίνονται παράγοντες αὐτήν. ἦν γὰρ οἶονται διαγωγὴν εἶναι τῶν ἐλευθέρων, ἐν ταύτῃ τὰτ-
(p. 133) τουσιν. διόπερ Ὀμηρος οὕτως ἐποίησεν

ἀλλ' οἶον μὲν ἔστι καλεῖν ἐπὶ δαῖτα θαλεῖην, 25
καὶ οὕτω προειπὼν ἑτέρους τινὰς "οἱ καλέουσιν ἀοιδόν" φη-
σίν, "ὅ κεν τέρπησιν ἅπαντας". καὶ ἐν ἄλλοις δέ φησιν
Ὀδυσσεὺς ταύτην ἀρίστην εἶναι διαγωγὴν, ὅταν ἐμφραينو-
μένων τῶν ἀνθρώπων "δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δῶματ' ἀκουάζων-
II1 ται ἀοιδοῦ ἡμενοὶ ἐξείης". Ὅτι μὲν τοίνυν ἔστι παιδεία τις 30
ἦν οὐχ ὥς χρησίμην παιδευτέον τοὺς νείεις οὐδ' ὥς ἀναγκαίαν
ἀλλ' ὥς ἐλευθέριον καὶ καλήν, φανερόν ἐστιν· πότερον δὲ
μία τὸν ἀριθμὸν ἢ πλείους, καὶ τίνες αὗται καὶ πῶς, ὅστε-
ρον λεκτέον περὶ αὐτῶν. νῦν δὲ τοσοῦτον ἡμῖν εἶναι πρὸ
ὁδοῦ γέγονεν, ὅτι καὶ παρὰ τῶν ἀρχαίων ἔχομέν τινα 35
μαρτυρίαν ἐκ τῶν καταβεβλημένων παιδευμάτων· ἡ γὰρ
μουσικὴ τοῦτο ποιεῖ δῆλον. ἔτι δὲ καὶ τῶν χρησίμων ὅτι
δεῖ τινα παιδεύεσθαι τοὺς παῖδας οὐ μόνον διὰ τὸ χρήσιμον,
οἶον τὴν τῶν γραμμάτων μάθησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πολ-

20 ὑγείαν M^s P¹ 24 cf. Hom. p 382 squ. et Seymour, Class. Rev. XVII 22 25 verum exemplaria Homerica non exhibent οἶον Schneider, οἶον ΓΠ || μὲν Aristotelis lapsus videtur, μὴν Schneider, μὲν γ' (Goettlingius, μὲν τ' Spengelius, γε μὲν Welldonus, μόνον Newmanus, θέμις Ellisius (ξοικε pro ἔστι Schmidtus)) || καλεῖν post ἐπὶ δαῖτα P¹ || θαλίην P¹, θαλείων M^s, congaudere Guil. 26 οἱ καλέουσιν exempl. Hom. non exhibent. οὗς καλοῦ-
σιν aut οἱ καλοῦνται (ut Aristotelis verba) Spengelius 27 ο] ὥς P¹, ὅς π³ || ἅπαντας] ἀείδων exempl. Hom. 28 ὁ Ὀδυσσεὺς Newmanus 31 ἀναγκαῖον Π² 33 μίαν τῷ ἀριθμῷ Π¹

- 40 λὰς ἐνδέχεσθαι γίγνεσθαι δι' αὐτῶν μαθήσεις ἑτέρας, ὁμοίως 2
 δὲ καὶ τὴν γρυφικὴν οὐχ ἵνα ἐν τοῖς ἰδίοις ὠνίοις μὴ δια-
 μαρτάνωσιν ἀλλ' ὧσιν ἀνεξάπαττοι πρὸς τὴν τῶν σκευῶν
 1338 b ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν, ἢ μᾶλλον ὅτι ποιεῖ θεωρητικὸν τοῦ
 περὶ τὰ σώματα κάλλους. τὸ δὲ ζητεῖν πανταχοῦ τὸ χρή-
 σιμον ἥκιστα ἀρμόττει τοῖς μεγαλοψύχοις καὶ τοῖς ἐλευ-
 θέροις. Ἐπεὶ δὲ φανερόν πρότερον τοῖς ἔθεσιν ἢ τῷ λόγῳ
 5 παιδευτέον εἶναι, καὶ περὶ τὸ σῶμα πρότερον ἢ τὴν διά-
 νοιαν, δῆλον ἐκ τούτων ὅτι παραδοτέον τοὺς παῖδας γυμνα-
 στικῇ καὶ παιδοτριβικῇ· τούτων γὰρ ἡ μὲν ποιὰν τινα ποιεῖ
 τὴν ἕξιν τοῦ σώματος, ἡ δὲ τὰ ἔργα.
- 4 Νῦν μὲν οὖν αἱ μάλιστα δοκοῦσαι τῶν πόλεων ἐπιμε- 3
 10 λείσθαι τῶν παιδῶν αἱ μὲν ἀθλητικὴν ἕξιν ἐμποιοῦσι, λω-
 βώμεναι τὰ τε εἶδη καὶ τὴν αὔξησιν τῶν σωμάτων, οἱ
 δὲ Λάκωνες ταύτην μὲν οὐχ ἡμαρτον τὴν ἀμαρτίαν, θη-
 ριώδεις δ' ἀπεργάζονται τοῖς πόνοις, ὥς τοῦτο πρὸς ἀνδρείαν
 μάλιστα συμφέρον. καίτοι, καθάπερ εἴρηται πολλάκις, οὔτε (p. 134)
 15 πρὸς μίαν οὔτε πρὸς μάλιστα ταύτην βλέποντα ποιητέον
 τὴν ἐπιμέλειαν· εἴ τε καὶ πρὸς ταύτην, οὐδὲ τοῦτο ἐξευρί-
 σκουσιν. οὔτε γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις οὔτε ἐπὶ τῶν ἐθνῶν
 ὁρῶμεν τὴν ἀνδρείαν ἀκολουθοῦσαν τοῖς ἀγριωτάτοις, ἀλλὰ
 μᾶλλον τοῖς ἡμερωτέροις καὶ λεοντώδεσιν ἤθεσιν. πολλὰ 4
 20 δ' ἔστι τῶν ἐθνῶν ἃ πρὸς τὸ κτείνειν καὶ πρὸς τὴν ἀνθρω-
 ποφαγίαν εὐχερῶς ἔχει, καθάπερ τῶν περὶ τὸν Πόντον
 Ἀχαιοὶ τε καὶ Ἡνίοχοι καὶ τῶν ἡπειρωτικῶν ἐθνῶν ἑτέρα,
 τὰ μὲν ὁμοίως τούτοις τὰ δὲ μᾶλλον, ἃ ληστρικὰ μὲν ἔστιν,

40 δι' αὐτῶν ante ἐνδέχεσθαι Π¹ 42 ἀλλ' et 1338 b 1 ἢ
 μᾶλλον] ἢ et ἀλλὰ μᾶλλον Reizius, ἀλλ' et ἀλλὰ μᾶλλον Thurotus,
 ἀλλ' et μᾶλλον ἢ Postgateus 1338 b 1 θεωρητικὴν (θεωρητι-
 κὴν π³) Π² 3 ἀρμόζει M⁴ P¹ || ἐλευθεροῖς? Sussem. 4 φανερόν
 <τὸ> Richardsius de Acc. c' Inf. dubitans || πρότερον Demetrius
 Chalcondylas (corr.¹ P¹): πρότερον cum cet. pr. P¹, unde 5 εἶναι
 om. Π¹ 5 παιδευτέον post 4 ἔθεσιν Π¹ 6 <πρότερον> παρα-
 δοτέον ci. Sussem. 16 εἰ δὲ et ταύτην <μάλιστα> Richardsius
 23 λήϊστικα pr. P³, ληστικά P² π³

ἀνδρείας δ' οὐ μετεilhφασιν. ἔτι δ' αὐτοὺς τοὺς Λάκωνας
 ἴσμεν, ἕως μὲν αὐτοὶ προσήδρευον ταῖς φιλοπονίαις, ἵπερ- 25
 ἔχοντας τῶν ἄλλων, νῦν δὲ καὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι καὶ τοῖς
 πολεμικοῖς λειπομένους ἐτέρων· οὐ γὰρ τῷ τοὺς νέους
 γυμνάζειν τὸν τρόπον τοῦτον διέφερον, ἀλλὰ τῷ μόνον μὴ
 πρὸς ἀσχοῦντας ἀσκεῖν. ὥστε τὸ καλὸν ἀλλ' οὐ τὸ θηριῶδες
 δεῖ πρωταγωνιστεῖν· οὐδὲ γὰρ λύκος οὐδὲ τῶν ἄλλων θη- 30
 ρίων ἀγωνίσαιτο ἂν οὐθένα καλὸν κίνδυνον, ἀλλὰ μάλλον
 ἀνὴρ ἀγαθός, οἱ δὲ λίαν εἰς ταῦτα ἀνέντες τοὺς παῖδας
 καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπαιδαγωγήτους ποιήσαντες βαναύσους
 κατεργάζονται κατὰ γε τὸ ἀληθές, πρὸς ἓν τε μόνον ἔρ-
 γον τῇ πολιτικῇ χρησίμους ποιήσαντες, καὶ πρὸς τοῦτο χεῖ- 35
 ρον, ὥς φησιν ὁ λόγος, ἐτέρων. δεῖ δὲ οὐκ ἐκ τῶν προτέ-
 ρων ἔργων κρίνειν, ἀλλ' ἐκ τῶν νῦν· ἀνταγωνιστὰς γὰρ τῆς
 IV παιδείας νῦν ἔχουσι, πρότερον δ' οὐκ εἶχον. Ὅτι μὲν οὖν χρη-
 στέον τῇ γυμναστικῇ, καὶ πῶς χρηστέον, ὁμολογούμενόν ἐστιν
 (μέχρι μὲν γὰρ ἡβης κουφότερα γυμνάσια προσοιστέον, τὴν 40
 βλαίον τροφήν καὶ τοὺς πρὸς ἀνάγκην πόρους ἀπείργοντας,
 ἵνα μηθὲν ἐμπόδιον ἢ πρὸς τὴν αὕξησιν· σημεῖον γὰρ οὐ
 μικρὸν ὅτι δύνανται τοῦτο παρασκευάζειν, ἐν γὰρ τοῖς ὄλυμ- 1339
 πιονίκαις δύο τις ἂν ἢ τρεῖς εὔροι τοὺς αὐτοὺς νενικηκότας
 p. 135) ἄνδρας τε καὶ παῖδας, διὰ τὸ νέους ἀσχοῦντας ἀφαιρεῖσθαι
 2 τὴν δύναμιν ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων γυμνασίων· ὅταν δ' ἀφ'
 ἡβης ἔτη τρία πρὸς τοῖς ἄλλοις μαθήμασι γένωνται, τότε 5

25 αὐτοὶ <μόνοι> Euckenius 26 γυμνασίαις et inde ἀγῶσι
 post 27 πολεμικοῖς Π² 28 τῷ μόνον] „pro μόνον τῷ, nisi potius
 ita scribendum“ Reizius, τῷ μόνους Richardsius 30 οὐδὲ] οὐ
 Π² || θηρίων] partitive, ut τῶν ἄλλων ἔξεων 1259b 24; ferarum
 aliqua Guil., θηρίων τι Victorius, θηρίων οὐθὲν Coraes; οὐθὲν
 potius pro 31 οὐθένα ci. Goettlingius (οὐδὲν οὐδένα? Susem.)
 33 ἀπαιδαγωγήτους P², ἀπαιδαγώγους cet. 40 μὲν om. Mⁿ, non
 vertit Guil. κουφότερα γυμνάσια P³, leviora exercitia Guil., κου-
 φοτέρα γυμνασία Mⁿ, κουφοτέρα γυμνάσια P¹ P³, κουφοτέρα γυμνα-
 σια P², κουφοτέρα (vel α) γυμνασία (vel α) π³ 1339a 1 δύνανται
 P².³ π³ ταῖς Π² 2 ἂν] ἀνὴρ Π¹ (ἤρ eras. P¹) ὃ γίνονται Π¹

ἀρμόττει καὶ τοῖς πόνοις καὶ ταῖς ἀναγκοφαγίαις κατα-
 λαμβάνειν τὴν ἐχομένην ἡλικίαν· ἅμα γὰρ τῇ τε διανοίᾳ
 καὶ τῷ σώματι διαπονεῖν οὐ δεῖ, τὸναντίον γὰρ ἐκάτερος
 ἀπεργάζεσθαι πέφυκε τῶν πόνων, ἐμποδίζων ὁ μὲν τοῦ
 10 σώματος πόνος τὴν διάνοιαν ὁ δὲ ταύτης τὸ σῶμα).
 5 Περὶ δὲ μουσικῆς ἕνια μὲν διηπορήκαμεν τῷ λόγῳ 3
 καὶ πρότερον, καλῶς δ' ἔχει καὶ νῦν ἀναλαβόντας αὐτὰ
 προαγαγεῖν, ἵνα ὥσπερ ἐνδόσιμον γένηται τοῖς λόγοις οἷς
 ἂν τις εἴπειεν ἀποφαινόμενος περὶ αὐτῆς. οὔτε γὰρ τίνα
 15 ἔχει δύναμιν ῥᾴδιον περὶ αὐτῆς διελεῖν, οὔτε τίνος δεῖ χά-
 ριν μετέχειν αὐτῆς, πότερον παιδιᾶς ἕνεκα καὶ ἀναπαύ-
 σεως, καθάπερ ὕπνου καὶ μέθης (ταῦτα γὰρ καθ' αὐτὰ
 μὲν οὔτε τῶν σπουδαίων, ἀλλ' ἡδέα, καὶ ἅμα παύει μέ-
 ριμναν, ὥς φησιν Εὐριπίδης· διὸ καὶ τάττουσιν αὐτὴν καὶ
 20 χρῶνται πᾶσι τούτοις ὁμοίως, ὕπνῳ καὶ μέθῃ καὶ μουσικῇ·
 τιθέασι δὲ καὶ τὴν ὄρχησιν ἐν τούτοις), ἢ μᾶλλον οἰητέον 4
 πρὸς ἀρετὴν τι τείνειν τὴν μουσικὴν, ὥς δυναμένην, καθάπερ
 ἡ γυμναστικὴ τὸ σῶμα ποιοῦν τι παρασκευάζει, καὶ τὴν
 μουσικὴν τὸ ἦθος ποιοῦν τι ποιεῖν, ἐθίζουσιν δύνασθαι χαλ-
 25 ρειν ὀρθῶς, ἢ πρὸς διαγωγὴν τι συμβάλλεται καὶ πρὸς
 φρόνησιν (καὶ γὰρ τοῦτο τρίτον θετέον τῶν εἰρημένων). Ὅτι
 μὲν οὖν δεῖ τοὺς νέους μὴ παιδιᾶς ἕνεκα παιδεύειν, οὐκ ἄδη-
 λον (οὐ γὰρ παλίζουνσι μανθάνοντες· μετὰ λύπης γὰρ ἢ
 μάθησις)· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ διαγωγὴν γε παισὶν ἀρμόττει

11 Περὶ δὲ μουσικῆς usque ad exitum libri ex peculiari
 ipsius de musica disputatione ipsum Aristotelem huc trans-
 tulisse censet Amsdorfius (cap. 7 postea quam capp. 1—6; Busseus).
 Respici videntur passim a Philodemo de musica, cf. p. 45. 48.
 62 squ. Kemk. || διηπορήσαμεν Π² 14 εἴπειεν Π², εἴποιεν cet.
 15 ἔχει post δύναμιν Π¹ 18 οὐδὲ aut οὔτε <τῶν καλῶν οὔτε> Rei-
 zius || Eurip. Bacch. 381: ἀποπαῦσαι τε μερίμνας || ἅμα μερίμναν
 παύει Π¹, ἀναπαύει μερίμναν Goettlingius 20 ὕπνῳ Ar. et mg. rc.
 in Guilelmi cod. Parisino b, οἴνω ΓΠ 21 οἰητέον post 22
 μουσικὴν M^sP¹ 22 τι om. M^sP¹ 23 παρασκευάζειν ΓM^s
 24 δύνασθαι om. ΓM^s 29 γε] τε Π², om. M^s, non vertit Guil.

- καὶ ταῖς ἡλικίαις ἀποδιδόναι ταῖς τοιαύταις (οὐθενὶ γὰρ 30
 5 ἀτελεῖ προσήκει τέλος). ἀλλ' ἴσως ἂν δόξειεν ἡ τῶν παί-
 δων σπουδὴ παιδιᾶς εἶναι χάριν ἀνδράσι γενομένοις καὶ
 τελειωθείσιν. ἀλλ' εἰ τοῦτ' ἐστὶ τοιοῦτον, τίνος ἂν ἔνεκα δέοι
 136) μανθάνειν αὐτούς, ἀλλὰ μὴ καθάπερ οἱ τῶν Περσῶν καὶ
 Μήδων βασιλεῖς, δι' ἄλλων αὐτὸ ποιούντων μεταλαμβάνειν 35
 τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς μαθήσεως; καὶ γὰρ ἀναγκαῖον βέλτιον
 ἀπεργάζεσθαι τοὺς αὐτὸ τοῦτο πεποιημένους ἔργον καὶ τέχνην
 τῶν τοσοῦτον χρόνον ἐπιμελουμένων ὅσον πρὸς μάθησιν μόνον.
 εἰ δὲ δεῖ τὰ τοιαῦτα διαπονεῖν αὐτούς, καὶ περὶ τὴν τῶν
 ὄψων πραγματείαν αὐτούς ἂν δέοι παρασκευάζειν· ἀλλ' 40
 6 ἄτοπον. τὴν δ' αὐτὴν ἀπορίαν ἔχει καὶ εἰ δύναται τὰ ἥθη
 βελτίω ποιεῖν· ταῦτα γὰρ τί δεῖ μανθάνειν αὐτούς, ἀλλ'
 οὐχ ἑτέρων ἀκούοντας ὀρθῶς τε χαίρειν καὶ δύνασθαι κρίνειν; 1339b
 ὥσπερ οἱ Λάκωνες; ἐκεῖνοι γὰρ οὐ μανθάνοντες ὁμως δύ-
 νανται κρίνειν ὀρθῶς, ὥς φασι, τὰ χρηστὰ καὶ τὰ μὴ
 χρηστὰ τῶν μελῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ εἰ πρὸς εὐημε-
 ρίαν καὶ διαγωγὴν ἐλευθέριον χρηστέον αὐτῇ· τί δεῖ μαν- 5
 7 θάνειν αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ἑτέρων χρωμένων ἀπολαύειν; σκο-
 πεῖν δ' ἔξεστι τὴν ὑπόληψιν ἣν ἔχομεν περὶ τῶν θεῶν· οὐ
 γὰρ ὁ Ζεὺς αὐτὸς αἰεῖδει καὶ καθαρίζει τοῖς ποιηταῖς. ἀλλὰ
 καὶ βαναύσους καλοῦμεν τοὺς τοιούτους καὶ τὸ πράττειν οὐκ
 ἀνδρὸς μὴ μεθύοντος ἢ παλίζοντος. Ἀλλ' ἴσως περὶ μὲν 10
 V τούτων ὕστερον ἐπισκεπτέον· ἡ δὲ πρώτη ζήτησίς ἐστι πότε-
 ρον οὐ θετέον εἰς παιδείαν τὴν μουσικὴν ἢ θετέον, καὶ τί
 δύναται τῶν διαπορηθέντων τριῶν, πότερον παιδείαν ἢ παι-
 διὰν ἢ διαγωγὴν. εὐλόγως δ' εἰς πάντα τάττεται καὶ

30 οὐθενὶ Π², οὐδὲν M^aP¹, neque (οὐδὲ) Guil. 33 δεῖ (δέοι
 corr¹ P¹) Π¹ 35 δι' om. P² 36 μαθήσεως] ἀναπαύσεως Ri-
 chardsius 39 εἰ δὲ — 41 ἄτοπον respicere videtur Sextus adv.
 mus. 33 || δεῖ post τὰ τοιαῦτα Π¹ || <τὰ> περὶ Argyriades 40 ἂν
 δέοι] δέοι M^aP¹, oportebit Guil. 1339b 1 καὶ post δύνασθαι tri
 Spengelius 4 εἰ] εἴη P². 3π³ 13 παιδιὰν ἢ παιδείαν Victorius

- 15 φαίνεται μετέχειν. ἥ τε γὰρ παιδιὰ χάριν ἀναπαύσεώς
 ἐστι, τὴν δ' ἀνάπαιυσιν ἀναγκαῖον ἡδεῖαν εἶναι (τῆς γὰρ
 διὰ τῶν πόνων λύπης ἰατρεία τίς ἐστιν), καὶ τὴν διαγωγὴν
 ὁμολογουμένως δεῖ μὴ μόνον ἔχειν τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ
 τὴν ἡδονήν (τὸ γὰρ εὐδαιμονεῖν ἐξ ἀμφοτέρων τούτων ἐστίν).
 20 τὴν δὲ μουσικὴν πάντες εἶναί φασιν τῶν ἡδίστων, καὶ ψι-
 λὴν οὖσαν καὶ μετὰ μελωδίας (φησὶ γὰρ καὶ Μουσαιοῖς 2
 εἶναι “βροτοῖς ἡδιστον ἀεῖδειν.” διὸ καὶ εἰς τὰς συνουσίας καὶ
 διαγωγὰς εὐλόγως παραλαμβάνουσιν αὐτὴν ὡς δυναμένην
 εὐφραίνειν), ὥστε καὶ ἐντεῦθεν ἂν τις ὑπολάβοι παιδεύε- (p. 137)
 25 σθαι δεῖν αὐτὴν τοὺς νεωτέρους. ὅσα γὰρ ἀβλαβῇ τῶν
 ἡδέων, οὐ μόνον ἀρμόττει πρὸς τὸ τέλος ἀλλὰ καὶ πρὸς
 τὴν ἀνάπαιυσιν· ἐπεὶ δ' ἐν μὲν τῷ τέλει συμβαίνει τοῖς
 ἀνθρώποις ὀλιγάκις γίνεσθαι, πολλάκις δὲ ἀναπαύονται
 καὶ χρῶνται ταῖς παιδιαῖς οὐχ ὅσον ἐπὶ πλεον ἀλλὰ καὶ
 30 διὰ τὴν ἡδονήν, χρήσιμον ἂν εἴη διαναπαύειν ἐν ταῖς ἀπὸ
 ταύτης ἡδοναῖς. συμβέβηκε δὲ τοῖς ἀνθρώποις ποιεῖσθαι 3
 τὰς παιδιας τέλος· ἔχει γὰρ ἴσως ἡδονήν τινα καὶ τὸ
 τέλος, ἀλλ' οὐ τὴν τυχοῦσαν, ζητοῦντες δὲ ταύτην, λαμβά-
 νουσιν ὡς ταύτην ἐκείνην, διὰ τὸ τῷ τέλει τῶν πράξεων
 35 ἔχειν ὁμοιωμά τι. τό τε γὰρ τέλος οὐθενὸς τῶν ἐσομένων
 χάριν αἰρετόν, καὶ αἰ τοιαῦται τῶν ἡδονῶν οὐθενός εἰσι τῶν
 ἐσομένων ἔνεκεν, ἀλλὰ τῶν γεγονότων, οἷον πόνων καὶ λύ-
 πης. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν ζητοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν γίνε-
 σθαι διὰ τούτων τῶν ἡδονῶν, ταύτην ἂν τις εἰκότως ὑπο-
 40 λάβοι τὴν αἰτίαν· περὶ δὲ τοῦ κοινωνεῖν τῆς μουσικῆς, οὐ 4
 διὰ ταύτην μόνην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ χρήσιμον εἶναι πρὸς
 τὰς ἀναπαύσεις, ὡς ἔοικεν. οὐ μὴν ἀλλὰ ζητητέον μή ποτε

21 γὰρ] γοῦν Π²24 ἂν τις post ὑπολάβοι Π¹

29 καὶ διὰ] δι' αὐτήν. Spengelius

33 δὲ om. Π¹ (suppl.corr.¹ P¹)37 οἷον om. Π¹ (suppl. corr.¹ P¹)

39 ἂν τις

post εἰκότως Π¹

41 χρησιμώτατον, nisi manvis <πάντων μά-

λιστα> χρήσιμον Flachius

τοῦτο μὲν συμβέβηκε, τιμιωτέρα δ' αὐτῆς ἢ φύσις ἐστὶν ἢ 1340
κατὰ τὴν εἰρημένην χρεῖαν, καὶ δεῖ μὴ μόνον τῆς κοινῆς
ἡδονῆς μετέχειν ἀπ' αὐτῆς, ἥς ἔχουσι πάντες αἰσθῆσιν (ἔχει
γὰρ ἡ μουσικὴ τὴν ἡδονὴν φυσικὴν, διὸ πάσαις ἡλικίαις
καὶ πᾶσιν ἡθεσιν ἢ χρῆσις αὐτῆς ἐστὶ προσφιλέης), ἀλλ' 5
ὁρᾶν εἴ πῃ καὶ πρὸς τὸ ἡθος συντείνει καὶ πρὸς τὴν ψυχὴν.
τοῦτο δ' ἂν εἴη δῆλον, εἰ ποιοὶ τινες τὰ ἡθὴ γιγνόμεθα δι'
5 αὐτῆς. ἀλλὰ μὴν ὅτι γιγνόμεθα ποιοὶ τινες, φανερόν διὰ
πολλῶν μὲν καὶ ἐτέρων, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ διὰ τῶν Ὀλύμ-
που μελῶν· ταῦτα γὰρ ὁμολογουμένως ποιεῖ τὰς ψυχὰς 10
ἐνθουσιαστικάς, ὁ δ' ἐνθουσιασμός τοῦ περὶ τὴν ψυχὴν ἡθους
πάθος ἐστίν. ἔτι δὲ ἀκροώμενοι τῶν μιμήσεων γίνονται
πάντες συμπαθεῖς, καὶ χωρὶς τῶν ῥυθμῶν καὶ τῶν μελῶν
(P. 138) αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ συμβέβηκεν εἶναι τὴν μουσικὴν τῶν ἡδέων,
τὴν δ' ἀρετὴν περὶ τὸ χαίρειν ὀρθῶς καὶ φιλεῖν καὶ μισεῖν, 15
δεῖ δηλονότι μανθάνειν καὶ συνεθίζεσθαι μηθὲν οὕτως ὥς
τὸ κρίνειν ὀρθῶς καὶ τὸ χαίρειν τοῖς ἐπιεικέσιν ἡθεσι καὶ
6 ταῖς καλαῖς πράξεσιν· ἐστὶ δὲ ὁμοιώματα μάλιστα παρὰ
τὰς ἀληθινὰς φύσεις ἐν τοῖς ῥυθμοῖς καὶ τοῖς μέλεσιν ὀργῆς
καὶ πραότητος ἔτι δ' ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης καὶ πάντων 20
τῶν ἐναντίων τούτοις καὶ τῶν ἄλλων ἡθικῶν (δῆλον δὲ ἐκ
τῶν ἔργων· μεταβάλλομεν γὰρ τὴν ψυχὴν ἀκροώμενοι
τοιούτων)· ὁ δ' ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐθισμός τοῦ λυπεῖσθαι καὶ
χαίρειν ἐγγύς ἐστι τῷ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τὸν αὐτὸν ἔχειν
τρόπον (οἶον εἴ τις χαίρει τὴν εἰκόνα τινὸς θεώμενος μὴ 25

1340 a 1 ἡ φύσις αὐτῆς ἐστὶν P¹, ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς Γ M^a

6 πρὸς alterum om. M^a P¹ 8 ποιοὶ — 9 δὲ καὶ om. pr.
P³ (suppl. mg. rc.) et (partim suppl.) π³ 12 ἔτι δὲ (ἐπειδὴ
Susem.) — 14 αὐτῶν post 28 τοιούτων tri. Susem. || ἀκροώμενοι
praeter ἅκ in M^a suppl. rc., non vertit Guil., qui lacuna indi-
cata coniecerat manifestum quod (δῆλον ὅτι) 18 post χωρὶς
lacuna fuit in Γ, qua indicata coniecit Guilelmus imitatione
(μιμήσεως), Albertus musicis et (μουσικῶν καὶ) idemque 12 mi-
tationum i.e. κινήσεων || χωρὶς <τῶν λόγων, διὰ> Susem., χωρὶς, <ἐκ>
Bas. Michael (χωρὶς [τῶν] pr. M^a) 14 εἶναι post μουσικὴν Π¹

δι' ἄλλην αἰτίαν ἀλλὰ διὰ τὴν μορφὴν αὐτὴν, ἀναγκαῖον
 τούτῳ καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν θεωρίαν, οὗ τὴν εἰκόνα θεωρεῖ,
 ἡδεῖαν εἶναι)· συμβέβηκε δὲ τῶν αἰσθητῶν ἐν μὲν τοῖς 7
 ἄλλοις μηδὲν ὑπάρχειν ὁμοίωμα τοῖς ἡθεσιν, οἷον ἐν τοῖς
 30 ἀπτοῖς καὶ τοῖς γευστοῖς, ἀλλ' ἐν τοῖς ὁρατοῖς ἡρέμα
 (σχήματα γὰρ ἔστι τοιαῦτα, ἀλλ' ἐπὶ μικρὸν, κοῦ πάντες
 τῆς τοιαύτης αἰσθήσεως κοινωνοῦσιν ἔτι δὲ οὐκ ἔστι ταῦτα
 ὁμοιώματα τῶν ἡθῶν, ἀλλὰ σημεῖα μᾶλλον τὰ γινόμενα
 σχήματα καὶ χρώματα τῶν ἡθῶν, καὶ ταῦτ' ἔστιν ἐπὶ τοῦ
 35 σώματος ἐν τοῖς πάθεσιν· οὐ μὲν ἀλλ' ὅσον διαφέρει καὶ
 περὶ τὴν τούτων θεωρίαν, δεῖ μὴ τὰ Παύσωνος θεωρεῖν τοὺς
 νέους, ἀλλὰ τὰ Πολυγνώτου καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν γρα-
 φέων ἢ τῶν ἀγαλματοποιῶν ἔστιν ἡθικός), ἐν δὲ τοῖς μέ- 8
 λεσιν αὐτοῖς ἔστι μιμήματα τῶν ἡθῶν (καὶ τοῦτ' ἔστι φανε-
 40 ρόν· εὐθὺς γὰρ ἢ τῶν ἀρμονιῶν διέστηκε φύσις, ὥστε ἀκούον-
 τας ἄλλως διατίθεσθαι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον
 πρὸς ἐκάστην αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς μὲν ἐνίας ὀδυρτικωτέρως
 1340 b καὶ συνεσθηκότεως μᾶλλον, οἷον πρὸς τὴν μιξολυδιστὶ καλου-
 μένην, πρὸς δὲ τὰς μαλακωτέρως τὴν διάνοιαν, οἷον πρὸς
 τὰς ἀνειμένους, μέσως δὲ καὶ καθεσθηκότεως μάλιστα πρὸς (p. 139)
 ἑτέραν, οἷον δοκεῖ ποιεῖν ἢ ὀωριστὶ μόνῃ τῶν ἀρμονιῶν, ἐνθου-
 5 σιαστικοὺς δ' ἢ φρυγιστὶ. ταῦτα γὰρ καλῶς λέγουσιν οἱ περὶ 9
 τὴν παιδείαν ταύτην πεφιλοσοφηκότες· λαμβάνουσι γὰρ τὰ
 μαρτύρια τῶν λόγων ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων), τὸν αὐτὸν δὲ
 τρόπον ἔχει καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥυθμούς (οἱ μὲν γὰρ ἡθος ἔχουσι

27 τούτῳ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν θεωρίαν τὴν εἰκόνα οὗ
 θεωρεῖ M^a P¹, *huius illam visionem, cuius videt imaginem, secun-*
dum se (καθ' αὐτὴν) Guil., *sine hiatu post* θεωρεῖ || αὐτὴν ἐκεί-
 νον Ar., αὐτοῦ ἐκείνου Lambinus 31 γὰρ ἔστι vulgo || post
 καὶ add. οὐ Ed. Mueller (*malebat* ἀλλ' ἐπὶ μικρὸν post 32 κοι-
 νωνοῦσιν *traicere* Spengelius) 34 καὶ ταῦτ' — 35 πάθεσιν post
 30 ἡρέμα tri. Richardsius || τοῦτ' Π¹ || ἀπό (*sed* ἐπὶ mg. p¹) Π¹
 36 πάσωνος Π² (em. in π³) 1340 b 6 παιδείαν Ar., παιδίαν
 ΓΠ 7 δέ] γὰρ Π² 8 τὰ om. pr. P¹ (suppl. corr.¹) et Π³ ||
 ἡθος post ἔχουσιν Π¹

στασιμώτερον οἱ δὲ κινητικόν, καὶ τούτων οἱ μὲν προ-
 τικωτέρας ἔχουσι τὰς κινήσεις οἱ δὲ ἐλευθεριωτέρας). ἐκ 10
 μὲν οὖν τούτων φανερόν ὅτι δύναται ποιόν τι τὸ τῆς ψυχῆς
 ἥθος ἢ μουσικὴ παρασκευάζειν. εἰ δὲ τοῦτο δύναται ποιεῖν,
 δῆλον ὅτι προσακτέον καὶ παιδευτέον ἐν αὐτῇ τοὺς νέους.

10 ἔστι δὲ ἀρμότιουσα πρὸς τὴν φύσιν τὴν τηλικαύτην ἢ δι-
 δασκαλία τῆς μουσικῆς· οἱ μὲν γὰρ νέοι διὰ τὴν ἡλικίαν 15
 ἀνῆδυντον οὐθὲν ὑπομένουσιν ἐκόντες, ἢ δὲ μουσικὴ φύσει τῶν
 ἡδυσμένων ἐστίν. καὶ τις ἔοικε συγγένεια ταῖς ἀρμονίαις
 καὶ τοῖς ὁυθυμοῖς εἶναι· διὸ πολλοὶ φασὶ τῶν σοφῶν οἱ
 μὲν ἀρμονίαν εἶναι τὴν ψυχὴν, οἱ δ' ἔχειν ἀρμονίαν.

VI 6 Πότερον δὲ δεῖ μανθάνειν αὐτοὺς ἄδοντάς τε καὶ χει 20
 ρουργοῦντας ἢ μὴ, καθάπερ ἠπορήθη πρότερον, νῦν λεκτέον.
 οὐκ ἄδηλον δὴ ὅτι πολλὴν ἔχει διαφορὰν πρὸς τὸ γίνε-
 σθαι ποιούς τινας, ἐάν τις αὐτὸς κοινωνῇ τῶν ἔργων· ἐν
 γὰρ τι τῶν ἀδυνάτων ἢ χαλεπῶν ἐστὶ μὴ κοινωνήσαντας
 τῶν ἔργων κριτὰς γενέσθαι σπουδαίους. ἅμα δὲ καὶ δεῖ τοὺς 25
 παῖδας ἔχειν τινὰ διατριβήν, καὶ τὴν Ἀρχύτου πλαταγὴν
 οἰεσθαι γενέσθαι καλῶς, ἣν διδόασιν τοῖς παιδίοις, ὅπως
 χρώμενοι ταύτῃ μηδὲν καταγνύωσι τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν·
 οὐ γὰρ δύναται τὸ νέον ἡσυχάζειν. αὕτη μὲν οὖν ἐστὶ τοῖς
 νηπίοις ἀρμότιουσα τῶν παιδίων, ἢ δὲ παιδεῖα πλαταγὴ 30
 τοῖς μείζοσι τῶν νέων. Ὅτι μὲν οὖν παιδευτέον τὴν μουσικὴν
 οὕτως ὥστε καὶ κοινωνεῖν τῶν ἔργων, φανερόν ἐκ τῶν τοιού-
 2 των· τὸ δὲ πρέπον καὶ τὸ μὴ πρέπον ταῖς ἡλικίαις οὐ
 χαλεπὸν διορίσαι, καὶ λῦσαι πρὸς τοὺς φάσκοντας βάναν-

14 ἔστι] ἔχει M^a Π² (unde mox ἀρμοζόντως π³) 17 ἡδ-
 σμάτων? Bywater || cognatio ad animam cod. Guelf. h Guilelmi,
 malebant ante 18 εἶναι addere ἡμῖν Ar., πρὸς ἡμᾶς vel πρὸς
 τὴν ψυχὴν Reizius; cf. Philodemi de poem. V p. 150, 16 Jens

20 αὐτοὺς (ipsos)] τοὺς αὐτοὺς Π¹ 22 δὲ Γ M^a Π² 26 ἀρ-
 χύτα M^a et em. corr.¹) P¹, Archytæ Guil. 27 γίνεσθαι Γ P¹

29 τοῖς νηπίοις post 30 ἀρμότιουσα Π¹ 30 παιδίω P¹,
 παιδιῶν (παιδικῶν π³) cet. 32 καὶ om. Π¹

35 σον εἶναι τὴν ἐπιμέλειαν. πρῶτον μὲν γάρ, ἐπεὶ τοῦ κρίνειν (p. 140)
 χάριν μετέχειν δεῖ τῶν ἔργων, διὰ τοῦτο χρὴ νέους μὲν
 ὄντας χρῆσθαι τοῖς ἔργοις, πρεσβυτέρους δὲ γενομένους τῶν
 μὲν ἔργων ἀφεῖσθαι, δύνασθαι δὲ τὰ καλὰ κρίνειν καὶ
 χαίρειν ὀρθῶς διὰ τὴν μάθησιν τὴν γενομένην ἐν τῇ νεότητι.
 40 περὶ δὲ τῆς ἐπιτιμῆσεως ἦν τινες ἐπιτιμῶσιν ὥς ποιούσης 3
 τῆς μουσικῆς βαναύσους, οὐ χαλεπὸν λῦσαι σκεψαμένους
 μέχρι τε πόσου τῶν ἔργων κοινωνητέον τοῖς πρὸς ἀρετὴν
 1341 a παιδευομένοις πολιτικὴν, καὶ ποίων μελῶν καὶ ποίων ῥυ-
 θμῶν κοινωνητέον, ἔτι δὲ ἐν ποίοις ὀργάνοις τὴν μάθησιν
 ποιητέον, καὶ γὰρ τοῦτο διαφέρειν εἰκός. ἐν τούτοις γὰρ ἡ
 λύσις ἐστὶ τῆς ἐπιτιμῆσεως· οὐδὲν γὰρ κωλύει τρόπους τινὰς
 5 τῆς μουσικῆς ἀπεργάζεσθαι τὸ λεχθέν. Φανερόν τοίνυν ὅτι 4
 δεῖ τὴν μάθησιν αὐτῆς μήτε ἐμποδίζειν πρὸς τὰς ὕστερον
 πράξεις, μήτε τὸ σῶμα ποιεῖν βάνανσον καὶ ἄχρηστον πρὸς
 τὰς πολεμικὰς καὶ πολιτικὰς ἀσκήσεις, πρὸς μὲν τὰς χρή-
 σεις ἤδη, πρὸς δὲ τὰς μαθήσεις ὕστερον. συμβαίνοι δ' ἂν
 10 περὶ τὴν μάθησιν, εἰ μήτε τὰ πρὸς τοὺς ἀγῶνας τοὺς τεχνι-
 κοὺς συντείνοντα διαπονοῖεν, μήτε τὰ θανμάσια καὶ περιτιτὰ
 τῶν ἔργων, ἃ νῦν ἐλήλυθεν εἰς τοὺς ἀγῶνας ἐκ δὲ τῶν
 ἀγώνων εἰς τὴν παιδείαν, ἀλλὰ καὶ τὰ <μῇ> τοιαῦτα μέχρι
 περ ἂν δύνωνται χαίρειν τοῖς καλοῖς μέλεσι καὶ ῥυθμοῖς,
 15 καὶ μὴ μόνον τῷ κοινῷ τῆς μουσικῆς, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἔνια ζῶων ἔτι δὲ καὶ πληθοὺς ἀνδραπόδων καὶ παι-
 δίων. Δῆλον δὲ ἐκ τούτων καὶ ποίοις ὀργάνοις χρηστέον. 5

37 γενομένους (Schoellio teste) M^a, factos Guil., γινομένους
 (γιννομένους P^a) cet. 39 γινομένην M^aP¹ 1341 a 1 παι-
 δευομένοις] πολιτευομένοις Γ M^a: cf. 1337 a 14 8 πρὸς μὲν κτλ.]
 ἤδη et ὕστερον ut Rhetor. 1372 b 14: χρήσεις de militaribus
 epheborum exercitamentis (cf. de rep. Ath. 42, 3), μαθήσεις pro-
 habiliter de oratoriae institutionis requisitis (latera bona, vox
 firma, habitus gestusque non theatricus) 13 παιδιάν M^aP¹ ||
 ἀλλὰ καὶ (καὶ om. Π¹) τὰ <μῇ> τοιαῦτα Immischius, ἀλλὰ κατὰ
 τὰ τοιαῦτα Madvigius 15 κοινῶν M^aΠ² (crx. p²)

οὔτε γὰρ ἀνθρώπους εἰς παιδείαν ἀκτέον οὔτ' ἄλλο τι τεχνικὸν
 ὄργανον, οἷον κιθάραν καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ'
 ὅς' ἄν ποιήσει(εν) αὐτῶν ἀκροατὰς ἀγαθοὺς ἢ τῆς μουσικῆς
 παιδείας ἢ τῆς ἄλλης· ἐτι δὲ οὐκ ἔστιν ὁ ἀνὴρ ἡθικὸν ἀλλὰ
 μᾶλλον ὀργιαστικόν, ὥστε πρὸς τοὺς τοιοῦτους αὐτῷ καιροὺς
 χρηστέον ἐν οἷς ἡ θεωρία κάθαρσιν δύνатаι μᾶλλον ἢ μά-
 (p. 141) θησιν. προσθεῖμεν δὲ ὅτι συμβέβηκεν ἐναντίον αὐτῷ πρὸς
 παιδείαν καὶ τὸ κωλύειν τῷ λόγῳ χρῆσθαι τὴν αὐλήσιν. 25
 διὸ καλῶς ἀπεδοκίμασαν οἱ πρότερον αὐτοῦ τὴν χρῆσιν ἐκ
 τῶν νέων καὶ τῶν ἐλευθέρων, καίπερ χρησάμενοι τὸ πρῶ-
 6 τον αὐτῷ. σχολαστικώτεροι γὰρ γιγνόμενοι διὰ τὰς εὐπο-
 ρίας καὶ μεγαλοψυχότεροι πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἐτι τε πρότερον
 καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ φρονηματισθέντες ἐκ τῶν ἔργων, 30
 πάσης ἥπτοντο μαθήσεως, οὐδὲν διακρίνοντας ἀλλ' ἐπιζη-
 τοῦντες. διὸ καὶ τὴν αὐλητικὴν ἤγαγον πρὸς τὰς μαθήσεις.
 καὶ γὰρ ἐν Λακεδαιμονίᾳ τις χορηγὸς αὐτὸς ἠύλησε τῷ
 χορῷ, καὶ περὶ Ἀθήνας οὕτως ἐπεχωρίασεν ὥστε σχεδὸν οἱ
 πολλοὶ τῶν ἐλευθέρων μετεῖχον αὐτῆς· δῆλον δὲ ἐκ τοῦ 35
 πίνακος ὃν ἀνέθηκε Θράσιππος Ἐκφαντίδῃ χορηγήσας.
 7 ὕστερον δ' ἀπεδοκιμάσθη διὰ τῆς πείρας αὐτῆς, βέλτιον
 δυναμένων κρίνειν τὸ πρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ μὴ πρὸς ἀρετὴν
 συντεῖνον· ὁμοίως δὲ καὶ πολλὰ τῶν ὀργάνων τῶν ἀρχαίων,
 οἷον πηκτίδες καὶ βάρβιτοι καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν συντείνοντα 40
 τοῖς ἀκούουσι τῶν χρωμένων, ἐπτάγωνα καὶ τρίγωνα καὶ
 σαμβῦκαι, καὶ πάντα τὰ δεόμενα χειρουργικῆς ἐπιστήμης. 1341 b

18 τι om. Π² 19 ἕτερόν] ἄλλο M^aP¹, ἄλλο ἕτερόν corr. π³,
 alterum (non aliud) Guil. 20 ὅς' ἄν ποιήσειεν Immischius,
 ὅσα ποιήσει (cum hiatu) ΓΠ 21 παιδιᾶς Γ M^a || ὁ ἀνὴρ] ὁ αὐ-
 τὸς M^a, id ipsum Guil. 22 δύνатаι μᾶλλον M^aP¹, μᾶλλον δύν-
 αται (cum hiatu non illegitimo) Π² 24 αὐτῷ ἐναντίον (cum
 hiatu) Π¹ 26 οἱ πρότερον αὐτοῦ Richardsius, αὐτοῦ οἱ πρό-
 τερον (cum hiatu) ΓΠ (nisi malumus 20 αὐτῶν et 26 αὐτοῦ et
 fortasse 24 αὐτῷ ut additicia secludere) 28 γινόμενοι Schnei-
 der 31 ἥποντο M^a, sequebantur (εἶποντο) Guil. 33 αὐτὸς om.
 Π¹ (suppl. mg. p¹) 41 χρωμένων] χρωμάτων? Immischius
 1341 b 1 σαμβῦκαι Goettlingius, λαμβοι Π¹, σαμβῦκαι Π² et mg. p¹

εὐλόγως δ' ἔχει καὶ τὸ περὶ τῶν ἀνύλων ὑπὸ τῶν ἀρχαίων 8
 μεμυθολογημένον. φασὶ γὰρ δὴ τὴν Ἀθηναῖν εὐροῦσαν ἀπο-
 βαλεῖν τοὺς ἀνύλους. οὐ κακῶς μὲν οὖν ἔχει φάναι καὶ διὰ
 5 τὴν ἀσχημοσύνην τοῦ προσώπου τοῦτο ποιῆσαι δυσχεράνασαν
 τὴν θεόν· οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον εἰκὸς ὅτι πρὸς τὴν διάνοιαν
 οὐθέν ἐστιν ἡ παιδεία τῆς ἀνύλσεως. τῇ δὲ Ἀθηναῖ τὴν ἐπι-
 στήμην περιτίθεμεν καὶ τὴν τέχνην. Ἐπεὶ δὲ τῶν τε ὀργά- VII
 νων καὶ τῆς ἐργασίας ἀποδοκιμάζομεν τὴν τεχνικὴν παι-
 10 δεῖαν (τεχνικὴν δὲ τίθεμεν τὴν πρὸς τοὺς ἀγῶνας· ἐν ταύτῃ
 γὰρ ὁ πρᾶττων οὐ τῆς αὐτοῦ μεταχειρίζεται χάριν ἀρετῆς,
 ἀλλὰ τῆς τῶν ἀκουόντων ἡδονῆς, καὶ ταύτης φορτικῆς,
 διόπερ οὐ τῶν ἐλευθέρων κρίνομεν εἶναι τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ
 θητικωτέραν· καὶ βαναύσους δὴ συμβαίνει γίνεσθαι· πο-
 15 νηρὸς γὰρ ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ποιοῦνται τὸ τέ ος· ὁ γὰρ (p. 142)
 θεατῆς φορτικὸς ὢν μεταβάλλειν εἴωθε τὴν μουσικὴν, ὥστε
 καὶ τοὺς τεχνίτας τοὺς πρὸς αὐτὸν μελετῶντας αὐτοὺς τε
 ποιούς τινας ποιεῖ καὶ τὰ σώματα διὰ τὰς κινήσεις).
 7 Σκεπτέον δέ τι περὶ τε τὰς ἀρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμούς, 2
 20 καὶ πρὸς παιδείαν· πότερον πάσαις χρηστέον ταῖς ἀρμονίαις
 καὶ πᾶσι τοῖς ῥυθμοῖς ἢ διαριετέον, ἔπειτα τοῖς πρὸς παι-
 δεῖαν διαπνοοῦσι πότερον τὸν αὐτὸν διορισμὸν θήσομεν ἢ
 τρίτον δεῖ τινα ἕτερον (ἐπειδὴ τὴν μὲν μουσικὴν ὀρῶμεν διὰ

2 ἀνύλων] ἄλλων Γ^M 3 δὴ om. Π¹ 4 μὲν οὖν] enim
 Guil., μὲν et in lac. suppl. rc. οὖν M⁸ 7 δὲ] γὰρ Susem.
 9 ὀργάνων <ἔνια> Immischius || παιδιάν Π¹ (crx. γρ. mg. p¹)
 11 αὐτοῦ (suinet Guil.) Γ, αὐτοῦ Π 18 ποιούς τινας] illius modi
 (τοιούτους?) Ar., ὁμοίους τινὰς Busseus 19 cf. adnot. ad 1339 a 11 ||
 δέ τι P³, δὲ (vel δ') ἔτι Π¹ P² Π³, ἔτι cod. Par. 1858, δὲ τὰ Reizius,
 ἔτι τὰ Schneider, δὴ ἔτι? Susem. 20 καὶ πρὸς παιδείαν (i. e.
 καὶ καθόλου καὶ πρὸς παιδείαν)] cum sequentibus iungunt auctore
 Schneidero, non vertit Ar., secl. Bonitzius, καὶ πρὸς παιδιάν Orel-
 lius || πάσαις χρηστέον post ταῖς ἀρμονίαις Π¹ 21 καὶ πᾶσι τοῖς
 ῥυθμοῖς om. π⁸ (fort. Π³) 23 δεῖ (i. e. τιθέναι δεῖ)] δὴ π³, non
 vertit Ar. (τρίτον δὲ post τινα ἕτερον tri. et 25 καὶ del. Susem.,
 τρίτον δεῖ secl. et mox ἔτι δὲ pro ἐπειδὴ ci. Newmanus)

μελοποιίας καὶ ὀργανῶν οὕσαν, τούτων δ' ἑκάτερον οὐ δεῖ λε-
 ληθῆναι τίνα δύναμιν ἔχει πρὸς παιδεύειν) καὶ πότερον 25
 προαιρετέον μᾶλλον τὴν εὐμελῆ μουσικὴν ἢ τὴν εὐρυθμον.
 3 νομίσαντες οὖν πολλὰ καλῶς λέγειν περὶ τούτων τῶν τε νῦν
 μουσικῶν ἐπίσταντες καὶ τῶν ἐκ φιλοσοφίας ὅσοι τυγχάνουσιν
 ἐμπειρῶς ἔχοντες τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας, τὴν μὲν
 καθ' ἑκάστον ἀκριβολογίαν ἀποδώσομεν ζητεῖν τοῖς βουλο- 30
 μένοις παρ' ἐκείνων, νῦν δὲ νομικῶς διέλωμεν, τοὺς τύπους
 4 μόνον εἰπόντες περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ τὴν διαίρεσιν ἀποδε-
 χόμεθα τῶν μελῶν ὥς διαιροῦσί τινες τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ,
 τὰ μὲν ἡθικὰ τὰ δὲ πρακτικὰ τὰ δ' ἐνθουσιαστικά τιθέντες,
 καὶ τῶν ἁρμονικῶν τὴν φύσιν πρὸς ἑκάστα τούτων οἰκείαν 35
 ἄλλην πρὸς ἄλλο μέρος τιθέασιν, φάμεν δ' οὐ μίαν ἔνεκεν
 ὠφελείας τῇ μουσικῇ χρῆσθαι δεῖν ἀλλὰ καὶ πλειόνων χά-
 ριν (καὶ γὰρ παιδείας ἔνεκεν καὶ καθάρσεως — τί δὲ λέ-
 γομεν τὴν κάθαρσιν, νῦν μὲν ἀπλῶς, πάλιν δ' ἐν τοῖς περὶ
 ποιητικῆς ἐροῦμεν σαφέστερον —, τρίτον δὲ πρὸς διαγωγὴν, 40
 πρὸς ἄνεσιν τε καὶ πρὸς τὴν τῆς συντονίας ἀνάπausιν).
 5 φανερόν ὅτι χρηστέον μὲν πάσαις ταῖς ἁρμονίαις, οὐ τὸν 1342
 αὐτὸν δὲ τρόπον πάσαις χρηστέον, ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν
 παιδεύειν ταῖς ἡθικωτάταις, πρὸς δὲ ἀκρόασιν ἐτέρων χει-
 ρουργούντων καὶ ταῖς πρακτικαῖς καὶ ταῖς ἐνθουσιαστικαῖς (ὅ

(p. 143) γὰρ περὶ ἐνίας συμβαίνει πάθος ψυχᾶς ἰσχυρῶς, τοῦτο ἐν 5
 πάσαις ὑπάρχει, τῷ δὲ ἥττον διαφέρει καὶ τῷ μᾶλλον,

25 δύναμιν post ἔχει P³ Π³ 31 νομικῶς: cf. νόμον χάριν
 Metaphys. 1076a 27, λογικῶς Richardsius 36 μέρος] μέρος Tyr-
 whittus 38 γὰρ] γὰρ καὶ P¹. 2 Π³ || παιδείας Π¹ P³ 40 τρίτον
 δὲ — 41 ἀνάπausιν] καὶ ταῦτα πρὸς διαγωγὴν καὶ πρὸς ἄνεσιν
 κτλ. Liepertus, ταύτης δὲ (vel ταύτης δ' ἢ) πρὸς διαγωγὴν ἢ πρὸς
 ἄνεσιν κτλ. Susem., αὐτὸ τρίτον δὲ post διαγωγὴν αὐτὸ τρίτον δὲ
 πρὸς διαγωγὴν post 41 ἀνάπausιν Spengelius, πρὸς διαγωγὴν
 secl. Welldonus, ἢ post διαγωγὴν ci. Newmanus, τρίτον δὲ πρὸς
 διαγωγὴν μὲν οὐ, πρὸς ἄνεσιν δὲ κτλ. Immischius, τρίτον δὲ πρὸς
 διαγωγὴν) et 41 πρὸς ἄνεσιν — ἀνάπausιν nescio quo pacto coni.
 cum 39 κάθαρσιν Howaldius, Herm. LIVp. 195 1342a 1 οὐ — 2 χρη-
 στέον om. Π¹ 3 ἀκρόασιν] κάθαρσιν cod. Par. 2043 (Twiningius)

οἶον ἔλεος καὶ φόβος, ἔτι δ' ἐνθουσιασμός· καὶ γὰρ ὑπὸ ταύτης τῆς κινήσεως κατακόχμοι τινές εἰσιν, ἐκ τῶν δ' ἱερῶν μελῶν ὀρῶμεν τούτους, ὅταν χρήσωνται τοῖς ἐξοργιά-
 11 ζουσιν τὴν ψυχὴν μέλεσι, καθισταμένους ὥσπερ ἰατρείας τυ-
 χόντας καὶ καθάρσεως· ταῦτό δὴ τοῦτο ἀναγκαῖον πάσχειν 6
 καὶ τοὺς ἐλεήμονας καὶ τοὺς φοβητικούς καὶ τοὺς ὅλως πα-
 θητικούς τοὺς [δ'] ἄλλους, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει τῶν τοιούτων
 ἐκάστω, καὶ πᾶσι γίνεσθαι τινα κάθαρσιν καὶ κουφίξεσθαι
 15 μεθ' ἡδονῆς· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μέλη τὰ καθαρτικὰ παρέ-
 χει χαρὰν ἀβλαβῇ τοῖς ἀνθρώποις). διὸ ταῖς μὲν τοιανύ-
 ταις ἁρμονίαις καὶ τοῖς τοιούτοις μέλεσι θετέον τοὺς τὴν
 20 θεατρικὴν μουσικὴν μεταχειριζομένους ἀγωνιστάς (ἐπεὶ δ' ὁ 7
 θεατῆς διττός, ὁ μὲν ἐλεύθερος καὶ πεπαιδευμένος, ὁ δὲ
 25 φορτικὸς ἐκ βαναύσων καὶ θητῶν καὶ ἄλλων τοιούτων συγ-
 κείμενος, ἀποδοτέον ἀγῶνας καὶ θεωρίας καὶ τοῖς τοιούτοις
 πρὸς ἀνάπυσιν· εἰσὶ δὲ ὥσπερ αὐτῶν αἱ ψυχαὶ παρε-
 στραμμέναι τῆς κατὰ φύσιν ἕξεως, οὕτω καὶ τῶν ἁρμονιῶν
 παρεκβάσεις εἰσὶ καὶ τῶν μελῶν τὰ σύντονα καὶ παρακε-
 25 χρωσμένα, ποιεῖ δὲ τὴν ἡδονὴν ἐκάστοις τὸ κατὰ φύσιν
 οἰκεῖον, διόπερ ἀποδοτέον ἐξουσίαν τοῖς ἀγωνιζομένοις πρὸς
 τὸν θεατὴν τὸν τοιοῦτον τοιοῦτον τινὶ χρῆσθαι τῷ γένει τῆς
 μουσικῆς)· πρὸς δὲ παιδείαν, ὥσπερ εἴρηται, τοῖς ἡθικοῖς τῶν 8

8 τῶν δ'] δὲ τῶν π³ respicit huc fort. Iulianus ep. 109 Bidez.

10 καθισταμένους Π¹ P² (crx. p¹), <συνπαθεῖς> καθισταμένους
 Bas. Michael 11 καὶ| secl. Spengelius, τῆς Ueberwegius

12 τοὺς ὅλως παθητικούς τοὺς ἄλλους Immischius, τοὺς ὅλως
 (τοὺς ἄλλους Ar., ὅλως τοὺς Reizius) παθητικούς, τοὺς δ' ἄλλους

ΓΠ 15 post ἡδονῆς (propter ὁμοίως δὲ) desiderat aliquid de
 purgationis via et ratione Thuroutus || καθαρτικὰ] πρακτικὰ Saup-

peus 16 χαρὰν] χάραν Π¹ (em. corr.¹ P¹) et corr.¹ P² 17 θετέον]
 θεατέον corr.¹ P¹ et P³ Π³ (crx γρ. mg. p³), θελκτέον Coraes, θεα-

στέον vel θειαστέον Goettlingius, <χρῆσθαι> ἐατέον Ed. Mueller
 (rectius sine hiatu ἐατέον χρῆσθαι Richardsius), <χρῆσθαι> θε-

τέον Spengelius, παιδευτέον Iebbius, θετέον et 18 ἀγῶνας Bas.
 Michaelus 18 θεατρικὴν om. Π¹ P² (ut glossam superscr. p²)

24 παρακεχωρημένα Π¹ P² (crx. γρ. mg. p¹) 28 παιδείαν Π¹ P² (em.

μελῶν χρηστέον καὶ ταῖς ἁρμονίαις ταῖς τοιαύταις. τοιαύτη
 δ' ἢ δωριστί, καθάπερ εἵπομεν πρότερον· δέχεσθαι δὲ δεῖ 20
 καὶ τινὰ ἄλλην ἡμῖν δοκιμάζωσιν οἱ κοινωνοὶ τῆς ἐν φι-
 λοσοφίᾳ διατριβῆς καὶ τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας. ὁ
 δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ Σωκράτης οὐ καλῶς τὴν φρυγιστὶ μόνην
 καταλείπει μετὰ τῆς δωριστί, καὶ ταῦτα ἀποδοκιμάσας
 τῶν ὀργάνων τὸν αὐλόν. ἔχει γὰρ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἢ 1342b
 φρυγιστὶ τῶν ἁρμονιῶν ἥνπερ αὐλὸς ἐν τοῖς ὀργάνοις.
 ἅμφω γὰρ ὀργιαστικά καὶ παθητικά. δηλοῖ δ' ἢ ποιη-
 σις. πᾶσα γὰρ βακχεῖα καὶ πᾶσα ἢ τοιαύτη κίνησις
 μάλιστα τῶν ὀργάνων ἐστὶν ἐν τοῖς αὐλοῖς, τῶν δ' ἁρμο- 5
 νιῶν ἐν τοῖς φρυγιστὶ μέλεσι λαμβάνει ταῦτα τὸ πρέπον.
 οἶον ὁ διθύραμβος ὁμολογουμένως εἶναι δοκεῖ Φρύγιον.
 καὶ τούτου πολλὰ παραδείγματα λέγουσιν οἱ περὶ τὴν σύνε-
 σιν ταύτην, ἄλλα τε καὶ διότι Φιλόξενος ἐγχειρήσας ἐν
 τῇ δωριστὶ ποιῆσαι [διθύραμβον] τοὺς μύθους οὐχ οἷός τ' ἦν, 10
 ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐξέπεσεν εἰς τὴν φρυγιστὶ τὴν
 10 προσήκῃσαν ἁρμονίαν πάλιν. περὶ δὲ τῆς δωριστί πάντες
 ὁμολογοῦσιν ὥς στασιμωτάτης οὔσης καὶ μάλιστα ἡθὸς ἐχούσης
 ἀνδρεῖον. ἔτι δὲ ἐπεὶ τὸ μέσον μὲν τῶν ὑπερβολῶν ἐπαι-
 νοῦμεν καὶ χρῆναι διώκειν φαμέν, ἢ δὲ δωριστὶ ταύτην ἔχει 15
 τὴν φύσιν πρὸς τὰς ἄλλας ἁρμονίας, φανερόν ὅτι τὰ Δω-
 ρια μέλη πρέπει παιδεύεσθαι μᾶλλον τοῖς νεωτέροις. εἰσὶ
 δὲ δύο σκοποί, τό τε δυνατόν καὶ τὸ πρέπον· καὶ γὰρ τὰ
 δυνατὰ δεῖ μεταχειρίζεσθαι μᾶλλον καὶ τὰ πρέποντα ἐκά-
 στους. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὠρισμένα ταῖς ἡλικίαις, οἷον τοῖς
 ἀπειρηκόσι διὰ χρόνον οὐ ῥᾶδιον ἄδειν τὰς συντόνους ἁρμο-
 νίας, ἀλλὰ τὰς ἀνειμένας ἢ φύσις ὑποβάλλει τοῖς τηλι-

mg p¹ et corr.¹ P²) — 33 Plat. Rp. 399 A 34 ibid. 399 D
 1342 b 3 δηλοῖ δ' ἢ ποιήσις post 6 πρέπον tri. Richardsius
 10 διθύραμβον] secl. Immischius, διθύραμβικούς (omisso τοὺς) le-
 gisse videtur Ramus (contra τοὺς μύθους vel vitiosum vel insititium
 censuit Victorius; τοὺς Μουσούς Reizio duce ci. Schneider) 17 τοὺς
 νεωτέρους Coraes || εἰσὶ — 34 πρέπον interpolatori tribuit Susem.

κούτοις. διὸ καλῶς ἐπιτιμῶσι καὶ τοῦτο Σωκράτει τῶν περὶ 11
 τὴν μουσικὴν τινες, ὅτι τὰς ἀνειμένας ἀρμονίας ἀποδοκι-
 25 μάζειεν εἰς τὴν παιδείαν, ὥς μεθυστικὰς λαμβάνων αὐτὰς
 οὐ κατὰ τὴν τῆς μέθης δύναμιν (βακχευτικὸν γὰρ ἢ γε
 μέθη ποιεῖ μᾶλλον) ἀλλ' ἀπειρογυίας. ὥστε καὶ πρὸς τὴν
 ἐσομένην ἡλικίαν, τὴν τῶν πρεσβυτέρων, δεῖ καὶ τῶν τοιού-
 των ἀρμονιῶν ἄπτεσθαι καὶ τῶν μελῶν τῶν τοιούτων. ἔτι
 30 δ' εἴ τίς ἐστὶ τοιαύτη τῶν ἀρμονιῶν ἣ πρέπει τῇ τῶν παι-
 δων ἡλικίᾳ διὰ τὸ δύνασθαι κόσμον τ' ἔχειν ἅμα καὶ
 παιδείαν, οἷον ἢ λυδιστὶ φαίνεται πεπονθέναι μάλιστα τῶν
 ἀρμονιῶν, δῆλον ὅτι τούτους ὄρους τρεῖς ποιητέον εἰς τὴν παι-
 δείαν, τό τε μέσον καὶ τὸ δυνατόν καὶ τὸ πρέπον.

19 ἐκάστοις cod. Par. 1858 21 χρόνον P³Π³, incerto compendio
 M^a, χρόνον cet. — 23 τῷ Σωκράτει Wilsonus || Plat. Rp. 398 E
 27 καὶ] non vertit Guil., εἰ καὶ (post 29 τοιούτων comma) Spenge-
 lius 28 καὶ non vertit Guil. 32 παιδιάν C. E. Ch. Schneider (ad
 Platonis Rp. 399 A) παιδείαν οἷον (οἷαν pr. P³)] διάνοιαν Π¹ (crx.
 p¹) et corr.¹ P² 33 δῆλον] ἢ δῆλον P¹ et corr.¹ P², * * δῆλον
 Conringius (ἢ * * δῆλον Susem.), δῆλον οὖν Schneider, ἢ δῆλον
 Goettlingius || τούτους ὄρους τρεῖς] τρεῖς τούτ cum lacuna pr.
 P¹ (postea suppl.), τρεῖς τούτους P², tres has (vel hos) Guilelmi
 codd., tres hos terminos Guil. apud Thom., τρεῖς τούτους, ὄρους
 Goettlingio suadente Susem., || παιδιάν P¹⁻² (crx. mg. p¹) 34 πρέ-
 πον] decens. Reliqua huius operis in Graeco nondum inveni Guil.

SCHOLIA ET GLOSSAE

Quae fontis indice non adiecto afferuntur, petita sunt ex codice H^a, omnia rubricata paucissimis exceptis, ubi de origine recentiore monui. — Argumentorum indices similisque generis marginalia codicum P¹ et P² supplenda sunt ex ed. Susem.¹ p. X. XVII. XIX.

A

52a 17: τὴν διαιρετικὴν, ἣν ἤδη(?) ὑπέφηνε(?) τὴν ἐκ τῶν ὡ(ς) ἐπὶ τὸ πολὺ δεικνύουσ(αν) τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἣν ἤδη τὰ (εἰς) τὸν πρῶτον λόγον τῶν ἡθικῶν ὑφήγεται (cf. Eustratius in Eth. Nic. p. 21, 16 squ. Heylb.).

52b 6: τὸ φύσει ἄρχον] ἦτοι τὸν νοῦν p².

14: ὁμοσιπύους, σιπύη. ὁμοκάπους, κάπη mg. Marc. Ven. 213.

25: αὐτοῖ] οἱ ἄνθρωποι mg.¹ P¹.

29: ὡς συνελόντα (συνελόντι P¹) εἰπεῖν p² et mg.¹ P¹.

53a 7: ἄξυξ ὦν] ἀναριπτῶν mg. rc. Flor. Castigl.

33: ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία ὅπλα ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ δι- 10
καίου φρονήσει καὶ ἀρετῇ [καὶ τῇ φρονήσει]. τούτοις χρησα-
μένη ἀφροσύνη καὶ ἀδικία χαλεπωτάτη ἐστίν. — διὰ τούτων κα-
τασκευάζει τὸ πῶς ὁ πρῶτα συστησάμενος πόλιν μεγίστων ἀγα-
θῶν γέγονεν αἷτιος (53a 30). εἰ γὰρ ὁ δίκαιος καὶ ἡ δικαιοσύνη
μέγιστα ἀγαθὰ τυγχάνουσιν, ἔστι δὲ ἡ δικαιοσύνη πολιτικόν 15
(53a 37), τουτέστι (s. v. ἔτι δὲ) ἡ δικαιοσύνη ἔξισ τῶν συζώντων
καὶ συμπολιτευομένων, συμπολιτεύονται καὶ οἱ ἐν πόλει οἰκοῦντες.

37 squ.: καὶ ἡ δίκη τοῦ δικαίου κρίσις. ἡ τοῦ δικαίου κρί-
σις πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν. ἡ δίκη ἔτι πολιτικῆς κοι-
νωνίας τάξις ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ἡ δικαιοσύνη δίκη ἐστίν. ἡ δι- 20
καισύνη ἔτι τάξις ἐστὶ πολιτικῇ. εἰ δὲ παρὰ φύσιν, οὐκ ἔστιν
ἐπιστήμη. αἱ γὰρ ἐπιστήμαι τεταγμέναι, τὸ δὲ παρὰ φύσιν
ἄτακτον.

53b 26: ὄργανον εἰς κτήμα καὶ ὄργανον τὸ ἀντιδιηρημέ-
νον τῷ κτήματι. ὥσπερ ἡ καθόλου δικαιοσύνη διαιρεῖται εἰς 25
τὴν ἀντιδιηρημένην δικαιοσύνην τῇ ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει καὶ
σωφροσύνῃ, οὕτως καὶ τὸ ὄργανον διαιρεῖται εἰς κτήμα καὶ
ὄργανον.

54a 2: τὸ κτημά φησιν ἔστω ὄργανον πρακτικόν, οἷον τὸ
ἱμάτιον. τῆς μὲν ποιήσεως τὸ ὄργανον ῥηθείη ἂν ποιητικόν 30

16 post δικαιοσύνη expunxit m. ead. πολιτικόν 17 καὶ οἱ
ἐν πόλει οἰκοῦντες add. m. 1, textus atramento 18 κρίσις bis
23 post ἄτακτον schema, quo ratio illustretur intercedens inter
δικαιοσύνη, δίκη, δικαία κρίσις, πολιτικῆς κοινωνίας τάξις

ὄργανον, καὶ πράξεως πρακτικόν. ὅλον τὰ τοῦ πολέμου ὄργανα πρακτικά, ἡ κερκὶς ὄργανον οὐσα ποιητικὸν ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος, ἡ δὲ ἐσθῆς πρακτικόν· ἐπράχθη μὲν γὰρ ἡ ἐσθῆς καὶ γέγονεν, ἐπράξε δὲ ἡ κερκὶς τρόπον τινὰ καὶ ἐποίησε. δεῖ δὲ εἰδέναι οὐ μὲν ὄργανον [ὅτι] ἐστὶν ἑτερόν τι παρὰ τὴν χρῆσιν αὐτὴν, ποιητικὸν ὄργανον τὸ τοιοῦτον λέγεται, οὐ δὲ μὴ ἐστὶ, πρακτικὸν ὄργανον. ὥστε κατὰ τοῦτο ὁ δοῦλος ποτὲ μὲν πρακτικὸν ὄργανον ῥηθήσεται, ὅτε δὲ ποιητικόν.

- 13—17: φύσει δοῦλός ἐστιν ὁ μὴ διορατικὸς τῶν πρακτέων
 10 δι' ἀφῶϊαν ἀλλ' ὑπηρετικός. — ἦν ἂν σαφὴς ἡ λέξις, εἰ οὕτως εἶχε· τῶν ὀργάνων τὰ μὲν λέγεται ποιητικὰ ὄργανα, τὰ δὲ λέγεται κτήματα τοιούτοις πρακτικὰ ὄργανα. τέως γὰρ λέγειν κτήμα οὐδὲν ἄλλο λέγειν ἐστὶν ἢ ὄργανον πρακτικόν. — τὸ χωριστὸν διὰ τὰ ἐν ἡμῖν μόρια, ὄργανα ὄντα ἀχώριστα ἡμῶν.
 15 39 squ.: μοχθηρός ἐστὶν ὁ κατ' ἐνέργειαν τοῦ κακοῦ, ὃς καὶ ἴαστος, εἰ μήπω μοχθηρῶς ἔχει· ὁ γὰρ μοχθηρῶς ἔχει, τὸ καθ' ἕξιν τέλος, ὃ τῇ φύσει ἐξίσωται mg.³ P².

- 54b 4—9: ἡ ὄρεξις ἀναιρεῖται εἰς θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ βούλησιν. καὶ ἐστὶν ἡ μὲν τῶν ἡδονῶν ἐπιθυμία, ἣτις ἐν
 20 πᾶσιν ἐστὶ τοῖς ζώοις. ἡ δὲ ὄρεξις τοῦ τιμωρήσασθαι τινα.
 τῶν ἀγαθῶν ὄρεξις μετὰ κρίσεως γινομένη βουλή καλεῖται, ἣτις ἐν ἀνθρώποις γίνεται μόνοις. τούτων οὕτως ἐχόντων ἡ μὲν ψυχὴ τοῦ σώματος ἐν ἅπασιν τοῖς ζώοις ἄρχει δεσποτικὴν ἀρχὴν (ὡς ὄργανῳ γὰρ καὶ κτήματι χρῶνται αἱ ψυχαὶ τοῖς σώμασιν),
 25 ἐν ἀνθρώπῳ δὲ κατὰ φύσιν ἔχοντι ἄρχει ὁ νοῦς τῆς ὀρέξεως βασιλικὴν καὶ πολιτικὴν. ὀρέξεως δὲ δηλονότι τῆς βουλῆς· ἡ γὰρ ὄρεξις τῷ δύνασθαι ὑποτάσσεσθαι τῷ λόγῳ καὶ πείθεσθαι αὐτῷ, ὅταν ὀρέγηται τῶν ὑπὸ τοῦ λόγον κριθέντων, βούλησις καλεῖται, νοῦν δὲ τὴν λογικὴν ἐθος αὐτῷ καλεῖν ψυχὴν. — Ση-
 30 μείωσαι, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δούλου, ἔχειν οὕτως ἐπὶ ψυχῆς καὶ σώματος (κάκει γὰρ ὁ βούλεται ὁ δεσπότης πράττει ὁ δοῦλος· κἀνταῦθα ὁ βούλεται ἡ ψυχὴ πράττει τὸ σῶμα), ἐπὶ δὲ ὀρέξεως καὶ νοῦ οὐχ οὕτως, ἀλλ' εἰ μὲν σχολίῃ τὴν ὄρεξιν ἐπομένην, πράττει, εἰ δὲ μὴ, ἀφίσταται. οὕτως καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βουλή.
 35 εἰ μὲν ἀρέσκει τὰ βουλευθέντα τοῖς βασιλευμένοις ἢ τῷ δήμῳ, πράττουσιν, εἰ δὲ μὴ, οὐ. διαφέρει δὲ ὅτι ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ ὁ νοῦς δύνανται βουλευέσθαι, ἐκεῖνα δὲ οὐ.

54b 36: πάντες φαῖεν ἂν κτλ.(?) οὐδεὶς φησιν ἀμφιβάλλει οὐδὲ λέγει, ὅτι τὸ κρατοῦν δίχα ἀρετῆς ἥτοι ἀνδρείας καὶ φρο-
 40 νήσεως κρατεῖ. δηλον γάρ, ὅτι μετὰ ἀρετῆς κρατεῖ. ἀλλὰ τὸ

5 αὐτῆς 11 post λέγεται exp. m. 1 ὄργανα 16 δ] οὐ ci. Susem. (sine commate post ἔχει): sed intellegas τὸ καθ' ἕξιν τέλος scil. ἐστὶν 21 τῶν ἀγαθῶν novo versus initio, sed nullo praecedentis lacunae indicio

ζητούμενόν ἐστιν, εἰ φύσει δίκαιόν ἐστι πάντα τὸν βίᾳ κρατη-
θέντα δουλεύειν.

55 a 8: γράφεται καὶ τῶν ἐν τοῖς λόγοις ὥσπερ ῥήτορα.

13: ἡ ἀρετὴ, φησί, ἐὰν τύχῃ καὶ χορηγίας, βιάζεσθαι δύνα-
ται. λέγει δὲ χορηγίαν τὰ ἐκτός, οἷον χρήματα κτήματα. εἰ 5
γὰρ εἴη τις ἢ τινες ἀνδρείος ἢ ἀνδρείοι, ἐστέργηται δὲ ὅπλων καὶ
ἵππων καὶ ἄλλων τινῶν ὧν χρήζουσιν, οὐκ ἂν βιάσασθαι δυνή-
σωνται.

21: δεῖ μὲν, ἀλλὰ τῇ φύσει δούλων, οὐ μὴν τῶν φύσει ἐλευ-
θέρων βιασθέντων δέ. 10

26: εἰ δὲ μὴ] εἰ δὲ φήσει ἄξιον δουλεύειν p².

28: αὐτοὺς] τοὺς εὐγενεῖς καὶ κρατηθέντας p¹. (post λη-
φθέντας in textum recepit M^a).

55 b 4 squ. (?) : ἀλλὰ, τὸ λεγόμενόν ἐστιν, ὅτι μὲν οὐχ ἀπλῶς
οὐδὲ καθόλου πάντες οἱ δουλεύοντες φύσει εἰσὶ δούλοι, οὐδὲ 15
πάντες οἱ δεσπόζοντες φύσει δεσπότηται δῆλον.

20 squ. : τοῦ μὲν πῶς δεῖ κτᾶσθαι δοῦλον οὐκ ἔστιν ἐπι-
στήμη, τοῦ δὲ πῶς δεῖ χρῆσθαι κτησάμενον ἔστιν ἐπιστήμη. τὸ
γὰρ ἀλλὰ τῷ τοιόσδε εἶναι (21) ἴσον ἐστὶν ἀλλὰ ἐν τῷ δύνα-
σθαι ὡς δεῖ χρῆσθαι λέγεται ἐπιστήμων (cf. 32). 20

34: τὰ κοινὰ καὶ οἷς πάντες χρῶνται ἀναγκαίοις οὖσι.

56 a 7 squ. : εἰδοποιητικὰ ὄργανα, ἡ δὲ χαλκεύεσθαι ὕλην.
τὸ δὲ <ἔρια> οὐκ εἴρηται ὡς τῆς κερκιδοποιητικῆς ὕλην παρε-
χούσης τῷ ὑφάντῃ, ἦν μὴ γὰρ χορηγῇ αὐτὴν τὴν ὕλην,
ἀλλ' ὡς παρὰδειγμα ἐπήνεγκε σαφηνίζων, τίς ἐστὶν ἡ ὕλη. 25

56 b 8: ὁρῶμεν, ὅπως ἀπέδειξε τάληθές τὸ πάντα ἔνεκεν
ἡμῶν γεγονέναι καὶ πλωτὰ (?) καὶ πεζὰ καὶ πτηνὰ καὶ φντά.

38: δι' ἣν αἰτίαν] χάριν τῆς ζωῆς p² (cf. etiam adnot. crit.
ad 56 b 26).

57 b 28: καὶ ταύτης γὰρ τὸ τέλος τὸ ἀεὶ χρηματίζεσθαι καὶ 30
τὸ ἀεὶ ἀντικαταλλάττεσθαι. τὸ δ' ἀεὶ δῆλον ὡς ἐπ' ἄπειρον
συναγόμενον.

58 a 15: δι' αἰτίαν τίνα] διὰ τὰς ἀπολαύσεις p².

18: ὄρον] ἥτοι ἀντάρκειαν p².

58 b 40: Χαριτιάδης ὁ Πάριος, Ἀπολλόδωρος ὁ Λήμνιος 3
(rec.).

59 b 2 squ. : ἥτοι εἰ μὴ τὸ ἐναντίον γένηται, ὃ παρὰ φύσιν
καλεῖ mg.³ p².

14: δηλονότι πατέρα εἰπὼν p² (in textum receperunt Γ M^a).

36: δηλονότι τῷ μᾶλλον ἔχειν ἀρετὴν p².

38: οὐ ποιεῖ εἶδους διαφορὰν καὶ διαλλαγὴν p².

60 b 19 squ. : ἥτοι ἐκ παίδων εἰσὶν οἱ κοινωνοῦντες τῆς πο-
λιτείας mg.³ p².

21 παντά 22 ἢ δὲ 17 lac. 7 fere litterarum 25 σα
φανίζων 31 ὡς ἐπάπορον 38 καιεῖ, corr. Susem.

B

61 a 10: ἐν τῷ ἔ τῶν ἑαυτοῦ πολιτειῶν ὁ Πλάτων τοῦτο λέγει καὶ κατασκευάζει.

27: τῷ τοιούτῳ] <...> ἢ οἱ ἑκατὸν τοῖς ἑκατόν. ἔστι δὲ 5 ἑλληπῆς ἢ λέξις καὶ δεῖ προσυπακούειν τῷ μὴ εἶναι ἴσους, ἵνα ἢ τὸ πληθὺς τοιούτου. τὸ μὲν γὰρ μὴ εἶναι ἴσους „τῷ ποσῷ χρησίμου“ (25). εἰ δὲ τοῦτο, πῶς δεῖ τὴν πόλιν, ὥς ὁ Σωκράτης λέγει, κατασκευάζειν ὅτι μάστα μίαν; — εἰ οὖν τῷ ποσῷ 10 διαφέρει ἔθνος πόλεως, εἰ γένοιτο ἴσα καὶ ἔν, ἀναιρεθῇσονται καὶ οὐκ ἔσται οὐδ' ἡ πόλις ἔτι πόλις, οὔτε τὸ ἔθνος ἔθνος.

32: τοῦτ'] τὸ τῷ εἶδει δηλονότι διαφέρειν. ὁ γὰρ ἄρχων ἢ ἄρχων καὶ ὁ ἀρχόμενος ἢ ἀρχόμενος διαφέρουσι τῷ εἶδει, καὶ ὥς ἐλεύθεροι οἱ αὐτοὶ εἰσιν. εἰ οὖν ἡ πόλις ἐξ ἀρχόντων ἐστὶ καὶ ἀρχομένων † οἱ διαφέρει τῷ εἶδει. ἂν δὲ τῶν εἶδει διαφε- 15 ρόντων, ἔν τι οὐ γίνεται. ἀδύνατον ἄρα τὴν πόλιν μίαν ὅτι μάστα, ὥς φησι Σωκράτης, γενέσθαι. μιᾶς γὰρ γενομένης οὐχ ἔξει τὰ εἶδει διαφέροντα, τούτων δὲ μὴ ὄντων οὐδὲ πόλις ἔσται. ἀναιρετικός ἐστι πόλεων ἄλλ' οὐ συστατικός ἐστὶ ὁ τοῦ Σωκράτους σκοπὸς καὶ τὸ τέλος.

37: βέλτιον οὕτως ἔχειν — τοὺς μὲν ἄρχειν, τοὺς δὲ ἀρχομένους καὶ εἶδει διαφέρειν καὶ μὴ ἔν εἶναι.

61 b 31 squ.: ὡδὲ δ'] τουτέστι διακεκριμένως p². τουτέστι διακεκομμένως mg. rubr.¹ P¹.

62 a 19 squ.: σὴ ὅτι οἱ ἄνω λίβνες κοινὰς εἶχον τὰς γυναῖ- 25 κας mg.³ P².

24: δικαία ἵππος (rec.)

62 b 23: τό τε ἴδιον καὶ τὸ ἀγαπητόν] ἢ τε συγγένεια — ἢ ἀγάπη mg.³ P².

32 squ.: λέγει γὰρ ὁ Σωκράτης, ὅτι, ἔάν τις τῶν φυλάκων 30 [τίς] φαῦλος ἔκγονος γένηται, εἰς τοὺς ἄλλους αὐτὸν ἀποπέμψουσθαι, λέγων ἄλλους τοὺς μὴ φύλακας ἀλλὰ τοὺς γεωργοὺς καὶ χειροτέχνους, ἔάν τις ἐκ τῶν ἄλλων σπουδαῖος, εἰς τοὺς φύλακας.

40: αὐτό φησι καθ' αὐτό ἂν τις σκέψαιτο καὶ δίχα τοῦ σκοπεῖσθαι τίς ἐστὶν ἡ ἀρίστη πολιτεία.

63 a 8: ἐτέρων μὲν οὖν κτλ.] τουτέστιν εἰ μὲν εἰσιν οἱ γε- 35 ωργοῦντες ἑτεροί, οἱ δὲ τοὺς καρποὺς κατεσθίοντες ἑτεροί, ἐνδέχεται μὴ ἔχειν τοὺς κατεσθίοντας πρὸς ἀλλήλους διαφοράν. οἱ γὰρ τὰ ἀλλότρια καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων τρεφόμενοι, τούτοις οὐδὲν μέλλει „πλέον οὗτος ἢ οὗτος ἀνάλωσεν.“

40 27: ὁ γὰρ τὸ ἴδιον ἐργαζόμενος πῶς (?) ἂν ἐτέρῳ τινὶ ἐγκα- 40 λοίῃ; mg.³ P².

5 τῷ] τοῦ 6 ἢ 12 ἢ prius] ἢ¹ 14 οἷ] an ἔχει, α? || εἶδει alterum] ἢδη 15 ἐν τι] ἔτι 17 τὰ] τὲ 18 ἐστι] ἔτι || ἄλλον 30 αὐτόν] αὐτῶν 35 εἰ] οἱ

63b 2: τοῦτο] τὸ φίλαντον corr.³ P².

5: ἑκαστον τῶν τοιούτων] τὸ φιλόφιλον, τὸ φιλοχρήματον mg. p².

29: ἀγαθῶν] σωφροσύνης καὶ ἐλευθερίας mg. p² || φαίνεται δ' κτλ.] εἰ πάντων κοινωνοῖμεν p².

32squ.: οὐκ ἔσται πόλις, διὰ τὸ μὴ αὐτάρκειαν εἶναι. ἡ γὰρ αὐτάρκεια ἐκ τῶν διαφερόντων τῷ εἶδει. ἡ γὰρ (<...>) μία οὐκ ἐκ διαφόρων τῷ εἶδει ἀλλὰ τῶν αὐτῶν ἔστι τῷ εἶδει. — (33:) ἔσται δὲ πῶς πάλιν πόλις, εἰ ἅμα συνοικοῦσιν οἱ ἐν αὐτῇ. — (35:) ἡ μὲν γὰρ ἁρμονία θεωρεῖται ἐν τῷ ὅξει καὶ τῷ βαρεῖ, 10 ὁ δὲ ῥυθμὸς κατὰ τὴν τοῦ μακροῦ καὶ βραχέος πρὸς ἄλληλα συμμετρίαν.

64a 1: σὴ ἀπόδειξιν ἐκ τοῦ χρόνου mg. p².

11: ὅλην πολιτείαν λέγει μὲν τοὺς φύλακας γεωργοὺς τοὺς τεχνίτας, κοινωνεῖν δὲ ἀλλήλοις ἀναγκαῖον δι' ἐν μὲν, ὅτι δεῖ 15 μίαν εἶναι τὴν πόλιν (ἐκ δὲ τῶν μὴ κοινωνούντων οὐκ ἂν ἐν γένοιτο), δι' ἕτερον δέ, ὅτι μεταφέρει τοὺς τῶν φυλάκων νύεις καὶ ἐγγόνους φαῦλους γεγονότας εἰς τοὺς ἄλλους, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων σπουδαίους εἰς τοὺς φύλακας. τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπειδὴ αἱ τῶν φυλάκων γυναῖκες κοιναί, καὶ οἱ τῶν γεωργῶν 20 παῖδες οἱ εἰς τοὺς φύλακας ἀποπεμφθέντες κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας. εἰ δὲ τοῦτο, διὰ τί μὴ καὶ γεωργοὶ κοινὰς ἔχουσιν αὐτάς; ἄλλως τε, εἰ οἱ φύλακες κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας, διὰ τί οὐ καὶ νιοὶ αὐτῶν οἱ εἰς τοὺς γεωργοὺς ἀποπεμφθέντες ἔχουσιν αὐτάς κοινὰς; — τὸ δὲ (13:) καίτοι σχεδὸν τό γε πλη- 25 θος τῆς πόλεως τὸ τῶν ἄλλων πολιτῶν γίνεται πληθὺς ἀληθῶς γίνεται λέγεται. εἰ γὰρ οἱ τῶν γεωργῶν καὶ τεχνιτῶν σπουδαῖοι νιοὶ ἀποπέμπονται εἰς τοὺς φύλακας καὶ οἱ τῶν φυλάκων φαῦλοι εἰς τοὺς γεωργοὺς καὶ τεχνίτας, δηλον ὅτι τὸ πληθὺς τῆς πόλεως ἦτοι οἱ γεωργοὶ γίνονται φυλάκων πληθὺς 30 καὶ οἱ φύλακες γεωργῶν. — τὰ δὲ ἐφεξῆς λεγόμενα (17squ.) τοιαῦτά ἐστιν· εἴπερ καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ φύλακες κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας, τί διοίσουσιν ἀλλήλων; εἰ δὲ ἐκείνοι μὲν κοινὰς καὶ αὐτάς καὶ τὰς τροφάς, οὗτοι δὲ ἰδίως καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰς κτήσεις, πῶς ἂν διαφερόντων καὶ ὑπεναντίων ἔσται κοινωνία 35 (cf. 24squ.); ὅτι δὲ ὑπεναντίων, δηλον καὶ ἐκ τῶνδε. εἰ γὰρ τοῖς γεωργοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχειν ἀνάγκη δίκας καὶ ἐγκλήματα κατ' ἀλλήλων (27squ.), τοῖς δὲ φύλαξι διὰ τὴν παιδείαν μηδὲν τούτ(ων), πῶς οὐχ ὑπεναντίοι; ἐναντίοι γὰρ πῶς οἱ δικαζόμενοι καὶ ἀπαιδευτοὶ τῶν μὴ δικαζομένων καὶ πεπαιδευμέ- 40 νων. — (37squ.): τὰ αὐτὰ γὰρ ἅπαντα ἐπιτηδεύουσιν καὶ ἐκπαιδευόμενοι οἱ τῶν φυλάκων ἄρχοντες καὶ οἱ φύλακες, δι' ἣν αἰτίαν ἄρξουσιν μηδεμίαν διαφορὰν πρὸς τοὺς ἀρχομένους ἔχον-

7 lac. 3/4 litterarum 9 εἰ] οἱ 14 μὲν] inc., an μὴ
36 ὑπεναντίον

τες· ἢ οὐ περὶ τῶν φυλάκων καὶ τῶν ἀρχόντων εἶπε τῶν φυλάκων τοῦτο, ἀλλὰ περὶ τῶν φυλάκων καὶ τῶν γεωργῶν, οἵτινες γεωργοὶ ἄρχονται ὑπὸ τῶν φυλάκων (cf. 17sq.);

36: τοῦθ'] τὸ πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς γεωργοὺς κοινωνεῖν p².

5 37: τῶν ἐχομένων] ταῦτα εὐθύς ἐπάγει p².

40: τούτους] τοὺς τεχνίτας καὶ γεωργοὺς p².

64b 17sq.: ἡ γὰρ εὐδαιμονία δεῖται καὶ τῶν ἐκτὸς οἶον οἰκῶν μεγάλων καὶ καλῶν, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ θεραπόντων. ταῦτα δὲ πάντα ἀφαιρεῖται τοὺς φύλακας ὁ Σωκράτης καὶ οὐδὲ 10 σῖτον οὐδ' ἄλλο τι ἔχειν αὐτοὺς νομοθετεῖ ἀλλὰ λαμβάνειν ἀπὸ τῶν γεωργῶν, οὐ βία ἀλλ' ὥσπερ μισθωτοὶ τινες· πῶς οὐ κἀφαιρεῖται αὐτοὺς τὴν εὐδαιμονίαν; πῶς δὲ ταύτην αὐτοὺς ἀφαιρούμενος ὅμως σπουδάζει τὴν πόλιν οὐκ εὐδαίμονα ποιεῖν; ὁ βουλούμενος μάθησιν(?) μετερχέσθω τὸ τρίτον τῶν Πολιτειῶν τοῦ 15 Πλάτωνος βιβλίον ἐπὶ τέλει καὶ μαθησεται.

ibid. ἀδύνατόν φησι τῷ μὲν ὅλῳ προσεῖναι τοῖς δὲ μέρεσι μὴ mg.¹ P¹ et mg.³ P².

19sq.: οὐχ ὥσπερ ἔχει ὁ ἄρτιος ἀριθμὸς οὕτως ἔχει καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν. τοῦ μὲν γὰρ ἀρτίου ἀριθμοῦ τὰ μέρη περιττά 20 εἰσιν, οἷον τοῦ δύο, τὸ δὲ ὅλον ἄρτιον· τὰ δὲ τῆς πόλεως μέρη, οἷον τοὺς φύλακας, οὐκ ἐνδέχεται μὴ εὐδαίμονας ὄντας τὴν πόλιν εὐδαίμονα νομίζεσθαι mg.¹ P¹ et mg.³ P².

20: τοῦτο] τὸ ἄρτιον p².

26: νόμους] τοὺς πεποιημένους ἐν Κρησίῳ p².

25 40: λέγει γάρ, ὅτι δεῖ μουσικὴν [δεῖ] παιδεύεσθαι αὐτοὺς, οὐ τὴν θρηνώδη καὶ μιζολυδιστικὴν ἀλλὰ τὴν ταύτης ἐναντίαν, καὶ ἐν γυμνασίοις προσανέχειν καὶ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες.

65a 10: <...> τοῖς ἐν τοῖς νόμοις. ἰστέον δὲ ὅτι πεντακισχιλίων καὶ τεσσαράκοντα λέγει αὐτὴν ὁ Πλάτων. λέγει γάρ 30 οὕτως ἐν Νόμοις (737 E)· πεντάκις μὲν χίλιοι ἔστωσαν καὶ τετταράκοντα, ἀριθμοῦ τινος ἕνεκα προσήκοντος, γεωμόροι τε καὶ ἀμυνοῦντες πῇ γῇ.

38: αὐτὴν] τὴν κτῆσιν p.² — ταύτας] τῆς ἐλευθερίας καὶ σωφροσύνης p².

35 65b 4: <ᾧ> λέγει ἐν Νόμοις (740 B) Πλάτων, ταῦτά ἐστιν· ὁ λαχὼν τὸν κληρὸν καταλιπέτω αἰ ταύτης τῆς οἰκίσεως <κτλ.>.

66a 14—20 (post locum Platonis Legg 756 C τίτταρα κατὰ ἐνενήκοντα — 756 E τὸν ἐνιαυτὸν βουλευτὰς lacunose et negligenter descriptum): τὰ μὲν οὖν τοῦ Πλάτωνος τοιαῦτα· λέγει 40 δὲ ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι περὶ ἐκ τούτων ὀλιγαρχικὴ αὐτοῖς ἐστὶται ἡ πολιτεία, εἴπερ τοῖς ἐκ τῶν β τιμημάτων μόνοις ἦν ἐπάναγκες. ἐκτῖνοι γὰρ ἴσως μόνοι τὴν ἀρχὴν δέξονται, ἄλλος δ' οὐδέεις mg.³ P².

7 ἐκτῶν 10 νομοθετεῖν 13 σπουδάζειν 20 τοῦ P²,
τὰ P¹ 32 γῇ] νομῇ Plat. 36 καταλιπέτω Plat.

66 b 9: οὕτω νομοθετοῦντας] ἦτοι εἶναι τὰς οὐσίας.

15: ὁμαλότης] ἰσότης p² et mg.¹ P¹.

24: γρ. ἀλλ' ἔστιν ἰσότητα μὲν.

67 a 32: Ἀνταρνεά ὄνομα πόλεως mg. p².

68 a 9: ὡς οὐπω κτλ.] κατ' εἰρωνεῖαν εἴρηται mg. p². 5

31: διαγίγνεσθαι] διαζῆν mg. p²

37: βούλεται δ' ὁ νομοθέτης] τοιτούς ἐτέρους εἶναι mg. p².

68 b 7: οὐ πλείονας λέγει τοὺς δικαστάς (οἱ γὰρ δικασταί, ἢ δικασταί, οὐ πλείονες ἀλλ' εἰς εἰσι), πλείονας δὲ λέγει οἶον ὅταν ἐν ταυτῷ συνέλθωσι φίλοι συγγενεῖς γείτονες συνήθεις. ἢ 10 καὶ πλείονας λέγοι ἂν τοὺς δικαστάς, ὅταν μὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀλλ' ἐν τινι τόπῳ ἐτέρῳ μὴ ὡς δικασταὶ ἀλλ' ἀπλῶς ὡς συνήθεις καὶ γνώριμοι καὶ φίλοι κοινωνοῦνται.

69 a 32 squ.: οἶον εἰ προύκειτο συστήσαι δημοκρατίαν καὶ τάναντία ταύτῃ παρεκλεῦετο mg.¹ P¹ et mg.³ P². 15

37 squ.: οὓς ἐν Λακεδαιμόνι καλοῦσιν εἰλωτας, τούτους Θετταλοὶ καλοῦσι μενέστας. χρῶνται δὲ τῷ ὀνόματι Θετταλοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τῶν κρατηθέντων ἐν τῷ πολέμῳ καὶ δουλευόντων τοῖς κεκρατηκόσιν. Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους (§ 199). Πενέσται δὲ παρὰ Θετταλοῖς καλοῦνται οἱ παρὰ 20 Λακεδαιμονίοις εἰλωτες.

ibid.: οἱ παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις εἰλωτες, παρὰ τοῖς Θετταλοῖς κενέσται, καὶ ὁ παρ' ἐκείνοις εἰλωτεία, τοῦτο παρὰ τούτοις πενεστεία mg. p² (et olim mg. rc. P³).

69 b 25 squ.: ἄτε ἀεὶ στρατευόμενοι καὶ ἀκρὰν τῶν γυναι- 25 κῶν ὄντες mg.³ P².

26 -qu.: φλυαρεῖ mg. rc. P³.

30: κατακρατούμενοι et 31: ἐθεράπευον γὰρ αὐτάς καὶ δεσποίνας προσηγόρευον.

70 a 5: ὁ στρατιωτικὸς φησι βίος πολλὰ μέρη ἔχει τῆς ἀρε- 30 τῆς. οἱ δὲ ἔχοντες μέρη ἀρετῆς τινα πεῖθονται ταχέως εἰς τὸ δέξασθαι νόμον, κὰν ἐργῶδες τι ἐπαγγέλληται.

8: τῶν γενομένων] τοῦ γενέσθαι φάυλας τὰς γυναικας mg.³ P².

9: ταύτης τῆς ἀμαρτίας] τοῦ ἡττηθῆναι mg.³ P².

16 squ.: τοὺς μὲν κεκτησθαι πολλὴν οὐσίαν τοὺς δὲ λίαν 35 μικρὰν συμβαίνειν ἀναγκαῖον, καὶ ἐκ τοῦ πωλεῖν τὴν ὑπάρχουσαν καὶ ἐκ τοῦ διδόναι καὶ καταλείπειν.

27: ἐπίκληρος ἢ ἐπὶ πολλῷ κλήρῳ μονογενὴς ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθεῖσα mg. p² (et olim mg. rc. P³).

3 γρ. textus atramento, reliqua ut scholion rubro

4 ἀνταρνεά corr. in ἀταρναλ || glossa fuit etiam in mg. rc. P³, nunc erasa 7 ἕτερον εἶναι post νομοθέτης in textum receperunt ΓΜ³ 20 Πενέσται i. e. non μενέσται ut 17: cf. Archemachus ἐν τῇ τρίτῃ Εὐβοϊκῶν apud Ath. VI 264 b: ἐκλήθησαν τότε μὲν μενέσται, νῦν δὲ πενέσται.

32: τὴν τάξιν ταύτην] ἤτοι τὴν νομοθεσίαν τὴν λέγουσαν, ὅτι ἔξεστι δοῦναι τὴν ἐπικληρον, ὅτῳ ἂν βούληται, κἂν ἀποθάνῃ μὴ διαθέμενος.

38: ταῦτα] τὸ ἔχειν μυρίους mg.³ P².

5 39: ὠμαλισμένης] ἰσῆς p².

40: ταύτην τὴν διόρθωσιν] τὸ γενέσθαι πλῆθος ἀνθρώπων p².

70 b 5: οὕτω] δηλονότι εἰς ἄνισον p².

7 squ.: τουτέστιν ἡ τῶν ἐφόρων ἀρχὴ μελῶν ἦν ἐν αὐτοῖς τῶν ἄλλων ἀρχῶν, ἐγίνοντο δὲ πάντες οἱ ἔφοροι ἐκ τοῦ δήμου.

10 12: καὶ τὰ συσσίτια Κρητες μὲν ἄνδρια, Λακεδαιμόνιοι δὲ φιδίτια προσαγορεύουσιν. ἀλλ' οὖν τό γε ἀρχαῖον καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ φιδίτια, ἀλλ' ἄνδρια αὐτὰ προσηγόρευον H⁴ (cf. 1272a 2). — ibidem: ἄνδρια Κρητες ὀνομάζουσι τὰ συσσίτια mg. p² et mg. re. P³.

15 14 squ.: ἡναγκάζοντό φησι καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὺς (τοὺς ἐφόρους) δημαγωγεῖν ἤτοι ὡς δῆμον τιμᾶν καὶ θεραπεύειν.

23: καὶ τί οὕτως ἔχουσιν; ἀντὶ τοῦ βούλονται σῶζεσθαι τὴν βασιλείαν. διότι γὰρ τιμῶνται, βούλονται εἶναι τὴν βασιλείαν, οἱ δὲ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ βούλονται σῶζεσθαι τὴν γερούσιαν διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς εἰς ταύτην ἔρχεσθαι τὴν τιμὴν. ὁ δὲ ἦμος πάλιν ὡσαύτως.

29: αὐτογνώμονας] ἐξ οἰκείας γνώμης ἀλλ' οὐ κατὰ τοὺς νόμους p².

71 a 5: ταύτης] τῆς τῶν γερόντων p².

25 ad proxima: ἔδει οὖν φησι τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν μὴ ἀνεύθυνον εἶναι. ἐπεὶ δὲ εἰς εὐθύνας ἰοῦσα ἀπὸ τῶν ἐφόρων ἤμελλεν εὐθύνεσθαι, κατὰ τοῦτο ἀνεύθυνον εἶναι δεῖ ταύτην· οὐ γὰρ ἐστὶν καλὸν τὴν γερούσιαν ὑπὸ τῶν ἐφόρων εὐθύνεσθαι ὄντων ἐκ τοῦ δήμου καὶ ὧντων διὰ τὴν ἀπορίαν. καὶ τοῦτόν φησι τὸν τρόπον ἐχούσης τῆς πολιτείας, ὥστε τοὺς ἐφόρους τοὺς δι' ἀπορίαν ὄντας ὧνίους εὐθύνειν τὰς ἀρχάς, οὐ λέγομεν δεῖν εὐθύνεσθαι τὴν γερούσιαν. σπουδαίων μὲν γὰρ ὄντων τῶν εὐθύνοντων τὰς ἀρχάς ἔδει τοὺς γέροντας εὐθύνας διδόναι, νῦν δὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐχόντων τῶν ἐφόρων ἀνεύθυνος ἔστω ἡ γερούσια.

35 10: αἰτεῖσθαι] παρακαλεῖν p².

29: οἶον, εἰ πεντήκοντα μοδίους ἄρτος ἦν, φέρε εἰπεῖν, τὸ ἀρκοῦν σήμερον καὶ πρόβατα δέκα καὶ οἶνος μέτρα τόσα, ἔδει σήμερον μὲν ἐμὲ ταῦτα πάντα ἀναλῶσαι, κἂν ἄπορός εἰμι, αὖριον δὲ σὲ καὶ τὴν ἐξῆς ἐκείνον καὶ οὕτως ἕκαστον καθ' ἑκάστην.

40 71 b 6: τοῦτου] τοῦ ἀεὶ πολεμεῖν καὶ μηδὲν ἄλλο εἰδέναι mg.³ P².

21 squ.: ἐπειδὴ γὰρ ἡ τῶν Κρητῶν πολιτεία ἀρχαιωτάτη ἐστὶ τῆς τῶν Λακόνων, μᾶλλον ἐστὶ γλαφυρὰ ἡ τῶν Λακόνων τῆς τῶν Κρητῶν. τὰ γὰρ ἀρχαιότερα ἀτελέστερα.

24: φασί γάρ] διὰ τούτων δείκνυσιν ὅτι ἀρχαιοτέρα ἢ τῶν Κρητῶν πολιτεία τῆς τῶν Λακωνῶν.

40: Καμικόν] ὀνομα τόπον mg.³ P².

72a 22 squ.: παμμίαρος ὁ τοῦτο νομοθέτησας H^a. — ibid.: φλναρία olim mg. rc. P³, nunc eras. 5

35: τουτέστιν ἐκ τῶν γεγονότων κόσμων. οἱ γὰρ γεγονότες πρότερον κόσμοι ὕστερον ἐγένοντο γέροντες.

72b 17: τουτέστιν οὐκ ἔᾶ ὁ τόπος ξηνηλάσεις γίνεσθαι. οὐ γὰρ ῥάδιον εὐπορεῖν πλείους τοὺς ξένους, ἵνα ἀπέρχωνται καὶ πολεμῶσι τοῖς Κρησί. 10

19 squ.: ἦτοι οὐκ ἄρχουσί τινων μακρὰν διαγόντων mg.³ P².

31: τουτέστιν ἡσυχάζειν p².

32: ἦτοι ἀξιόλογον p².

39: ἀντὶ τοῦ μὴ ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

73a 6 squ.: ἔλεγεν ὁ νόμος, ἂν ὁμογνωμονῶσι καὶ οἱ βασι- 15
λεῖς καὶ οἱ γέροντες περὶ οὐ ἂν δικάσωσιν ἢ βουλευσῶνται ἢ ψηφίσωνται. ἔξεστιν αὐτοῖς τὸ δόξαν καὶ κοινοῦσθαι τῷ δήμῳ καὶ μὴ κοινοῦσθαι, ἂν δὲ μὴ ὁμογνωμονῶσιν, ἀνάγκη ἐχέτωσαν ἀναφέρειν πρὸς τὸν δῆμον τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς. κύριοι οὖν φησιν οἱ βασιλεῖς μετὰ τῶν γερόντων, τουτέστιν ἐπὶ τῷ θελήματι αὐτῶν 20
ἔστιν, ἂν ὁμογνωμονῶσιν, <ἂν δὲ μὴ>, ἄκοντες προσάξουσιν πρὸς τὸν δῆμον. τοῦτο δὲ οὐκ ἀριστοκρατία ἀλλὰ δημοκρατία, τοῦ δῆμον κυρίου ὄντος ὃ ἂν βούληται κρίνειν.

15: ταύτας] τὰς πενταρχίας p².

17: ἀμίσθους] ἦτοι χωρὶς δώρων καὶ μισθῶν λαμβάνειν ἀρ- 25
χήν p² (aut corr.³ P²).

73b 1: ἐθίξεσθαι κτλ.] ἀνάγκη γὰρ καὶ τὸν ὠνησάμενον φροντίζειν, ὅπως ἐπισυναῦξη ἃ δέδωκε. τοῦτο δὲ οὐ σχολῆς, ἀλλὰ καὶ ἀσχολίας. ἵνα μὴ τις εἴπῃ "ἀλλ' οὐ βουλήσεται κερδαίνειν ὁ ὠνησάμενος, ἵν' ἀσχολῇται, ἀλλ' ἀρεσθήσεται τῇ ἐκ τῆς 30
ἀρχῆς τιμῇ", τοῦτο λύων ἐπήγαγε ταῦτα λέγων· „εἰ γὰρ ὁ ἐπιεικὴς πέντης ὦν βούλεται κερδαίνειν, πολλῷ μᾶλλον ὁ φαυλότερος ἄλλως τε καὶ δαπανήσας πρὸς τὴν τῆς ἀρχῆς ὠνήν". τοῦτο δὲ ὡς ἔστι πανάληθες, βεβαιοῦσιν οἱ καθ' ἡμῶν κόρακες.

74a 9: μισθοφόρα ὥστε μισθὸν λαμβάνειν p². 35

37: ἀντὶ τοῦ ὁράται θάτερος ἀπὸ θατέρου.

38: τοῦ μὲν] Φιλολάου p².

41: τοῦ χώματος] τοῦ τάφου δηλονότι H^a. — ibid. τοῦ μνή-
ματος p².

8 inc. an τρόπος || ξηνηλάσας (sic): intellegit non peregrinorum exactiones, sed mercennariorum incursiones (cf. Aristot. 72b 20)

9 ἀπέρχωνται, scil. οἱ περίοικοι 15 inter νόμος et ἂν perperam leguntur ἂν ὁμογνωμονῶσι πάντες τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς γέροντας, quae delere oblitus est librarius 17 ψηφίσονται

Γ

75a 6: ποιητὸς πολίτης λέγεται ὁ συνταττόμενος μετὰ τῶν πολιτῶν ἀλλότριος, οἷον μετὰ τῶν Ἀθηναίων Κύπριος ὢν.

20 squ.: ἀπορεῖν φησιν ἔστι καὶ περὶ τῶν ἀτίμων καὶ φν-
5 γάδων, πότερον πολῖται εἰσιν ἢ οὐ, καὶ λύειν λέγοντας μετὰ προσθήκης ὅτι ἀτιμοὶ πολῖται καὶ φνγάδες πολῖται. ἀπλῶς δὲ πολῖτας οὐ ρητέον.

26: ἀριστοὺς ἄρχοντας καλεῖ τὸν δικαστὴν καὶ τὸν ἐκκλη-
σιαστήν διὰ τὸ μὴ λέγεσθαι τοὺς τοιούτους τότε ἄρχοντας. Καὶ
10 τὴν βασιλείαν ἀρχήν, ὁμοίως καὶ τοὺς γέροντας ἄρχοντας καὶ
τὴν γερούσιαν ἀρχήν καὶ τοὺς κόσμους ἄρχοντας καὶ ἀρχήν τὴν
τῶν κόσμων ἐξουσίαν καὶ τὰς ἄλλας ὡς εἶπε καὶ πρότερον καὶ
πάλιν ἐρεῖ, τοὺς δὲ ἐκκλησιαστὰς καὶ δικαστὰς ἐκκλησιαστὰς καὶ
δικαστὰς ἔλεγον, ἄρχοντας δ' οὐδαμῶς. καὶ διὰ τοῦτο ἀρι-
15 στοὺς ἄρχοντας αὐτοὺς καλεῖ.

75b 16 squ.: τοῦτο οὕτω συντακτέον· περὶ πάντων γὰρ <ἢ
περὶ τινῶν> τούτων, ἢ <τοι> τῶν ἐν πολιτείᾳ, ἢ πᾶσιν ἀποδέ-
δοται τὸ βουλευέσθαι ἢ τισὶ τοῖς μὴ ἔχουσι ὠρισμένας ἀρχάς
mg.³ P².

20 17 squ.: τίς ὁ πολίτης. — ἐπειδὴ γὰρ κρίνουσι καὶ βουλευ-
ονται ἐν τισὶ πολιτείαις οἱ ὠρισμένοι ἄρχοντες, ἐν τισὶ δὲ κρί-
νουσι καὶ βουλευόνται καὶ οἱ μὴ ὠρισμένοι, ἀρχὴν ἔχοντες, δί-
καιόν ἐστι πολίτην λέγειν τὸν ἐξουσίαν ἔχοντα ἀρχῆς βουλευτικῆς
ἢ κριτικῆς. ἐπειδὴ γὰρ εἴρηται „πολίτης ἀναντιρρήτως λέγεται
25 ὁ κοινωνῶν ἀρχῆς ὠρισμένης“, ἐν τισὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι ἅμα καὶ
βουλευτικοὶ καὶ κριτικοὶ εἰσι, πολίτης ἄρα ἐστὶν ὁ εἰρημένος.

30: τὸ ἀπορηθὲν φησιν ἀπλοῦν ἐστὶν ἥτοι εὐδιάλυτον καὶ
εἰλικρινές (?), ὅτι, εἰ μετέχει ἀρχῆς, πολίτης ρηθήσεται. — πρῶ-
τος μὲν ἐστὶν οὗ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἦσαν πολῖται, δευτέρως
30 οὗ καὶ οἱ πάπποι, τρίτος ὁ ποιητὸς, καὶ τέταρτος ὁ μέτοικος.

34 squ.: πρὸς τοὺς φυλετευθέντας φησὶν οὐκ ἀμφισβητεῖται,
τίνες τούτων εἰσὶ πολῖται· δῆλον γὰρ ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τοῦ
πολίτου, ὅτι ὅσοι μετέσχον ἐξ αὐτῶν ἀρχῆς ὠρισμένης ἢ ἀρίστου
πολῖται εἰσιν, ὅσοι δὲ καὶ μὴ μετέσχον, οὐκ εἰσιν. . . δι' ἣν εἶπεν
35 εὐθύς ἀρχόμενος τοῦ βιβλίου (cf. 1274 b 34) εἰπὼν „νῦν μὲν γὰρ
ἀμφισβητοῦσιν“. βούλεται ὁ Ἀριστοτέλης ἐπὶ τῆς τυραννίδος καὶ
ἐπὶ τῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἐπὶ τῆς δημοκρατίας καὶ ἀπλῶς ἐπὶ
πασῶν τῶν πολιτειῶν λέγειν, ὅτι τὸ πραχθὲν ἢ πόλις ἐπραξεν
ἀλλ' οὐχ ὁ τύραννος ἢ ὁ δῆμος. [ἐπειδὴ γὰρ πόλις ἐστὶν, ἢ δὲ

4 εὐπορεῖν	8 ἀρίστους	14 ἀρίστους	24 ἀναντη- ρήτως
25 κοινωνεῖν	26 βουλευτικαὶ καὶ κριτικαὶ		
27 ἀδιάλυτον	28 εἰλικρινές]	εἰλυ et reliqua incerta	
31 φυλοτευθέντες	33 μετέσχεν	34 lacuna 2/3 litterarum	
39 ἐπειδὴ — p. 305, 1 τύραννος delere oblitus est librarius			

πόλις . . . ὥστε ἡ πόλις ἔπραξεν ἀλλ' οὐχ ὁ τύραννος] ὁ τύραννος ἄρχων, ὁ δὲ ἄρχων πολίτης, ὁ τύραννος πολίτης. ἡ δὲ πόλις ὁ πολίτης, ὁ τύραννος ἄρα πόλις, ὥστε ἡ πόλις ἔπραξεν ἀλλ' οὐχ ὁ τύραννος.

76a 14: κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον] κατὰ τὸ κοινῇ συμ- 5 φέρον p².

76b 8: καίπερ τῶν αὐτῶν χορδῶν οὐσῶν.

13squ.: εἰ δίκαιόν φησι διαλύειν τὰ συμβόλαια ἢ μὴ δια-
λύειν, ἕτερος ἔστω λόγος.

17squ.: ἐπειδὴ ἡ πόλις ἐκ πολιτῶν, οἱ δὲ πολῖται διάφοροι 10
(διαφέρει γὰρ τὸ στρατιωτικὸν τῆς βουλῆς καὶ αὕτη τῆς γερου-
σίας καὶ αὕτη τῆς βασιλείας), δῆλον, ὥς καὶ αἱ τούτων ἀρεταί,
ἢ στρατιῶται καὶ ἢ στρατηγοὶ καὶ ἢ ἐκκλησιασταί, διάφοροὶ εἰσιν,
ὥσπερ καὶ τοῦ πρωρέως, ἢ πρωρέως, ἕτερά ἢ ἀρετὴ τῷ εἶδει τῆς
τοῦ κυβερνήτου. παντὸς δὲ τοῦ ἀπλῶς ἀγαθοῦ, ἢ ἀπλῶς ἀγα- 15
θός, μία τῷ εἶδει ἢ ἀρετῇ. ὥστε οὐκ ἂν εἴη παντὸς πολίτου
καὶ τοῦ ἀπλῶς ἀγαθοῦ ἢ αὐτῇ ἀρετῇ, ἀλλὰ τινός, ὅταν ὁ αὐτὸς
ἀπλῶς ἀγαθὸς ὦν καὶ ἀρχὴν τινα ἄρχῃ· καὶ ἔστιν οὗτος ὃν κα-
λοῦσιν πολιτικὸν εὐδαίμονα, ἄλλος ὦν τοῦ θεωρητικοῦ εὐδαίμο-
νος, ὥς ἐν τῷ κάππα τῶν ἡθικῶν μεμαθήκαμεν (cf. Mich. Ephes. 20
ad Eth. Nic. 1177a 12squ. comm. Ar. XX 578), ὅστις πολιτικὸς
εὐδαίμων καὶ ἄρχειν μόνον δύναται, οὐ μὴν καὶ ἄρχεσθαι, μέ-
χρις ἂν εὐδαιμονήσῃ (cf. 1277a 13 — b 30). φθάσας δὲ πάλιν
φησὶ τοῖς ἐν τῇ ἀρίστη πολιτείᾳ δεῖ τὴν τοῦ σπουδαίου ἀρετὴν
ὑπάρχειν (1277a 1squ.). ἢ γὰρ σπουδαῖος, οὐδὲν διαφέρει, 25
ὥσπερ οὐδ' ὁ ἀνθρώπος καὶ ἵππος, ἢ ζῷα, ἢ δὲ τοιοῖδε εἶδεν,
οἷον ἐφοροὶ ἢ φύλακες ἢ ἄλλο τι ἕτεροι. διὸ καὶ αἱ ἀρεταὶ αὐτῶν
ἕτεραι. διαφέρει δὲ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ τοῦ σπουδαίου πολίτου, ὅτι
ὁ μὲν σπουδαῖος πολίτης δύναται καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι, ὁ δὲ
ἀγαθὸς ἄρχειν μόνον. 30

77a 13squ.: διὰ τούτων συνάγειν πειρᾶται τὴν τοῦ ἄρχον-
τος ἀρετὴν ἑτέραν τῆς τοῦ σπουδαίου πολίτου ἀρετῆς. εἰ δὲ τοῦτο,
μήποτε ἡ τοῦ ἄρχοντος ἀρετὴ ἢ αὐτῇ ἔσται τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ἀν-
δρὸς ἀρετῇ. καὶ εἰ τοῦτο ἔσται, ἢ αὐτῇ ἀρετῇ σπουδαίου τινὸς
πολίτου καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. 35

23: διὰ τὸ εἶναι ἑτέραν τὴν τοῦ ἄρχοντος καὶ τοῦ ἀρχομένου.

25: ἰδιώτης ἀντὶ τοῦ ἀρχόμενος. οὐκ ἠπίστατο ἄρχεσθαι
ἀλλ' ἄρχειν. (26:) καὶ πολίτου δοκεῖ αὕτη ἀρετὴ εἶναι.

29squ.: ἀνδρεῖος μὲν γὰρ καὶ ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἀρχόμενος,
ὁμοίως καὶ σώφρονες ἀμφοτέρω, ἀλλ' ἕτερον εἶδος ἀνδρείας 40
τῆς τοῦ ἄρχοντος καὶ ἕτερον τῆς τοῦ ἀρχομένου. ὁμοίως καὶ
σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης. ὥστε οὐ ταῦτόν ἐστιν ἡ ἀνδρεία
τοῦ ἄρχοντος τῇ τοῦ ἀρχομένου ἀνδρείᾳ (cf. 1277b 17squ.).

1 in codice nulla lacuna

23 εὐδαιμονίσειε

27 ἢ] ἡ

28 ἕτεροι

38 αὐτῇ

41 τῆς] ταῖς

30: ἀμφοτέρω| δηλονότι τὸ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι p².

77 b 2: πρὶν δῆμον γενέσθαι] τουτέστι πρὶν δημοκρατῆσαι p².

4: ἀγαθὸν] ἄνδρα p². — τὸν πολιτικόν] τὸν ἄρχοντα p².

13: τούτων] δηλονότι ἡ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν λοιπῶν H^a.

5 — ibid. ἄρχοντος καὶ ἀρχομένον p².

16: ἀμφοτέρω (et 17 ἄμφω)] ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι p².

28 squ.: ὁ ἀρχόμενος δοξάζει μόνον τότε ἀγαθὸν εἶναι καὶ τοῦτο παρ' ἄλλον μαθὼν· ἔστι γὰρ ὥσπερ ἀνλοποιός mg.¹ P¹ et mg.³ P².

37: τὴν τοιαύτην ἀρετὴν] τὸ δύνασθαι ἄρχειν. — οὗτος γὰρ 10 πολίτης] ὁ δυνάμενος μετέχειν.

78 a 1: ἀντὶ τοῦ οὐδὲ γὰρ οἱ δοῦλοι τῶν πολιτῶν πολῖται.

11: καὶ ἀντὶ τοῦ μὴ ἀναγκαζόμενοι ὑπηρετεῖν τὰς διακονικὰς πράξεις. — τίνες οἱ δοῦλοι καὶ τίνες οἱ βάνανσοι καὶ θῆτες.

25 squ.: ὅταν δηλονότι πλουτήσας ἀποστή τῆς ἀγορᾶς. τότε

15 γὰρ οὐ βάνανσος. ὁ γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ βάνανσος.

29: οὐ μὴν κτλ.] ἐπεὶ πολιτῶν ἀποροῦντές εἰσὶ τινες διὰ τὴν ὀλιγανθρωπίαν, καὶ τοὺς νόθους πολιτογραφοῦσιν, ὅταν δὲ εὐπορήσωσιν ὄχλον, μόνους ἡγοῦνται πολίτας τοὺς ἐκ τῶν πολιτῶν προελθόντας mg.³ P².

20 78 b 9: τάξεις ἐστὶ πολιτείας τὸ τὴν πρώτην τῶν ἀρχῶν ἔχειν τὰ πρωτεῖα καὶ τὴν δευτέραν τὰ δευτερεῖα καὶ ἐξῆς τὰς ἄλλας. καὶ μὴ ψεύδειν . . . φέρε εἰπεῖν ἀρχὴν πρωτεῦειν. ὡσαύτως τάξεις ἐστὶ τὸ μένειν πάσας τὰς ἀρχάς, οἷον, εἰ τρεῖς εἴεν, σφίζεσθαι τὰς τρεῖς καὶ μὴ συστέλλεσθαι εἰς δύο.

25 21: κοινῇ συμφέρον ἦτοι κοινόν ἐστι συμφέρον τὸ συνίστασθαι καὶ σφίζεσθαι τὴν πολιτείαν.

24 squ.: τὸ ζῆν εἶναι ἐστὶ, τὸ δ' εἶναι καλόν· τὸ ζῆν ἔτι καλόν. ἢ οὕτως· τὸ εἶναι ἡμῶν τὸ ζῆν ἐστὶ, τὸ δὲ ζῆν καλόν· τὸ εἶναι ἄρα καλόν.

28: πρόδηλον τοῦτο ἐκ τῶν πολιορκουμένων. καίπερ σφόδρα πεινῶντες καὶ διψῶντες καὶ παντοίως κακοπαθοῦντες καρτεροῦσιν ἐντὸς τοῦ ἄστεος ἔρωτι τοῦ ζῆν καὶ εἶναι. πάντα γὰρ ἐφίεται τοῦ εἶναι· τὸ γὰρ εἶναι ἀγαθόν.

39: ἀμφοῖν] ἑαυτοῦ δηλονότι καὶ τῶν ἀρχομένων p².

79 a 15: φησὶν, εἴ τις νοσώδης ὢν, ὑπηνίκα μὲν ἤρχεν. 35 ὑγιὲς διετέλει, ἀποβαλὼν δὲ τὴν ἀρχὴν ἐνόσει, ἐβούλετο ἂν συνεχῶς ἄρχειν, ἵνα καὶ ὑγιαίνῃ, διὰ τὸ ἐπεσθαι τῇ ἀρχῇ τὴν ὑγιάν. οὕτως οὖν βούλονται συνεχῶς ἄρχειν διὰ τὰς ὠφελείας.

32: καλεῖν κτλ.] τίς βασιλεία. τίς ἀριστοκρατία. τίς πολιτεία.

39: ἄλογόν ἐστι, φησί, μὴ καλεῖν ἀριστοκρατίαν ἀλλὰ πολιτείαν, ἐν ᾗ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύεται.

15 βάνανσος prius] βάνανσον 18 εὐπορήσουσιν 20 τὸ]

τῷ 22 post ψεύδειν exstat ᾧ et compendii nescioquid

34 εἴ] ἢ 39 ἄλογόν] legit igitur ἄλόγως: hinc etiam 79 b 1

ἀλλὰ per καὶ interpretatus esse videtur: quamquam quomodo hac ratione quae statim sequuntur expedierit non video

79b 1: τὸ ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ καί· καὶ μάλιστα ἡκριβωμένους εὔρειν κατὰ τὴν πολεμικὴν χαλεπὸν ἐστίν.

12: ὁ δὲ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ γάρ.

16squ.: σὴ περὶ τυραννίδος mg. p².

80a 11: τὸ τὸ τῷ ἴσον προσκεκλωθῶ mg.³ P².

5

25: εἰ μὲν γὰρ κτλ.] οἶμαι τὸ λεγόμενόν ἐστιν, ὅτι, οἷα ἐστὶν ἡ κοινωνία αὐτῶν, τοιαύτη τούτων καὶ ἡ πολιτεία. ἀλλ' εἰς γὰρ ἀμφοτέροι.

30: οὔτε φησὶ τῶν καταρχὰς τῆς πόλεως κτισθείσης οὔτε τῶν ὕστερον ἐπιγινομένων τῶν αὐτῶν μεθ' ἑξουσιν mg.³ P².

10

31squ.: τὸ τῆς λέξεως συνεχὲς τοιοῦτον· εἰ δὲ μήτε τοῦ ζῆν μόνον ἔνεκεν μήτε συμμαχίας ἔνεκε τὰς διὰ τὰς ἀλλαγάς, ἀλλὰ μάλλον τοῦ εὐ ζῆν. ὁ δὲ λέγει, ἐστίν· εἰ δὲ μὴ τούτου ἔνεκεν συνῆλθον, ἀλλ' ἔνεκεν εὐζωίας, ἀνισχυρός ἐστίν ὁ τῶν ὀλιγαρχικῶν λόγος· τούτου γὰρ δεῖ προσυπακούειν. καὶ οὐ 15 λήφονται πλείονα ἐν ταῖς γούν χρημάτων διανομαῖς οἱ εὐπορότεροι ἢ ἐν ταῖς τῶν τιμῶν μείζονας τιμάς, ἀλλ' ὅσοι πλείονα συμβάλλονται καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν τοῦ εὐ καὶ εὐδαιμόνως ζῆν κοινωνίαν, ἐκεῖνοι ἐν ἀπάσαις ταῖς διανομαῖς μεθ' ἑξουσιν τοῦ πλείονος.

80b 2: ποίους τινὰς] ἦτοι ἀγαθοὺς p².

20

12: οὐ δυνατός, φησὶν, ἐστὶν ὁ νόμος ἀγαθοὺς ποιεῖν τοὺς πολίτας ἀλλ' ἡ ἀρετή. — ὅτι δὲ] τουτέστιν· ὅτι δὲ μία πόλις ἐστίν, ἐν ᾗ ἐστι κοινωνία τοῦ εὐ ζῆν, αἱ δὲ ἄλλαι οὐκ εἰσὶ μία. φανερόν φησιν, ἐπάγει.

34: τοῖς γένεσι] τοῖς καθ' αἷμα p².

25

40: ὅρος πόλεως.

81a 14squ.: λαμβάνει πρῶτον τῶν τῆς διαιρέσεως τμημάτων τὸ λέγον, ὅτι δεῖ κύριον εἶναι τὸ πλῆθος. λαμβάνει δὲ καὶ τὸν νόμον διαταττόμενον ἐξουσίαν ἔχειν τὸ πλῆθος διὰ τὸ κύριον εἶναι ποιεῖν ὃ βούλεται. καὶ ταῦτα λαβὼν συνάγει τὰ παρ- 30 ὄντα ἄτοπα. (16:) τὸ κύριον οἷον νόμος ἐστίν, ὃ δὲ δοκεῖ τῷ νόμῳ, δίκαιόν ἐστι. — (17squ.): ἐάν, φησί, πάντα τὰ χρήματα τῶν πλουσίων ληφθῇ ὑπὸ τῶν πενήτων καὶ ὕφ' ἑαυτῶν τῶν πενήτων ἑαυτοῖς διανεμηθῇ, ἐάν οἱ πλείους τούτων τῶν διανεμαμένων τὰ τῶν πλουσίων ὁμονοήσαντες ἀφέλωνται τὰ τῶν ἐλατ- 35 τόνων καὶ ἑαυτοῖς διανεμῶσι, φανερόν, ὅτι φθεροῦσι τὴν πόλιν. αὐτοὶ γὰρ καὶ ἔσονται κύριοι μόνοι. ἀλλὰ μὴν ἡ πολιτεία ἦν μετὰ τοῦ κἀκείνους κυρίους εἶναι· λέγω δὲ ἐκείνους οὐ τοὺς πρῶην πλουσίους, <ἀλλ'>.

1 ἡκριβωμένος 5 ἴσον] ἴσω 6 legitne οὐ μὲν γὰρ?
(οἱ μὲν γὰρ H^a in textu) 7 ἀλλ' κτλ. non expedit 12 lacuna 7/8 litterarum 31 τῷ| τῶν 34 ἑαυτοῖς] ἑαυτοῦ
38 κἀκείνον 39 πλουσίους ipse scholiographus mutavit in πλουσίων lacuna propter scholion sequens (ἀλλ' ἴσως κτλ.) sine ulla distinctione huic scholio adsutum

34: ἀλλ' ἴσως, φησί, τις εἴποι συμβαῖνον ἅπερ εἶπον οὐ διὰ τὸ τὸν νόμον φαῦλον εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ τὸν κύριον ἄνθρωπον εἶναι ἔχοντα τὰ συμβαίνοντα πάθῃ, ἥτοι ἐπιθυμίας χρημάτων καὶ πλεονεξιών καὶ τῶν λοιπῶν ὧν εἶπεν Ἀριστοτέλης. καὶ εἴη ἂν
 5 τὸ κατάλληλον τῆς λέξεως τοιοῦτον· ἀλλ' ἴσως φαίη τις εἶναι τὸ κύριον, τοῦ τοιαῦτα δηλονότι γίνεσθαι, ἄνθρωπον ἔχοντα τὰ συμβαίνοντα πάθῃ, ἀλλὰ ἡ εἶναι τὸν νόμον φαῦλον. οὐ διὰ φανλότητα οὖν τοῦ νόμου ταῦτα συμβαῖνον, ἀλλὰ διὰ τὸ κύριον ἄνθρωπον εἶναι πάθεσι δουλεύοντα καὶ (cf. 40 squ.) τῷ τὸν μὲν
 10 σπονδαῖον ἔχειν πάντα ὁμοῦ, τοὺς δὲ πολλοὺς μέρος ἢ μέρη. τοῦτό ἐστιν ἡ ἀπορία ἣν πρὸ ὀλίγον εἶπεν λέγων· δόξεις δ' ἂν λύεσθαι καὶ τινα ἔχειν ἀπορίαν, ἥτοι ἔνστασιν πρὸς τὴν λύσιν. λέγει γὰρ ἡ λύσις, ὅτι οὐκ ἂν ἀδικήσωσιν οἱ πολλοὶ τοὺς ὀλίγους καὶ πλουσίους, ἐὰν τὸ ἐκ πάντων ἄθροισμα εἴη ἴσον καὶ ὅμοιον
 15 ἐνὶ σπονδαίῳ πλήθους. [πῶς ἔσται τὸ ἐκ πάντων ἄθροισμα ὥσπερ εἰς σπονδαῖος; ἀμήχανόν ἐστιν. ὥστε ἀδικήσουσι τοὺς πλουσίους.] λύεται, φησὶν, ἡ πρώτη ἀπορία διὰ τούτου. ἐνὸς γὰρ ἐκάστου ἔχοντος μίαν ἀρετὴν πάντες δὲ ὁμοῦ τὴν ὅλην ἀρετὴν τὴν τοῦ σπονδαίου καὶ ἀρίστου ἀνδρός, οὐκ ἂν διανεμηθῇ τὰ τῶν πλου-
 20 σίων οὐδ' ἂν ἀδικήσωσιν αὐτούς, διὰ τὸ ἐκ πάντων ἄθροισμα εἶναι οἷον ἓνα ἄνδρα σπονδαῖον καὶ δίκαιον.

81b 21: τὴν πρότερον κτλ.] τὴν συνιστῶσαν τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν πόλιν φθείρουσαν p².

33: οὐ καθάυτοι καθαντούς δηλονότι τὰς ἀρχὰς αἰροῦνται, 25 ἀλλὰ μετὰ τῶν βελτιόνων.

40 squ.: ὁ ἱατρός γὰρ κρίνει, ὥς τις ἱατρεύσει τὸν κάμνοντα mg.³ P².

82a 3 squ.: δημιουργὸν λέγοι ἂν τὸν ἐμπειρικόν, ἀρχιτεκτονικὸν τὸν λογικόν. ἡ δημιουργικοὺς λέγοι ἂν τοὺς οὓς νῦν
 30 ὑπουργοὺς καλοῦσιν, ἀρχιτεκτονικοὺς δὲ τοὺς λεγομένους νῦν ἱατροὺς καὶ ἀρχιατροὺς. τίνες δὲ εἰσιν οἱ περὶ πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην πεπαιδευμένοι, εἴρηται αὐτῷ ἐν τῷ προοιμίῳ εὐθὺς τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ περὶ ζώων μορίων (639a 1 squ.), εἴρηται δὲ καὶ ἐμοὶ ἐκεῖσε ἐξηγουμένῳ τὸ βιβλίον (cf. Mich.
 3 Ephes. in libro de partibus animalium, comm. Arist. XXII 2 p. 1, 18 squ.).

83a 1 squ.: οὐδὲν συμβάλλονται εἰς τὴν αὐλητικὴν ὁ πλοῦτος <καὶ ἡ εὐγένεια>. εἰ γὰρ ὅλως δεῖ συμβαίνειν εὐγένειαν πρὸς αὐλητικὴν, συγκριτέον καὶ μέγεθος πρὸς ἀρετὴν καὶ λευ-
 40 κότητα πρὸς χυμὸν καὶ οὐσίαν πρὸς ποῖον καὶ ὅλως πάντα πρὸς

2 τὸ] τὸν (bis) 11 πρὸ ὀλίγου: re vera in sequentibus 81a 41: patet igitur in ipso commentario, unde haec excerpta, locum 81a 34—38 post capitis 11 principia iam explanata tractatum esse, scil. ad 81b 21 (διὸ καὶ τὴν πρότερον εἰρημμένην ἀπορίαν) 16 ἀμήχανος

πάντα Η^α. — ibid.: ἐν γὰρ τῷ ἐργάζεσθαι δεῖ τὴν ἐργασίαν πλούτου καὶ εὐγενείας ὑπερέχειν et (olim etiam mg. rc. P³, nunc eras.) συμβάλλονται] ὁ πλοῦτος δηλαδὴ καὶ ἡ εὐγένεια mg.³ P².

18 squ.: ὥσπερ, φησίν, ἄνευ τῶν προτέρων (ἦτοι εὐγενῶν καὶ εὐπόρων) ἀδύνατόν ἐστιν <οἰκείσθαι> πόλιν, οὕτως πόλιν ἀδύνατόν ἐστι καλῶς κείσθαι χωρὶς δικαιοσύνης καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς.

84a 17: διὸ] διὰ τὸ μὴ βοῦλεσθαι τοὺς ὑπερέχοντας κατὰ πολὺν συναριθμεῖσθαι τοῖς πολλοῖς. ἐξωστράκιζε γὰρ ὁ δῆμος τοὺς διαφέροντας κατὰ πολὺν πλούτῳ ἢ εὐγενείᾳ ἢ φίλων πλήθει.

18: αὐταὶ] αἱ δημοκρατούμεναι.

22: ὠρισμένους] διαφέρει ὁ ὁστρακισμὸς φυγαδείας, ὅτι ὁ μὲν ὁστρακισμὸς ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ ἐγίνετο, οἷον ἔτεσι ἐξ ἢ ἐπτά, ἡ δὲ φυγαδεία μέγρι τέλους τοῦ φυγαδευθέντος ζωῆς.

μυθολογεῖται κτλ.] αἰσχύνῃν γὰρ καὶ ὕβριν νομίσας ὁ Ἡρακλῆς ἑαυτοῦ εἶναι τὸ συμπλεῖν μετὰ τοιούτων, ὧν ὁμοῦ πάντων πολὺν πάμπαν ὑπερεῖχεν, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καταλιπὼν γὰρ τὸ πλοῖον καὶ τοὺς πλωτῆρας

ibid.: αἰσχύνῃν γὰρ ἡγεῖτο Ἡρακλῆς τὸ συμπλεῖν τοιούτοις πλωτῆρσι πολὺν τούτων ὑπερέχων mg.³ P² olimque (nunc abstersa) mg. rc. P³.

84b 14 squ.: τὸ συμφωνεῖν ταῖς πόλεσι ταυτὸν ἐστὶ τῷ τὰ αὐτὰ ποιεῖν ταῖς πόλεσιν. ἦτοι οὐδὲν κωλύει, ὥσπερ αἱ πόλεις ἐξωστράκισουσιν τοὺς ὑπερέχοντας, οὕτως καὶ τοὺς μονάρχας ἐξωστράκισεν ἢ φυγαδεύειν τοὺς ὑπερέχοντας κατὰ πλοῦτον ἢ εὐγένειαν πολίτας. εἰ γὰρ εἰς ὠφελείαν τῆς πόλεως ἄρχουσιν, ἐξωστρακιστέον τοὺς ὑπερέχοντας. βλάβουσιν γὰρ τὴν πόλιν ἐπὶ μείζον καθεκάστην αἰρόμενοι.

85a 8: αἰδίδος] αἰετὴν αὐτὴν ἔχει ιδιότητα. ἢ τὸ αἰδίδιον ἀντὶ τοῦ ἀναφαίρετον. ἐς γὰρ ἂν ζῇ, ἔχει αὐτὴν.

18: δύναμιν] μοναρχίας.

19: νόμος γὰρ κεῖται ἐν αὐτοῖς, ἵνα τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς διαδέχεται ὁ υἱός. διὰ τοῦτο δὴ καὶ πατρικὴ λέγεται, ἀλλ' οὐχ ὅτι πατρικῶς κηδεταὶ ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευμένων.

31: αἰσυννῆται οἱ τοῦ ἀγῶνος προσεστώτες (Hom. θ 258). ἢ οἱ νεανῖαι (cf. κούρω αἰσυννητῆρι Aristarchus Ω 347). ἢ οἱ νεμηταί. ἀπαξ δὲ εἰρηται ἡ λέξις (scil. apud Homerum).

85b 14: συνεχῶ·] ὁμοῦ πάντων.

86a 2: περὶ τῆς τοιαύτης κτλ.] οἷον τῆς κατὰ νόμον, οἷα ἡ τῶν Λακωνῶν. — τὸ ἔνα ὄντα ἄρχειν πολλῶν νομοθέτον ἐστίν. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τὸν νόμον λέγειν ἄρχειν ἢ τὸν θέντα τὸν νόμον. 9: δοκοῦσι δὴ κτλ.] οἱ λέγοντες, φησίν, ὅτι συμφέρει

3 συγγένεια 5 πόλιν alterum] πόλιν 6 an <οἰ>κεῖσθαι? 25 εὐμένειαν 32 διαδέχεται 33 τῶν βασιλευόντων 34 αἰσεμνῆται; cf. Suidas s. v.

μᾶλλον βασιλεύεσθαι ἢ πρὸς τῶν νόμων ἄρχεσθαι, ἔλεγον, ὅτι ὁ νόμος τὸ καθόλου διορίζει, οἷον ὅτι "ξένος ἂν ἔλθῃ ἐπὶ τὸ τεῖχος, θανάτῳ τελευτάτω", περὶ δὲ τῶν καθεκάστην προσπιπτόντων οὐδὲν λέγει· ὥστε δεῖ βασιλεύεσθαι, ὡς ἂν ὑπὸ τοῦ βασι-
 5 λέως διοριζῇται περὶ τῶν προσπιπτόντων τὸ ποιητέον. — λόγον καθόλου τὸν νόμον λέγει, οἷον τὸν λέγοντα "δεῖ πάντα ἀριστεὰ στεφανοῦν" καὶ "πᾶς ὁ ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ τεῖχος ξένος θνησκέτω" καὶ τοὺς ἄλλους ὁσαύτως. τοῦτον δὴ φησι τὸν καθόλου δεῖ
 10 οὖν οἱ ἄρχοντες καὶ τὸ καθόλου καὶ τὸ κατὰ μέρος γινώσκουσιν, ὁ δὲ νόμος τὸ καθόλου μόνον, λέγω κρεῖσσον ἄνθρωπον ἄρχειν ἄλλὰ μὴ νόμον. ἢ μᾶλλον λέγοι ἂν, ὅτι, εἰ δεῖ τὸν καθόλου λόγον ὑπάρχειν τοῖς ἄρχουσιν, ἵνα πρὸς ἐκείνον ὥσπερ τινὰ κανόνα βλέποντες ἐνεργῶσι, κρεῖσσον τὸν νόμον ἄρχειν, οὐ χωρὶς ἀδ-
 15 νατοῦσιν οἱ ἄρχοντες τὰ καθεκαστα πράττειν.

17: ὦ] οἷον τῷ νόμῳ et 18: ὦ] τῷ ἀνθρώπῳ p².

19: τοῦτο] τὸ παθητικὸν p².

20: τούτου] τοῦ νόμου et βουλεύσεται] ὁ βασιλεὺς p².

31: ἔτι μᾶλλον κτλ.] σὴ ὡς τὸν μὲν ἕνα ἄνθρωπον ἐνδέχεται
 20 καὶ ὀργῇ κρατεῖσθαι καὶ πάθει ὑποκείσθαι, τὸ δὲ πλήθος ἅπαν
 οὐ ῥᾷδιον mg.¹ P¹ et mg.² P².

ἁδιάφθορον] ἥτοι μὴ χρήμασι δουλούμενον.

37: αὐτόν] τὸν νόμον δηλονότι p².

38: εἰ δὲ δὴ μὴ ῥᾷδιον ἐν πολλοῖς τὸ ἐλεύθερον εὔρεσθῆναι,
 25 ποιητέον α φησιν ἐξῆς.

86b 24: γιγνομένων] τῶν τέκνων et ὅποιοί τινες] ἥτοι
 φαῦλοι p².

39: συνεβούλευε] Πλάτων mg.² P².

87a 10: βασιλεὺς] κατὰ κοινού τὸ λεκτέον p² (adicit quasi
 30 ex ipso textu dicendum Guil.).

17sq.: τὸ ἀνὰ μέρος ἄρχειν τοὺς ἴσους τάξις· νόμος· φυ-
 σικός· διὸ κάλλιστος.

32: νοῦν τὸ λογικόν φησι μέρος τῆς ψυχῆς.

41: ἀλλὰ μὴν κτλ.] καὶ διὰ τούτων τὸ αὐτὸ κατασκευάζει,
 35 λέγω δὴ τὸ μὴ δεῖν ἕνα θεραπεύειν ἀλλὰ πλείους σὺν τοῖς νό-
 μοις H^a. — ibid.: οἱ ἀρρωστοῦντες ἰατροὶ ἅμα μὲν καὶ μὴ τεμεῖν
 τὸ οἰκτεῖον μέρος βουλόμενοι, ἅμα δὲ καὶ ἐν πάθει ὄντες καὶ
 νοσηλευόμενοι τὸ ἀληθὲς κρίνειν οὐ δύνανται mg. rubr.¹ P¹ et
 mg.² P².

40 87b 10: τοῦτο] τὸ εἶναι πολλοὺς ἄρχοντας p² et mg. rubr.¹ P¹.

15: ἀπὸ κοινού τὸ ὡς οὐχ ἕνα λοιπὸν ἄρχειν δίκαιον p² et
 mg. rubr.¹ P¹ (glossam, ἕνα in ἵνα mutato, in textum rece-
 perunt ΓM^o).

1 ἢ πρὸς] ἥπερ; cf. ἄρχεσθαι πρὸς ἐκείνον schol. 88a 5
 9 εἰ] οἱ 20 πάθει P¹ 35 θεραπεύειν] ἔρπειν || τῶν νόμων

88 a 1 squ.: κἂν τε νόμοι μὴ ᾤσι, φησί, κἂν τε ᾤσιν, οὐ δεῖ
 ἔνα κύριον πάντων εἶναι, οὐδὲ ἂν ἡ σπουδαιότατος, εἰ μὴ εἴη
 πᾶσας ἔχων τὰς ἀρετὰς καὶ τοιοῦτος οἷος θεὸς νομίζεσθαι, ὅποιον
 προεῖρηκεν (1284a 3 squ.) mg.¹ P¹ et mg.³ P².

5: ὅταν ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ διαφέρῃ καὶ μείζων ἢ τῆς τῶν ἄλ-
 λων ὁμοῦ συμπάσης ἀρετῆς. ὅταν γὰρ αἱ ἀρεταὶ πάντων ὡς
 μία συγκρινόμεναι τῇ ἐκείνου ἀρετῇ ἐλάττους ᾤσι, τότε δὴ τού-
 τους ἀρχεσθαι πρὸς ἐκείνον H^a. — ibid.: τρόπον τινά] θεὸς νο-
 μιζόμενος p².

24 squ.: οὐ δεῖ γὰρ τὸν τοιοῦτον φονεύεσθαι παρὰ τῶν βα- 10
 σιλενομένων ἢ ὅλους ἀρχομένων οὔτε ἐξοστρακίζεσθαι οὔτε συν-
 αριθμεῖσθαι ὅλοις αὐτοῖς. ὅλον γὰρ τοιοῦτος, ἐπειδὴ πάντων
 ὑπερέχει, οἱ δὲ μέρος, ὅτι ἡττων ἢ πάντων ἀρετῇ τῆς ἐκείνου H^a. —
 ibid.: οὐ δεῖν φησιν ἐξοστρακίζεσθαι τὴν ὑπερφέροντα κατ'
 ἀρετὴν, ὡς ἀξιούσι τινες δῆθεν συνιστῶντες τὰς πολιτείας, ὡς 15
 προεῖρηται. ἀξιούσι γὰρ πάντας τοὺς καθ' ὅποιον ὑπεροχὴν
 ὑπερφέροντας ἐξοστρακίζειν mg.¹ P¹ et mg.³ P².

28: τοῦτο] δηλονότι τὸ εἶναι πᾶν p².

88 b 4: cf. app. crit.

50

88 b 11: κατὰ μόριον, οἷον ἡ θεραπευτικὴ τέχνη· ὁμοίως
 κατὰ μόριον ἡ ὑγιεινὴ, περὶ γένος δὲ καὶ κοινόν τι ἡ ἱατρικὴ.
 ὁμοίως κατὰ μόριον ἡ ἀριθμητικὴ ἡ γεωμετρία ἡ μουσικὴ ἡ
 σφαιρικὴ, κατὰ γένος δὲ ἡ μαθηματικὴ. ὁμοίως κατὰ μόριον ἡ
 δημοκρατία ἡ βασιλεία ἡ ἀριστοκρατία ἡ ὀλιγαρχία, κατὰ γένος 25
 δὲ ἡ πολιτικὴ.

14: τῷ κεχορηγημένῳ ἀντὶ τοῦ τῷ κεκοσμημένῳ ὑπὸ τῆς
 φυσικῆς ὅλης ἀρετῆς H^a et p² olimque (postea eras.) mg. re. P³.

16: ἱκνουμένης] καὶ ἱκνουμένης ἀντὶ τοῦ τελέας.

19: ὁμοίως κτλ.] οἶδε γὰρ καὶ ὁ ἱατρός, τίς ἡ ἱατρεία καὶ 30
 τίς τίνι συμφέρει mg.¹ P¹ et mg.³ P².

25: ὥστε τὴν κτλ.] δεῖ, φησί, τὸν πολιτικὸν οὐ μόνον γινώ-
 σκειν τὴν ἀπλῶς ἀρίστην πολιτείαν, τί ἐστίν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ
 τῶν ὑποκειμένων ἀρίστην. ἄλλη γὰρ ἡ ἀπλῶς ἀρίστη καὶ ἄλλη
 ἐκ τῶν ὑποκειμένων· οἷον ἥδε τις ἡ πολιτεία ὡς μὲν δημοκρα- 35
 τία ἔσται ἀρίστη, ἀπλῶς δὲ ἀρίστη οὐκ ἔσται. εἰ γὰρ πάντα τὰ
 μέρη, ὅσα ὑπόκειται δεῖν ἔχειν τὴν δημοκρατίαν καὶ οἷα δεῖν
 ἔχειν, ἔχει, δημοκρατία μὲν ἀρίστη ἔσται, ἀπλῶς δὲ ἀρίστη οὐκ
 ἔσται.

1 μὴ om. P¹ τε] τε μὴ P¹ 11 an ὅλως? 13 ὑπερέχειν

15 συνιστῶντες post τὰς πολιτείας P¹ 22 ατρική

23 ἡ primum bis 27 τῷ — τῷ] ἥτοι p² κεκοσμημένῳ] κε-
 κτημένῳ H^a 28 ὅλης om. p² 37 οἷα δεῖν] οἷαν δεῖ

28: ἐξ ὑποθέσεως λέγει. ἦν ἂν τις ὑπόθῃται ὅτι δημοκρατία
 ἔσται, ἐὰν γίνωνται τὰδε καὶ τὰδε. καὶ καλλίστη πολιτεία ἔσται,
 ἐὰν οἱ πολῖται μὴ σχολάζωσι περὶ τὴν τῶν ἀναγκαίων εἰπορίαν.
 [εἰ] σχολάζουσι δέ, εἰ ἔχουσι ὅτι πλείστοις εἰλωτας τοὺς ἐργαζο-
 5 μένους. δεῖ οὖν δύνασθαι τὸν πολιτικὸν θεωρεῖν, πότερον ὑπεν-
 ἀντίως ἔχει ταῦτα πρὸς τὸ σῶζεσθαι τὴν δημοκρατίαν καὶ πρὸς
 τὸ καλῶς πολιτεύεσθαι καὶ συμφωνεῖ καὶ συνεργεῖ. ἔτι, εὐδαι-
 μονεστάτη πόλις ἔσται, ἂν ᾧσιν αἱ τῶν φυλάκων γυναῖκες κοι-
 ναί; καί, ἂν μὴδὲν τι ἔχωσιν οἱ φύλακες καὶ ἐὰν ζῶσι κεκολα-
 10 σμένως, ἄρα καὶ ταῦτα συνάδει πρὸς τὸ τὴν πόλιν εὐδαιμονεῖν
 ἢ μᾶλλον ἐναντιοῦται;

89a 1: χρὴ δὲ κτλ.] ὅτι δεῖ τὸν πολιτικὸν οὐ μόνον καινὰς
 πολιτείας εἰσηγεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπανορθοῦν τὰς κειμένας, εἴ τί
 πον σφάλλονται mg. p². — ibid.: εἰσηγεῖσθαι] ἐνεργεῖν et 6:
 15 ὑπαρχούσαις] ἐνεργουμέναις et 7: τοῦτο] τὸ οὕτω ποιεῖν p².

13: πρὸς γὰρ κτλ.] ὥστε αἱ πολιτεῖαι κυριώτεραι· κατ' αὐτὰς
 γὰρ οἱ νόμοι τίθενται et ad 15: ὁρος τῆς πολιτείας et 17: τῆς
 κοινωνίας] τῆς πολιτείας mg. p².

16: οὐ γὰρ ὡσαύτως ἐν πάσαις ταῖς πολιτείαις αἱ ἀρχαὶ
 20 δίδονται, ἀλλ' ἐν ἄλλαις μὲν εἰσι κληρωταί, ἐν ἑτέροις δὲ ἀπὸ
 τιμῆματος καὶ ἐν τινὶ μὲν πολλάκις ὁ αὐτὸς ἄρχει, ἐν τινὶ δὲ
 ἀπαξ (δὶς γὰρ οὐκ ἐφείται), ἐν τινὶ δὲ ὀλιγάκις καὶ ὀλίγας, ἐν
 τινὶ δὲ πολλάκις καὶ πολλὰς, καὶ ἐν τινὶ μὲν οὐκ ἔξῃσιν πολλὴν
 χρόνον τὸν αὐτὸν ἄρχειν, ἐν τινὶ δὲ ἀνάπαλιν. πολλοὶ οὖν οἱ
 25 τρόποι τῆς τῶν ἀρχῶν διανεμήσεως καὶ πολλαὶ αἱ τάξεις.

18: τὸ κεχωρισμένοι ἀντὶ τοῦ διάφοροι, τὸ δὲ δηλούν-
 των ἀντὶ τοῦ συνιστάντων. ἔστι δὲ, ὃ λέγει· οἱ νόμοι οἱ συν-
 ιστῶντες ἐκάστην πολιτείαν διάφοροί εἰσιν, ἄλλοι γὰρ ἀριστο-
 κρατίαν, ἄλλοι δημοκρατίαν. ἢ λέγοι ἂν, ὅτι κεχωρισμένοι καὶ
 30 ἕτεροι ὀφείλουσιν εἶναι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ οἱ προσ-
 τὰττοντες πῶς δεῖ τοὺς ἄρχοντας ἄρχειν νόμοι τῶν δηλούντων
 νόμων, πῶς δεῖ τοὺς πολῖτας πολιτεύεσθαι. ἄλλους γάρ, φησί,
 δεῖ εἶναι τοὺς νόμους τούτους καὶ ἄλλους τοὺς διοριζόμενους,
 πῶς δεῖ ἄρχειν τοὺς ἄρχοντας καὶ φυλάττειν τοὺς παραβαίνον-
 35 τας. καὶ δεῖ καὶ ταῦτα μετὰ τῆς αὐτῆς φρονήσεως γινώσκειν τὸν
 πολιτικόν. δεῖ γὰρ (αὐ-)τὸν μὴ μόνον γινώσκειν τοὺς ἀρμό-
 ζοντας ἐκάστη τῶν πολιτειῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρχάς, τίνά τρόπον
 νενέμῃται, καὶ οὐ ταῦτα μόνον. ἀλλὰ καὶ τί τὸ κύριον, καὶ
 πρὸς τούτοις γινώσκειν καὶ ὅτι οἱ νόμοι κεχωρισμένοι εἰσὶ τῶν
 40 δηλούντων τὴν πολιτείαν ἀπὸ τῶν διοριζόμενων, πῶς δεῖ τοὺς
 ἄρχοντας ἄρχειν.

21: πολιτείας δέκα, ἡ τυραννὶς ἐν, ἡ ὀλιγαρχία δύο, ἡ ἀρι-
 στοκρατία ὀκτώ.

1 post ὑπόθῃται iterum τις 20 ἄλλαις] ἀλλήλοισ 23 πολλὰς!
 πόσαν 32 τοὺς] τὰ 36 πολίτην 42 πολίτης || ἀριστοκρατεία

89 b 2 squ.: ἀρίστη | πολιτ(εία) | ὀλιγαρχία | ἀριστοκρατία | τυραννίς.

ibid.: πολιτείας] ἀπὸ τοῦ λέγεσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι πολιτείαν· οὐδὲ γὰρ δίκαιον mg.³ P².

9: ἡμεῖς δὲ κτλ.] διὰ τὸ πάσας παρεκβάσεις οὕσας ἡμαρ- 5 τῆσθαι mg.³ P².

12: ἡμῖν δὲ κτλ.] . . . δηλώσει πῶς . . . ἡ ὀλιγαρχία καὶ ἡ δημοκρατία λέγεται mg.³ P².

28: τὸ πλείω τὸν ἀριθμὸν ταυτὸν ἐστὶ τῷ πλείω τῷ εἶδει. καὶ ὅτι τὸν ἀριθμὸν ὡς ἴσον τῷ εἶδει ἔλαβεν, ἐδήλω- 10 σεν μετ' ὀλίγον εἰπὼν (1290 a 5 squ.).· ρανερὸν ὅτι πλείους ἀναγκαῖον εἶναι πολιτείας εἶδει διαφερούσας ἀλλήλων· καὶ γὰρ ταῦτ' εἶδει διαφέρει τὰ μέρη σφῶν αὐτῶν.

33: γνωρίμων] γνωρίμους λέγει τοὺς πλοῦτον πολὺν περι- 15 βεβλημένους, τοὺς εὐγενεῖς, τοὺς ἐναρέτους, τοὺς πεπαιδευμένους.

35: ἱπποτροφίας] οὐ γὰρ πάντες ἔχουσιν ἀγέλην ἢ ἀγέλας ἱππων θηλειῶν, ἅς νῦν φορβάδας καλοῦσιν, ἀλλὰ τινὲς μὲν, 20 τινὲς δ' οὐ.

90 a 3: τούτων γὰρ κτλ.] δῆλον γάρ, ὅτι ἡ χρωμένη πολι- 25 τεία πᾶσι τοῖς τοιούτοις μέρεσιν ἑτέρα ἐστὶ τῆς μὴ χρωμένης πᾶσι. 30 4: ὅτε μὲν] ὅτε δημοκρατία p³.

9: κατὰ τιν' αὐτῶν ἰσότητα κοινήν] κατ' ἐλευθερίαν p³.

24: δυοῖν] οἰονεὶ τῆς ἀριστοκρατίας τῆς βασιλείας p².

27: συντονώτεραι λέγονται, ὧν οἱ ἀρχοντες ἐμβριθεῖς 35 εἰσι καὶ ὑψηλογνώμονες καὶ μεγάλωφρονες καὶ μετὰ συντονίας 40 καὶ σπουδῆς καὶ ὁρμῆς σφοδρότεραν τῶν πραγμάτων ἐπιμέλειαν ποιοῦνται. δεσποτικὴ δὲ ἐστὶν ἀρχή, οἷα ἡ καθ' ἡμῶν βα- 45 σιλεία.

90 b 22: διότι δὲ πλείους] τῆς κυρίας δημοκρατίας καὶ τῆς 50 ὀλιγαρχίας· εἰσὶ γὰρ καὶ δημοκρατιῶν εἶδη πλείω καὶ ὀλιγαρχιῶν 30 H^a. — ibid.: τῶν εἰρημένων] τῶν τριῶν p³.

29: εἰ δὲ κτλ.] εἰ εἶεν, φησί, τοσαῦτα εἶδη [ἄσα] ὕσαι καὶ 55 διαφοραὶ εἶεν τῶν μορίων, ἃ καὶ ἐφεξῆς ἐπάγει, συζευγνύμεναι λοιπὸν αὐταὶ τὰ εἶδη ποιήσουσι mg.³ P².

39: ἐν μὲν κτλ.] γεωργοί, βάνανσον, ἀγοραῖον, θητικόν, τὸ 35 προπολεμοῦν (ᾱ γεωργοί, β βάνανσοι. γ τὸ ἀγοραῖον, δ τὸ θη- 40 τικόν, ε τὸ προπολεμοῦν, ς τὸ βουλευτικόν, ζ τὸ ταῖς οὐσίαις 45 λειτουργοῦν, η τὸ δημιουργικόν mg. p³ olimque, sed nunc etasa, 60 mg. rc. P⁵).

91 a 3: τὰς μὲν] οἷον τὸν ἀρτοποιητικὴν p².

10: τὸ δοῦλον οὐκ αὔταρκες, ὅτι ἐκείνων μόνων εὐπο- 40 ρεῖ, ἃ ἂν ὁ δεσπότης αὐτοῖς ἐπιτρέψῃ ἔχειν.

1 ὀλιγαρχεία 7 πῶς] ἀν ποσαχῶς? 9 τὸ] τῷ 29 καὶ 45 τίς ὀλιγαρχία

14: πάλιν δὲ κτλ.] καίτοι μὴ ἐκείνων μόνων χρήζων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πλειόνων θεόμενος

17: δύο γὰρ πόλεις συνίστησι, τὴν τῶν γεωργῶν καὶ τὴν τῶν φυλάκων mg.³ P².

5 31: ταῦτα] τὸ κρίνον καὶ βουλευομενον p².

33 squ.: τὸ ταῖς οὐσίαις λειτουργοῦν H^a. — ibid.: τὸ χρημάτων(?) εὐποροῦν καὶ λειτουργοῦν ἐν τῇ πόλει p².

34: ad δημιουργικὸν olim mg. p² glossam prae-buit, nunc evanidam.

10 35: τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς λειτουργοῦν] λειτουργία γὰρ καὶ οἶον διακονία ἦν τότε ἡ ἀρχή, ἀλλ' οὐχὶ κέρδους καὶ πλούτου αἰτία ὥσπερ νῦν.

91 b 26: σχολάζειν] δηλονότι ἐν δικαστηρίοις p².

92 a 18: διὸ καὶ κτλ.] καὶ ὁ δῆμος καὶ ὁ τύραννος δεσπόζουσι τῶν βελτιόνων, θεὸν τοὺς βελτίονας δεσπόμενον τοῦ δήμου καὶ τῶν τυράννων.

27: οἱ γὰρ δημαγωγοὶ αἴτιοι τοῦ τὸν δῆμον δοξάζεσθαι καὶ τιμᾶσθαι mg.³ P².

28: <ὁ βουλούμενός> πως, φησὶν, ἐγκαλεῖν ἄρχοντί τινι τὸν δῆμον αἰρεῖται κριτὴν mg.³ P².

92 b 35: τοῖς ἀνυπενθύνοις κατὰ τὸ γένος] ἢ τοῖς ἔχουσι περιουσίαν ἢ τοῖς εὐγενέσι p² et mg. rubr.¹ P¹.

36: τὸ δυνάμενον σχολάζειν ἴσων ἐστὶ τῷ „εἴπερ ἡδύναντο σχολάζειν, οὐ δύνανται δὲ σχολάζειν“. τοῦτον γὰρ δεῖ προσυπακοῦν. οὐ δύνανται σχολάζειν διὰ τὸ μὴ ἔχειν προσόδους τὴν πόλιν, ἐξ ὧν τρεφόμενοι σχολάσουσιν. διαφέρει δὲ αὕτη τῆς προεξημένης πολιτείας, ὅτι ἐπὶ ταύτης ἔξεστι πᾶσι δυναμένοις σχολάζειν, ἐπ' ἐκείνης δὲ οὐκ ἔξην πᾶσι.

40: αἰτίαν] ἦτοι διὰ τὸ μὴ πρόσοδον ἔχειν p² et mg. rubr.¹ P¹.

93 a 38: τὴν καλουμένην ἀριστοκρατίαν] αὕτη ἐστὶ περὶ ἧς οὐ λέγουσι. καλουμένην δὲ παρ' ἐκείνων — πῶς γάρ; περὶ ἧς οὐ λέγουσιν; ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ καλουμένην οὕτως.

93 b 11: αὕτη, φησὶν, ἡ πολιτεία, ἐν ἣ ἅμα αἰροῦνται πλοῦν- τίνδην καὶ ἀριστίνδην, διαφέρει ἀμφοῖν, τῆς τε ἀριστοκρατίας τῆς ἐκ τῶν ἀπλῶς ἀρίστων καὶ τῆς καλουμένης πολιτείας.

22 squ.: οὔτε ἡ ὀνομαζομένη, φησί, πολιτεία οὔτε αἱ προσ- εχῶς ῥηθεῖσαι ἀριστοκραταὶ εἰσὶ παρεκβάσεις τῆς ἀρίστης πολιτείας, συνηρίθμηνται δὲ ταῖς πολιτείαις, ὅτι παρεκβάσεις εἰσὶν, 40 <ὥσπερ> εἴρηται, οὐ τῆς ἀρίστης πολιτείας, ἀλλὰ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς δημοκρατίας. εἰπεὶ οὖν ὑφ' ἀπάντων πολιτεῖαι λέγονται ἡ ὀλιγαρχία καὶ ἡ δημοκρατία, αἱ δὲ εἰρημέναι ἀριστοκραταὶ καὶ ἡ καλουμένη πολιτεία παρεκβάσεις εἰσὶν, ἡ μὲν πολιτεία τῆς

19 πῶς(?) φησὶ Susem. 22 περιουσίαν P¹ 26 διαφέ-
ρει] διάφύσεως 29 ἦτοι om. p² 32 ἐκείνην

δημοκρατίας, αἱ δὲ ἄλλαι τῆς ὀλιγαρχίας, διὰ τοῦτο ἐτάχθησαν μετ' αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο ὕστερον τετυχήκασιν ἐπισκέψεως. ἀδύνατον γὰρ γινῶναι τὴν παρεκβάσιν ἀγνοοῦντας ἐκεῖνο, οὐ ἔστιν ἡ παρεκβάσις.

ibid.: τὴν αἰτίαν φησὶ τοῦ νῦν μέλλειν εἰπεῖν περὶ πολιτείας καὶ τυραννίδος μετὰ τὰς παρεκβάσεις. καὶ φησιν εἰκότως τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὸ τῆς πολιτείας τῆς ἀρίστης ἐκείνας εἶναι παρεκβάσεις mg.³ P² olimque ut vid. mg. rc. P³ (nunc eras.).

94 a 18qu.: τὸ μὴ εὐνομεῖσθαι νομίζειν τὴν ἀριστοκρατομένην πολιτείαν ἀλλὰ μᾶλλον τὴν πονηρὰν ἀδύνατον mg.³ P². 10

8: αὐτοῖς] οἷον τῇδε ἢ τῇδε τῇ πόλει p² et mg. rubr.¹ P¹.

25: ὅτι μὲν οὖν κτλ.] αὐταὶ εἰσιν αἱ δύο πολιτεῖαι, περὶ ὧν εἴρηκε πρὸ ὀλίγου, ὅτε ἔλεγεν (1293a 35). ἔτι δ' εἰσὶ δύο πολιτεῖαι παρὰ δημοκρατίαν τε καὶ ὀλιγαρχίαν, ὧν τὴν μὲν ἐτέραν λέγουσὶ τε πάντες καὶ εἴρηται. 15

35: σύμβολον] οἷον σύνθημα καὶ κανόνα καὶ σκοπὸν mg. rubr.² P¹.

41: κοινὸν καὶ μέσον τούτων τουτέστι τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας ἢ τῶν τεταγμένων ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ δημοκρατίᾳ. τούτων οὖν μέσον ἔστι ταῦτα τουτέστιν ἡ ζημία καὶ 20 ὁ μισθός, ὅπερ καὶ αὐτὸς ὕστερον ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἐρεῖ (1297a 38). ἐπεὶ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἔκειτο τοὺς εὐπόρους ζημιοῦσθαι, τοὺς δὲ ἀπόρους μὴ λαμβάνειν μισθόν, ἐν δὲ τῇ δημοκρατίᾳ τοὺς εὐπόρους μὴ ζημιοῦσθαι, τοὺς δὲ ἀπόρους λαμβάνειν μισθόν, μέσον τούτων τῶν δύο συζυγιῶν ἔστι τὸ τοὺς 25 εὐπόρους ζημιοῦσθαι καὶ τοὺς ἀπόρους λαμβάνειν μισθόν. οὕτω γὰρ ἂν κοινωνοῖεν ἅπαντες, οἱ μὲν εὐποροὶ διὰ τὸν φόβον τῆς ζημίας, οἱ δὲ ἄποροι διὰ τὸ λαβεῖν τὸν μισθόν, ἐκείνως δὲ τοῦτο οὐκ ἐνδέχεται, ἀλλ' ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οἱ μὲν εὐποροὶ κοινωνήσουσι φοβούμενοι τὴν ζημίαν, οἱ δ' ἄποροι οὐ κοινωνήσουσι διὰ τὸ 30 μὴ τυγχάνειν μισθοῦ, ἔμπαλιν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ οἱ μὲν εὐποροὶ οὐ κοινωνήσουσι διὰ τὸ μὴ ζημιοῦσθαι, οἱ δ' ἄποροι κοινωνήσουσιν διὰ τὸν μισθόν. ἐκεῖ δ' ἀνάγκη ἀμφοτέρους κοινωνεῖν, τοὺς μὲν πλουσίους διὰ τὴν ζημίαν, τοὺς δ' ἀπόρους διὰ τὸν μισθόν. ὥστε μέσον αὕτη ἡ πολιτεία δημοκρατίας καὶ ὀλι- 35 γαρχίας.

94 b 37: ὡς νῦν οἱ Τοῦρκοι ἔξωθεν ὄντες καὶ πλείους ἡμῶν ὄντες βούλονται ἡμᾶς σφάζεσθαι· ἡ γὰρ σωτηρία καθεύδων ἔστι. δι' ἐαυτῆς σφάζεται ἡ πολιτεία, ὅταν ἅπαντα τῆς πολιτείας <μόρια> βούλεται τὸ τῆς πολιτείας εἶδος σφάζεσθαι. 40

95 a 5: τῆς μάλιστα λεγομένης] τῆς ἡρωικῆς καὶ θείας p³.

25: τίς δ' ἀρίστη κτλ.] οὐ ζητητέον, φησὶ, νῦν, τίς ἐστὶν ἀριστος βίος ὁ πρέπων τοῖς ὑπὲρ τοὺς ἰδιώτας οὖσιν διὰ τὴν παιδείαν, ἀλλὰ ζητητέος τις ἀριστος βίος, οὐ δύνανται κοινωνήσαι

11 οἷον] ἦτοι P¹ 15 πάντες bis 38 ἡμᾶς] ἡμῶν 44 οὐ] οὐ

οἱ πολλοί. τούτου δεῖ γὰρ καὶ οἱ σπουδαῖοι καὶ σοφοὶ δύνανται
κοινωνεῖν· οὐ δὲ οἱ σπουδαῖοι καὶ οἱ σοφοὶ κοινωνοῦσιν, οὐ
ῥάδιον τοὺς πολλοὺς κοινωνεῖν.

30: καὶ πολιτείαν ἥς κτλ.] τῆς γε σηλονότι καλουμένης πο-
5 λιτείας καὶ ἥς οἱ πλείστοι κοινωνῆσαι δύνανται.

95b 9: ὕβρισταί] οἱ ὑπερπλούσιοι.

12: εἰ τὸ φυλαρχεῖν (sic) καὶ βουλαρχεῖν (ἦτοι εἰ τὸ φιλεῖν
ἄρχειν καὶ βούλεσθαι) βλαβερὸν πόλεσιν, οἱ δὲ μέσοι οὐδαμῶς
φιλοῦσι τὰς φυλαρχίας (sic) καὶ τὰς βουλαρχίας, ἢ ἐκ τῶν μέ-
10 σων πολιτεία ἀρίστη.

21: γίνεται οὖν κτλ.] ἐκ τῶν ὑπερπλουτούντων καὶ ὑπερ-
πτώχων.

34: δῆλον ἄρα κτλ.] ἀρίστη, φησί, πολιτεία ἐστίν, ἐν ᾗ πολὺν
[καὶ] τὸ μέσον καὶ κρεῖττον ὑπάρχει, μάλιστα τοῦ τε μέρους τῶν
15 ὑπερπλουσίων καὶ τοῦ μέρους τῶν ὑπερπενήτων, εἰ δὲ μὴ δυνα-
τὸν εἶναι κρεῖττον <ἀμφοτέρων>. ἀλλὰ γε τῶν ὑπερπλουσίων δεῖ
κρεῖττον ὑπάρχειν.

96a 3: ὑπερβολάς] τὴν ὀλιγαρχίαν τὴν ἐκ πολλῶν σφόδρα
πλοῦτον καὶ τὴν δημοκρατίαν τὴν ἐκ τοῦ μηθὲν ἔχειν.

20 16: τούτων] δηλονότι τῶν τιμῶν p².

96b 26: δημοκρατίαν] εἰ μὲν γὰρ οἱ γεωργοὶ ὑπερέχουσι,
γίνεται ἢ τῶν γεωργῶν δημοκρατία mg.³ P¹ (in textu exhibent
Γ M^u).

35: προσλαμβάνειν] οἰκείσθαι p².

25 38: τὸ τῶν μέσων ὑπερτείνει πλῆθος] ἀντὶ τοῦ κατὰ τού-
των τῶν μέσων δηλονότι. — ὅπου, φησὶν, οἱ μέσοι πλείονες εἰσι
τῶν εὐπόρων καὶ ἀπόρων (τούτους γὰρ εἶπεν ἄκρους), ἢ ὅπου
πλείονες πάλιν οἱ μέσοι τῶν πλουσίων μόνων ἢ τῶν ἀπόρων μό-
νων, γενήσεται & λέγει.

30 97a 19: ἢ μόνοις τοῖς εὐπόροις ἐπικεῖσθαι ζημίαν, ἢ εἰ καὶ
τοῖς ἀπόροις, ἀλλὰ μείζω πολὺ τοῖς εὐπόροις ἐπικεῖσθαι τὴν
ζημίαν.

97b 1: οὐχ ἀπλῶς λέγει ἐκ τῶν ἐχόντων ὄπλα, ἀλλὰ ἐχόν-
των καὶ χρῆσθαι δυναμένων, οἳ οἱ εἰσιν οἱ στρατιῶται.

35 18 squ.: οἱ γὰρ ἱππεῖς οἱ τότε ἄσπλοι ἐπολέμουν, δίχα θυ-
ρεῶν καὶ θωράκων, ὅπλοφόροι δὲ τὸ πεζικόν.

98a 27: ἐνδέχεται] οἷον κυβερνᾶν ὁ ἄριστα ἐπιστάμενος
τοῦτο mg.³ P² (nunc eras.) et in textu M^u.

98b 13: τὸ ἐξῆς τῆς λέξεως τοιοῦτον· συμφέρει δὲ δη-
40 μοκρατία τῇ μάλιστα, ἥτις μάλιστα δημοκρατία ἐστίν, ἢ νῦν
ἐπιπολάζουσα καὶ οὐσα. συμφέρει δὴ τῇ μάλιστα δημοκρατία,
ὅπερ ἐπὶ τῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις. τὰ δ' ἄλλα μεταξὺ.

2 οὐ δὲ] οὐδὲ

4 γε] τε

14 ὑπάρχει] ὑπερέχει

16 κρεῖττους 24 ἀν οἰκε(οῦ)σθαι? 28 μόνον 31 ἀπόροις]
εὐπόροις

24 squ.: καὶ γνωρίμους νῦν λέγει <πολιτικούς>, συμμετέρους δὲ πρὸς τοὺς γνωρίμους λέγει τοὺς μὴ πολὺ λειπομένους κατὰ τὴν οὐσίαν ἀλλὰ κεκτημένους πλείονα μὲν τοῦ πλήθους τοῦ δημοτικοῦ, ἐλάττονα δὲ τῶν μέσων.

99 a 19: κήρυκὲς εἰσιν οἱ ἀποστελλόμενοι πρὸς τινὰς ἐπὶ τῷ ἀπαγγεῖλαι τινα. 5

99 b 7: συμβαίνει] διὰ τὸ διὰ πολλοῦ συμβαίνειν τὴν τούτων χρῆσιν in textu add. P².

14: κατὰ τόπον] τοιαῦται ἦσαν ἐνταῦθα αἱ λεγόμεναι γειτοναρχίαι καὶ οἱ ἄρχοντες γειτονάρχαι. 10

23 squ.: τὸ τῆς λέξεως κατάλληλον τοιοῦτόν ἐστι· πότερον αἱ αὐταὶ εἰσιν ἀρχαὶ κύριαι ἢ οὐχὶ αἱ αὐταὶ ἀλλ' ἕτεραι ἐν ἑτέροις; καὶ πότερον καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς τῶν ἀρχῶν εἰσὶ διαφοραὶ ἢ οὐ, οἷον ἡ ἐκ τῶν πεπαιδευμένων ἀρχὴ μία καὶ ἡ αὐτὴ οὐσα ἔχει διαφορὰς ἢ οὐ: ταῦτα ἀπορήσας ἄρχει [δὲ] τῶν λύσεων λέγων· ἔστι δ' ὅπου συμφέρουσι καὶ τὰ ἐξῆς. ἑλλειπὴς ἐστὶν ἡ λέξις. δεῖ προσυπακούειν τοῦ διαφοραί, οὐ προσυπακουομένου ἐστὶ τὸ ὅλον τοιοῦτον· ἢ τυγχάνουσιν οὐσαι διαφοραὶ καὶ κατ' αὐτὰς τῶν ἀρχῶν τὰς διαφορὰς. 15

37: τὸ καθιστᾷσιν ἐπὶ τοὺς βουλευτὰς ταυτὸν ἐστὶ τῷ καθιστᾷσιν τοὺς βουλευτὰς, ἥτοι γνωρίζονται τοὺς βουλευτὰς, ἥτοι αἰροῦνται, κρίνουσιν ὡς ἀξίους H^a. — ibid.: καθεστᾷσιν] ἥτοι κύριοι εἰσιν p² et mg. rubr.¹ P¹.

00 b 3: μὴ γινόμενον δ' ὁμοίως] ἥτοι κλήρω ἀλλ' αἰρέσει et ἀμφοῖν] αἰρέσει καὶ κλήρω p². 25

4: ἀπάντων] οὐκ ὀλιγαρχικόν (non oligarchicum in textu Guil.) p².

19: εὐθυντικόν ἐστὶ τὸ εὐθυμίζον καὶ πρὸς τὸ βέλτιον τὴν πολιτείαν εὐθύνον mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

24: τὸ ξενικὸν διαιρούμενον ποιεῖ ὁκτῶ εἶναι τὰ δικαστήρια mg.³ P². 30

38: ἀνάγκη δ' κτλ.] ἀνάγκη, φησὶν, ἢ πάντας περὶ πάντων τῶν διαιρεθέντων κρίνειν ἢ αἰρέσει ἢ κλήρω mg.³ P².

E

01 a 20: ἥτοι ἐκ τίνων ἀρχῶν καὶ αἰτιῶν. σκεπτέον οὖν φησιν, τίνες αἱ ἀρχαὶ εἰσὶ καὶ πόσαι καὶ ποῖαι, δι' ἧς μεταβάλλουσιν αἱ πολιτεῖαι. 35

36: τι] αἱ πολιτεῖαι δηλονότι p² (αἱ πολιτεῖαι in textu Γ M^a).

39 squ.: σὴ ὥς ὁ φιλόσοφος στασιάζειν μᾶλλον δεῖν φησι τοὺς σπονδαίους τὸν τρόπον, οἷα κρεῖττους, μὴ ποιεῖν δέ mg.³ P². 40

9. 10 γειτονιαρχίαι, γειτονιάρχαι? 15 τῶν λύσεων] τῶν-
σεων 21 τῷ ᾧ 28 ἐστὶ om. P¹ || καὶ] ἢ P¹ 33 διηρηθέντων

01b 6: δικαίως (διχῶς Π¹)] ἦτοι εὐλόγως· εὐλογον γάρ ἐστι τοὺς στασιάζοντας μεταβάλλειν. διὸ ποτὲ μὲν πρὸς πολιτείας στασιάζουσιν, ὅτε δὲ πρὸς ἄλλα ἃ λέγει.

23: ἡλιαία] ἡλιαία τὸ μέγα δικαστήριον ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ
5 οἱ δικασταὶ ἡλιασταὶ ἐκαλοῦντο. — ἡλιαία βουλὴ συνεστῶσα ἐξ ἀνδρῶν χιλίων. ἐλέγετο δὲ καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ συνεθροίζοντο. ἡλιαῖζεσθαι δὲ καὶ ἡλιασις ἐστὶ τὸ ἐν ἡλιαίᾳ δικάζεσθαι. — ἡλιαία μὲν ἐστὶ τὸ μέγιστον δικαστήριον Ἀθήνησιν, ἐν ᾧ τὰ δημόσια τῶν πραγμάτων ἐκρίνετο, χιλίων δικαστῶν ἢ χιλίων καὶ φ συν-
10 ιόντων. συνίασι δὲ οἱ μὲν χίλιοι ἐκ δυοῖν δικαστηρίων, οἱ δὲ ,αφ ἐκ τριῶν mg. rubr.² P¹ (easdem tres glossas coniunctas exhibet Suidas).

26sq. a) 27 αἰδῖος βασιλεία] ἐν ἣ τοσοῦτον δυναστεύει τις ὥς δύνασθαι καταλύειν μέρος τι. ἢ<τοι> μέρος πολιτείας, ἢ ἄλλην
15 ἀντ' ἄλλης εἰσφέρειν ἀρχήν; cf. supra 17 ἔτι πρὸς κτλ. b) 27 οὐ μὴ κτλ.] εἰ οὖν χρη περισπᾶν τὴν λέξιν (scil. οὐ pro οὐ) καὶ οὕτως ἀναγινώσκειν οὐ μὴ τοῖς ἀνίστοις, τὴν συλλαβὴν δευτέραν, τὸ μὴν, δίχα τοῦ ν στοιχείου (λείπει). Deinde inferuntur, quae pertinent ad 1302a 1 ταῦτα] ταῦτα λέγει τὴν εὐπορίαν
20 καὶ τὸν ἐγγὺς ἄπορον βίον, ἐξ ἧς μὲν εὐπορίας γίνεται ἡ ὀλιγαρχία, ἐξ οὗ δὲ ὁ δῆμος, ἦτοι κατὰ τὸν πλοῦτον μόνον ἢ τὴν ἐλευθερίαν. οὔτε γὰρ τοὺς ἐλευθέρους ἀπλῶς ἴσους δεῖ λέγειν οὔτε τοὺς πλουσίους, οὐτ' αὖ πάλιν ἀπλῶς ἀνίστους τοὺς ἐλευθέρους καὶ πλουσίους ἢ πρὸς μόνον ἐλευθέρους ὄντας. Redit brevi
25 interstitio facto ad 1301b 27: ὥδε ἀναγινώσκοντας, ὥσπερ τὴν πρώτην, τὴν οὖν, θαυμάζοντας καὶ περισπῶντας; ἢ δεῖ ὥς ἐλλιποῦς ἀκούειν τῆς λέξεως; καὶ εἴη ἂν τὸ πληρες αὐτῆς τοιοῦτον· οὐ μὴν γίνονται στάσεις, εἰ τοῖς ἀνίστοις ὑπάρχει τὸ ἀνάλογον. εἰπὼν γὰρ πανταχοῦ διὰ τὸ ἄνισον ἢ στάσεις σαφηνίζων,
30 οἷόν ἐστι τὸ ἄνισον, ἐπήγαγε αἰδῖος γὰρ βασιλεία ἄνισον, ἔαν ἢ ἐν ἴσοις, τὸ δὲ οὐ μὴν τοῖς ἀνίστοις <ὑπάρχει ἀνάλογον> μεταξὺ κεῖται. ἢ οὖν ἀναγνώστεον, ὥς εἴρηται, οὐ μὴ τοῖς ἀνίστοις, ἢ οὕτως οὐ μὴν εἰ τοῖς ἀνίστοις προσυπακούοντας καὶ τοῦ γίνονται στάσεις, προσγράφοντας καὶ
35 τὸ εἰ ὑποτακτικὸν τοῖς ἀνίστοις, ἐν' ἣ εἰ τοῖς ἀνίστοις H^a. — ibid. mg. rubr.² P¹: τουτέστιν εἰ καὶ διὰ τὸ ἄνισον ἢ στάσεις, ἀλλ' ὅμως οὐχ ὑπάρχει τὸ ἀνάλογον τοῖς ἀνίστοις, ἀλλ' ἐν μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ ἄνισοι πλέον ἔχουσιν οὐ δεῖ, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἥττον. εἰ γὰρ ἐν ἑκατέραις ἐσφάζετο τὸ ἀνάλογον,
40 ὥστε ἐνθα μὲν ἔχειν τὸν ἄνισον πλέον ἀναλόγως, οὐ μὴν τοῦ δέοντος πλέον, ἐνθα δὲ μὴ τοῦ προσήκοντος ἥττον τυχεῖν, οὐκ ἂν στάσεις ὑπῆρχεν. ἢ καὶ οὕτως· εἰ καὶ διὰ τὸ ἄνισον ἢ στάσεις. ἀλλ' οὖν οὐχ ὑπάρχει τὸ ἀνάλογον τοῖς ἀνίστοις. εἰ γὰρ ὁ

17 οὐ μὴ τοῖς] ἢ μὴ τ' || τὸ] τοῦ
25 ὥδε 35 εἰ] ἔαν (bis) 41 τυχόν 20 ἐξ ἧς] ἐξ ἧς
42 τὸ Sussem., τὸν

πένης καὶ ὁ πλούσιος ἄνιστοι, ἀλλ' ἐνδέχεται, ὅσῳ ὑπερέχεται τοῦ πλουσίου ὁ πένης τῷ πλούτῳ, τοσοῦτῳ ὑπερέχειν αὐτοῦ τῇ ἀρετῇ, καὶ οὕτως ὁ τε πένης καὶ ὁ πλούσιος ἔσονται ἀνάλογον ἴσοι, ὅπερ οὐχ ὑπάρχει ἀνίστοις οὔσι κατὰ τὸν πλοῦτον.

02a 28: τούτων] τῆς ἰσότητος δηλονότι καὶ ὑπεροχῆς mg. 5 p² et mg. rc. P³ (in textu codices deteriores generis Π³ complures).

29: ἐλάττους] γέγραπται ὀπισθεν τοῦ φύλλον (fol. 144): nec tamen invenitur scholion, de quo monuit, in fol. 144a.

02b 4: δι' ἐριθείαν] ἐριθεία ἢ διὰ λόγων φιλονεικία. 10 λέγεται δὲ καὶ ἡ μισθαρενία H^a, mg. p², mg. rc. P³ (ex Suida).

33: γίνονται δὲ καὶ κτλ.] ποτὲ δ' οὐκ (?) ἄλλους κατὰ τὸ ποσὸν ὡς τὸ ποσὸν ἐξόλλυται, οἷον εἰ γένοιτό τινα ποὺς τετράπηχυς (?) κάκ . . . μηδ' . . . ποδὶ . . . τὸ δὲ συμβήσεται καὶ ἐπὶ τῶν τῆς πόλεως . . . ταύτης πάντῃ αὐξήσαντος mg.³ P². 15

03a 6: ἐβδόμη] ὀλυμπιάδι mg. p² et mg. rc. P³.

16: καὶ δι' ὀλιγοφρίαν κτλ.] γίνεται στάσις, ὅταν εἰς ἀρχὴν τινα μεγάλῃν καταστήσωσι τινα μὴ στέροντα ἐκείνην τὴν πολιτείαν· ὁ καὶ Ἡρακλεόδωρος ἀρχῶν γενόμενος διεπράξατο mg.³ P².

18: φίλους] τοὺς μὴ ἀποδεχομένους τὸ εἶδος τῆς πολιτείας 20 ἀλλ' ἕτερον βουλομένους.

25: ἕως τότε στασιάζουσιν οἱ μὴ ὁμόφυλοι κατὰ τῶν πολιτῶν, ἕως ἂν οὐχ ὁμοιοῦσι μετὰ τῶν πολιτῶν. συμπνεύσαντες δὲ καὶ τὰ αὐτὰ αὐτοῖς φρονήσαντες οὐ στασιάζουσιν. ἡ γὰρ στάσις οὐκ ἐν τῇ συμπνοίᾳ συνίσταται ἀλλ' ἐν τῇ διαφωνίᾳ καὶ τῷ μὴ 25 τὰ αὐτὰ φρονεῖν.

03b 8: οἱ γὰρ ἐκ τῆς πόλεως στασιάζουσι πρὸς τοὺς ἐν τῷ τέλει (= ἐν τῇ ἐσχατιᾷ 1330a 14) οἰκοῦντας καὶ ἔμπαλιν ἐνίοτε.

17: ἡ εἰρημένη] ὅταν μὴ εὐφυνῶς ἔχῃ ἡ χώρα mg.³ P². 30

19: ἐν τοῖς κυρίοις] τοῖς ἔχουσιν ἀρχάς τινες p².

20: σῆ τὸ ἐν Συρρακούσαις.

28: ἐν ἀρχῇ] τῇ ἀρχῇ ἥτοι τοῖς ἀρχουσι, τοῖς ἡγεμόσι· ὅρα τὸ πᾶν.

04a 1sq.: ὁ μέλλων λαβεῖν τὴν νύμφην ἰδὼν τι κακὸ- 35 σημον τὸν γάμον ἀπητήσατο mg.³ P².

7sq.: δύο ἐπικλήροι θυγατέρες κατελείφθησαν καὶ δύο ἐκκληροί. ὁ Δέξανδρος οὖν μίαν τῶν ἐκκληρῶν λαβεῖν σπεύδων καὶ διωχθεὶς παρὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐπικλήρου ἐστασίασεν mg.³ P².

14: ὑπομνηστευσάμενος ἀντὶ δούς τὴν οἰκείαν θυγατέρα 40 πρὸς γάμον mg.³ P².

21: συντονωτέραν] ἀρχικωτέραν p².

3 ὁ τε] ὅτε 10 ἐριθεία H^a || διὰ λόγων om. p²P³
23 συμπλεύσαντες 33 ἥτοι τοῖς] ἡτοῖς 36 τὸν Susem., τὰν

38: κινούνται δ' κτλ.] ὅτε, φησίν, ἴσα τυγχάνει τὰ ἐναντία
μέρη, τότε κινούνται αἱ πολιτεῖαι· ἂν δὲ θάτερον κατὰ πολὺ
ὑπερέχει θατέρον, ἡσυχάζει τὸ ἀσθενέστερον καὶ οὐ στασιάζει
κατὰ τοῦ ἰσχυροτέρου. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσε διὰ τοῦ (04 b 3:)
5 πρὸς τὸ φανερώς [οὐ] κρείττον οὐ θέλει κινδυνεύειν
τὸ λοιπόν.

04 b 13: τὸν βασιλέα] ἦτοι τὸν Ξέρξην p².

22 squ.: συκοφαντοῦντες οἱ δημαγωγοὶ τοὺς τὰς οὐσίας
ἔχοντας καὶ τὸν δῆμον κατ' αὐτῶν διεγείροντες συστρέφουσι τοὺς
10 ἔχοντας τὰς οὐσίας, ἦτοι ποιοῦσιν εἰς ἀλλήλους, κἂν ἔχθροὶ ὦσι,
συστραφεῖναι, ἦτοι ὁμονοῆσαι. ὁμονοήσαντες δὲ καταλύουσι τὸν
δῆμον. ὁρῶντες γὰρ τὸν δῆμον κατ' αὐτῶν κινούμενοι ὑπὸ τῆς
τῶν δημαγωγῶν συκοφαντίας συνίστανται, κἂν τύχωσιν ἔχθροὶ
ὄντες, καὶ καταλύουσι τὸν δῆμον.

15 23: συστρέφουσιν] συνάγουσιν p² et mg.¹ P¹.

27 squ.: μισθοὺς ἀπαιτεῖν καὶ λαμβάνειν mg p².

05 a 4: οἱ δημαγωγοί, φησίν, ὅτε μὲν συνιστᾷσιν, ἦτοι ὁμο-
νοεῖν ποιοῦσι, τοὺς γνωρίμους κατὰ τοῦ δήμου ἀδικοῦντες αὐτούς
(τοὺς γνωρίμους· ἀδικοῦσι δὲ χαριζόμενοι τῷ δήμῳ), ὅτε δὲ συν-
20 στᾷσι δι' ἄλλας αἰτίας, ἃς λέγει.

31 squ.: τὸ δημαγωγοῦντες ταυτὸν ἐστὶ βοηθὸν ἐπαγό-
μενοι τὸν δῆμον· προσεκαλοῦντο γὰρ εἰς βοήθειαν τὸν δῆμον.

32: ἄκος δὲ κτλ.] τὸ ἐκάστην φυλὴν φέρειν ἀφ' ἑαυτῆς τὸν
οἰκεῖον ἄρχοντα οὐκ ἂν ποιήσῃ τινὰ κόλακα τῆς πόλεως. εἰ δ'
25 ἔσται τοῦτο, ἐκείνης ἂν τῆς αἰρουμένης μόνης οὐ κολα . . .
mg.³ P¹.

38: τὸ πλῆθος] ἀδικοῦμενον γὰρ τὸ πλῆθος συνίσταται κατὰ
τῶν ἀρχόντων καὶ καταλύεται ἡ ὀλιγαρχία.

40: ἀποστάντι γὰρ ἀπὸ τῶν συνάρχων καὶ προστιθέντι τῷ
30 πλῆθει πιστεύουσιν αὐτῷ καὶ πείθονται . . . ὑπὲρ αὐτῶν
φρονοῦντι.

05 b 6 squ.: δείκνυσι, πῶς ἐστασίαζον. οἱ πρεσβύτεροι,
φησί, πρότερον τῶν νέων ἤρχον καὶ πατέρες νῶν καὶ οὐχ ἅμα,
διὸ καὶ οἱ μὴ ἄρχοντες . . . mg.³ P¹.

35 14 squ.: ἐπιτρέποι mg. p¹ (intellegens εἰ πατήρ υἱὸν μὴ με-
τέχειν ἐπιτρέποι).

06 a 8: οὗτοι] δηλονότι οἱ ὀλιγαρχοῦντες p².

13: ὀλίγων γὰρ ὄντων, ὅλον λόγου ἔνεκεν εἴκοσιν, οὐ μετέ-
χουσιν οἱ εἴκοσιν ἀλλ' οἱ δέκα, ὥστε ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας γέγονεν
40 ἑτέρα ἐλάττων τῆς δλης.

28: μεσιδιός ἐστιν ὁ φροντιστής καὶ μέσος γινόμενος πρᾶγ-
ματός τινος mg.³ P¹.

06 b 9: πολλάκις κτλ.] τοιοῦτόν τί φησιν, ὅτι πολλάκις

1 ὅτε] ὅσα ἐναντία] ἐν αὐτῷ 10 ποιοῦσιν] πασῶν
12 κινουμένων 21 ἐπαγόμενος 29 προστεθέντι

τάσσει ὁ νομοθέτης τμήμα τοῖς δικάζειν βουλομένοις, ὅπερ πολὺ μὲν οὐκ ἔστι, σύμμετρον δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἅτε μὴ ἐξ οἰκείων κτημάτων προσόδους ἔχόντων τῶν πολιτῶν δι' ἐπίθεσιν πολεμίων, ἀλλ' ὕστερον εὐετηρίας γενομένης ἔσχον ἅπαντες οὐκ ὀλίγην περιουσίαν ἐκ τῶν κτημάτων καὶ τούτου πάντες ἂν μετέ- 5
χωσι τοῦ δικάζειν mg.³ P².

25: οὐ μέντοι κτλ.] ἐν μὲν τῇ ἀριστοκρατίᾳ δι' ἀρετὴν ὀλίγοι, ἐν δὲ τῇ ὀλιγαρχίᾳ διὰ τὰ χρήματα H^a. — ibid.: ἀλλ' ἐν τῇ μὲν δι' ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ὀλιγαρχίᾳ διὰ πλοῦτον mg.³ P².

33: διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὁ αὐτὸς ἐμήνισε Λύσανδρος 10
mg.³ P².

07 a 13: τούτῳ] τῷ μὴ καλῶς μεμίχθαι· τὸ γὰρ ἀποκλίνειν μᾶλλον εἰς ὀλιγαρχίαν, ὅπερ ὑπάρχει ταῖς ἀριστοκρατίαις, χεῖρον τοῦ ἀποκλίνειν εἰς πλῆθος, ὅπερ ὑπάρχει ταῖς πολιτείαις H^a. — ibid.: τῷ μὴ καλῶς μίξιν ποιεῖν mg.³ P². 15

07 b 32 (cf. app. crit. p. 179): οὕτως δεῖ γράφειν τὴν λέξιν· λανθάνει γὰρ παραδυομένη ἡ παρανομία καὶ ἀναιρεῖ, ὥσπερ καὶ τὸ μικρὸν δαπάνημα ἀναιρεῖ πολλάκις γινόμενον, λανθάνει γὰρ καὶ ἡ δαπάνη διὰ τὸ μὴ(?) ἀθρόα γίνεσθαι. δαπάνην τὴν κατὰ μικρὸν παραίρειν καὶ 20
παράβασιν τῶν νόμων καὶ ἐθῶν τῶν τῆς πόλεως λέγει. ἡ γὰρ παρανομία οἶονεῖ δαπανᾷ καὶ κατεσθίει τὰ ἔννομα.

36: τὸ σόφισμα τοιοῦτον· ἄρά γε, εἰ ἕκαστον λευκόν, καὶ πάντα λευκά; ναί. καὶ ἄρά γε, εἰ ἕκαστον γλυκύ, καὶ πάντα γλυκέα; ναί. καὶ εἰ ἕκαστον ἄρα μικρόν, καὶ πάντα μικρὰ ἥτε 25
τὸ ὅλον μικρόν. ἡ λύσις, ὅτι ποῖον ἐρωτήσας συνάγει ποσόν. οὐ γὰρ τῷ ποῶ συμβαῖνον ἀνάγκη καὶ τῷ ποσῷ συμβαίνειν.

08 a 15: πάντων τῶν ὁμοίων δηλονότι μετεχόντων τῆς ἀρχῆς καὶ μετεχόντων ἐξάμνηρον. διὰ γὰρ τὸ πάντας μετέχειν οὐ στασιάζουσιν, διὰ δὲ τὸ ὀλιγοχρόνιόν τῆς ἀρχῆς κακουργεῖν οὐ 30
δύνανται. φθάνουσι γὰρ ἐκπίπτειν τῆς ἀρχῆς ἢ τι μελετήσαι πρὸς λύσιν τῆς πολιτείας.

27: διὰ χειρῶν] διὰ φυλακῆς p².

31 squ.: φησὶ καλύειν διὰ νόμων τὰς στάσεις τῶν πλουτούντων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔξω τῆς αὐτῶν φιλονεικίας ὄντας κατέχειν 35
πρὸ τοῦ καὶ αὐτοὺς κατεσχῆσθαι παρὰ τῶν πλουτούντων mg.³ P².

37: τούτῳ] τὸ μεταβάλλειν p². — μενόντων] ἐν τῇ πολ- 3
τεία.

08 b 9: ἐκείνως δὲ κτλ.] ἦτοι ἐν ταῖς μεγίσταις πόλεσι γίνεται ἐκ πολιτείας δημοκρατία, ὅτι οἱ εὐποροὶ ζημιούμενοι διὰ 40
τὴν εὐπορίαν τῶν εἰσοδιαζομένων ἄποροι γέγονασιν. ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἀξιοῦσιν οἱ τὰς ἀρχὰς ἔχοντες διαμένειν τὰ

5 ἂν μετέχωσι] ἄμα μετέχουσι Schmidtius 17 παρανομία]
παραομία 20 ἀθρόους 25 ἄρα 26 οὐ] εἰ 36 κατασχέσθαι
41 ἀπορίαν 42 ὀλιγαρχίαις ἀξιοῦσιν] εὐπορίαις πλουτοῦσιν

αὐτὰ τιμήματα, ἃ ἦσαν καὶ πρὸ τῆς τῶν νομισμάτων εὐπορίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτρέχουσι πάντες ταῖς ἀρχαῖς, ὥσπερ φεύγουσιν ἐν ταῖς ἀπορίαις εἰ μένοιεν τὰ αὐτὰ τιμήματα. ἐπιτρέχοντες οὖν πάντες γίνεται πολιτεία, ὅταν οἱ πλείους μετέχωσι τῶν ἀρχῶν, ἣ δῆμος, ὅταν πάντες.

17: cf. app. crit. p. 181.

19: τὸ παραστάσεις ἀντὶ τοῦ καθαιρέσεις ἦτοι τὰς ἀφαιρέσεις, ὡς φαμέν „παρεστήσατο τὴν πόλιν“, ἦτοι καθεῖλεν ἐχειρώσατο. τὸ δὲ ἀπονημητικὸς (sic) διὰ μικροῦ, ὅπερ πρὸ ὀλίγ(ου)16 ἐδήλωσεν ἐκ προσαγωγῆς. εἰς πόλιν... H^a. — ibid.: ἀποδημητικὰς ποιεῖσθαι] ἦτοι ἐξοστρακίζειν ἐκ τὰς παραστάσεις] τὰς οἰκειότητας p³.

38: τῶν τιμῶν μὲν δηλονότι μετέχειν αὐτούς, κερδῶν δὲ τὸ πλῆθος mg.³ P³.

40: τοῦτο] τὸ μὴ κερδαίνειν τὰς ἀρχὰς δηλονότι.

09a 12: γε. καὶ λόχους.

22: καὶ τις κτλ.] τιμώμενος γὰρ οὕτως ὁ δῆμος ἡσυχάζει. — 31: μόνοις ἢ πλείοσιν] ἦτοι ἐν μὲν δημοκρατίᾳ τοῖς ἐκ τοῦ δήμου, (< . . . >). πολιτεία γὰρ πολιταί, ἐν δημοκρατίᾳ ὁ δῆμος ἐστίν, ἐν δ' ὀλιγαρχίᾳ οἱ εὐποροί. δεῖ οὖν ἐν μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις τοῖς ἐκ τῶν εὐπόρων ἐγχειρίζειν, ἐν δὲ δημοκρατίᾳ τοῖς ἐκ τοῦ δήμου.

09b 3: δεῖ βλέπειν. οἱ δίκαιοι, φησί, τῆς μὲν ἐπιεικείας πολὺ μετέχουσιν, ἔλαττον τῆς δὲ στρατηγικῆς ἐμπειρίας. διὸ δεῖ ἐν μὲν τοῖς πολέμοις τοὺς ἐμπείρους χειροτονεῖν καὶ τούτους αἰρεῖσθαι, εἰς δὲ χρημάτων φυλακὴν τοὺς ἐναρέτους ἦτοι δίκαιους.

39: ἀλλ' ὅταν κτλ.] ὅταν ἄποροι πάντες γένωνται p³.

10a 4: δύο γὰρ ποιουσιν] ἀντὶ τοῦ εἰς δύο μερίζονται p².

39: περὶ μοναρχίας mg. p³ et mg. rc. P³.

10b 5: δυοῖν] ἐκ μὲν ὀλιγαρχίας, ἣ τέλος αὐτῆς ἐστὶ τὸ πλουτεῖν, ἐκ δὲ δημοκρατίας, ἣ πολεμεῖ τοῖς γνωρίμοις καὶ διαφθείρει λάθρα καὶ φανερώς.

11: οἷον ἔχων (< ἄν)ίσως ἀνδρείαν, πολλάκις δὲ καὶ πράξας 35 τι τῇ πόλει λυσιτελῶς ἐξ αὐτῆς mg.³ P³.

13: ἐπὶ τοῖς γνωρίμοις] ἀντὶ τοῦ κατὰ τῶν γνωρίμων p².

20: ἄλλαι δὲ τυραννίδες συνέστησαν ἐκ τῶν ἐπὶ τὰς κυρίας καὶ μεγάλας ἀρχὰς αἰρουμένων mg.³ P².

22: τὰς θεωρίας] τοὺς συλλέγοντας τὰ θεωρητικὰ χρήματα 40 καὶ φυλάττοντας θεωροὺς ἐκάλουν καὶ τὴν ἀρχὴν θεωρίαν ὥσπερ τῶν βουλευτῶν βουλήν.

40: τί βούλεται ὁ βασιλεὺς μοχλεῖται: ἀληθέστατα.

2 ἐπιτρέχοντες || φεύγοντες 3 εὐπορίαις 9 voluit scholiographus ἀπονημητικὸς || μακροῦ 10 προσαγωγῆς 21 πόρων 34 ἀνδρείαν Sus., ἀνδρείας.

11a 4: ἔστι δὲ κτλ.] πανάληθες μοχque 5: ὁ πλεονεκτῶν εἰς χρημάτων τύραννος, ὁ δὲ εἰς τιμὴν βασιλεὺς. ὁ πλεονεκτῶν εἰς χρημάτων καὶ τοῦτο σκοπῶν, λέγω δὴ τὸ πτωχίζειν τοὺς πολίτας, τύραννος, ὁ δὲ τιμῆς μόνως ἐφιέμενος βασιλεὺς

12: τὴν παρᾶρρουν] τὴν ἀφᾶρρουν p².

5

36: οὐχ ὑπεροχῆς] οὐ τοῦ ἄρξαι καὶ κρατῆσαι p².

11b 6: αὐτοῦ] δηλονότι τοῦ Εὐαγόρου p².

8: οἶον καὶ κτλ.] stemmatis in similitudinem discripta (cf. Plat. Gorg. 471 A sq.):

Περδίκ(κ)ας

ἀδελφοί

καὶ Ἀλκείτας

10

ἐκ τῆς Κλεοπάτρας
τῆς οἰκ(ε)ίας μὲν γυναικὸς γεγέν(ν)ηκεν
ὁ Περδίκ(κ)ας ἑτερον
υἱόν

Ἀλέξανδρος υἱὸς Ἀλκίτου,
ἀνεψιὸς (ἦτοι λάθριος) τοῦ Ἀρχελαίου
Ἀρχελαὸς υἱὸς Περδίκ(κ)ου
ἐκ δούλης Ἀλκίτου
υἱὸς Ἀρχελαίου (ἀρχέλαος cod.) Ἀ-
μύντας (ἀμυν et superscr. τωι cod.),
ὃς ἔλαβε γυναῖκα τὴν ἑαυτοῦ
ἀδελφὴν

15

37: οἶον Ξέρξην κτλ.] ὁ Ξέρξης υἱὸς ἦν Δαρεῖον, ὃς Δαρεῖος μεθύων προσέταξεν Ἀρταπάνῃ κρεμάσαι τινά, ὁ δὲ Ξέρ-
ξης νήφων προσέταξε τῷ Ἀρταπάνῃ μὴ κρεμάσαι. Οὐκ ἤκουσε
δὲ αὐτοῦ ἀλλὰ καταφρονήσας ἐκρέμασεν. διὸ ἐδεδίει τὸν Ξέρξην
ὥς μέλλοντα διαβάλλειν αὐτὸν πρὸς τὸν Δαρεῖον H^a. — ibid.:
Ξέρξης δειπνῶν ἐκέλευσε τὸν Ἀρταπάνην κρεμάσαι τὸν Δαρεῖον,
οὐχὶ τὸν βασιλέα ἀλλ' ἄνθρωπον αὐτοῦ οὕτω λεγόμενον· εἰτα
κρεμάσας ὑπέλαβεν, ὅτι (?) συνέγνω ἄν Ξέρξης αὐτῷ mg.³ P²
(40: συγγνώσεσθαι] τὸν Ξέρξην p²).

12a 18: τὸ τιμὴν δ' ἔχοντες πολεμικὴν ταύτόν ἐστι τῷ
τιμώμενοι διὰ τὴν περὶ τὸν πόλεμον ἐμπειρίαν καὶ ἀνδρείαν. καὶ
δι' ἀμφοτέρω, τὴν τε ἐμπειρίαν καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἔχειν δύναμιν
συγχωροῦνται παρὰ τῶν μονάρχων, διὸ καὶ θρασύνονται.

27: περιττῆς] ἀντὶ μεγάλης, θαυμαστῆς p².

12b 6: οὐ λέγει, ὅτι ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἀριστοκρατία
ἐναντίαι εἰσίν, ἀλλ' ὅτι ἐναντίαι καὶ αὐταὶ τῇ τυραννίδι, ὥστε
καὶ ὁ δῆμος. ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος ἐναντιοῦται τῇ τυραννίδι ὥς
ὁ κεραμεὺς τῷ κεραμεῖ, τὰ αὐτὰ μὲν ποιοῦντες ἀμφοτέροι, μὴ
θέλοντες δ' ἑκάτερος ἑκάτερον εἶναι, ἡ δὲ βασιλεία καὶ ἡ ἀρι-
στοκρατία ἐναντιοῦνται τῇ τυραννίδι ὥς τὰ ἐναντία καὶ βουλό-
μενοι καὶ πρᾶττοντες. — (11:) ἡ μὲν γὰρ Γέλωνος, φησί, τυραν-
νὶς κατελύθη τοῦ Θρασυβούλου τὸν υἱὸν τοῦ Γέλωνος δημάγω-
γούτος. — τὸ ἐξῆς· ἡ μὲν γὰρ Γέλωνος διεφθάρη.

22: διεφύλαξαν τὰς ἀρχάς] διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι εὐκατα-
φρονήτους et οἱ δὲ παραλαβόντες] οἱ δεξάμενοι ἐκ προγόνων p².

25: μόριον δὲ κτλ.] εἰ γὰρ οἷων ἐστὶ πράξεων αἴτιον τὸ μῖσος, τοιοῦτόν ἐστι καὶ ἡ ὀργή, ὑπὸ τὸ μῖσός ἐστιν. ὃν γὰρ τις μισεῖ, τοῦτον καὶ ὀργίζεται.

37: διαιρεται] εἰς πολλὰ διηρημέναι p².

5 13a 6: τὸ μειζόνων ἀντὶ τῶν πολλῶν μεγάλων.

34squ.: λέγει εὐθύς τοὺς πρότερον.

13b 2: πάντα, φησί, δεῖ τὸν τύραννον, εἰ μέλλει σφῆζεσθαι, ἐκκόπτειν, ἀφ' ᾧ γίνεται φρόνημα καὶ πίστις. γίνεται δὲ πίστις πρὸς ἀλλήλους ἀπὸ τε τῶν συσσιτίων καὶ ἐταιρειῶν, ἀπὸ 10 δὲ τῆς παιδείας φρόνημα. ὥστε, εἴπερ ταῦτα κολούει, ἄφρονες ἔσονται καὶ ἄπιστοι. οὕτως δὲ ἔχοντες οὐδέποτε ὁμονήσουσι κατὰ τοῦ τυράννου.

14a 5: ἦλω κτλ.] πανάληθες.

11: τοὺς μὲν] τοὺς πολίτας — 12: τοὺς δ'] τοὺς ξένους — 15 ἀντιποιοιμένους] τῆς τυραννίδος.

21: διὰ τὸ πιστοὺς κτλ.] τοῦτο μάλιστα νῦν, φίλτατέ μοι Ἀριστοτέλεις· διὰ τοῦτο πένης ἐγώ.

37: τοῦτο] δηλονότι τὴν δυναμιν et 38 τοῦτο] τὴν δύναμιν p².

20 40: τὸν βασιλικὸν] τὸν βασιλέα p².

14b 9: ὁ ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ καὶ εἰληπται συνδέσμον.

12: πλεόν, φησί, φοβεῖται ὁ τύραννος τοὺς φυλάττοντας πολίτας τῶν συναποδημούντων αὐτῷ. — 25: ὁμοίως κτλ.] (ὥς) 25 ἔχει, φησὶν, ὁ τύραννος πρὸς τοὺς πολίτας, οὕτως ἔχειν δεῖ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ πρὸς τὰς τῶν πολιτῶν γυναῖκας· ταύτας γὰρ εἶπεν ἄλλας. — (ibid. 26: τὰς οἰκείας] δηλονότι τὰς τῶν τυράννων p²).

16a 1squ.: ἐν δὲ τῇ πολ.] σὴ ταῦτα, εἰ καλῶς εἴρηται mg. rc. P^s.

30 5: ἀρχὴν δ' κτλ.] περὶ τούτων καὶ Πρόκλῳ (comm. in Platonis remp. ed. Krollius II 1squ.) καὶ Πορφυρίῳ εἴρηται ἐν τῇ τούτων ἐξηγήσει mg. p².

18: ταύτης] τῆς ἀρίστης et εἰς τὴν Λακωνικὴν μετοβάλλει] οὕτω γὰρ ὁ Σωκράτης λέγει p².

35 28: εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν ἀρίστην] εἰ γὰρ εἰς τὰς σύνεγγυς αἱ μεταβολαὶ κατὰ Πλάτωνα. ἐκ δὲ τῆς ἀρίστης γίνεται ἡ μεταβολὴ εἰς τὴν Λακωνικὴν ὡς σύνεγγυς οὖσαν τῇ ἀρίστη, ἐκ τῆς Λακωνικῆς εἰς ὀλιγαρχίαν, ἐκ δὲ ταύτης εἰς δημοκρατίαν καὶ ἐκ ταύτης εἰς τυραννίδα.λείπεται ἐκ τῆς τυραννίδος γενέ- 40 σθαι τὴν μεταβολὴν εἰς τὴν ἀρίστην πολιτείαν. τοῦτο δὲ κύκλος.

38: 'Πηγίῳ] σὴ ἕτερον 'Πήγιον mg. rc. P^s et mg. codicis Vat. Pal. 160 (Florentiae s. XV a Ioanne Scutariota scripti).

Z

17b 23: ἔλλιπῶς εἴρηται. ἔστι δὲ τὸ πλήρες τοιοῦτον· τὸ μὴ δις τὸν αὐτὸν ἄρχειν, πρὶν ἂν ἄρξῃσι καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴπῶ ἄρξαντες.

24: τὸ ὀλιγοχρονίους κτλ.] ἂν γὰρ εἰσι μακροχρονοί, συμ- 5 βήσεται τινες μηδὲν ἄρξαι.

18a 18: πλήθος] προσυπακουστέον τῆς οὐσίας καὶ του ὡς οἱ ὀλιγαρχικοὶ φασιν, ἵνα ἡ τὸ πλήρες τοιοῦτον· ἢ μᾶλλον κατὰ τὸ πλήθος τῆς οὐσίας, ὡς οἱ ὀλιγαρχικοὶ λέγουσι.

30: μὴ μέντοι πάντως] μὴ μέντοι κατὰ πάντα τὰ τοῦ πλείους (?) 10 σημεινόμενα ἦτοι κατὰ τὸ ἐν τῇ οὐσίᾳ πλεῖον καὶ τὸ ἐν τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων mg.³ P².

18b 1: ἀποκληρωτέον] ἀντὶ τοῦ κλήρους βλητέον.

32: τοὺς δυναμένους] ἦτοι τοὺς εὖ ἄρξῃν εἰδότες κατ' ἐκεί- 15 νην τὴν ἀρχὴν mg.⁵ P².

19a 13: ἦτοι τὸ μὴ δανείζειν καὶ εἰς ὑποθήκην λαμβάνειν γῆν mg.³ P².

19b 24: φατρία ἐστὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς φυλῆς mg.⁵ P².

28: λέγω δ' κτλ.] ἐνδέχεται, φησί, παρορᾶν τὸ ζῆν ὅπως τις βοῦλεται· οὕτω γὰρ πάντες βοηθοῖεν ἂν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ ἀτά- 20 κτως ζῆν συγχωρούμενοι mg.⁵ P².

20a 6: διὸ δεῖ κτλ.] δεῖ, φησί, νομοθετεῖν τὰ τῶν καταδικα- ζομένων ἐπὶ τισιν χρήματα μὴ εἶναι κοινά, ἵνα μὴ οὕτως ὁ δῆ- μος παντὸς γνωρίμου κατηγοροίῃ, ἀλλ' ἱερὰ ταῦτα ποιεῖν, ἵνα καὶ οἱ ἀδικοῦντες καταστέλλωνται οἷα ζημιοῦσθαι μέλλοντες καὶ 25 ὁ δῆμος μὴ καταψηφίζεται mg.⁵ P².

39: cf. app. crit. p. 219.

20b 5: αἰεὶ γὰρ κτλ.] σῆ ὡς δεῖ τοὺς ἀπόρους πολλάκις ἐκ- πέμπειν εἰς τὰς πλησίον κώμας mg.³ P².

15: τῆς ἀρχῆς αὐτῆς (sic Π)] ἦτοι τῆς μιᾶς p². 30

21a 21: τούτων] τῶν ἱππέων καὶ ὀπλιτῶν p².

31: ἔξωθεν] δηλονότι τῆς πόλεως p² (in textu ΓΜ⁵). — ἔτι δὲ κτλ.] σῆ ὡς δεῖ τοὺς εἰς ἀρχὴν μέλλοντας ἀνελθεῖν ἢ ἀνελ- θόντας τῇ πόλει τι συνεισφέρειν, ὡς ἂν ὁ δῆμος ὁρῶν τὰς τῶν ἀρχόντων δαπάνας ἐκὼν τε τῶν ἀρχῶν μὴ μετέχῃ καὶ συγγι- 35 νώσῃ τοῖς ἄρχουσιν mg.⁵ P².

21b 16: ὑπογνιότατον] ἀντὶ τοῦ ἀναγκαιότατον p².

30: ἀγρονομία καὶ ὑλωρία et 33: ἀποδέκται οἱ καὶ ταμίαι mg. p² olimque (postea eras.) mg. rc. P⁵ itemque olim 22b 24squ. ἱεροποιὸς καὶ νομοφύλακας mg. rc. P⁵. 40

22a 12: σῆ ὡς δεῖν φησι νέας ἀρχὰς καθίστασθαι ἐπὶ ταῖς νέαις ὑποθέσεσι καὶ μὴ πάλαι ποτὲ δικασθείσας mg.¹ P¹ et mg.⁵ P²

20 βοηθεῖν 24 κατηγοροῖεν 32 errore ad 29 ἀπο- 41 σῆ ὡς om. P¹
σχομένοις relata est glossa apud Susem

H

23 a 19: παράλογον] οἷον πολεμίων ἐφοδος ἢ τι τοιοῦτον
mg.^s P¹.

24 squ.: οὐδείς, φησί, πάντων ἀμφισβητήσει περὶ τῆς διαι-
5 ρέσεως ταύτης, ἣν καὶ ἐπάγει mg.^s P².

23 b 2: μᾶλλον] ἀντὶ τοῦ λίαν p².

8: χρησίμὸν ἐστὶν (sic ΓΠ)] ἦτοι τὸ ὄργανον p².

15: αὐτὰ δηλονότι τὰ πράγματα ὧν p².

19: cf. app. crit. p. 230.

10 24 b 7: πάντες] δηλονότι οἱ νόμοι p².

33: καὶ ὅπερ κτλ.] ἕκαστος γὰρ τῶν ἀνθρώπων οὐ καλὸν
τὸ ἄρχεσθαι ἡγούμενος ἐφίεται τῶν πέλας ἄρχειν mg.^s P².

35: ἄρχειν] ἄλλους δηλονότι αὐτῶν p².

25 a 37: παριέναι] παραχωρεῖν τῆς ἀρχῆς p² et mg. rubr.¹ P¹.

15 39: ὑπολογιεῖν] ἐλαττοῦσθαι p² et mg.¹ P¹.

25 b 23: ἀρχιτέκτονας] ἦτοι τοὺς διανοομένους καὶ πρᾶτ-
τοντας p².

25: ἐνδέχεται κτλ.] τῇ πόλει, φησὶν, ἐνδέχεται πρᾶττειν καὶ
καθ' ἑαυτὴν καὶ οὐ πρὸς ἄλλην, ὅπερ καὶ ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν
20 ἀνθρώπων ἔστιν ἰδεῖν· πρᾶττει γὰρ οἰκείας τινὰς πράξεις ὁ καθ'
ἑαυτόν· εἰ γὰρ ἐκεῖναι μόναι πράξεις εἰσὶ, τὰ πρὸς τοὺς ἕξω,
ἀπρακτῇ ἂν ὁ θεὸς τὰ καθ' ἑαυτὸν μόνῃ νοῶν mg.^s P².

26 b 32: ὄρον] τὸν ζῆν λέγοντα ἐν σχολῇ mg.^s P².

27 a 18: ταῦτα] τὸ ἐπιξενουῖσθαι ξένους p².

25 27 b 15: ἐμμελεστέραν] μικροτάτην p².

35 35: μονόκωλον] τουτέστι θυμοειδῇ ἢ διανοητικῇ p² et
mg.¹ P¹.

28 a 3: σὴ τὸ Ἀρχιλόχον mg.^s P² et mg. rc. P³.

29 a 1: ἔσεσθαι] δηλονότι εὐδαίμονας p².

30 10: τοὺς στρατιώτας λεγεί· οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ δυνάμενοι
βιάζεσθαι τοὺς ἐναντίους mg.^s P².

30 b 14: διόπερ κτλ.] δεῖν φησιν, εἰ μὴ ἄφθονα εἶεν τὰ
ῥυθὰ τὰ γλυκέα καὶ πότιμα, διορίζειν ἀπὸ τῶν ἀχρήστων αὐτὰ
καὶ τὰ μὲν λόγῳ τροφῆς προσφέρεσθαι, τὰ δὲ εἰς τὰς λοιπὰς
35 χρεῖας mg.^s P².

20: ἀριστοκρατικὸν κτλ.] τῇ ἀριστοκρασίᾳ συμβάλλονται οἱ
πλείους ἰσχυροὶ τόποι, ἵν' ἕκαστος τῶν ἀριστοκρατούντων ἐν τού-
τοις ὄντες μὴ δύνωνται ἅμα ἐπιβουλευέσθαι mg. rubr.¹ P¹ et
mg.^s P².

40 23: εὐτομος] εὐδιώδεντος p² (idem 30: εὐδιώδεντον).

24: καθ' ὃν δαμάξουσιν τοὺς ἵππους· ἐν τόποις γὰρ

8 ὧν (?)] ὧν (?) Susem.

20 καθ' ἑαυτόν] καθ' ὁ

22 ἀπρακτῇ corr., ex ἀπρακτοῖ ut vid.

26 τουτέστι om. p²

37 ἵν' ἕκαστος] ἵνα ὁ καθ' ἑνα p²

38 δύνανται

εὐθέσι τούτους δαμάζουσιν, οὐ μὴν ἑλικας ἔχουσι καὶ περιστροφάς mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P². — διὸ ἐγύμναζον καὶ ἐδάμαζον τοὺς νέους ἵππους ἐν τοιούτοις τόποις mg.³ P² et mg. rc. P³.

29: οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουσιν ἐν τῇ κηπεύσει τόπον, δι' οὗ μόνον δύνανται ἂν βαδίζειν ὅς συστάς ὀνομάζεται mg. 5 rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

32 squ.: σὴ ταῦτα περὶ τειχῶν πόλεως mg.¹ P² et mg. rc. P³.

31 a 30: τοῦτον τὸν τόπον] ἐνθα τῶν θεῶν τὰ τεμένη p².

31 b 6: τῶν δ' ἀρχείων κτλ.] δεῖν φησι συνεστάναι τὰ συσσίτια <τῶν> περὶ τὰ συμβολαῖα ἀρχείων . . . τῇ ἀγορᾷ mg.³ P². 10

12: τὴν ἄνω] ἦτοι τὴν προορηθεῖσαν, ἣ ἐλευθέρα ὀνομάσται mg.³ P².

13: νενεμησθαι κτλ.] τὰ παρακεκλευσμένα ταῦτα οὐ μόνον ἐν ταῖς πόλεσιν εἶναι δεῖ ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς χώραις mg.³ P².

40: τοῖς μὲν] τοῖς μὴ πεπηρωμένοις ἢ κωλυμένοις ὑπὸ τύχης· οὔτε γὰρ ὁ ἡλίθιος ἢ ἀξύνετος εὐδαιμονήσει ποτὲ οὔτε ὁ κατὰ ταῦτα μὲν ἔχων καλῶς, μυρίοις δὲ κακοῖς περιβαλλόμενος διὰ δυσπραγίαν mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

32 a 29: διὸ κτλ.] διὸ εὐχόμεθα τὴν σύστασιν τῆς πόλεως τῆς κατ' εὐχὴν· οὕτω γὰρ χρὴ συντάττειν. ἐκεῖνα οὖν εὐχόμεθα, ὧν ἡ τύχη κυρία. ἐπεὶ περὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν οὐ χρὴ εὐχεσθαι, <ἀλλ'> οἷον πλούτου, εὐκρασίας, νίκης mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P². 20

33 a 9: πρὸς γὰρ κτλ.] τῶν μὲν γὰρ δουλικῶν πράξεων τὸ τέλος τοῦ δεσπότου ἐνεκεν, τὰ δὲ πρὸς τοὺς ἐλευθέρους ἐπιτάγματα αὐτῶν χάριν τῶν ἐλευθέρων γίνεται mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P². 25

26: τοῦτὸ τὸ μέρος] τὸ θεωρητικόν p².

33 b 35: ἔχοντι τηλικαύτην τιμὴν] ἀντὶ τοῦ ἀξίῳ ὄντι p².

40: ἀναξίους] δηλονότι καταδουλοῦσθαι p².

34 a 8: ὥσπερ ὁ σίδηρος· τὸ λεγόμενον στόμωμα ἀποβαλὼν ἀνενέργητός ἐστιν, οὕτως καὶ οἱ πολεμεῖν ἐθισθέντες κακῶς 10 ἐν εἰρήνῃ διάγουσιν mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

14: ἀρετὰς] ἦτοι τὸ μὴ ἐφίεσθαι τῶν ἀλλοτρίων καὶ τὴν ἀφιληδονίαν mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

28: πολλῆς οὖν κτλ.] τὸ δεῖ αἰτιατικῇ συντάσσεται ἀττικῶς, ὥς τὸ εὐρυχωρίας σε δεῖ (ex ps. Herodiani Philetaero p. 450 35 Pierson; cf. Cohn Rh. M. XLIII, 1888, 411 squ.) mg. p² et mg. rc. P³.

34 b 2: ἀλλὰ ἐν τούτῳ διαφέρουσιν, ἐν τῷ νομίζειν ταῦτα γενέσθαι διὰ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

3: cf. app. crit. p. 263.

5: ἔσται] τὸ ἀσκεῖν τὴν ἀρετὴν μὴ κατὰ τοὺς Λάκωνας mg. 40 rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

1 τοῦτο P¹ 5 μόνον P¹ 7 πόλεως om. P² 10 τῶν add. Susem. 17 κατὰ ταῦτα] κατ' αὐτὰ 24 ἐνεκα P¹ 29 λεγόμενον om. P¹ 30 οὕτω P² 32 ἦτοι om. P¹ || ἐφίεσθαι δηλονότι τῶν P¹ 38 τῆς πολεμικῆς om. P¹.

38: ἔπειτα, φησί, μέγα συμβάλλεται τὸ μὴ κομιδῇ νέους συ-
 ξενγνύναι πρὸς τὴν τῶν τέκνων διαδοχὴν· δεῖ γὰρ μήτε γεραιούς
 ὄντας τεκνοποιεῖν (οὐδὲν γὰρ τῶν παίδων ὠφεληθήσονται), μήτ'
 αὐτὰν ἄγαν νέους· οὐδὲ γὰρ αἰδεσθήσονται πάρεγγυς ὄντες οἱ παῖ-
 5 δες, μᾶλλον δὲ μέμφοιντ' ἂν ἔστιν ὅτε ταῖς τοῦ πατρὸς οἰκονο-
 μίαις. mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

85a 19: χρησμόν] τὸ μὴ τέμνε νέαν ἄλοκα mg.¹ P¹ et mg.³ P².

85b 9: σῆ, ὡς οὐ πρὸς ἐν τι δεῖ γυμνάζειν τοὺς παῖδας mg.³ P².
 20 squ.: σῆ τὸ μὴδὲν πεπηρωμένον τρέφειν mg. rubr.² P¹.

10 21 squ.: αἰτία τοῦ μὴ ἐκτίθεσθαι τὰ βρέφη mg.³ P².

23: ἐὰν δέ κτλ.] τί λέγει ὁ δαιμόνιος τούτοις; mg. rc. P³.

33: οἱ μετροῦντες κτλ.] οἱ εἰς ἡλικίας διαιροῦντες p².

38: περὶ δὲ κτλ.] ἐνταῦθα κωλύει ἐτέραις συνέρχεσθαι γυ-
 ναιξὶ μετὰ τὸ ὅλως γαμεῖν· ὁμοίως δὲ μὴδὲ τὴν γυναῖκα ἄλλῃ
 15 μοιχεύεσθαι mg.³ P².

36a 8: ἔτι δὲ κτλ.] δεῖ καὶ τὰς κινήσεις τῶν τηλικούτων
 † ἐκόντας ποιεῖσθαι, ὅσας καὶ χρὴ mg.³ P².

23: τὴν δ' ἐχομένην κτλ.] σῆ, ὡς τὴν μέγρι εἰ ἐτῶν ἡλικίαν
 ἐν ἀνέσει διορίζει διάγειν τοὺς παῖδας mg.³ P².

20 34: τὰς δὲ διατάσεις κτλ.] τοὺς κλανθμοὺς τῶν παίδων, οἷα
 διὰ κατοχὴν ποιουμένους τοῦ πνεύματος καὶ διὰ τοῦτο αὐξήσιν,
 οὐ κωλύειν παρακελεύεται mg.³ P².

(H)

37a 42: τὰ περιττὰ τῆς διανοίας p² et mg.¹ P¹.

25 37b 32: αὐτῇ] ἢ ἡ φύσις ἢ ἡ σχολή p².

38a 26: καταλέξας ἄλλους τινὰς τοὺς τοῦτο ἀσπαζομένους
 mg.³ P².

38b 4: ἐπεὶ δὲ φανερόν κτλ.] δέδεικται γὰρ ἐν τῷ πρὸ
 τούτου βιβλίῳ (1334b 8: λοιπὸν δὲ κτλ.) mg. p².

30 7: παιδοτριβικῇ] τῇ διδασκούσῃ, ποῖα χρὴ τοὺς παῖδας παι-
 δεύεσθαι mg. rubr.¹ P¹ et mg.³ P².

15: μίαν] τὴν πολεμικὴν p².

29: ἀσκεῖν] μὴ ἀγωνίζεσθαι πρὸς ἀσκούντας p².

36: δεῖ δὲ κτλ.] χρῆναί φησι τοὺς Λάκωνας <κρίνειν> οὐκ
 25 ἀφ' ὧν ἐνίκων πρότερον αὐτοὶ μόνοι ἀσκούμενοι, ἀλλ' ἀφ' ὧν
 νῦν, ὅτε καὶ ἑτεροὶ ἀσκοῦνται· νικῶνται γὰρ mg.³ P².

41: βίαιον] ἥτοι τὴν τραχείαν καὶ ταύτην ἐξηραμένην· αὐτῇ
 γὰρ ἡ βλαιοσ mg.³ P².

1 ἔπειτα] ἐπεὶ P¹ || κομιδῇ om. P¹ 3 τῶν παίδων] τῇδε
 P¹ 4 αὐτὰν ἄγαν om. P¹ || οἱ παῖδες om. P¹ 17 ἀν εἰκότως
 (vel πρεπόντως)? || ὅσαι 24 τὰ περιττὰ om. p².

39 a 6: ἀναγκοφαγίαις] ξηροφαγία. λιμός mg.³ P² (*siccis alimentis* Guil.).

39 b 23: διαγωγὰς] τὰ συμπόσια p².

27: τῷ τέλει] τῇ εὐδαιμονίᾳ p².

40 a 40: εὐδὺς γαρ κτλ.] σῇ περὶ ἀρμονιῶν mg. p² et mg. 5
1c. P³.

40 b 33: ταῖς ἡλικίαις] ἀντὶ ἐκ τῶν ἡλικιῶν p².

41 a 5: τὸ λεχθέν] τουτέστι τὸ βάνανσον p².

15: τῷ κοινῷ] τουτέστι τῇ ἡδονῇ mg. p².

21: τῆς ἄλλης] τῆς κιθάρας p². 10

23: κάθαρσιν] ὀργιασμόν p².

24: προσθῶμεν δὲ κτλ.] σῇ, ὥς ἡ ἀύλητικὴ ἐναντία τῷ λόγῳ
ᾧτε μὴ λέγουσα mg. p².

36: ὁ Θράσιππος χορηγήσας πίνακα τῷ Ἐκφαντίδῃ ἀνέθη-
κεν ἀύλησαντι ἐν τῇ χορηγίᾳ mg.³ P². 15

ADNOTATIONIS CRITICAE SUPPLEMENTUM

Composui in hoc supplemento eas codicum H^a et V^m scripturas, quae in adnotatione ipsa nec nominatim nec tacite (e silentio ut aiunt efficienda) in-
sunt. Excepi v paragogicum, elisionem, γ et γν in γίγνομαι, θ et δ in οὐδεις
μηδεις, saltem ubi H^a solus afferendus erat (v etiam ubi com. a. n. u. n. i. t. e. r. u. m. V^m).
Taci etiam ubi codicis H^a librarius inter scribendum ipse se correxit sive
delendo sive mutando sive addendo, nisi quid gravius latere videbatur. De
compendiis aut usitatis aut quae certa ratione solvantur nihil monui. —
Quae siglis carent, codicis sunt H^a.

A 52 a 26 συνδιάζεσθαι b 6 γίγνεται 8 ἔλληνες
13 οὖν om. 19 ἐτι] ἐπὶ 25 φασὶ om. 32 τέλος] τέλειος
53 a 1 τούτων] τούτου 10 μόνον] μόνον ὅτι ὁ 15 ὥστε]
ὥσπερ 18 δὲ] γὰρ 21 ἔσται] ἔστι 22 ὥσπερ] εἴπερ
23 ὥριστο 24 τὰ om. 26 ὁμοίως ὁ τοῖς 29 ἐν] ἐπὶ
38 δίκη καὶ τοῦ
53 b 17 περὶ om. 19 βασιλική] δεσποτική 26 εἰ om.
54 a 7 ἔχειν] ἔχει 13 δοῦλος δεσπότην 15 ἄλλοι
17 πρότερον] πρότερον et 18 πρότερον] πρῶτον 28 ἔργων
32 ἐν τοῖς] ἐν ὧ
54 b 5 νοῦς m. pr. add. in mg. 7 τὸ] τῷ 8 μορίου
τὸν λόγον 27 τῷ σώματι 31 εἰς τὴν πολιτικὴν
55 a 1 εἰς] (om. in lac. pr. P¹)] ἐστι τινὲς] τινός
55 b 25 δ' ἂν] γὰρ 30 εἰσι] ἐστὶν 34 ποιεῖν] εἰπεῖν
sed corr. in mg.
56 a 14 ἡ om. 20 πολλῆς 31 ἀγρότατοι 36 οἶον]
οὗ || ἀφ' ἀλειείας] ἀσφαλείας 40 οἱ μὲν οὖν οἱ βίοι
56 b 1 ληστρικῶ ἀλειευτικῶ θηρευτικῶ 12 αὐτῷ 14 ἔχει
τροφὴν — 15 γενομένοις bis 28 αὐτὴν] ἀντὶ τοῦ
57 a 31 ἐκείνους
57 b 9 διὰ τὸν περὶ 17 χρυσὸν 18 καὶ ὁρθῶς
30 δ' om.
58 a 5 περὶ] πρὸς 15 δι' αἰτίαν τίνα] διατίνα 38 πᾶ-
σιν] πασῶν (πᾶσαν M^a)
58 b 2 βολοστατική 23 ἕτερα ἕτερα ἐτέρων 30 τῶν]
ὧν 33 τούτου 37 βανανσάταται
59 a 2 περὶ ἄλλοις || μὲν οὖν 3 θεωρήτω 4 σχηματι-
ζόμενοι 18 περὶ ὧν σπουδάζουσι 21 τῶν] ὧν 23 τις
om. || τιθέντος 25 σιδηρῶν (sic)
59 b 19 τὴν om. 20 τὴν prius om. 28 ἀνθρώπων
30 ἐστὶν ἀρετὴ 36 οἶόν τε — 38 μᾶλλον om.
60 a 8 τῶν] ὧν 10 τοῦ] τῆς 27 τῶν] ὧν.
60 b 1 ἀφορισμένην 6 νουθετηθεὶς B 30 τῶν πό-
λεων om. 34 δακεῖ 35 ταύτας om.
61 a 3 οἰκήσασθαι 17 οὐδὲ πόλεως 19 μὲν om.
28 τοιοῦτω ποσῶ καὶ 39 διὰ τὸ φύσιν (corr. ex φύσει) εἶναι
πάντας

- 61 b 16 οὐδ' εἰ] οὐ δεῖ
 62 a 2 κακὸς 20 ἄνω] ἄλλων 24 ἡ om. 34 μηδὲ]
 μὴ 37 δὲ om. || δι' ἄλλων
 62 b 9 καὶ τὸ] τὸ καὶ 32 δοθέντας 38 κατασκευάσασαι
 (-άσασθαι P¹)
 63 a 22 ἔχει bis 29 om. δ' in principio versus 40 om.
 ἰδιόν in principio versus
 63 b 1 τοῦτο (in principio versus) bis 7 ἐν ποιούσιν] ἐμ-
 ποιούσιν 12 om. πράξει (in exitu versus et ante πράξιν)
 22 ἀκοινωνισίαν 23 μοχθηρίαν] μαρτυρίαν 30 σωκράτη
 33 προῖοῦσα post πόλιν
 64 a 17 πάντων πάντα 19 μαθόντ' ὑπομένουσι (ligatura
 enim ες abiit in similem litteram v) 20 σοφίζονται
 31 οἶον — 32 παιδείαν om.
 64 b 12 μέμιν-||ταῖς ψυχαῖς 14 μιξα (sic)
 65 a 14 βαβυλωνίοις 30 φησι om. || ὥσπερ] ὥστε 38 τὸ
 prius om.
 65 b 6 ὀρισθαι (sic) 15 καὶ om.
 66 a 5 ἐπειτὰν δέχουσα 21 ἐνίου (incerta etiam initiali)
 29 τὰ μὲν οὖν τὰ περὶ 35 περὶ] πρὸς
 66 b 21 λήρους 25 εἶναι post πολλήν 35 μὲν] γὰρ
 67 a 18 πολιτεύσονται 27 καὶ τὸν ὁμοίων 28 οὐδὲν om.
 35 λαβεῖν 36 ἀφροδάτην || παύσασθαι post τῆς πολιορκίας
 67 b 10 δούλου 11 πλοῦτος] πλοῦ τε 17 ἐν om.
 19 ἔχει 22 δὲ om. 23 αἵρεσιν (αἰ s. v., coeperat ut vid.
 per ε) 29 ἐνεχείρισεν 37 νομίμων
 68 a 30 πᾶσα μὲν γὰρ 32 σοφίζονται
 68 b 7 γὰρ ἀλλήλοις om. 17 τῶν] ὧν 21 νομίζει
 25 συνοφαντείας 25 ἐμπίπτει] ἐν πίστει 32 ἔχει — 33
 βέλτιον add. in mg. man. inc. 34 ἐπεὶ 35 ἱατρικήν.
 36 ὥστε ἐπὶ 42 νόμιμον
 69 a 2 εαυτοῦ 5 συγγενεῖς 13 τινάς (superscr. ε m.
 ead.) 24 καὶ νοθῶς 34 δεῖ om.
 69 b 30 τὴν] τὸν 32 ὑπὸ] ἐπὶ addito signo ;-, cui tamen
 in marg. nihil respondet
 70 a 3 μεσηνίους, supra σ add. σ man. 1 4 προωδοπε-
 ποιημένους] inter προ et δο 3 litterae corr. 20 καλῶν
 29 θέλειν 38 εἴτε μή] τε εἰ μ 39 τὴν om.
 70 b 13 τὸ om.
 71 a 14 φέρεται 16 αἰτήσατο 22 τῶν] ὧν
 71 b 11 et 15 τῷ] ὧ 20 κριτική (item 41 cum pr. M²)
 28 ἡ] ἡ 34 ἐπείκειτο (ἐπείκειτα pr. P²) 36 πελοποννήσου
 72 a 2 τό γε] τό τε vel τότε 8 οὐς] οἷς 17 τῶν] ὧν (item
 18. 23) 21 πρὸς δὲ] περὶ 27 τετάνετα 31 τὸ om. 38 αὐτῆς
 72 b 2 ἄτοπον καὶ οὐ πολιτικὴν (sed mox δυναστευτική)
 19 εἰλωτες

- 73 a 3 ταῖς πολιτείαις ταῖς εἰρημέναις 5 μὲν] δὲ
 35 ἀπορίαν 39 τὸ in exitu versus om.
 73 b 3 μὲν om.
 74 a 11 τὴν τοῦ Σόλωνος 16 αἰρεῖσθαι 18 καὶ om.
 21 οἷς] ἧς 23 κταναῖος 27 καὶ in exitu versus om.
 29 ζέλευνον ζαλεύκον
 74 b 1 παρὰ] παρὰ δὲ 23 ἀνδρομάδας Γ 32 τὸ, sed
 mg. man. 1 τις 39 ἐπεὶ δ' ἢ] ἐπειδὴ
 75 a 5 τυγχάνοντας post ταύτης 6 ποιητὰς (sed ποιη-
 τοὺς schol.) 11 πολλαχοῦ] πολλὰ 15 ἐνγεγραμμένους V^m
 16 μὲν] μὴ 22 μάλον V^m 26 αοριστος (o prius s. v) V^m
 31 δὴ] δεῖ 33 ἄν] ὦν 39 τὰς δὲ προτέρας om. vid. V^m
 75 b 10 ἄλλος] ἀλλοις V^m 11 τις] της V^m 24 ἐπι
 πλεον ζητουσιν οἰον bis V^m || παμππους V^m 27 εἰρωνενο-
 μονος V^m 28 καθάπαν 29 υπο των bis V^m 31 διο-
 ρισμος V^m 33 κτησάντων 38 ἀλλὰ πρότερον
 76 a 1 ταυτὸν 13 κοινὸν 16 καὶ τῆς] καὶ 27 τεῖ-
 χος ἐν 28 ἡ βαβυλῶν 30 αἴσσεσθαι 31 χρήσιμον
 32 γὰρ] δὲ 34 τῶν αὐτῶν] τὸν αὐτὸν (sic)
 76 b 18 ἢ μὴ] corr. ex ἡμιν V^m || μὴ s. v. m. 1 21 τῶν
 δὲ] τῷδε V^m 22 ὄντων] ὄντων ἡ σωτηρία τῆς κοινωνίας (cf.
 infra 28) 23 τινα (cum M^aP¹, τιν' Π^aV^m) || την (ante τοι-
 αύτην) add. V^m 29 κοινωνία δ' ἐστὶν om. V^m
 77 a 8 κτησεις V^m 9 ἀνοποιων V^m 11 πάντων] μίαν
 (sic) 16 φρονημον V^m 19 ἐνρηπιδης V^m 24 πινην V^m
 29 νετὰ ὁμοίως. ἐπεὶ om. V^m
 77 b 15 τὴν om. 22 οὕτως] οὗτος 35 εἰ μὲν οὖν καὶ
 τούτους θετέον bis
 78 a 7 δοῦλον] δῆλον 16 καὶ μάλιστα τοῦ] μάλιστα τοῦ
 ἀναγκαίου (exp. ἀναγκαίου m. 1) 26 δὲ] δ' ἐν in exitu versus
 29 πολλοῖς] οἷς in ras. V^m 30 ἀλλὰ V^mH^a 31 ολιγ(αν.)θρω-
 πιαν V^m
 78 b 7 post τίνες (fortasse tamen post 8 τίνες) ras. maior
 V^m 10 κυρίας] κυριος V^m 16 συνέστηκεν (cum V^m) et ἡ
 πόλις 21 κοινόν (sed novit κοινῇ schol.) 23 τέλος] τερος
 V^m 28 κακοπαθίαν V^m 36 κατὰ τὸ
 79 a 2 παιδοτρεῖβην V^m 9 καὶ om. 13 κεινον V^m
 15 ἀεὶ om. H^a || ἀρχ(υσι νοσακ)αιροις V^m 26 σημαίνει ταῦ-
 τόν, πολίτευμα om. V^m 34 ἀποβλεπούσης || ὀλίγων] οντων V^m
 39 μὲν om. V^m
 79 b 9 τῷ ut vid. corr. m. 1 ex τῶν 34 πο|τεια V^m
 38 καὶ om. 39 γίγνεσθαι V^mH^a 40 δημοκρατεια V^m
 80 a 10 πᾶν τὸ] παντα V^m 14 ἀφερουσιν V^m 15 αὐτῶν
 (αὐτῶν M^a) || κριτά 20 μὲν] δὲ || διαλεχθέν sine το V^m
 21 αὐτοὺς (αὐτὰς M^a) 22 τι post alterum δίκαιόν rep. H^a
 40 καὶ om.

80 b 1 καθεστῶσιν (καθιστᾶσιν M^a) 10 ὁ νόμος] ὄνομα,
sed novit ὁ νόμος schol. || λυκοφρον V^m 17 οὐδ' εἴ τι
οἰκείεν 23 οὐπω που 26 οικεῖαι V^m 29 ὁμοίως bis ||
συνελθόντας 34 ταῖς γένεσι 35 καὶ] η V^m

81 a 2 τῶν καλῶν ἔτι πράξεων εἶναι χάριν θετέον εἶναι
4 τὴν om. 15 διανέμων^α ^α 17 παλι V^m || λειφθέντων V^m
21 τουτων V^m 28 τοὺς] καὶ ut vid. 38 γὰρ] δὲ

81 b 31 βούλεσθαι 36 βελτίωσι 40 ὀρθῶς] ὀρεφ'
82 a 2 οὕτως 3 καὶ ὁ] καὶ 4 τρίτον 12 τούτων
(ω corr., ut vid. ex o, a m. 1) 15 μὴ μίαν ἀνδραπῶδες
16 κρητὴς 33 ταῦθ' (etiam M^a) et 34 ὀρθῶς

82 b 3 β
κειμένους κυρίῳ^α ὀρθῶς (tri. m. 1) 4 ἑξαδντοῦ-
σιν 24 ἂν ἴσως νεμῆσθαι 25 εἰπάντα || ὁμοιον 29 ὑπερ-
έχουσιν 34 τὴν om. 39 τὴν bis et om. τ' 41 τοῦτο

83 a 5 ἐνάμιλον 9 ἐπεὶ δὲ ταῦτ' 19 οὐδ'] οὐκ
29 καὶ om. 35 γεναιότεροι

83 b 1 ἄρ' οὖν εἰ (εἰ corr. m. 1 ex οἱ) 5 διαφέρουσι δ'
et mox 6 ἡ μὲν τῶν διὰ πλουσίων ἡ δὲ διὰ τῶν 15 οἱ διὰ]
ἡ διὰ 37 νομοθετέον (νομοδητέον M^a), βουλλομένῳ 39 τῶν
— 41 πρὸς τὸ om.

84 a 17 ἀξιούντας πάντας 20 ὑπερέχει 24 ἀργῶ
28 φασὶ μὲν γὰρ 34 τύρανοι

84 b 2 πεφρονηματισμένους (πε corr. m. 1 ex περι ut vid.,
περιφρονηματισμένους M^a) 31 γὰρ ut vid. del. m. 1
39 ἄλλη τις] ἄλη τῇ

85 a 6 ἀποδέδοτε 8 ἔστιν om. in exitu versus 14 κῦ-
νας 17 βασιλείαι 31 αἰσεμνήτας (etiam schol.) 36 φιγάδας

85 b 1 ἐπαινεόντες 6 πλῆθον 14 ἔνδυμα (η superscr.
m. 1) 29 πέπτον 32 οἰκείας

86 a 28 ὅσας τίς οὖν 29 ἐστίαςις (M^a) 32 τῶν] ὧν
34 τινος] τι νους 35 ὀργησθῆναι

86 b 15 τὰς] τῆς 40 συρακουσίοις (συρακοσιόις V^m)

87 a 5 οἶον] οτον V^m 19 ἄρα] ἔτι 20 post τινος ite-
rata 19 αἰρετώτερον — 20 τινος (omisso 20 τινά) 27 ἐπα-
ρορθοῦσθαι 38 ἐπηριαν V^m 40 θεραπείαν V^m 41 εἰσα-
γοντά (ἰς e corr.) || αὐτοὺς

87 b 5 et 6 τῶν κατὰ] τῶκατα V^m 8 ἔννα 9 νφαντον V^m
11 καταστησει V^m 13 τὸ] τῷ 18 ἀρξεί V^m 19 περι-
λιφθῆναι V^m (παρალიφθῆναι P¹) 25 ἔνα] ἵνα 27 βελτίω
32 δὲ om. V^m 35 δι' ἀμφισβητοῦντες 38 τι om. H^a

88 a 4 post κατὰ (sic) bis ἀρετὴν 5 εἰ om. V^m 6 δι'
πῶς] πῶς H^a || ποτερον V^m 14 καταξιανδιανεμοντονκα-
ταξιανδιανεμοντα V^m 18 βασιλικον V^m 21 οἷ] εἰ V^m
29 post μέρος add. εἶναι V^m 30 προτερον V^m 31 ταῖς

πολεσιν η συμφερεi bis V^m 33 ὀρθᾶς] ὀρμᾶς 34 οικονου-
μενης V^m 35 τιν V^m

88b 1 παιδια V^m Δ 14 καλιστα V^m || κεχορημενωι V^m
26 τε ἀπλῶς καὶ τὴν om. V^m 28 τρίτην καὶ τὴν 35 παρὰ]
περὶ

89a 1 συντίθεται 13 ἀρμόζοντας 15 πάντες add. ante
πρὸς 22 οὐδὲ 30 βασιλείας] δημοκρατίας (29 δημοκρατίαν
— 30 ἀριστοκρατίας om. pr. P^s)

89b 1 οὐσαν] οὐσῶν 2 τὴν om. 9 ἐξημαρτημένας
10 ἄλλης] ἄλλως 15 κοινωτάτη 21 τε] δὲ 25 κοινή ||
διὰ τινας 34 διαφορά || τὸν om. (τὸν πλοῦτον καὶ om. pr. P¹)
37 ὀλιγαρχία 39 καλκιδεῖς

90a 4 τῶν om. || πάντα μετέχει] μέχρι 6 εἶδεν] εἰδὲ
(εἶδεν M^s) 23 περὶ] τε 26 παρ᾽ἐκβάσεις 27 μὲν] δὲ
μὲν, sed ut vid. δὲ del. (m. 1)

90b 7 διωρίσται 8 ἐπεὶ] ἐτι V^m 11 ἐν τῇ ἀπολλωνία
τῇ ἐν τῇ 12 τουτωι V^m || τημαις V^m 18 κύρι 21 πολι-
τεία (πολιτειαν fortasse V^m) || πλείους καὶ δι' ἣν αἰτίαν om. V^m
(καὶ δι' ἣν — 22 πλείους om. M^s) 25 εἶδεν] ἦδεν 28 post
νοιλίαν add. καὶ εἶεν(?) 29 post εἶη (codd. εἶδεν) iterum 25
πρῶτον ἂν — 26 ζῶον, deinde interstitium usitato aliquatenus
amplius 31 αἰσθήσεων 33 πλείω] πλει V^m 38 οὐχ
40 καλλοιμενοι V^m

91a 2 οἰκεῖσθαι ἀδύνατον 5 καὶ τὰς ὠνάς om. V^m
6 καπηλίας V^m || διατρίβον 13 τουτουτους V^m 18 μαλον V^m
20 ἀυζομένης 22 μὴν ἐν τοῖς τέταρσι 31 τοῖς αὐτοῖς συμ-
βαίνει || καὶ post ταῦτα om. 33 ἀναγκαῖον ἐστι] αναγκαιων
V^m 34 ογδον V^m 41 δικαίος V^m

91b 4 καὶ τεχνίτας] bis V^m | βουλομένους (ἐλομένους M^s)
12 καὶ δύο πολιτεῖαι δοκοῦσιν] bis (ut vid.) V^m 14 ὅτι] ἔτι
15 ἐστι] εἰσὶ || δημοκρατίας V^m 17 λεγωμενων V^m 20 δια-
τρίβον (M^s P¹) 21 τὸ ante μὲν om. 22 ἀλιευτικόν
23 τριηρηκόν 27 ἀμφοτερον V^m || καὶ καὶ 30 δημοκρα-
τεια V^m 36 κοινωνοῦντον

92a 7 δὲ om. 14 ἕκαστον 15 ἄτε] ὃ τε 23 δει-
μαγωγοι V^m 30 αρχε V^m 33 ἐκαστα νεῖ ἐκαστον V^m

92b 1 αἰρῶνται (pr. P^s) 2 ἐλλίποντας (pr. P^s) 6 ὁ
νόμος corr. m. 1 ex ὀνόματος 8 τελευτεᾶς V^m 9 δημοκρα-
τίας ἐν ταῖς om. V^m 13 κατὰ et spatium 3 litt. V^m 17 δὲ
post τοῦτο V^m 20 διαμένουσιν] διαφέρουσιν 30 διωρι-
σμένων

93a 3 μὲν] γὰρ 22 post πλείω δὲ add. κεκτημένοι (ο e
corr.) || τῆς] τὰς 25 ᾧστ' om. 31 μοναρχία δυναστίας

93b 2 ἧς] οἷς 3 τῶν] τοῦ 10 ἀριστεῖν δην (ἀριστίν-
δην schol.) 17 ἔστι] ἔτι || μίξις, sed i inc. et ex corr. (ῆ an
εἶ?) 22 ἡμῶν 25 πᾶσι

- 94a 21 εὐγενία 25 ἔστι] εἰσι 27 ποῖται (vel ποῖαν)
 94b 2 συνδιασμοῦ 6/7 τὸ μὲν, τὸ δ' 7 νόμον om.
 10 ὀλιγαρχικὸν — 13 τιμήματος om. 19 συμβαίνει] σημαίνει
 30 αἰρεῖσθαι 31 ἐφορίας 38 πονηρὰ πολιτεία (M^sπ^s).
 95a 2 αὐτήν corr. m. 1 ex αὐτῆς 6 corr. m. 1 ex πρό-
 τερον 9 ἐπαλάττειν 14 αἰσημνήτας || δὲ] γάρ 18 τῇ] τ
 (in exitu versus) 22 τῶν om. 38 ἐκάστης
 95b 6 ὑπερευγενῇ] in corr. vestigium ut vid. scripturae vel
 ὑπερεὐγενῇ (M^s) vel ὑπερεὐγενῇ (P¹) vel utriusque 17 τρο-
 φήν (π^s) 21 δὲ om. 33 φωκυλλίδης 35 ἄρα] ἔτι
 37 μάλιστα] καὶ μάλιστα
 96a 17 ἀπώλλονται (P^s) 29 κακιστᾶσι
 96b 22 ἀγεννεῖς] alterum v s. v. m. 1 (ἀγενεῖς pr. M^s)
 97a 1 συμφωνήσασιν 16 ὀπλησιν 26 μιγάλοι
 28 ἀπογράφωσι 34 οἱ δὲ — μετέχωσιν om. 39 τις] τι
 97b 17 μετὰ τῆς 19 μὲν om. in principio versus
 20 ὀπλητικὸν || τῶν τοιούτων] τούτων 27 καὶ om. in prin-
 cipio versus
 98a 18 παραγγεῖόμενα 28 τέταρτος bis, sed in altero
 secundum τ corr. m. 1 ex τε (voluitne τε τρόπος?) 32 ἦν,
 sed mox ὀλιγαρχία τε δυναστευτική καὶ μοναρχία τυραννική
 40 βούλεσθαι
 98b 10 ἀριστοκρατορικῆς 21 γνωρίμων] εὐπόρων 23 καὶ]
 καὶ 24 κατὰ om. 27 κατασκευάσαντες 32 ταῦτα
 99a 4 τὸ om. 6 δι'] δ', sed antea del. (m. 1) λα
 13 ἐνδέχεσθαι (ἐνδέχεται sed ται ut vid. in ras. P¹) 22 γυ-
 ναικοκόμος 25 ταύτας] πάσας 26 ἀπεδέδοται (secundum
 ε corr. m. 1 ex ι ut vid.) 27 in επιτάττειν supra primum τ
 scr. (et ut vid. del.) m. 1 alterum τ (ἐπιτάττειν pr. M^s)
 33 ἀπασάν τε δὴ (τε δὴ non vert. Guil.)] πᾶσαν δὴ, in princi-
 pio versus 35 τε] τι
 99b 5 αὐτῶν bis et ἀρχῶν om., in exitu versus 8 ἄμα
 μία, in exitu versus 10 λέγειν post πόσας 14 δεῖ] δὴ
 20 ἄλλων (π^s) 23 πότερον] πότερον μὲν 28 τὰς] τῶν ut
 vid. (compendiose) || ἀρχαῖς (compendiose)
 00a 8 ὀλιγαρχικῶν 15 καθεστᾶσιν 19 πληρῶ] κληρῶ
 τιγί || συνδιαζόμενα (pr. P^s) 26 διὰ] κατὰ 27 τὰ δὲ] ἡ
 εἰ τινές] οἵτινές (M^sπ^s)
 00b 5 τοσοῦτοι bis 8 ἀρχόντων 11 τῆς] s. v. m. 1
 (om. M^s) 23 παρὰ] περὶ 32 παρὰ] περὶ (om. M^s)
 33 καὶ μικρῶ om. in lac. 4/5 litterar. 39 αἰρέσει
 E 01a 28 μὲν s. v. m. 1 (om. π^s) 38 ἔχοντες] ὄντες
 ἔχοντες 39 δὲ] μὲν (etiam post δικαιότατα)
 01b 4 ὀπάρχειν 6 καὶ] δὲ (in principio versus)
 23 ἡλικίαν
 02a 10 ἐγίγνονται 12 αὐτόν 19 καθ' αὐτὰς

21 τίνος 34 post στασιάζουσι (sic) lac. fere 4 litterar., deinde
ταῖς πόλεσιν ἐν ταῖς πόλεσιν 37 πλείους] nescio quid su-
perscr.

02b 19 Ἀθήνησι 20 ἑάσαντες 32 γέλωτος 37 ποῦς
(M^a) || ἄλλον

03a 6 τῷ ἐβδομῳς (compendiose) ἀπολλομένων (ἀπολλο-
μένων P¹) 9 κατὰ λόγον (M^a) 12 μεταλαμβάνουσιν
13 μεταλαμβάνουσι 15 ἐξαιρετῶν 16 ὀλιγαρχίαν 19 ἡρε-
κλεοδώρου 20 παρεσκεύασεν 29 οἱ om. 30 γινόμενοι
ἐξέβαλλον 37 ἐπαγόμενοι (M^a) 38 συρρακούσιοι

03b 10 λυκοφόνιοι καὶ γοτιεῖς 11 πειρᾶι 15 ἔσως
om. 17 ἡ om. 20 συρρακούσαις 31 μέσεσιν 35 ἀπο-
φαίνοντο

04a 26 ματινεία 27 σιρρακούσαις 32 συνεβάλων
35 ὁποιοῦν οὖν πληθός

04b 4 πλοῦσιοι (sed mg. m. 1, ut vid., ποιοῦσι) || in στά-
σιν m. 1 e corr. σι (στάσι pr. P³) 9 μὲν ἤ] μὲν ἤ (inc. spir.)
19 δ' om. 22 ἔχοντες 26 μετέβαλλε

05a 9 δημαγῶν 12 λέγειν] εἰς τὸ λέγειν 21 γέννοιν-
το || ἐπιτίθεντο 28 ὥς om.

05b 21 μετέβαλλε 33 ὀπλίται

06a 1 Συρρακούσαις 3 ἐπήγαγε 4 ἐ||αυτοὺς 10 ση-
μείω 19 λακεδαιμό|νι (λακεδαίμοσι M^a) 28 κεφαλὴν (mg.
m. rc. φυλακὴν) 32 καὶ om.

06b 2 δὲ θῆναι 5 ἡ alterum om. 26 ἡ om.
30 ἐπιβουλεύσαντος 31 ταραντοοίκιστάς 34 κινάδω

07a 7 τῇ om. 14 νόμιμοι 33 κρεῖττον

07b 22 ἐπ' ἐξ 37 δ' ἔστι] ἐστὶ

08a 4 ἀσφαλὲς 14 δημοτικῶν] πολιτικῶν 18 ἦτον
24 ἔχοντας 25 πολιτεία 27 ἔχουσι post μάλλον

08b 2 προτέρου 5 ἐλλίπη, sed λι e corr. 12 παρὰ]
περὶ 20 διὰ τοὺς βίους τοὺς ἰδίους 21 ἀρχὴν post τινα
39 καὶ prius om.

09a 10 γίγνεσθαι 29 κοινωνῆσαι || δῆμῳ] δῆμη
32 ἐγχειρίζει

09b 10 ποιῆ cum incerto compendio 25 καλλῇ
34 χεῖρον

10a 1 νόμοις] κόμοις 33 ζῆν (P³) 37 διὰ τινων

10b 13 ἀδικεῖται, sed η s. v. m. 1 18 αἰ] ἀεὶ 26 τοῖς
δὲ bis 30 συρρακούσαις 34 κατενεργείας (repetitum in
mg.) em. m. 1 ex κατεργασίας 38 κτήσαντες (ut vid. pr. P¹)

11a 23 ἐλέγχθη 27 τῆς || δὲ ἀδικίαν 34 ὀργῆς]
ἀρχῆς

11b τῶν] τοῖς (compendio minus certo), superscr. rc: ὦν
(τὸν pr. M^a et fort. Γ) 9 ἱκανούς, sed ἱκανῇ corr. rc.
10 ἐλλάττων 12 σιρρὰν (σιρρᾶν M^a) 15 κλεωπάτρας (sed

cf. schol.) 17 λαρισσαῖος 21 ἐνιοι (ἀνιοι mg. rc.)

23 παῖς — 24 αἰκισθῆναι om. (add. rc. mg.)

12 a 2 ἀληθῆ ταῦτα οἱ in principio versus iterata 5 πολίτας 15 καὶ alterum om. 17 τὴν μὲν φύσιν μὲν (Γ?) 19 ἀνδρεία 26 ὥσπερ] ὑπερ 29 κτήσασθαι] καταστήσασθαι 35 ὀλλύων (superscr. ω rc.)

12 b 2 ὑπάρξῃ 7 πλείστους (πλείστας pr. P^a) 8 συρρακούσιοι (etiam corr. M^a, συρακούσιοι pr. P^a) 20 δὲ om. (suppl. rc.)

13 a 9 ἀπάτην 18 αἰτίας ἐτέρᾳς 24 ἡ in principio versus om. (Γ?) 29 ἔλαττον (ἐλάττον pr. P^a, ἐλαττύν³ rc.) 32 ἐλάττω bis 39 ὥς || οἶον τε ὥς οἶόν τε τῆς τυραννίδος (ὥς et τῆς s. v.)

13 b 6 ποιεῖ post μᾶλλον || ἀεὶ (π^a) 7 περὶ τὰς θύρας 16 παρρησιάζονται τε] superscr. ω et τε delere velle videtur m. rc. 17 συγκρουας 24 περίσασμον (vel περίσενμον) ἔργοις 34 τὰς] τῆς

14 a 9 καταλύοντες 12 ταῦτα δὲ καὶ 32 τῆς — 34 φθορᾶς om.

14 b 4 τεχνίτες (εἰς s. v.) 25 αὐτήν (superscr. ον, m. 1 ut videtur) 31 καὶ] γὰρ 32 ὥς om. 34 εὐκατεφρόνητος 15 a 8 κοινή 10 τοι] τι 12 τινὰ post δοκῇ

15 δὲ] τὲ 15 b 13 σκυῶνα (σικεῶνα M^a, σκυῶνα pr. P^a) 40 οὖν] οὖν τὰ

16 a 1 μὲν περὶ] μὲν ὑπὸ moxque περὶ (superscr. m. 1 ὑπὸ) τοῦ 9 κρεῖ τους 15 γίγνεσθαι] ἄρχεσθαι 19 μεταβάλλουσαι 33 συρρακούσαις

16 b 9 πάντως ὁμοίως 13 κρεῖττων 21 τιμῶν] τι 22 ὀβριζονται (π^a)

Z 17 a 1 συνδιαζόμενα (pr. P^a, crx. rc.) 3 συνδιασμούς 13 ποτερον (pr. P^a, crx. rc.) 26 προσλαμβανομένου] ante compendium ου (s. v.) etiam compendium οἰς 32 τῇ μὲν] fort. τῆς μὲν

17 b 7 πολιτειῶν 9 τὸ om. 10 σημείον τῆς ἐλευθερίας 14 ὄρος bis || ἐντεῦθε 23 μηδεῖς, sed in schol. μὴ δὲς 28 συναλαγμάτων 33 εὐπόρων 40 πενία] παιδεία

18 a 1 καταληφθῇ 11 ἔξουσι 22 οἱ ὀλίγοι] οἰλόγοι 27 σκεπτέον — 28 ἀμφοτέροι om. (pr. P^a π^a) 38 ἐκατέρως

libri Z supplementum (inde ab 1318b 16 μεγάλα):

22 ἀναπληρεῖ 23 τῆς] τῶν 31 καὶ om. (non vertit Guil.) 32 οὐδὲ μίαν 40 τοῦ om.

19 a 3 μὴδὲ (Π^a) 29 τὸ ante τοιοῦτον om. (π^a)

36 ἀποικείας

19 b 4 συγκειμένειν (π^a) 9 ὁποτεροῦν (ωποτεροῦν M^a)

21 τε] τε καὶ 29 του] τούτου 31 τῇ om. — 34 καθι-
στάναι (καταστήσαι mg. man. ead.) 40 καὶ τοὺς γραμ-
μένους

20a 6 ἀντιπράττει 12 ὀλίγας 23 δικαστήρια ut vi-
detur ex δικαστήρια (pr. M^s) 26 δικαστηρόν (δικαστήριον
π^s) 27 οὐ γὰρ (superscr. οἱ ead. man.).

20b 4 λειτουργειῶν 5 πολιτιούμενοι 14 πολιτεύονται
18 σχεδὸν δέ, πῶς γὰρ τὰς ὀλιγαρχίας πῶς δεῖ 25 κυριωτά-
των (κυριωτέρων mg. ead. man.) 31 τῇ alterum] καὶ (τῇ
mg. ead. man.) 34 ναυτηλίαν (pr. P^s) 35 ἀμαρτίας
38 μικρᾶς

21a 2 post τὴν del. τ (τὴν sequente ras. P^s) 11 μακ-
ρᾶς 17 συνδιάζουσι 22 διηρημένους 29 ἀποσχομένοις]
ἀποχωρόμενοις || χρόνων 32 ταῖς om. (π^s) || μετέχειν
33 προκεῖσθαι (o s. v. in exitu versus) || ἐκῶν 36, τι (P^s) || περὶ
τὰς] παρα. 38 ἀσμένους

21b 1 μικρᾶς 12 ἡ περὶ om. (π^s) 18 ἐχομένης
20 ὁδῶν] ὁλῶν 21 ὁρίων 25 καθιστῶσιν (π^s) 27 φυ-
λακᾶς 37 εἰς] εἰ 38 ἰδρομνήμονες

22a 5 δικάζειν (π^s) 8 ταύτης (π^s) 25 δύνανται ἄλ-
λους φυλάττειν (Γ?) 33 πίστεως (πόλεως mg. ead. man.)
36 post ὁμολῶς spatium 8—10 litterarum (in exitu versus)
37 τῶν om. (π^s)

22b 24 ἱερωποιοῦς 32 ἀναλογισκόμενα (crx. mg.)

23a 5 γυναικί 8 φύλακες 9 δὲ om. (π^s)

INDEX

Continet index Nomina Propria et Memorabilia quaedam (in rebus, non in verborum forma aut structura), maxime ex Vocabulis Politicis, exceptis eis, quorum per totum opus pro materia ab Aristotele tractata usus est frequentissimus. Qui delectus quam et ambiguus fuerit et inconstantiae plenus, non ignoramus.

- Ἄβυδος 05 b 33. 06 a 31.
 Ἀγαμέμνων 85 a 11. 87 b 14.
 Ἀγησίλαος 06 b 35.
 ἀγορανομία 31 b 9.
 ἀγορανομικός 64 a 31.
 ἀγορανόμος 99 b 17. 22 a 14.
 ἄγραφοι νόμοι 19 b 40 (cf. 87 b 6).
 ἀγρονόμος 21 b 30. 31 b 15.
 ἀγῶνες γυμνικοί 83 a 13. 38 b 26.
 γυμνικοί καὶ Διονυσιακοί
 23 a 1. τεχνικοί 41 a 10. [μου-
 σικοί] 41 a 12. 41 b 10. 42 a 21.
 Ἀδάμας 11 b 22.
 Ἀθηνᾶ 41 b 3; 7.
 Ἀθῆναι 67 b 18. 68 a 10. 75 b 35.
 91 b 24. 00 b 28. 02 b 19.
 03 a 8. 03 b 10. 05 a 23.
 05 b 25. 10 b 80. 15 b 30.
 19 b 21. 22 a 20. 41 a 34.
 Ἀθηναῖοι 84 a 39. 04 a 6; 9;
 28. 07 b 22; 23.
 Αἴγινα 91 b 24. 06 a 4.
 Αἴγυπτος 86 a 13. 13 b 22. 29 b 2;
 3; 24; 32.
 αἰδώς 71 a 40. 84 b 33. 85 a 8.
 85 b 28; 39. 87 a 5. 01 b 27.
 06 a 17. 17 b 41.
 Αἰθιοπία 90 b 5.
 Αἴνιοι 11 b 21.
 αἰσυνητεία 85 b 25.
 αἰσυνήτης 85 a 31. 86 b 38.
 95 a 14.
 ἀκοσμία 72 b 8.
 Ἀλευάδαι 06 a 30.
 ἀλία (cf. ἡλία).
 Ἀλκαίος 85 a 37.
 Ἀλκυνόη 74 a 35.
 Ἀμάδοκος 12 a 14.
 Ἀμασις 59 b 8.
 Ἀμβρακία 03 a 23. 04 a 31.
 11 a 40.
 Ἀμόντας 11 b 3; — 14.
 Ἀμφίπολις 06 a 2.
 Ἀμφιπύλται 03 b 2.
 Ἀναξίλαος 16 a 38.
 ἄνδρια 72 a 3 (cf. var. lect.).
 ἄνδριοι 70 b 12 (cf. var. lect.).
 Ἀνδροδάμας 74 b 23.
 Ἄνων 07 a 5.
 Ἀντιλέων 16 a 32.
 Ἀντιμενίδης 85 a 36.
 Ἀντισθένης 84 a 15.
 Ἀντισσαῖοι 03 a 34.
 ἀπόθεις (παίδων) 35 b 19.
 Ἀπολλόδωρος (ὁ Λήμνιος) 59 a 1.
 Ἀπολλωνία (ἡ ἐν τῷ Ἴονίῳ)
 90 b 11.
 Ἀπολλωνία (ἡ ἐν τῷ Πόντῳ)
 06 a 9. — Ἀπολλωνιάται
 03 a 36.
 Ἀργεῖοι 69 b 4. 70 a 2.
 Ἀργοναῦται 84 a 23.
 Ἄργος 02 b 18. 03 a 6. 04 a 25.
 10 b 27.
 Ἀργώ 84 a 24.
 Ἄρειος πάγος 73 b 39. 74 a 7.
 04 a 20. 15 b 22.
 Ἄρης 69 b 28.
 Ἀριοβαρζάνης 12 a 16.
 ἀριστίνδην 73 a 23. 93 b 10.
 Ἀριστογείτων 11 a 38.
 [Ἀριστοτέλης:] ἡθικά 61 a 31.
 80 a 18. 82 b 20. 95 a 36. 32 a 8;
 22. — περὶ ποιητικῆς 41 b 39.

Ἀριστοφάνης 62b 11.
 Ἀρκάδες 61a 29. 69b 4. 70a 2.
 Ἀρμόδιος 11a 37; 38; 39.
 Ἀρράβαιοι 11b 12.
 Ἀρταπάνης 11b 38.
 Ἀρχέλαος 11b 3; 30.
 Ἀρχίας 06b 1.
 Ἀρχίλοχος 28a 3.
 Ἀρχύτας 40b 26.
 Ἀσία 71b 36. 85a 21. 89b 40.
 27b 27.
 ἄστοι 78a 34. 00b 32.
 ἄστυ 03b 12. 11a 14. 19a 9;
 29. 21b 19; 29. 27a 34.
 Ἀστυάγης 12a 12.
 ἄστυγείτων 89b 38. 30a 18.
 ἄστυνομία 21b 23. 31b 10.
 ἄστυνομικός 64a 31.
 ἄστυνόμος 22a 13.
 Ἀταρνεύς 67a 32; 35.
 Ἀτταλος 11b 3.
 Αὔσονες 29b 20.
 αὐτογνώμων 70b 29. 72a 39.
 αὐτοκράτωρ 85a 8. 95a 12.
 αὐτόνομος 15a 6.
 Αὐτοφραδέτης 67a 32; 36.
 Ἀφροδίτη 69b 29.
 Ἀφυταῖοι 19a 14 (cf. var. lect.).
 Ἀχαιοί (οἱ Θέτταλοις πρόσχω-
 ροι) 69b 6. — (οἱ συνοικίσαν-
 τες Σύβαριν) 03a 29. — (οἱ
 περὶ τὸν Πόντον) 38b 22.

Βαβυλών 76a 28.
 Βαβυλωνία 65a 14.
 Βαβυλώνιοι 84b 1.
 βαδίζειν 66b 24. 93a 24. 98a
 15. 99a 36. 01b 24 (cf. εἰ-
 σιέναι).
 βακχεία 42b 4 (cf. 26).
 Βακχιάδαι 74a 33.
 Βασιλίδαι 05b 19.
 Βυζάντιον 91b 23.
 Βυζάντιοι 03a 33.

γεγραμμένοι νόμοι 19b 40 (cf.
 87b 5).

Γέλα 16a 37.
 Γέλων 02b 32. 12b 10; 11; 12.
 15b 34; 36. 16a 38.
 γερουσία 70b 24. 72b 37. — γέ-
 ροντες (Λακεδ.) 65b 38. 70b
 36. 71a 9; 15. 72a 7; 34.
 72b 38. 75b 10. 94b 31.
 06a 19. — (Κρητ.) 72a 7; 34.
 — (Καρχηδ.) 72b 38. —
 (Ἑλīs) 06a 17.
 Γοργίας 60a 28. 75b 26.
 Γόργος 15b 26 (cf. var. lect.).
 κατὰ γράμματα 70b 30. 72a
 38. 86a 12; 15. 87b 5 (cf.
 ἐκ τῶν γραμμάτων 87a 40).
 γράφεσθαι 55a 8.
 γραφή 80a 40. 21b 36. 31b 7.
 γυμνασιαρχία 23a 1.
 γυναικοκρατεῖσθαι 69b 24.
 γυναικονομία 22b 39. 23a 4.
 γυναικονόμος 99a 22. 00a 4.

Δαίδαλος 53b 35.
 Δαρείος 11b 38.
 Δαρναλος 05a 26.
 Δεκάρμυχος 11b 30.
 Δελφική μάχαιρα 52b 2.
 Δελφοί 03b 37.
 Δέξανδρος 04a 9 (cf. var. lect.).
 Δέρδας 11b 4.
 δημεύειν 04b 36. 05a 6. 18a
 25. 20a 5.
 δήμευσις 98a 6. 20a 20.
 δημιουργία 10b 22.
 δημιουργός 75b 29.
 Διαγόρας 06a 36.
 διαίτα 68b 7.
 διαιτητής 68b 6. 97a 5; 6.
 διαλογία 68b 17.
 διθύραμβος 42b 7; 10.
 Δικαία (ἔππος) 62a 24.
 Διοκλῆς 74a 33. 40.
 Διονυσιακοὶ ἄγῶνες 28a 2.
 Διονύσιος 59a 28. 86b 39. 05a
 26. 06a 1. 07a 39. 10b 30.
 12a 4; 35. 12b 11, 16. 13b 27.

Διόφαντος 67b 18.

διωβολία 67b 2.

Δίων 12a 4; 34. 12b 16.

Δράκων 74b 15.

Δώριος 76b 9. 90a 22. 42b 16.

Δωριστί 40b 4. 42a 30; 34.

42b 10; 12.

(ἐβδόμη 03a 6).

ἐγγραφή 22a 1.

ἐγγράφειν 75a 15.

ἔθνη (i. qu. βάρβαροι) 52b 20.

63a 5. — (opp. πόλις) 61a

28. 76a 29. 84a 38. 85b 30.

10b 35. 26b 4.

εἰλωτες 69a 38. 71b 41. 72b 19.

εἰλωτεία 64a 35. 69b 12.

εἰσαγωγή 21b 37.

εἰσεῖναι 92b 5. 98b 4. 21a 35.

(cf. βαδίζειν).

εἰσφέρειν 71b 13. 72a 14. 80a

29. 13b 26; 27. 20b 3. 30a

7 — 73a 9; 12. 98b 33.

εἰσφορά 71b 15. 13b 26. 14b

14. 20a 20. 22b 14.

Ἐκφαντίδης 41a 36.

Ἑλένη (Θεοδόκτου) 55a 36.

ἐλευθέρα ἀγορά 31a 32.

ἐλευθέριοι ἐπιστῆμαι 37b 15.

Ἑλίμεια 11b 13.

Ἑλλανοκράτης (ὁ Λαρισαῖος)

11b 17.

Ἑλλάς 96a 33.

Ἕλληνες 52b 8. 68b 40. 71b

34. 85a 21; 30. 95a 13. 97b

16. 27b 22; 29; 34. 33b 5.

Ἑλληνικός 71b 33.

ἐνιαύσιος 99a 7.

ἔνος 22a 12 (cf. app. crit.).

ἐξάμηνος ἀρχή 99a 6. 08a 15.

ἐξετασται 22b 11.

ἐπιγαμία 80b 16; 36.

Ἐπίδαμνος 67b 18. 87a 7. 01b

21. 04a 13.

ἐπίκληρος 70a 24; 27. 74b 25.

04a 4; 10.

ἐπιμαχία 80b 27.

ἐπιμελητής 21b 26. 22a 36.

22b 19.

Ἐπιμενίδης 52b 14.

ἐπίσκηψις 74b 7.

ἐπιστάτης 21b 39. (cf. 99a 16).

ἐπιτροπεία 71b 25.

ἐπίτροπος 55b 36. 14b 38.

15b 2.

ἐπιψηφίζεσθαι 01b 25.

ἔποικος 03a 28; 33. 03b 3.

06a 3.

ἔρανος 32b 40.

Ἐρέτρια 06a 35.

Ἐρετριεῖς 89b 39.

ἐριθεία 02b 4. 03a 14. (ἐρι-

θεύεσθαι 03a 16).

Ἐρυνθαί 05b 18.

Ἑστιαία 03b 33.

ἐσχατιά 30a 14.

ἐταιρία 72b 34. 05b 32. 06a

31. 13a 41.

Εὐαγόρας 11b 5.

Εὐβουλος 67a 31.

Εὐετίων 06a 39 (cf. var. lect.).

Εὐθύκρατης 04a 12.

εὐθυνα 71a 8. 81b 33. 82a 2;

14; 26. 98a 6; 22; 25. 98b

6. 17b 27. 18b 37. 22b 36.

εὐθύνειν 71a 6. 74a 17. 18b

22; 29 (cf. προσευθύνειν).

εὐθυνος 22b 11.

εὐθυντικός 00b 19.

εὐκοσμία 99b 16; 19. 21b 14;

20. 22b 39.

Εὐνομία (ποιήσις Τυρταίου)

07a 1.

Εὐξείνος πόντος 03a 37.

Εὐριπίδης [52b 8]. 77a 19.

10a 34. 11b 38. [28a 15].

39a 19.

Εὐρυτίων: cf. Εὐετίων.

Εὐρυφῶν 67b 22.

Εὐρώπη 85a 21. 27b 24.

29b 11.

ἔφηρος 22a 28.

Ἐφιάλτης 74 a 8.
 ἔφορεία 65 b 40. 70 b 7; 25.
 71 a 7. 94 b 31. 01 b 21.
 ἔφορος 65 b 39; 40. 70 b 31.
 71 a 6. 72 a 5; 6; 28; 29; 41.
 75 b 10. 13 a 27.

Ζαγκλαῖοι 03 a 35.
 Ζάλευκος 74 a 22; 29.
 ζευγίται 74 a 20.
 Ζεύς 59 b 13. 81 b 18. 84 b 31.
 39 b 8.

ἡγεμονία τῆς Ἑλλάδος 96 a 32.
 ἡλιαία (ἄλια?) 01 b 23.
 Ἥλις 06 a 16.
 Ἡνίοχοι 38 b 22.
 Ἡραία 03 a 15.
 Ἡράκλεια 04 b 31. 05 b 5; 11.
 06 a 37; 39.
 Ἡράκλεια (ἐν Πόντῳ) 05 b 36.
 Ἡρακλείδης (ὁ Αἰνίος) 11 b 21.
 Ἡράκλειτος 15 a 30.
 Ἡρακλεόδωρος 03 a 19.
 Ἡρακλεῶται 27 b 14.
 Ἡρακλῆς 84 a 23.
 Ἡσίοδος 52 b 10. 12 b 4.
 Ἡφαίστου τρίποδες 53 b 36.

Θαλῆς 59 a 6; 18; 31 — 74 a
 28; 29.

Θεαγένης 05 a 24.
 Θεοδέκτης 55 a 36.
 Θεόδωρος (ὑποκριτής) 36 b 28.
 Θεόπομπος 13 a 26.
 Θετικοὶ νόμοι 74 b 4.
 Θετταλία 31 a 32.
 Θετταλοὶ 69 a 37.
 Θεωρία 10 b 22.
 Θῆβαι 74 a 35. 78 a 25. 02 b 29.
 06 a 38. 06 b 1.
 Θῆβαῖοι 69 b 37. 74 a 32. 74 b
 2. 21 a 28.
 Θῆρα 90 b 11.
 Θῆς 78 a 13; 18; 22. 42 a 20.

Θητικός 74 a 21. 78 a 21. 91 a
 6. 17 a 25. 19 a 28. 21 a 6.
 29 a 36. 37 b 21. 41 b 14.

Θίβρων 33 b 18.
 Θούριοι 03 a 31. 07 a 27. 07 b 6.
 Θράκες 12 a 14. 24 b 11.
 Θράκη 74 b 24.
 Θράσιππος 41 a 36.
 Θρασύβουλος (ὁ Μιλήσιος) 84 a
 27; 32. 11 a 20. — (ὁ Συρακού-
 σιος) 12 b 11; 14. 15 b 38.
 Θρασύμαχος 05 a 1.

Ἰαμβος 36 b 20.
 Ἰάπυγες 03 a 5.
 Ἰαπυγία 29 b 20.
 Ἰάσων 77 a 24.
 Ἰβήρες 24 b 19.
 ἱερατεία 28 b 13.
 ἱερατικός 35 b 10.
 ἱερεὺς 99 a 17. 22 b 19; 27.
 28 b 22. 29 a 27; 29. 31 b
 4; 5.

ἱερομνήμων 21 b 39.
 ἱεροποιός 22 b 24.
 ἱερόστυλος 04 a 8.
 Ἰέρων 12 b 11. 13 b 14. 15 b
 34; 37.

ἱερωσύνη 22 b 24. 29 a 34.
 Ἰνδοί 32 b 24.
 Ἰόνιος (κόλπος) 90 b 11. 29 b 20.
 Ἰππαρίνος 06 a 1.
 ἱππαρχεῖν 77 b 10.
 ἱππαρχία 22 b 3.
 ἱππᾶς 74 a 21.
 ἱππέων ὀλιγαρχία ἐν Ἐρετρίᾳ
 06 a 35.

Ἰππόδαμος 67 b 22. 68 a 15.
 Ἰπποδάμειος τρόπος 30 b 24.
 Ἰπποκράτης 26 a 15.
 ἱπποτροφία 89 b 35. 21 a 11.
 Ἰστρος 05 b 5; 11.
 Ἰταλία 74 a 24. 29 b 7; 11.
 Ἰταλός 29 b 8; 10; 14.
 Ἰφιάδης 06 a 31.
 Ἰωνία 10 b 28.

Κάμικος 71b 40 (cf. var. lect.)
 Καρχηδόνοι 72b 24; 29. 73a
 21; 28. 73b 9; 25. 80a 36.
 20b 4.

Καρχηδών 75b 12. 93b 15.
 07a 5. 16a 34. 16b 5. 24b 13.

κατάκλισις 36b 9; 21.

κατάλογος 03a 9.

Καταναίος 74a 23.

Κελτοί 69b 26. 24b 12. 36a 18.

κηδεία 62a 11. 80b 36. 03b 37.

07a 39.

κηδεστής 12b 16.

κηδεύειν 07a 37.

κήρυξ 84a 29; 31. 99a 19. 26b 6.

Κινάδων 06b 34.

Κλαζομεναί 03b 9.

Κλέανδρος 16a 37.

Κλεισθένης (ὁ Ἀθηναῖος) 75b

36. 19b 21. — (ὁ Σικυνώνιος)

15b 16; 18. 16a 31.

Κλεομένης 03a 7.

Κλεοπάτρα 11b 15.

Κλεοτίμος 06a 2.

Κνίδος 05b 12. 06b 5.

Κόδρος 10b 37.

Κολοφών 90b 15.

Κολοφώνιοι 03b 10.

Κορινθία 74a 41.

Κορίνθιος 65b 13. 74a 31; 38.

80b 15. 13a 37.

Κόρινθος 06a 23. 10b 29.

15b 22.

κόσμοι 72a 6; 7; 10; 12; 28;

34; 41. 72b 4; 5. (κοσμεῖν

72a 35. — ἀκοσμία 72b 8).

Κότυς 11b 21; 22.

Κραταίας 11b 8.

Κρήτες 52b 15. 64a 20. 69a

39. 72a 1; 3; 8; 9; 13; 27.

72b 17; 20.

Κρήτη 63b 41. 71a 29. 71b 26.

72a 5; 16. 74a 27. 24b 8.

29b 3; 5; 6.

Κρητικός 69a 29. 71b 20; 23;

40. 72b 28. 73b 25.

Κύμη 69a 1. 05a 1.

Κύπριος 11b 5.

Κυρήνη 19b 18; 22.

Κύρος 10b 38. 12a 12.

Κυψελίδα 13b 22. 15b 23.

Κύψελος 10b 29. 15b 24; 27.

κωμικός 76b 5.

κωμωδία 36b 20.

Κῶς 04b 25.

Λακεδαιμόνιοι 64a 10. 65b 35.

69a 29. 71b 17. 73a 2. 73b

24; 35. 93b 16. 94b 19. 04a

26. 04b 14. 07b 22. 10b 39.

12b 7. 13a 25. 33b 12. 34a

40. 37a 31.

Λακεδαιμών 63a 35. 63b 41.

72a 14; 36. 72b 20. 73a 20.

75b 9. 01b 19. 06a 19. 06b

29; 38. 07a 4; 36. 16a 34.

24b 8. 41a 33.

Λάκωνες 65b 32. 69a 38. 69b

3; 31; 37; 40. 71a 29. 71b

23; 28. 72a 2; 13; 27. 72b

26. 03a 7. 07b 23. 33b 19;

22; 34. 38b 12; 24. 39b 2.

Λακωνικός 71b 41. 72b 28; 39.

85a 3. 85b 26; 35. 88b 41.

03a 10. 16a 18; 21. 16b 8.

Λαμητικός κόλπος 29b 13 (cf.

var. lect.).

λαμπαδαρχία 09a 19.

Λάρισα 05b 29. 06a 29.

Λαρισαίος 11b 17. 75b 29 (λα-

ρισιοποιοί ib. 30; cf. var. lect.)

λειτουργεῖν 78a 12. 79a 11.

91a 34; 35; 37. 09a 18.

35b 28.

λειτουργία 72a 20. 91a 38.

05a 5. 09a 18. 14b 14. 20b

4. 21a 33. 30a 13.

Λεοντίνοι 10b 29. 16a 36.

Λέσβιοι 84a 40.

Λευκάς 66b 22.

Λίβνες 62a 20.

λογιστής 22b 11.

Λοκροί 66b 19. 74a 22 (οἱ Ἐπι-
 ξεφύριοι); 27. 07a 38.
λοχαγεῖν 77b 11.
λοχαγία 22b 4.
λόχος 09a 12.
Λύγαμις 05a 41.
λυδιστί 42b 32.
Λυδοί 90b 17.
Λυκοῦργος 70a 7. 71b 25. 73b
 33. 74a 29. 96a 20.
Λυκόφρων ὁ σοφιστής 80b 10.
Λύκτιοι 71b 28.
Λύσανδρος 01b 19. 06b 33.

Μάγνητες 69b 7. — (ἐπὶ Μαι-
 ἀνδρῶ) 89b 39.
Μαίανδρος 89b 40.
μακάρων νῆσοι 34a 31.
Μακεδονία 24b 15.
Μακεδόνες 10b 39.
Μαλιεῖς 97b 14.
Μαντίνεια 04a 26. 18b 25; 27.
Μασσαλία 05b 4. 21a 30.
Μεγακλῆς (Μυτιληναῖος) 11b
 27.
Μέγαρα 00a 17. 04b 35. 05a 24.
Μεγαρεῖς 80b 14. 02b 31.
Μεσηνιακός 06b 38.
Μεσήνιοι 69b 4. 70a 3.
μεσίδιος ἄρχων 06a 28.
μέτοικος 75a 7; 12. 75b 37.
 77b 39. 26a 20. 26b 21.
Μηδικός 74a 18. 03a 5. 03b
 38. 04a 21. 07a 4. 41a 33.
Μῆδοι 84b 1. 39a 35.
Μίδας 57b 16.
Μιθριδάτης 12a 16.
Μιλήσιος 59a 6. 67b 22. 98a 13.
Μίλητος 59a 13. 05a 17.
Μίνως 71b 31; 38. 29b 4; 6; 25.
μῆξολυδιστί 40b 1.
Μνάστας 04a 11 (cf. var. lect.)
Μνάσων 04a 11 (cf. var. lect.)
μνήμων 21b 39.
Μολοττοί 10b 40. 13a 24.
μονοπωλία 59a 21; 22; 33.

Μονσαῖος 39b 21.
μυρίανδρος πόλις 67b 31.
Μύρων 16a 30.
 [Μυσοί Philoxeni dithyrambus
 42b 10; cf. var. lect.]
Μυτιληναῖοι 85a 35.
Μυτιλήνη 04a 4. 11b 26.

Νάξιοι 05b 1.
Νάξος 05a 41.
ναοφύλαξ 22b 25.
ναναρχία 71a 40. 74a 12. 22b 3.
ναήαρχος 71a 37.
νομοφυλακία 22b 39.
νομοφύλαξ 87a 21. 98b 29.
 23a 7; 8.
Νοτιεῖς 03b 10.

Ξενηλασία 72b 17.
Ξέρξης 11b 38; 39.

Ὀδυσσεύς 38a 28.
οἰκιστής 06b 31 (οἰκίζειν 71b
 39).
Οἰνόφυτα 02b 29.
Οἰνωτρία 29b 9.
Οἰνωτροί 29b 10; 15; 22.
ὀλιγανθρωπία 70a 34. 78a 31.
 97b 26. 99b 2; 9.
ὀλιγοσιτία 72a 22.
ὀλιγοχρόνιος 17b 24.
Ὀλυμπάσιν 74a 34.
Ὀλυμπιονίκαι 39a 1.
Ὀλύμπιος 13b 23 (cf. app. crit.)
Ὀλυμπος (musicus) 40a 9.
Ὀμηρος 52b 22. 53a 5. [53b
 36]. 59b 18. [67a 1]. 78a
 37. 85a 10. [87b 14]. 92a
 13. 38a 24.
ὀμογάλακτες 52b 18.
οἱ ὅμοιοι (Λακεδ.) 06b 30.
ὀμόκαπος 52b 15 (cf. var. lect.)
ὀμοσίπνοι 52b 15.
Ὀνομάκριτος (Λοκρός) 74a 25.
Ὀνόμαρχος 04a 12.
Ὄξύλος 19a 12.
Ὀπικοί 29b 19.

Ὅποις 87a 8.

Ὀρθαγόρας 15b 18; 14.

ὀστρακίζειν 84a 21. 88a 25.
02b 18.

ὀστρακισμός 84a 17; 36. 84b 17.

παιδονομία 22b 39. 23a 4.
35b 4.

παιδονόμος 99a 22. 00a 4.
36a 32; 40.

παμβασίλεια 85b 32; 36. 87a
8. 95a 18.

Παναίτιος 10b 29. 16a 37.

παρὰ νόμων γράφεσθαι 55a 9
(παράνομία 07b 33. παράνο-
μος 14b 40.

[Πάρρων cf. Πύθων].

Παρθενίαι 06b 29.

παροιμία 55b 29. 63a 30. 14a
5. 34a 20.

Πανσανίας (ὁ βασιλεύς) 01b 20.
07a 4. 33b 34.

Πανσανίας (ὁ Φιλίππῳ ἐπιθέ-
μενος) 11b 2.

Πάνσων 40a 36.

Πάχης 04a 6.

πεδίακοί 05a 24.

Πειραιεύς 67b 23. 03b 11.

Πεισιστρατίδαι 11a 36. 12b 31.
13b 23. 15b 30.

Πείσιστρατος 05a 23. 10b 30.
15b 21; 31.

Πελοπόννησος 71b 36. 76a 27.
πενεστεία 64a 35. 69a 37.

Πενθιλίδαι 11b 27 (cf. var.
lect.)

Πενθίλος 11b 29.

πενταετηρίς 08b 1.

πεντακοσιομέδιμνοι 74a 19.

πενταρχίαι (Καρχηδ.) 73a 13.

Περίανδρος (ὁ Ἀμβρακιώτης)
04a 32. 11a 39.

Περίανδρος (ὁ Κορίνθιος) 84a
26; 28. 11a 20. 13a 37. 15b
25; 28.

Περικλῆς 74a 8; 9.

περιοικίς 20b 6.

περίοικοι 69b 3. 27b 11. 29a
26. 30a 29 — (τῶν Κρητῶν)
71b 30. 72a 1; 18. 72b 18
— (τῶν Ἀργείων) 03a 8.

Περραιβοί 69b 6 (cf. var. lect.)

Πέρσαι 84a 41. 13a 38. 24b
11. 39a 34.

Περσικός 13b 9.

Πιττακός 74b 18. 85a 35; 38; 39

Πλάτων (nominatim citatus)
61a 6. 66b 5. 71b 1. 74b 9.

πλουτίνδην 73a 24; 26. 93b 10.

ποιητὸς πολίτης 75a 6.

πολέμαρχος 22a 39.

πολιτοφύλαξ 68a 22. 05b 29.

πολυανθρωπία 21a 1. 26b 20.
27a 15. 27b 7.

πολυάνθρωπος 20a 17. 21b 25.
26a 25; 27.

Πολύγνωτος 40a 37.

Πολυκράτεια ἔργα 13b 24.

πολύοχλος 91b 23.

Πόντος 38b 21 (cf. Ἀπολλωνία,
Εὐξείνιος, Ἡράκλεια).

ποταγωγίς 13b 13.

πρεσβευτής 99a 19.

προανακρίνειν 98a 31.

προβουλεύειν 98b 30. 99b 33.
22b 16.

πρόβουλος 98b 29. 99b 31; 35;
36; 38. 22b 16. 23a 7; 9.

προεδρία 92a 9. 09a 28.

πρόξενος 04a 10.

πρόκλησις 92a 29 (cf. var. lect.)

προσενθύνειν 22b 9 (cf. εὐθύ-
νειν).

προστάτης (τῶν μετοίκων) 75a
13 — (τοῦ δήμου) 05a 20;
39. 05b 17.

πρυτανεία 05a 17.

πρύτανις 05a 18. 22b 29.

πυθόκληστον μαντεῖον 31a 27.

Πύθων 11b 20 (cf. var. lect.)

πυραμίς 13b 21.

[Πύρρων cf. Πύθων].

*Ρηγίνος 74b 23.

*Ρήγιον 16a 38.

*Ρόδος 71b 37. 02b 23; 32.
04b 27.

Σαλαμίς 04a 22.

σαμβύκη 41b 1 (cf. var. lect.)

Σάμιοι 84a 39. 03a 36.

Σάμος 13b 24 (cf. var. lect.
06a 30).

Σαρδανάπαλλος 12a 1.

Σέσωστρις 29b 4; 25.

Σεύθης 12a 14.

σιδηροφορεῖσθαι 68b 40.

Σικελία 59a 23. 71b 39. 74a
25. 16a 35.

Σικυών 15b 13. 16a 30.

Σίμος 06a 30 (cf. var. lect.)

Σιρίτις 29b 21 (σύρτιν codd.)

Σίρρας 11b 12.

σιτομέτρης 99a 23.

σκήπτρον 85b 12.

σκολιά μέλη (Alcaei) 85a 38.

Σκύθαι 24b 11; 17.

Σκύλαξ 32b 24.

Σκυλλητικὸς κόλπος 29b 12.

Σμέρδης (Σμέρδης? Σμερδίης)
11b 29.

Σόλων 56b 32. 66b 17. 73b

34; 35; 41. 74a 11; 15. 81b

32. 96a 19.

[Σοφοκλῆς 60a 30].

Σπαρτιάται 70a 37. 70b 2.

71b 11; 13. 06b 36.

Στεντόρειος 26b 7.

στρατηγείν 77b 10. 82a 31.

05a 11. 07a 4. 07b 12. 12a

11.

στρατηγία 73a 37. 85a 7; 15.

85b 27. 86a 2. 87a 5. 00b

11. 09b 4; 5.

στρατηγός 68a 22. 71a 40. 73a

30. 85b 22; 38. 99a 21. 05a

8. 12a 14. 21a 17. 22a 39.

26b 5.

Σύβαρις 03a 29.

Συβαρίται 03a 31.

σύγκλητος 75b 8.

σύλλογος 13b 3; 14.

συμβόλαιον 63b 21. 75b 9. 76a

10. 83a 33. 00b 12. 21b 34.

31b 7.

σύμβολον 75a 10. 80a 37; 39.

94a 35.

σύμβουλοι 07b 14.

συμποσιαρχεῖν 74b 12.

συνάλλαγμα 00b 23; 32. 17b

28. 22b 34.

συναρχία 98a 14.

σύναρχος 87b 31.

συνάρχειν 72b 4.

συναυλία 35a 38.

συνεπιψηφίζειν 72a 11.

συνήγορος 22b 11.

συνημερευτής 14a 10.

σύνοδος 71a 28. 19a 32. 20b 3.

31b 10.

συνοικεῖν 78a 39. 03a 29; 32.

σύνοικος 03a 28.

Συρακοῦσαι 55b 24. 59a 30.

02b 32. 03b 20. 04a 27. 06a

1. 10b 30. 13b 13; 26. 15b

35. 16a 33.

Συρακούσιοι 86b 40. 03a 38.

12b 8.

Σύρτις (cf. Σιρίτις).

συσσιτεῖν 17b 38.

συσσίτια 64a 8. 65a 8; 9. 66a

35. 74b 11. 13a 41. 30a 3;

13. 31a 19; 22; 25. 30b 5;

16. 36b 10 — (τῶν Λακεδαι-

μονίων) 65b 41. 71a 27; 33.

94b 27 (cf. 72a 14) — (τῶν

Κρητῶν) 72a 2; 13; 20; 26.

29b 6 — (τῶν Καρχηδονίων)

72b 33 — (περὶ τὴν Ἰταλίαν)

29b 5; 16; 17.

σύσσιτος 14a 10.

Σωκράτης 60a 22. 61a 6; 12;

16. 61b 19; 21. 62b 6; 9.

63b 30. 64a 12; 29. 64b 7;

24; 29; 37. 65a 11. 91a 12.

16a 2. 16b 27. 42a 33.
42b 23.

ταμίαις 14b 17. 21b 33. 22b 25.
ταμεία 09b 7.

ταμειύειν 82a 31.

ταξιαρχεῖν 77b 11.

ταξιαρχία 22b 3.

Ταραντίνοι 20b 9.

Τάρας 91b 23. 03a 3. 06b 31.

τειχοποιός 21b 26.

Τένεδος 91b 25.

οἱ τετραχόσιοι 04b 12. 05b 27.

Τηλεκλῆς 98a 13.

τιμαλφεῖν 36b 19

Τιμοφάνης (ὁ Κορίνθιος) 06a
23.

Τιμοφάνης (ὁ Μυτιληναῖος)
04a 7.

τραγικός 76b 5.

τραγωδία 36b 28.

οἱ τριάκοντα 05b 25.

τριετηρίς 08b 1.

τριηραρχία 22b 4.

τριηραρχοὶ 04b 29.

Τριόπιον 71b 36.

Τροιζήνιοι 03a 29; 30. 35a 20.

Τυρρηνία 29b 18.

Τυρρηνοί 80a 36.

Τυρταῖος 06b 39.

τωθασμός 36b 17.

ὕλωρος 21b 30. 31b 15.

Φάλαρις 10b 28.

Φαλέας 66a 39 66b 31. 67a
17. 67b 19. 74b 9.

Φάρσαλος 62a 24. 06a 10.

φατρία (φρατρία) 64a 8. 80b
37. 00a 25. 09a 12. 19b 24

(φράτωρ 62a 12).

Φεῖδων (ὁ Ἀργεῖος) 10b 26.

Φεῖδων (ὁ Κορίνθιος) 65b 12.

φιδίτια (φιλίτια) 71a 27. 72a
3. 72b 34.

Φίλιππος 11b 2.

Φιλόλαος (ὁ Κορίνθιος) 74a 31;
32; 41. 74b 2.

Φιλόξενος 42b 9 (cf. *Muscol.*).

Φόξος 04a 29.

Φρεαττοί 00b 29.

φρουρός 64a 26. 07a 32. 07b 9.
22a 28.

Φρύγιος 76b 9. 90a 22. 42b 7.

Φρυγιστί 90a 22. 40b 5. 42a
33. 42b 2; 6; 11.

Φρύνιχος 05b 27.

φυλαρχία 22b 5.

φύλαρχοι 01b 22.

φυλετεύειν 75b 37.

φυλέτης 62a 13.

φυλή 64a 8. 98a 16. 00a 25.
04a 35. 09a 12. 19b 23. 20b 1.

Φωκείς 04a 10; 13.

Φωκυλίδης 95b 33.

Χαλκηδόνιος 66a 39.

Χαλκιδεῖς 89b 39. 03b 2. 06a 2.

Χαλκιδεῖς (ἐπὶ Θούρης) 74b 24.

Χαλκιδικός 74a 24.

Χαλκίς 04a 29. 16a 31.

Χάρης 06a 5.

Χάρης (ὁ Πάριος) 58b 40 (cf.
var. lect.)

Χαρικλῆς 05b 26.

Χαρίλαος 16a 34.

Χάριλλος 71b 25.

Χαρώνδας 52b 14. 74a 23; 30.
74b 5. 96a 21. 97a 23.

χερνής 77a 38.

χερνητικόν 91b 25.

Χίος 59a 13. 91b 24. 06b 5.

Χῖοι 84a 40. 03a 34.

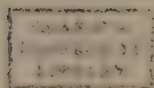
Χυτόν 08b 9 (*Χύτρω* codd.).

Χῶνες 29b 21.

Ψαμμήτιχος 15b 26 (cf. var.
lect.)

ψηφοφορία 68a 2.

Ῥερός 03a 18.

Bibliotheca Teubneriana: Neuerscheinungen

Achmetis Oneirocriticon ed. Drexl.
RM 10.20, geb. *RM* 11.40 [1003]

Anthologia Latina edd. Buecheler-
Lommatsch-Riese. Pars II. Carmina
Latina epigraphica conlegit Buecheler.
Fasc. 3. Supplementum. *RM* 5.20, geb.
RM 6.20 [1033a]

Anthologia lyrica Graeca ed. Diehl.
Vol. I. *RM* 11.60, geb. *RM* 13.— [1034a]

Auch geteilt:

Fasc. 1. Poetae elegiaci. Kart. *RM* 2.40
[1035]

Fasc. 2. Theognis. Carmen aureum. Pho-
cylidea. Geb. *RM* 2.40 [1036]

Fasc. 3. Iamborum scriptores. Kart.
RM 2.40 [1036a]

Fasc. 4. Poetae melici: Monodia. Kart.
RM 3.60 [1037]

Vol. II. *RM* 8.80, geb. *RM* 10.— [1038]

Auch geteilt:

Fasc. 5. Poetae melici: Chori. Kart.
RM 3.60 [1038a]

Fasc. 6. Peplus Aristotelicus. Scolia.
Carmina popularia. Poetae Alexandrini.
Kart. *RM* 3.60 [1039]

Supplementum. *RM* —.50 [1040]

Aristotelis *πολιτεία Ἀθηναίων* post
Blas-Thalheim ed. Oppermann.
RM 2.80, geb. *RM* 3.60 [1094]

— politica post Susemihlium rec.
Immisch. Ed. II [1095]

— topica. De sophisticis elenchis edd.
Strache-Wallies. *RM* 6.80, geb.
RM 8.— [1097]

Arriani quae exstant omnia ed. Roos.
Vol. II. Scripta minora et fragmenta.
RM 12.80, geb. *RM* 14.— [1098a]

Augustini de civitate Dei libri XXII
rec. Dombart. Ed. IV rec. Kalb.

Vol. I (libri I–XIII). *RM* 10.60, geb.
RM 12.— [1104]

Vol. II (libri XIV–XXII). *RM* 10.60,
geb. *RM* 12.— [1105]

Caesaris commentarii ed. Klotz.
Vol. II. Bellum civile. Ed. maior.
RM 3.20, geb. *RM* 4.20 [1125]

Ed. minor (mit Index nom.). *RM* 1.40,
geb. *RM* 2.— [1125a]

Vol. III. Bellum Alexandrinum — bellum
Africum — bellum Hispaniense, frag-
menta. Ed. maior. *RM* 1.80, geb. *RM* 9.—
[1126]

**Die Nummern in Schrägschrift sind Bestellnummern, deren Anwendung
das Lieferungsverfahren vereinfacht und erleichtert**

Catulli Veronensis liber rec. Merrill.
RM 2.—, geb. *RM* 2.60 [1133]

Charisius ed. Barwick. *RM* 12.60,
geb. *RM* 14.— [1137]

Chorici Gazae opera rec. Foerster-
Bichtsteig. *RM* 26.60, geb. *RM* 28.—
[1137a]

Ciceronis scripta omnia. Neuaus-
gabe. Rec. Atzert, Ax, Beckmann,
Klotz, Marx, Plasberg, Pohlenz,
Reis, Schiche, Schoell, Sim-
beck, Sjögren, Ströbel, Stroux,
Ziegler.

In den Jahren 1923–1929 wurden aus-
gegeben:

Vol. I = Fasc. 1–2. *RM* 8.—, geb. *RM* 9.—
[1162a]

Auch geteilt:

Fasc. 1. Rhetorica ad Herennium rec.
Marx. Kart. *RM* 4.— [1169]

Fasc. 2. Rhetorici libri duo qui vocantur
— de inventionem rec. Ströbel. Kart.
RM 3.60 [1170]

Vol. IV = Fasc. 7–10a. *RM* 4.80, geb.
RM 6.— [1163]

Auch geteilt:

Fasc. 7. Pro P. Quinctio rec. Klotz.
Kart. *RM* —.80 [1175]

Fasc. 8. Pro Sex. Roscio Amerino rec.
Klotz. Kart. *RM* 1.40 [1176]

Fasc. 9. Pro Q. Roscio comedo rec.
Klotz. Kart. *RM* —.60 [1177]

Fasc. 10. Pro Tullio — Pro Fonteio —
Pro Caecina rec. Schoell. Kart. *RM* 2.—
[1178]

Fasc. 10a. Praefatio — Index. *RM* —.40
[1179]

Vol. V = Fasc. 11–13a. *RM* 9.60, geb.
RM 11.— [1164]

Auch geteilt:

Fasc. 11. Divinatio in Qu. Caecilius et
in Verrem actio prima rec. Klotz.
Kart. *RM* 1.20 [1180]

Fasc. 12. In Verrem actionis secundae
libri I–III rec. Klotz. *RM* 5.20, geb.
RM 6.— [1181]

Fasc. 13. — — libri IV–V rec. Klotz.
RM 2.60, geb. *RM* 3.40 [1182]

Fasc. 13a. Praefatio. Index. *RM* —.80
[1183]

Vol. VI. Fasc. 14. De imperio Cn. Pompei
rec. Reis. Kart. *RM* 1.— [1184]

Fasc. 17. In L. Catilinam orationes qua-
tuor rec. Reis. Kart. *RM* 1.80 [1187]

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig und Berlin

Aristot. Politica ed. Susemihl-Immisch

[Cicero. Neuausgabe.]

Vol. IX = Fasc. 30—33a. Geh. *RM* 14.60, geb. *RM* 16.— [1866a]

Auch geteilt:

Fasc. 30. Epist. ad familiares I—IV rec. Sjögren. Kart. *RM* 3.20 [1203]

Fasc. 31. — — V—VIII rec. Sjögren. Kart. *RM* 3.60 [1204]

Fasc. 32. — — IX—XII rec. Sjögren. Kart. *RM* 3.60 [1205]

Fasc. 33. — — XIII—XVI rec. Sjögren. Kart. *RM* 3.20 [1206]

Fasc. 33a. Praefationes. Indices vol. IX. *RM* 1.— [1207]

Vol. XII. Fasc. 39. De re publica rec. Ziegler. Ed. II. *RM* 3.—, geb. *RM* 3.80 [1215]

Vol. XV. Fasc. 43. De officiis rec. Atzert. — De virtutibus rec. Plasberg. *RM* 4.—, geb. *RM* 4.80 [1224]

Corpus hippiatricorum Graecorum edd. Oder et Hoppe. Vol. I. Hippiatrica Bero-
linensia. *RM* 14.60, geb. *RM* 16.— [1246].
Vol. II. Hippiatrica Parisina, Cantabri-
gensia, Londinensia, Lugdunensia. Ap-
pendix. *RM* 14.80, geb. *RM* 16.— [1246a]

Dionis Cassii historia Romana ed. Mel-
ber. Vol. III. Libri LI—LX. *RM* 13.60
geb. *RM* 14.— [1282a]

Dionysii Halicarnassensis Opuscula
ed. Radermacher. Vol. II. Fasc. 2
Praefatio. Indices. U. d. Pr. 1929 [1291]

Euripidis cantica dig. Schröder.
RM 5.—, geb. *RM* 6.— [1340]

Fragmenta poetarum Latinorum epi-
corum et lyricorum praeter Ennium et
Lucillum post Baehrens iterum ed.
Morel. *RM* 6.20, geb. *RM* 7.20 [1371a]

Gai institutionum commentarii quat-
tuor separatim ex iurisprudentiae an-
teiustinianae reliquiis ab Huschke
compositis ab Seckel et Kuebler re-
tractatis sextum ed. Kuebler. *RM* 3.40,
geb. *RM* 4.60

Iurisprudentiae anteiustinianae quae
supersunt post Huschke edd. Seckel-
Kuebler. Pars II. Fasc. 2. *RM* 14.80,
geb. *RM* 16.— [1463a]

Libanii opera ed. Foerster. Vol. IX
ed. Richtsteig. *RM* 6.80, geb. *RM* 8.—
[1482]. Vol. XII. Index cong. Richt-
steig. *RM* 5.60, geb. *RM* 6.40 [1485]

Martialis epigrammaton libri ed. He-
raeus. *RM* 6.60, geb. *RM* 8.— [1531]

Martianus Capella ed. Dick. *RM* 14.60,
geb. *RM* 16.— [1532]

Optatian Porphyrii carmina ed. Kluge.
RM 3.40, geb. *RM* 4.— [1561]

[Oxyrhynchia] Hellenica Oxyrhynchia
ed. Kalinka. *RM* 3.—, geb. *RM* 3.60
[1572a]

Pindari carmina ed. Schroeder. Sup-
plementum. *RM* —.40 [1596]

[Pindarus] Scholia in Pindarum ed.
Drachmann. Vol. III. Scholia in Ne-
meoncas et Isthmionicas. Epimetrum.
Indices. *RM* 12.60, geb. *RM* 14.— [1598a]
Plutarchi vitae parallelae. Neubear-
beitung. Edd. Lindskoget Ziegler.
Vol. III. Fasc. 2 (= Nr. 21—23). *RM* 8.60,
geb. *RM* 10.— [1676]. Vol. III. Fasc. 3
(= Nr. 24). In Vorb. 1929 [1676a]

Auch einzeln: 21. Lycurgus et Numa.
Kart. *RM* 2.20 [1697] — 22. Lyander
et Sulla. Kart. *RM* 2.60 [1698] —
23. Agesilaus et Pompeius. Kart.
RM 3.20 [1699] — 24. Galba et Otho.
In Vorb. 1929 [1700]

— moralia. Neubearbeitung. Reco.
Hubert, Nachstädt, Paton,
Pohlenz, Sieveking, Titchener,
Wegehaupt. Vol. I. *RM* 10.—, geb.
RM 11.60 [1705]

Auch in 2 Fasc.:

Fasc. 1. *RM* 5.20, geb. *RM* 6.— [1705b]

Fasc. 2. *RM* 4.20, geb. *RM* 5.— [1705c]

Praefatio sor. Pohlenz. *RM* 1.20 [1705d]

Vol. III. *RM* 16.60, geb. *RM* 18.— [1922]

Auch in 2 Fasc. (Auswahl):

Fasc. I. Kart. *RM* 3.80 [1923]

Fasc. II. Kart. *RM* 3.— [1924]

Poetae Latini minores rec. Vollmer.
Vol. II. Fasc. 2. Ovidi Nux. Consolatio
ad Liviam. Priapea. Kart. *RM* 1.80 [1710]

Rhetores Graeci. Neubearbeitung.
Vol. V. Aristides ed. Schmid. *RM* 5.—,
geb. *RM* 6.— [1759a]. Vol. X. Aphthonius
ed. Babe. *RM* 4.—, geb. *RM* 4.80 [1760a]
Vol. XV. Ioannes Sardanios in Aphtho-
nium ed. Babe. Geh. *RM* 12.60, geb.
RM 14.— [1761b]

Scriptores histor. Augustae ed. Hohl.
Vol. I. *RM* 10.80, geb. *RM* 12.— [1772]
Vol. II. *RM* 10.80, geb. *RM* 12.— [1772a]

Theophrasti characteres ed. Immisch.
RM 1.40, geb. *RM* 2.— [1856]

[Thucydides] Scholia in Thucydidem
ad optimos codices collata ed. Hude.
RM 14.60, geb. *RM* 16.— [1863a]

Tibulli libri tres ed. Levy. *RM* 2.60,
geb. *RM* 3.20 [1864]

Vallae, Laurentii, de falso credita et
ementita Constantini donatione decla-
matio rec. Schwahn. *RM* 4.40, geb.
RM 5.— [1472a]

Klassische Altertumswissenschaft (Auswahl)

Antike. Neue Wege zur Antike. Heft I: (E. Lisco.) Arbeitsunterricht in den alten Sprachen. — (O. Wecker.) Der Sprachunterricht auf Sexta nach dem Grundsatz der Konzentration. — Das Übersetzen als Mittel deutscher Stilbildung. Geh. *RM* 2.80. Heft II: (R. Reitzenstein.) Das Römische in Cicero u. Horaz. — (W. A. Baehrens.) Skizze der lateinischen Volkssprache. 2. Aufl. Geh. *RM* 2.80. Heft III: (M. Pohlenz.) Staatsbürgerliche Erziehung im griechischen Unterricht. — (U. Kahstedt.) Die Kultur der Antoninenzeit. Geh. *RM* 3.—. Heft IV: (R. Reitzenstein.) Tacitus und sein Werk. — (W. Baehrens.) Sallust als Historiker, Politiker und Tendenzschriftsteller. — (Fr. Koepf.) Germanenkämpfe in der römischen Kunst. — (U. Kahstedt.) Die Grundlagen und Voraussetzungen der römischen Revolution. Geh. *RM* 5.—. Heft V: (K. Klähr.) Der Horaz-Unterricht. Geh. *RM* 2.80. Heft VI: (Kroymann u. Regenbogen.) Was erwarten Schule u. Universität auf dem Gebiete des altsprachl. Unterrichts voneinander? Geh. *RM* 1.80. Heft VII: (F. Zeichner.) Vom Wesen und Wert des latein. Arbeitsunterrichts auf der Unterstufe. Geh. *RM* 1.80. Heft VIII: (W. Kranz.) Platon im Gymnasium. — (W. Schädewaldt.) Sophokles. — (A. Koerte.) Neuere Forschungen auf dem Gebiet der griechischen Metrik. [U. d. Pr. 1929]

Back, Fr., Körper und Rhythmus. 52 griechische Bildwerke. Mit einer Einführung. 4. 1927. Kart. *RM* 4.—, geb. *RM* 6.—

Beth, K., Religion und Magie. Ein religionsgeschichtl. Beitrag z. psycholog. Grundl. d. rel. Prinzipienlehre. 2., umgearb. Aufl. gr. 8. 1927. Geh. *RM* 14.—, geb. *RM* 16.—

Bethe, E., Homer, Dichtung und Sage. III. Bd. Die Sage vom Troischen Krieg. 8. 1927. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—

Boll, Fr., Bezold, C., Gundel, W., Sternglaube und Sterndeutung. Die Geschichte und das Wesen der Astrologie. 3. Aufl. Mit 48 Abb. im Text u. auf 20 Tafeln sowie 1 Sternkarte. gr. 8. 1926. Geh. *RM* 11.—, geb. *RM* 13.60

Corpus medicorum Graecorum. I. I. Hippocrates: Indices librorum. Iusiurandum. Lex. De arte. De medico. De decante habitu. Praeceptiones. De prisca medicina. De aere locis aquis. De alimento. De liquidorum usu. De flatibus. Ed. J. L. Heiberg. gr. 8. 1927. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—

— IV. Sorani gynaeciorum libri IV. De signis fracturarum. De fasciis. Vita Hippocratis secundum Soranum. Ed. J. Ilberg. Mit 18 Taf. gr. 8. 1927. Geh. *RM* 23.—, geb. *RM* 24.—

— VI 1, 1 u. 2. Oribasii collectionum medicarum reliquiae. Ed. H. Raeder. Libri I–VIII. gr. 8. 1928. Libri IX–XVI. gr. 8. 1929. Geh. je *RM* 20.—, geb. je *RM* 22.—

— VI 3. Oribasii synopsis ad Eustathium. Libri ad Eunapium ed. H. Raeder. gr. 8. 1927. Geh. *RM* 30.—, geb. *RM* 33.—

Corpus medicorum Latinorum. Vol. IV. Antonii Musae de herba vettonica liber. Pseudoapulei herbarius. Anonymi de taxone liber. Sexti Placiti liber medicinae ex animalibus etc. edd. E. Howald et H. E. Sigerist. Mit Abb. u. 2 Taf. gr. 8. 1927. Geh. *RM* 24.—, geb. *RM* 26.—

— VIII 1, 1. Anthimi de observatione ciborum ad Theodoricum regem Francorum epistula rec. E. Liechtenhan. gr. 8. 1928. Geh. *RM* 6.—, geb. *RM* 7.50

Gercke, A., u. Norden, E., Einleit. in d. Altertumswissensch. 3 Bde. gr. 8.

I. Band: 1. Geschichte der Philologie (U. v. Wilamowitz-Moellendorf). Kart. *RM* 2.80. 2. Textkritik (P. Maas). Kart. *RM* 1.20. 3. Griech. Literatur (E. Bethe, P. Wendland, M. Pohlenz). Kart. *RM* 7.—. 4. Römische Literatur (E. Norden). Kart. *RM* 4.—. 5. Christl. Literatur (H. Lietzmann). Kart. *RM* 1.60. 6. Sprache (P. Kretschmer). Kart. *RM* 4.—. 7. Griech. Metrik (P. Maas). Kart. *RM* 1.20. 8. Röm. Metrik (Fr. Vollmer). Kart. *RM* 1.20. 9. Griech. Epigraphik (Hiller u. Gaertringen). Papyruskunde (W. Schubart). Griech. Paläographie (P. Maas). Kart. *RM* 3.—. 10. Latein. Epigraphik (H. Dessau). Lat. Paläographie (P. Lehmann). Kart. *RM* 3.20. Supplement. Vorwort. Inhaltsverzeichnis. Nachträge. Register. Kart. *RM* 2.40. Kplt. geb. *RM* 32.—. [3. Aufl.]

II. Band: 1. Griech. und röm. Privatleben (E. Pernice). Kart. *RM* 3.50. 2. Münzkunde (K. Regling). Kart. *RM* 1.50. 3. Griech. Kunst (F. Winter). Kart. *RM* 4.—. 4. Griech. u. röm. Religion (S. Wide-M. Nilsson). Kart. *RM* 4.—. 5. Exakte Wissensch. u. Mediz. (J. L. Heiberg). Kart. *RM* 2.10. 6. Geschichte d. Philosophie (A. Gercke). Kart. *RM* 4.90. Kplt. geb. *RM* 20.—. [3. Aufl.]

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig und Berlin

Klassische Altertumswissenschaft (Auswahl)

[Gercke, A., u. Norden, E., Einleitung in die Altertumswissenschaft. III. Band: 1. Griech. Geschichte (C. F. Lehmann-Haupt u. J. Beloch). Kart. *RM* 6.—. 2. Röm. Geschichte (J. Beloch u. E. Kornemann). Kart. *RM* 5.—. 3. Griech. Staatsaltertümer (B. Keil). Kart. *RM* 4.—. 4. Römische Staatsaltertümer (K. J. Neumann). Kart. *RM* 1.80. Kplt. geb. *RM* 16.—. [2. Aufl.]

Heinze, R., Virgils epische Technik. 3. Aufl. 2. Abdr. gr. 8. 1928. Geh. *RM* 20.—
Itineraria Romana. Vol. I. Itineraria Antonini Augusti et Burdigalense ed. O. Cuntz. Acced. tabula geographica. gr. 8. 1928. Geh. *RM* 12.—, geb. *RM* 14.—

Jachmann, G., Die Originalität der römischen Literatur. 8. 1926. *RM* 2.60

Kaerst, J., Geschichte des Hellenismus. I. Band. 3. Aufl. gr. 8. 1927. Geh. *RM* 24.—, geb. *RM* 26.—. II. Band: Das Wesen des Hellenismus. 2. Aufl. gr. 8. 1926. Geh. *RM* 18.—, geb. *RM* 20.—

Klotz, A., Kommentar zu Caesars Bellum Hispaniense. gr. 8. 1927. Geh. *RM* 6.—, geb. *RM* 8.—

Laqueur, R., Epigraphische Untersuchungen zu den griechischen Volksbeschlüssen. gr. 8. 1927. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—

Mittels, L., u. Wilcken, U., Grundzüge und Chrestomathie der Papyrskunde. gr. 8. 1912. I. Bd.: Historischer Teil. Von U. Wilcken. 1. Hälfte: Grundzüge. Geh. *RM* 16.—, geb. *RM* 18.—. 2. Hälfte: Chrestomathie. Geh. *RM* 18.—, geb. *RM* 20.—. II. Bd.: Juristischer Teil. Von L. Mittels. 1. Hälfte: Grundzüge. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—. 2. Hälfte: Chrestomathie. Geh. *RM* 14.—, geb. *RM* 16.—

Norden, Ed., Die Geburt des Kindes. Geschichte einer religiösen Idee. (Studien der Bibliothek Warburg III.) gr. 8. 1924. Geh. *RM* 6.40, geb. *RM* 8.—

— Die germanische Urgeschichte in Tacitus' Germania. 3. Abdr. mit Ergänz. gr. 8. 1923. Geh. *RM* 15.—, geb. *RM* 18.—. Ergänz. gesondert *RM* 1.—

Papyri Graecae magicae. Die griechischen Zauberpapyri. Unter Mitarbeit v. Fachgelehrten hrg. u. übers. v. K. Preisendanz. gr. 8. 1928. *RM* 16.—, geb. *RM* 18.—

Poland, F., Reisinger, E., Wagner, R., Die antike Kultur. 2. Aufl. Mit 180 Abb. i. Text, 6 ein- u. mehrfarb. Tafeln u. 2 Plänen. gr. 8. 1925. Geb. *RM* 12.—

Reitzenstein, R., Die Vorgeschichte der christlichen Taufe. Mit Beiträgen von Troje. 8. 1929. Geh. *RM* 14.—, geb. *RM* 16.—

Schwahn, W., Demosthenes gegen Aphobos. Ein Beitrag zur Geschichte der griechischen Wirtschaft. [U. d. Pr. 1929]

Stegemann, V., Astrologie und Universalgeschichte. Studien und Interpretationen zu den Dionysiaka des Nonnos von Panopolis. Mit 1 Sternkarte. (Stoicheia Heft IX.) [U. d. Pr. 1929]

Stroux, J., Summum ius summa iniuria. Ein Kapitel aus der Geschichte der interpretatio iuris. gr. 8. 1927. Kart. *RM* 2.40

Täubler, E., Tyche. Historische Studien. 8. 1926. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.50

— Die Archäologie des Thukydides. gr. 8. 1927. Geh. *RM* 6.—, geb. *RM* 8.—

Teuffel, W. S., Geschichte der römischen Literatur. Von E. Klostermann, W. Kroll, R. Leonhard, F. Skutsch u. P. Wessner. 3 Bände. gr. 8.

I. Bd. Die Literatur der Republik. 6. Aufl. 1916. Geh. *RM* 17.—, geb. *RM* 19.—

II. — Vom Jahre 31 v. Chr. b. z. J. 96 n. Chr. 7. Aufl. 1920. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—

III. — Vom Jahre 96 n. Chr. b. z. Ausg. d. Altert. 6. Aufl. 1913. Geh. *RM* 18.—, geb. *RM* 20.—

Thierfelder, A., Plautus-Interpolationen. [U. d. Pr. 1929]

Vorträge der Bibliothek Warburg. Herausg. von F. Saxl. Bisher erschienen 5 Bände. VI. u. VII. Bd. [U. d. Pr. 1929.] Verzeichnis vom Verlag erhältlich.

Wilamowitz-Moellendorf, U. v., Kromayer, J., u. Heisenberg, A., Staat und Gesellschaft der Griechen und Römer bis zum Ausgang des Mittelalters. (Die Kultur der Gegenwart. Hrg. von P. Hinneberg. Teil II, Abt. IV.) 3. Aufl. gr. 8. 1923. Geb. *RM* 18.—, in Halbleder geb. *RM* 22.—

Zielinski, Th., Cicero im Wandel der Jahrhunderte. 4. Aufl. gr. 8. 1929. Geb. *RM* 12.—

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig und Berlin

SCOW
LIBRARY
WITHDRAWN

